

T.C.
BATMAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

244 NUMARALI MARDİN ŞER'İYYE SİCİLİ
(TRANSKRİPSİYON ve DEĞERLENDİRMESİ)
(HİCRİ 1277-80 /MİLADİ 1860-63)

HAZIRLAYAN
Sevim SAĞLAM

DANIŞMAN
Yrd Doç. Dr. Muammer ULUTÜRK

BATMAN-2014

YEMİN BELGESİ

BATMAN ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

BATMAN

Batman Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmenliğine göre hazırlamış olduğum “244 Numaralı Mardin Şer’iyye Sicili (Transkripsiyon ve Değerlendirmesi)” adlı yüksek lisans tezinin içerdiği yenilik ve sonuçları başka bir yerden almadığımı ve bu tezi Batman Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü'nden başka bir bilim kuruluna akademik gaye ve unvan almak amacıyla vermediğimi beyan ederim.

04/12//2014

Sevim SAĞLAM

T.C.
BATMAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TEZ ONAY FORMU

Yrd. Doç. Dr. Muammer ULUTÜRK danışmanlığında, Sevim SAĞLAM tarafından hazırlanan bu çalışma 04.12.14 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından Tarih Anabilim Dalı'nda **YÜKSEK LİSANS TEZİ** olarak **oybirliği** ile kabul edilmiştir.

Danışman: Yrd. Doç. Dr. Muammer ULUTÜRK

Başkan : Prof. Dr. Mustafa Nuri TÜRKMEN

İmza :

Üye : Yrd. Doç. Dr. Muammer ULUTÜRK

İmza :

Üye : Yrd. Doç. Dr. İhsan Burak BİRECİKLİ

İmza :

Yukarıdaki sonucu onaylıyorum

Prof. Dr. Mustafa Nuri Türkmen
Enstitü Müdürü

Not: Bu tezde kullanılan özgün ve başka kaynaklardan yapılan bildirişlerin, çizelge, şekil ve fotoğrafların kaynak olarak kullanımı, 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunundaki hükümlere tabidir.

ÖZET

Şer‘iyye sicilleri bölgesel ve şehir tarihi araştırmalarında son derece önemli yer tutmaktadır. Tez konumuz olan 244 Numaralı Mardin Şer‘iyye Sicili de Mardin’in bölgesel, şehir, kültürel, sosyal ve ekonomik yapısını ayrıntılı bir şekilde bizlere ulaştıran çok önemli bir kaynaktır.

Mardin şehri sosyo-kültürel açıdan kozmopolit bir yapıya sahiptir. Bu özeliğiyle Osmanlı Devleti’nin toplumsal yapısının genel özelliklerini yansıtmaktadır. Mardin kırsalında Müslüman nüfusun yoğunluğu fazladır. Şehir merkezinde ise Gayri-müslim nüfusun yoğunluğunun daha fazla olduğu görülmektedir. Genel olarak Müslümanlar daha çok ziraat, tarım ve hayvancılık gibi ekonomik faaliyetlerle uğraşırken, Gayrimüslimler ise daha çok sanat ve ticaret gibi şehirlerde faaliyet gösteren mesleklerle ilgilenmişlerdir.

Bu çalışmayla 1860-63 yıllarında Mardin şehrinin mahallelerini, kazalarını ve köylerini, sosyal yapısını, ekonomik faaliyet alanlarını, bu dönemde yaygın olarak kullanılan kişi adlarını, şehir, kaza ve köylerde yaşayan dini grupları ve bunlar arasındaki sosyal ilişkileri yansıtmaya çalıştık.

Anahtar kelimeler: Mardin, Şer‘iyye Sicili, dava, mahkeme.

ABSTRACT

Shar'ia records occupy an exceptionally important place in historical investigations of regional and town history. Also, 244 numbered Mardin Shar'ia Record, the subject of our thesis, is a very crucial source conveying us the regional, provincial, cultural, social and economic structure of the town today in a detailed way.

Mardin has a cosmopolitan structure in term of socio-cultural aspects. With this peculiarity, it reflects the general characteristics of social structure of Ottoman State. The Muslim population density in rural area of Mardin is high. However, it is observed that the non-Muslim population density is higher than that of rural area. In general, Muslims have mostly dealt with economic activities such as agriculture, horticulture and animal breeding, while non-Muslims have mainly dealt with the activities that are active in the city centres; for example art and trade.

In this study, it is tried to reflect the districts of the town centre, its provincial towns and its villages, its social structure, its economic activities and also names of people widely used during the period; and the religious groups living in city, town and villages and the relations between them.

Key words: Mardin, Shar'ia Records, case, court

ÖNSÖZ

Tarihi güzellikleri ve sahip olduğu kültürel mirası sebebiyle birçok araştırmacının ilgisini çeken, son yıllarda özellikle Mardin Artuklu Üniversitesi'nin de başlatmış olduğu çalışmalar sayesinde üzerindeki sır perdesini aralayan Mardin şehri; sayısı gün geçtikçe artan ve artacağı hususu şüphe götürmeyen birçok bilimsel çalışmanın ilgi odağı olmuş durumdadır.

Mardin üzerinde yapılan çalışmalarda hiç şüphesiz şer'iyye silillerinin katkısı büyüktür. Çünkü; şer'iyye sicillerinde Osmanlı Devleti'ndeki çoğu sancak ve idari bölgenin; sosyal, ekonomik, idari ve kültürel yapısı hakkındaki çok önemli bilgileri görmek mümkündür. Şer'ie Sicilleri, toplumun belli bir dönemine ilişkin her türlü meseleleri kayıt altına almaları hasebiyle yerel tarih araştırmalarında son derece önemli kaynaklardır. Özellikle şehir tarihçiliği üzerine yapılan araştırmalarda bu önemli belgeler büyük değer arz ederler.

Başbakanlık Osmanlı Arşivi'nde Mardin'e ait birçok Şer'iyye Sicili bulunmaktadır. Bunların birçoğu gün yüzüne çıkarılmış fakat çalışma konumuzu da teşkil eden 244 Numaralı Mardin Şer'iyye sicili gibi birçok sicil de aydınlanmayı bekleyen defterler arasında yer almaktadırlar.

Burada Mardin'e ait bir Sicili ve bu sicilin içinde bulunan birçok belgeyi bu nacizane çalışmamızla aydınlatmayı hedef edindik. Hedefimize ulaşmak için gereken her türlü gayreti göstermemize rağmen çalışmamızın sadece 1860-63 yılları arasındaki dönemi kapsaması ve bu sicile bağlı kalınması nedeniyle gözden kaçırdığımız bir takım noksanlıklarımız olabilir. Bu sebepten ötürü affımızı rica ediyoruz.

İncelediğimiz sicilin, Mardin toplumunun, sosyal, kültürel idari, ve ekonomik yapısının ortaya çıkmasında büyük yarar sağlayacağını düşünmekteyiz. Ayrıca Osmanlı Devleti'nin şehir tarihi ve mikro tarihine de ışık tutacağını umut etmekteyiz.

Çalışma esnasında değerli bilgi ve görüşlerinden istifade ettiğim saygıdeğer Danışman Hocam Sayın; Yrd. Doç. Dr. Muammer ULUTÜRK'e, değerli Tarih Bölümü hocalarına, maddi ve manevi desteklerini esirgemeyip varlıklarıyla bana güç veren sevgili aile bireylerime, fersahlarca uzaklıkta olmasına rağmen çalışmamın her aşamasında manevi desteklerini eksik etmeyen arkadaşım Bahaddin DEMİR'e yine arşiv ve kaynaklara ulaşma konusunda gereken desteği sağlayan arkadaşım Serhat

BOZKURT'a, değerli arkadaşlarım; Şeyhmus ÇALIŞKAN'a, Ahmet ARİ'ye, Muhyeddin ALPKAYA'ya, adlarını burada zikredemediğim fakat gönlümde müstesna bir yer edinmiş tüm dostlarıma ve nihayetinde bu çalışmamın temel konusunu teşkil eden doğduğum topraklara-güzeller güzeli Mardin'ime minnet ve teşekkürü borç biliyorum.

Selam ve saygılarımla..

Sevim SAĞLAM

Batman 2014

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	i
ABSTRACT.....	ii
ÖNSÖZ.....	iii
İÇİNDEKİLER.....	v
KISALTMALAR.....	viii
GİRİŞ.....	1
A. Araştırmanın Önemi.....	1
B. Araştırmanın Amacı ve Yöntemi.....	2

I. BÖLÜM

ŞER'İYYE SİCİLLERİ VE MARDİN'İN TARİHÇESİ.....	4
A. ŞER'İYYE SİCİLLERİ ve BELGE ÇEŞİTLERİ.....	4
1. Şer'iyye Sicilleri	4
1.1 Şer'iyye Sicillerindeki Adli Belge Çeşitleri	5
2. Kadı Tarafından Kaleme Alınan Belgeler.....	5
2.1 Hüccet.....	5
2.2 İ'lamlar.....	6
2.3 Ma'ruzlar.....	6
2.4 Mürâsâleler.....	6
3. Başka Makamlardan Gelen Belgeler.....	7
3.1 Padişah'tan Gelen Emir ve Fermanlar.....	7
3.2 Sadrazam, Beylerbeyi ve Kazaskerlerden Gelen Buyrultular.....	7
3.3 Tezkereler ve Temessükler.....	7
B. MARDİN'İN COĞRAFYASI VE TARİHÇESİ.....	8
1. Mardin Coğrafyası.....	8

2. Mardin İsminin Köken ve Anlamı.....	8
3. Mardin'in Tarihçesi.....	9

II. BÖLÜM

244 NUMARALI MARDİN ŞER'İYYE SİCİLİ'NİN TRANSKRİPSİYONU	16

III. BÖLÜM

244 NUMARALI MARDİN ŞER'İYYE SİCİLİ'NİN DEĞERLENDİRMESİ.....	233

1. İDARİ YAPI.....	233
1.1 Adli ve İdari görevliler.....	233
1.1.1 Kadı.....	233
1.1.2 Naip.....	235
1.1.3 Kassam.....	236
1.1.4 Şühudü'l-Hal.....	237
1.2 İdari Birimler.....	237
1.2.1 Kazalar.....	237
1.2.2 Mahalleler.....	238
1.2.3 Nahiyeler.....	239
1.2.4 Karyeler(Köyler).....	239
2. SOSYAL HAYAT.....	240
2.1 İsimler.....	240
2.2 Lakaplar.....	242
2.3 Evlilik.....	242
2.4 Cinayetler.....	243
2.5 Vasi Tayini.....	245
2.6 Miras.....	246
2.6.1 Miras Kalan Eşya, Hayvan ve Mülk Fiyatları.....	247
2.7 Müslim ve Gayrimüslim ilişkileri.....	254

2.8 Nafaka.....	256
2.9 Vekalet.....	257
2.10 İhtilaf Davaları.....	258
 3. İKTİSADİ HAYAT.....	258
3.1.1 Mardin'in Ekonomik Yapısı.....	258
3.1.2 Vergiler.....	259
3.1.3 Esnaflar.....	260
3.1.4 Mülk Satışı.....	261
3.1.5 Vakıflar.....	262
 4. DEMOGRAFİK YAPI.....	265
 SONUÇ.....	267
 KAYNAKÇA.....	269
 EKLER.....	272

KISALTMALAR

a.g.e.	: Adı geçen eser
a.g.m.	: Adı geçen makale
a.g.s.	: Adı geçen sözlük
a.g.tz.	: Adı geçen tez
A.Ü.	: Ankara Üniversitesi
B.O.A.	: Başbakanlık Osmanlı Arşivi
C.	: Cilt
DİA	: Diyanet İslam Ansiklopedisi
G.Ü.	: Gazi Üniversitesi
H.	: Hicri
M.	: Miladî
M.Ö.	: Milattan Önce
M.Ş.S.	: Mardin Şer'iyye Sicili
OTAM	: Ankara Üniversitesi Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi
S.	: Sayı
s.	: Sayfa
S.B.E.	: Sosyal Bilimler Enstitüsü
Ü.	: Üniversite
Yay.	: Yayınları

GİRİŞ

Çalışmamızın ana konusunu teşkil eden 244 Numaralı Mardin Şer'iyye Sicili'nin aslı İstanbul'da Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'nde bulunmaktadır. 244 Numaralı Mardin Şer'iyye Sicili Defterinin bir kopyası Mardin Artuklu Üniversitesi kütüphanesinde vardır. Ayrıca mikrofilm olarak hem Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'nde hem de Ankara'da Milli Kütüphane'de mevcuttur.

Bu çalışmamızda 244 Numaralı Mardin Şer'iyye Sicil Defteri'ni değerlendirmekteki hedefimiz; Mardin Tarihi'nin karanlıkta kalan kayıtlarından birini gün ışığına çıkarmaktır. Bu amaçla sicildeki kayıtlar içerik açısından çok yönlü bir tasnife tabi tutulacaktır. Bu tasniften önce defterdeki verilerle ilgili bilgiler verilecek daha sonra birinci bölümde Şer'iyye Sicilleri, 244 Numaralı Mardin Şer'iyye Sicili ve Mardin Tarihi, ikinci bölümde ise belgelerden yola çıkılarak; Mardin'in idari, sosyal, ekonomik ve kültürel yapısı ile demografik yapısı hakkında bilgi verme yoluna gidilecektir. Bu yolla arşivin karanlık köşelerinden gün ışığına çıkarılan bir tarih belgesi daha değerlendirilmiş olacaktır.

1. Araştırmanın Önemi

Osmanlı toplumu belli bir sınıf, bölge ve şehirden oluşmamaktadır. Sosyal ve kültürel olarak çeşitlilik arz etmektedir. Osmanlı toplumunun sosyal yaşamını ve kültürünü tanımanın çeşitli kaymaklarından biri de şer'iyye sicilleridir. Tarihi veri kaynaklarından birisi olan şer'iyye sicilleri-mahkeme kayıtları, Osmanlı toplumuyla alakalı bilinmeyen birçok yönün ortaya çıkmasına katkı sağlayacak veriler içermektedir.¹

Kadıların devlet merkeziyle yaptığı resmi yazışmaları, halkın şikâyet ve dileklerini, mahalli idarelere ait hukuki düzenlemeler olarak görülen ferman ve hükümleri ve ait olduğu mahallin sosyal ve iktisadi hayatını gösteren sicil defterleridir.

¹Hayri ERTEN, "Sosyolojik Veri Olarak Şer'iyye Sicillerinin Değerlendirilmesi", *İlahiyat Dergisi*, Sayı:10, Konya 2000, s.532.

Osmanlı Devleti'nin siyasi, idari ve sosyal tarihini bu sicilleri incelemekten hakkıyla ortaya koymak mümkün değildir.²

244 Numaralı Mardin Şer'iyye Sicili'nin Transkripsiyon ve Değerlendirmesi isimli çalışmamızın, 1860-63 yılları arasındaki birçok olaya ait belgeleri içermesi ve bu belgeler ışığında o dönemdeki Mardin Sancağı'nın İdari, adli, sosyal, iktisadi ve demografik yapısı hakkındaki birçok önemli meseleyi ayrıntılı bir şekilde bizlere aktarması ve söz edilen tarihlerdeki Mardin Sancağı'nı aydınlatması açısından önem arzettiğini düşünmekteyiz.

2. Araştırmanın Amacı ve Yöntemi

Bu çalışmadaki amacımız Miladi 1860–1863, Hicri 1277-1280 yılları arası Mardin'in sosyal, ekonomik, hukukî, idarî ve kültürel yapısının belirlenmesine katkı sağlayabilmektir. Buna bağlı olarak sicilde yer alan belgelerin önce transkripsiyonu yapılacak daha sonra ise tasnifleri yapılacaktır. Belgelerin yorumlanması ile Mardin'in sosyal yapısı; burada yaşayanların ikili ilişkileri, gündelik yaşamı, toplumun ekonomik yapısı ve merkezî idarenin taşra ile olan ilişkileri ortaya çıkarılmaya çalışılacaktır.

Sicil Arapça ve Türkçe belgelerden oluşmaktadır. Önce Türkçe belgeler transkribe edilip, daha sonra Arapça belgeler tercüme edilme yoluna gidilmiştir. Sicil 153'ü Türkçe, 48'i Arapça olmak üzere toplam; 201 belgeden oluşmaktadır. Bu belgelerin içinden 3 tanesi iptal edilmiş olup yanında not şeklinde verilmiştir. Silik olduğu için okunmayan bir belge mevcuttur. Birkaç belge dışında genellikle her belgenin altında belgenin tarihi Hicri veya Rumi takvimle gösterilmiştir.

Çalışmamızda transkripsiyon aşamasında her bir kelime üzerinde titizlikle durulmasına karşın sicillerin yıpranmış olması veya bazı kelimelerin okunaksız olması veyahut bazı belgelerin ağır Arapça, Kürtçe veya Süryanice gibi kelimelerden oluşan yer veya kişi isimlerini ihtiva etmesinden dolayı okuyamadığımız kelimeler de mevcuttur. Bunların sayısı az olmakla birlikte;

² Ahmet AKGÜNDÜZ, **Şer'iyye Sicilleri**, Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı Yay., İstanbul 1988, s.12.

okunamayan kelimeler(...) ile gösterilmiştir. Emin olamadığımız kişi veya yer isimlerinin sonunda (?) sembolü kullanılmıştır.

244 numaralı şeriyye sicili 80 varaktan oluşmaktadır. Bu varaklar kendiliğinden numaralı olup, bu numaralar genel itibariyle sıralı bir şekilde verilmiştir ancak; bazı yerlerde sıranın atlandığı veya geriden alındığı da görülmektedir. Örneğin, 14. varağa kadar sıralı bir şekilde devam ettikten sonra 14. varak tekrarladığı için 14B şeklinde belirtildi. Daha sonra sıralama tekrar 9. varak şeklinde geriden alınmıştır.

Transkripsiyon esnasında biz varak numaralarını olduğu gibi almakla birlikte belgeleri karışıklığa mahal vermemek amacıyla ilk sayfadan itibaren her sayfada kaç belge varsa 1-1, 1-2, 1-3 şeklinde numaralandırdık.

Çalışmamızda 244 Numaralı Mardin Şeriyye Sicilinin Transkripsiyonunu ve bu açıdan değerlendirmesini vermeye çalıştık muvaffak olmak temennisiyle.

I. BÖLÜM

ŞER'İYYE SİCİLLERİ VE MARDİN'İN TARİHÇESİ

A. ŞER'İYYE SİCİLLERİ VE BELGE ÇEŞİTLERİ

1. Şer'iyye Sicilleri

Şer'i mahkemelerde mahkemenin bilgisi dâhilinde tutulan ve resmi statü taşıyan her türlü kayıtların toplanmış olduğu defterlere yaygın adıyla “şer'iyye sicilli” denilmektedir. Şer'iyye sicillerine “kadı defterleri”, “mahkeme defterleri”, “defatir-i şer'iyye”, “zabıt defterleri” denildiği gibi kısaca “defter” de denilmekteydi. Bu defterler 15. yüzyılın ilk yarısından başlayarak 20. yüzyılın ilk çeyreğine kadarki zaman dilimi içinde Osmanlı tarihini ve iktisadi ile siyasi, sosyal ve hukuki hayatını yakından ilgilendirmektedir.³ Siciller bu özellikleri ile Osmanlı kültürel, sosyal ve şehir tarihçiliğinin ana kaynaklarının başında gelmektedirler.

Şer'iyye sicillerindeki kayıtlar: “Kadı tarafından verilen hükümler, herhangi bir hadiseyi, bir şahitliği, bir ikrarı, bir hibeyi, resmiyete rabt olunması istenen bir hususu zabtedenler, Devlet merkezinden gelen bütün fermanlar, emirler ve tebliğler, kadı tarafından tetkik olunup doğru oldukları tespit edildikten sonra deftere yazılanlar” şeklinde özetlenebilir.⁴

Şer'iyye sicilleri, eski idari teşkilatımızın birçok ünitelerini aydınlatması açısından araştırmaya değer belgelerdir. Özellikle kaza, sancak ve eyalet taksimatı ve kadılık, naiblik, subaşılık gibi adli müesseselerin hem idari yapısını, hem de ifa ettikleri işlevlerini şer'iyye sicillerinden çıkarmak mümkündür.⁵

Şer'iyye sicillerinde, toplumun iktisadi ilişkilerinin, üretim veya tüketimlerinin mahiyeti ve sosyal hayattaki görünümünü sosyal açıdan kavramamamıza yardımcı olacak gerekli bilgiye rastlanabilmektedir. Farklı dinlere mensup Müslüman ve Gayr-ı

³ Ahmet KANKAL, İbrahim ÖZCOŞAR, Hüseyin H. GÜNEŞ, Ramazan GÜNAY, **252 Numaralı Mardin Şer'iyye Sicili Belge Özetleri ve Mardin**, İstanbul 2006. s. 7.

⁴ Mehmet Zeki PAKALIN, **Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü**, Cilt. 2, İstanbul 1983. s. 50.

⁵ AKGÜNDÜZ, *a. g. e.*, s.16.

Müslimlerin karşılıklı sosyal ilişkilerinin anlaşılmasına yardımcı pek çok olayın kaydı, şer'iyye sicillerinde yer almaktadır. Gayr-ı Müslimlerin Osmanlı toplumunda sosyal hayattan soyutlanıp soyutlanmadıklarının incelenmesinde söz konusu defterler önemli bir tarihi gözlem kaynaklarıdır.⁶

1.1 Şer'iyye Sicillerindeki Adli Belge Çeşitleri

Şer'iyye Sicili defterlerinde mevcut olan belgeleri iki ana gruba ayırabiliriz. **Birincisi;** kadılar tarafından inşa edilerek yazılan kayıtlardır. Bunlarda kendi aralarında hüccetler, i'lamlar, ma'ruzlar, müraseler ve diğer kayıtlar diye beşe ayrılır. **İkincisi;** kadıların kendilerinin inşa etmedikleri, belki kendilerine hitaben gönderildiği için sicile kaydedilen fermanlar, tayin beratları, buyrultular ve diğer hüküm çeşitleridir. Biz bu iki ana gruba giren ve şer'iyye sicillerinde, kaydı bulunan çeşitleri anlatarak tanıtmaya çalışacağız.⁷

2. Kadı Tarafından Kaleme Alınan Belgeler

2.1 Hüccet

Hâkim huzurunda ikrar, takrir, akit, vasi tayini ve bir hususa izin verilmesi gibi hükmü ihtiva etmeyen hususlar hakkındaki, belgeler hakkında kullanılan bir tabirdir.⁸ Diğer bir mana ise sözlükte delil ve bir fiilin sabit olduğuna vesile olan şey demektir. Osmanlı hukuk terminolojisinde ise hüccetin iki manası mevcuttur. **Birincisi;** şahitlik, ikrar, yemin veya yeminden nükul gibi bir davayı ispat eden hukuki delillere denir. **İkincisi;** şer'iyye sicillerindeki anlamıdır. Kadının hükmünü içermeyen taraflardan birinin kararını ve diğerinin bu karara onayı bulunan ve üst tarafında bunu düzenleyen kadının mührü ve imzasını taşıyan yazılı belgeye hüccet denir.⁹

⁶ ERTEN, a. g. m., s.533.

⁷ Ahmet AKGÜNDÜZ, "İslam Hukukunun Osmanlı Devleti'nde Tatbiki: Şer'iyye Mahkemeleri ve Şer'iyye Sicilleri", **Türkler**, Cilt. 10, Ankara 2002, s.60.

⁸ PAKALIN, a. g. e., Cilt. 2. s.55.

⁹ AKGÜNDÜZ, a. g. m., s.60.

2.2 İ'lamlar

Şer'iyye sicillerinde bulunan ve çoğu araştırmacılar tarafından diğer belgelerle karıştırılan önemli bir belge çeşidi de, günümüzdeki mahkeme kararlarına benzeyen i'lamat-ı şer'iyye yani şer'i i'amlardır. İ'lamın, sözlükte bildirmek anlamı da vardır.¹⁰ Terim olarak ise, bir mahkemede çıkmış olan hüküm ve kararı kapsayan resmi kâğıt hakkında kullanılır.¹¹ Her i'lam belgesi, davacının iddiasını, dayandığı delileri, davalının cevabını ve def'i söz konusu ise def'inin sebeplerini, son kısımda verilen kararın gerekçelerini ve nasıl karar verildiğine dair kayıtları ihtiva eder. İ'lam belgelerini diğer şer'iyye sicil kayıtlarından ayıran en önemli özellik, hâkimin verdiği kararı ihtiva etmesidir. Hâkimin ihtiva ettiği her belge i'lamdır.¹²

2.3 Ma'ruzlar

Mar'uz kelime anlamı arz edilen şey demektir. Terim olarak ise, kadı tarafından kaleme alındığı halde kadının kararını ihtiva etmeyen ve hüccet gibi hukuki bir durumun tespiti açısından yazılı bir delil olarak kabul edilmeyen ve sadece kadının icra makamlarına idari bir durumu arz ettiği yazılı veya halkın icra makamına yahut kadıya hitaben yazdığı şikâyet dilekçelerine denir.¹³

2.4 Mürâsâleler

Mürasale, Anadolu ve Rumeli kazaskerleri tarafından kadı, naiplere ve onlar tarafından nahiye naiplerine, tayinleriyle yetkilerini beyan eden yazılar ve resmi emirler hakkında kullanılır. Diğer bir deyişle kadılar tarafından naiplerin tayinleri hakkında yazılan tahrirat (mektup) için kullanılır.¹⁴

İncelediğimiz bir belgede naib tayini, “Rebiu'l-Evvel'in guresinden sizi Mardin'in hüküme't-i şer'iyyesine naib tayin ettim müraselenizi dahi gönderdim işbu mektubumuz vusulünde hüküme't-i şer'iyeyi icra idesiniz. Fi 10 Rebiul-Evvel sene

¹⁰ AKGÜNDÜZ, a. g. m., s.62.

¹¹ PAKALIN, a. g. e., Cilt. 2. s.51.

¹² AKGÜNDÜZ, a. g., m. s.62.

¹³ AKGÜNDÜZ, a. g., m. s.65.

¹⁴ PAKALIN, a. g. e., Cilt 2, s.621.

278. Hakim-i Diyarbakır Ahmed Rağib¹⁵ şeklinde geçmektedir. Belge, anlaşıldığı üzere Diyarbakır Eyaleti'nin Kadısı'nın Mardin Sancağı Naibi'ni tayin ettiği mürâsalenin örneğidir.

3. Başka Makamlardan Gelen Belgeler

3.1 Padişah'tan Gelen Emir ve Fermanlar

Padişah'tan gelen emir ve fermanları iki ana grupta toplayabiliriz: **Birincisi:** Padişah ya ihtilaflı olan bir şer'î meselede mevcut görüşlerden birini tercih ettiğini kadiya bildirir ya da şer'î hükümlerin icraasını te'yid için yazılı emir gönderir veya düzenleme yetkisi bulunan sahalarda bazı düzenleyici kaideleri Divan-ı Hümayun'un telhisi üzerine tanzim eder ve durumu kadılara bildirir. **İkincisi:** Yine padişah'tan gelen; ancak kişileri ilgilendiren ve vazife tevcihi, tımar tefvizi, ticaret beratı ve benzeri konulara ilişkin olarak kaleme alınan ferman, berat ve nişanlardır. İşte bu ferman ve beratların bir sureti ilgili yerdeki şer'îye sicillerine mutlaka kaydedilmektedir. Ayrıca bazı şahıslara verilen muafiyet ve ticaret beratları da bu grubun içinde yüklü bir yer tutmaktadır.

3.2 Sadrazam, Beylerbeyi ve Kazaskerlerden Gelen Buyrultular

Sadrazamlar padişahın emrine dayanarak, bazı hususları kadılara hatırlatabilirler. Buyrultu; Sadrazam, kaptan-ı derya, vezir, beylerbeyi ve kazasker gibi devlet erkânının yazılı emirlerine denir ve bu makamlardan kadılara giden yazılı emirlerin bir sureti de şer'îye sicillerine kaydedilmiştir.

3.3 Tezkereler ve Temessükler

Tezkere üstün, alta veya aynı seviyedeki makamlar arası yazılan ve resmî bir konuyu ihtiva eden belgelere denir. Tezkereler başta sadrazam olmak üzere yüksek

¹⁵ B. O. A. 244 Numaralı M. Ş. S./25-3.

devlet memurlarının özel kalem müdürleri olan tezkireciler tarafından kaleme alınmıştır.¹⁶

Temessükler ise; mirî arazide vakıf memurları, tımar ve zeamet sahipleri ve bir aralık mültezim ve muhasıllarla tasarruf hakkı sahiplerine yetkili makam ve şahıslar tarafından verilen belgeye denmektedir. Tasarruf vesikası demek olan temessüklerin yerine Tanzimat'tan sonraları tapu tabiri kullanılmaya başlanmıştır.¹⁷

B. MARDİN'İN COĞRAFYASI VE TARİHÇESİ

1. Mardin Coğrafyası

Mardin Şehri, Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde Dicle ve Fırat Havzaların arasında bulunmaktadır. Doğuda Nusaybin ve Midyat, batıda Kızıltepe, kuzeyde Ömerli ve Yeşilli ilçeleri, güneyde Suriye Arap Cumhuriyeti topraklarıyla çevrilidir. Mardin merkez ilçenin yüz ölçümü 969 kilometrekaredir. Coğrafi konumu itibariyle Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde 36° 55' - 38° 51' kuzey enlemleri ile 39° 56- 42° 54 doğu boylamları arasında yer almaktadır.

Mardin, Türkiye'nin Suriye ve Irak'la bağlantısını sağlayan karayolu ve demiryolu güzergâhı üzerinde olup, ülkenin; Ortadoğu'ya açılan tek sınır kapısına sahiptir.¹⁸

2. Mardin İsminin Köken ve Anlamı

Mardin'in adı hakkında birçok görüş bulunmaktadır. Bu görüşlere baktığımızda “Mardin” adının kaynağına ilişkin ilk bilgilere Ammianus Marcellinus'un eserlerinde rastlanır (İ.S. IV. yy). Marcellinus, Diyarbakır – Nusaybin yolundan söz ederken bu

¹⁶ AKGÜNDÜZ, a. g. m., s.67.

¹⁷ PAKALIN, a. g. e., Cilt 2, s.453.

¹⁸ Mehmet Mahsun DEMİR, **Mardin Şehri**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2010, s.4.

yolun “İzala Dağı üstünden, Maride ve Lorne Kaleleri arasından geçtiğini”¹⁹ söylemektedir.

A. Dupré ve J. Von Hammer, Mardin’e “Marde” denildiğini, bu Marde adını eski Yunan coğrafyacılarının da kullandıklarını belirterek, bu kelimenin orijininin “*savaşçı bir kavim olan Marde*”lerle ilgili olduğunu söylemiştir.²⁰ Hammer’e göre, Marde’lerin İran hükümdarlarından Ardeşir (226-241) tarafından buraya yerleştirilmiştir.²¹ Mardin’in gerçek adının “merdin” olarak halk arasında şöhret bulduğu ve “kaleler” anlamına geldiği de öne sürülen görüşler arasındadır.

Çeşitli milletlerin kaynaklarında ise Mardin ismi, Mardinî, Matedin²² Mardion, Mardes²³ ve Ermeni kaynaklarında Merdin, Süryani kitaplarında Merdo, Merdi Merde, Marda ve Mardin²⁴ Arapça kaynaklarında Maridin²⁵ olarak geçer. Osmanlı Devleti’ne ait olan Şer’iyye Sicillerinde ise Mardin olarak geçmektedir.

3. Mardin’in Tarihçesi

Mardin’in kuruluşu kesin olarak bilinmemekle beraber MÖ. 2850 yıllarına dayandırılan Mardin; Sümerler, Akadlar, Babiller, Hititler, Asurlular, Medler, Persler, Grekler, Partlar ve Aramiler gibi değişik ulusların ve medeniyetlerin egemenliğinde kalmıştır.²⁶

“M.S. II. Yüzyılda Yunanlı Arrianus ve Ptolemaios kaynaklarında Masios Dağı yani Tur Abidin bölgesinden bahsetmektedir. Mardin’den ilk defa doğrudan bahs eden yazar M.S. IV. yüzyıl Roma tarihçilerinden Antakyalı Ammianus Marcellinus’tur. O,

¹⁹ Nejat GÖYÜNÇ, **16. yy. Mardin Sancağı**, TTK Yay., Ankara 1991. s.2.

²⁰ Cahide KORHAN, **Tek Parti Döneminde Mardin**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep 2012, s.1.

²¹ GÖYÜNÇ, a. g. e., s.4.

²² Abdulgani Fahri BULDUK, **Mardin Tarihi**, GAP Bölge Kalkınma İdaresi Bşk, Ankara 1999, s.5.

²³ Danyal TEKDAL, **208 Numaralı Mardin Şer’iyye Sicili**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Diyarbakır 2009, s.13.

²⁴ GÖYÜNÇ, a. g. e. s.3.

²⁵ Mehmet TAŞDEMİR, “Mardin”, **DİA**, C.28, Diyanet Vakfı Yay., Ankara 2003, s.44.

²⁶ Gabriel AKYÜZ, “Süryanilerin Artuklularla İlişkileri,” **I. Uluslararası Artuklu Sempozyumu Bildirileri (26-27-28 Mayıs, Mardin, 2006)**, Cilt. I, Mardin 2007. s.372.

Diyarbakır-Nusaybin yolunun İzale Dağı üzerinden Maride ve Lorne kaleleri arasından geçtiğini kaydeder.”²⁷

“Mardin’i, MÖ. (2850)’de Sümerler, MÖ. (2020-2006) Elamlar ele geçirmiş, MÖ. 632 yılında yukarı Mezopotamya’yı Asurlulardan alan “Madi” Türklerinin eline geçmiştir. Milattan beş yüzyıl evvel Madiler istilasına son veren İraniler burayı almışlardır. Uzun bir süre Kiyaniyan Devleti’nin elinde kalan Mardin ancak MÖ. 226 yılında Sasaniler’in eline geçmiştir.”²⁸

“Sümer Kralı Lugalzergiz MÖ.2850 yılında Akdeniz’e kadar uzandığı seferinde Mardin’i hükmü altına almıştır. Şehircilik, sulama ve tarım alanında ileri bir seviyeye ulaşan Sümerler, geniş fetihler sonucu güçlerini kaybedince 30 yıl sonra Mardin’i Akadlar’a bırakmışlardır (MÖ.2820).”²⁹

“Akadlar, MÖ.2500 yıllarında Sümerler’le anlaşarak Akad-Sümer Devleti’ni kurmuşlardır. Mezopotamya’da büyük imparatorluk meydana getiren Sami kökenli Akadlar’ın belgelerinden, anlaşıldığına göre, MÖ.3000 sonlarında Mardin merkez olmak üzere Güneydoğu Anadolu Bölgesi ile Kuzey Mezopotamya’daki Musul ve Kerkük dolaylarında Hurriiler adı ile anılan bir kavim oturuyordu. Mardin, MÖ.2230’lu yıllarda Elam Şehri oldu. Amuri ailesinin altıncı ferdi olan Hamurabi, Sümer topraklarını Babil’in idaresi altına alınca bu kez de Babil Devleti’ni kurmuş, ardından Yukarı Mezopotamya’ya saldırınca Mardin’i istila ederek topraklarına katmıştır.(MÖ.2200–1925). MÖ. 1925 yıllarında Mardin’i işgal eden Hititler bir yıl sonra şehri terk etmişlerdir. İran dolaylarından gelen Ari ırkından Midiller, Mardin ve çevresini ele geçirmiştir. 500 yıl hüküm süren Midiller bilinmeyen bir sebepten Mısırlıları vergiye bağlanmışlar ve bir Midil prensesini de Mısır Firavunu ile evlendirmişlerdir. MÖ. 1367 yılında Midiller arasında iç savaş çıkmış, bunu fırsat bilen Asur Kralı Asurî Balit Mardin ve çevresini topraklarına katmıştır. MÖ. 1190’da Anadolu’dan gelen bazı Ari ırk kavimleri Mardin’i almışlardır. 60 yıl sonra I.Tıplalpalasır, Sincar, Nusaybin ve Mardin’den geçerek 20 bin Maşiki kuvvetinin koruduğu Kemecin’e saldırıp onları

²⁷ GÖYÜNÇ, a. g. e., s.2.

²⁸ GÖYÜNÇ, a. g. e., s.3.

²⁹ DEMİR, a. g. Tz., İstanbul 2010, s.15.

yendikten sonra Mardin ve çevresini tekrar ele geçirmiştir. MÖ.1060'da I.Asurnasirbal zamanın da Hititler birleşerek Gilganuş yakınlarında Asurluları yenmişlerdir. Asurluların tekrardan kuvvetlenmeleri üzerine, Mardin Asur hâkimiyetine girmiştir. MÖ.800 yılına kadar Asurluların elinde kalan Mardin daha sonra Urartu Krallığı egemenliğine geçmiştir. Urartu Kralı Mim Es zamanında Mardin 50 yıl Urartu idaresinde kalmıştır.”³⁰

MÖ.612 yılına kadar Sityaniler, MÖ.618 yılında ise İran'dan gelen Midiler buraları ele geçirmiştir. MÖ.335 yıllarda Büyük İskender Mısır'ı aldıktan sonra Mezopotamya'ya gelerek İran'a gitmek için Mardin'den geçer. Buraları da istila eden İskender'in MÖ.323 yılının 28 Mayıs'ında Babil'de ölümünden sonra komutanları arasında devlet pay edilir ve Mardin doğu bölümünde kaldığı için Nikanır denilen General Slevkos'un payına düşer.³¹

Büyük İskender'in ölümüyle birlikte Selökidler (Büyük İskender'in atadığı Satraplar) dönemi ve Abgar Beyliği (Pers kökenli) Mardin yöresinde hâkimiyet kurmuşlardır.³²

M.Ö. 237-131 yılları arasında Pers akınlarına maruz kalan Mardin'i, bu dönemde Selakidlerin hâkimiyetinde görmekteyiz. Selakidler tarafından Pers akınlarına karşı korunan Mardin bu dönemde kurulan ticaret kolonileri sayesinde ekonomik yönden gelişmeye başlamıştır. M.Ö. 131 yılında Mardin ve çevresi Urfa Krallığı sınırlarına dâhil edilmiş. M.S. 166- 249 yılları arasında Urfa Krallığı Romalıların egemenliği altında kaldığı için, Mardin ili ve çevresi de aynı yıllarda Romalıların hâkimiyetinde kalmıştır. M.S.442 yılında yaygın hale gelen veba hastalığı yüzünden Persler şehri terk etmek zorunda kalırlar.³³

Mardin ili ve halkı önce Roma İmparatorluğunun, daha sonra da Bizanslıların Sasanilerle yapmış oldukları mücadeleler sırasında (224- 642) önemli bir yer işgal eder. Daha II. Constantius zamanında İranlıların bu bölgeye yaptıkları ve kısa aralıklarla takip

³⁰ DEMİR, a. g. tz., İstanbul 2010, s.15.

³¹ DEMİR, a. g. tz., İstanbul 2010, s.16.

³² KORHAN, a. g. tz., s.4.

³³ Nuriye SANCAK, **Mardin Efsaneleri**, Sakarya Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya 2008, s. 15.

eden baskınlara karşı durabilmek için iki kale yaptırmıştır. Bu sayede Mardin, Nusaybin'den Ceylanpınar'a kadar uzanan bütün bölge bu halkın merkezi ve en müstahkem şehri olan Diyarbakır'a bağlanmıştır. Bu kalelerden biri Dicle kenarındaki Kayakale, Hısn-ı Keyfa, Hasankeyf, diğeri de muhtemelen Tur Abdin'de Hatem-i Ta'i Kalesi idi. İmparator Anastasius(491- 518) zamanında 507 yılında Nusaybin bu iki kaleden çok uzak bulunduğu ve bu havalinin iki taraf arasında sık sık el değiştirdiğini göz önünde bulundurarak Mardin'e üç fersah mesafede Dara mevkiinde büyük ve müstahkem bir kale inşa ettirmiş ve Anstasiopolis adı verilmiştir. Burası Justinianus zamanında tekrar inşa ettirilerek su tesisatı yapılmıştır. Burada ayrıca birçok küçük çapta istihkamlarda yapılmıştı, bunlar arasında Mardin, Savur, Lorne de vardı. Bu kaleler Bizans ile Sasaniler arasında çok defa el değiştirmiştir.³⁴

Roma İmparatorluğu'nun ve ardından Doğu Roma'nın Sâsânîler'le olan mücadelesi sırasında askeri bakımdan önem kazanan şehir. H.19 (M.640) yılında Hz. Ömer'in kumandanlarından İyâz b. Ganem tarafından barış yoluyla alındı.³⁵

Bölge, Hz. Ömer döneminde M.S. 638'de Hicretin 16. yılında zapt edilmiştir. Daha sonra Artukoğullarının gaza ve cihat faaliyetlerine gizli veya açık surette yardım eden Anadolu'nun doğusunda ve Güneydoğu Anadolu'sunda bulunan Ermeniler; şehir, kasaba ve kalelerin açılmasıyla birlikte Mervanoğulları'yla işbirliği içerisinde hareket ederek şehrin ele geçirilmesinde önemli rol oynamışlardır. 990-1089 tarihleri arasında bölgede hüküm süren Mervaniler'in hâkimiyeti güçlenmiş ve Mardin'in yeni baştan onarılmasını sağlamışlardır.

745 yılında Emeviler'in son hükümdarı Mervan ile Şeybanlılar arasında Kızıltepe yakınlarındaki Kefertut'ta 24 saat süren savaş sonucunda Şeybanlılar yenilerek Emeviler Mezopotamya şehirlerine hâkim oldu. Emevilerden sonra Mardin bölgesinde Abbasi hâkimiyeti oluşmaya başlamış olup. Abbasi Devleti meydana gelen ayaklanma sırasında halife kuvvetleri ayaklanmayı bastırabilmek için Şam'a kadar ilerlemiştir. Bu sırada Mardin'e birçok çapulcu girmiş ve yerli ahaliyi rahatsız etmişlerdir. Bunun üzerine Abbasi Halifesi Me'mun Mardin'e Liazar'ı tayin etti. Zamanın Mardin Süryani

³⁴ GÖYÜNÇ, a. g. e., s.7.

³⁵ TAŞDEMİR, a. g. m., s.45.

Patriği Diyanasiyos, 830 yılında Şam'da Me'mun tarafından büyük bir törenle karşılandı. Süryanilerin Mardin'de kalabileceğine dair kendisine berat verildi. Abbasiler döneminde çıkan ayaklanmalar sonucunda 885-978 yılları arasında Hamdani hâkimiyeti ortaya çıktı.³⁶

Büyük Selçuklu Sultanı Melikşah 1085'te şehirdeki Mervânî hâkimiyetine son verdi. Bu dönem, Mardin ve yöresi dâhil olmak üzere el-Cezîre'nin tamamında yeni bir etnik unsur olan Türk yerleşiminin başlangıcını oluşturdu. Bölge. XI. yüzyılın sonu ile XII. yüzyılın başlarından itibaren Türkmen güçlerinin kontrolü altına girdi. 1092'de Melikşah'ın vefatıyla ortaya çıkan saltanat mücadelesinde bir ara şehri ele geçiren Berkjaruk Mardin'e bir kişiyi vali tayin etti. Mardin, 1103'ten itibaren el-Cezîre'de yoğunlaşan Türkmen ailelerinin en büyüklerinden olan Artuklular'ın eline geçti ve Hısnıkeyfâ Artukluları'nın yönetiminde kaldı. Hısnıkeyfâ hâkimi Sökmen b. Artuk'un 1104 yılında ölümü üzerine oğlu İbrahim Mardin'e, kardeşi İlgazi Hısnıkeyfâ'ya hâkim oldu. İlgazi daha sonra yeğeni İbrahim'in elinde bulunan Mardin'i aldı ve "tabakât-ı İlgâziyye" denilen Mardin Artuklu kolunu kurdu 1106. Böylece Mardin'de yaklaşık üç asır sürecek olan Artuklular dönemi başladı ve şehrin gelişmesi hızlandı.³⁷

Artukoğulları Devleti Mardin ve havalisinde XII. yüzyıldan itibaren yaklaşık üç asır hüküm sürmüştür. Artuklular Diyarbakır bölgesinin tarihinde de etkin rol oynamışlardır. Bu zaman zarfında Mardin şehri, kalesi ve çevresi pek çok hücumlara uğramış uzun muhasaralar sonunda teslim alınmaya zorlanmıştır. Bu hücumların ilk birkaçı, Mısır'da hüküm süren Eyyubiler tarafından gerçekleştirilmiştir. Eyyubi sultanı Selahattin Eyyubi 1183'te şehrin güneyinde kalan Harzem'e kadar gelmiş olmakla birlikte Mardin'i ele geçirememiştir. 1232 yılında Melik el-Kamil bölgenin en müstahkem kalesi olan Mardin hariç, bütün Diyarbakır bölgesini işgal etmiştir.³⁸

1240 yılında Anadolu Selçuklu hükümdarı, II. Gıyaseddin Keyhüsrev, Eyyubilerce alınan bu bölgeyi kurtardı. 1243 Köseadağ Savaşında Anadolu Selçuklularını yenen Moğollar Anadolu'yu işgal ettiler. Bu sırada Artuklu hükümdarı I.

³⁶ KORHAN, a. g. tz., s.5.

³⁷ TAŞTEMİR, a. g. m., s.45.

³⁸ GÖYÜNÇ, a. g. e., s.10.

Necmeddin Gazi ve Eyyubi Hükümdarı II. Kamil İlhanlıların egemenliğini tanımadı. Bunun üzerine Hülagü Han, 1257’de Yaşmut komutasında bir orduyu Mardin ve Meyyafarik’in üzerine gönderdi. Mardin 8 aydan fazla bir süre direndi. Ancak kentte baş gösteren açlık ve veba yüzünden Artuklu Kara Arslan el- Muzaffer, teslim olmak zorunda kaldı. Mardin Kalesi İlhanlılar’ın isteği üzerine yıktırıldı. Bundan sonra Mardin 40 yıl kadar süren bir barış dönemi yaşadı. 1298’de Memlûklular Artuklu ülkesini istila ettiler.³⁹

Mardin XIV. yy sonlarına doğru korkunç bir felaketle karşı karşıya kaldı. “Zafername” yazarı Nizamettin Sami’ye göre 7 Ocak 1334’te Mardin’e gelen Türk Moğol Hakanı Timur, Mardin hükümdarı İlğazi’den kalenin anahtarının teslim edilmesini istemiştir. Ancak İlğazi’nin kabul etmemesi sonucu Timur şehri yakıp yıkmış ancak kaleye girememiştir. Mardin’i ele geçirme görevini Akkoyunlu Kara Yölük Osman Bey’e veren Timur, daha sonra Bağdat üzerine yürüdü. Akkoyunlular’ın Mardin üzerindeki kuşatması uzun sürdü. Bu sırada Akkoyun ve Karakoyun mücadelesi devam etmiş, Artukluların, Karakoyunlu Kara Yusuf’tan yardım istemesiyle Akkoyunlu Devleti geri çekilmiştir. Karakoyunlu Devleti’nin Mardin üzerindeki hâkimiyeti 1432’ye kadar sürmüştür.

Akkoyunlular, 1501 yılına kadar Mardin’e hâkim oldular bu devrede şehri, Hamza, Cihangir ve Kasım adındaki Akkoyunlu prensler idare etti. Akkoyunlu Devletinin yavaş yavaş eski güçlerini kaybetmesiyle Şah İsmail (Safevi Devleti), Akkoyunlu Ülkesini kendi hükmü altına aldı. Böylece Mardin Safevi Devleti’nin hâkimiyeti altına girmiş oldu.⁴⁰

XV. yüzyılın sonlarından itibaren Safeviler’in nüfuzu altına giren Mardin 913’te (1507) Şah İsmail tarafından işgal edildi. Ustacalu Muhammed bölgeye vali olarak gönderildi. Şah İsmail ile 23 Ağustos 1514’te yapılan ve Osmanlı ordusunun galibiyetiyle sonuçlanan Çaldıran Savaşı bölgenin kaderini değiştirdi. Bu savaşta ölen Ustacalu’nun yerine kardeşi Karahan geçerek umumi karargâhını Mardin’de kurdu. Bölgenin kesin olarak Osmanlı idaresine girmesinin ardından hâkimiyet sahaları

³⁹ SANCAK, a. g. tz., s.7.

⁴⁰ KORHAN, a. g. zt., s.8.

tamamen daralan Safevîler sadece kaleyi ellerinde tutuyorlardı. Karahan'ın başarısız Diyarbakır kuşatmasından sonra onu izleyen Osmanlı kuvvetleri Mardin önlerine geldi. Bu sırada Karahan şehirde durmayarak Sincar'a gitmişti.

Osmanlı kuvvetleri içinde bulunan İdrîs-i Bitlisî ve Hasankeyf hâkimi Eyyubi Meliki Halil, Mardin halkıyla anlaşarak şehri teslim aldı. Fakat Safevî kuvvetleri kaleye çekildi. Ardından Diyarbakır Beylerbeyi Bıyıklı Mehmet Paşa'ya bağlı kuvvetler Mardin'e girdiyse de birkaç gün kalıp buradan ayrıldı. Şehrin boşaltıldığını haber alan Karahan Sincar'dan hareketle Mardin'e yeniden hâkim oldu. Haber duyulunca Osmanlı kuvvetleri takviye alan Karahan üzerine yürüdü; önce yenilgiye uğradılarsa da sonunda Bıyıklı Mehmet Paşa idaresindeki Osmanlı ordusu Koçhisar (bugünkü Kızıltepe) yakınlarında Dede Kargın sahrasında Koruk mevkiinde Karahan'ı yendi (1516). Hemen ardından Mardin kuşatıldı ve topraklarla dövuıldı. Mercidâbık Savaşı'nın kazanılmasından sonra Bıyıklı Mehmet Paşa, kuvvetleriyle şehir önlerine gelip muhasarayı şiddetlendirdi ve 1516 sonlarında ve ya 1517'de burayı zaptetti.

Osmanlı idaresi altında Mardin'de önemli bir olay olmadı. Yalnız XIX. yüzyılda bazı olaylarla karşı karşıya kaldı. 1832'de şehirde merkezî idareye karşı küçük çaplı bir isyan oldu. Osmanlı birlikleri şehri kuşatıp asayişini yeniden sağladı. Mehmet Ali Paşa'nın kuvvetleri Suriye bölgesini işgal ederken Millî aşireti şehri ele geçirdiyse de bu kısa sürdü. 1839'daki Nizip mağlûbiyeti durumu daha da karışık hale getirdi. Kavalalı İbrahim Paşa'nın etkisi şehirde sürdü. Gönderdiği vali şehre geldi, asiler ise kaleyi ellerinde bulunduruyorlardı. Vali bir ayaklanma sırasında öldürüldü. Daha sonra şehir kontrol altına alındı. 1847'deki kolera toplu ölümlere yol açtı, hastalık 1865'te tekrar ortaya çıktı. 1891 yılında içinde 100 dükkân bulunan kapalı çarşı yandı. 1895'te etraftaki çeteler şehre saldırınca bazı karışıklıklar ortaya çıktıysa da az sonra duruma hâkim olundu. Mondros Mütarekesi'nin ardından Mardin herhangi bir yabancı işgaline uğramadı. İngilizlerin Musul'u işgalleri sırasında bazı karışıklıklar vuku bulduysa da kısa sürede kontrol altına alındı.⁴¹

⁴¹ TAŞTEMİR, a. g. m., s.46.

II. BÖLÜM

244 NUMARALI MARDİN ŞER'İYYE SİCİLİ'NİN TRANSKRİPSİYONU

M.Ş.S.244/1-1(Arapça)

Mehmed babası için İsa'yı vekâlet-i amme ile vekil kıldı o da bu vekâleti kabul etti ve buraya kayd olundu. Fi 12 Ramazan sene 280.

M.Ş.S.244/1-2

Vasi Nakib Salih Efendi'nin Borçları

155 İmam Hacı Ali Efendi'den

191,5 Abdülmecid Efendi'ye

048 Hacı Davud bin Bol Osman'a

090 Süleyman oğlu İsa tarafından Hacı Osman oğlu Hacı Ahmed'e

484,5

6250 dükkân rehini 4 vade

Abdülkadir oğlu Abdülhalik'in satışına vekil

İbrahim Efendi Yahya Elhatıb İbrahim Beğ müvekkilesi

Hüseyin Beğ akardan

Mustafa oğlu Hacı Şeyhmus

M.Ş.S.244/1-3

Hacı Ahmed oğlu Seyyid Musa'nın kardeşi Mehmed'in, Abdülfettah kızı Zehra ve Molla Mehmed kızı Vesîle'nin dükkânlarını Dervîş Ali Efendi'den beş bin kuruşa vekâleten sattığına Seyyid Mehmed oğlu Mehmed şâhid oldu. Yine satıcı Hacı İbrahim oğlu Molla Abdurrahman'a da şâhid oldu.

M.Ş.S.244/1-4

Hüccât-ı sâire	İ'lâmât-ı sâire	Defâtir-i kassâm ve sâire müte'allik
70	50	20
Birden yetmişe kadar	yetmişden yüzyigirmiye kadar	yüzyigirmiden yüz kırka kadar

M.Ş.S.244/1-5

İşbu mah-i Saferü'l-hayr'in on yedinci günü Sebt-i yevmin on sekizinci gecesi saat on iki sularında Hatabcı Fetho kendi mülk bağında katl olduğu kayıd şod.

Mah-i mezbûrun on sekizinci günü yevm-i Bazarda saat on iki raddelerinde Benabil ahalisinden Musa veledi 'Antan ve Yakub veledi Nûbar'ın katl olundukları kayıd şod.

M.Ş.S.244/1-6 (Arapça)

Düşmanımız Menco Cırco oğlu Nu'man 'Amus için bin kuruş ve ona kardeşi Şemas İlyan'ın mal ile beş güne kadar kefil olduğu sâbit oldu ve buraya kayd olundu. 13 Receb li sene 277.

M.Ş.S.244/1-7(Arapça)

Kılıçla olan ölümde hayır arayın başka hastalıklar ile olanda aramayın.

Ehil bir dokdordan ölümü defetmesini ümideden kişiyi Allah katleder(yani yine ölür).

M.Ş.S.244/1-8

Çocuğumuzun düşmanı İlyayahşi oğlu Noğan Hacı için kendi ikrarı ile dokuz yüz kuruş sâbit oldu ve bundan sonra İsağ Sokağı'nda bulunan kible ve şimali yol garben Haremeyn Vakfı ve şarken Şimas oğlu Bahi mülkleri ile mahdûd dükkân meblağı mezkûr karşılığı olarak altı ay mühletle rehin olundu. Ve Beko oğlu Davud verilen mühlet bittiği halde bu meblağ ödenmediği takdirde mezbûr dükkân satılarak hakkının verilmesi şartı ile vekil oldu ve buraya yazıldı. 17 Şevval sene 277.

Mahmud Efendi Hakizade bin Abdülkerim Faşohzade, Mehmed Dervîş bin Hacı İshak ve gayrühüm.

M.Ş.S.244/1-9

Bekir Efendi Hindzade İbrahim Beg'in dükkânına hemşiremiz Fatıma'nın vesayetini isbata hazır olan şâhidler, Halil Ağanın oğlu Dervîş ve Seyyid Mehmed Feyzi oğlu Hacı Hüseyin ve başkaları.

M.Ş.S.244/2-1 (Arapça)

Ya-müfettihal-ebvab(Ey kapıları açan Allahım)

Hacı Abdülkerim'in oğlu Farıs'ın oğlu Abdülğani Çelebi, ...oğlu Çöllü bu tarihten yedi gün evvel bana iki dişi katır sattı birisi çakırgözlü gök mavisi renginde ki onu Anadolu Ordusu Müşiri Kerim Paşadan almışdı. İkincisi ön ayağının üzeri sarı idi ve onuda üç bin beş yüz kuruşa Sadul Çuvalcı'dan satın almışdı. Benim de Çöllü'de üç bin beş yüz kuruşum var idi ben bunu katır

parasının borcundan düşdüm. Ben pazarlıktan evvel ikisini de gördüm ve biliyordum. Ve şimdi onları iki nasibe göndermek istiyor. Ben de şer'le elinden nezini murad idiyorum diye Çöllü üzerine iddiada bulundu. Merkûm Çöllü bunun vechi muharrer üzere olan bu iddiasına tasdikle cevap verdi ve bu iki hayvanın Abdülğani Çelebi'ye teslimini emretti ve teslim edildiğı anlaşılnca Abdülğani Çelebi Meclise gelerek parasını aldığını ikrar etti ve yazılarak buraya kayd olundu. 18 Şevval sene 277.

M.Ş.S.244/2-2

Müteveffa Şa'bân Ağa'nın sağır oğulları Mustafa ve Mehmed Reşid ve Yusuf ve Ali nam sığarın üzerlerine mensub vasileri İzzetlü Hacı Süleyman Ağa marifetleriyle merkûmunden (boş) inası hicrinde olduğundan inas-ı merkûm Amişe marifetiyle beherine yevmiye bir kuruş cem'an iki kuruş nafakasına ve kisve bahasına ve diğeri (boş) vasî müma-ileyhin marifeti Kahveci Seyyid Abdülbaki indinde olmakla beherine atmış para cem'an üç kuruş nafakalarına tayin olunub mezbûre Amişe ve merkûm Seyyid Abdülbaki sarf ve infaklarına müteahhid oldukları işbu mahalle şerh verildi. Fi 15 Receb li sene 277.

M.Ş.S.244/2-3

Medine-i Mardin sâkinlerinden Babussur Mahallesi sâkinlerinden Hacı Mustafa Zati ba'de't-tarifi'ş-şer'i tarafından bi't-tescil vekîl-i mutlak ve müfavvazı bulunan Molla Yusuf bin Molla Mehmed Meclis-i Şer-i Âli'de Medrese Mahallesi sâkinlerinden Sarac Dervîş bin Mehmed mahzarında müvekkilesine izâfetle takrir-i kelim ve tabir ani'l-meram idüb müvekkilem mezbûre Memo babası müteveffa Hacı Mustafa'dan muntekil ve aid olub hisse-i irsiyyesi olan dokuz yüz kuruş merkûm Dervîş müvekkilemin hale't-i sığarında vasisi olduğu hasebiyle yedinde emanet kalmış isede müvekkilem mezbûre Memo'ya ba'del-bülûğ ita ve teslim etmediğinden meblağ-ı mezkûru dahi merkûm Dervîş mensub vasi-yi şer'isi olduğundan sağire olduğu halde nafakasına ve ba'del-bülûğ cihazine sarf ve infak ittiğini ba'del-iddia ve'l-inkâr meyanemizde münazaa-i vefire vukuuyla beynimize müslimün-i muslihun

tevassüt etmeleriyle merkûm Dervîş müvekkileme yüz elli kuruş vermek üzere sulhan an-inkar müvekkileme izâfetle merkûm ile müsaleha ve bendahi sulh-u mezkûru ba'de'l-kabûl bedel-i sulh olan meblağ-ı mezbûru tamamen ve kamilen merkûm Dervîş'in yedinden ahz ve kabz ve istifa itmesiyle müvekkilem mezbûrenin salifüz-zikir hisse-i irsiyyesi olan dokuz yüz kuruşa müteallik kâffe-i deâv'i ve mütâlebâtıdan ve amme-i eyman ve mühasamatdan müvekkileme izâfetle merkûm Dervîş'in zimmetini ibrâ-i ammi sahih-i şer'i ile ibrâ ve iskat birle merkûm Dervîş vasiyyi müvekkilem üzerine sarf eylenmiş olan nafaka ve cihaz ve sâire müteallik kezalik amme-i deâv'idan müvekkilemin zimmetini ibrâ-i am ile ibrâ ve iskat idüb bendahi müvekkileme izâfetle ibrâsını kabûl ve yekdiğeri mezbûrun ibrâsını bi'l-asale vel-vekâle kabul etmişiz deyü müvekkilesine izâfetle ikrar ve itiraf itmekle merkûm Dervîş dahi minval-i müharrer üzere ikrar ve ibrâsını kabûl ve tasdik etmeğin gıbbe't-tasdiki's-şer'i mâ-vaka'a bi'l-ibtiga işbu vesika-i atika-i şarihatü'l-beyani ketb ve imlâ oldu. Tahriran fi'l-yevmi's-sâlisi min şehr-i Receb li sene seb'a ve seb'iyne ve mieteyni ve elf (3 Receb sene 1277).

M.Ş.S.244/2-4

Mahruse-i Mardin'e muzaf Sürgücü Kazası kurasından Şevni Karyesi sâkinlerinden Yusuf Beğ bin Kemal Meclis-i Şer-i Şerîf-i Enver ve mahfel-i din-i hanifi'l-ezherde karye-i mezkûre sâkinlerinden Hüseyin bin Süleyman mahzarında bi-tav'ihî ikrar-ı tam ve takrir-i kelim idüb bundan akdem karye-i mezkûrenin ahalisi iki taraf olub meyanelerinde münazaa vukuunda bendahi tarafeyni iskat ve sulh için mahalli şer'a vardığımda merkûm Hüseyin'in bana vaki olan garazı ve nefsanîyetine mebn-i amden ve bi-ğayri hakkın yerden bir sağır taş ref'iyle ağzıma vurub dişimi darb-ı mezkûr ile kal' eylediğini bundan beş gün akdem Mardin Meclisi'ne mahsûs olan odada aza-yı meclis hazır oldukları halde akd olunan Meclis-i Şer-i Şerîf-i Enver'de mucibi olan kıyası merkûm Hüseyin'den da'vâ ve karye-i mezkûre sâkinlerinden Goro bin Mehmed ve Yusuf bin Temir şehadetleriyle ba'del-inkâr isbat etmeden evvel meyanemizde Müslimün-i muslihun tavassutlarıyla salifüz-zikir da'vâ kıyasdan bin sekiz yüz kuruş üzerine inşa-i akd-i sulh eylediklerinde bendahi sulh-u mezkûru kabul ve kablel-iftirak bedel-i sulh-u mezkûru ahz ve kabz ve merkûmun zimmetini da'vâ-yı mezkûreye

müteallik kâffe-i deâvi ve mütâlebât ve amme-i eyman ve mühasamatdan ibrâ-i ammi katiu'l-husam ile ibrâ ve iskat eylediğimde oldahi sulh-u mezkûru kabul ve bedel-i sulh olarak bana medfû'u olan salifüz-zikir bin sekiz yüz kuruşa müteallik da'vâdan keزالik zimmetimi ibrâ-i 'am ile ibrâ ve iskat ve yekdiğerimizin ibrâsını kabûl etmişiz dediğinde gıbbe't-tasdiki'l-vicahi'l-muteber mâ-vaka'a bi't-taleb işbu vesika-i anife-i şarihatü'l-beyani ketb ve imlâ olundu. Tahriran fi'l-yevmi't-tasi' min Şehr-i Recebi'l-ferdi li-sene seb'a ve sebiyne ve mieteyni ve elf(9 Receb li sene 1277).

Şühüdü'l-hal :

Hıytarzade Dervîş Beğ, Molla Mehmed Arabi bin Molla Abdullah, Süleyman Ağa bin efendi Ağa Sürgücü, Ahmed bin İsa Ağa Sürgücü, Beşar Ağa bin Mehmed Ahmed Ağa, Dervîş babası Sarac, Ahmed Şemdin, Molla Mehmed Haso Şallu, Sado bin Bektaş, es-Seyyid Ali Rıza Efendi Katib-i Mahkeme-i Mardin, Mukayyid-i Mahkeme Ahmed.

M.Ş.S.244/3-1 (iptal)

Nüşa-i saniye olarak biri der-devlet-i aliye diğeri merkur Halil'e verildi.

İşbu ilam müceddeden badel-iade müsahhahan dört varakadan sonra kayd olundu.

M.Ş.S.244/4-1 (iptal)

İşbu ilam müceddeden badel-iade müsahhahan beş varakdan sonra kayd olunub gaflet olunmaya

Hacı Abdülkadir Efendi'nin oğlu Mahmud Sabri Efendi 12 sehimden ibaret olan ve şu anki icarı 104 kuruş olan su değirmenini 108 kuruşa 4 günlüğüne icarladı ve buda buraya kayd olundu. Fi 11 Şaban sene 277.

M.Ş.S.244/5-1

Medine-i Mardinde Medrese Mahallesi sâkinlerinden iken bundan akdem vefat eden Mehmed bin Hasan'ın veraseti eshab-ü fûruzdan zevce-i menkûhası Esme binti Ramo ve sulb-i kebir oğlu Faris ve Dervîş ile kebiretan kızları Hazene ve Nevreye inhisarı ba'de't-tahakkuk ibni'l-merkûman Dervîş'in kablel-kısmet vefatı vukuuyla veraseti eshab-ü fûruzundan zevce-i menkûhası Şenola'ya ve validesi Esme elmerkûm ile sulbu-i sağır oğlu Mehmed ve sulbiye-i sağıre kızı Hüsniye'ye münhasıra olmakla tashih mesele-i münasaha dahi bi-hükmi'l-feraiiz bin yüz yirmi sekiz sehimden ibaret olup siham-i mezbûreden mezbûr Esme'ye, iki yüz doksan altı sehim mezbûr Faris'e, beş yüz dört sehim ve mezbûretan Hazene ve Nevre'ye, beş yüz dört sehimden iki yüz elli sekiz sehmi her birine ve mezbûre Şenola'ya, atmış üç sehmi ve sağır-i merkûm Mehmed'e otuz sekiz sehmi ve sağıre-i mezkûre Hüsniye'ye yüz on dokuz sehmi isâbeti tahakkukundan sonra verese-i mezbûrundan müteveffa mezbûr Dervîş'in zevcesi mezbûre Şenola zati ba'de't-tarifi's-şer'i tarafından husus-i ati da'vâya vekîl-i müsecceli bulunan babası İbrahim Efendi Meclis-i Şer-i Şerîf-i Enver'de mahalle-i mezkûre sâkinlerinden olup zikri cai bir kıta bağceye vaz-ı yedi bi'l-beyyineti's-şer'iyye sâbit olan mezbûre Esme binti Ramazan müvacehesinde üzerine da'vâ ve takrir-i kelamında vadi's-sâfa akarında vaki etraf-ı erbeadan bir tarafı Gazzaz vereseleri mülküyle ve bir tarafı Şeyh Ahmed veresesinin bağcesine ve bir tarafı Ahmed Şah vereseleri mülküne ve taraf-ı rabii kibleye müntehi ve mahdûd bir kıta bahce müvekkilem mezbûre Şenola'nın zevci ve mürisi müteveffa-i merkûm Dervîş'in babası müteveffa mezbûr Mehmed'in rubu hisse-i şayii mülkü olup vefatından sonra rubu' hisse-i mezbûre verese-i merkûmden müntekil ve siham-i mezkûreden müvekkilem Şenola'nın mürisi merkûm Dervîş'den aid atmış üç sehmi taksim ve ifrazı lazım geleni mezkûre Esme bivech-i şer'i bahçeyi mezkûreyi müstekillen zabt idüb ve ba'dehü süal olunub müvekkile-i Mezbûreye raci olan yetmiş üç sehmin ifraz ve taksimiyle müvekkileme izafetle bana teslimi tenbih olunmak bil-ve kale muradımdır deyü ba'ded-da'vâ vel-istintak mezbûre Esme cevabında vaz-ı yedini ikrar ancak bahce-i mezbûrenin zevci müteveffa merkûm ile li-ebeveyn karındaşı müteveffiler İsmail ve Şeho yirmi seneden

mukaddem hal-i hayatlarında bahce-i mezbûre alel-iştirak tasarruflarında olduğu halde her birinin rubu' hissesi alel-infirad ceman bin ikiyüz kuruş semen-i medfûu ve makbûzi ile bana bey-i bat-i sahihn-i şer'i ilea bey ve teslim-i semen ve kabz-ı semen ittiklerinde bendahi vech-i muharrer üzere iştirak ve kabz ve teslim ittiğinden tarih-i mezbûrden şimdiye değin bi'l-mülkiyet tasarruf itmişim müvekkî'l-i mezkûrenin mürisi müteveffa-i mezkûr Dervîş'in bahce-i mezkûrede bir güne hak ve alakası yokdur deyü ba'ded-def-i vel-inkar dafia-i mezkûre Esme'nin def-i meşruhuna muvafık beyine-i şer'iyye taleb olundukda mahallerinde lede't-tezkiye adl ve makbûlûş-şehade idikleri ihbar olunan Molla Bekir bin Hamoş ve Mehmed bin Mustafa Kaid nam kimesneler li-ecli'ş-şehade meclis-i şera haziran olub istişhad olunduklarında her biri fîlhakika tarih-i mezkûrde dafia-i mezbûre Esme bin merkûm Mehmed ile karındaşı İsmail ve Şeyho ve Hüseyin her birinin bahce-i mezbûru rubu hisse alel-infirad üç yüz kuruşki ceman bin ikiyüz kuruş semen-i makbûza bey-i bat-i sahih-i şer'i ile bey ve iştirak ve kabz-ı semen ve teslim-i semen ittiklerinde merkûm dahi olvecihle iştirak ve tesellüm ve kabz ve kabûl itmiş olduğundan ve elhaletü hazihi zikir olunan bağcenin dört rubu hisseleri merkûm Esme'nin bi'ş-şirai'ş-şer'i mülkü olduğuna biz şâhidiz ve şehadet dahi ideriz deyü her biri müttefikü'l-lafzı ve müttehidü'l-mana eda-i şehâdet-i şer'iyye ittiklerinde şehadetleri ba'de't-tadil ve't-tezkiye makbule olmağın mücibince salifüz-zikir bahce-i mezbûre merkûme Esme'nin mülkü olduğu ve sübütüyetine hükm-i şer'i lahik olmakla müddei vekili merkûm İbrahim müvekkile kızı Şenola'ya izâfetle bi-vechin olan muarazadan men olduğu huzur-u alilerine ilam olundu. Fi 4 Şa'bân sene 77.

M.Ş.S.244/6-1

Medine-i Mardine muzaf Kabala Karyesi sâkinlerinden Ahmed bin Ali Seyyid Meclis-i Şer-i Şerîf-i Enver ve mahfel-i din-i hanif-i ezherde kezalik karye-i mezbûre sâkinlerinden merkûm Ahmed'in sulbi kebir oğlu Mehmed bin Ahmed mahzarında merkûm Ahmed hal-i hayatında ve kemal-i akl-ı sıhhati tasarrufatında bi-tavihi's-sâfi ikrar ve tağbir-i meram idüb işbu labis olduğum eşyadan maada karye-i mezbûrede sâkin olduğum malümü'l-hudud bir bab menzil ile yedimde mevcut ve bana maruf ve mensub olan bi'l-cümle emval ve eşya ve

tahammülat ve esas ve akar ve bahce merkûm oğlum Mehmed'indir benim asla ve kata bir güne hak ve alaka ve medhalim yoktur didikde merkûm Mehmed dahi ikrar ve kabûl ve tasdik idüb hükmü hakim-ü müvekki-i Sadr-i kitab refaa kadrâhü Mevlahü'l-vehhab Efendi Hazretleri sıhhat-i ikrara hükm-i şer'i ve kaza-i sarih-i mer'i itmekle ma-vaka bi'l-ibtîğa işbu vesika-i anife-i şarihatül-bina bit-taleb ketb ve imlâ olundu. Tahriran fi fi'l-yevmi'l-hadi vel-işrin min şehr-i Şa'bânî'l-muazzam lisene seb'a ve sebiyn ve mieteyni ve elf(21 Şa'bân sene 1277).

Şühüdü'l-hal :

Adem Efendi, Mehmed Efendi bin Şeyhmus, Arabi Molla Mehmed, Hacı Mehmed Emin-ü Kefen, Kazzaz Hasan Ağa Tüccar Seyyid Ahmed Çelebi, Kahveci Hacı Mehmed Ağa, Hacı Nuri Abdi, Murad bin Ahmed, Mukayyid-i mahkeme Rüşdi, es-Seyyid Şeyhmus Efendi Hindizade, Kâtib-i mahkeme, Gavras Ağası sabik Mehmed Ağa ve ğayrühüm.

M.Ş.S.244/7-1 (iptal)

Badehü bir varakdan sonra kayd olmuş gaflet olmaya

M.Ş.S:244/8-1

Mardin Sancağı'na muzaf Nusaybin Kazası nevahisinden Bunsaray(?) Nahiyesi kurasından Kirye Karyesi sâkinlerinden iken bundan otuz sene akdem vefat eden Bervid Genco'nun veraseti kebir oğulları Murad ve Halil ve Ahmed ile sulbiye kebir kızları İlhan ve Hedli'ye münhasıra olub tashih meseleleri dahi bi-hükmi'l-ferâiz sekiz sehimden ibaret olub siham-i mezbûreden ikişer sehim merkûmun Murad ve Halil ve Ahmed'den her birine ve baki iki sehim merkûmetan İlhan ve Hedli'ye aid ve raci oldukdan sonra veres-i merkûmundan mezbûr Halil tarafından zikr-i cai da'vâya hasm-ı at-i cahide müvacehesinde Mardin sâkinlerinden Mahmud Efendi bin Şeyh İbrahim ve Molla Mehmed Sovanlu şehadetleriyle vekil olduğu sâbit ve sübut-u vekâletine hükm-i şer'i lahık olan biraderi Murad Meclis-i Şer-i Şerîf-i Enver'de zikri cai bir bab değirmenin yirmi yedi buçuk sehime ve atıyyüz-zikir bir kıta tarlaya vaz-ı yedi bi'l-

beyyineti’ş-şer’iyye sâbit olan işbu baisü’l-ilam nahiye-i mezbûre muhtarı Mehmed bin Bero müvacehesinde üzerine da’vâ ve takrir-i keliminde karye-i mezkûre akarında vaki tahdidden müğni ve tarifden müstağni Kososaray Değirmeni demekle maruf bir bab değirmenin kırk sehim itibarından on sehim hisse-i şayiasıyla kezalik karye-i mezbûre akarında vaki malümü’l-hudud Pirtavarı demekle bir kıta tarlanın cümlesi pederimiz müteveffa-i merkûmun ilel-vefat yed ve taht-i tasarrufunda mülkü olduğu hala mutasarrıf olub ba’de vefatihi veraseti veresesı el-merkûmuna aid olub ve beyinlerinde tashih-i mezkûr üzere mevrûs olmakla müvekkilim dahi güzere iden atmış sekiz tarihine gelinceye ber vech-i mülkiyet mutasarrıf olduğu halde merkûm Mehmed Ağa değirmen-i mezkûrede olan rubu şayia ile salifüz-zikir tarla-i mezkûrede sahih-i mezbûr üzere müvekkilim biraderim Halil’in iki sehim hissesin zabt etmekle süal olunub izale-i yed-i müvekkilemle bana teslime tenbih olunmak matlubumdur deyü ba’ded-da’vâ vel-istintak merkûm Mehmed Ağa cevabında fi’l-hakika salifüz-zikir değirmenin yirmi yedi sehmine ve tarla-i mezbûrenin cümlesine vaz-ı yedini ikrar ancak müdde-i vekili mezkûrun müvekkil-i mezbûr Halil ile ğaib ani’l-meclis diğeri biraderi Ahmed ve ğaibe ani’l-meclis hemşiresi Hedli tarih-i ilamdan on beş sene akdem salifüz-zikir değirmenden rub-u şayi ile tarla-i mezkûreden tashih-i mezkûr üzere kendilere aid olan salifüz-zikir siham-i malumelerini bey’a müdde-i vekili merkûm Murad’ı tevkil oldahi vekâleti ba’de’l-kabûl salifü’l-beyan değirmenin bir rubu hissesiyle tarlayı mezkûrun ber tashih mezkûr beş sehim hisselerini merkûm Murad bi’l-vekalâ bana beşyüz seksen kuruş semenle bey ve temlik ve teslim bendahi iştirâ ve temellük ve tesellüm etmemle mülk-i müşterası olduğu halde tarih-i mezkûrden şimdiye kadar mutasarrıfım deyü müteaddi oldahi vefk-i müddei vekîl-i merkûmun inkârına mukarin mahallerinde adl ve makbulüş-şehade idikleri ihbar olunan karye-i mezbûre sâkinlerinden Ğiraf bin Osman ve Mehmed bin Hüseyin Hatib şehadetleriyle ba’del-isbat mucibince hüküm olunmağın müddei vekîl-i mezkûr müvekkili merkûm Halil’e izâfetle merkûm Mehmed Ağa’ya tevcih olunan muarazadan men’ olunduğu huzur-u alilerine ilam olundu. Fi 14 Ramazan sene 277.

M.Ş.S:244/9-1

Maruz-u daileridirki :

Mardin Sancağı'nda Nusaybin Kazası nevahisinden Nahiyesi kurasından Kerid Karyesi sâkinlerinden Murad bin Berk nam kimesne Mardin Meclisi'nde ve bi'l-cümle azay-ı meclis hazır oldukları halde makud-u Meclis-i Şer-i Şer'if'de nahiye-i mezbûre muhtarı işbu baisü'l-ilam Mehmed Ağa bin Berk müvacehesinde işbu tarih-i ilamdan mukaddem taht-i tasarrufumda olub karye-i mezbûre hududu dahilinde vaki malumu'l-hudud vel-mümtaz ...saray Değirmenleri demekle meşhur bir bab mülk asiyab-ı vakfın rubu hissesiyle yine karye-i mezkûrede vaki Merkedari demekle maruf malumu'l-hudud bir kıta mülk tarlayı işbu Mehmed Ağa teğallüben zabt ider olmakla sual olunub asiyab-i vakfın rubi'i ve tarlayı mezkûreden keffi yedile bana teslime tenbih olunması muradımdır deyü da'vâya teaddi etmiş isem de elhaletü hazihi ben da'vâ-yı mezkûremize müdahil olmamla salifü'l-beyan asiyab-i vakf ve tarlaya müteallik da'vâmdan mezbûr Mehmed Ağa'nın zimmetini ibrâ-i am ve katiu'n-nizağ vel-hüsam ile ibrâ ve iskat eyledikde merkûm Mehmed Ağa dahi ibrây-ı mezkûru ba'de't-tasdik huzur-u âlilerine ilam olundu. Fi 27 Rebiu'l-evvel sene 76.

M.Ş.S.244/9/-2

Müahharan hala Mardin Naibi Mekremetlü Mehmed Hacı Efendi'nin virdiği ilamın suretidir.

Maruz-i Daileridirki:

Mardin Sancağı'na muzaf Nusaybin Kazası nevahisinden Bunsaray Nahiyesi kurasından Kirye Karyesi sâkinlerinden iken bundan otuz sene akdem vefat eden Bervid Genco'nun veraseti kebir oğulları Murad ve Halil ve Ahmed ile sulbiye kebir kızları İlhan ve Hedli'ye münhasıra olub ve tashih meseleleri dahi bi-hükmi'l-feraiz sekiz sehimden ibaret olub siham-i mezbûreden ikişer sehim merkûmun Murad ve Halil ve Ahmed'den her birine ve baki iki sehim merkûmetan İlhan ve Hedli'ye aid ve aid oldukdan sonra veres-i merkûmundan

Murad Meclis-i Şer-i Şerîf-i Enver'de zikr-i cai bir bab değirmenin kırk sehim itibarından yirmi yedi buçuk sehmine ve atiyüzzikir bir bir kıta tarlaya vaz'-i yedi bi'l-beyyine sâbit olan işbu baisü'l-ilam nahiye-i mezbûre muhtarı Mehmed Ağa bin Bero müvacehesinde üzerine da'vâ ve takrir-i kelimasında karye-i mezkûre karye akarında vaki tahdidden müstağni Mir Tarlası demekle meşhur bir kıta tarlanın hakkı pederim müteveffa-i merkûmun ile'l-vefat yed ve taht-i tasarrufunda mülkü olduğu hala mutasarrıf olub ba'de vefatihi ğaibün ani'l-meclis karındaşlarım merkûman Ahmed ve Halil ve hemşirelerim merkûman İlhan ve Hedli'ye tashih-i mezkûr üzere mevrûs olub bizler dahi güzeran atmış sekiz tarihine gelinceye ber vech-i mülkiyet mutasarrıf olduğumuz halde merkûm Mehmed Ağa değirmen-i mezkûrede olan rubu hisse-i şayiasıyla tarla-i mezkûrede olan cümlesine tashihi mezkûr üzere iken hissesmizi bi-gayri hakkın benden zabt etmekle süal olunub izale-i yed talebi ile bana teslimi tenbih olunmağa deyü da'vâ, merkûm Mehmed Ağa cevabında salifüz-zikir değirmenin yirmi yedi buçuk sehmi ile kezalik salifü'l-beyan tarlayı mezkûreye on beş sene mukaddem ber-vech-i mülkiyet mutasarrıf olduğum halde müdde-i merkûm güzeran iden atmış beş senesinde Naib-i Esbak Mekremetlü Ahmed Necib Efendi'nin ...kezalik vech-i meşruh üzere benden da'vâ eylediğinde müahharan da'vâyı mezkûresinde kazib ve batıl olub değirmen-i mezkûrenin rubu sehmi ile tarlayı

M.Ş.S:244/10-1 evvelki belgenin devamı

mezkûrenin kâffesine müteallik deâviden zimmetini Naib müma-ileyh huzurunda ibrâ itmişdir deyü müteaddi olduğu define muvafık Naib müma-ileyhin hatmiyle mahtûm ibrâz eylediği ilam-ı şer'i mazmûnünü müdde-i merkûmun inkarına mukarin Molla Yusuf bin Seyyid Mehmed ve Molla Mehmed bin Havaşlu namün kimesneler şehadetleriyle vech-i şer'i üzere ba'del-isbat mucibince müdde-i merkûm bi-vechin muarazadan men olunduğu huzur-u âlilerine ilam olundu. El-emrû limen lehü'l-emr 13 Ramazan sene 77.

M.Ş.S.244/10-2

Ma'ruz-u Daileridir ki:

Mahruse-i Diyarbakır eşrâfû handan-i kadiminden ve mir-i ümerai'l-kiram-i meali İzzetlü Ömer Paşa Hazretleri tarafından zikr-i cai da'vâya ente vekilün fi külli şeyin caizün emrûke mazmunü üzere vekâleti mutlaka-i amme ile vekîl-i mutlak-i amme ile vekîl-i mutlak ve müfevvaz olduğu mahzar-ı hasm-i cahidde Mardin'e tabi Sürgücü Nahiyesi kurasından Oksan Karyesi sâkinlerinden Şeyhmus bin Hamdi bin Musa ve Behramlı Kazası'nda Külüklü Karyesi'nde ...asl Hüseyin bin Hacı Mehmed şehadetleriyle vekil olduğu sâbit ve sübutu vekâletine hükm-i şer'i lahik olan mahruse-i Mardin handanından Mellüzade Ali Beğ bin İsmail Beğ ve Mardin Meclisi'ne mahsûs olan odada aza-i Meclis hazır oldukları halde akd olunan Meclis-i Şer-i Şerîf-i Enver ve mahfel-i din-i mahfelde Mardin Kazası'na muzaf Sürgücü Nahiyesi kurasından Oksan Karyesi sâkinlerinden karye-i mezkûre muhtarı Rasûl bin Bekir müvacehesinde üzerine da'vâ ve takrir-i kelimanda mahruse-i Diyarbekir muzafatından Behramlı Kazası kurasından Koçhisar Karyesi akarında vaki tarafeyni Paşa'y-ı müşarun ileyhın mutasarrıf olduğu arazi-i emiriyeye ve taraf-ı salisi ve rabii çam ve arazi-i haliye ile mahdûd ve mümtaz müvekkilim müşarun ileyh bir bab değirmenin alat ve eda'vâtından iki bin seksen dört kuruş semenle mukaddem demirden kebir tavk ile keزالik demirden diğer sağır tavk ve sübş tağbir olunan şübüş ile bir aded balta ve iki aded tunç koğa ve demirden bir aded çakûç ve bir aded kebir ve bir küçük hizar ve bir aded ...kalem ve bir hadid karasa değirmen devli ve bir aded dolab maa kanat ve taban Ağacı maa ayak ve değirmen kapusu maa aşyan ve bir aded ölçek ve yarım ölçek ve rubu ölçek ve biraz tağyir olunan kaba direk ve yirmi dört aded dam direkleri ve dam odunu ve sekiz aded değirmen taşını merkûm bi-ğayri hakkın tarih-i ilandan on sene akdem ğasb ile itlaf eylediniz ve iki bin kuruş semenle müseyyeben(tembel üşengec,hımbıl) mukaddem değirmen-i mezkûrun tabası dahi hedm ve tahrib ve ahşabını sarf eylediğini hatta tarih-i ilamdan altı sene mukaddem mahzar-ı şühudunda ikrar ve itiraf etmekle süal olunub salifüz-zikir edevat-i madüde müstehlike-i esmanıyla nısıf değirmen-i mezkûrun müseyyeben karnı vakiası olan salifüz-zikir iki bin kuruşki min haysü'l-mecmû'

dört bin seksen dört kuruşun merkûme tazimini bi'l-ve kale matlubumdur deyü da'vâ hakkım, merkûm cevabında paşa-yı müşarun-ileyhin mezkûr Kuş Karyesi akarında vaki değirmenin salifüz-zikir alat ve eda'vâtıyla değirmen-i mezbûrun nısıf binasını tahrib eylediğın külliye inkar itmekle müddei vekil müma-ileyhden ber-vefk-i müdde beyyine taleb olundukda mahallerinde udül ve makbûlüş-şehade iddikleri ihbar olunan Sürgücü Kazası kuralarından Şorşob Karyesi sâkinlerinden Sabo bin Mehmed ve Kosan Karyesi sâkinlerinden Dervîş bin Ömer nam kimesneler şehadetleriyle bi'l-müvacehe salifüz-zikir edevatın ğasb ile istihlak ve değirmen-i mezkûrun nısıf tabasını hedm ve tahrib

M.Ş.S:244/11-1 evvelki belgenin devamı

Eylediğine bi-tavihi merkûm Reşo'nun vaki olan ikrarı sâbit ve mütehakkak olub ancak bina-i mezkûrun gelende ba'del-keşf ve'l-müayene takvimi lazım gelecek bina ve değirmen-i mezkûr müddeasını mahallinde istimağ ve fasla mevali-i izamdan Diyarbekir Eyaleti Hakimi Faziletli Ahmed Rağib Efendi hazretleri tarafından vaki olan mezûniyetim üzere müdde-i vekili müma-ileyhin Paşa'y-ı mümaileyh tarafından vekâle't-i mutlaka itası muktezası üzere tarafından husus-i mezkûr için mahallinde terafü ve mühakeme olunmak üzere vekil tayin eylediği Mardin ahalisinden Hüseyin ibn İbrahim ile hasm-ı Cahid ile maan taraf-ı şer'iden irsal olunan naibimiz Mevlana Ahmed Şükrü Efendi ve erbab-ı vukuf münazaun fih olan mahall-i mezkûre varub akt-i Meclis-i Şer'i kavim ettikde salifüz-zikir edevat-i müstehlikenin gasbında vech-i muharrer üzere iki bin seksen dört kuruş ve işbu müşahede olan değirmenin nısıf bina-i münhedimin müsbeten iki bin kuruş kıymeti vakiası'ki min hayüsl-mecmu dört bin seksen dört kuruş kıymeti vakiası olduğu avniye karyesi muhtar-ı sabıkı (silik) Sadırlı Hacı Mehmed bin İbrahim ve Behramlı Kazası Meclis azasından Hasan Beğ ve Reşidüddin bin Veliyyüddin şehadetleriyle bernehec-i şer'i Mevlana'y-ı mümaieyh huzurunda sâbit olduğu Mevlana'y-ı mümaileyha mahallinde ketb ve tahrir ve maan mürsel ümena-i şer' ile Meclis-i Şer'a avdetlerinde ala vukuihi ifade ve inha itmekle salifüz-zikir edevat-i müstehlike merkûme esmanıyla nısıf bina-i münhedim-i mezkûreyi müsbeten kıymet-i vakiası ki min haysü'l-mecmü dört bin seksen dört kuruşun hasm-ı merkûm Resül'e tazmini lazım geldiği huzur-u âlilerine ilam

olundu. El-emrû men lehü'l-emr. Hurrîre fi'l-yevmi'l-hamisi vel-işrin min Şa'bânî'l-muazzam sene seba ve sebiyn ve mieteyni ve elf (25 Şa'bân sene 1277).

M.Ş.S:244/11-2

Mardin Kazası'na muzaf Sürgücü Nahiyesi kurasından Celin Karyesi'nde sâkin iken bundan akdem vefat eden Amuş binti Hasan nam Hatun'un veraseti eshab-ı fûrûzdan zevc-i dahili Amû bin Osman ile Sadri sağır oğlu Raşo'ya inhisarı mütehakkak olduktan sonra zevcim Mezbûr Ömer kendi tarafından bi'l-asale ve sulb-i sağır oğlu mezkûr Raşo'ya bi'l-velaye Meclis-i Şer-i Şerîf-i Enver ve mahfel-i din-i münif-i Ezher'de karye-i mezbûre sâkinlerinden zikri cai iki kıta tarla ile bir bab haneye vaz'-i yedi bi'l-beyyineti'ş-şer'iyye sâbit olan Mahiş bin Mustafa müvacehesinde üzerine da'vâ ve takrir-i kelimasında mürisesi müteveffîye mezbûre Amuş'un ilel-vefat silk-i mülk-ü sahihinde münselek olub karye-i mezbûre akarında vaki tahdidden ve tavsifden müstağni arz-ı arz demekle maruf olan tarla ile diğer Arz-ı İlsak demekle meşhur olan keزالik bir kıta tarla ile bir bab hane ile bir ğarzan mürisem müteveffîyenin metrûkatından olub bi'l-verase bana ve velisi olduğum sağır-i mezbûr Raşo'ya raci ve aid iken mezbûr Mahiş bi-vech-i şer'i zabt idüb üzerlerine işle ider olmalarıyla sual olunub bana bi'l-asale vel-velaye teslim eylemesi muradımdır deyü leded-da'vâ vel-istintak merkûm mahiş cevabında kaziye-i mezbûre minval-i muharrer üzere olduğun tayi'an ve kat'iyen ikrar ve itiraf etmekle ala mücib-i ikrarihi zikir olunan iki kıta tarla ile bir bab hane ve bir kazan müdde-i asıl ve veli-i mezkûr Amû'ye teslim olunmak üzere merkûm mahişe ikraz olduğu kayıd şod. 14 Ramazan sene 277.

M.Ş.S:244/12-1

Der-devletmekine arz-ı dai-i kemineleridirki:

Mahruse-i Mardin mahallatından Cami-i Kebir Mahallesi sâkinlerinden Halil bin Mahmud nam kimesne Mardin Meclisi'ne mahsûs olan odada liva-i mezbûr Kaimmakamı İzzetlü Nazım Paşa ve aza-i meclis ve Mardin mevkiinde arase-i askeri nizamiye-i Hazreti Şahane Kaimmakamı Refatlü Abdülkadir Beğ ve Binbaşı Fütüvvetlü Mustafa Ağa hazır oldukları halde akdolunan Meclis-i Şer'i

Şerîf-i Enver ve mahfel-i din-i münif-i ezherde mahruse-i mezbûrede sâkin piyade beşinci alayının birinci taburun sekizinci bölüğünün üçüncü onbaşının sekizinci neferi Gazzaz Mehmed bin Ahmed bin Abdullah nam kimesne müvacehesinde üzerine da'vâ ve takrir-i kelimasında işbu bin iki yüz yetmiş yedi senesi Şehr-i Cemaziye'l-evveli'nin yirmi beşinci Bazar günü saat üç raddelerinde Cami-i Kebir kurbünde vaki Aynüsseka nam çeşmede kendi destilerini su doldurur iken merkûm Mehmed kendi destilerini evvelce doldurmak için beni men' eylediğinde ben dahi tecviz etmediğim cihetle meyanemizde bazı müretteb nizağ ve muhasamamız vukuunda heman merkûm Mehmed cevizden büyük bir sağır taşı yerden refiğle sağ gözümü bi-ğayri hakkın amden darb idüb darb-ı mezkûrden gözüm mahlû' olup ziyası bi'l-küllîye zail olmakla sual olunub diye't-i şer'iyyesini talep iderim deyü da'vâ, hasm-ı merkûm cevabında fi'l-hakika sene-i merkûm mah-i mezbûrun yirmi beşinci Bazar günü saat üç raddelerinde Cami-i Kebir kurbünde vaki Aynüsseka nam çeşme üzerinde mezkûr destilerinin doldurmasından dolayı bazı mertebe beynimizde nizağ vukuunda yekdiğerimizi tutub müdafaamızda merkûm Halil'in başı ayni mezkûrenin divarına isâbet idüb ve işbu vaki olan refi'le müdde-i mezkûr Halil'in sağ gözünün ziyası bi'l-küllîye zail oldu deyü müdafaa ve tebmesiyle sağ gözünün ziyası zayi olduğunu ikrar ancak olvecihle müdde-i mezbûrun sağ gözünü amden sağır taş ile darbını ve darbiyle sağ gözünün kal'ıyla ziyası zail olduğunu külliye inkarında hasm-ı mezbûr Mehmed'in vech-i meşruh üzere olan ikrarına ihtilaf alet kal'i cihetinden müddeinin bast-i da'vâsında tasdiki görünmeyüb ancak işbu da'vâyı mebsûtasıyla tekzip etmiş bulunduğuna mebni müdde-i merkûmden müddeasına muvafık beyine talep olundukda mahallerinde adl ve makbulüş-şehade idikleri ihbar olunan Şeyhmus bin Seyyid Ali ve Süleyman bin Mustafa nam kimesneler meclis-i makûd-i mezkûrde hazıran olup ledel-istişhad fi'l-hakika müdde-i mezkûr Halil sene-i haliye mah-i mezbûrun yirmi beşinci Bazar günü saat üç raddelerinde cami-i kebir kurbünde Aynüsseka nam çeşmede müdde-i mezkûr kendi destilerini su doldurur iken hasm-ı mezkûr Mehmed kendi destisini evvelce doldurmak istediğinde meyanelerinde münazaa vukuunda hasm-ı mezkûr Mehmed biğayri hakkın cevizden büyücek bir sağır taşı yerden ref ve amden bizim huzurumuzda müdde-i mezkûrun sağ gözüne darb ve darbiyle sağ gözü kal' idüb ziyası bil-

külliye zail olmuş olduğunu re'yen bi'l-ayn müşahede eyledik biz bu hususa bu vecih üzere şâhidleriz şehadet dahi ideriz deyü her biri müdde-i merkûmun müddeasına muvafık müttehidü'l-lafz ve müttefikü'l-mana eda-i şehadeti şer'iyye eylediklerinde şehadetleri sirran ve alenen ba'de't-tadil ve't-tezkiye makbul olmağın mücibince mezbûr Mehmed üzerine nısfı diyet lazım gelmekle nısf diyeti racül olub her bir kıratı beş şaire olmak üzere on dört kırat vezninde olan dirhem-i şer'iden halis ğaşşe-i ğalib fızza-i meskûkeden beş bin dirhem-i şer'i gümüş işbu tarih-i ilamdan üç sene tamamına değin üç taksit ile müdde-i mezkûre eda ve teslimi tenbih olunduğu huzur-u alilerine ilam olundu. El-emrû men lehü'l-emr. Hurrîre fi'l-yevmi's-sâbii aşera min şehri Receb li sene seba ve sebin ve mieteyni ve elf(17 Receb sene 1277).

26 Cemaziye'l-ahir 278 tarihiyle ilam-i mezbûrun sure't-i muharreresi bi'l-istinsah taraf-ı meclisden dahi bir kıta mazbata leffiyle beraber Anadolu Ordu'y-u Hümayun Müşiri'ne takdim kılındığı kayıd şod.

M.Ş.S:244/13-1

Mardin Sancağı dahilinde kain Savur Kazası'na tabi Mendan Karyesi sâkinlerinden iken bundan akdem kable'l-keşf katilen vefat eden Sadeddin bin Halil bin Abdülkadir veraseti eshab-ı fûruzdan zevce-i menküha-i metrükeleri Seysi binti Ali nam Hatun ile maktû'l-ü mezkûr Sadeddin'in firaşından hasıl ve zevce-i merkûmesi Sesi'den mütevellid kebir oğlu Şakir ve kebir kızı Nevriye ve diğer zevcesi olub ğaib ani'l-beled Limya binti Meho nam Hatun maktû'l-ü mezkûr Sadeddin'in keزالik firaşından hasıl ve merkûme Limye'den mütevellidler kebir oğlu olub silk-i asker-i şahanede müstehdam ğaib ani'l-belde Ömer ve sağır oğlu Hüseyin'e münhasıra olduğu da'vâ-i sahiha-i zimmetinde mahzar hasmeyn-i atiyeyn-i cahideyn müvacehelerinde şâhideyn-i madeleyn şehadetleriyle sâbit ve sübût-u verasetlerine hükm-i şer'i lahık oldukdan sonra verese-i mezbûrundan marifetü'z-zat zevce-i mezbûre Sesi? ve kebir oğlu Şakir bi'l-asale ve sağır-i mezbûr Hüseyin tarafından zikr-i cai da'vâya hiyn-i rüşd ve sedadına değin tesviye-i ümuruna kıbel-i şer-i âliden vasiy-i mensub-u maktûlü merkûm amcazade Halil bin Salih bi'l-vesaya ve marifetüzzat merkûm Nevriye bi'l-asale

Mardin Meclisi'ne mahsûs odada aza-yı meclis hazır oldukları halde akd olunan meclis-i şer-i münirde kaza-i mezbûre tabi ...Karyesi sâkinler Halif ve Ramo ibney Bazo ve Temo bin Haydo naman kimesneler müvacehelerinde her biri bi'l-asale vel-vesaya üzerlerine da'vâ ve takrir-i kelamlarında işbu bin ikiyüz yetmiş yedi senesi güzerean eden mah-i Cemaziyel-ahirin yedinci Perşembe günü mürisimiz ve vasisi olduğum sağır-i merkûm müteveffa-i merkûm Baid ve mezkûr Mirli Karyesi'nden yarım saat mesafede kaza-i mezbûre tabi Zönlümenda Karyesi sâkinleri Mehmed Reşid bin Ali'nin karye-i mezbûreye istimağı savt olunur. Yarım saat mesafede mutasarrıf olduğu arazi-i emirîyeden bir kıta tarlası ittisalinde vaki Kanikir Öküzü nam çeşmeden müteveffa-i merkûm salat-ı zuhur için abdest alırken müteveffa-i merkûm Said mukaddemce kethüdası olduğu mezbûr Mendan Karyesi'nden mesele-i mündefiada asakir-i redifiye bakayasından matlub olunduğu halde merkûm Ramo dahi Asakir-i Redifiye bakayasından matlub olundukda merkûmu ahz ve giriftle Kars Canibi'ne sevk etmesi canibiyle müteveffayı merkûmeye mezbûr Ramo meyanelerinde tekevvün iden adavet ve nefsanîyetini icrası için merkûman Halef ve Temür dahi merkûm Ramo'nun akaribinden olmaları mûlabesesiyle mezbûr Ramo müteveffa-i merkûmu imsak idüb husemat-ı merkûmatdan mezbûr Temür yedinde olub zehük-i ruhu mücib hadidden balta ile başından darb ve merkûm Halef yedinde bulunan hançerle batnından yekdiğerini müteakiben darb ve cerh idüb dariban-i merkûmanın darb ve cerh-i mezkûrlerinden müteessiren yarım saat sonra fevt olmakla süal olunub mücib-i şer'isi her birimiz bi-asale vel-vesaya taleb ideriz deyü da'vâ merkûman cevaplarında fi'l-hakika müteveffayı merkûmün hizmetkârı ğaib ani'l-meclis Halef bin Pend müteveffa-i mezbûrun sulbiye kebire kızı merkûme Nevriye kat-i alaka idüb müteveffa-i merkûm dahi kızını merkûm Halef'e virmediği için müteveffa-i merkûmun mülkü olan baltasın merkûm Halef ahz idüb müteveffa-i merkûmu mahalli mezbûrde katl ittiğini işitdik ancak müteveffa-i merkûmu biz katl etmedik deyü katilliklerinde kendilerinden sudurunu inkâr etmeleriyle müddeiyun-i merkûmundan vech-i müharrer üzere müddealarını mübeyyin-i beyine taleb olundukda her biri mahallerinde lede't-tezkiye adl ve makbûlü'ş-şehade iddikleri ihbar olunan Mendan Karyesi sâkinlerinden Haydo bin Mustafa ve Süleyman bin Osman ve Bero bin Ali ve Halil bin Hasan nam kimesneler li-

ecli'ş-şehade meclis-i şera haziran olub eserü'l-istişhad fi'l-hakika işbu bin iki yüz yetmiş yedi senesi Şehr-i Cemaziye'l-ahir'inin yedinci Perşembe günü Mirli Karyesi'nden yarım saat mesafede kaza-i mezbûre tabi Zivengi Mendak Karyesi sâkinlerinden Mehmed Reis bin Ali'nin karye-i mezbûreye istima-i savt olunur yarım saat mesafede mutasarrıf olduğu arazi-i emiriyeden bir kıta tarlası ittisalinde vaki Kani Gözü nam çeşmeden müteveffa-i merkûm Said'den zuhur namazına

M.Ş.S:244/14-1 evvelki belgenin devamı

Abdest alır iken kaza-i merkûmden mezbûr Temür yedinde olan hadid balta ile başının depesinden ve mezkûr Ramo dahi müteveffa-i merkûm asakir ile merkûm Halef dahi yedinde bulunan hançerle müteakiben batnından darb ve cerh idüb darb ve cerh-i mezkûrlardan müteahhiren yarım saat sonra vefat etmiş olduğunu re'yen bi'l-ayn müşahade eyledik biz bu hususa bu vecih üzere şâhidleriz şehadet dahi ideriz deyü herbiri müttefikul-lafz ve müttehidü'l-mana eda-i şehâdet-i şer'iyye eylediklerinde şehadetleri ba'de't-tezkiye ve't-tadil hayyiz-i kabûlde vaki olub verese-i mezbûrundan zevce-i mezbûre Lemya ve kebir oğlu olub silk-i asker-i şahanede müstahdem olan merkûm Temür ibtiğa-i husus için hazır olduklarından hasm Temür ve Halef katl ithamıyla müttehem oldukları için bu babda istifa-i husus müteazzet olmakla zevce-i merkûme Lemya ile kebir oğlu merkûm Temür'ün bu tarafa huzurlarına değin merkûman Halef ve Temür'ün celbleriyle mümessekte merkûm Ramo'nun dahi kezalik takriren habsi lazım geldiği der-devlet medara arz ve ilam olundu. El-emrû men lehü'l-emr hurrîre fi'l-yevmi's-sâlisi min Ramazani'ş-şer'if sene seba ve sebin ve mietiyini ve elf(3 Ramazan sene 1277).

M.Ş.S:244/14-2

Der-devlet mekine arz-ı dai-i kemineleridir ki:

Mardin Kazası'na muzaf Havassı Hümayun Nahiyesi'nden ve Kök Karyesi sâkinlerinden iken bundan akdem katilen vefat eden Yusuf bin Ali bin Mirza nam kimesnenin veraseti eshab-ı fûruzdan zevce-i menkühası Hemişe binti Mustafa ve

validesi Küne binti Ahmed nam Hatunlar ile maktü'l-ü mezkûr Yusuf'un firaşından hâsıl ve zevce-i mezbûre Hemişe Hatun'dan mütevellid sulb-i sağır-i sahih oğlu Ahmed ve sulbiye sahiha-i sağire kızları Aişe ve Bekü'ye münhasıra olduğu da'vâ-i sahiha zımında mahzarı hasm-ı cahidde şâhideyn-i adileyn şehadetleriyle ber-nehec-i şer'i sâbit ve sübütü verasetlerine hükm-i şer'i lahık olduktan sonra sığar-i merkûmunun hiyn-i rüşd ve sedadlarına değin tesviye-i umurlarına ve zikri cai da'vâya mensub vasiyi şer'ileri sığar-i merkûmunun ammi zadeleri olub Mardin'e muzaf Sürgücü Nahiyesi kurasından Pernest Karyesi sâkinlerinden Osman bin Mustafa ve zatları marife't-i şer'iyye ile müarrefe mezbûretan Hemişe ve Ketüne Mardin Meclisi'ne mahsûs olan odada azay-ı meclis hazır oldukları halde akd olunan Meclis-i Şer-i Şerîf-i Enver ve mahfel-i din-i hanif-i ezherde müteveffa-i merkûmun kailesi olmak üzere canib-i hükümetden ahz ve girift olunan maktü'l-ü mezbûrun li-ebeveyn kız karındaşı olub marifetüzzat Amişe bint-i Ali bin Mirza el-mezbûr müvacehesinde bilvesaya ve bilverase üzerine da'vâ ve takrir-i kelamında ve vasisi olduğum sığar-i merkûmunun mürisleri babaları müteveffayı merkûm Yusuf bin Ali bin Mirza merkûme Amişe'nin li-ebeveyn er karındaşı bulunduğu mûlabesesiyle yevm-i mezkûrde saat on bir raddelerinde merkûm Amişe'nin karye-i mezbûrde olan mülk hanesine vardığında müteveffa-i merkûmu sıçan otu tabir olunur sem ile tesmim ve ba'dehü bünye-i insan mütehammil olmayub zehük-ü ruhu mücib yedinde bulunan kebir tokmak ile mürisim ve vasisi olduğum sığar-i merkûmun mürisleri babaları müteveffa-i merkûmun yanında tepesinden bi-ğayri hakkın amden asub ve ra'si münfesih olub derhal mezkûr tokmağın darbindan naşi fevt olmakla validesi merkûme Ketüne kaile-i merkûme Amişe'nin ve validesi olduğu ecilden musî olan kisasdan afv etmekle mücibi kisası diyete münkalib olub ve merkûme Amişe vasisi olduğum sığar-i mezkûrunun babaları Yusuf'u bervech-i müharrer tesmim ve biğayri hakkın darb ve cerhi mezkûrundan müteessiren derhal fevt olduğunu dahi bi-taviha ikrar etmekle diyeti olan on bin dirhem-i şer'i kimesne kaile-i mezbûre kisasından afv iden validesi mezbûre Ketüne sakit olan südüs hissesinden ma-ada baki kalan sekiz bin üç yüz otuz üç ve bir sülüs dirhem kimesneden zevcesi olduğum ve vasisi bulunmuş olduğum sığar-i merkûmunun hisse-i musibelerini bizlere eda ve teslime kaile-i merkûme Amişe'ye tenbih

olunmakla bi'l-asale ve bi'l-vesaya matlubumuzdur deyu her biri da'vâ ve valide-i mezbûre ketüne ber-vech-i müharrer affını meclis-i makûd-i mezkûrde bi-taviha itiraf ve merkûme Amişe dahi zevce ve vasisi merkûmanın vech-i meşruh üzere müddealarını ve maktû'l-ü merkûm sıçan otu tabir olunur sem ile tesmim ve ba'dehü kebir tokmak ile başının tepesinden darb ve darbindan naşi derhal fevt olduğunu taian ve katiyen ikrar ve itiraf etmeğin mücibince diyeti racül olub her bir kıratı beş şaire olmak üzere on dört kırat vezninde olan dirhem-i şer'iden halis ğaşşe-i ğalib fizza-i meskûkeden on bin dirhem-i şer'i gümüşü valide-i mezbûrenin sakıt olan südüs hissesinden ma-ada baki kalan sekiz bin üç yüz otuz üç bir sülüs dirhem gümüşü tarih-i ilamdan üç sene tamamına değin üç taksit ile zevce-i mezbûre Hemişe ile sığar-i merkûmun için vasiyyi mezbûrleri Osman bin Mustafa'ya eda ve teslim etmek üzere merkûme Amişe'ye tenbih olunduğu huzuru alilerine ilam olundu. El-emrû men lehü'l-emr. Hurrîre fi'l-yevmi's-sâlisî vel-işrin min şehr-i Receb li sene seb'a ve sebiyn ve mietiyni ve elf(23 Recebb sene 1277).

M.Ş.S.244/14-B-1

Devletlü Efendim Hazretleri:

Mardin Sancağı dâhilinde Havassı Hümayun Nahiyesi'ne tabi ve Kök Karyesi sâkinlerinden olub mesmümen ve madrûben vefat eden Yusuf'un veresei katilesi kız karındaşı Aişe'nin icra kılınan mürafaalarına dair 11 Ramazan 77 tarihiyle müvarrahan varid olan tahiyyat-i behiyeleriyle melfûfen mazbata ve ilam-ı şer'i meclis-i valaya ledel-havale meallerine nazaran mezbûrunun merkûm Yusuf emvaline vaz-ı yed eylemesinden dolayı beyinlerinde hâsıl olan müadata mebni fare otu tabir olunan sem ile tesmim ve kebir tokmak ile başına darb edilerek merkûmun müteahhiren fevt olduğu ikrarı ile sâbit ve icra-yı kazasına hükm-i şer'i lahık oldukdan sonra verese-i maktûleden validesi katile-i mezbûreyi kîsasından afv itmesiyle kîsas sakıt ve verese-i sâire hakkında diyete münkalib olmuş olduğu anlaşılmış ve ber-mantuk-i ilam maktû'l-ü merkûmun fizzadan diyeti olan on bin dirhem-i şer'iden verese-i sâirenin hisse-i şer'iyesini kaile-i mezkûrenin maktan eda eylemesi lazım geleceği canib-i fetevahaneden beyan

kılınmış olduğundan ve bu makûle kisasdan afu olunan katilin müebbeden veyahud on beş seneden ekal olmamak üzere müvakkatan küreğe konulması kanun-u cezanın yüz yetmiş ikinci maddesinde muharrer bulunduğuna binaen diyet maddesinin olvecihle tesviyesiyle mezbûrunun husumeti haline riayeten teşhirinden ve Mardin'in merkezi olan Ergani Madeni'ne irsalinden sarfı nazarla hükm-i mezbûre tevfikân ve habsi tarihinden itibaren on beş sene müddetle mahallinde nisaya mahsûs mahbesde tevkif olunması ve kaydına işaret eylemek için tarih-i habsinin bu tarafa işaret kılınması hususunun savb-i valalarına bildirilmesi meclis-i mezkûrden ba-mazbata ifade olunmuş olmakla ber minval-i muharrer icabının icrası hususuna himmet buyrulmak siyakında şifre-i tenavüri terkîm kılındı. 24 Zilkade sene 277. Vasale ileyna fi 25 Zilhicce sene 77.

M.Ş.S.244/14-B2

Vali-i eyaletden Devletlü Ali Paşa Hazretleri tarafından Refaatlı Kaimmakam Efendi'ye husus-i mezbûre dair olup varid olan emirname-i ali suretidir.

Mardin Sancağı Kaimmakamı Refatlü İsmail Efendi'ye

Refatalü Efendi

Mardin Sancağı'na tabi ve Kök Karyesi sâkinlerinden madruben mesmümen vefat eden Yusuf'un kailesi olan kız karındaşı Aîşe'yi ve diye't-i sâire kisasından afv eylemeleriyle kîsas sakıt ve diyete mûnkâlib olduğundan diyet hususu ber-nehec-i şer'i olmaktan tesviye ile ve habsi tarihinden itibaren mezbûrenin on beş sene müddetle mahallinde nisvana mahsûs habisde tevkifiyle tarih-i habsinin işarı hususunu amir bu kere şerefvarid iden emirname-i samî hazreti vekâlet penahinin sureti leffen gönderilmiş olmakla merkûmenin tarihi habsinin ba-mazbata bu tarafa işarı hususuna himmet buyrulmak siyakında şifre mecdü terkîm kılındı. 16 Zilhicce sene 77. Vasale ileyna fi 25 Zilhicce sene 77.

M.Ş.S.244/14-B-3

İzzetmeab şer'iat nüssab Mevlana Mehmed Esad Efendi dame muvaffakan bilhayr gibbe't-tahiyyetü'l-vafiye inha olunur ki işbu bin iki yüz yetmiş yedi senesi mah-i Şevval-i Mükerrerrem'inin gırresinden itibaren Mardin Sancağı'nın umur-ı hükm-i şer'iyyesi tarafımızdan bi'n-niyabe zat-i şer'ifinize ihale ve tefviz olunmuştur. Gerekir ki mülhakatıyla sancağı mezkûreyi girre-i merkûme zabt idüb beynel-ahali ahkam-i şer'iyyeyi icra ve vuku bulan muhallefat-ı kismet-i askeriyeyi tahrir ve terkim ve beynel-verese bi'l-farizati'ş-şer'iyye tevzi ve taksim idüb cadde-i şer'iat-i garradan serm-ü inhirafa cevaz göstermeyesin vesselam.

Focokluzâde es-Seyyid Ahmed Rağib En-naib bi-Eyalet-i Diyarbekir.

M.Ş.S.244/14-B-4

Müraseleye dair canib-i hazre't-i vali-i vilayet Eyalet-i Kürdistan'dan varid olan buyruldu-u şer'ifin suretidir.

İftiharü'l-ematicidi ve'l-ekarim rütbe-i salise eshabından Mardin Sancağı Kaim-makamı Refatlı Efendi ve Ümmü Mecde ve müderrisin-i kiramdan livai mezbûr müftisi Mekremetlü Efendi zide ilmühü ve azayı meclis izzetlü refatlı hamiiyetlü beğ efendi ve ağalar zide't-mekadirühüm inha olunurki Mardin Sancağı Niyabeti ba-mürasele-i şer'iyye Diyarbekir Hakimi Faziletlü Efendi tarafından Mardinli Meverretlü Esad Efendi uhdesine ihale kılınmıştır. Siz ki Kaimmakam ve müma-ileyhsiz keyfiyet mâlûmlarınız olduk da Efendi mümaileyh hakkında bi'l-ittifak icra-i müavenetle teshi'l-i ümur memuresi esbabının istikmaline himmet ve hılaf-ı Şer-i Şer'if ve müğayir-i kanun-u münif hal ve hareket vukua getirilmemesine dikkat eylemeniz babında divanı eyalet müşiri Kürdistan'dan işbu buyruldu istar ve tisyar kılınmıştır. Gerekir ki mücibince amel ve hareketle hılaf-ı vuku'undan mücanebet eyleyesiz. Fi 9 Şevval sene 277 kayd. Vasale ileyna fi 14 Şevval sene 77.

M.Ş.S.244/9-1

Ğarzaniyyü'l-asl olub Mardin'de sâkin iken tarih-i ilamdan otuz bir gün mukaddem mahruse-i mezbûrede vefat eden mühtedi Yusuf bin Abdullah'ın zahirde varis-i marufu ve marufesi olmamakla terekesi canibi beytülmale aid ve raci olduğundan mahruse-i mezbûrede bu makûle bila varis vefat edenlerin terekesini ahza ve zikr-i caî da'vâda husumete ve reddi cevaba ba-berat-i seniyye memur buyrulan Mardin Sancağı Kaimmakamı Aliyyetbari Refatlı İsmail Efendi tarafından keزالik zikr-i ati da'vâda husumete vekîl-i müseccel-i şer'isi Arabi Kâtibi Nizameddin Efendi bin Abdüsselam Efendi salifüzzikir mahruse-i mezbûrede sâkin zenciyyü'l-asl işbu baisü'l-ilam Arab Abdullah Meclis-i Şer-i Şerîf-i Enver'de vekil müma-ileyh müvacehesinde üzerine da'vâ ve takrir-i kelim idüb bundan akdem güzeran eden yetmiş altı senesi Zilhicce'ti's-Şer'ifi'nin gırresinde müteveffa-i merkûmeye bin yüz kuruş karz-ı hasen tarikiyle ita ve teslim ve oldahi istikraz ve tesellüm ve kablel-istifa vefatı vukuuyla terekesine teallük idüb müteveffa-i müma-ileyhin terekesine vekil müma-ileyhin müvekkili kaimmakam müma-ileyh vaz-ı yed ider olmakla meblağ-ı merkûmun bana teslimine tenbih olunmasını hala taleb iderim deyü ba'ded-da'vâ vel-istintak vekil müma-ileyh efendi cevabında müteveffa-i merkûmun terekesine müvekkili kaim makam müma-ileyh vaz-ı yedini ikrar ancak müdde-i merkûmun cihe't-i karz-ı şer'i den bin yüz kuruş zimmetinde alacak hakkı olduğu malûmum değildir deyü inkâr etmekle müdde-i merkûmden ber vech-i müddea beyine taleb olunduk da mahallerinde adl ve makbülüş-şehade idikleri ihbar olunan Yusuf bin Molla Mehmed bin Hacı Yusuf Efendi ve Kefrûcevz Ahalisi'nden Ali bin Ahmed nam kimesneler şehadetleriyle bi'l-müvacehe ber-nehec-i şer'i ba'del-isbat velhalf mücibince meblağ-ı mezbûr bin yüz kuruş müdde-i mezbûr Arab Abdullah'a bittaleb tereke-i müteveffayı merkûmden eda ve teslimiyle vekîl-i merkûm Nizameddin Efendi'ye müvekkili kaimmakam müma-ileyhe izâfetle tenbih kılındığı bi'l-iltimas huzur-u âlilerine ilam olundu. El-emrû limen lehü'l-emr. Fi 15 Şevval sene 277.

M.Ş.S.244/9-2

Mardin mahallatından Tekke Mahallesi sâkinlerinden Mehmed bin Hacı Ahmed nam kimesne Meclis-i Şer-i Şerîf-i Enver ve Mahfel-i Din-i Hanif-i Ezher'de mahalle-i mezbûre sâkinlerinden tebea-i Gayr-i Müslime'den Vardarlı binti Anton müvacehesinde üzerine da'vâ ve takrir-i kelam idüb tarih-i ilamdan altı mah mukaddem beher batmanı kırkar kuruş olmak yetmiş iki buçuk batman kına semeni olub iki bin dokuz yüz kuruşu merkûme Mevrüş mezkûr kınayı bey' ve semeni bana şer'ik-i müfevvazım olub li-ebeveyn karındaşım ğaib ani'l-belde Seyyid Musa'ya eda ve teslim etmek üzere beher batman üzerine dört kuruşu kendine olmak üzere akd-i mükavele idilmekde hınta-i mezbûreyi mesfûre Verdoş devr ve teslim oldahi vech-i muharrer üzere eda ve tesellüm ve kabz ve kabûl ettikten sonra hınta-i mezkûrun on batmanı bana tevassül etmiş isede baki kalan atmış iki buçuk batmanı bey ve semeni olan iki bin beş yüz kuruşunu kendi nefesine ahz etmiş olduğundan süal olunub zimmetine geçmiş olan meblağ-ı mezbûr merkûme Vardar'dan aliverilmesi matlubumdur deyü ba'ded-da'vâ vel-istintak merkûme Dervîş cevabında külliye inkâr ile mücab olucak gıbbelinkar müdde-i merkûm Mehmed'den vefk-i müddeasına beyine-i şer'iyye talep olunduk da kabûle şâyan olacak beyyinesi olmadığından mezbûr Mehmed talebiyle mezkûre lazım gelen yemin-i şer'i ba'de't-tahlif merkûm Mehmed da'vâ-yı mezkûresiyle bila beyine merkûme Vardoş'a bi-vechin olan muarazadan men' olunduğu huzur-u âlilerine ilam olundu. El-emrû li-men lehü'l-emr fi 22 Şevval sene 277.

M.Ş.S.244/9-3

Koçhisarlı Şeyho bin Hızır'ın sıgar-i eytamlarının alacağına dair varaka-i sahiha üzerine muharrer sened suretidir.

4122 ber-mücib-i sened-i atik

5261 üç buçuk mahın zamları olub sene 77 Receb ila ğaye't-i Şehri Şevval

4390

0126 eytamın vasiye-i evlası fati elmüteveffıye hayatında nafaka için aldığı

4263 77 senesine mahsuben Zilkade gırresinden bir seneye değin ba-devr-i şer'i

Zam Olunan

0761

5025 sığarın vasiyyeleri yediyle 77 sinden Ramazan'ın gırresinden gelecek 78

0470

4555

0055 harc-ı muhasebe ve irae-i ber mücibi kanun minha

4500

Yalnız dört bin beş yüz kuruşdur.

B.Ş.S.244/9-4

Badi-i terkim-i sened oldurki :

Müteveffa Koçhisarlı Şeyho bin Hızır'ın eytamları Şeyho ve Mehmed(boş) ye ber vechi bi'l-esahhi'l-baki dört bin beş yüz kuruşun maa zam alacak hakları deynim ve borcum ve müterettebi uhde ve mütemmem olmakla bi-mennihi Te'ala işbu Zilkadeti's-Şerife'nin gırresinden bir sene-i kamileye değin zimmetinde hakkı sarıhleri olmakla da'vâsı zimmetlerinde meblağ-ı mezbûr vasiyyeleri ve validesi Vardar binti Maksure eda ve teslim etmek üzere tarafımdan işbu senedi

bitterkim vasiyye-i mezbûreye ita kılındı. Fi girre-i Zilkade sene 277 ... Dervîş Ağa bin İsmail.

...Abdurrahman Çelebi, Köftezade Hacı Mehmed Emin Çelebi, Himmetzade Ahmed Ağa, Molla Mehmed Dervîş bin Hacı İshak, Davud Efendi bin Seyyid Ömer, Dervîş Efendi bin Mehmed Efendi.

M.Ş.S.244/10-1

Mahruse-i Mardin'de Fersus Mahallesi sâkinlerinden iken bundan akdem vefat eden tebea-i Gayr-i Müslime'den Sana Veledi Aslu Maks kabin veraseti eshab-i fûruzan zevce-i metrükesi Menüş binti Yasef ve asabe't-i nesebiyesinden li-ebeveyn er karındaşı Batros veledi Aslı'ye inhisarı muhakkak olduktan sonra mesele-i mirasları dahi bi-hükmi'l-feraiiz dört sehimden ibaret olub siham-i mezbûreden bir sehmi zevce-i mezbûre Menüş ve Baki üç sehmi asabe-i merkûme Batras'a isabeti ba'de't-tahakkuk verese-i mezbûratdan zevce-i merkûme Menüş zevci müteveffa-i merkumun zimmetinde ciheti deyn-i şer'iden ber-nehec-i şer'i âli isbat eylemiş olan bin üç yüz kuruş alacak hakkı istifası için vaki olan istid'a ve iltimasına mebni müteveffa-i mezbûrun terekisi marife't-i şer'ile bey ve fûruht ve esman-ı hasılasından müteveffiyeye mezbûrun düyûnuna ifa olunmakla kusur kalana zimemat olub tahsiline değin beynel-verese taksim olunmak mevkufl kalmış olmağın müteveffa-i merkûmun terekisi defteridir ki ber-vech-i ati zikir ve beyan olunur. Fi 27 Şevval sene 77.

Sahan 7, leğen 3, serpuş 1, tebsi 1, kebir kazan 1, vasat kazan 1, diğer kazan 1, kilim 1= 70, müstağmel kilim 1=26, diğer köhne kilim 1=11, muş-15, hurda diğer muş 6, diğer sağır müstağmel kilim 15, barca kilim 5,5 çuval 2,5, çabutdan sağır minder 5=35, yasdık 3, yorgan 1=20, zenber meşin 1, büyük minder yasdık 2,yorgan 1,Mardin kari çift 85, vasat kırk taş maa sağır 91, yünden yorgan 2=100, beyaz ihram 1=15, siyah büyük aba 1, sağır aba köhne şalvar maa hurda 36, çubuk ve hurda 15, çini tabak 20, diğer çini 3=11, ibrik maa fincan 11, sağır fırın 1=7, süzgeç maa tava 3=20, sağır şamdan 1 =20, terazi ve demir avadanlık 35, maliki ve sağır çini 5, yarım ölçek ve sağır kutu 2, ve atik çorab 11, ufak tüfek ve küb 20,

tahat 1=200, santa 8 berğal maa kömür ve cübbi 50, küb 10, Mardin mütemekkinlerinden ve tebea-i Ğayr-i Müslime'den Bato oğlu zimmetinde olan meblağ Haleb'den avdetine değin mevkuf olan 300

Yekün icmali't-tereke maad-devr 1788 yalnız bin yedi yüz seksen sekiz kuruşdur.

El-masarifat: Kuruşdan biri para ber vech-i mutad rusûmü kısmet 35

Kaydiye: 2 kâtibiye: 3 dellaliye 25

Zevce-i mezbûre Menüş'e Sadiyezade Şeyh Mustafa bin Bedreddin ve Şeyh Mustafa bin Hacı Mahmud şehadetleriyle ba'de't-tehallüf sâbit olan 300

Yekünü'l-masarif+1365

Sahhal-Baki:

1788 ber-vech-i bala maad-duyûni tereke

1365 ber mücib-i masarifat anha

0423

0355 ğaib-i Mezbûr ba tasdik-i varaka deyni olub gelinceye kadar tahsili mevkûf

123

Hisse-i Mezbûre Menüşe 30,5, hisse-i asabe-i Mezbûr Batras 92,5

M.Ş.S.244/10-2 (Arapça)

İlyas veledi Yusuf Kassü'l-miyas kendi malı ile kendisi için satıcı Mehmed bin Hacı Ahmed'den kendi tarafından bi'l-asale ve kardeşi Seyyid Musa bin merhum Hacı Ahmed tarafından bilve kale her ikisinin şıra-i şer'i ile

kendilerine intikal edüb yed ve tasarruflarında mülkleri olan Şehid Camii'nde vaki kıbleten ve şarken ve şimalen umumi yol ve ğarben Mehmed Muslî'nin oğlanları Bolad ve Süleyman'ın mülkleri ile mahdûd iki sofalı hücre ve altında bir kat ve küçük bir oda ve diğer bir giriş evi ve matbah ve kenif ve huş ve cübbeyni'l-mayı müştemil mülkünü bilcümle hudûd ve kâffetü'l-mürafik vel-levahik semeni makbûzası olan altı bin altı yüz atmış kuruşu Rumi Cedide bey-i şıra-i sahih-i şer'îyye bati ile icab ve kabûl ve'l-kabz ve'l-ifvaz ve'r-rüyet ve rızayı müştemil olarak satın aldı. Bilcümle hudud hukuk ve kâffe-i mürafik ve'l-levahik ve dâhili ve hârici bütün müştemilatı ile mülkde bundan sonra hiçbir vecihle satıcının hakkı ve mütalebesi yoktur. Kendi mülkü olup istediği gibi tasarruf ider. Satıcı Mehmed ve akrabaları Meclisi Şerif'e hazır olup müşteriden mebiin bedelini bi't-tamam vel-kemal teslim aldık ve para ve satılan evden dolayı zimmetini ibrâ-i ammi ile ibrâ ve iskat ettik dediler ve müşteri de bunların bu ikrar ve ibrâlarını kabûl etti. Sekiz Zilkade sene 1277.

Mehmed Efendi İmam Hatib, Molla Ali bin Ahmed Beğ Millüzade, Ahmed Ağa bin İsmail Efendi hindi, Efendizade İbrahim bin Hafızade Hacı Hasan Ağa, Abdülğani bin Faris Hacı Abdülkerimzade, Hacı Hızır Ağa Şehtenzade, Aza İlsarizade Şeyh Abdülvehhab Efendi, Ser Mûhasib Katib.

M.Ş.S244 /10-3

Mahmiye-i Mardin'de Babü's-sur Mahallesi sâkinlerinden ve tüccarı Hayriye'den işbu baisü'l-ilam Hacı Ali Ağa bin Hacı Mehmed Ağa Meclis-i Şer-i Şerîf-i Enver'de Mardin'e muzaf Masrati Karyesi sâkinlerinden Haskü bin Mehmed Nemci müvacehesinde üzerine da'vâ ve takrir-i kelam idüb karye-i mezbûre akarında vaki etraf-ı erbeadan bir tarafı Zimmi Haco mülkü ve bir tarafı merhum Şeyh Osman Efendi'nin veresesı mülkü ve bir tarafı Halo Hedli ve taraf-ı rabii harabe olan yerde mahdûd ve mümtaz Talcı Bağ demekle maruf bin iki yüz... ağacını havi bir kıta üzüm bağı tarihinden sekiz buçuk sene mukaddem merkûm Hasko mülkü olduğu halde tarafeynden icab ve kabûlü havi şurut-ü müfsideden beri ve ari olarak bin üç yüz kuruş ile merkûm Sako zikir olunan üzüm bağını bana bey-i bat-i sahih-i şer'i ile bey ve teslim-i semen idüb ben dahi

olvecihle iştirâ ve kabûl ettikden sonra Şerbine tarafında bi'ş-şirai'ş-şer'i mülk olmak üzere tasarruf ettiğimde merkûm Sako Mezbûr bağı dört sene hakla bi'l-münasafa meyanemizde iktisâm itmek üzere hizmet ve nısıf ğalali nefsine ahz etmiş isede elyevm bağı mezbûr mezkûr Hasko bivech-i şer'i üzerine istila idüb zabt ider olmalarıyla süal olunub izale-i yed talebiyle bağı mezbûr bana teslimini talep iderim deyü ba'ded-da'vâ vel-istintak merkûm Sako cevabında müdde-i müma-ileyh Hacı Ali Ağa o kadar alacağı olduğunu ikrar ancak bağı mezbûr meblağı mezkûr mükabelesinde rehin olmak üzere vaz-ı yed itmemle bey-i bat ile müma-ileyhe bey ittiğini ba'del-inkar bey-i bat beyyinesi rehin beyyinesinden evla olmakla evvela "müddei mümaileyh Hacı Ali Ağa'dan vech-i müharrer üzere müddeasına mutabık beyine talep olunduk da her biri mahallinde lede't-tezkiye adl ve makbûlüş-şehade idikleri ihbar olunan Musa bin Hacı Hüseyin ve Seyyid Zübeyir bin Hadid ve Molla Memed bin Haso Davut Ağa bin Ahmedi'l-aci nam kimesneler li-ecli'ş-şehade Meclis-i Şer'a hâzıran olub istişhad olunduklarında her biri filhakika müdde-i mümaileyhin müddeasına muvafık ve mutabık müttefiki'l-lafz ve müttehidü'l-mana eda-i şehâdet-i şer'iyye eylediklerinde şehadetleri ba'de't-tadil ve't-tezkiye makbule olmağın zikir olunan üzüm bağı müdde-i mümaileyh Hacı Ali Ağa'nın bi'ş-şirai'ş-şer'i mülk-ü sahihi olduğu bi'l-beyyineti'ş-şer'iyye sâbit ve subûtüne hükm-i şer'i lahık olmakla mücibince merkûm Hasko mezkûr üzüm bağı mümaileyh Hacı Ali Ağa'ya teslim etmesine ve fima bad bağı mezbûre taarruz ve müdahale etmemesine tenbih-i şer'i olduğu huzur-u âlilerine ilam olundu. Fi 6 Zilkade sene 77.

M.Ş.S.244/11-1

Mahruse-i Mardin sâkinlerinden iken bundan akdem vefat eden Mehmed bin Ömer bin Ahmed Şah nam kimesne veraseti eshab-ı fûruzdan zevce-i menkühası Vahide binti Şeyh Abdülgaaffur ile sağır oğulları Salih ve Abdülkadir ve Dervîş'e münhasıra oldukdan sonra sıgar-i mezkûrenin tesviye-i umurlarına kıbel-i şer'idan mensube vasileri valideleri el-mezbûre Vahide Hatun'un zati ba'de't-tarifî'ş-şer'i tarafımdan vekîl-i müseccel-i şer'isi Ömerzade Mehmed Efendi bin Molla Abdullah Meclis-i Şer-i Şerîf-i Enver'de zikri cai bir kıta bahceye vaz-ı yedi bi'l-beyyineti'ş-şer'iyye sâbit olan işbu baisü'l-ilam Hüseyin

Beğ bin Seyyid Hızır müvacehesinde Kürdistan Evkaf Müdürü Refatlı Hasan Haki Efendi tarafından Mardin Evkaf müdürü Vekili Ömerzade İsmail Efendi hazır olduğu halde üzerine da'vâ ve takrir-i keliminde Mardin haricinde Vadiyi's-sâka'da vaki taraf-ı erbeadan bir tarafı Ağazadelerin vereseleri bağçelerine ve bir tarafı Mehmed Said bin Bekir Ağa veresesi mülküne ve bir tarafı Davud Ağa bin Ahmedü'l-aci mülküne ve taraf-ı rabii Seyyid Hızır bin Mahmud'un mülkü ile mahdûd ve mümtaz bir kıta bahce vekili olduğum sığar-i mezkûrunun babaları müteveffa merkûm Mehmed ile biraderi hazır bil-Meclis Abdülbaki'nin ceddi alaları bulunan Emir Ahmed Çelebi bin Abdürrahmani's-şafii nam vakfın evladına ve evladı evladı zükuruna vakf ve tescil ve teslim ilel-mütevellî itmiş olduğu vakfından olub tevliyeti ve tasarrufu evladı zükuruna müntekil olduğu halde tarih-i ilamdan sekiz sene mukaddem Mardin Esbak Naibi Mekremetlü Feyzi Efendi sığar-ı merkûmunun babalarıyla hazır merkûm Hacı Abdülbaki bila emr-i sultani atebe-i âliyyeye arz ve istizan ve emr-i âli isdar ittirmeksizin merkûm Hüseyin Beğ ile bin sekiz yüz kuruşla istibdal eylediklerinde ve işbu vakfın huccet istibdali şürût-u lazimeye müstecmi olmadığından bağçe-i mahdûde-i mezkûrenin tevliyet ve tasarrufu müteveffa-i mezbûrun sığar evladı elmezkûrune müntekil olmakla sual olunub müvekkilem vasiyyesi olduğu sığar-i mezbûrun için bağçe-i merkûme mezbûre bana teslimine tenbih olunmak bilve kale matlubumdur deyü yedinde bulunan vakfiyyeyi ibrâziyle ba'ded-da'vâ vel-istintak merkûm Hüseyin Beğ cevabında filhakika vaz-ıyedini ikrar ancak tarih-i mezkûrde müteveffa Mezbûr Mehmed ile hazır merkûm Hacı Abdülbaki bağçe-i mahdûde-i mezkûre-i mezkûre mülkleri olduğu halde tarafeynden icab ve kabûlü havi şürût-u müfsideden ari olarak bey-i bat-ı sahih-i şer'i bana bey' bendahi işтира ve tesellüm ve def-i semen ve teslim-i semen eylediğimde sekiz sene zarfında bayian-i merkûmanın huzurlarında bağçe-i mezbûre bi'l-mülkiye tasarruf etmemle anlar dahi tasarrufumda hazır ve nazır olmalarıyla şimdiye kadar da'vâ itmemişler ber vech-i mülkiyet zabt ve tasarruf eylemişim lakin vech-i meşruh üzere vakfiyyeti malûmum değildir deyü inkar idicek hasmım merkûm Hüseyin Beğ bağçe-i mezkûre ile tasarrufu sebab-i mülkiyet olur müstenid-i şer'iyyeye binaen bir kıta fetva ibrâzi ile nazar olunduk da sıhhatinde yedinde olan akârı mülkü olmak üzere ömrümde semen-i malûme bey ve teslim idüb kadı

beyin sıhhatına hüccet virildikten sonra Zeyd fevt olub Zeydin oğlu Bekir Zeyd akarı mezbûru bey itmezden evvel vakfı lazım ile vakf etmiş idi deyü rey-i Hakim ile Amır'dan da'vâ ve Amır inkar ittikte Bekir'in müddeasına Beşir ve Halid şehadet eyleseler akarı mezbûr şehadeti mezkûre ile Amr'ın yedinden şeran nezğ olunur mu sûalin cevabı ba-cevabında olunmaz tescili şehadet gerekdir tescil tesahülle sâbit olmaz deyü ifta buyrulmağın müddei vekîl-i merkûm Molla Mehmed'den ber vech-i fetva-i şer'ife vakf ve tescilini mübeyyine beyine talep olunduk da ityan-ı beyyineden izhar-ü acz ile merkûm Hüseyin Beğ'in tahlifine dahi talib ve rağib olmamakla müddei vekili merkûm Molla Mehmed müvekkilesi sığar-i mezbûrunun vasiyyeleri merkûme Vahide Hatun'a izâfetle merkûm Hüseyin Beğ'e bila beyan muarazadan men' olundukları huzur-u âlilerine ilam olundu. El-emrû li-men lehü'l-emr. Fi 25 Şevval sene 277.

M.Ş.S. 244/11-2 (Arapça)

Seyyid Ali Rıza bin el-merhûm Molla Abdülkerim bin el-Faşo Mardin Mahkemesi Naibi şer'i vesikaların izalesi için satıcı Kasım Paşa Evkafı'nın cabisi salih kadınlardan Hatice Hatun binti Hacı Hüseyin bin Hacı Küzi ve kızı Halime binti Topal Ömer tarafından vekil olub hasm-ı cahidde vech-i şer'i üzere Seyyid Zebir bin Hadid bin Hacı Abdülkerim ve Faris Çelebi bin Abdülkerim ve Seyyid Ahmed el-Kasab bin e's-Şiar ve Bekir bin Molla Halil el-Hallak şehadetleri ile vekâleti sâbit olan Molla Yusuf bin Seyyid Mehmed'in irs-i ve şira-i şer'i ile intikal iden yed ve tasarrufunda mülkü olan kıblesi yol, şarkı Eski Mardin Müftisi Abdülkerim Efendi veresesi mülkü, şimali Sarac Şefo vereseleri mülkü ve tamamı yola ve ğarby yol ve tamamı Kabzi Beğ mülkü ile mahdûd olan mülkünü bilcümle hudud ve kâffe-i mürafik vel-levahik vel-hukuk on dört bin Rumi Cedid semen-i makbûz ile tarafeynden icab ve kabûl ve kabz ve'l-ahz ve'r-rüyet ve'r-rıza ile satın almışdır. Bundan sonra vekîl-i merkûm ve vekileteyni merkûmetanın satılmış olan bu mülkte hiçbir şekilde hak ve alakası ve mütalebesi yokdur. Keyfe ma-yeşa tasarruf iderler. 24 Zilkade sene 1277.

Molla Halil bin Hacı Hüseyin Kürzi, Hacı Abdülkerim-zade ve tüccar-i hayriye Hacı Ali Ağa, Seyyid Zebir bin Hadid, Faris bin Hacı Abdülkerim, Seyyid

Ahmed bin e’ş-şear, Molla Ali bin Ahmed Beğ, Bekir bin Molla Halil, Takizade Salih Efendi, Mehmed Dervîş bin Hacı İshak, Azizzade Mehmed Efendi, Molla Mehmede bin Haşo es-süllo, Ğavşozade Hacı Ömer, es-Seyyid Şeyhmus.

M.Ş.S.244/12-1 (Arapça)

Kırmızı Kilise mevkufatının mütevellisi olan Cerco veledi Hanoş bu mevkufatın gelirlerinin fazlası ile aynı mevkufata diğerleri gibi vakf olup gelirinin onlara harcanması üzere aralarında kararlaştırılmış şartlar mucibince küçük çocuklarının babası Hacı Dervîş bin Molla Fakı’dan olan Dervîş, Mehmed, Salih, Ömer ve Ayşe’nin vasi-yi muhtarı olan Fatıma binti Sofu Mahmud’dan, Yesari Efendi bin Molla Mehmed ve Sarac Hacı İbrahim bin Hacı Halil’in şâhidlikleri ile hasmı cahid müvacehesinde kendi tarafından asaleten küçük çocuklar tarafından vesayeten merkûm mürislerinden irs-i şer’i ile intikal edib tasarruflarında olan Haffaflar Sokağı’nda bulunan ve arazisinin icarı her sene mütevellisine ödenen kıbleten...ve şarken Hacı İsmail bin Hamo mülkü garben Hacı Abdulğafur veseleri mülkü ve şimalen tarik ile mahdûd olan dükkânı bey-i sahih-i bey-i ile her iki tarafın icab ve kabûlü üzere bi’lcümle hukuk ve mürafiki ile satın aldı. Satılan bu mülkte satıcının bundan sonra hiç bir sebep ve vecihle hak ve mütalebesi olmamak üzere mezkûr Kızıl Kilise vakfıdır. İstedikleri gibi tasarruf iderler. 28 Zilkade sene 1277.

Mehmed Yesari mükayyid-i nüfus, Hasan bin İsmail Ağa, Hacı Ömer Avşıye-zade, Molla Mehmed Dervîş bin ishak, Hacı İbrahim es-Sarac, es-Seyyid Ali Rıza Efendi Katib-i Mahkeme, Usta Yahya el-hatib, Hacı Yunus Ağa, Kaşozade, es-Seyyid Osman.

M.Ş.S.244/12-2 (Arapça)

Necmiye binti Tevme ve Meryem binti Cerco tarafından, Amüs veledi Hacı Terzi ve Mihail veledi Maks şehadetleri ile vekâleti olan Cerco veledi Hanoş yarısı Meryem’in yarısı da Necme’nin olmak üzere satıcı şeyhi bin Mehmed el-Kassab’ın babası Mehmed’den irs-i şer’i ile intikal idüb yed ve tasarrufunda bulunan tahtani ve fevkani sofası ahır kenifi ve maslebesi bulunub islahaya ihtiyacı

olan ve kiblesi tarik-i amme müntehiye, şarken Hude'l-kahveci evi, şimali Yusuf Hızır mülkü, garbi terzi baş vereseşi mülkü ile mahdûd menzil bi'l-cümle hudûd kâffe-i mürafık ve hukuk semeni makbûz ile yüz beş kuruşa bey-i sahih-i şer'i ile tarafeynin icab ve kabûl ve rüyet ve rızaları ile satın aldı. Bundan sonra satılan bu mülkte satıcının hiçbir şekilde hak ve mütalebesi olmayub bütün hudud ve hukuku ile müşteri Meryem ve Necme'nin mülkü olmuştur istedikleri gibi tasarruf ederler. 29 Zilkade sene 1277.

Ahmed zade Ali Efendi, Emirzade Seyyid Hamde ed-dellal, Hacı Ömer Ğavşiye-zade, Molla Mehmed Dervîş bin Hacı Osman, es-Seyyid Ali Rıza Efendi Katib-i Mahkeme

M.Ş.S. 244/13-1

Mardin Sancağı'na muzaf Midyat Kazası nevahisinden Ciranı Nahiyesi kurasından Acbi Karyesi sâkini Ramazan bin Sado nam kimesne Meclis-i Şer-i Şerîf-i Enver ve Mahfel-i Din-i Hanif-i Ezher'de karye-i mezkûre sâkinlerinden işbu baisü'l-ilam Hacı bin Abdi nam kimesnenin müvacehesinde üzerine da'vâ ve takrir-i kelimasında güzeran eden yetmiş altı senesinin aşarından fasl olan karyenin zahiresi nakl için karye-i mezkûrenin mültezimi olan Temokürü oğlu Hüseyin karye-i mezkûreye gönderüb ve mezkûr Hüseyin karye-i mezkûre ahalisinden ğaib anı'l-beled Sekfan bin Abdi nam kimesne tahmili zahire için vaki olan münazaalarında yere düşüb hançeriyle darb ve cerhini murad ider iken merkûm Sekfan mezbûr Hüseyin'in elinden tahlifine teşebbüs eylediğimizde hasmım mezbûr Hacı sene-i mezkûrenin şehir-i Şa'bânü'l-Muazzamının yirmi ikinci günü Sebt Günü'nde vakt-i zuhurda yedinde bulunan siyah kabzalı hançer ile arkamda boynum altında sol küreğim üstünde biğayri hakkın darb ve cerh idüb ve darb ve cerh-i mezkûrden naşi sekiz mah esir-i fıraş olub cerh-i mezkûrumu müdavet eylediğimizde darb ve cerh-i mezkûrun icab iden ücreti tabib ve masarifat-i mukteziyeyi darib-i mezkûr Hacib'den Tömekûri hanesi'nde kaza-i mezkûr Naibi Sabık Himmet-zade Adem Efendi hazır olduğu halde merkûm Hacib'den da'vâ oldahi darb ve cerhime ba'del-ikrar vettasdik yalnız ücreti tabib ve masarifatımdan olan dört yüz elli kuruşu bana ita bendahi ahz ve bir mikdarı

ücreti tabibe ita ve kusuru kendi masarifime sarf ve cerh eylemişim ve darb ve cerh da'vâsı işbu mezkûr cerhimin bir sene kadar da'vâm hali üzere mevkuf kalmış idi ba'dehü bir mah mürûrunda cerh-i mezkûrum her ne kadar kesbü beratim itmiş isede lakin oldarb ve cerhin eserinden sağ ayağımda sakatlık hasıl ve mütevellid olub mezkûr sağ ayağım bi'l-küllîye sakat ve amel mande olmakla süal olunub sakatlığın diyetini bana itası matlubumdur deyü ba'ded-da'vâ vel-istintak hasmım merkûm cevabında bilküllîye müdde-i mezkûrun darbını ve cerhini ve ba'dehü vaki olan ikrarı tasdikini küllîyen inkar etmekle müdde-i merkûmden müddeasına muvafık beyine taleb olundukda müdde-i mezkûr Ramazan hasmı mezkûr Hacı darib ve carihi olub darb ve cerhi merkûm Hacı'nın vaki olan ikrarı bilbeyyine her ne kadar isbatı müdde eylediysede lakin işbu sâbit olan darb ve cerh-i mezkûrun eserinde sağ ayağında olan sakatlık hasıl ve mütevellid olduğuna beyine-i şer'îyye taleb olunub müdde-i mezkûr isbat-i müddeasından aczi ba'de't-tahakkuk ayağında olan sakatlık dahi fenni tıbda mahareti muhakkak olan askeriye cerrahbaşısı Hacı Süleyman Efendi ve diğer Süleyman Efendi ve sâir belde de olub ceride de mazbutü'l-esami etibbaya irae olunub ba'del-keşf işbu müdde-i mezkûr sağ ayağında hasıl olan işbu sakatlık darb ve cerh-i mezkûr eserinden hasıl ve tevellüdünün kabiliyet ve imkanı olmadığı etibba tarafından ba'del-ifade merkum Hacı'ya icab eden yemin-i şer'inini tahlifini taleb ve rağbet olmamakla tarafeyn feteva-i şer'îfeye ledel-havale müdde-i mezkûr yedine verilen feteva-i şer'îfenin mazmunu Zeyid Amr'den sen bana arkamda küreğim üstünde bir hançer darb ve cerh idüb ve cerh-i mezbûr ne kadar kesb-i beratim itmiş isede lakin olcerhden ayağımda sakatlık hasıl olmakla sakatlığın irşasından isterim deyü da'vâ ve Amır küllîyen inkarında sebat müddeasında Amr'ı ba'de't-tahkik ayağında olan sakatlık dahi etibbaya iraesinde cerh-i mezkûrden ol sakatlık tevellüdünün asla kabiliyet ve imkanı olmadığını etibba ifade eyleseler Zeyid da'vâ-yı muharreresiyle irşa namıyla Amr'den bivech-i şer'i sened almağa kadir olur mu süalinin cevabı ba-cavabında olmaz deyü ifta buyrulmağın mücibince men olunduğu huzur-u Âlilerine ilam olundu. Fi 19 Zilhicce sene 277.

M.Ş.S.244/13-2

Mardin Sancağı'na muzaf Savur Kazası kurasından Bozreis Kalesi'nin Karyesi sâkinlerinden iken bundan akdem katilen vefat eden Dervîş bin Cevlû bin Mirza nam kimesnenin veraseti eshab-ı fûruzdân zevce-i menkûhası karye-i mezkûrede sâkine Ruşen binti Osman bin Halid ve asabe't-i nesebiyesinden li-ebeveyn erkarındaşı Ömer bin Cevlû bin Mirza ile li-ebeveyn kız karındaşı Seti binti Cevlû bin Mirza el-mezbûreye inhisarı muhzar hasmı cahidi atide sâbit ve sübûtu varislerine hükm-i şer'i lahık oldukdan sonra mezbûretan Ruşen ve Beti nam hatunlar taraflarından zatları marife't-i şer'iyye ile arifan Süleyman bin Receb bin Ahmed ve Halil bin Salih bin Hacı nam kimesneler şهادetleriyle keزالık mühzarı hasm-i cahidde vekil olduğu sâbit ve sübûtu vekâletine hükmc-i şer'i lahık olan mezbûr Ömer kendi tarafından bi'l-asale ve marifet anizzat mezbûretan Ruşen ve Beti taraflarından bi'l-vekâleti'l-müsbete Mardin Meclisi'ne mahsûs olan odada aza-i meclis hazır oldukları halde akd olunan Meclis-i Şer-i Şerîf-i Enver'de karye-i mezkûre sâkinlerinden işbu baisetü'l-ılam Dervîş bin Abbas bin Ziyarto ve Hasan bin Halil bin Ahmed müvacehelerinde ikrar-ı tam ve takrir-i kelim idüb güzeran iden sene-i rumiyenin yetmiş altı senesi mah-i halinin on beşinci Bazarertesi günü mürisimiz müteveffa-i merkûm kendi tarlasında mevrûğ nohudun irası için vaki olan münazaaya mebni arkasına düşüb karye-i mezkûrede kâin Habeş bin Aslu hanesi pişkâhında merkumandan mezbûr Dervîş yedinde büyük taş yerden ahz ile merkûmanın refiklerinden vefat eden şeyh bin Hasan yedinde kebir çatal ağaç ile müteveffanın sağ kaburkasın darbiyle merkûm Hasan dahi kebir ağaç ile mahalli mezkûrde darb ve cerh ve darb ve cerhlerinden müteessir ferdası günü alal-ışa fevt olmakla mücib-i şer'isi bi'l-asale vel-vekale da'vâya teaddi eylediğimizde merkûman Dervîş ve Hasan külliyyen inkâr etmeleriyle salifüz-zikir ber vech-i meşruh müddeamıza mutabık beyinemiz olmamakla merkûman dahi yemin ideceği mütehakkak olarak beynimize müslimün-i müslihun tevassütü ile beni da'vâ-i mezkûreden mezbûran Dervîş ve Hasan ile iki bin kuruş üzerine sulhan an inkâr inşa-i akd-i sulh eylediklerinde ben dahi sulhu mezbûru tarafımdan bi'l-asale ve müvekkilelerim mezbûretana vekâletim hasebiyle bilvekele kabûl ve bedel-i sulh olan meblağ-ı mezkûru işbu

Meclis-i Şer'ide bana def ve teslim ve bendahi yedlerinden tamamen ahz ve kabz ve bi-kaderi'l-hisse benimle müvekkilelerim mezbûretan beyinlerinde ba'de't-taksim mürisimiz müteveffa-i merkûmun dem ve diyetine müteallik amme-i deâvi ve mütâlebât ve kâffe-i eyman ve mühasamatdan mezbûran Dervîş ve Hüseyin'in zimmetlerini ibrâ-i am ve katiu'n-nizağ ve rafîu'l-hisam ile ibrâ ve iskat eylediğimizde anlar dahi bizlere medfu'u olan bedel-i sulh mezkûr iki bin kuruşu benden ve müvekkilelerimden istirdadına müteallik her birimize müteallik amme-i deâvi'den keزالik benim zimmetimi asaleten ve müvekkilelerime izâfetle ibrâ ve iskat eylemekle ben dahi bi'l-asale ve bi'l-vekale ibrâ-i mezkûr-u kabûl eyledik deyu yekdiğerinin tasdikleriyle vuku'u hale bi'l-iltimas ketb ve imlâ olundu. Fi 5 Muharrem sene 78.

M.Ş.S.247/14-1

Mardin Sancağı'na muzaf Midyat Kazası nevahisinden Zaz Nahiyesi kurasından nefsi Zaz Karyesi ahalisinden ve tebea-i gayri müslimeden Rahib Rasmoş veledi Eşilmon ve Rahib Esmer veledi Keşiş Safer ve Keşiş Şevo veledi Esmer ve Kas Hoşeb veledi Kacor ve Renco veledi Kas Zakor Bütör veledi Hoşet ve Kerimo veledi Kürkar ve Ğanz veledi Bersus ve Hevbo veledi Şimon ve Küro veledi Seho ve Zetür veledi Îsaf Namun kesan Mardin Meclisi'ne mahsûs olan odada aza-yı meclis hazır oldukları halde akd olunan Meclis-i Şer-i Şerîf-i Enver ve mahfel-i din-i hanif-i ezherde karye-i mezkûre sâkinlerinden Beydo bin Mahmur Ağa ve karyenin mümeyyizi Şemas İlya veledi Yusuf nam kinesnenin müvacehelerinde da'vâ ve takrir-i kelimalarında güzeran yetmiş bir ve iki ve üç ve dört ve beş ve altı ve yedi senelerinin aşar ve bakaya ve iane-i askeriye ve vergiyi muhassamızdan ... bulunan işbu hazır bi'l-meclis merkûm Şemsi İlya veledi Yusuf'un marifetiyle metalib olarak bizden ve vekillerim olduğumuz ahali-i karye-i mezkûreyi ceridede muharreri'l-esami kesandan bir yük otuz altı bin üç yüz kırk beş kuruş cem ve cübbabet ve bir mikdarın hazineye eda ve teslim etmiş ise de kusuru merkûm Beydo ile müştereken ahz ve ekl idüb zimmetlerine geçirmiş olduklarından ve muhbiri mezbûr İlye Bedo'ya tebea-i makûlesi idiğinden elyem şer' ile sûal ve merkûm Beydo ile ruye't-i muhasebemiz olunmak ve muhbirimizin zimmetinde tebeyyün edecek mikdarı mezbûr Beydo'dan tahsil

ve nerlere eda ve tevsile tenbih olunması matvubumuzdur deyü ba'ded-da'vâ vel-istintak merkûm Beydo cevabında filhakika tarih-i mezkûrdan beri karye-i mezkûrede sâkin olduğun ikrar ancak karye-i mezkûre ahalisinden mütalebe olunan bi'l-cümle tekalifat karye-i mezkûrenin muhbir-i esbakı Şevki veledi Yusuf güzeran iden yetmiş bir ve iki ve üç seneleri cem ve cübbabetiyle canib-i hazineye ita ve tevsiliyle ba'dehü kezalik karye-i mezbûre sâbık muhbiri Ğazzal bin Esmen güzeran iden yetmiş dört senesinin bakaya ve vergi ve iane-i askeriye ve sâire cem ve cübbabet ve hazineye ita ve tevsiliyle yetmiş beş ve altı ve yedi seneleri mezbûr Şemas İlya marifetiyle cem ve cübbabet olunub ol tekalife asla müdahale ve ihtilafım olmamışdır ve muhbirleri dahi tebeam değildir fakat karye-i mezkûrenin aşar-ı şer'îyyeleri bi-hasebi'l-iltizam hakkım olub aşar-ı mezkûre dahi ondan bir hakkım olub bigayri hakkın ahali-i mezkûreden bir nesne ahz ve kabz itmemişim tekalifat-i mezkûreden dolayı muhasebeleri varise muhbiri mezbûr ile ruyet oluna deyü inkar ile mücab olduk da muhbirleri el-merkûm Şemas İlya dahi ledel-istintak fi'l-hakika sinin-i mezkûreden dolayı emvali vergi ve iane ve bakayaları taraflarından vekil olduğum hasebiyle bi'l-cümle marifetiyle cem' ve cübbabet ve yedimde bulunan ilmühaber mücibince kâffesin teslim-i hazine ittiğim vaki ise de ilmühaberden başka ahaliden zaid olarak bir mehüzüm olmayub ve benim ve Beydo'nun zimmetinde bir hak ve muhasebeleri yokdur deyü ol vecihle ikrar ve yedinde bulunan ilmühaberi dahi ibrâz ve ledel-kırae ifade ve takririni tasdik ettikde zaid olarak makbûzları olmuş deyü iddia olunan mebalîği mezbûrenin isbatına ve Beydo'nun tahsilat-i mezkûreden vaz-ı yed ve müdahalesi olduğuna ahali-i mezkûreden beyine taleb olunduk da ityan-ı beyyineden aczleri zahir ve mütehakkak olmağın tarafeyn fetva-i şer'îfeye havale kılınıb ve hasmı merkûm Beydo yedine verilen feteva-i şer'îfenin mazmun-ü münifi bir karyenin ahalisi Zeyid'den iddia ettikleri mebalîğa Zeyid münkir olub ve ahali isbat-i müddealarına beyine ve burhanları olmadığı halde da'vâ-i mücerredeleri ile Zeyid'den nesne almağa şeran kadir olurlar mı süalinin cevabında olmazlar bu suretde ahali-i merkûmenin tekalifatının ahz ve kabzlarına muhbirleri olub muhbirleri marifetiyle cübbabet ve canib-i hükümete teslim olunur iken ahali oltekalifin muhasebeleri muhbirleriyle görmeyüb nefsanîyetine binaen Zeyid ile görmek murad iderler ise husus-i mezkûrde Zeydin mübaşeret ve sebebiyeti

olmadığı halde bivechin Zeyd'i muhasebeye cübbir itmeğe şeran kadir olurlar mı sūalinin cevabı ba-cevabında olmazlar deyü ifta buyrulmağın müddeiyyün-i merkûmunun ber mücib-i feteva-i şer'ife merkûm Beydo ile da'vâya salahiyetleri olmadığı kendilerine ba'de't-tefhim merkûm Şemas İlya ile olan muhasebelerinin ruyeti lazım geleceği her ne kadar kendilerine ifade ve tenbih olunduysada merkûm Şemas İlya ile dahi muhasebe görmeyiz deyü ifade etmeleriyle da'vâları vahi görünüb inad ve isrardan ibaret idiği nemüdar olmakla bivechin olan muarazadan men' olundukları huzur-u âlilerine i'lam olundu. Fi selh-i Zilhicce sene 277.

M.Ş.S.244/14-2

Mardin mütemekkinlerinden ve tebea-i gayri müslimeden Cübbür veledi Hazreş nam kimesne Garzan Kazası kurasından Sason Karyesi sâkinlerinden olub elhaletü hazihi Nüsaybin'de mukim işbu baisani'l-ilam tebea-i mezbûreden Boğos veledi andro ve Hendo veledi Sorko nam kimesneler müvacehelerinde mezbûr Corkek zikri ati iltizamda şer'iki bulunan hazır bi'l-meclis terzi sana hazır olduğu halde üzerlerine da'vâ ve takrir-i kelam idüb güzeran iden yetmiş altı senesine mahsuben mah-i Ramazan'ın gırresinden Nüsaybin'de kain beş... Değirmeni demekle maruf ve meşhûr olan değirmenin nısf-i şayii ğaib anı'l-beled Mellü-zade Ali Beğ Efendi'den bedeli malûm ile iltizam ittiğinde nısf-ı şayii mezbûr ğaiban-i anilbeled Mensollu Üstür veledi Bedros ve Bol veledi İkob nam kimesnelere on dört bin beş yüz kuruş bedel ile bir seneye değin hazıran-i mezbûran Boğos ve Hendo kefaletleriyle îsale ve ilzam ve merkûman dahi derühde ve iltizam ve kabul ettiklerinden tarih-i iltizam mezbûrun beş mah on altı gün zarfında değirmen-i mezbûreye idare ve tasarruf ve bedel-i ilzam olarak anifü'z-zikr meblağ-ı mezbûrden dört bin dokuz yüz kuruş mülteziman-i merkûmandan bize vasıl olub ve bedel-i icare-i mezkûreden asiliyni mezkûrin zimmetlerinde ğayri ez teslimat kalmış olan dokuz bin altıyüz kuruşun hasimin-i Mezbûrinden vaki olan kefaletlerine mebni kendilerinden bittahsil bizlere eda ve teslimi matlubumuz-dur deyü ba'ded-da'vâ vel-istintak hasman-i mezbûran Boğos ve Hendo cevaplarında külliye kefaletlerini inkarından başka değirmen-i Mezbûrenin nısf-ı şayii Mezbûru bedel-i mezkûr ile merkûman istor ve boloya on dört bin beş yüz kuruşla

ilzamları vaki isede müdde't-i icareden müsteciran-i mezbûran için dört mah zarfında asiyaba mutasarrıf olmuşlar ba'dehü müddeiyan-i merkûman bedel-i iltizamı kendi-lerinden talep ve tayin etmelerinden naşı Nusaybin'den firar etmelerinde müddeiyan-i merkûman asiyabı zabt ve üzerine vaz-i yed etmeleriyle istiflali için taraflarından asiyab-i mezkûrenin içinde ve olbuğday ile oğlu Evsi bi't-tevki iskan ve sekiz mah zarfında vaki olan hasılatını ahz ve kabz ettiklerine mebni müsteciran-i Mezbûran üzerinden ol sekiz mahın icaresi dahi sakıt olmuş ve elyevm bi-hasebi'l-kefale bizden bu hususu iddiaya dahi salahiyetleri kalmamış deyü nev'an mâ-vaka'a tasdiklerinde müddeiyan-ı merkûman işbu makalelerini bi't-tasdik asiyaba vaz-i yed ettiklerini merkûm boğosun emriyle vaki olduğu ve boğos icare-i mezkûrede kefil ve müstecirler ile şer'ik olduğu iddia ve merkûman inkarlarında müddeiyan-i mezbû-randan işbu müddeaları üzerine beyine-i şer'iyye talep olunub ve ba'del-imhal ikame-i beyyineden izhar-i acz idüb tahliflerine dahi talib ve rağib olmamalarında tarafeyn fetevav-i şer'ifeye havale kılınıb merkûm Boğos ve Hendo'nun yedlerine verilen fetva-i şer'ifenin mazmûn-i münifi Zeyid Amır'a bir seneye dek icar eylediği asiyabın müddetinden altı mah mürûrundan sonra Zeyid ol asiyaba vaz-ı yed iderek içinde tarafından bir vekil iskanıyla kusur kalan müddetin hasılatını ahz ve kabz eylese olmüddetin icaresi bi-hasebi'l-hisse amrın üzerinden sakıt olub icaresinden şeran takas ve tenzil olunurmu süalin cevabında olunur bu suretde Zeyid olmüddetin icaresi Amır'a bi-hasebi'l-hisse mahsub etmeyüb hasılat-ı makbûzası müstecir-i merkûm amıra devr ile olzamanı icaresini kamilen amır veyahud vekili bekirden mütalebeye şeran kadir olurmu süalinin cevabı ba-savabında olmaz deyü ifta buyrulmağın feteva-i şer'ife mücibince müdde-i mezbûr Cübbor ile şer'iki merkûm sana sekiz mah zarfında asiyab-i mezkûreyi zabt ve tasarruf ettiklerinden olmüddetin icaresi sakıt olmakla iddiaya salahiyetleri kalmayub ve icaresi talebinde da'vâları haksız görünmüş olduğundan müddeiyan-i mezbûran bivechin olan işbu muarazadan men' olundukları huzur-u âlilerine ilam olundu. Fi 9 Muharrem sene 78.

M.Ş.S.244/15-1

Maruz-u Daileridir ki

Medine-i Mardin'de Tekke Mahallesi'nde sâkin iken bundan akdem vefat eden Hacı Mehmed elhazümün vefatı vukuuyla veraseti eshab-i fûruzdân zevcesi Zühre ve sulbî oğlu Mehmed ve sulbîye kızları Hacce ve Aişe'ye inhisarı ba'de't-tahkik kablel-kısmet merkûm Mehmed vefatı vaki olup ve veraseti ünas-i mezkûre Zühre ve li-ebeveyn kız karındaşları Hacce ve Aişe'ye ba'del-inhisar keزالik kablel-kısmet mezbûre Hacce vefatı vaki ve veraseti oğlu Hacı Şa'bân ile ve zevci Hacı Şa'bân ve validesi zühreye inhisar olunduktan sonra mezbûre Zühre dahi kablel-kısmet vefatı vaki olup ve veraseti sadriye kızı Aişe ve kızı Hacce'nin oğlu Yahya'ya ba'del-inhisar mezbûre Aişe keزالik kablel-kısmet vefatı vaki olup ve veraseti zevc-i dâhili merkûm Hacı Şa'bân ile hemşiresi oğlu Yahya'ya ba'del-inhisar kable'l-kısmet mezbûr Hacı Şa'bân dahi vefatı vukuuyla veraseti zevce-i metrukesi Hacı Havva ve sulbî kebir oğulları Halil ve Yahya ve sulbiyetan kızları Meryem ve Fahriye inhisarı ba'de't-tahakkuk tashihi mesele-i münasahaları dahi ba'ded-darb ve't-tashih on beş bin üç yüz atmış sehinden ibaret olup siham-i mezbûreden sekiz yüz otuz dört sehmi zevcetü'l-mezbûre Habbace ve on bin altıyüz otuz dört sehimi ibni'l-merkûm Yahya'ya ve bin dokuz yüz kırk altı sehmi merkûm Halil'e ve baki bin dokuz yüz kırk altı sehinden dokuz yüz yetmiş üç sehmi mezbûrat Meryem ve Hayriye'ye ve her birine isabeti mütehakkak olunduktan sonra verese-i mezbûrundan merkûm Halil Şer-i Şerîf-i Enver'de zikr-i cai bir bab menzile vaz-ı yedi bi'l-beyyineti's-şer'iyye sâbit olan ğaib anî'l-belde Yahya bin Hacı Şa'bân tarafından ve Mustafa bin Seyyid Said ve Teraki-zade Hacı Şehmuz bin Kelsin nam kimesneler şehadetleriyle vekil olduğu ve sübutu-vekâletine hükm-i şer'i lahık olan Mehmed Ağa bin Meko nam vekilin müvacehesinde üzerine da'vâ ve takrir-i kelamında Tekke Mahallesi'nde vaki etraf-ı erbeadan bir tarafı saha ve bir tarafı dere ve bir tarafı Ahmed bin Mehmed Said mülküne ve taraf-ı rabîi tarik-i am ile mahdûd ve mümtaz bir bab menzil müteveffa pederim Hacı Şa'bân vefatı vukuuyla tashih-i mezbûratda bana ve verese-i sâireden ve raci iken vekîl-i mezbûr Mehmed ile müvekkil ğaib-i mezkûr Yahya bi'l-istikbal menzil-i mezbûru zabt ve tasarruf ettiklerinden süal olunub

tashih-i mezbûr üzere menzil-i mezbûru iktisâm ve hissemizi ifraz ve tayin olunmak vekîl-i merkûmun müvekkî'l-i mezkûr Yahya'ya izâfetle tenbih-i şer'i olunmak matlubumdur deyü ba'ded-da'vâ vel-istintak vekîl-i merkûm cevabında zikir olunan menzil-i mahdûd-u mezkûr üzerine vaz-ı yedlerini ikrar ancak menzil-i mezkûr müvekkilim mezbûr Yahya'nın mülkü olub hatta müdde-i merkûm halilin mürisi müteveffa Hacı Şa'bân hal-i hayatında ve kemal-i akl ve sıhhatında menzil-i mezbûr müvekkî'l-i merkûm Yahya'nın mülküdür ve menzili mezbûrde bir güne da'vâ ve mütalebe ve hak ve alakam yokdur deyü huzur-u müsliminde ikrar ve itiraf etmiş ve vaki olan ikrar ve itirafı üzerine dahi beyine ve bürhanım vardır deyü ba'ded-def'i vel-inkar vaki vekîl-i merkûmun vech-i müharrer üzere define mübeyyin beyine taleb olundukda her biri mahallinde lede't-tezkiye adl ve makbulüş-şehade iddikleri ihbar olunan Avişe-zade Hacı Ahmed bin Hacı İbrahim Efendi ve Seyyid Ömer bin Ali Ağa nam kimesne liecliş-şehade meclis-i şera haziran olub istişhad olunduklarında her biri filhakika müteveffa Hacı hal-i hayatında anifüz-zikir menzil-i mezbûr işbu müddei vekîl-i merkûmun müvekili ğaib ani'l-belde Yahya'nın mülküdür ve menzil-i mezkûrde asla ve kata birgüna da'vâ ve mütalebem ve hak ve hukukum yokdur deyü huzurumuzda bi't-tav'i ver-rıza ikrar ve itiraf etmiştir bizler dahi ikrar ve itirafı üzerine şâhidleriz şehadet dahi ideriz deyü her biri ber-vefk-i müddea müttetikü'l-lafz ve müttehidü'l-mana şehâdet-i şer'iyye ettiklerinde şehadetleri ba'de't-tadil ve't-tezkiye hayyiz-i kabülde vaki olmağın mücibince salifü'l-beyan menzil-i mahdûd-u mezkûr vekîl-i merkûmun müvekkili ğaib ani-belde mezbûr Yahya'nın mülkü olduğuna bi'l-beyyineti's-şer'iyye sâbit ve sübütüne hükm-i şer'i lahık olmakla müdde-i merkûm Halil bi-vechin vaki olan muarazadan men' olduğu huzur-u âlilerine ilam olundu. El-emrû lihazreti men lehü'l-emr. Hurrire fi Rebi'l-evvel sene 278.

M.Ş.S.244/15-2

Devletlü mehabetlü ismetlü şevketlü veliyi nimet bi-minnetimiz Sultan Abdülaziz Han Efendimiz Hazretleri'nin tahti Alicenab-i hümayun-u seadet makrunlarında cülusu şahanelerine dair varid buyrulan ferman-i mehabbe't-i unvanu hümayunlarının sureti münifleridir.

Düstür-ü mükerrem müşir-i müfehham nizamü'l-alem müdebbir-ü ümürü'l-cumhuri bi'l-fikri's-sâkib mütemmimü mühamü'l-enamı bir-reyi's-sâib müma-ehhid-ü bünyanüd-devleti vel-ikbal müşeyyid-ü erkanüs-seadeti vel-iclal elmahfuf-i bi-sınufi avatıfı'l-meliki'l-ala mülhakatıyla Kürdistan Eyaleti Valisi vezirim Ali Rıza Paşa edamellahü Teala iclalehü ve akza kuzatü'l-müslimin evla vülatü'l-müvahhidin madeni'l-fazli vel-yakin rafi-ü ulümüş-şer'iatı ve'd-din varis-ü ulümü'l-enbiya-i vel-mürselin elmuhtassu bi-mezid-i inayeti'l-meliki'l-müin Mevlana Kürdistan Kadısı zidet fezailühü ve mefahirü'l-ematicidi vel-ekarim camiü'l-mehamidi vel-mekarim elmüh-tassune bi-mezidi-i inayeti'l-melikid-daim eyale't-i merkûme dahilinde kain evliye kaimmakamları dame mecdühüm ve mefahirü'l-ulemaü'l-mühakkikiyn zide ilmühüm ve mefahirü'l-emasili vel-akran kazalar müdiranı ve aza-i meclis zide kadrühüm tevki-u refi-u hümayun vasıl olucak malûm olaki cenabü hakkın irade-i âliye-i ezeliyyesiyle işbu bin iki yüz yetmiş yedi senesi şehri Zilhiccetî's-şer'ifenin on yedinci Salı Günü daveri ekremim Gazi Sultan Abdülmecid Han Hazretleri ircii ila rabbiki nidasına lebbeyken icabet buyrularak gülşeni sarayı bakaya rihlet ve darül-huldü ukbaya intikal ve azimet idüb ittifak-i ezayı vükela ve vüzera-i azam ve icma-i ulema-i alam ve inkiyadı cümle havassı avam ile tahti Ali bahtı Osmani ... hılafet ve simi cihanbaniye cülüs-ü hümayun-u meyamin-i makrunu padişahanem vaki olmuş ve kamet ve ... mülukanem inna cealnake halifeten fi'l-arzı libası meymenet iltibasıyla matraz ve manün ve hutbe ve sikke nam nami ve ismi sami şehri yaranimlâ müveşşeh ve müzeyyen kılınmış olmağın keyfiyet her bir kaza ve kura ahalisine ilan ve işaat ve kâffe makamı cevahir ve mesacidde hutbeyi ismi hümayunu padişahaneme kıraat eylemeleri huteba ve sâir lazım gelenlere ifade ve tenbihe müsareat olunmak için ihbar-i cülüs-i hümayunumu ve taklidi kaza ve hükümeti mütezammin işbu emni celilülkadrım isdar ve tısyar kılındı. Sizki vali-i müşarun-ileyh Mevlana ve Kaimmakamlar ve Naib ve Müftiler ve siz müma-ileyhsiz mazmün-i emr-i âlişanımı sicillatı mumehakime kayd ve sebt ve herkese ilan ve inşaatla eyale't-i merkûmede kain kazaların cevami ve mesacidinde eyyamı Cuma ve ayadda hutba-i şer'ife namı nami ve elkabı sami-i padişahaneme kıraat olunması taraf taraf tenbihe müba'deret ve darülhılafe't-i âliyyemde olduğu misillü kala ve bûkağdan toblar endahtiyle devamı ömür ve devlet ve kavamı

fevrü şevketü mülükanem ediyye-i mefruzasına intikal ve müvazabet ve rızayı meyamini irtizayı şahaneme tevcihen hareket ve kema kane zabt ve rabta dikkat ile her sınıf tebea-i şahanemin her halde dilsiri nimeti adl ve dad olması husularına bezli makderet eyleyesiz şöyle bilesiz alame't-i şer'ife itimat kılasız. Tahriran fi evasi't-i Şehr-i Zilhiccetî's-şer'ife sene seba ve sebiyn ve mieteyni ve elf (zilhiccenin ortaları sene 1277).

M.Ş.S.244/16-1

Bundan akdem eccl-i mevüd ile vefat eden Hacı Günerizade Hacı Ali Ağa bin Hacı Ahmed nam kimesnenin veraseti eshabı fûrûzdan zevcat-i menkûhatlarından Saide ve Nazo ve Halime ve Güllü ile sulbi kebir oğulları Abdullah ve Ahmed ve Mehmed Said ve sulbiye kızları Aîşe ve Adile ve Vesîle ve Fatîma'ya ba'del-inhisar mezkûre Fatîma ala sebîlî't-teharûc dahi tederekeden ihrac kılındıktan sonra kablel-kısmet mezbûre Aîşe dahi vefatı vaki olup veraseti validesi mezbûre Güllü'ye ve li-ebeveyn er karındaşları el-mezbûrun Abdullah ve Ahmed ve Mehmed Said ile li-ebeveyn kız karındaşı Vesîle ve li-ebeveyn kız karındaşı Adile'ye münhasıra olup tashih meseleleri dahi ilmülferaiz sekiz yüz atmış dört sehimden ibaret olup zevcat-ı mezbûratdan mezbûre saide'ye yirmi yedi sehim ve mezkûre Nazo'ya kezalik yirmi yedi sehim ve merkûme Fatîma'ya dahi yirmi yedi sehim ve merkûme Güllü'ye kırk bir sehim ve merkûm abdullahaya yüz yetmiş altı sehim ve merkûm Ahme'de kezalik yüz yetmiş altı sehim ve merkûm Mehmed Said'e dahi yüz yetmiş altı sehim ve merkûme Vesîle'ye seksen sekiz sehim ve merkûme Adile'ye yüz yirmi altı sehim aid ve raci oldukdan sonra verese-i mezkûrunun taleb ve marifetiyle müteveffa-i mezbûrun sâir tereke-i mevcûdesi tahrir ve terkim ve değer kıymetle ba'de't-takdim techizü tekfin ile vücûhü bir ve hayrilerine vasiyet eylediği sülûs malını ifraz ve vasiyi muhtarı merkûm Abdullah itasıyla cümle terekeden fûrûnhade oldukdan sonra sahhal-baki beynel-verese ala ma-farazallah takdir ve tevzi ve taksim olunur kassam defteridir ki ber-vech-i ati zikir ve beyan olunur. Fi 3 Muharrem sene 278.

Entari 8 =1700, devrani 5=1400, tebsi 2=600, çuha 5=1200, fermani çuha 1=200, çuha, şalvar 1=300, şami cübbe 5=200, çifte merkon saat 21=400, yasdık

20=400, ... 1=400, döşek 5=200, halı kebir ve sağır =1000, yorgan 3=170, sandık 1=100, yünden yatak 150, demir ve bakırdan mankal 3=300, tabla=150, taht 2 serir 1=1050, kehribar takımı 3 sağır, 300 kabak, 1 mizan, 1 kutu kahve takımı maa tabak ve ibrik 200, demirden kürek, kaşık 10, kazan 150, kuyumcuyan çarşısında vaki bir bab dükkan 1200, pineciyan çarşısında vaki malümülhudud bir bab dükkan 2100, barşanda vaki han yedinde bir bab dükkan 2100, nükud-u mevcüde 300, kös 10= 150, harar çift 5=150, kafur kase 10=30, kırkas 1, bağdavli imame 250, ruğn-i sade rıtlı 50=3000, ağnam 40 ras 1200, bakır hokka 11=3750, ... takım 1500, hınta 30= şair 40=10000, badistanda vaki Abdullah sâkin olduğu bir bab dükkanın nısfı 750

Yekün icmal 43855

Minhal-ihrac

Techizü tekfin 325

Müteveffanın vücühü bire ber-vech-i...eylediği sülüs tereke 14518

Ba'de ihraci'l-vesaya rüsmü adi ve kaydiye ve harcı varaka 500

Yekünü'l-ihrac 15343 yalnız on beş bin üç yüz kırk üç kuruşdur.

M.Ş.S. 244/17-1 evvelki belgenin devamı

Sahhal-baki

43855 yekünü icmali tereke

15343

28512 minhal-masarif maa sülüs-i vasiyet yalnız sekiz bin beşyüz on iki kuruş

Hisse-i Güllü zevce

- 891 zevci müteveffiyeden
- 462 müteveffîye kızı Aişe'den
- 1353 bin üçyüz elli üç kuruş
- 891 Hisse-i Nazo zevce
- 891 Hisse-i Saide zevce
- 891 Hisse-i Halime zevce
- 5808 Hisse-i ibin Abdullah
- 5808 hisse-i ibin Ahmed
- 5808 hisse-i ibn Mehmed said
- 4188 Hisse-i binti sağire Adile vasiyi muhtarı merkûm Abdullah'ın yedinde
- 2904 hisse-i Vesîle

M.Ş.S.244/17-2

Anadolu Orduy-u Hümayunu mensûbatından Mardin divan muhafazasına memuren Nûsaybin'de sâkin olan süvari asakiri şahanenin üçüncü alayı ikinci bölüğün mülazimi evveli olup tebdili heva zımnında nefsi Mardin'de alay-ı mezbûre mahsûs olan hastanede işbu sene-i rumiye mah-i temmuzunun on üçüncü gününde ecel-i mevûd ile vefat eden harbutiyyü'l-asl Mehmed Ağaya (boş) bu tarafda varis-i marufu ve marufesi olmamakla ber-mücib-i irade-i seniyye bu makûle tereke-i askere dair olan ve bu sandığına raci olmağın çöl muhafızlığına memur asakir-i mezkûrenin kaim makamı refetlû Ahmed Beğ Efendi tarafından tereke-i mezbûrenin kabzına vekil olup tabur kâtibi Hafız Efendi ile Mardin'de bulunan süvari askerinin zabıtlarından Yüzbaşı Mehmed Ağa ile İmam Mehmed Efendi ve Cerrahbaşı Hacı Süleyman efendi ile Mülaziim İbrahim Efendi hazır

oldukları halde kibel-i şer'iden tayin olunan naib-i menab Şeyhmus Efendi ve canib-i hükümetden memür Piyade Zabtiye Yüzbaşı Davud Ağa marifetleriyle zabitan müma-ileyhim istida etmeleriyle müteveffa-i mezbûrun terekesi sük-i sultanide bey ve fûruht ve esman-ı hasılasından vekil müma-ileyh hafız efendiye teslim olunmakla müteveffa-i mezbûrun tereke defteridirki ber-vech-i ati zikir ve beyan olunur. Fi 2 Muharrem sene 278.

Halı seccade 1 kıymeti 45, yorgan 9, yüz yastığı 5 =52, sağır minder 1=34, siyah çizme 1=50, siyah kabızalı kılıc 63, bir mikdar tennün ile heğbe 17, basma sağır mintan 2=7, sağır havlu 4, müstağmel don 5=22, gömlek maa yelek 9, çimdan maa ... 6, bir çift askı 12 maa kılıf, tas 8, fırça 4,5, kese 1=6,5, diğer müstağmel tas 17, beyaz pantolan maa mintan 12, müstağmel çit 2, kefiye maa akal 48, maa piskil müstağmel fes 17, diğer fes 29, sağiri mintan maa yelek, kehribar takımı 1=151, çerkes bendi gümüşlü 530, havlu 1=14, boyuhbağı 1=7, çuhadan setre 135, çuhadan pantolan 85, bir mikdar şeker 11, maa köstek basma saat 295, mamuz maa firank 11, gümüşlü zincir maa kebir itesbih 58, tüfenk 20, kundura çift 1=15, telasin hurc 175, mintan maa yelek 45, gümüşlü zincir maa akik mühür müteveffa müma ileyhın kemerinde olan nakid akçe ber mücibi ifade-i zabitan-i merkûman 445

Yekün tereke 2567

Yekünü'l-masarif

Kuruşdan bir para rüsmü kısmet ber-mücib-i münkad 64-7

Binde yirmi kuruş ber mücib-i irade-i seniyye tereke-i mebia-yı mezkûrenin dellaliyesi 42,5

Binde atmış para kaydiyesi 3,5

Yekünü'l-masarif 110 - 7

Sahhalbaki

2567 yekün tereke maan-nakd

0110-7

2457 yekünü'l-masarif

Ber vech-i bala iki bin dört yüz elli yedi kuruş yedi para vekil müma-ileyh Hafız Efendi'ye müteveffa müma-ileyhin veresesı zuhuruna değin li-ecli'l-hıfz teslim olunduğuna mübeyyin işbu zir-i defter-i kasamda şerh ve temhir kılındı. Fi 27 Muharrem sene 278.

M.Ş.S.244/18-1 (Arapça)

Mihail ve kardeşi İlyas veledi Yakob veledi Şemas Halil Abdüssamed kendileri için satılanın aralarında yarı yarıya olmak üzere ki şıra-i şer'i ile kendine intikal idüb elinde ve tasarrufunda mülkü olan babaları Yakob veledi Şemas Halil'den Şıra-i şer'i ile intikal idüb yed ve tasarrufunda bulunan Arufiye Kalesi diye meşhur kalenin ilerisinde kıblesi Amüc ibni'l-Hacı mülkü ve şarkı Maksillesv veledi Ahvez ve Zehak veledi Martali el-mezbûrat ve ğarben Fahriye mülkü, şimali yine aynı mülk-i ile mahdud ve ağaçları ve meyveleri ile harab menzil, ve arsası Kasım Paşa mütevellisine hersene altı kuruş icarı ödenen kıblesi Batos veledi Komaca dükkanı ve şarken tarik-i amm şimali Abdülğani Çelebi dükkanı garben Mustafa bin Hacı Kasım Efendi dükkanı ile mahdûd dükkân bilcümle hudud ve kâffe-i mürâfik ve hukuk ve semeni makbûz ile on bin kuruşa bey-i sahih-i şer'i ile tarafeynin icab ve kabul ve rüyet ve rızaları ile satın aldı. Bundan sonra satılan bu mülkte satıcının hiçbir şekilde hak ve mütalebesi olmayub bütün hudud ve hukuku ile müşterilerinin müşterek mülkü olub istedikleri gibi tasarruf ederler. 3 Safer sene 1277.

Şühüdü'l-hal:

Hulusi Efendi, Şeyhmus Efendi, Arabzade Mehmed Efendi, Gavşiyezade Hacı Ömer, Ahmed Efendi, Ali Efendi katib-i mahkeme, Muhzırbaşı Abdüssamed, Şehtinzade Hacı Hızır Ağa, Mehmed bin Selim, Molla Mehmed bin

Hacı Refik, Mehmed Dervîş bin Hacı İshak, Hacı Halil bin Abdi, Hacı Yusuf, Hoca Çopur bin Efendi, Maskı Yusuf ..., Seyyid terzi.

M.Ş.S.247/18-2

Maruz-u Daileridir ki

Kürdistan Eyaleti dahilinde kain nefsi Mardin mahallatından Tekke Mahallesi sâkinlerinden iken tarih-i ilamdan otuz sekiz gün mukaddem ba'del-keşf ber-vech-i ati mahrûkan vefat eden Hüseyin bin Mehmed bin Mustafa'nın veraseti eshab-i fûruzdan zevce-i menkûhası Naime binti Hüseyin El-cerzi ibni maktûl mezkûr Hüseyin'in fîraşından zevce-i menkûhasının fîraşından hasıl ve mezbûre Naime'den mütevellidler sulbi sahihi sağır oğlu Ahmed ve sahih sulbiye sağire kızı Vesîle ve babası Mehmed bin Mustafaya münhasıra olduğu da'vâ-yı sahiha zımnında ityan-i cahidan mahzarlarında şâhideyn-i madeleyn şehadetleriyle ber nehec-i şer'i sâbit ve sübutu verasetlerine hükm-i şer'i lahik olduktan sonra zevce-i mezbûre tarafından zat-i marife't-i şer'iyye ile arifan Molla Mehmed bin Hacı Halilefendi ve Molla Mehmed bin Abdülbaki nam kimesneler şehadetleriyle vekil olduğu sâbit ve sübüt-i vekâletine hükm-i şer'i lahik olan sağiran-i Mezbûranın velileri bulunan cedleri Mehmed elmezkûr Mardin Meclisi'ne mahsûs olan odada ve aza-yı Meclis hazır oldukları halde akd olunan Meclis-i Şer-i Şerîf-i Enver'de medine-i mezbûre mahallatından Babüssur Mahallesi sâkinlerinden Abdülkadir ve Mustafa ibney Emin nam kimesneler müvacehelerinde üzerine da'vâ ve takrir-i kalamında bundan akdem müteveffa merkûm oğlum tebea-i ğayri müslimeden ğaib ani'l-meclis şabbi emred olan Evsi nam kimesneye ülfet ve muhabbet idüb ve merkûman dahi mezbûr Evsi'nin muhib ve dostları bulundukları ecilden mezkûr evsinin muhabbetden dolayı merkûman nefsanîyet da'vâları ile vaki olduğuna binaen güzeran iden yetmiş yedi senesi mah-i Zilhicce'nin yirmi dördüncü günü yevmi Salı Çarşamba gecesi saat yedide müteveffa-i merkûm kendi menzilimde yattığı mahallin damı üzerine gelüb merkûman Abdülkadir ve Mustafa ikisi maan bi-ğayri hakkın amden iki tüfenk endaht eylediklerinde mezkûr Abdülkadir'in endaht eylediği tüfenk kurşunu göksünün sağ tarafında memesini kenarında İsâbetle arkasından huruc ve derhal

vefat vaki olub süal olunub icab-i şer'isi icrası bi'l-asale vebilvekale ve bilvelaye matlubumdur deyü ba'dedda va vel-istintak ve akibel-inkar müddei asıl ve vekil ve veliyi Mezbûr ve müddeasına muvafık beyyine taleb olundukda ba'del-imhal ityan-i beyyineden izhar-i aczle merkûmanın tahlifine dahi talib ve rağib olmayub dayı mücerredesiyle merkûmanın üzerlerine bir nesne sâbit olmayub bila beyan merkûmanın muarazalarından men olunduğu huzur-u âlilerine ilam olundu. El-emrû men lehü'l-emr tahriran fi'l-yevmi's-sâni min Şehr-i Saferi'l-hayri sene seman ve sebiyne ve mieteyni ve elf (2 safer sene 1278).

M.Ş.S.244/19-1

Mardin mahallatından Kıssis Mahallesi sâkinlerinden tebea-i Gayri-Müslime'den işbu baisü'l-ilam Sado veledi İlya Salbo Meclis-i Şer-i Şerîf-i Enver'de Mardi'ne muzaf etrafı şehir kurasından Kabala Karyesi sâkinlerinden Mahmud bin Molla Halid nam kimesnenin müvacehesinde üzerine da'vâ ve takrir-i kelimanda hasm-ı merkûm Mahmud'a iki bin beş yüz kuruşla elli batman sabun merkûme bey ve teslim oldahi iştira ve tesellüm ve semeni olan maruz-zikir iki bin beş yüz kuruşun edasına güzeran eden bin iki yüz yetmiş yedi senesi mah-i Cemaziye'l-ahirin üçüncü gününden altı maha kadar tecil etmiş idim hatta olvecihle zimmetinde okadar alacağım olduğunu dahi ikrar ve itiraf itmiştir deyü ba'ded-da'vâ vel-istintak merkûm Mahmud cevabında fi'l-hakika olvecihle sabunu mezkûrde iki bin beşyüz kuruşla bana bey bendahi iştira ve semeni olan meblağ-ı mezkûrun edasına altı mah kadar tecil ettikten sonra bendahi olvecihle ikrar eylediğim vaki isede ancak sabunu mezkûru bana teslim etmeyüb ve cihe't-i mezbûreden deynim olmak üzere kaziben ikrar itmiş idim deyü da'vâ ittikte müdde-i mesfür Sado merkûm Mahmud ikrarında kazib olmayub da'vâsında batıl olduğuna bittaleb vech-i şer'i üzere yemin verilüb mücibiyle salifü'l-beyan meblağ-ı mezkûr olan iki bin beş yüz kuruşun müdde-i mezbûre edasıyla merkûm Mahmud'a ilzam olduğu huzur-u âlilerine ilam olundu. El-emrû men lehü'l-emrû leh fi 2 Safer sene 78.

M.Ş.S.244/19-2

Medine-i Mardin mahallatından Tekke Mahallesi sâkinlerinden Mumcuzade Mehmed es-Saidd bin İbrahim nam kimesne Meclis-i Şer-i Şerîf-i Enver'de amucası Ahmed Ağay bin İlyas mahzarında bi-tav'ihî ikrar-ı tam ve takrir-i kelimasında bundan akdem amucam müma-ileyh ile meyanemizde cari olan bazı ahz ve ita ve müamelet-i şetta vesair bilcümle müma-ileyh indinde olan hukukum istifa birle hanemde sâkin olduğu sinin-i malümenin bedel-i icaresi dahi bilt-tamam vel-kemal ahz ve kabz ve istifa ve zimmetini husus-u mezbûre ve sâireye müteallik amme-i deâv'î ve mütâlebât ve kâffe-i eyman ve mühasamatdan ibrâ-i am katiu'n-nizağ vel-hüsam ile ibrâ ve iskat eylemişim ve elyevm müma-ileyh Ahmed Ağa'nın bir güna hak ve da'vâ ve mühasamam kalmamışdır ikrar ve ibrâ-i hucce't-i şer'î olsun deyü taian ve katiyen itiraf ve ikrar itmekle müma-ileyh amucası dahi ikrarını şifahen ve vicahen tasdik eylediğinde ma-hüvel-vaki bi'l-iltimas ketb olundu. Fi 3 Safer sene 78.

EsSeyyid ... Efendi, Aza-i Meclis ... Bekir Efendi, Avşezade Hacı Molla Arab Emin İbrahim Çelebizade ... Hacı Kötürümzade Halil çelebi ...

Matlubu şeyh Abdülvehhab Efendi min Şeyh ibni Hacı Ahmed...1750

500-2025

470-190 ..Ali ibni Mumcu

360-08 def'a

368-368 ... ifa idecekdir.

Matlubu Hacı Ali

4500-1750 mini tarafı kâffetüşşeyh-625

M.Ş.S.244/19-3 (Arapça)

Meryem Ana Kilisesi mevkufatının mütevellisi olan Efram veledi Yusuf kerşümers bu mevkufatın gelirlerinin fazlası ile aynı mevkufata diğerleri gibi vakf olub gelirinin onlara harcanması üzere aralarında kararlaştırılmış şartlar mücibince Hacı vasi İlya Yahşa'dan şira-i şer'i ile kendisine intikal idib mülkü ve tasarrufunda olub kıbleten ve şimalen tarik ve garben haremeyni şer'ifeyn vakfı ve şarken Bahi veledi Yakob mülkü ile mahdûd olan mülkünü bey-i sahih-i bey-i ile her iki tarafın icab ve kabûlü üzere bilcümle hukuk ve mürafiki ile yüz otuz kuruşa satın aldı. satılan bu mülk satıcının bundan sonra hiç bir sebep ve vecihle hak ve mütalebesi olmamak üzere mezkûr Meryem Ana Kilisesi Vakfı'nındır. İstedikleri gibi tasarruf iderler. 28 Zilkade sana 1277.

Aza-i Meclis Hulusi Efendi, Şâhidanzade İbrahim Ağa, Ğavşiyezade Hacı Ömer. Molla Yusuf Cabi, Ahmed Efendi, Faşohzade Ali Efendi

M.Ş.S.247/19-4

Medine-i Mardin sâkinlerinden ve teba-i ğayri müslimeden Katolik Süryani Milleti'nin fukarasının evkafına mütevellî olub zikri ati ikrara tevliyeti dekar olan Keşiş Efram veledi Lasfekreş Masreş nam keşiş Meclis-i Şer-i Şerîf-i Enver'de işbu baisü'l-kitab Abdullah bin Dervîş abdi mahzarında bi-tavihi's-sâfi ikrar-ı tam ve takrir-i kelim idüb merkûm Abdi'nin mülk hanesi pişkâhında bulunan etraf-ı erbeadan bir tarafı Çakı-oğulları ve taraf-ı sanisi Abdilcelil Beğ mülkü ve taraf-ı salisi ve rabii vakf-ı mezbûran Abdi'nin mülküne müntehi ve mahdûd olan bir beyti kargir kadim zamandan beri işbu merkûm Abdi'nin sâkin olduğu menzil ile Abdülcelil Beğ menzili beyninde beyt-i mezkûr sathı üzerinde divar hacir olub ve mine'l-kadim bihakkın bina ve ittihad olunmakla birle beyt-i mezkûrun sathı üzerine merkûm Abdi hakkı müruru-u mücazi vardır ve elyevm kenise fukarasının evkafına zikir olunan tevliyetim hasebiyle gerek divar-ı mezkûrun tarafından ve gerek sath-ı mezbûr üzerine olan hakkı mürur ve mücazi tarafından benim bir gün da'vâ ve mütalebete ve hak ve alaka ve mühasamem olmayub ve mezbûr Abdi bihakkın sath-ı mezkûr üzerine olan hakkı müruru tasarruf itmesiyle asla ve kat'a

kalbinde fukara-i mezbûresi hak ve mütalebeleri yokdur deyü ikrar ve itiraf ittiğimde merkûm Abdi dahi vech-i muharrer üzere mezbûr keşîş ikrar ve itirafını şifahen ve vicahen tasdik ve kabûl etmeğın mâ-vaka'a bi'l-iltimas ketb ve imlâ olundu. Tahriran fi'l-yevmi'l-hamisi min Saferi'l-hayri sene seman ve sebiyn ve mietiyini ve elf (5 Safer sene 1278).

M.Ş.S.244/20-1

Kürdistan Eyaleti dahilinde kain Nefsi Mardin mahallatından Cami-i Kebir Mahallesi sâkinlerinden olub Bağdad Çeşti Abad'a tabi Semave Kazası'nda silk-i asakiri nizamiye hazreti şahanenin ikinci alayı birinci taburu sekizinci bölüğün beşinci onbaşı ikinci neferde müstahdem iken bundan mukaddem vefat eden Yusuf bin Şeyhmus bin Molla Esad nam müteveffanın veraseti eshab-ı fûruzdan validesi Nevre binti Hamo Beğ Çınar ve li-ebeveyn erkarındaşları nefsi Bağdad'da sâkin Hüseyin ile Mardin'de sâkin Hasan nam kimesnelere munhasıra olduğu medine-i mezkûre ahalisinden Hacı veli bin Hacı İsmail ve Halil bin Bekir Çavuş nam şâhidani madeleyn şehadetleriyle mahzarı hasmı cahidde ber-nehec-i şer'i ba'des-sübût verese-i mezbûrundan zati marife't-i şer'iyye ile muarrafe olan validesi mezbûre Nevre ve Mardin'de sâkin li-ebeveyn er ekarındaşı mezbûr Hüseyin Meclis-i Şer-i Şerîf-i Enver'de her biri bilverase ikrar-i tam ve takrir-i kelam idüb mürisimiz müteveffayı merkûm Yusuf'un hiyn-i vefatında yanında mevcüd bilcümle terekesinden hisse-i irsiyyemizi mahallinde vaz-ı yed olanlardan taleb ve da'vâ ve ahz ve kabza ve bizlere irsal ve Îsale ve ledel-iktiza sulh ve ibrâya ve bunlara mütevekkıf olduğu ümurun küllisine tarafımızdan Bağdad'da sâkin müteveffa'yı-mezkûrun li-ebeveyn er karındaşı merkûm Hüseyin nam kimesneyi kabûlüne mevkuf vekâle't-i amme-i mutlaka ile vekil ve naib-i menab nasb ve tayin eyledik didiklerinde mâ-vaka'a bi't-taleb ketb ve imlâ olundu. Tahriran fi'l-yevmi't-tasii min şehr-i saferi'l-hayri'l-müzil liküllü hayrin sene semaniyete ve sebiyne ve mieteyni ve elf (9 Safer sene 1278).

Hacı Veli bin Hacı Halil, Halil Beğ Çavuş, Arabzade Mehmed Efendi, Seyyid İsmail Efendi Katib-i Mahkeme, Seyyid Şeyhmus Hindizade, Muhzırbaşı Seyyid Abdurrahman

M.Ş.S.244/20-2

Husus-i atıyyülbeyanın mahallinde ketb ve tahrir ve faslı için kibel-i şer-i âliden mezûnen bilhükm irsal olunan naibimiz Mevlana Şeyhmus Efendi sâir ümena-i şer'ile Mardine mülhak Reşmel karyesi kurbünde olub işbu baisü'l-ılam Ahmed bin Şeyho'nun münazaün fih olan malümü'l-hudud bahcesine varub akd-i meclis-i şer-i kadim ittikte karye-i mezbûre ahalisinden mezbûr Ahmed'in hem civarı bulunan Yusuf bin Halil Er-reşmeli meclis-i makûd-ü mezkûrde hazır olub merkûm Ahmed bin Şeyho'nun müvacehesihde üzerine da'vâ ve takrir-i kelam idüb mezbûr Ahmed'in bağcesinde kain işbu müşahede olunan tarik otuz seneden mukaddem hakkı mürur ve mücazi olub ve tarih-i mezkûrden şimdiye değin tarik-i mezbûrde bihakkın mürur idegeldiğim derkar isede mezkûr Ahmed tarik-i mezkûrde mürur etmekden beni men idüb süal olunub kel-evvel tarik-i mezbûrde mürur etmeme mümaneatdan keffi yed eylemesi matlubumdur deyü ba'ded-da'vâ vel-istintak merkûm Ahmed cevabında müddei Mezbûr Yusuf Halil'in bahcesinde olan tarikde mürur idegeldiği vaki isede ancak mürur beray-ı hatır olub bi-hakkın müruru yokdur deyü inkaran mücab oldukda müdde-i merkûm Yusuf'dan vech-i muharrer üzere müddeasına muvafık beyine taleb olundukda tarik müddeası üzere beyine ve bürhanı olmayub ityan-ı beyyineden izhar-ü acz itmekle mezbûr Ahmed'in tahlifine dahi talib ve rağib olmamakla naib Mevlana Efendi müma-ileyh merkûm Yusuf tarik-i mezkûrde mürur etmek üzere tenbih birle Mevlana'yı Efendi müma-ileyh maiyetinde olan ümena-i şer'ile tarafeyn meclis-i şer'a avdetlerinde ala vukuihi keyfiyeti inha ve takrir etmeğin tarafeyn dahi tasdik etmeleriyle mücibince bila beyan merkûm Yusuf mezkûr Ahmed'in bağcesinde bulunan tarik-i mezkûrde tenbih-i şer'i olduğu huzur-u Alilerine ilam olundu. El-emrû li-men leh 10 Safer sene 78.

M.Ş.S.244/20-3

Maruz-u Daileridir ki

Mardin Sancağı'na muzaf Sürgücü Kazası kurasından Avniye Karyesi sâkinlerinden işbu baisü'l-ılam Yusuf bin Elif nam kimesne Meclis-i Şer-i Şerîf-i

Enver'de kaza-i mezkûr kurasından Barı Karyesi muhtarı Mehmed bin Mustafa müvacehesinde üzerine da'vâ ve takrir-i kelim idüb mezkûr Barı Karyesi akarında vaki etraf-ı erbeadan bir tarafı Mehmed bin Halid Ağa mülkü ve bir tarafı mezaristanlara ve bir tarafı Ali bin Said veresesi mülküne ve bir ve taraf-ı rabii tarik-i am ile mahdûd ve mümtaz arazi-i emiriyeden bir kıta susuz tarlam ayağı ceddî kadimden berü hakkı karar ve tasarrufu bana sâbit iken merkûm Mehmed bi-vech-i şer'i zabt ve tasarruf eder olmakla sūal olunub izale-i yed olmasından bana teslime tenbih olunmak matlubumdur deyü ba'ded-da'vâ vel-istintak merkûm Mehmed cevabında filhakika vaz-ı yedini ikrar ancak müdde-i mezkûr olvecihle tarlayı mahdûd-i mezkûrde hakkı kararı ve tasarrufu ve kadimden berü mutasarrıf olduğu malûmüm değildir deyü inkâr idicek müdde-i mezkûrden müddeasına muvafık beyine taleb olundukda mahallinde adl ve makbûlûş-şehade idikleri ihbar olunan avine karyesi sâkinlerinden Abdo ve Saves ve Dervîş bin Hüseyin nam kimesneler Meclis-i Şera haziran olub her biri müdde-i mezbûrun müddeasına muvafık ve kırk seneden beri eben an ceddin tarla-i mahdûde-i mezkûrede hakkı karar ve tasarrufu olduğuna müttehidüllaflz velmana eda-i şehâdet-i şer'iyeye eylediklerinde şehadetleri ba'de't-tadil ve't-tezkiye hayyiz-i kabûlde vaki olmağın mücibince tarla-i mezkûre müdde-i merkûm Yusuf'a teslimine merkûm Mehmed'e tenbih olunduğu vukuu üzere ilam olundu. El-emrû men lehü'l-emr fi 13 Safer sene 78.

M.Ş.S.244/20-4

Mardin Sancağı'na muzaf Ömerkan Kazası kurasından Cerlikeyf Karyesi sâkinlerinden sahib-ü arzuhal işbu baisü'l-ilam faris bin Yusuf Meclis-i Şer-i Şerîf-i Enver'de sürekcî kurasından bafada karyesi sâkinlerinden Osman bin Raso tarafından bi't-tescil vekil bulunan Molla Yusuf bin Seyyid Mehmed müvacehesinde üzerine da'vâ ve takrir-i kelamında vekîl-i mezbûr Molla Yusuf'un müvekkili merkûm Osman'ın bin dört yüz kuruş alacak hakkı için bir mahdan mukaddem beni habishanede ilka itmiş isede ben madem ve müasser ve müflis olduğumdan meblağ-ı mezbûrû ifa idecek malım olmayub işbu labis olduğum köhne libasımdan başka nesne malik değilim sūal olunub vakti yesarime değin intizar olunmak üzere vekîl-i merkûm Molla Yusuf'un müvekkiline izâfetle

tenbih olunmak matlubumdur deyü ba'ded-da'vâ vel-istintak vekîl-i merkûm cevabında mezbûr Faris müvekkili alacak hakkımı tahsil için bir mahdan mükaddem habs ittirdiğini ikrar lakin müdde-i mezkûr madem olmayub meblağ-ı mezbûre ifa idecek vafî malı vardır madem ve müasser değildir deyü inkar idicek yesari beyyinesi asar-i beyyinesinden evla olmakla evvela vekil müma-ileyh Molla Yusuf'dan vech-i muharrer üzere merkûm Faris'in tisarına beyine-i şer'iyye talep olunub gıbbel-imhali's-şer'i ityan-ı beyyineden izhar-ü acz itmekle müdde-i mezkûr farisden asarine beyine talep olundukda her biri mahallinde lede't-tezkiye adl ve makbûlûş-şehade idikleri ihbar olunan Mardin sâkinlerinden Hızır bin Mustafa Sato ve Ömerkan ahalisinden Reşid bin Şufani nam kimesneler li-ecli's-şehade meclis-i şera haziran olub istişhad olunduklarında filhakika merkûm Faris işbu mûlabis olduğu köhne libasından ğayri bir nesneye malik olmayub madem ve müasser ve müflis olduğuna şâhidleriz şehadet dahi ideriz deyü her biri bir defa müddean eda-i şehâdet-i şer'iyye eylediklerinde şehadetleri ba'de't-tadil hayyiz-i kabûl de vaki olub mücibince merkum Faris iflasına ba'del-hükm fima ba'd yesari tebeyyün etmedikce habsi meşru olmamağın tahliye-i sebili lazım geldiği huzur-u âlilerine ilam olundu. El-emrû men lehü'l-emr fi 17 Safer sene 278.

M.Ş.S.244/21-1

Mahruse-i Mardin Mahalleatından Babüssur Mahallesi sâkinlerinden Zeliha binti Molla Mehmed bin Molla Şeyhmus nam hatun tarafından zati mezbûre marife't-i şer'iyye ile arifan Hacı Mehmed bin Seyyid Abdullah ve Noman bin Hasan Halid şehadetleriyle vekil olduğu sâbit ve sübüt-ü vekâletine hükm-i şer'i lahık olan Molla Yusuf bin Seyyid Mehmed Meclis-i Şer-i Şerîf-i Enver ve mahfel-i din-i hanif-i ezher'de Tekke Mahallesi sâkinlerinden zikr-i cai bir bab vakf menzile vaz-ı yedi bi'l-beyyineti's-şer'iyye sâbit olan işbu baisü'l-ilam Mehmed bin Molla Şeyhmus bin Seyyid Ahmed'in müvacehesinde üzerine da'vâ ve takrir-i kelimasında Tekke Mahallesi'nde vaki etraf-ı erbeadan taraf-ı şarkisi Hasan Beğ bin Seyyid Hızır'ın mülkü ve taraf-ı ğarbisi müteveffa-i merkûmun mülkü ve taraf-ı kıblesi Hacı Mustafa bin Hacı Mehmed mülkü ve şimalisi tarik-i am ile mahdûd ve mümtaz bir bab vakıf menzil vâkıfı bulunan müvekkilemin ceddi alası Hacı İsmail'in Şükrullah nam sahibü'l-hayrin menzil-i mezbûri bi-

cümleti'l-hudud vel-müştemilat evladiyet ve evlad-i zükür ve ünaslarından ales-seviye meşrut bir vakf-ı müseccel olup ve ma-damel-batnü'l-ala lem yetesarrafü'l-evveli bişeyin deyü vakf ve tahsis ve şart ve tansis idüb ve müvekkilem Zeliha'nın babası Molla Mehmed ile müteveffa-i merkûm Molla Şeyhmus'un babası Seyyid Ahmed li-ebeveyn er karındaşları olup babalarının ismi Molla Şeyhmus evladı vakıfdan olduğu halde nevbe't-i tevliyet ve tasarruf kendinde müntekil olup ve vefatından sonra nevbe't-i tevliyet ve tasarruf oğulları bulunan müvekkilem babası Molla Mehmed ve Seyyid Ahmed'e ba'del-intikal müvekkilemin babası Molla Mehmed dahi vefatı vukuuyla nevbe't-i tevliyet ve tasarrufa olan istihkakı kızı ve müvekkilem zelihaya ve Seyyid Ahmed'in nevbe't-i tevliyet ve tasarruf oğulları müteveffa merkûm Molla Şeyhmus ile biraderi Mustafa'ya aid ve raci olduğu derkar isede müvekkilem dahi atmış seneden mütecaviz vefat iden babası Mezbûr Molla Mehmed'in vefatından sonra şimdiye kadar vakf-ı mezkûrden hisse almadığı ve sabikdan dahi evlad-ı vakıfdan ünasın ol vecihle mutasarrıf olmadıkları bir emr-i aşikârdır. Ancak müteveffa-i merkûm Molla Şeyhmus'dan tereke da'vâsı bera-yı hatır olup şimdi ise Molla Şeyhmus'un vefatı vukuuyla nevbe't-i tevliyet ve tasarruf batn-i alada bulunan müvekkilem mezbûre'ye müntekil olup ve mezbûr Mehmed ile ammi zadeleri Mehmed ve Ahmed ibni Mustafa batnı ednadan oldukları hasebiyle şimdiki halde nevbe't-i tevliyet ve tasarrufa istihkakları kalmamış olmakla süal olunub menzil-i mezkûr müvekkileme izâfetle bana teslimine tenbih olunmak matlubumdur deyü ba'ded-da'vâ vel-istintak merkûm Mehmed cevabında fi'l-hakika menzil-i mezkûr vakf olduğun ikrar ancak cediti alamız bulunan Hacı İsmail bin Şükrullah nam sahibü'l-hayrın vakf-ı mezkûr yalnız evlad-i zükûruna meşrut evkafdan olup ve kadim zamandan berü nevbe't-i tevliyet ve tasarrufu ve teamü'l-ü sabik ve kadimi zükûre yalnız aid ve raci olmakla evlad-ı vakıfdan olan ünaslar bir vakitte mutasarrıf olmamışlar ve bir vecihle hakaları yokdur müdde-i vekil mezkûrun müvekkilesi Zeliha Hatun'un dahi asla vakıfdan ve batni aladan olduğu malûmum değildir deyü inkar ile cevaba mücasir oldukda menzil-i mezbûrun vakfiyesidir deyü derdest görünen vakfiye bir dahi ba'del-müraceat ven-nazar şürut ve kavaidlerin tarafeyni tasdik itmeyüb ve derunünde müharrer şürut mahallinde tahrir ve tağyir görülmekle sicilli mahfuzda dahi mevcüd kaydı olmayub bi'l-

külliye mezkûr vakfa şayan itibar olmamakla müddeiye-i merkûme evlad-ı vakıfdan olduğuna ve teamü'l-i kadimleri dahi ünası zükûraya mutasarrıf olub merékûm dahi nesebi vakf-ı mezkûre müttasıl ve batn-i aladan bulunduğuna beyine-i şer'iyye taleb olundukda ba'del-imhal ityan-i beyyineden izhar-ü acz ile merkûm Mehmed'in tahlifine dahi talib ve rağib olmayub da'vâ-yı mücerredesiyle vakf-ı mezkûrde bir güne hakkı tebeyyün etmediği merkûm Mehmed'e bi-vechin olan muarazadan men olunduğu huzur-u âlilerine ilam olundu. El-emrû li-men lehü'l-emr fi 19 Safer sene 78.

M.Ş.S.244/21-2

Mardin Sancağına muzaf Kaza-i Hams nevahisinden Ğavras Nahiyesi kurasın-dan Gavrasü'l-evsat Karyesi sâkinelerinden marifetüz-zat halime binti Ahmed nam hatun tarafından bi't-tescil vekil olduğu sâbit ve sübüt-ü vekâletine hükm-i şer'i lahik olan Mehmed Efendi bin Molla Abdullah Mardin Meclisi'ne mahsûs olan odada aza-i meclis hazır oldukları halde akd olunan Meclis-i Şer-i Şerîf-i Enver'de kezalik karye-i mezbûre sâkinlerinden zikr-i cai bir kıta bahceye vaz-ı yedi bi'l-beyyineti'ş-şer'iyye sâbit olan Abid bin Hatıb müvacehesinde üzerine bilve kale da'vâ ve takrir-i kelamın-da karye-i mezbûre akarında vaki etraf-ı rabiadan bir tarafı nehr-i cari ve bir tarafı Hasan Tiyto mülkü ve bir tarafı berûki mülkü ve taraf-ı rabii cebel ve tarik ile mahdûd ve mümtaz bir kıta bahce bi-cümleti'l-hudud vel-mürafik müvekkilemin zevci müteveffa Şeyhmus'un babası Hüseyin Tito mülkü olduğu halde tarihten beş sene mukaddem bahce-i mezkûre müvekkilem mehr-i müeccele olmak üzere oğlu merkûm Şeyhmus tarafından ledeş-şühüd tescille nikah ve tezvîc ve bahce-i mezbûreyi kendine ita ve teslim ve müvekkilem dahi mehr-i müaccele tarafından ahz ve teslim ettikten sonra bir sene zarfında bi-tariki'l-mülkiyet tasarruf etmiş isede salifü'l-beyan bahce-i mahdûde-i mezbûre merkûme aid ve dört sene mukaddem bi-ğayri hakkın cübbren ğasb ve üzerine vaz-ı yed idüb istila etmiş olduklarından süal olunub anifüz-zikir bahce-i mezbûreyi yedinden nez'ile müvekkileme izâfetle bana teslim olunmak bi'l-vekale matlubumdur deyü ba'ded-da'vâ vel-istintak merkûm Abdi cevabında bahce-i mahdûde-i mezkûrede vaz-ı yedini ikrar ancak vekil mümaileyhin müvekkilesi mezbûre Halime'nin mülkü olduğu malûmüm değildir deyü

inkaran mücab oldukda müddei vekil müma-ileyhden ber vech-i muharrer müddeasına beyine-i şer'iyye taleb olundukda mahallerinde lede't-tezkiye adl ve makbülüş-şehade idikleri ihbar olunan karye-i mezbûre sâkinlerinden Ali Çavuş bin Mehmed ve Bedirhan bin Abdi nam kimesneler li-ecli'ş-şehade Meclis-i şera haziran olub istişhad olunduklarında fi'l-hakika zikir olunan bahce-i mahdûde-i mezbûre merkûme Halime'nin zevci müteveffa Şeyhmus'un babası merkûm Hüseyin Tito'nun mülkü olduğu halde mezbûre Halime oğlu Şeyhmus'a nikah ve tezvicinde mehr-i müaccel olarak tesmiye etmesiyle kendine ita ve teslim ve merkûme dahi mehr-i müaccel olmak üzere ahz ve tesellüm ve bir sene tasarruf ettikten sonra merkûm Abid işbu bahce-i mezbûrede mezkûre Halime'nin mülkü olduğu halde bila mesağı-i şer'i cübbren ğasb ve üzerine istila ve dört seneden mükaddem ğasben tasarruf etmiş ve elyevm bahce-i mezkûre-i mezbûrenin mülkü olduğuna şâhidleriz ve şehadet dahi ideriz deyü her biri vefk-i müdde müttefikü'l-lafz ve müttehidü'l-mana eda-i şehâdet-i şer'iyye ittiklerinde şehadetleri ba'dettadil ve't-tezkiye hayyiz-i kabülde vakie olub mücibince marrü'l-beyan bağce-i mezbûre müddei vekîl-i merkûmun müvekkilesi mezkûre Halime'nin mülkü olduğu ber nehec-i şer'i bi'l-beyyineti'ş-şer'iye sâbit ve sübütüne hükm-i şer'i lahik olmakla mücibiyle mezbûr Abid zikir olunan bahceyi müdde-i vekîl-i merkûm müvekkilesi mezkûre Halime'ye ita ve teslim itmek üzere tenbih-i şer'i olduğu huzur-u âlilerine ilam olundu. El-emrû li-men lehü'l-emr fi 19 Safer sene 78.

M.Ş.S:244/22-1 (Arapça)

Şer-i şerîf-i enver ve mahfel-i din-i hanif-i ezherin hakimi yazıb mühürledi ki Allah ona lütfiyle müamele eylesin. Muhadderatdan(ıffetli kadınlardan) Amüşe Hatun binti İsmail Ağa küçük oğlu Mahmud bin Şeyhmus Efendi, müteveffa babasının metrukât ve muhallefatından intikal iden hissesinin maslahatların görüb hakkını iddia edib ahz ve kabza ve bunları korumağa buluğu yeterli olmadığından merkûme Amüşe Hatun'u vasi-yi şer'îye ve vekîl-i mer'îye nasb ve tayin idüb oda vesayeti ve şartların kabül ve merasimini kema yenbağı icra etmeye teahhüd itmeğin hâkim müma-ileyh küçük çocuk için yeme içme ve giyinme vesâire ihtiyacları için günlük 120 kıst nafaka farz ve takdir etti ve bunun üzerinede küçük

çocuğun malının hıfz ve himayesi için küçük çocuğun kardeşi Mehmed bin Şeyhmus Efendi'yi bunlardan hic birisi küçük çocuğun malında yalnız tasarrufda bulunmamak üzere nazır nasb ve tayin eyledi ve merkûmde nazırlığı kabûl ederek şartlarını ifa ve merasimini ala vechi'l-müharrar icra etmeyi teahhüd ve iltizam eyledi 23 Safer sene 1278.

Molla mahmud bin Yunus bin Hacı İshak, Molla Mehmed bin Abdullah el-Veli, Hacı Ömer Ğavşıye, Molla Mehmed Ali bin İsmail Ağa, Molla Mehmed bin Haso, Molla Yusuf cabi-i evkaf-ı Kasım Paşa, Hacı Terzizade Ahmed Efendi, es-Seyyid Ali Rıza Efendi, es-Seyyid Şeyhmus Efendi Hindizade, ve ğayrühüm.

M.Ş.S.244/22-2 (Arapça)

Noman bin Ahmed, Nevre binti şer'if tarafından Abdurrahman bin Şah İsmail ve Hüseyin bin Abdullah'ın şهادetleri ile vekâleti sâbit olan Kasım Paşa vakfı mütevellisi satıcı Molla Yusuf bin Mehmed Cabi'den, irsi şer'i ile kendisine intikal idüb tahti tasarrufunda ve elinde mülkü olan Babüssur Mahallesi'nde bulunan kıblesi Şeyhmus Ağa vereseleri mülkü şarkı mezbûre Emine mülkü ğarbi yol şimali Seyyid Mehmed Asker mülkü ile mahdûd mülkü kâffe-i mürafik ve hukuk ve hududu ile 200 bin rumi cedid kuruşa bey-i şıra-i sahih-i şer'i ile tarafeynin icab ve kabûl ve kabz ve rüyet ve irzaları ile satın aldı. Satıcı müma-ileyhin bu mülkde bundan sonra hiç bir şekilde hak va alakası ve medhali bulunmayıb tamamen müşteri müma-ileyhin mülkü olmuştur. Keyfe-ma-yeşa tasarruf iderler. 23 Safer sene 1277.

M.Ş.S.244/22-3

Medine-i Mardin mahallatından Tekke ve Cami-i Kebir Mahallesi sâkinlerin-den Ahmed ve Mehmed ibney Mustafa bin Seyyid Ahmed nam kimesne Meclis-i Şer-i Şerîf-i Enver ve mahfel-i din-i hanif-i ezher'de Tekke Mahallesi sâkinlerinden iken bundan akdem vefat eden ammezade Şeyhmus Efendi bin Seyyid Ahmed'in sağır oğlu Mahmud'un hiyn-i rüşd ve sedadına deĝin tesviye-i ümûruna kıbel-i şer'idenden mensub vasiye-i şer'iyyesi validesi Amüş Hatun binti İsmail Ağa tarafından zat-i mezbûreyi arifateyn Molla Mehmed Ali ve

Hızır ibney İsmail Ağa şehadetleriyle vekil olduğu sâbit ve sübütü vekâletine hükmi-i şer'i lahik olan Harabzade Molla Mehmed ile müteveffanın oğlu mezkûr Molla Mehmed müvacehelerinde üzerlerine da'vâ ve takrir-i kelimada Tekke Mahallesi'nde vaki etraf-ı erbeadan taraf-ı şarkisi Hüseyin Beğ bin Seyyid Hızır ve ğarbisi müteveffanın mülküne ve kıblesi Hacı Mustafa bin Hacı Mehmed'in mülkü ve taraf-ı şimalisi tarik-i am ile mahdûd ve mümtaz bir bab menzil derünunda olan üç sekili bir hücre ve dahilinde olan iki kilar ve bir ma-i mahzen ve kıblesinde olan havlu ve ğarbisinde olan matbah ve kenif vaki bulunan ceddi alamız Hacı İsmail bin Bekir Ağa nam sahibü'l-hayrın bicümleti'l-hudud vel-hukuk evladiye ve evladı evladı zükürüne meşrut bir vakfı müseccel olub ve tasarruf-u sabik ve teamü'l-ü kadim üzere şimdiye kadar yalnız evladı vakıfdan bulunan zükür ales-seviye tasarruf edemedikleri derkar ve babamız ibni Müce mütefeffa müma-ileyh dahi bi'l-münasafa tasarruf eyledikleri emr-i aşikar isede ancak babamız vefatıyla tevliyeti olan nevbe't-i istihkak ve tasarrufu bizlere ve müma-ileyh Şeyhmus Efendinin vefatıyla kezalik tevliyetinde olan nevbe't-i tevliyet ve istihkak ve tasarrufu evladi zükürü bulunan Molla Mehmed ve Mahmud'a raci olmakla elyevm salifüz-zikir hücre ve dahilinde bi'r-i ma' ve iki kilar ve kıblesinde olan sol ğarbisinde olan kezalik havlu ve harabe matbah ve kenife tasarrufları bitteveliye bizlere teslimi tenbih olunmak matlubumdur deyü ba'ded-da'vâ vel-istintak vasiyye-i merkûme vekili ile müteveffanın oğlu Molla Mehmed cevaplarında nevbe't-i tevliyet ve tasarruf minval-i müharrer üzere bi-tav'ihima olduğu tayian ve katiyen ikrar ve itiraf etmekle ala mücib-i ikrarihima salifü'l-beyan hücre ve dahilinde bi'r-ü ma' ve iki kilar ve kıblesinde olan dam ve Hacı Mustafa tahtani odası sathına açık karar ve ğarbinde kezalik dam ve harabe matbah ve kenif müddeiyan-i mezkûran ile sağır-i mezkûr ve biraderi merkûm Molla Mehmed beyinlerinde bi'l-münasafa tasarruf etmekde üzere tenbih ve ilzam kılındıkları vukuu üzere huzur-u âlilerine ilam kılındı. Fi 19 Safer sene 78.

M.Ş.S.244/22-4

Mahruse-i Mardin mahallatından Tekke Mahallesi sâkinlerinden Halil bin Hacı Şa'bân Meclis-i Şer-i Şerîf-i Enver'de mahruse-i islambol'da sâkin biraderi Yahya bin Hacı Şa'bân tarafından Mustafa bin Seyyid Said ve Terakizade Hacı

Şeyhmus nam kimesneler şehadetleriyle vekil olduğu sâbit ve sübutüne vekâleti hükm-i şer'i lahik olan Mehmed bin Bekir mahzarında bi-tavihi ikrar-ı tam ve takrir-i kelam eyledi ki Tekke mahallinde vaki taraf-ı şarkisi ve ğarbisi dere ve şimalisi Ahmed bin Mehmed Said mülküne ve taraf-ı ğarbisi tarik-i am ile mahdûd ve mümtaz bir bab menzil biraderim müvekkil müma-ileyh vekili el-mezkûr Mehmed üzerine babamdan muntekil hisse-i mürisem da'vâ eylediğim vaki isede elyevm menzil-i mahdûd-u mezkûr bi-cümleti'l-hudud ve'l-hukuk ve kâffeti'l-mürafik vel-müştemilat biraderim mezkûre Yahya'nın mülküdür ve da'vâmda kazib ve batıl olduğumdan elyevm menzil-i mahdûd-u mezkûrde bir güne hak ve da'vâ ve mütalebem yokdur vekili mezkûrun müvekkili elmüma-ileyhin mülk-ü sahih-i ve hakkı vazihî sarihîdir la-hak vela da'vâ ve la Hüsam fehvası üzere vekîl-i mezkûrun müvekkili el-mezkûre izâfetle zimmetini menzil-i mezkûreye müteallik amme-i da'vâdan ibrâ ve iskat ittim deyü tayian ve katiyen ikrar ve itiraf idüb vekîl-i mezkûr dahi müvekkilime izâfetle ba'de't-tasdik vukuu üzere huzur-u âlilerine ilam olundu. El-emrû li-hazreti men lehü'l-emrindir. Fi 29 Safer sene 278.

M.Ş.S.244-23-1

Medine-i Mardin mahallatından Şehidiye ve Cami-i Kebir Mahallesi sâkinlerinden Ahmed ve Mehmed ibney Mustafa bin Seyyid Ahmed nam kimesneler Meclis-i Şer-i Şerîf-i Enver'de ve mahfel-i din-i hanif-i ezher'de Tekke Mahallesi sâkinlerinden iken bundan akdem vefat eden ammemzadem Şeyhmus Efendi bin Seyyid Ahmed'in veraseti eshab-i fûruzdan zevce-i menküha-i metrükesi Amüş Hatun binti İsmail Ağa ve sahih sulbi kebir oğlu Molla Mehmed va sağır oğlu Mahmud ve kebir kızı Nebiye'ye ba'del-inhisar sağır-i mezkûr hiyn-i rüşd ve sedadına değin tesviye-i ümûruna kıbel-i şer'iden mensube vasi-i şer'iyyesi zikr-i cai bir bab mülk ve menzile vaz-ı yedi bi'l-beyyineti's-şer'iyye sâbit olan sağırın validesi merkûm Amüş Hatun ile mezbûre Nebiye zati mezbûretani marife't-i şer'iyye ile arifan Molla Mehmed Ali ve biraderi Hızır ibni İsmail nam kimesnelerin şehade't-leriyle vekil olduğu sâbit ve sübüt-ü vekâletine hükm-i şer'i lahik olan ammezadesi Mehmed ile müteveffa mezkûrun kebir oğlu Molla Mehmed'in müvacehelerinde üzerlerine da'vâ ve

takrir-i kelimalarında Tekke Mahallesi'nde vaki etraf-ı erbeadan taraf-ı şarkisi Hüseyin beğ bin Seyyid Hızır'ın mülkü ve taraf-ı ğarbisi zikr-i cai müddeun olan müştemilata müntehi ve taraf-ı kıblesi Hacı Mustafa bin Hacı Mehmed'in mülkü ve taraf-ı şimalisi tarik-i am ile mahdûd ve mümtaz ve şöhreti şayia ile müntehi ammezade Şeyhmus Efendi'nin kutlu dimekle meşhûr olan bir bab menzili havi ve müştemil olduğu dört vecheli hücre derûnünde ikişer kubbeli kilar ve bi'r-i ma' ve mahzen ve kıblesinde olan havlu ve garbinde olan havlu ve harabe matbah ve kenif ve Hacı Mustafa'nın tahtani odası sathında hakkı firarı ve iki cübbheli oda bir eyvan ve esfelinde bir meclis ve bi'r-i ma' ve kenif ve fevkani havlu ile tahtani diğer havli ve diğer meclis tahtani ve iki cebheli manzara ve esfelinde diğer meclis ve iki kilara müştemil bir bab menzil vaki bulunan ceddi alamız Hacı İsmail bin Şükrullah nam sahibü'l-hayrin menzili mezbûru bi-cümleti'l-hudud vel-müştemilat evladına ve evladı evladı zükürüne meşrut bir vakf-ı müseccel olub ve tasarruf-u sabik ve teamü'l-i kadim şimdiye kadar yalnız evlad-ı vakıfdan İsmail bin Şükrullah nam sahibü'l-hayrin zükür ale's-seviye tasarruf edegelmışler idi ve babamız mutasarrıf merkûm Seyyid Ahmed amucamız Şeyhmus Efendiye maa vakf-ı mezkûrde ale's-seviye tasarruf idüb babamız vefatından sonra tevliyetde olan nevbe't-i istihkak ve tasarrufu bizlere ve müma-ileyh Şeyhmus Efendi'nin vaktiyle keزالik tevliyetde olan nevbe't-i istihkak ve tasarrufu züküründen kebiröğlü Hızır merkûm Mehmed ve sağır-i Mezbûr Mehme'de raci olduğu derkar isede ancak şimdi vasiyet/i merkûm Amüş Hatun ile mezkûre Penbe ve Mehmed ile menzil-i mezkûrden salifü'l-beyan üç sekili hücre ve kilarlarıyla dâhilinde olan bi'r-i ma' ve mahzen ve taraf-ı kıble ve ğarbiyyesinde olan havlu ve harabe matbah ve Hacı Mustafa'nın tahtani odası alasında hakkı tasarruf ve kararı yalnız vakfa müfevvaz ve kusur kalan anifü'l-beyan cümle müştemilat müteveffa amücemiz Şeyhmus Efendi'nin mülküdür deyü vakıfdan tahlis ettikde hisse-i mirasda emlaklarıyla maan dahl etmeleriyle üzerine vaz-ı yed etmiş olduklarından süal olunub izale-i yed talebleriyle vakf-ı mezbûre ilhak ve nısfını bizlere itasına tenbih olunmak matlubumuzdur deyü ba'ded-da'vâ vel-istintak vekîl-i merkûm ile Molla cevablarında filhakika vaz-ı yedlerini ikrar ancak menzil-i mezbûrun olduğu cümle müştemilatından anifü'l-beyan hücre ile dahilinde olan iki kilar ve su kuyusuyla kıble tarafında olan havlu ve ğarbinde

olan diğ er havlu ve harabe matbah ve Hacı Mustafa'nın tahtani odasının sathı üzerinde olan hakkı kararı ecdadımızdan bize müntekil olan efkafdan olub ve minval-i kadim ve selef üzere salifüz-zikir hücre ve dahilinde olan iki kılar ve mahzen ve bi'r-i ma' ve cihe't-i garbinde olan havluyla ve kenif ve harabe matbah tasarrufumuz bi'l-vakfiye cari olduğu aşıkar değil isede ancak menzil-i mezkûrede olan marruz-zikir müştemilat-larından fevkanide olan oda ve eyvan ve tahtanisinde bir meclis ve bi'r-i ma'n s l saniyle kenif ve fevkaniyle tahtani iki oda havlular ve diğ er meclis müteveffa mezbûr mürisimiz şeyhmus Efendi ile biraderi Mustafa babaları Said Ahmed'den müntekil mülkü mevr sleri olub ve müştemilat-ı mezkûrede nısfı şayii ceddimiz Seyyid Ahmed'den babamıza mevr s olub ve nısf-ı şayii diğ er güzeran iden elli dört senesi şehr-i şa'b n 'l-M azzam'mın evasitinde işbu Mardin Naibi vereselerimizden İsmail Efendi eda-i niyabetinde Fatıma binti şeyh Hacı Ahmed Efendi ve meviş binti Feyz llah Beğ ve Mehmed Necib Efendi bin  mer Efendi nam n kimesneler mezbûretan Fatıma ve meviş taraflarından asaleten ve sığar evladları ve müddeiyan-i mezbûran Mehmed ve Ahmed ve Am ş ve Menci ve Adile evladı Mustafa'ya olan vesaye't-ı mahkiyeleri Hüseyin m ma-ileyh Necib Efendi Necib binti Bekir kızları Hacce ve ve Nevre ve Amiç benat-i Mustafa taraflarından bi'l-vekâleti'l-müsbete sığar-i mezkûrunun zimmetinde sâbit olanların ifası için vech-i şer'i üzere tarafeynden icab ve kabulü havi ş r t-  müfsideden ari olarak dört yüz kuruşa mürisimiz müteveffa şeyhmus Efendi'ye bey ve teslim ve oldahi iştira ve teslim-i semen eylediği keزالık esbak Mardin Naibi Merhum Hindi Efendi-zade İsmail Efendi'nin niyabeti esnasında salifüz-zikir müştemilat-ı mezbûreden olan iki masbalı manzara ve esfelinde diğ er meclis ve iki harabe kılar ve bi'r-i ma-i mezbûrun s l s  ve d yunun s l s  keزالık güzeran iden kırk beş senesi Receb'in g rresinde tarafeynden icab ve kabulü ş r t-i müfsideden ari ve bari olarak maliki bulunan Ahmed bin şeyhmus nam kimesneden beş yüz kuruş semeni medfüum ve makb zamdır. Merkûm şeyhmus Efendi ba'del-iştira vel-kassam müteveffa-i merkûm tarihin-i mezk rinden berü vefatına kadar bi'l-mülkiye mutasarrıf olmuş idi vefatından sonra bi'l-verase müvekkilelerim el-mezbûretan ile merkûm Am ş vasiyyesi olduğu sağir-i mezkûrdan bana m ntekildir deyü yedlerinde olan naibeyn m ma-ileyhima hatm ve imzalarını havi

iki kıta hucce't-i şer'iyeleri ba'ded-def-i vel-inkar rafii vekil ve asili mezkûran def-i meşruhlara mutabık beyyine-i şer'iyye taleb olundukda mahallerinde lede't-tezkiye adl ve makbûlûş-şehade iddikledri ihbar olunan Molla Yunus bin Hacı Mahmud ve Molla Mehmed Ali bin İsmail Ağa ve Şeyh Dervîş Ağa bin Mehmed Efendi ve Hacı Mehmed bin Hacı Kasım Efendi namün

M.Ş.S.247/23-2 evvelki belgenin devamı

Kimesneler li-ecli'ş-şehade meclis-i şera haziran olub ledel-istişhad her biri vekîl-i merkûm Molla Mehmed ile müteveffa-i merkûmun kebir oğlu Molla Mehmed ibrâz eyledikleri hucce-i şer'iyelerin mazmûniyle rafian-i merkûmanın def-i meşruhlara mutabık ve muvafık müttehidüllafzi vel-mana eda-i şehâdet-i şer'iyye eylediklerinde şehadetleri ba'de't-tezkiye ve't-tadil hayyiz-i kabûlde vaki olmağın mücibince ba'del-hükm salifü'l-beyan menzil-i mahdûd-u mezkûrun cümle-i müstemilatından mezkûr hücrede ve dahilinde olan iki kilar bi'r-i ma' ve mahzen ve taraf-ı kıblesinde olan havlu ve Hacı Mustafa tahtani odası sathi üzerinde hakkı karar ve tasarrufuyla hücrede garbinde olan havlu ve kenif ve harabe matbah vakf olmak üzere müddeiyan-i mezkûran ile müteveffa-i merkûmun evladi züküründen olan Mehmed ve sağır Mahmud'a bi'l-münasafa tevliyet ve istihkakiyle kaldığı ve salifü'l-beyan fevkani oda ve üzerinde olan eyvan ve esfelinde meclis ve bi'r-i ma' ve kenif ve fevkani havlu ile diğer tahtani havlu ve diğer meclis tahtani ve iki müntazire ve esfelinde diğer meclis ve mezkûr müntaziranın dahilinde iki kilar ve bi-cümleti'l-levahik vel-müstemilat müteveffa mezbûrun bi'l-irs veş-şira mülk-ü sahihi ve hakkı sarihi olduğu veresin-i mezkûrunun beyinlerinde mülkü mevrûs-ü müşterekleri kalmakla müddean-i mezbûran Ahmed ve Mehmed ibney Mustafa bi-vechin olan müdahale ve muarazadan men olundukları huzur-u âlilerine ilam olundu. El-emrû limen lehü'l-emr fi 19 Safer sene 78.

M.Ş.S.247/23-3

Mahruse-i Mardin mahallatından tekke Mahallesi sâkinlerinden Abdi bin Dervîş Veli nam kimesne Meclis-i Şer-i Şerîf-i Enver ve mahfel-i din-i hanif-i

ezherde mahalle-i mezkûre sâkinelerinden ve tebea-i gayri-müslimeden Sezeye binti Amiç ve Erilya binti Fosur'un şahısları ba'dete't-tarifi's-şer'i taraflarından bain li't-tescil vekilleri bulunan Arizade Molla Mehmed'in müvacehesinde üzerine da'vâ ve takrir-i kelimalarında işbu ğaibet anilbeled Hacı Şeyh Efendi'nin vekili biraderi Esad'dan semen-i medfûğ ve makbûza semeni iştira ve def-i semen eylediğim mahalle-i mezkûrede malümü'l-hudud vaki bir bab menzilin canib-i kıblesinde vaki mezbûretanın mülkü manzara ve hücreleri sathı üzerinde hakkı kararı ile maan bana bey' ve teslim bendahi menzil-i mezkûr hakkı kararı ile maan iştira ve tesellüm ve bayiim bulunan vekîl-i mezkûrun müvekkili biraderi Şeyh müma-ileyh Halil Beğ'in vereselerinden iştira eylediğim vaktinde güzeran iden yetmiş altı senesi mah-i zilkadenin evahirinde esbak Mardin Naibi Mekremetlü Necib Efendi zaman-ı niyabetinde mezbûretanın mezkûr satıhları üzerinde bulunan Halil Beğ'in mevrüsleri merkûmun hakkı kararı ve tasarrufu bi'l-beyyine isbat ve ilam-i şer'i mücibince hakkı kararı ve tasarrufumuz variken elyem müvekkiletan-i merkûmetan tasarrufdan beni men etmeleriyle süal olunub satıhları üzerinde hakkı kararımızın ibkası müvekkileynil-mezbûretana izafetle tenbih olunmak matlubumdur deyü bade-dava vel-istintak vekili merkûm cevabında fi'l-hakika bundan akdem müdde-i mezkûrun bayii bulunan Şeyh müma-ileyh müteveffa Halil Beğ'in veresesinden iştira eylediği vakitte mezkûretanın satıhları üzerine mürisleri olan menzil hakkı kararı ile maan bey ve teslim ve güzeran iden salifü'l-beyan yetmiş altı senesi mah-i zilkadenin evahirinde mezkûrun ... ve Erilya üzerine da'vâ eyledikleri esnada hakkı kararı dahi her ne kadar isbat eyledikleri vaki isede müdde-i mezkûrun bayii bulunan Şeyh müma-ileyhi müteveffa merkûm Halil Beğ'in verese hakları olmadığı halde bey itmîşiz hakkı mevrüsleri müteveffa Mezbûr Halil Beğ'in hal-i hayatında sath-i mezkûrde bir güne hakkı karar ve tasarrufu olmadığıın ikrar ve itiraf itmîşidi ve ikrar ve itirafı üzerine dahi beyine ve bürhanımız vardır deyü ba'ded-def' vel-inkar vaki vekîl-i merkûm define muvafık beyine taleb olundukda mahallerinde adl ve makbûlûş-şehade idikleri ihbar olunan Helvacı Hacı Halil Efendi Ömer Beşe-zade Hacı İbrahim Efendi ve aleş-şehr ... kerime namun kimesneler meclis-i şera haziran olub istişhad olunduklarında filhakika müteveffa mezbûr Halil Beğ hal-i hayatında işbu marife't-i şer'iyye ile keşf ve müşahede olunmuş olan

mezbûretan Nesriye ve Erilyanın manzara ve hücreleri sathı üzerine bir güne hakkı ve tasarrufu olmadığı huzurlarında tayian ve katiyen ikrar ve itiraf eylediğine şâhidiz ve şehadet dahi ideriz deyü her biri vaki vekîl-i mezkûrun define muvafık ve mütabık müttehidü'l-lafzı vel-mana eda-i şehâdet-i şer'iyye eylediklerinde şehadetleri ba'de't-tezkiye ve't-tadil hayyiz-i kabûlde vaki olmağın tarafeyn fetva-i şer'ife ledel-havale dafi-i vekil mezbûrine verilen feteva-i şer'ifenin mazmûnû münifi Zeyid Amr'ın menzilinden bir odanın sathı üzerinde şira-i hakkı kararı ve tasarrufu olduğun iddia ve müddeasın isbat ittikten sonra Amır dahi bayiinın mevrûsü sath-i mezbûrde hakkı kararı ve tasarrufu olmadığına vaki olan ikrar ve itirafına iddia ve müddeası vech üzere ikame-i beyine ve bürhan ile defî sahih olup zeydi da'vâdan defa şeran kadir olurmu sâalinin cevabında olur deyü ifta buyrulmağın ber mücib-i fetva-i şer'ife verese-i merkûmun yedlerinde müteveffa merkûm Halil Beğ'in vaki olan ikrarımücibince mülkü olmayan hukuk-u vereseye intikalinden müdde-i mezkûr vaki olan muarazadan meniyle fima bad sath-ı mezkûr üzerine tasarruf etmemeğe tenbih kılındığı huzur-u âlilerine ilam olundu. El-emrû limen lehü'l-emr. Fi 25 Safer sene 78.

M.Ş.S.244/24-1

An asıl mahruse-i Diyarbekir ahalisinden nefis-i Mardin'de vefat eden Ömer Beğ bin Ahmed Beğ sulbi sağır oğlu Mehmed ve sulbiye sağıre kızı Zeyneb'in tesviye-i ümurlarına ba-hucce't-i şer'iyye vasi-yi mensubu Hüseyin Beğ bin Seyyid Hızır üzerine hasbi nazır olan kahveci Seyyid Abdülbaki iltimaslarıyla bin ikiyüz yetmiş yedi senesi mah-i Saferü'l-hayr'in gırresinden yetmiş sekiz senesi Saferin gırresine kadar on iki mah zarfında sağıran-i mezbûranın mallarından bi'l-vesaya vasinin makbûzat-i şer'i ile hasıl olan ribh ve masrufun marife't-i şer'ile görülen hesabı defteridirki ber-vech-i ati zikir olunur. fi'l-yevmi'l-hadi min Şehr-i Saferi'l-hayri sene semanin ve seb'ine ve mieteyni ve elf (1 safer sene 1278).

Hisse-i sağır Mehmed maa devr-i şer'i ber-mantuk-i defter-i kassam 7671,5

Hisse-i sağıre Zeyneb keزالik 3592,5

7671,5 hisse-i Mehmed

3592,5 hisse-i Zeyneb

11264

00800 ber-mücib-i defteri kassam sağırani mezbûranın nafakaları için
tevkif kılınan beyaz kısrak

10464

00400 ber mücib-i kassam sağıran için tevkif kılınmış olan nısıf tay

10064

00040 ba'dehü mezkûr kısrakdan hâsıl ve mütevellid olan yirmi günlük tay

00400 balada zikir olunan nısıf tay marife't-i şer'ile nisafan lissiğar
bey'olunan 10504

00720 güzeran iden yetmiş yedi senesi Mah-ü Saferü'l-hayr'ın gırresinden
yetmiş sekiz senesi Safer'in gırresine kadar

9784 on iki mah zarfında sağıranın nafaka-i mükarraraları için

00052

09771,5 ez-ğayri nafaka-i mükarrare marife't-i şer'ile sağıranın nafaka-i
mükarraralarından zam olunan

10090,5 kezalik nafaka-i mükarrara adem-i ifasından sığarın yataklarına
marife't-i Şer' ile verilen

09641,5

01440 yetmiş sekiz senesi mahü Saferül-hayr'ın gırresinden bir seneye
değın Cemaziyel-evvel marife't-i şer'ile zemin kılınan

00040 ber-mücib-i nizam alınan harc-ı mühasebe

11041,5 yalnız on birn bin kırk bir kuruş on paradır

Balada müharrer on bir bin kırk bir kuruş on para vasiy-i merkûm üzerine devr-i şer'i ile beraber zam olunub bir seneye kadar üzerine bi'l-hîsab keflen derhal mevsûka ba'del-irae işbu mahalle şerh verildi. Gırre-i Safer sene 78.

Vasi-yi mezkûr işbu sığarın akçeleri devr-i şer'iyile verdiği mahallerinde beyanıdır.

2400 Seyyid Abdülbaki zimmeti ber mücib-i sened-i atik

0360 marife't-i şer'ile bir seneye kadar devri

2760 meblağ-ı mezkûr bir seneye kadar üzerine ba'de'd-devr mücib-i sened hanesi dahi rehin alınmışdır.

2380,5 zabtiye kâtibi İbrahim Efendi zimmeti ba-kefale't-i Mehmed Beğ Seyyid Hızıra maa devir

4134 vasi bulunan Hüseyin Beğ zimmeti maa devr-i şer'i hanesi irtihali

9274,5 Molla Şeyhmus'un zimmeti

0200

1280 Şer'if Çavuş zimmeti ba'de tenzi'l-i naktzı asl-i sened

10754,5 2000-0720 minha bir sene nafakası=1280 ğayrühüm

M.Ş.S.244/24-2

Kürdistan Eyaleti dahilinde kain Mardin Sancağı'na muzaf Hams nevahisin-den Bufe Nahiyesi kurasından Harlı Kartal Karyesi sâkinlerinden iken bundan akdem kablel-keşf ber-vech-i ati vefat eden on yaşında Hani binti Hasan bin Ahmed nam sağıre veraseti babası mezbûr Hasan bin Ahmed ve validesi Medine binti Aliye münhasıra olduğu da'vâ-i sahiha zımnında hasmı ayine-i cahid-ie

mahzarında şâhideyn-i madeleyn şehadetleriyle ber-nehec-i şer'i sâbit ve sübüt-ü varislerine hükm-i şer'i lahik olduktan sonra müteveffiye-i mezbûrenin validesi el-mezbûre tarafından zati marife't-i şer'iyye ile ba'de't-tarif vekîl-i müseccel-i şer'i müteveffiye-i mezbûrenin babası işbu baisü'l-ilam Hasan bin Ahmed Mardin Meclisi'ne mahsûs odada aza-i meclis hazır oldukları halde akd olunan Meclis-i Şer'-i Şerîf-i Enver ve mahfel-i din-i hanif-i ezher'de kendi tarafından bi'l-asale ve mezbûre Medine tarafından tarafından bi'l-vekâleti'l-müslimin karye-i mezkûre sâkinlerinden Amne binti Beğö nam marifetüz-zat müvacehesinde üzerine da'vâ ve takrir-i kelimasında işbu güzere iden yetmiş yedi senesi mah-i zilhiccetî'ş-şer'ifenin yirmi ikinci Bazar-ertesi günü zuhur vaktinde müteveffiye kızım sağire-i mezbûre hanım ceridesi yapılmış çardağımdan kalkub karye-i mezkûreye bir saat mesafede vaki Cevzat Akarı'nda tobrağımda Hemşire Çeşmesi tabir olunan çeşmeden su doldurmak için merkebe bindirüb merkeb irsal eylediğimde esna-i rahda giderken merkûm Amüşe dahi yolda beraber tesadüf idüb ve ammisi oğlu Nebi bin Rasûl nam kimesnenin bargirin ahz ve ardı sonra çekerken elinde taş tabir olunur el ayası ... meşgul olduğundan mezkûr bargirin yularını alub ipini sağire-i mezkûre belinden bağlayub bir iki dakika mürûrundan sonra mezkûr bargir sağire-i mezkûre ... çekende merkebin arkasından mezkûr Harbi Kartal Karyesi'nden yarım saat mesafede berü bekrü nam kimesne tarlası kurbünde nısıf yolda yerde düşüb ayağıyla taş üzerine basub idam ve biğayri hakkın işbu vaki olan teaddasıyla teessüründen derhal müteessiren vefat etmekle hatta vefatından sonra kendisi eliyle biğayri hakkın bağladığını ve amelinden müteessiren fevt olduğunu ikrar ve itiraf eylemiştir süal olunub icabı şer'isinin icrası matlubumdur deyü ba'ded-da'vâ vel-istinktak merkûm Amişe cevabında külliye inkar etmekle müdde-i asil ve vekil merkümeden müddeasına muvafık beyine taleb olundukda mahallerinde adl ve makbülüş-şehade idikleri ihbar olunan Cevzat Karyesi sâkinlerinden İsa bin Ömer ve Ömer bin Necib nam kimesneler meclis-i makûd-ü mezkûrde haziran olub lede'l-istişhad her biri filhakika güzere iden Zilhiccetî'ş-şer'ife'nin yirmi ikinci Bazar-ertesi günü zuhur vaktinde müteveffiye-i mezbûre merkebden düşüb bargirin ayağı altında idam olduktan sonra mezkûre Amüşe işbu müteveffiye-i mezbûre bargirim yularında olan ipini amden ben bağlamadım deyü kendi ilminden müteessiren bargirimi

çeküb yere düşürmekle itlaf ve idam itmişdir huzurumuzda tayian ve katiyen ikrar ve itiraf eylediğine şâhidiz ve şehadet dahi ıderiz deyü her biri müttetikü'l-lafz ve'l-mana bi'l-müvacehe vech-i şer'i üzere eda-i şehâdet-i şer'iyye ettiklerinde sirran ve alenen ba'de't-tadil ve't-tezkiye şehadetleri makbul olmağın mücibiyle Amişe üzerine diyet lazım gelmemekle diyeti mürde olub her biri kıratı beş şair olmak üzere on dört kırat vezninde olan dirhem-i şer'idan halisi ğaşşine ğalib fizza-i meskükeden beş bin dirhem-i şer'i gümüş işbu tarih-i ilamdan üç sene tamamına değin üç taksit ile müdde-i asil ve vekil mezkûreye eda ve teslime merkûma Amişe'ye tenbih olunduğu huzur-u âlilerine ilam olundu. El-emrû men lehü'l-emr fi 17 Safer sene 78.

M.Ş.S.244/25-1

Bi-mennihi'l-kerim Mardin Niyabeti ahkam-i şer'iyyesi Mardin handan-ı kadim ve ulema-i bennandan Hindizade mekremetlü Said Zeki Efendi bin el-merhum Şeyh Osman Efendi uhde-i liyakatına işbu Rebiul-evvel'in gırresinden tevcihine dair Diyarbekir Hâkimi faziletlü Ahmed Efendi tarafından verilen mürasele-i şer'iyyenin suretidir. Allahümmecalhü meymünen mübaraka ya nebiyyü müiyn -amin

M.Ş.S.244/25-2

İzzetmeab şer'ifat nüssab Mevlana Mehmed Said Efendi kamiyaab dame muvaffakan bi'l-hayri

Ba'de't-tahiyyetü'l-vafiye işbu bin ikiyüz yetmiş sekiz senesi mah-ü Rebiul-evvel'inin gırresinden Mardin Sancağı'nın ümür-u hüküme't-i şer'iyyesi tarafımızdan bi'n-niyabe zatınıza ihale ve tefviz olunmuşdur. Gerekdir ki sancağ-ı mezkûru gırre-i merkûmeden zabt ve beyne'l-ahali ahkam-i şer'iyyeyi icra vukuu yafte olan muhallefât-i mevta-yı askeriyeyi tahrir ve terkim ve beyne'l-verese bi'l-farizati's-şer'iyye tevzi ve taksim eyleyüb cadde-i şer'iat-ı ğarradan sermü inhirafa cevaz göstermiyesiz vesselam Naib-i Eyale't-i Diyarbakır es-Seyyid Ahmed Necib.

M.Ş.S.244/25-3

Rebiul-evvel'in gırresinden sizi Mardin'in hüküme't-i şer'iyyesine naib tayin ettim müraselenizi dahi gönderdim işbu mektubumuz vusulünde hüküme't-i şer'iyyeyi icra idesiniz. Fi 10 Rebiul-evvel sene 278. Hâkimi Diyarbakır Ahmed Rağib.

M.Ş.S.244/26-1 (Arapça)

Cami-i kebir Mahallesi'nde vaki beyti enbüb (döşek yatak, minder) üzere müştemil bilcümle evler dahiliye ve cübbü ma' 2 maslebeli ev ve kırış ve meclisi kırış ve kenif ve huş kıbleten Beytülhardes'e şimalen Ahmed Ağa bin el-Hindi garben mezbûrların mülkü şarken tarik-i am ile mahdûd cümle hududu hukuku ve kâffe-i mürafiki ile altı sehim mülk olarak Hasan Hüseyin ve Vahide ve Aişe, ve altı sehimden dörd sehmi merkûmeyn Hasan ve Hüseyin'e ve iki sehmi Vahide ile Aişe'den her birine birer sehim olub Hasan ve Hüseyin ikisi de hasta olub bu dört sehimden başka malları da yokdur. Vahide bunların kıbel-i şer'idin mensub vasileri olmakla Meclis-i Şer-i Enver'e hazır olub durumu doğru olarak ifade ederek sehmini bunlara nafaka olarak satmayı işaret etti ve bu durum tahakkuk ittikten sonra satıcıya izin verildi ve bu durumda sıver veledi İbrahim müteveffa binti Katran ve iyali olub Mehmed bin Mustafa Hafız ve Mustafa bin Ali Hafız şahadetleri ile vekâleti sâbit olan ani binti Kasilo bu iki müvekkilinin hudud ve müştemilatı yukarda geçen mallarını kendisi münasafa ile satıcılar Vahide binti Hızır Ağa ve Süleyman bin Bol Osman'dan kendisi için satın aldı. Mezbûre Vahide de kendisi tarafından asaleten kardeşleri Hasan ve Hüseyin'e de vesayeten sattı. Süleyman da iyalinden bi'l-asale aişenin vekâletiyle vasiye-yi mezbûre merkûman Hasan ve Hüseyin ve müvekkile Aişe mülkleri kendi ellerinde ve tasarruflarında olub şira-i şer-i ile kendilerine intikal iden hududları salifüz-zikir bilcümle evleri ve müştemilatını bilcümle hududları ve kâffe-i mürafik ve lelvahik vel-hukuk semeni makbûz ile üç bine ve 100 kuruşu rumi cedide bey-i sahih-i şer'i ile tarafeynin icab ve kabûl ve kabz ve ahz ve rüyet ve rızaları ile asaleten ve vesayeten satıp, satıcı ve Hasan ve Hüseyin'in mezbûre müvekkileleri Menuş ve Ani'nin satılan mülkde hiçbir suretle da'vâ ve mütalebesi olmayub cümle

hududları ile bu ev alıcının mülkü ve hakkı sarihi olup istediği gibi bi'l-münasafa zabt ve tasarruf ider. 12 Rebiul-evvel sene 1277.

M.Ş.S.244/26-2 (Arapça)

Zeynü'l-mehasini'l-behiye ve ülüşşeymir-raziye Seyyid Abdülğafur Efendi'nin satın alma hüccetidir ki, Kibleten ve garben tariki am şimalen Hacı Kasım mülkü şarken Berber Dervîş mülkü ve tamamı Hacı Şeyhmus bin Mustafa vereseleri mülkünün hududları ile mahdûd Cami-i Kebir Mahallesi'nde vaki iki maslebeli manzara eyvan sofa iki maslebeli meclis dahili neccari maslebesi olan matbah manzaranın altında beyt beytin içinde mağaza ve mükabilinde iki maslebeli ahur şimal tarafında harabe ev ve biri tahtanı diğeri fevkani iki kenif ve biri yağmur suyu diğeri çeşme suyu için iki maü-cübbi müştemil şira-i şer'i ile kendisine intikal etmiş olup yed ve tasarrufunda olan mülkünü Refi veledi Evsi Boğos'dan bi-cümleti'l-hudud ve kâffetü'l-mürafik vel-levahik vel-hukuk semen-i makbûz ile bey-i bat-i sahih-i şer'i ile tarafeynin icab kabul kabz ahz rüyet ve rızaları ile yedi bin yüz beş kuruşa Seyyid Abdülğafur efendi bin el-merhûm ve elmebrûr Mehmed Çelebi kendisi için satın aldı satılan bu mülkte satıcının bundan sonra hiçbir vecihle da'vâ ve mütalebesi olmayub tamamen müşteri merkûmun mülkü olmuştur keyfe ma-yeşa ve yahtar tasarruf eylesin 15 Rebiul-evvel sene 1277.

Şühüdü'l-hal :

Es-Seyyid Ali rıza Efendi Naib-i Mahkeme, Azizzade Mehmed Efendi ibni Molla Abdullah, Hacı Abdüllfettah bin Seyyid İbrahim, Abdülmecid Efendi, Hızır Efendi ibni Abdurrahman Efendi, Müftizade Ömer Efendi ibni Abdüsselam Efendi, Mehmed Salih Efendi ibni'l-merhum şeyh Osman Efendi, Molla Abdurrahman bin Abbas Ağa, zil-mekreme Süleyman Efendi, Hind Efendi-zade Şeyhmus bin Hasan Efendi Katib-i Mahkeme, Mehmed ibni İbrahim Hindzade, Süleyman ibni Bol Osman, Molla Abdülkadir bin Seyyid Ahmed Mellü, Mehmed ibni İbrahim Ağa Ğavrasi, Mehmed Ali ibni Mehmed es-Sarac, Molla Mustafa bin

Şeyh Ahmed, Efendi-zade Ali Efendi, Hacı Molla Abdüsselam bin Mehmed Çelebi.

M.Ş.S.244/26-3 (Arapça)

Mehmed bin Hacı Hüseyin, satıcı Süleyman bin Ahmedi kalendernin Şeyh Nebiyyullah Mahallesi'nde vaki şira-i şer'iyye ile kendisine intikal itmiş olup yedinde ve tasarrufunda olan kıbleten tarik-i am şarken ve şimalen Mehmed bin Dervîş bin Hacı İshak mülkü ve garben Hacı İsmail mülkü ile mahdûd olan beytü enüb, iki maslebeli manzara dahiliyesinde maslebesi olan neccari karşısında iki maslebesi olan diğer bir manzara ikisinin üzerinde eyvan ve mutfak kriş huş ve kenif ve cübbi ma' ve sathı üzerinde hakkı karar ve menamı bulunan Meşkin Mahallesi İmamı Hacı Ahmed Efendi veresesine müttasıl bir dükkan ile beraber bilcümle hudud ve kâffe-i mürafik ve'l-levahik ve'l-hukuk semeni makbûz ile beşyüz kuruşa bey-i bat-i sahih-i şer'i ile tarafeynden icab ve kabûl vel-kabz vel-ahz ve'r-rüyet verrıza ile kendisi için satın aldı. Bu satılan mülkte bundan sonra satıcının hiçbir vecihle hak da'vâ ve mütalebe ve alakası olmayub cemi-i hudud ve mürafiki ile müşterinin mülkü olmuştur. Meyfe mayeşa ve yahtar tasarruf eder. 27 rebiul-evvel sene 1277.

İsmail Efendi Necmizade, İbrahim Kamil Efendi Eminü'l-Fevzi, Hafız İbrahim Hindizade, Yunus Beğ Mellüzade, es-Seyyid Ali Rıza Efendi Katib-i Mahkeme, es-Seyyid Şeyhmos, ve gayrühüm.

M.Ş.S.244/27-1 (Arapça)

Molla Mahmud bin Molla Mehmed bin Hacı İbrahim kendi şahsi için satıcı Hacı Mehmed Emin Çelebi bin Seyyid Köfte-zade'den, şira-i şer'i ile kendisine intikal idüb yed ve tasarrufunda bulunan Kövlise Mahallesi'nde vaki ev ahır maslebe ve dahiliyesinde maslebe ve eyvan ve matbah ve maslebe ve kenif ve huş(vahşi hayvan) ve evin şark tarafı harabe ve Babüssur Hamamı'na akan suda içme ve şüfa hakkı bulunan ve Hacı Fevzi'l-mısri evinin altında vaki hayyak dükkanıyla beraber kıblesi ve şarkı ve garbi yol ile mahdûd dükkanı bilcümle hudud ve kâffe-i mürafik ve hukuk ile yüz dört bin kuruş-u rumi cedide bey-i bat-i

sahih-i şer'i ile her iki tarafın icab kabûl, kabz ahz, rüyet ve rızası ile kendisi için satın aldı. Satılan bu mülkde satıcının bundan sonra hiç bir hak da'vâ ve mütalebesi olmayub müşteri müma-ileyhin mülküdür. Müma-ileyh keyfe mayeşa ve yahtar tasarruf eder. 17 Rebiü'l-evvel sene 1277.

Molla Yunus Çelebi bin Hacı Yunus, Abdülhamid Efendi Hindizade, Salih Efendi Akibzade Mükayyidi Nakib, Molla Yusuf Çelebi, Hoca Molla Halil Efendi, Mehmed bin Seyyid Mahmud Baba Hacı, Halil bin Şeyhmus Beno, Fahoşzade Ali Çelebi, Faris bin Şeyhmuz bin Berz, Şeyhmus Efendi Katib-i Mahkeme, Ali Efendi Katib-i mahkeme.

M.Ş.S.244/27-2 (Arapça)

Merhum mebrür, ğafür olan Rabbi'nin rahmet merdivenlerine tırmanan Hacı Hüseyin Hacı Kürizzade satıcı Mehmed bin Dervîş bin Mehmed Ağa'dan bülüğunu ikrar ve cüssesinin bülüğuna tahammülüne hükm ettikten sonra şira-i şer-i ile kendisine intikal eden ve yed ve tasarrufunda bulunan Tekke Mahallesi'nde vaki dört mesalibi müştemil kible tarafı yol şark tarafı müşteri müma-ileyhin mülkü garb tarafı satıcının mülkü ve şimal tarafı Faris bin Hasoşşatır mülkü ile mahdûd olan dükkanını bilcümle hudud ve kâffe-i mürafik ve hukuk ile dokuz yüz kuruş-u rumi cedide bey-i bat-i sahih-i şer'i ile her iki tarafın icab kabûl, kabz ahz, rüyet ve rızası ile kendisi için satın aldı. Satılan bu mülkde satıcının bundan sonra hiç bir şekilde hak da'vâ ve mütalebesi olmayub müşteri müma-ileyh keyfe ma-yeşa ve yahtar tasarruf eder. 10 Rebiü's-sani sene 1277.

Mehmed Efendi Azizzade, Mustafa bin Hacı İbrahim Efendi Ğavşazade, Ahmed Ağa Hindizade, Hafız İbrahim Efendi Hindizade, Faşohzade Hacı Yunus Ağa, Hacı Kürizzade Abdullah Çelebi, Mehmed Salih Efendi bin ... Şeyh Osman Efendi, Abdüllatif Efendi bin Dervîş Efendi, Cillozade mahmud Ağa, Abdülkadir bin Hüseyin Berkam, Hacı Ömer Ğavşazade, es-Seyyid Alizade Efendi ve ğayrühüm.

M.Ş.S.244/27-2 (Arapça)

Hebli binti Abdü'l-ehad Haciki kendisi için Vezha Saudülü-ama veledi Sarraf Yusuf'dan merkûm Saud yedinde ve tasarrufunda mülkü olup şire-i şer'i ile kendine intikal etmiş bulunan Kıssis Mahallesi'nde vaki kibleşi ve şimali ve ğarbi yol ve şark tarafı Mihail mülkü ile mahdûd olan üç maslebesi matbahı huş ve kenif ve evin şark tarafında vaki harabe ve maslebeyi müstemil harabede bulunan cübb ile beraber bilcümle hudud ve kâffe-i mürafik ve hukuk ile bin kuruşu rumi cedide bey-i bat-i sahih-i şer'i ile her iki tarafın icab kabûl, kabz ahz, rüyet ve rızası ile nısfı şayiini kendisi için satın aldı. Satılan bu mülkte satıcının bundan sonra hiç bir şekilde hak da'vâ ve mütalebesi olmayub müşteri müma-ileyh keyfe ma-yeşa ve yahtar tasarruf eder. 29 Rebiü'l ahir sene 1277.

Halil Efendi bin Molla İsmail Ağazade, Hafız İbrahim Efendi Hindizade, Molla Mehmed Dervîş Hacı İshak, Mahmud Ağa Cillozade, Mehmed es-Salih Efendi bin el-Merkûm, Şeyh Osman Efendi, Abdüllatif Efendi bin Dervîş Ömer Efendi, Hatib-i Camii'l-latîf, Ehi Fethüllah, Mustafa bin Mehmed eş-Şear, es-Seyyid Şeyhmus Katib-i Mahkeme, ve ğayrühüm.

M.Ş.S.244/27-4

Mahruse-i Mardin mahallatından Latifiye Mahallesi sâkinlerinden Faris binti Hızır meclis-i şer'imiz vacibü'l-izzi ve lazimüt-tevkirde işbu baisü'l-kitabü'l-müstetab ... hade katü'l-ulema ve ... hadikatü'l-fuzela Sadri sudürihi'l-fazıl ve asiyade ve aynü ayanü erbabü'l-himem min ekabiri vüsad li-izaleti eyyami ikametü nebetarürün nükülüşşer'iyeyi Lamia vel-ebrehatü evanü iclalühü neşrü'l-ulümü müstetiyyetü satiatü vela enfeket ... fahrül-müderresin ekrem-üülü'l-fazli vel-ihtiram mahmiye-i mezbûrenin müftisi mekremetlü es-Seyyid Yusuf Medeni Efendi bin İbrahim el-mağfürüd-darici ila merabii rahmeti rabbi's-şekür es-Said Ömer Şevki Efendi'nin taraflarından vekîl-i müseccel-i şer'isi bulunan fetva katibi İbrahim Kamil Efendi bin Hacı İbrahim Efendi mahzarında bi-tav'ihî ikrar-ı tam ve takrir-i kelimasında arsanın Kasım Paşa'da tabe serrahü vakf-ı şer'ifine senevi elli kuruş mukataa-i kadimesi olup üzerinde olan ebniyesi

yedimde mülk ve hakkım olan nefsi Mardin’de badistanın canib-i şimalinde kain etraf-ı erbeası bir tarafı badistan ve bir tarafı Şâhidanzade Hacı Hızır Ağa mülkü ve bir tarafı Hacı İlyas mülkü ve taraf-ı rabii tarik-i am ile mahdûd ve mümtaz bir bab dükkanın nezafeti tüfenk imaret ve ebniye-i memlüke-sini tarafeynden icab ve kabûlü havi şürût-i müfside ve mübtileden ari olarak bey-i bat-i sahih-i şer’ ile bin kuruş semeni medfüğ ve makbûza müma-ileyh İbrahim Efendi’nin müvekkili müma-ileyh hazretlerine izâfetle bey’ ve temlik ve teslim eylediğimde oldahi ber-vech-i müharrer iştira ve temellük ve kabz ve kabûl eyledikten sonra arsasını ba-marife’t-i mütevellî müvekkil müma-ileyhaya meccanen ferağ ve tefviz ve müma-ileyh dahi ber-minval-i müharrer tefavvüz ve kabûl idüb nısıf dükkan-ı mezbûrenin imaret ve ebniye-i memlükesinin semeni olan bin kuruş müma-ileyh yedinden tamamen ve kamilen ahz ve kabz ve istifa eyledim ba’del-yevm dükkan-ı mezbûrenin nezafeti müma-ileyh esSeyyid Yusuf Sıdkı Efendi’nin mülk-ü mahz arsası dahi hakkı müfevvazı olmuşdur keyfe ma-yeşa ve hasbi yahtar mutasarrıf olsun deyü ikrar ve itiraf ettik de vekil müma-ileyh müvekkil müma-ileyhe izâfetle ba’det-tasdiki’ş-şer’i mâ-vaka’a bi’l-ibtîğâ işbu vesika-i anife-i arizatü’l-beyan ketb ve imlâ olundu.Tahriran fi’l-yevmi’t-tasii aşera min Cemaziyel-ahir sene semanın ve sebiyne ve mieteyni ve elf (19 Cemaziyel-ahir sene 1278).

Hindüzade Hafız İbrahim Efendi,mahdumu Şeyhmus Efendi.

M.Ş.S.244/28-1 (Arapça)

Fahrul-akran mekremet sahibi olan fetva katibi, merhum ve mebrûr ğafûr olan Rabbi’nin mağfiretine sarılan Hacı İbrahim Efendi Ğavsiye-zade’nin oğulları Seyyid İbrahim Kamil Efendi ve Seyyid Mehmed Nuri Efendi kendileri için, kıbleten Ahmed bin Molla Hızır ve kardeşinin mülkü şarken Ahmed ve kardeşinin oğulları Dervîş ve Halil mülkü şimalen yol ve tamamı Süleyman mülküne ve ğarben yine umumi yol ile mahdûd olub şira-i şer’i ile kendisine intikal idib yed ve tasarrufunda olan Hacı İbrahim Gavsiye-zade’nin Tekke Mahallesi’nde bulunan fevkani hücre sofa dahilinde neccari ve karşısında maslebeli manzara ve yine dahiliyesinde yine hücre ve manzara ve ğarb tarafında maslebe ve dahilinde neccari maslebe ve havlu ve fevkanisinde rubu maslebe şarkında maslebe ve

dahilinde kenif ve cübbü ma'-i matar ve fevkaniyesinde hücre ve üç maslebe ve dahilinde matviyyesi üzerinde rubu mesalibi olan neccari ve çeşme suyu cübbi ve havlu tahtani ve diğer yağmuru suyu cübbi maslebeli manzara ve mezkûr manzarının altında beyti enüb ve maslebeli tahtani matbah ve dahiliyesinde kenif ve ahur ve nısıf havlu kapısı ve ahur iç-içe beyt-i enübü müştemil olan mülkünü bilcümle hudud ve kâffetü'l-mürafik vel-levahik vel-hukuk ve semeni makbûz altı bin altıyüz kuruşu rumi cedide bey-i bat-i sahih-i şer'i ile tarafeynin icab ve kabûl ve kabz ve ahz ve rüyet ve rızaları ile satın aldı. Satılan bu mülkde bundan sonra hiçbir kimsenin alaka ve mütalebesi olmayub müşteri merkûmun mülkü halisi ve sarihi olmuştur. Keyfe ma-yeşa ve yahtar tasarruf ederler. 20 Cemaziyel-evvel sene 1278.

Ali Efendi, Katib-i Mahkeme Şeyhmus Efendi, Halil Çelebi, Hacı İbrahim Ağa Hindizade, Ali Çelebi bin Hindzade, Davud Efendi bin Seyyid Ömer. Mellozade Ali Ağa, Ahmed Beğzade Molla Ali, Molla Yunus bin el-hac Mahmud, İmam Mustafa, Molla Abdurrahman bin Hacı İbrahim, el-hac Ahmed, Hacı Yusuf bin Seyyid Ali, Seyyid Süleyman ..., Mehmed Sadık Efendi Hatib-i Tekke, Ömer Efendi bin Abdüsselam Efendi, Ahmed Efendi Zeynizade, Hüseyin beğ bin Süleyman beğ, Yunus beğ Molla zade, Hacı Ali bin Seyyid Bekir dellal, Ahmed beğ elhac kürzi, şehid Mehmed sufi, ayşo binti şeyh Ali, Semo bin Ramo,

M.Ş.S.244/28-2

Hristiyan terekeleri hakkında bazı vesayaları havi bundan akdem her tarafa tahrirat-i resmiye gönderilmiş isede bu maddenin bazı tarafda layıkıyla anlaşılamaması ve bazı mahallerde sü-i istimal vukua gelmesi cihetlerle bu suver-i icraiyesine dair bu kere verilen karar-ı kati ber vech-i ati beyan ve izah olunur. Hristiyan tebeadan verese-i kibarini terkiyle fevt olanların tahrir-i terekeleri hükkam ve nüvvabın daire-i memüriyet ve mezüniyetlerinin haricinde olduğundan o maküle fevt olanların verese-i kibarı ve kısme't-i terekesi kendileri taleb ve istida etmedikce hükkam-i şer' tarafından bi-vech-i şer'i tahrir-i terekeye asla ve kat'a taarruz ve müdahale olunmayacaktır. Ve eğer vereseden biri tarafından

terekenin kendi beyinlerinde sure't-i taksim ve itasından dolayı yekdiğeri aleyhinde aşikar ve bab-i hükümete istida olduğu halde olvakit meclisce marife't-i şer' ile mürafea-i şer'iyyeleri icra ve icabına göre ve müddeinin istidası üzerine terekeleri tahrir olunacaktır. Ve eğer sağır ve sağıre eytamını terk idüb vefat iden olur ise çünkü bu maküle eytamın emvalini muhafaza etmek devle't-i âliyyenin şani âli-i hükümeti icabından olmasıyla bu maküle sağır ve sağıresi bulunan müteveffanın terekesi iktiza-i şer'iyyesi üzere tahrir olunarak müteveffanın masarifi techizine ve defniyesi ile kâffe-i düyünü ve vasiye't-i muteberesi tamamen ifa olunduktan sonra baki ne kadar mal ve akçe kalur ise eytamın velisi ve vasisi olubda uygunsuz ve müsrif ve mübezzir takımından bulunmadığı halde sığarın hisse-i irsiyyesi meşrut ve nizamına tatbikan merkûmların yedi hıfzında terk ve ibka kılınacaktır. Ve eytam-i merkûmenin kimsesi bulunmaz ise milletlerinin mutemed ve emin adamlarından bir vasi ve bir nazır intihab olunarak ve emval-i eytamı telif itmeyüb tamtamıyla eytamın nafakasını ve talim ve teallüm ve terbiyelerini idare ideceklerine dair kefil ve sened alınarak ve sened-i şer'iyye dahi rabt kılınarak öylece yed-i hıfz ve emanetlerine teslim idilecektir. Ve bu terekelerin tahririnde ve gerek ber vech-i muharrer verese-i kibar tarafından istida vukuuyla şeran rüyet olunacak da'vâlarda hükkam-i şer'in ber-mücib-i nizamname almakda oldukları kuruşda bir para rüsm-i kısmet ve bin kuruş da atmış para kaydiyeden ziyade zinhar bir akçe ve bir habbe alınmayacaktır. Ve bi kuruşda para dahi müteveffanın ber vech-i müharrer kâffe-i düyun ve masarifi ve vasiyeti ihrac olunduktan sonra baki her ne kalur ise ber-mücib-i nizamname olmkdardan alınacaktır. Ve ahali-i memleketden fevt olanların veresesinden ğaib ve ğaibe mecnûn ve mecnûne olan bulunduğu halde bunların terekelerinin tahrir dahi eytam hakkında olan karar-ı meşrûha tatbikan icra olunacaktır. Ve balada müharrer olduğu vecihle verese-i kibar olan terekelerde verese-i kibardan iddiaya kıyam iden her kim ise anın hissesinden harc alınıb diğerleri hisselerinden harc alınmayacaktır. Ve zahirde varis-i marufu olmayarak vefat idenlerin emval ve eşyası canib-ü beytülmale aid bulunduğundan bu makûlelerin mal memurları marifeti ve marife't-i şer-i şer'if ile terekeleri tahrir ve icabı şer'i ve nizamı icra kılınacaktır. Ve eğer derseadet ve sâir memleket ahalisinden li-ecli't-ticare vesseyaha bir memleketde müsafir iken orada vefatı vukuu bulan olur ise anın

terekesi dahi meclisce marife't-i şer' ile tahrir ve fesad ve telakki melhuz olan emvaliyle eşya-i siyasiyesi değeriyle bey ve balada muharrer olduğu vecihle masarif-i lazime ve düyün ve rüsm-i arisi ba'del-ihrac esman-ı bakiyesi memleket sandığında ve zi-kıymet mücevher ve sâir eşyayı nefisesi var ise bir memen mahalde hıfz olunarak veresei veyahud vekilleri zuhurunda mebalîğ-i mevcüde nakden ve eşya-i nefise-i mahfuz aynen ber mücib-i defter teslim olunacaktır. Fakat bir adam kablel-vefat malının sülüsü bazı vücühü mitebereye vasiyet etmiş olduğu halde mevtinden sonra bu vasiyetin şeran muteber tutulacağından başka müteveffanın hal-ı sıhhatında ve akli kemalinde iken bilcümle emval ve emlakini milletin mutemed adamlarından şâhidler müvacehesinde yapılmış veya patrik ve metropolid veyahud piskopos veya onların vekilleri tarafından tasdik kılınmış olan mükayyed-i muteberi ile verese-i sahihasından

M.Ş.S.244/29-1 evvelki belgenin devamı

Her birine veye sâir eşhasa ayrı ayrı taksim etmiş veher birinin hissesini ifraz ve teslim ve eylemiş bu makûle senedlerin ba'de-sübüt ve tahakkuk hukkam-i şer' iyye ve müris-i sâire taraflarından itibar olunarak yeniden tahrir ve taksim-i hacet olmayub emval-i menkûle ve ğayri menkûle zikir olunan senedat müharrer olduğu vecihle lazım gelenler yedlerinde terk ve ibka olunacaktır lakin emval-i ğayri mekûle eğer vakf arazi veya müsakkafatdan veyahud arazi-i emiriyeden ise sonra bunların hiç birisi mutasarrıflarının mülk-ü sahihi olmayub vakıf şeylerin ferağı mütevellinin üzerine ve arazi-i emiriyenin ferağı memurunun iznine mevkûf ve muhtac olarak bila-izin icra olunan ferağ kanunen ve nizamen muteber olmadığından ber minval-i müharrer evvelce senedde derc olunacak emval-i ğayri menkûle hakkında arazi ve evkaf kanun ve nizamatına riayet olunmuş olmak şartı lazımdır vel-hâsıl bu tafsilat üzere bundan sonra balada muharrer usul ve kararın hılafına bir güne hareket ve istiğmal vukua getirilirse mücib-i mesûliye't-i şedide olacaktır. Çünkü bunlar usul ve matlûbü esbatın muhafazasına emval-i mevrüsesi olduğundan bunun haricinde gidilmiyecektir. Ve buhususla dair bilcümle memalik-i mahrusede bulunan hükkam ve nüvvab efendilere taraf-ı Hazreti Şeyhülislami'den işaratı ve tenbihat-i ekide icra buyrulmuş olduğu misilli keyfiyet bilcümle Metropolid ve mürahas ve piskoposlara dahi patrikhaneler taraflarından

işar ve tenbih ittirilmiş ve ba'de izin hılafında hareket iden olur ise tediyat-i lazimesi icra olunacağı mukarrar bulunmuş olmakla ve bu maddeye bilcümle vülat-ü izam ve mutasarrifin-i kiram taraflarından nezaret ve kaimmakamlara ve kaza müdirlerine ve kâffe-i memürin caniblerinden dahi dikkat olunarak hılaf-ı hal ve hareket vukua getirilmemesi zımında canib-i bab-i âliden dahi her tarafa tenbihat-i ekide gönderilmekle ber vech-i muharrer icrayı iktizayı hale himmet buyurmaları siyakında ba-irade-i seniyye taraf-ı devletlerin işbu vesika-yı tenavürü terkım kılındı. Fi 7 safer sene 328 kad vasale ileyna fi 25 Rebiul-evvel sene 78.

M.Ş.S.244/29-2

Refaatlı Efendi

Hristiyan tebeadan vefat edenlerin terekelerinin canib-i şer-i şer'ifden sure't-i tahririni ve teferrüat-ı sâiresini havi şerefvürüd iden emirname-i sami-i hazrati sadaretpenahinin sure't-i seniyyesi leffen gönderilmiş olmakla oralarca dahi ahkam-i âliyyenin tamamı icrası hususuna himmet buyurmaları siyakında şikka-i tenavüri terkım kılındı. Fi 20 Rebiulevvel sene 278. Vali-i eyale't-i Kürdistan es-Seyyid Ali Efendi.

Matbu-u Mushaf ve eczayı şer'ifinin bundan sonra bey' ve şirasına ahz ve teati olunmmaak üzere teatiden men'ine dair canibi minel-cevanib Hazreti Sadare't-penahi'den varid olan emirname-i saimiyyenin suretidir.

Devletlü Efendi Hazretleri

Bir vakitden berü der-seadet ve memalik-i mahruse-i sâireye matbu mushaf ve ecza-i şer'ife vürüd eylemekde olduğundan ve ecza-i mezkûrenin esna-i tabına ihtiramat ve tekayyüdat-i kamile icra olunacağı mütalebesi cai vakt olmak hasebiyle bunların tedavülü men' olunarak ba'de izin der-seadete böyle matbu ecza-i şer'ife getirilmemesi hususuna derseadet emtia gümrüğü ve taşra sevahili gümrük memurları tarafından tekayyüdat-i kamilenin icrası zımında memurlarına tenbihat-i ekide ifası gümrük emini Devletlü Paşa Hazretleri'ne işar kılındığından

bundan böyle o misillü matbu mushaf ve ecza-i şer'ifenin memalik-i mahrusenin her tarafın-da bey' ve şirasının men'i hususunda vülat-ü ızam ve mutasarrifin-i kirama bildirilmesi Devletlü Semahatlü Şeyhü'l-islam Efendi Hazretleri bi'l-mühabere meclis-i ahkam-i adliyede tezekkür kılınmakla ve olvecihle keyfiyet her tarafa işar olunmakla ber-minval-i müharrer icabının icrası hususuna mezid-i itina olunması siyakında mahsûsen işbu şikka tahrir ve tesyir kılındı. 5 Rebiu'l-ahir sene 278 kad. Vasale ileyna fi 7 Cemaziye'l-evvel sene 278.

M.Ş.S.244/29-3

Mardin Kaimmakamı Refatlü İsmail Efendiye

Devletlü Efendi :

Matbu mesahif-i şer'ifenin memalik-i mahrusede bey ve şirasının men'ini şamil olan emirname-i samiye sureti leffen gönderilmekle oralarca dahi hükm-i âlisinin icrasına himmet buyrulmak siyakında şikka terkim kılındı. 2 Cemaziye'l-evvel sene 278 Vali-i Kürdistan es-Seyyid Ali Efendi.

M.Ş.S.244/29-4 (Arapça)

Molla Mehmed bin Hamos Süllü ve Seyyid Mehmeed el-Feyyaz Meclis-i Şer-i şerîf-i Enver'de hakim hat ve mühürüyle (Allah lütfiyle ve tevfiği ile amil eylesin) hakim tuba lehü ve hüsne meab önünde Hacı İbrahim'in zevcesi Saide binti İbrahim'in müvacehesinde vekili müsecceli her birerleri ala tariki'l-ihbar şâhid oldularki yetmiş dört tarihinde merkûm saide müteveffa zevci İbrahim'den bir kemer iddia etti zevcide bedeli olan orta ayar altından 90 miskal üzerinde bulunduğunu tasdik etti ve bundan sonra Meşid Mahallesi'nde vaki kible şark ve şimali yol ve garbi Cuma bin Hacı abdi mülküyle mahdûd eve ivazan eşya ve mehri hibe itti. Ve bizim yanımızda ikrar etti olundu biz bu ikrara şâhidiz ve mezkûr vekil bunu tasdik ettikten sonra bu böyle yazıldı. 21 Cemaziye'l-evvel sene 1278.

Ali Efendi, Şeyhmus, Seyyid Mehmed Feyzi, Molla Mehmed Baso

M.Ş.S.244/29-5

Medine-i Mardin sâkinlerinden olub elhaletü hazihi nefsi Diyarbekir mütemekkinlerinden Yusuf bin Yusuf Meclis-i Şer-i Şerîf-i lazimü'l-izz ve't-teşrifde Mardin mahalâtından Medrese Mahallesi sâkinlerinden marifetüz-zat Raziye binti katib İbrahim nam Hatun müvacehesinde üzerine da'vâ ve takrir-i kelim idüb mezbûre Saide'nin zevc-i dahili müteveffa Hacı İbrahim'in zimmetinde cihe't-i müameleden bin üç yüz kuruş alacak hakkım olduğu halde merkûme Saide meblağı mezkûre kefile olub ben dahi müteveffa-i mezbûrden istifa itmediğimden başka ğaib olduğum cihetle bana teslim etmeden vefatı vaki olmakla vaki terekesi üzerine merkûme Saide vaz-ı yed eylemiş olduğundan süal olunub meblağ-ı mezkûr merkûme Saide'den tahsiliyle bana itası matlubumdur deyü ba'ded-da'vâ vel-istintak merkûme cevabında külliye inkar ile mücab oldukda müdde-i merkûm Yusuf'dan vech-i muharrer üzere müddeasına muvafık beyine taleb olunmuş isede gibbel-imhali'ş-şer'i ityan-i beyyineden izhar-ü acz idüb berle merkûmenin tahlifine dahi talib ve rağib olmamakla bila beyan merkûm Yusuf'un da'vâ-i muharreresiyle mezbûreye bir sene sâbit olmayub bi-vechin olan muarazadan men' olunduğu huzur-u âlilerine ilam olunmuştur. el-emrû limen lehü'l-emr fi 2 Ramazan sene 278.

M.Ş.S.244/30-1 (Arapça)

Allah kendisini korusun naib mekremetlü Seyyid Ali Rıza Efendi satıcı Molla Bekir bin Hacı Ahmed Kürzizade'nin elinde mülkü ve tasarrufunda olan şira-i şer'i ile kendisine intikal itmiş olan şark tarafı kıblesi Seyyid İbrahim Çubukçu mülküne garb tarafı esad bin Hacı Hüseyin mülküne şimal tarafı umumi yola ve şark tarafı Efendi Cami-i Şer'ifi ile mahdûd 14 sehimden sekiz sehmi Nasıreddin Şehid Mahallesi'nde Hacı İsmail Kürzi evine yakın üç hücre dahiliyesinde iki neccari şark tarafında maslebesi olan manzara dahiliyesinde maslebeli iki neccari ve bir büyük huş, maslebeli matbah, cübbü ma' maslebeli harici oda ve üzerinde eyvan ve ahır dahiliyesinde neccari ahır kenef ve diğer huş ve evinin şark tarafı hududu harabe mülkünü bilcümle hudud ve kâffe-i mürafık vel-levahik vel-hukuk semeni makbûza dört bin altıyüz kuruş ve nısfı rumi cedide

ve K lasiye Mahallesi'nde bulunan ahali arasında Karo Paşa evi diye me h r olduğu için yazılmasına hacet kalmayan 24 sehimi bey-i bat-i sahihi-i  er'i ile icab kab l kabz ve ahz ve rüyet ve r zayı m  temil olarak kendisi için satın aldı. Satıcı için bundan sonra bu satılan m lkda hiçbir vecihle da'v  mütalebesi kalmayub müşterinin  ahsına kayd olan bu satılan sehimler bilcümle hudud ve hukuk ve kâffe-i mürafık ve levahiki ve umum dahili ve harici m  temilatı ile müşterinin mülk-i sarihi olmuşdur.istedikleri gibi tasarruf ederler. 21 Cemaziyel-ahir sene 1278.

Emin 'l-fetva  brahim Kamil Efendi, Emin ssandık Dervîş Ali Efendi, Sabık Naib Paşa Emin Efendi, Salih Efendi bin merhum  eyh Osman Efendi, Naib-i Kaza-i N saybin Süleyman Efendi,  av zade zi'l-mekreme Mehmed Efendi, Mehmed Ağa bin Hacı Osman, Molla Yusuf el-cabi, Molla Yahya Hatıbzade, Davud bin Beko, Molla Abdülkadir el-haffaf, Hacı  mer ibni'l-Ved, Halil bin Bekir  avuş, Halil bin  eyhmos, Molla Mehmed bin haso, Hasan  elebi bin Hacı Hasan Ağa, Abdurrahman Çelebi Abdülkerim-zade, Mustafa bin  brahim Efendi  av zade, Mahmud efendi bin Molla  eyhmos, Arabzade Hacı  mer, es-Seyyid  eyhmos Naib

M. .S.244/30-2

Mahmiye-i Mardin mahallatından  ehidiye Mahallesi sâkinlerinden olub bundan akdem vefat eden Hacı  smail bin Hacı Ahmed Kürizzade'nin vefatı vukuuyla veraseti eshab-i furuzdan zevce-i menk hası Hanife ile sahihi sulbi kebir oğulları Noman ve Mehmed ve Mahmud ve sulbiye kebire kızları Saliha ve Neb le ve Fenci ve Hacce nam hatunlara inhisarı ba'de't-tahakkuk tashihi mesele-i mirasları dahi bi-hukmi'l-feraiz seksen sehimden on dört sihami mezbûrun Noman bin Mehmed ve Mahmud'un her birine ve baki yirmi sekiz sehimden yedi er sehmi benatı'l-mezbûrat Saliha ve Neb le ve Fenci ve Hacce hatunun her birine isâbeti mütehakkak oldukdan sonra verese-i mezbûrundan merkûm Mehmed'e zikr-i ati menzilde olan siham-i mal mesi amucası Molla Bekir bin Hacı Ahmed'e bey' eylediği lede - er'i'l-enver zahir ve mukarrar oldukdan sonra mezkûr Molla Bekir ile Mahmud el-mezbûr ve Davud bin Seyyid Mustafa Beko

ve Avişezade Mustafa bin Hacı Edhem Efendi ve Halil bin Süleyman Efendi ve Şeyhmus bin Ahmed Feyzi nam kimesneler Meclis-i Şer-i Şerîf-i rüşûlbeyan ve mahfeli din-i hanif-i şamihü'l-erkanda işbu baisüt-terkim mahkeme katibi meveddetlü Ali Rıza Efendi bin elmerhum elmebrür darici ila medarici rahmeti rabbihi'l-ğafur Molla Abdülkerim Faşozade'nin mahzarında merkûm Molla Ebubekir kendi tarafından bi'l-asale ve merkûm mahmud keزالik tarafından bi'l-asale validesi merkûma Hanife tarafından zikr-i ati bey'a karara mahzar-ı hasm-i cahid-i şer'ide vekîl-i mutlak ve müfevvazı olduğu zat-i mezbûreyi marife't-i şer'iyye ile arifaen Süleyman Efendi bin Maksud Ağa ve Sandık Emini Dervîş Ali Efendi ve Yunus bin Mehmed Ağa'nın şehadetleriyle sâbit ve sübutu vekâletine hükm-i şer'i lahik olan mezbûr Mahmud bilve kale ve mezkûre Nebûle Hatun zati marife't-i şer'iyye ile arifler şeyh Ali bin Mehmed Şer'if ve Halil bin Bekir Çavuş ve Mehmed bin Davud nam kimesnelerin şehadetleriyle taarfından vekîl-i mutlak ve müfevvazı olduğu keزالik mahzar-ı hasm-ı cahidde sâbitü'l-ve kale bulunan merkûm Davud ibn-i Mustafa bi'l-ve kale merkûme Saliha nam hatun tarafından zati marife't-i şer'iyye ile arifün Ahmed bin Hacı Ali Kürizade ve karındaşı Abdullah ve Mehmed bin Bekir ve karındaşı Hacı Ali ve Yusuf bin Memi şehadetleriyle keزالik mahzarı hasm-ı cahid-i şer'ide vekîl-i mutlak ve müfevvazı olduğu sâbit ve sübüt-ü vekâletine hükm-i şer'i lahik olan merkûm Mustafa bi'l-ve kale ve mezbûre Fenci tarafından zati mezbûreyi marife't-i şer'ie ile arifler Halil bin Şeyhmus ve Süleyman Efendi bin Maksud Ağa ve karındaşı Dervîş ve Ramo bin Ahmed nam kimesneler şehadetleriyle mahzarı hasm-i cahid-i şer'ide vekili mutlak ve müfevvazı olduğu sâbit ve sübütüne hükm-i şer'i lahik olan mezbûr Halil bi'l-ve kale ve mezkûre Hacce Hatun tarafından zat-i merkûmeyi marife't-i şer'ile arifan Mahmud Efendi bin Molla Şeyhmus ve Arabzade Mehmed Efendi bin Molla Abdullah ve Molla Abdülkadir bin Molla Ahmed nam kimesnelerin şehadetleriyle mahzar-ı hasm-i cahidde ber-nehec-i şer'i vekîl-i mutlak ve müfevvazı olduğu sâbit ve sübüt-ü vekâletine hükm-i şer'i lahik olan merkûm Şeyhmus bin Ahmed Feyzi bi'l-ve kale müvekkilelerine izâfetle her biri bi'l-asale vel-ve kale ikrar-ı tam ve tabir-i meram eyledilerki zikri ati menzilin suduru bey'ine değin müvekkilelerimiz silik-i mülki sahihlarında münselek olub Nasıra'd-dün'îş-şehid Mahallesi'nde vaki üç sekili kargir hücre ve dahilinde

bulunan iki kilar ve hücre-i mezbûrenin ittisalinde şark tarafında olan iki maslebeli kakir manzara ve dahilinde iki maslebeli kakir kilar ve bir maslebeli kakir matbah ve bi'r-i ma' ve büyük havlu ve yazlık ve selamlıkda iki maslebeli oda ve hizasında karkir eyvan ve havlu ve iki maslebeli ahur ve derününde keزالik diger ahur ve ittîsalinde keزالik iki maslebeli ahur ve kenif vehavlu ve sokak kapusuyla menzil-i mezbûrun şark tarafında kain olan harabeye havi ve müştemil ve etraf-ı erbeadan bir tarafı topal Seyyid İbrahim veresesi mülküyle Rendavi veresesi mülküne ve bir tarafı Said bin Hacı Hüseyin mülkü ve taraf-ı salisi Şer'if Efendi Camii'ne muttasıl ve taraf-ı rabii tarik-i am ile mahdûd ve mümtaz bir bab menzil-i mezbûr üzere bizi ve müvekkilatlarımız el-mezkûrata aid olan atmış altı sehimî şayii bi-cümleti'l-hudud vel-mürafik ve kâffetü'l-hukuk vel-menafi ve ammetü'l-müştemilat tarafeynden icab ve kabûlü havi şürüt-u müfside ve mübtileden beri ve ari olarak on beş bin sekiz yüz otuz üç buçuk kuruş ile Külâban Mahallesi'nde vaki yirmi dört sehimden ibaret olub

M.Ş.S.244/31-1 evvelki belgenin devamı

Tahrirden müğni ve tavsifden müstağni ledel-ahali vel-ciran Kara Paşa'nın Konağı demekle maruf ve meşhûd olan menzilden on yedi sehim şayiiyle meclis-i teslim ve tesellümde ayanı mechüle ber kabza-i fülüs-i mükayyede ile müvekkilelerimize izâfetle bey-i bat-i sahih-i şer'i ile bey ve teslim ve semenin kabz-i semen ittiğimizde müma-ileyh dahi vech-i muharrer üzere iştira ve kabûl ve teslim-i semen ve kabzı semen itmekle salifü'l-beyan menzil-i mahdûdu mezbûr bi-cümleti'l-hudud vel-müştemilat müma-ileyh Ali Efendi'nin bi's-şirai's-şer'i mülk-ü müşterası kalmışdır keyfe ma-yeşa ve hasbema yahtar mutasarrıflar olsun eğer ba'de zaman müvekkilelerimiz el-mezbûrat bizi tevkilerinden mükirreler olduklarında husus-u mezbûr ile müşteri müma-ileyh üzerine bir da'vâ vuku bulur ise husus-i merkûm için müşteri müma-ileyha küllen ve bazen nesne ahz eylerlerise mehuzlarına kefil ve zaminiz deyü sahihan ve sarihan her biri bi'l-asale vel-vecale ikrar ve itiraf ittiklerinden sonra müma-ileyh dahi kâffe-i ikrarları şifahen ve vicahen tasdik vuku bulan yedlerinde ve küllen merkûmun keزالik meclis-i şer'ide iade-i kelam eyledilerki işbu bey eylediği-miz maruz-zikir menzilin kıymetinden on beş bin sekiz yüz otuz üç buçuk kuruşdan istifa-i hak

itmeleri derkar isede ancak merkûme Hanife'ye Korabaş Menzili'nde semen-i şayii olan yirmi dört sehimden üç sehim hakkı kalub ve baki kalan yirmi bir sehimden on dört sehmi mezbûr Molla Bekir ile Ahmed'in mülkü halisleri kalmış olduğu mâ-vaka'a bi't-taleb ketb ve imlâ olundu. Tahriren fi'l-yevmi'l-hadi vel-işrin min Cemaziyelahir sene semanın ve sebiyne ve mieteyn ve elf. 21 Cemaziyel-ahir sene 1278.

Emin Efendi, İbrahim Kamil Efendi, sabik Naib-i Midyat Emin Efendi, Naib-i Nüsaybin Eyman Efendi, Mehmed Salih Efendi bin el-merhum Şeyh Osman Efendi, Molla Abdülkadir bin Ahmed Berber, Hindi Efendizade Hafız İbrahim Efendi, Ağazade Mehmed Halil Efendi, Halil bin Neco, Halil bin Bekir Çavuş, Hacı Ömer ibni Lüd, Akruksade Hüseyin Beğ, Hacı Hamo ed-Dellal, Molla Ömer bin Molla Mehmed Kazkaz, Hacı Ali bin Belo, Seyyid Ali bin Hacı Mehmed, Yusuf ibni Hacı Yusuf bin Hacı İbrahim, Davud bin Mustafa Beko, Şeyh Ali bin Mehmed Şer'if, Molla Mehmed bin Haso Süllü, Fahrul-kurra Molla Ömer Efendi, Eminüs-sıddık, Dervîş Ali Efendi, mükayyid-i kazai'l-hams Davud Efendi, Hacı Ahmed Ağa bin Hamoş, Sofi Hasan bin ... Mahmud Efendi bin Molla Şeyhmus, Arabzade Mehmed Efendi, Hatıbzade Molla Bekir, Avnizade Hacı Ömer, Hasan bin Hacı Ali Ağa, Molla Abdurrahman bin Abdülkerim zade, Molla Yusuf elkatib, Abdü'd-dekkak bin Hacı Hüseyin, Mehmed Ağa bin Hacı Osman, Mehmed Nuri Efendi Araszade, es-Seyyid Şeyhmus Hindizade.

M.Ş.S.244-31-2

Mardin Sancağı'na muzaf Kaza-i Hams nevahisinden Şeyhan Nahiyesi kurasından Şeyh Ulya Karyesi sâkinlerinden iken bundan akdem katilen vefat iden Davud bin Hüseyin nam kimesnenin veraseti eshab-ü fûruzdan zevcetan-i menkûhatan ümmi binti Ömer Güzi ve Fati binti Hamito ve validesi Müddi binti Ramo Cündü ile müveffa-i merkûm firaşından hâsıl ve zevcei mezbûre Emine batnından mütevellid ve mütevellide sahihi sulbi sağır oğulları Mahmud ve Mehmed ve Hani ve mezbûre Fati'nin batnından mütevellide Eli'ye inhisarı mahzar-ı hasm-i cahid-i atide ber nehec-i şer'i sâbit ve sübüt-ü varisleninhe hükm-i şer'i lahık oldukdan sonra zevcetan-i mezbûretan ümmü ve Fati elmezkûretan ile

ümmü'l-mezkûre Meddi nam hatunlar taraflarından zatlari marifeti şer'iyye ile arifan Şeyh Musa bin Bekir ve Şeyh Davud bin Hürî şehadetleriyle keزالik mahzar-ı hasmı cahidde vekil olduğu sâbit ve sübütü vekâletine hükm-i şer'i lahik olan sığar-i mezkûrenin hiyn-i rüşd ve sedadlarına değin tesviye-i ümürlarına kıbel-i şer'idan ba-hucce't-i şer'ie vasiyi mensubları amucaları Ali bin Hüseyin bilve kale vel-vesaya Meclis-i Şer-i Şerîf-i Enver ve mahfel-i din-i hanif-i ezherde kartı karyesi sâkinlerinden işbu baisünel-kitab Hacı bin Osman ve Havva bin İsa ve Evsü bin Şeyh Hasan ve Ahmed bin Haso müvacehelerinde ikrar-ı tam ve takrir-i kalam idüb güzeran iden yetmiş yedi senesi Şehr-i Zilhicce'nin yirmi sekizinci günü yevm-i ehadde kablel-fecir karındaşım Davud Kahye karye-i mezbûrede hanesi damı üzerine yatırken merkûmun gelüb müteveffa-i mezkûr Naim olduğu halde üzerine merkûmun ile karye-i mezkûre sâkinlerinden mürisimizin vefatından sonra katlen vefat eden Kemün Şeho maan kurşun memlû tüfenkleriyle sol koluna ve sol bacağına darb ve cerh itmeleriyle darb ve cerh-i mezkûrdan müteessiren beş gün esir-ü firaş olub altıncı günü fevt olmakla mücib-i şer'isi bi'l-ve kale vel-vesaya da'vâya tesaddi eylediğimde merkûmun külliyyen inkâr etmeleriyle salifüz-zikir ber vech-i meşruh müddeamıza mutabık beyyinemiz olmamakla merkûmun dahi yemin idecekleri mütehakkak olarak beynimizde müslimün-i müslihün tevassütlarıyla nef'an lis-sığar da'vâ-i mezkûrede Mezbûrun Hacı bin Osman ve cevi bin İsa ve avsun bin şeyh Ahmed ve Hamo bin Haso ile maktül kemonun varisleri bulunan zevcesi Hürî binti Haso ve babası Şeyho vekîl-i sâbitleri Şeyh Ömer ile nükud-ü halisadan dört bin kuruş üzerine sulhan anl-inkar inşa-i akdi sulh eylediklerinde bendahi sulh-u mezkûr-u vekâlet ve vesaye't-i mahkiyyem hasebiyle bi'l-ve kale vel-vesaya kabûl ve bedel-i sulh olan meblağ-ı mezkûru işbu Meclis-i şer'ide bana def ve teslim bendahi yedlerinden tamamen ve kamilen ahz ve kabz ve müvekilelerim elmezkûretana aid hisse-i musibeleri bi-kaderi'l-hisse beyinlerinde ba'de't-taksim sığar-i mezkûrune aid olan iki bin sekiz yüz otuz üç buçuk kuruş sığarın haddi rüşd ve bülûğa vasil oluncaya kadar sığar için bi'l-vesaya ba'del-kabz müteveffa-i merkûmundan ve diyetine müteallik amme-i deâvi ve mütâlebât ve kâffe-i eyman ve muhasamatdan Hacı ve Havva ve Evso ve ahmonun zimmetlerini ve maktül kemonun vereseleri zimme't-leri ibrâ-i am katiun-nizağ ve rafiul-husam ile ibrâ

eylediğimizde anlar dahi bizlere medfûları olan bedel-i sulhu mezkûr dört bin kuruşu benden ve müvekkilelerimden istirdadına müteallik amme-i deâviden kezalik benim zimmetimi sığar ve müvekkilelerime izâfetle ibrâ ve iskat itmekle biz dahi bi'l-vesaya vel-ve kale ibrâ-i mezkûr kabûl eyledik deyü yekdiğerinin tasdiklarıy-la vukuu hal bi'l-iltimas ketb ve imlâ olundu. 27 cemaziyel-ahir sene 278.

M.Ş.S.244/32-1

Mardin Sancağı'na muzaf Kaza-i Hams nevahisinden Şeyhan Nahiyesi kurasından Şeyhheyda Karyesi sâkinlerinden iken bundan akdem katilen vefat eden Kemü bin Şeyho'l-köse nam kimesnenin veraseti zevce-i menkühası Huri binti Haso Hacı Ali ile babası Şeyho'l-köse ve müteveffa-i merkûm Kemo'nun firaşından hasıl ve mezbûre Hürriye batnından mütevellide sağire kızı Emine'ye inhisarı mahzar-ı hasm-i cahid-i atide ber nehec-i şer'i sâbit ve sübut-u varislerine hüküm-i şer'i lahik oldukdan sonra sağire-i mezkûrenin velisi bulunan müteveffa mezbûrun babası Şeyho ile zevcetü'l-mezkûre Huri Hatun tarafından zati marife't-i şer'iyye ileyle arifan olan Şeyh Musa bin Bekir ve Şeyh Davud bin Huri şehadetleriyle kezalik mahzar-ı hasm-i cahidde vekil olduğu sâbit ve sübut-u vekâletine hüküm-i şer'i lahik olan mezkûr Şeyho'nun biraderi Şeyh Ömer bin Haso Meclis-i Şer-i Şerîf-i Enver ve mahfel-i din-i hanif-i ezher'de hazır olub işbu baisani'l-kitab kezalik karye-i mezkûre sâkinlerinden Osman bin Şeyho ve Hasan bin Keto ve ebniyan Ömer Gözü müvacehelerinde ikrar-ı tam ve takrir-i kalam idüb güzeran iden sene-i haliyenin Muharremü'l-haram'ının dördüncü günü yevmi Cuma'da kablel-fecr bundan akdem katilen vefat eden Davud bin Hüseyin'in katl töhmetiyle re'slü habishanesine göndermek üzere Kaza-i Hams habishanesinde tevkif kılınmış olan ve müvekkili olduğumuz müvekkillerimizin mürisi Kemo kaza-i mezbûr hapishanesinde mahbûs iken merkûmün müteveffa-i mezbûrun üzerine leylen hücum ve kurşundan memlü tüfenk endahtesiyle karnından zahimdar idüb birde kılıç ile memesinden darb ve cerh itmeleriyle darb ve cerhi mezkûrdan müteessiren derhal fevt olmakla mücib-i şer'isi bilvekale da'vâya teaddi eylediğimizde merkûmun külliye inkar etmeleriyle salifüz-zikir ber-vech-i meşruh müddeamıza mutabık beyyinemiz olmamakla merkûmun dahi

yemin idecekleri mutahakkak olarak beynimizde müslimun-i müslihun tevassütlarıyla nef'an li's-sâğır da'vâ-yı mezkûreden mezbûrun Osman ve Hasan ve Ebniye ile dört bin kuruş üzerine sulhen an inkar inşa-i akd-i sulh olan meblağ-ı mezkûru işbu Meclis-i Şer'ide bana def ve teslim bendahi yedlerinden tamamen ve kamilen ahz ve kabz ve tesellüm ve müvekkillerim elmezkûrana aid hisse-i musibeleri bikaderi'l-hisse beyinlerinde ba'de't-taksim sağire-i mezbûreye aid iki bin kuruş dahi velisi bulunan müvekkilim Şeyho'ya ba'de teslim müteveffa-i mezbûrun dem ve diyetine müteallik amme-i deâv''i ve mütâlebât ve kâffe-i eyman ve mühasamatdan mezbûrun Osman ve Hasan ve Ebniye'nin zimmetlerini ibrâ-i am katiu'n-nizağ ve rafiû'l-hısam ile ibrâ ve iskat eylediğimde anlar dahi bana medfûları olan bedel-i sulh mezbûr dört bin kuruşun benden ve müvekkilelerimden istirdadına müteallik amme-i deâv''iden kendinin benim zimmetimi sağire ve müvekkillerime izâfetle ibrâ ve iskat itmekle bendahi bi'l-ve kale ibrâ-yı mezkûru kabûl eyledim deyü yekdiğerinin teaddileri ile vukuu hali bi'l-iltimas ketb ve imlâ olundu. Fi 27 Cemaziyel-ahir sene 278.

M.Ş.S.244/32-2 (Arapça)

Halime Hatun binti Hacı Hızır Ağa, Hacı Mehmed Emin Çelebi Köftezade'nin iki küçük çocuğu Noman ve Vesîle'ye müteveffa merhum babasından muntekil metrukât ve muhallefatının maslahatların görüb hakkını iddia edib ahz ve kabza, ve bunları korumağa bülüğü yeterli olmadığından merkûme Halime Hatun vasi nasb olundu. O da vesayetin ve şartlarını kabûl edip merasimini vacib ve lazım olduğu gibi icra etmeyi teahhüd itmeğin hâkim mümaileyh vech-i muharrer üzere mezbûreyi vasi nasb ve tayin eyledi. 16 Cemaziyel-ahir sene 1278.

Şühüdü'l-hal :

Sabik Naib-i Midyat Eminüddin Efendi, İmam-ı Mahalle-i eş-şehid Abdülhamid Efendi, hafız İbrahim Efendi Hindizade, Mehmed Ağa'nın kardeşi, Molla Yahya el-hatib, Şeyhmus Efendi Katib, Hacı Mehmed Berber, Seyyid Abdülkadir'in kardeşi ve Mehmed Beko.

M.Ş.S.244/32-3

Medine-i Mardin’de kain Cami-i Kebir’e mütevellisi Ahmed Efendi bin Hacı Salih Efendi ile Mardin Kalesi’nde kain Kale Camii’nin mütevellisi Salih bin İlyas Meclis-i şer-i şerîf-i şamihü’l-erkan ve mahfel-i din-i hanif-i rasihi’l-enbarda zikr-i cai tahdidden muğni ve tarifden müstağni hamam cami-i demekle meşhur ve maruf olan bir bab hamamın kırk sekiz sehimden ibaret olup siham-i mezbûreden on altı sehim üzerine vaz-ı yedi bi’l-beyyineti’ş-şer’iyye sâbit olan Gümülü-zade Hacı Hızır Ağa bin Mehmed Said’in müvacehesinde Kürdistan evkaf müdürü mekremetlü Abdullah Efendi hazır olduğu halde üzerine da’vâ ve takrir-i kelimanda salifüz-zikir hamam kırk sekiz sehimden ibaret olup on altı sehm-i şayii Kale Cami-i Şerif’i evkafına aid ve raci olduğu halde siham-i mezkûrenin sekiz sehmi hılaf-ı şart-ı vakıf güzeran iden atmış dört senesi Recebû’l-ferd’in nısfında Cami-i Kebir-i mezbûrun vefat eden sabik mütevellisi Hacı Salih Efendi’ye icare-i müaccele ecr-i mislinden ve gabn-i fahiş ile mağbün olarak baki on üç bin kuruş ve senevi on kuruş icare-i müeccele ile ala tariki’l-icareteyn yüz seneye dek li-vahidin minel-müslimin olmak üzere icar ve teslim oldahi nefsi ba’del-istacar velkabül siham-i mezbûreden altı sehim ile ki ceman on iki sehim-i şayi-i sene-i mezkûre yani atmış dört senesi şehir-i Şa’bânü’l-müazzam’ın evahirinde li-vahidin minel-müslimin olmak üzere kezaik ala tariki’l-icareteyn yüz seneye değin merkûm Hacı Hızır Ağa’ya on bin kuruş icare-i müaccele ve senevi on beş kuruş icare-i müeccele ile icar ve teslim ve oldahi tarih-i mezkûrde isticar ve tesellüm ve def-i icare ve teslim-i müstecir eylediği misillü müteveli-i sabik müma-ileyhin siham-i müstecireden yedinde baki kalan iki sehim ile cami-i kebire siham-i mezkûresinden dahi iki sehimki ceman dört sehim-i şayi-i icare-i tavile ile ğaib ani’l-meclis Abdurrahman Efendi’ye güzeran iden bin iki yüz yetmiş senesi Şehr-i Şevval’in gırresinde dört bin beş yüz kuruşa icare kılındıktan sonra müma-ileyh Abdurrahman Efendi dahi tarih-i mezkûrde icare-i müaccele ikibin beş yüz kuruş ve müeccele tekarrürü ile müdde’t-i tavileye merkûm Hacı Hızır’a ferağ ve icare ve teslim etmesiyle vakfeyn-i mezkûreynden min haysü’l-mecmü on altı sehm-i şayi yedinde müseccel olvecihle ve siham-i mezkûre icare-i müaccele yirmi dört bin kuruş ider iken bila

müzayede mühtefi ve mektüm olarak bila mesûğı şer'i on yedi bin beş yüz kuruş bedel ile icar kılınmış olduğu vaki isede icare-i vakia-i mezkûre ezher cihet batıl ve ğabn-i fahiş ile mağbûn olmakdan başka tavil müddet ile vakfın izaası dahi müstelzim olacağı zahir ve runemün idiğı ecilden icarın fesadı-na mebni marife't-i şer'ile fesh ve ibtal ve siham-i mezkûre kel-evvel mütevellî olduğumuz camiayni mezkûreynin evkaflarına irca ve ilhakı matlubumuzdur deyü ba'ded-da'vâ vel-istintak merkûm Hacı Hızır Ağa cevabında müddeiyan-i mütevellîyan-ı merkûmanın makallerini vech-i meşruh üzere ikrar ve tasdik ve isticarı mütezammin yedinde olan huccet ve senedatı ibrâz ve irase etmiş isede ğabni fahişin vukuunu inkar idüb ve müddeiyan-i mezkûrandan müddealarına mutabık beyine taleb olundukda mahallerinde adl ve makbûlûş-şehade idikleri ihbar olunan Medine-i Mardin ahalisinden Cillozade mahmud Ağa bin Şeyhmus ve Mehmed bin Seyyid Ali ve Hasan bin Yunus ve Mehmed bin Molla İbrahim ve Musa Ağa bin Bekir Ağa namün kimesneler li-ecli'ş-şehade meclis-i şera hazirun olub ledel-istişhad her biri fi'l-hakika tarih-i mezkûrde kale camiinin mütevellisi merkûm Salih mütevellisi olduğu kale cami-i mezkûrun evkafına aid olan on altı sehimden sekiz sehm-i şayii icareteyn ile li-vahidin minel-müslimin olmak üzere icare-i tavile olan yüz seneye değinki müaccesesi on üçbin kuruş ve müeccesesi on kuruş ile olmak üzere cami-i kebir mütevellisi sabik müteveffa Hacı Salih Efendi'ye icar oldahi nefesine akd ve isticar eyledikten sonra tarih-i mezkûrde merkûm Hacı Salih Efendi salifûlbeyan kalecaminden isticar eylediğı sekiz sehim üzerine mütevellisi olduğu cami-i kebir mezkûr vakfına aid olan on altı sehimden altı sehim zammıyle mezkûr on iki sehim tarih-i mezkûrde yani anifü'l-beyan atmış dört senesi Şa'bân'ının evahirinde kezalik icareteyn ile yüz seneye değinki müaccesesi on beşbin kuruş ve müeccesesi on beş kuruş merkûm Hacı Hızır Ağa'ya isticar eylediğı vakitde siham-i mezkûre ecir mislinden dün ve ğabn-i fahiş ile mağbûn olduğu halde isticar kılındığınaki mezkûr on iki sehimin hiyn-i isticarında müaccesesi on sekiz bin kuruş ve müeccesesi atmış kuruş ecir misilli olduğuna ve mezkûr Ahmed Efendi ve babası vefatından sonra güzeran iden bin iki yüz yetmiş senesi şevvalin gırresinde ğaib ani'l-meclis Abdurrahman Efendi'ye dört bin beşyüz kuruşla isticar eylediğı diğer dört sehim ve müahharan

müma-ileyh Abdurrahman Efendi merkûm Hacı Hızır'a keزالık bi-tariki'l-icareteyn müdde't-i tavile ile iki bin beş yüz kuruşla

M.Ş.S.244/34-1 evvelki belgenin devamı

Verdiği vakitte mezkûr dört sehimin icare-i müacele-i mezkûre ve müeccelesi ecr-i mislinden dün olub ol-tarihde yine altı bin kuruş icare-i müaccelesi yirmi kuruş icare-i müeccele-i misliyesi idiğine ve mecmûu siham yani on altı sehm-i mezkûrenin müaccelesi yirmi dört bin ve müeccelesi seksen kuruş olduğuna şâhidiz ve şehadet dahi ideriz deyü her biri müddeayan-i mütevellian-i mezbûranın müddealarına muvafık ve mutabık müttehidü'l-lafz ve müttefikü'l-mana eda-i şehâdet-i şer'iyye eylediklerinde şehadetleri sirran ve alenan ba'de't-tadil ve't-tezkiye hayyiz-i kabûlde vaki olmağın tarafeyn fetevav-i şer'ife havale kılınıb müddeiyan-i mütevellian-i mezbûran yedlerine verilen fetva-yi şer'ifenin mazmûn-i münifesi berat-ı padişahi ile bir caminin mütevellisi olan Zeyd Camiye meşrut ve kırk sekiz sehimden ibaret olan vakıf hamamın on iki sehm-i şayiin icarı hakkında vakfın şartı na-malûm olduğu halde ecr-i mislinden dün ve ğabn-i fahiş ile mağbûn olarak li-vahidin minel-müslimin olmak üzere ala tariki'l-icaretiyn yüz seneye dek ecanibiden Amr'a ba-re'y-i kadı icare-i tavile ile icar ve icare-i müaccelesin ba'del-istifa şayian siham-i mezkûrenin kabz ve tasarrufuna Amır'da izin hucceti itasıyla Amır dahi olvecihle siham-i şayia-i mezkûreyi isticar ve kabûl ve bir zaman istiflal ittikten sonra Zeyid mütevellinin vefatı vaki olub yerine camiin tevliyeti hizmetine tayin olunan Bekir hamam-i mezkûreden siham-i merkûme icare-i müaccele ve müeccele-i misliyesinden noksan ve ğabn-i fahiş ile mağbûn olarak icar olunduğu bi'l-iddia vakia-yı mezkûreyi hâkim-i şer'a ref' ve fesad ve bütlanına binaen icare-i mezkûrenin fesh ve ibtaliyle siham-i mezkûre canibi vakfa istirdadını taleb ve müddeası müsteciri amrın müvacehesinde ber nehec-i şer'i beyine-i adile ile ba'del-isbat müteveli-i sabik dahi ğayri memûn olucak bütlan-i icareye mebni hakkimüş-şer müdde't-i tavileye icarı hakkında verilegelen izn-i huccetin ahkamı ibtal ve siham-i mezkûreyi canib-i vakfa istirdad ettirmeğe şeran kadir olurmu sūalinin cevabı ba-savabında olur deyü ifta buyrulmakla ber-mücib-i fetva-i şer'ife merkûm Hacı Hızır bila mesûğ-i şer'i isticar eylediği kırk sekiz sehimden on altı sehm-i şayiin

fesad-i icarına mebni fesh ve ibtaliyle merkûm Hacı Hızır'ın yedinde bulunan huccetlerin vekilleri muvafık-i şer-i şer'if olmadığından amelden bi'l-iskat battal keşidesiyle zikir olunan on altı sehimin nısfı olan sekiz sehim Cami-i Kebir Vakfı'na ve nısf-ı diğeri olan sekiz sehim bakiye kale cami-i şer'ifi vakfına kema kane ilhak ve teslim etmek ve bedel-i icare-i fasideden müteveffa Hacı Salih Efendi'ye medfûu olan on beş bin kuruş ile mezkûr Abdurrahman Efendi'ye kezalik medfûu ikibin beş yüz kuruş siham-i mezkûrenin istiğlalinden hasıl olan takas etmek üzere beyine-i şer'i olduğu bittaleb huzur-u âlilerine ilam olundu. El-emrû limen lehü'l-emr. Fi 3 Cemaziyel-ahir sene 1278.

Nüşatan olub birisi Salih ikincide yedinde ve birisi Cami-i Kebir mütevellisi Ahmed Efendi yedine verilmiştir.

M.Ş.S.244/34-2 (Arapça)

Şer-i şerîf-i enver ve mahfel-i din-i hanif-i ezherin hâkimi yazıb mühürledi ki Allah ona lütfiyle müamele eylesin. Halime hatun binti Hacı Hızır vasiyyesi olması itibariyle iki küçük çocuğuna müteveffa babasının metrukât ve muhallefatından intikal iden maslahatların görüb hakkını iddia edib ahz ve kabza ,ve bunları korumağa buluğu yeterli olmadığından merkûme Halime Hatun'u vasiyi şer'ie nasb ve tayin idüb oda vesayeti ve şartların kabûl ve merasimini vacib ve lazım olduğu gibi icra etmeye teahhüd itmeğin hakim müma-ileyh vech-i muharrer üzere mezbûreyi vasi nasb ve tayin eyledi. 15 Cemaziyel-ahir sene 1278.

M.Ş.S.244/34-3

Berat-i Padişahi ile bir caminin mütevellisi olan zeydi camii meşrut ve kırk sekiz sehimden ibaret olan vakıf hamamın on iki sehmi şaii icarı hakkında vakfın şartı na-malûm olduğu halde ecr-i mislinden dün ve ğabn-i fahiş ile mağbûn olarak li-vahidin ninel-müslimin olmak üzere ala tariki-icareteyn yüz seneye dek icabından amra ba- re'y-i kadı icare-i tavile ile icar ve icare-i müaccesesi ba'del-istifa şayian siham-i mezkûrunun kabz ve sarfına izin hucceti itasıyla amır dahi olvecihle siham-i şayia-yı menkûmeyi isticar ve kabul ve bir zaman istiğlal ittikten sonra zeyid mütevellinin vefatı vaki olub yerine camiin tevliyet

hizmetine tayin olunan Bekir hamam-ı mezkûreden siham-i merkûme icare-i müaccele ve müeccele-i misliyesinden noksan ve ğabni ile maġbûn olarak icar olduğu bi'l-iddia vakia-i mezkûreyi hakim-i şer'a ref' ve fesad ve bütlanâ binaen icare-i mezkûcrenin fesh ve ibtaliyle siham-i mezbûru canib-i vakfa istirdadını talep ve müddeası müsteciri amrın müvacehesinde ber-nehec-i şer'i beyine-i adile ile ba'del-isbat mütevellî-i sabık dahi ğayri memûn olacak ... icâreye mebnî hakimüş-şer' müdde't-i tavileye icar hakkında verile ol-huccetin ahkamı battal ve siham-i mezbûreyi canib-i vakfa istirdad ittirmeğe şeran kadir olur mu? olur. Ketebehü'l-fakir Es-seyyid ufiye anhü.

M.Ş.S.244/34-4 (Arapça)

Ebu-Hanife Rahimehüllah'a göre ortaksız eşyanın icar fasiddir. Gayede olduğu gibi fetvada bu görüş üzerinedir.

Ve hak sahibi olanların bunda icar sehimleri vardır. Ancak vakf şartı varsa yoktur. Bu da evkaf nazırı icareye velayeti olana evkaf izni verirsedir. Velayetle icar olunursa onlar için bu müddet zarfında icarlamak yoktur. Ancak vakıf mutlak olursa müstesna eğer böyle olmazsa icare fasiddir ve müstecire bir müddet menfeatlendiği için fesh olunur ve ücreti misil vacib olur.

Fetva: Mütevellî bir kişiden vakfın hamamını icarlarsa sonra hamam ücreti ziyadeleşmiş olsa denildiki hamam icarlandığı vakitte evvelden ücreti misil mikdarı ücreti varsa veya ücreti misilde insanların ayıblayacağı bir noksanı varsa icare müddeti bitmeden mütevellînin icar müddetinde evvelkini çıkarması yoktur. Eğer evvelki ücret insanların ayıblamayacağı bir ücretse icare fasid olur velevki ücreti evvelkinden veya başkasından ücreti müttehîde olsun onu ecri misil veya ziyade ile müstecirin razı olacağı şekilde sahih bir icare ile icarlama hakkı vardır(Kadıhâni).

Bir kişi gabni fahiş olduğunu iddia ederse vakf ehli basara ref olunur ve böyle olduğunu haber verilirse ikisinide de fesh eder. İmam-ı Muhammed'e hilafeten iki imama göre birinin feshi yeterlidir. (İşbah)

Ziyadeyi inkâr ettiği için Söz müstecirin sözüdür ücretde ücreti misildir nazır üzerinede beyine vardır. Nazır için mezkûr amel davası üzerine daha fazlasına icare yoktur. Çünkü icarenin akdi ücret bilmişil ile ziyade ve noksanla men olunur. Ve bu müddei için delil yoktur ancak inkâr edene yemin iddia edene beyine davası cümlesinden görülür. Çünkü ecir misilsiz icare sahih değildir ve müstecire tam ecir misil lazımdır. Çünkü hamam üç seneden çok vakıf icaresidir.

Cevahirül-fetevada dedi. Ebu'lula dediki yüz seneden fazla mevkuf olan arzın icarı caiz olurmu dedi cevabi fetvada kastalâni uleması zümresine icare zordur dedi, ve yine mütedeyyin olanlar için fetva verdi bu durumda icare uzun müddet olur. Böyle olmazsa ecir misil olur oda batıldır.

Vakf uzun bir icare ile icarlansa caiz değildir. Hûlâsa vakfın icaresi otuz senedir daha fazla uzaması ise caiz değildir uzun zamanın geçmesinde vakfın batıl olması vardır. Çünkü müddet ne zaman uzarsa ona mensub olur ve çok kerede kendisi ve vereselerinden mülkiyeti iddia olunur. (Cevahirül-feteva)

Bir kişi otuz sene ... icarlansa ve otuz sene akd yapıldığını yazsa zay'a vakfidir çünkü icare sahih değildir. Sahihdir diye de zikrolundu. Nevazilde meşayihin ihtilâfı ve hindivaninin sözü ve ebülleysin ihtiyarı evkâfı korumak için icare sahih değildir. Fetvada bunun üzerinedir.

Bazı meşayih buna karıştırdılar vakf üzerine caiz değildir. Vakfın ibtali ne müeddi olur. Çünkü müstecirin buradaki tasarrufu uzarsa ... ne zaman ki müstecir vakfı inkâr iderse insanlar ona şahid olur. Bu manada akidler ve bir akid arasında fark yoktur.

Ebu-Hanife buyurdu ki fetva uzun icarenin ibtali üzerinedir zahirenin 19 ncu babında vakidir. Çünkü otuz seneden fazla icarlanmışdır. Bunda ihtilaf ettiler meşayihin çoğunca caiz değildir denildi diğerleri emir kadıya ref olunur dedi. Ve Ebül'leys ve Kadîhâni bununla fetva verdi.

Lakin vakıfda muhtar kavle göre otuz senenin üstünde icare sahih değildir. Durum böyle olunca muhtelif akidlerle bazılarının cevaz verdiği gibi uzun süre icare caiz değildir. Allah onları afv etsin (Sadr-ı Şerif).

Kendisnde ayıb olmayan vakfı icarlamış olsa icare caiz değildir ve bu husus kendisine geldiği zaman onu ibtal etmesi lazımdır. Sonra eğer icarlanan şey emniyette olursa icare fesh olunur.

M.Ş.S.244/35-1

Mardin sancağına muzaf Midyat Kazası kurasından Eşil Karyesi sâkinlerinden iken bundan akdem kablel-keşf katilen vefat iden İbrahim bin Half'in vefatı vukuuyla veraseti eshab-ü fûruzdan zevce-i menküha-i metrükesi Fatıma binti Hemko ve sulbi kebir oğulları Hasan ve Mustafa ve sulbiye kebire kızı nuri ve müteveffa-i merkûm İbrahim'in firaşından hasıl ve mezbûre Fatıma'nın batnından mütevellidler sağır oğulları İsmail ve Hüseyin'e inhisarı ber-vech-i ati da'vâ-i sahiha zımnında şâhideyni madeleyn şehadetleriyle mahzar-ı hasm-ı cahidde ber-nehec-i şer'i sâbit oldukdan sonra sağıran-i mezkûranın hiyn-i rüşd ve sedadlarına değin tesviye-i ümûrlarına li-eclid-da'vâ kıbeli şer'iden mensub vasileri erkarındaşları mezkûr Hasan kendi tarafından bi'l-asale ve sağıran-i merkûman taraflarından bi'l-vesaya ve mezkûr Mustafa ile Fatıma merkûmetan Fatıma ve Nuri nam hatunlar taraflarından zatlari marife't-i şer'iyye ile arifan karye-i mezbûre sâkinlerinden Süleyman bin Ali ve Hasan bin İbrahim nam kimesnelerin şehadetleriyle vekil olduğu sâbit ve sübut-u vekâletine hükm-i şer'i lahik olan mezkûr Hasan Mardin Meclisi'ne mahsûs olan odada bilcümle aza-i meclis hazır oldukları halde akd olunan meclis-i şer'imiz vacibüt-tevkirde katl töhmetiyle canib-i hükümetden ahz ve girift olunan karye-i mezbûre sâkinlerinden işbu baisani'l-ilam Melek bin Ali bin Ahmed ve sevirikü'l-asl olub Eşli sâkinlerinden Mahmud bin Ahmed bin Abdullah müvacehelerinde bi'l-asale velvesaya velvekele üzerlerine da'vâ ve takrir-i kelamında vasi ve vekilleri olduğum merkûmunun mürisleri pederim müteveffa merkûme mezbûratdan işbu mezkûr Melek buğuz ve adave't-i dünyeviyesiyle merkûm Mahmud dahi zimmetimde deyn-i ğayri meşru olub ciheti kumardan olan bin ikiyüz kuruş

benden istifa ideceğine hulyai batilesiyle zağm ve tasdim eylediklerinden mürisimiz babam müteveffa merkûm dahi maslahat zımnında Ekferceviz Karyesi'nde Hüseyin indinde olub işbu sene-i haliyede güzeran iden Rebiulahir'in yirmi üçüncü isneyn günü vakt-i gurubda mezkûr Ekferceviz Karyesi'nden gelürken merkûman Melek ve Mahmud gelmesinden tecessüs etmeleriyle ikisi beraber oldukları halde Eşil Karyesi'nden müteveffa babamızın idamı kasdiyle ev olmak mühanesiyle karyeden çıktıklarında karye-i mezkûr Eşil'e istima-i savt olmayan kimesnenin tasarrufunda bulunan anz-ı haliyede mağrib namazını eda ider iken merkûmandan mezbûr Mahmud ale't-i carihadan kurşunla memlû yedinde bulunan şeşhane tüfenk ile sol kaburgası altından darb ve nüfuz eden kurşun sağ kaburgası altından huruc itmiş ba'dehü keزالik yedinde bulunan kılıç ile boynunda bir varakasinda iki kılıç dahi darb ittikte merkûm Melek dahi yedinde bulunan hançerle üç hançerle üç hançer boynunda sağ omuzu üstünden üç hançer sol omuzu üstünden boynu altından ve sekiz hançer arkasında darb ve cerh ve maan mezkûranın Melek ve Mahmud'un darb ve cerhlarından müteessiren vasi ve vekilleri olduğum merkûmunun mürisleri babam İbrahim derhal vefat ettikten sonra Mezbûran Melek ve Mahmud müteveli-i merkûm katil oldukları mazanna-i kaviyesiyle ittiham ve Midyat hapishanesinde habs ittirdikten sonra li-eclid-da'vâ bizi re's-ü liva olan Mardin'e irsallerinde Reşmel Karyesi'nde Şeyho bin Sema Şami Hanesi'nde müsafir olduğum halde merkûm Mahmud yanıma gelüb beni Mardin'e götürme sana sıdk ve sahih kaziye diyeceğim didiğinde babam müteveffa kılıç ile ben darb ittim deyü ikrar ve mezbûr Melek dahi hançer ile darbını keزالik itiraf eylemiş ve mezkûr Mahmud'un ikrar ve itirafı üzere ol vecihle beyine ve bürhanım vardır süal olunub icabı şer'isi bilvesaya velvekale vel-asale isterim deyü ba'ded-da'vâ vel-istintak merkûman cevaplarında müdde-i merkûmun babası müteveffa İbrahim katl olduğu günde ikindi vakti Eşil Karyesi'nden talebi kasdiyle ikimiz karye-i mezbûreden huruc ve kablel-mağrib Dirazbene Karyesi'ne vusulümüzden sonra mezkûr karyenin kahyası İbrahim Çavuş hanesinde yatsı vaktine kadar kalub ve yatsıdan sonra mezkûrun konağından Eşil'e avdet ittiğimiz vaki isede ancak madde-i katl bizden vaki olmamış ve mezkûr Reşmel Karyesi'nde mezbûr Şeyho bin Semo Şami Hanesi'nde merkûm Mahmud ve müddei merkûm ol vecihle ikrar ve itirafını ve

kaziye-i mezbûre kendilerinden sudurunu külliye-i inkar ittiklerinde müdde-i asil ve vasi ve vekîl-i merkûm Hasan'dan ber-vech-i muhrrer müddeasına muvafık beyine taleb olundukda ba'del-imhali's-şer'i şayan-ı kabul olacak beyine ityanından izhar-ü acz idüb ve merkûmanın tahliflerine dahi talib ve rağib olmamakla müddei asil ve vasi ve vekil merkûm Hasan'ın da'vâ-i mücerredesiyle bila-beyan merkûmana bi-vechin olan muarazadan men'olunduğu huzur-u Alilerine ilam olundu. Fi 7 Receb li sene 278.

M.Ş.S.244/35-2

Medine-i Mardin sâkinlerinden iken bundan yirmi gün mukaddem vefat iden Köftezade Hacı Mehmed Emin bin Seyyid Hasan nam kimesne veraseti eshab-ü furuzdan zevcesi Halime binti Hacı Hızır ile sahih-i sulbi kebir oğlu Abdülkadir ile ve sağır ve kebire kızları Hazine ve Aişe ve sağıre Vesîle'ye inhisarı ba'de't-tahakkuk tashih meseleleri sekiz sehimden ibaret olub bir sehim zevcetü'l-merkûme Halime hatun ve dört sehim ibnü'l-merkûmandan ikişer sehim her birine ve baki sehim benatü'l-merkûmatdan beher sehim her birine isâbeti ba'de't-tahakkuk verese-i merkûmunden mezbûretan Hazene ve Aişe Hatunlar taraflarından zatları tarif-i şer'i ile arifan Şeyhmus bin Molla Ömer ve Dervîş Ağa bin İsmail Ağa şهادetleriyle zikr-i cai hasm-i cahidan mahzarında sâbit ve sübütü vekâletine hükm-i şer'i lahik olan ... Çelebi bin Hacı Abdülkerim Meclis-i Şer-i Şerîf-i Enver ve mahfel-i din-i münif-i ezher'de sağıran-i mezkûran Noman ile Vesîle'nin tesviye-i ümûrlarına kibel-i şer'idin ba-hucce't-i şer'iyye mensub vasiyi şer'ileri merkûme Halime'nin zati ba'de't-tarifi's-şer'i tarafından vekîl-i müseccel-i şer'isi bulunan işbu baisü'l-kitab merkûm Abdülkadir müvacehesinde üzerine bilvekal da'vâ ve takrir-i kalamında bundan akdem vefat eden sulbi müma-ileyh cümle metrûkat ve muhallefatından müvekkilelerim mezbûretan Abdiye mücibi tashihi mezkûr sekiz sehimden iki sehim hisseleri yerine bundan akdem ala sebili't-teharücüs-şer'i beherine altı bin beş yüz kuruşdanki ceman ikisine on üç bin kuruş cümle terekesinden biraderi merkûm Abdülkadir tarafından bi'l-asale ve validesi vasiye-i mezbûre tarafından vekâleti müaccelesi hasebiyle salifü'l-beyan meblağ-ı mezkûr ile müsaleha ve irza eyledikleri vaki isede ancak müteveffa mü-a-ileyhin cümle terekesinden zimem-i nasda mebalîğ-i

külliye alacağı olup ve terekede bundan düyünatın sıhhat-i sulh-ü teharücden mani ve şeraiti müstevfî olmadığından mezbûr sulnün fesadına mebni müvekkilelerim elmerkûmüne aid olan sihamın ikrarı matlubumdur deyü ba'ded-da'vâ vel-istintak merkûm Abdülkadir Çelebi cevabında fi'l-hakika bundan yirmi gün akdem vefat iden babam müteveffa mezbûr vefatı vukuundan sonra müdde-i mezkûrun müvekkileleri hemşirelerim mezbûretan Hazene ve Aîşe hisse-i irsiyye-rin benden talep eyledikleri vaki isede ancak zimem-i nasda olan babasının düyünatından iskat-i hak ettikten sonra düyundan hali kuruş ve akardan ibaret kalmış olan terekесinden şeraiti hucceti sulhü teharüc mevcüd olduğu halde hisse-i irsiyyelerinden ezyed on üç bin kuruş ala sebili't-teharücüş-şer'i cümlesi vekili olduğum halde vasileri validem mezbûre Halime'ye olan vekâle't-i mahkiyyem hasebiyle bi'l-asale vel-vesaya velvekale bedi'l-i mezkûr ile sulh ve ibrâ ve bedel-i sulh-i mezkûru yedimizden ahz velkabz hisselerine müteallik amme-i deâv'i ve mütâlebât ve kâffe-i eyman ve mühasamatdan zimmetimizi ibrâ ve iskat biz dahi sulh-u mezkûru tarafımdan asaleten ve vesayeti mezbûre valideme vekâletim hasebiyle kabûl ve bedel-i sulh-u mezkûra müteallik amme-i da'vâdan zimmetlerin ibrâ ve iskat eylemişiz ve işbu vaki olan sulh ve ibrâdan sonra ba'del-yevm bizimle bir güne da'vâ ve mütalebe ve hakları kalmamışdır deyü ba'ded-def' vel-inkar dafi-i mezbûrun defîne muvafık ve makaline mutabık beyine-i şer'iyye talep olundukda mahallerinde adl ve makbûlü'ş-şehade iddikleri ihbar olunan Babüssur Mahallesi'nde Cami imamı Nakib-zade Hacı Ali Efendi ve Dervîş Ağa bin İsmail ve Şeyhmus bin Molla Ömer namün kimesneler li-ecli'ş-şehade meclis-i şera hazirun olup ledel-istışhad her biri filhakika müddeiyyetan-i mezbûretan sağiran-i mezkûranın vasiyyeleri valideleri elmerkûme tarafından bi'l-asale ve sağiran-i mezbûran bilvesaya ve Mezbûr Abdülkadir kezalik tarafından bi'l-asale ber-mücib-i sahih mezkûr hisse-i musibelerin talep eylediğinde zimem-i nasda olan düyünatından iskat-i hak ettiklerinden sonra düyünü hali kuruş ve akardan ibaret kalmış olan terekесinden on üç bin kuruşun ala sebili't-teharücüş-şer'i merkûm Abdülkadir ile validesi vasiye-i mezbûre Halime Hatun ile müsaleha ve irza anlar dahi sulh-u mezkûru vech-i muharrer üzere kabûl ve bedel-i sulh-ü mezkûru müma-ileyh Abdülkadir Ağa yedinden bi't-tamam vel-kemal ahz ve kabz ve ibka ettiklerindene sonra hisse-i irsiyyelerine müteallik kâffe-i deâv'i ve

mütâlebât ve amme-i eyman ve mühasamatdan merkûmunun zimmetlerini ibrâ ve iskat ve anlar dahi kabûl ve medfûları olan bedel-i sulh-u mezkûre müteallik kezalik amme-i deâv’’iden ibrâ ve iskat eylediklerine şâhidiz ve şehadet dahi ıderiz deyü her biri dafi-i mezbûrun def’ine muvafık ve mutabık müttehidü’l-lafzı vel-mana eda-i şehâdet-i şer’iyye ittiklerinde şehadetleri ba’de’t-tadil ve’t-tezkiye hayyiz-i kabûlde vaki olmağın tarafeyn fetva-i şer’ifeye ledel-havale dafi-i mezbûrun yedine verilen fetva-i şer’ife mazmûn-i münifesi zeyd müteveffiyenin kızları Hind ve Vad ve Zeyneb zimem-i nasda olan babasının düyunatından iskat-i hak ettiklerinden sonra düyundan hali kuruş ve akardan ibaret kalmış olan terekesindene ala sebili’t-teharücüş-şer’i nûkudatından olarak bir meblağ-ı malûm üzerine biraderleri amir ile müsahalelerinde Amır dahi sulhu kabûl vebedel-i sulhu ifasıyla beraber meyanelerinde kâffe-i deâv’’iden dahi ibrâ-i am hasıl olsa sulh ve ibrâ-i mezkûr şeran sahih ve mükarrar olurmu el-cevab olur bu suretde sulh ve ibrâ-i mezkûr olvecihle hasıl olduğı mevta-yi sahiha tekaddümünden sonra bi’l-beyyine sâbit ve hucce’t-i sulh ve mübarat dahi vech-i şer’i üzere hükm-i hakim dahi lahik olucak ba’dehü merkûmatdan birisi sulhdan rücu ve da’vâyı istifaf etmek murad eylese ba’de tamamis-sulh vel-ibrâ da’vâsı şeran makbûle ve mesmûa olur mu süalinin cevabı ba-cevabında olmaz deyü ifta buyrulmağın ber mücib-i fetva-i şer’ife ve şühud-ü mezkûrunun şehadetleri mücibince işbu münakid olan sulh-u mezkûrun sıhhatine hükm-i sahih-i şer’i ve kaza-i sarih-i

M.Ş.S.244/36-1 evvelki belgenin devamı

Meri lahik olmağın ba’des-sulh da’vâ-i mezbûrenin istinafi caiz olmayub müddei vekili mezkûr müvekkilelerine izâfetle biraderleri müma-ileyh Abdülkadir Ağa’ya bivechin olan müarazadan men’ olunduğı ma-hüvel-vaki bittaleb ketb ve imlâ olundu. Tahriran fi’l-yemi’l-hamisi vel-işrin min Şehr-i Cemaziyel-ahir li-sene semanin ve sebiyne ve mieteyni ve elf (25 cemaziyel-ahir sene 1278).

Bakizade Hacı Ali Efendi, Yunus ... Kermo ... ağa bin İsmail, Şeyhmus bin Molla Ömer, Abdülaziz bin Hacı Ömer Beğ, Hindizade Hafız İbrahim biraderi Ahmed Ağa, oğlu Salih Efendi, Cillozade Mahmud Ağa, Şeyhmos Efendi.

M.Ş.S.244/36-2

Kürdistan Eyaleti dahilinde Mardin'in etraf-ı şehir kurasından Benabil Karyesi sâkinlerinden iken bundan akdem ba'del-keşf katilen vefat eden tebea-i Ğayr-i Müslime'den Yakob Veledi Abdullah Nubari nam kimesne veraseti eshab-i fûruzdan zevcesi Hüsni binti ısa ile müteveffa-i mezbûrun firaşından hasıl ve mezbûre Hüsni batnından mütevellid ve mütevellide sağiran oğulları Hacı ve Neco ve sağiretan kızları Saydi ve Verdiye münhasıra olduğu mahzar-ı hasm-i cahidde ber-nehec-i şer'i sâbit ve sübut-ü verasetlerine hükm-i şer'i lahik oldukdan sonra sığar-i mezbûrunun hiyn-i rüşd ve sedadlarına değin tesviye-i ümûrlarına kibel-i şer-i âliden li-eclid-da'vâ mensub vasileri amüceleri Melas veledi Abdullah ile zevcetü'l-mezbûre vasi şahsı ba'de't-tarifi'ş-şer'i Mardin Meclisi'ne mahsûs olan odada aza-i meclis hazır oldukları halde akd olunan Meclis-i Şer-i Şerîf-i Enver ve mahfel-i din-i ezher'de karye-i mezkûre ahalisinden ve tebea-i ğayri müslimeden kezalik ba'del-keşf katilen vefat eden karye-i mezkûrenin muhtarı Musa veledi Antra bin Hazra Çeto ve Antra bin Hazra varisleri bulunan zevcetan-i menkûhetan İnso binti Maks Bederos ile Saydes binti Neco ve sağiran oğulları Çeto ve Antar ile sağirat kızları Merime ve Nemi vaktinde vasileri ammeteleri marife't-i eşhas erit antez ile marifetan bi'ş-şahs kebiretan kızları Verdo ve Merime meclis-i mezkûre hazirun oldukları halde karye-i mezbûre ahalisinden yine tebea-i ğayri müslimeden işbu baisünü'l-ilami'ş-şer'i İbrahim ve Andan ve Ayso ve Larico müvacehelerinde üzerlerine da'vâ ve takrir-i kelimalarında bundan akdem güzerehan iden sene-i haliyenin Şehr-i Saferi'l-hayrı'n on sekizinci günü yevmi ehadde mürisimiz müteveffa-i mezbûr Yakob ile maktû'l-ü mezbûr Musa anib-i miriye vergiyi muhassasası itası için münazaaları vukuunda maktû'l-ü mezbûr Musa yedinde bulunan demirden bir kazma ile mürisimiz mezbûr Yakob'un başına telafi nefsi mücib müzhekatür-ruh darb ile üç defa olarak başının önünde ve sağ ve solunda darb ve cerh ve kafasın kesr ettikten sonra mürisimiz maktûl mezkûr Yakob dahi yevm-i mezkûrde vakt-i zuhurda cem-i ğafir mahzarında bünye-i İnsan mütehammil olmayacak ve zühük-i ruhu mücib alat-ı carihadan yedinde bulunan hançer ile mezbûr Musa'nın boynuna darb ve cerh ve darb ve cerh-i mezkûrden müteessiren derhal vefat vaki olmakla

verese-i carları bulunan hüsnü ve mülki bizzat mezkûrun İbrahim ve Abdullah ve Ayso'nun fuzulen vaki olan müavenetleriyle katl ve idam idüb ve fi'l-hakika mürisimiz merkûm Yakob mürisleri mezbûr Musa'nın katili ise ancak kısasen katline hükm-i şer'i taalluk etmeden evvel katl itmiş olduklarından elyevm mezbûrun dahi mürisimizin kisasıyla şeran katl olunmalarını isteriz deyü ba'ded-da'vâ vel-istintak maktû'l-ü mezbûr Musa'nın vereseleri salifü'l-beyan hazirün-i mezbûrun cevablarında filhakika tarih-i mezkûrde karyemizde maktû'l-ü mezkûr Yakob ile diğerkatî'l-i mezbûr mürisimiz Musa'nın meyanelerinde vergiden dolayı münazeat vaki olub ve müdde-i mezbûrun mürisleri maktûl mezbûr Yakob bila hak amden mürisimiz mezbûr Musa'yı mücib-i kisas olan katl ile katl ve idam etmesi yani alat-i carihadan hançer ile boynuna darb ve cerh ettikten sonra kendisi dahi yedinde bulunan demir kazma başına darb ve cerh idüb Yakob'un darb ve cerh-i mezkûründen müteessiren derhal katilen vefatı vaki olmakla bizdahi yevm-i mezbûr ve vakt-i mezkûrde mürisimizi darbından mecrüh ve başı meksür ve helake müşerref olduğu halde kimsenin ianesi olmaksızın mürisimizi kısasında biz dahi yedimizle katl itmişiz deyü ikrar etmeleriyle müayyen katil deyü teşhis olunan İbrahim ve Abdullah ve Aysa'yu dahi istintak kılınarak ve merkûmden külliye katl ve ianeleri inkarlarında madde-i katilde ianeleri üzerine müddeiyün-i mezbûrundan beyine taleb olunub ve gibbel-imhali's-şer'i ikame-i beyyineden aczleri zahir olmakla tahlifine razı olmaları üzerine ve merkûm Yakob dahi bu suretle Musa'yı bi-ğayri hakkın ale't-i cariha ile darb ve cerh ve katl ettikten sonra kendisi Musa'nın darb ve cerhinden ve kebir vereseleri fiillerinden katl ve idam olunageldiği ecilden tarafeyn fetva-i şer'ife havale kılınarak ve müsânın veresesinin yedlerine verilen fetva-i şer'ifenin-de mazmûn-i münifesi Zeyidd Amr'in mücib-i kisası olan katl ile katl ittikden sonra amrın hisran varisi Zeyd'in üzerine kisas ile hükm olunmadan Zeyd'i kısasen katl eylemesiyle Zeyd'in veresesi Zeyd'in Amr'ı vech-i muharrer üzere katl ettiğine muterifler iken kable'l-hükm katl eyledin deyü bekiri kisas ittirmeğe şeran kadir olurmu süalinin cevabı ba-savabında olmazlar deyü ifta buyrulmağın ber mücib-i fetva-i şer'ife Musa'nın kebir veresesi olub Yakob'un katlinde mukir olanların kisası lazım gelmeyüb ve muin-i katil ahz ve girift olunan mezbûr İbrahim ve Abdullah ve Ayso'nun haklarında birgüne isbat

bulunmadığından itlaf ve kısası lazım gelmeyeceği mezbûrune ba'de't-tefhim verese-i mezkûrun ile mezbûrun İbrahim'e ve Abdullah'a ve Ayso'ya bi-vechin olan muarazadan men olundukların huzur-u âlilerine ilam olundu. El-emrû hazretü men lehü'l-emr. Tahriran fi'l-yevmi's-sâbii min şehr-i Receb li sene semanın ve sebiyne ve mieteyni ve elf (7 Receb sene 1278).

M.Ş.S.244/36- 3

Mahruse-i Mardin ahalisinden iken bundan akdem vefat iden Gümülü-zade Seyyid Ahmed bin Said'in veraseti eshab-ü fûruzan zevcesi Hacce binti Hacı Mustafa ve kebir oğulları Mehmed ve Mahmud ve Ali ve sıgarları Hüseyin ve Fatıma ve Aişe'nin hiyn-i rüşd ve sedadlarına değin tesviye-i ümurlarına kıbel-i şer-i âliden Mensube vasiye-i şer'iiyeleri mezkûre Hacce tarafından zat-i mezbûreyi marife't-i şer'iyye ile arifan Ali bin Hacı Mehmed Efendi ve Mehmed bin Seyyid Ahmed şهادetleriyle vekil olduğu sâbit ve sübut-u vekâletine hükm-i şer'i lahik olan mezbûrun Mehmed ve Mahmud ve Ali'nin vekîl-i müseccelleri Avşiyezade Hacı Ömer bin Hacı İbrahim Efendi Meclis-i Şer-i Şerîf-i Enver ve mahfel-i din-i hanif-i ezher'de zikri cai bir kıta bahcenin nısf-ı şayiine vaz-i yedi bi'l-beyyineti's-şer'iyye sâbit olan işbu baisü'l-ilami's-şer'i Gümülü-zade Hacı Zafer Ağa bin Mehmed Said'in müvacehesin-de üzerine da'vâ ve takrir-i kelimasında Mardin haricinde Mardin'in etraf-ı şehri kurasından Zeşimler Karyesi akarında vaki tahdidden muğni ve tarifden müstağni burcu eyvan ve nam-ı diğer kasır bahcesi demekle meşhur ve maruf bir kıta bahcenin nısf-ı şayii vekilleri olduğum müteveffa mezbûrun veresesi elmerkûmun mürisleri müteveffa-i merkûm hal-i hayatında bahce-i mezkûrenin nısf-ı şayi-i mezkûru silk-i mülk-i sahihinde münselek olduğu halde tarih-i ilamdan onsene mukaddem yani güzeran iden yetmiş üç senesi tarihinde bey-i vefa tarihiyle iki bin kuruşa biraderi mezbûr Hacı Zafer Ağa'ya bey bi'l-vefa ile bey ve teslim ettikten sonra müma-ileyh Hacı zafer Ağa dahi bunları müteveffa-i mezbûr huzurunda bahce-i mezkûrede olan kadim ebniyesi hedm ve bir cesim köşk binasına her ne kadar tasarrufunu görüb sükûtü vaki olmuş isede ancak kablel-fekk vefatı vaki olmuş olduğundan vekilleri olduğum müteveffa-i mezbûrun vereselerine intikaliyle elyevm şer'ile süal ve nısf bahce-i mezkûre bana teslimine tenbih olunmak matlubumdur deyü ba'ded-

da'vâ vel-istintak merkûm Hacı Zafer Ağa cevabında filhakika vaz-ı yedini ikrar ancak tarihten on beş sene akdem güzeran iden yetmiş üç tarihinde tarafeynden icab ve kabule havi şûrut-i müfside ve mübtileden beri ve ari olarak bey-i bat-i sahih-i şer'i ile iki bin kuruşa bana ve teslim-i semen ve kabz-ı semen ittikten sonra ben dahi bayii müteveffa-i mezbûr hal-i hayatında yedi sene tasarruf ve kadim binası hedm ve müceddeden bir cesim köşk içinde bina eylediğim halde vaki olan bina ve tasarrufumu görüb vefatına kadar bila ömr-i şer'i sakit olub ve işbu mürisleri el-mezbûrun vaki olan sükûtü da'vâya mani olub vereseleri el-mezbûrune adem-i intikalinden başka ve katib ve kibar vereseleri elmezkûrun ile vasiye-i mezbûre keزالik sekiz sene zarfında tasarrufu emlak ile vaki olan tasarrufumu grüb biğayri ömr-i şer'i vaki olan babalarının sükûtüyle müddeiyün mezbûrunun sükutleri min haysü'l-mecmu' on beş seneye baliğ olub ve da'vâya mani olduğundan elyevm da'vâları şayan-i istimağ ve kabûl değildir deyü defi'le mücab oldukda müddei vekîl-i mezkûrun vekilleri olduğu müteveffa-i mezbûrun mürisleri elmerkûm Seyyid Ahmed'in müdde't-i mezkûre zarfında müşterinin tasarrufuna vaki olan rüyet ve sükûtü vefatından sonra versesi el-mezbûrunun keزالik sükutleri ba'del-ikrar ve't-tasdik tarafeyn fetva-i şer'ife havale dafi-i mezbûrun yedine verilen fetva-i şer'ifenin mazmûn-i münifesi Zeyid biraderi Amır'dan bey-i bati ile iştirâ ve temellük ittiği bahcenin ebniye-i kadimesi hedm ve içinde ebniye-i müceddede ihdasiyle Amır dahi yedi seneden mütecaviz işbu tasarrufun görüb bila ömr sükut itmiş iken vefatı vaki olub veresetü'l-car ile verese-i sığarın vasiyi şer'ileri keزالik Zeyd'in ba'de-ma sekiz seneden ziyade tasarrufunu görüb sükût ettikten ve min haysü'l-mecmu' Zeyd'in tasarrufunu on beş seneye baliğ oldukdan sonra Amr'ın versesi bahce-i merkûme bey'i bi'l-vefa ile mürisimiz Zeyd'e bey itmiş deyü da'vâ eylese da'vâları zeydin üzerine şeran mesmûa olurmu sâlinin cevabı ba-savabında olmaz deyü ifta buyrulmağın bermücb-i fetva-i şer'ife da'vâ-i mezkûre şayan-i istimağ ve kabûl olmadığından müddei vekîl-i mezbûr müvekkillerine izâfetle merkûm Hacı Zafer Ağa'ya bi-vechin olan muarazadan men olundukları huzur-u âlilerine ilam olundu. Fi 15 Recebb sene 278.

M.Ş.S.244/36-4

Der-devlet-mekine arz-ı dai-i kemineleridir ki nezare't-i evkaf-ı hümayun-u hazre't-i mülükaneye mülhak evkafdan Mardin haricinde vaki Cihangir Camii şer'ifinin rubu tevliyetine iki akçe vazife ile ba-berat-i âli mutasarrıf olan Mahmud bin Molla Yunus vefat idüb yeri hali ve hizme't-i lazimesi mahlül ve müattal kalmakla müteveffayı mezbûrun sulb-i kebir oğlu olup Medine-i Mardin mahallatından Cami-i Kebir Mahallesi'nin on ikinci hanesinin ikinci numarasında yirmi yedi yaşında ceride-i nüfusda mukayyed bulunan işbu bais-ü arz-ı ubudiyet Mehmed bin el-müteveffa Mahmud bendeleri rubu tevliyet ehlîyet ve istihkakı zahir ve nümayan olmakla tevliye't-i mezbûre babası müteveffa-i müma-ileyhin mahlülünden müma-ileyh Mehmed bendelerine tevcih ve yedine müceddeden bir kıta berat-ı şerîf-i âlişan sadaka ve ihsan buyrulmak ricasıyla bi'l-iltimas der-devlet medara arz ve ilam olundu. El-emrû limen lehü'l-emr hurrire fi'l-yevmi's-sâbii aşera min şehr-i Recebü'l-mübarek sene semanın ve sebiyne ve mieteyni ve elf(17 Receb sene 1278).

M.Ş.S.244/37-1

Mahruse-i Mardin'de Şeyh Şükrullah Mahallesi sâkinlerinden iken tarihten bir mah mukaddem vefat eden Hafız Yusuf bin Mehmed Ali düyunu terekkesinden ezyed olduğu halde vefatı vaki olduğundan veresesı terekeden keff-i yed etmeğin müteveffa-i mezbûrun ğarimleri marifetiyle beynel-ğurema bi-tariki'l-ğurema tevzi ve taksim için sük-i sultanide ba'del-müzayede ve inkitair-rağbet semen-i misilleriyle taraf-ı şer'idin bey olunan terekesi defteridir ki zikir olunur. Hurrire fi l-yevmi'l-hadi vel-işrin min Şehr-i Cemaziyel-ahir li-sene semanın ve sebiyne ve mieteyni ve elf(21 cemaziyel-ahir sene 1278).

Hinta 15=224-80, merkeb 1=600, dükkanında mevcüd olan eşya-i malüme-i mebianın semeni 600, tas 3=28,5, sahan 5=49,5, tencere 1=37, ... 8=69, büyük kazan 90, sahan 44, büyük tencere 8=66, ibrik 1=27, şamdan 1=5,5, sağır şakka 1=14, kilim 1=27, beyaz ... 1=6, bast 55, köhne seccade 1 =10,5, müstağmel

çizme 1 =18, şal beyaz 1=8, bir kat yatak 1 91, sağır minder 1 çuval 3= 31, zimem-i nasda olan düyünatından isâbet eden 290,yekün mecmü-u deyn 4408,5

Minhal-İhrac :

Ber-mücib-i rüsmü kısmet 112,5 rüsm-i dellaliye 10, kaydiye 15, katibiye 20 yekünü'l-ihracat 254,5

Sahhal-Baki :

Deyn-i müsbete Hacı Zafer Ağa bi's-şehadeti Abdi Ağa bin Mehmed ve Mehmed Said bin Mehmed ba'de't-tahlif meblağ 2035- minel-ğurema 131

Deyn-i Hafız Mahmud Efendi bi's-şehadeti Abdülkadir bin Mehmed ve Hacı Mehmed bin Hacı Hafız ba'de't-tahlif meblağ 2000- menal-ğurema 825

Deyn-i Şeyh Abdülvehhab Efendi İbsarzade bi's-şehadeti Molla İsmail bin Hacı Kasım Efendi ve Mehmed bin Selim ba'de't-tahlif meblağ 4870 minel-ğurema 2008

Deyn-i âliki mesbüti bi's-şehadeti Molla Abbas bin Hacı Şeyhmus ve biraderi Ahmed ba'de't-tahlif meblağ 580 minel-ğurema 239,5

Deyn-i İsa bin Şemseddin bi's-şehadeti Molla İsmail ve Mehmed'e Şer'if ba'de't-tahlif meblağ 590 minel-ğurema 243,5

M.Ş.S.244/37-2 (Arapça)

... Evsi veledi Lori merkûmlarla sağır Evsi ... Maks Manço veledi Şemas ve Sanyo binti Makb Mançı ve İyle binti İlya Lakmo merkûmlar irs-i şer'i ve şira-i şer'i ile kendisine intikal edib yed ve tasarruflarında bulunan Necmeddin Gazi Mahallesi'nde vaki kıbleten ve şimalen ve şarken ve ğarben tariki am ile mahdûd dört mesalibi olan hücre maslebeleri olan manzara dahiliyesinde maslebeli necari ve maslebeli eyvan ve eyvanın dahilinde kahve ocağı maslebesi olan beyt ve üç maslebeli ahur ve diğeri ahur nısıf maslebeli matbah ve maslebeli diğeri bir matbah

ve cübbeyni ma' fevkani bir huş ve yine tahtani diğer bir huş ve evin kible tarafında harabeyi müştemil mülkü bi'l-cümle hudud ve kâffe-i mürafik vel-levahik vel-hukuk semen-i makbûzu olan bin onbeş kuruş rumi cedid ile bey-i şira-i sahih-i bati ile tarafeynden icab ve kabul ve kabz ve ahz ve'r-rüyet ver-rızayı müştemil olarak satın aldı ve satıcılar ve küçük çocuk için satılan bu mülkte bundan sonra hiçbir vecihle da'vâ ve mütalebe hakkı olmayub bi'l-cümle hukuk ve kâffe-i mürafik vel-kabûl ve ahz ve rüyet ve rıza ile müşterinin mülk-i sarihi olmuştur. Keyfe ma yeşa tasarruf iderler. 19 Receb sene 1278.

Mehmed Efendi, Molla Şeyhmus, İhbarzade Şeyh İbrahim Efendi, Davud Beğ Efendi, Şeyh Hüseyin Ağa ibni Dervîş Ağa, Şeyhmus Efendi.

M.Ş.S.244/38-1

Mardin Sancağı'na muzaf Ğavras Nahiyesi kurasından Hamberyan Karyesi sâkinlerinden iken bundan akdem vefat eden Yusuf Ağa bin Ali el-molla nam kimesnenin veraseti eshab-i fûrûzdan zevcesi Halime binti Mehmed Koto ile sahih sulbi kebir oğlu Abdüllah'a inhisarı ba'de't-tahakkuk meseleleri bihükmi'l-feraiz sekiz sehinden kalub bir sehmi zevcetü'l-mezbûre mezkûre Halime'ye ve baki yedi sehmi oğlu merkûm Abdullah'a isâbeti tahakkukundan sonra verese-i mezkûrundan mezbûre Halime zati ba'de't-tarifi's-şer'i Meclis-i Şer-i Şerîf-i Enver ve mahfel-i din-i hanif-i ezher'de mezkûr Abdullah'ın müvacehesinde üzerine da'vâ ve takrir-i kelamında bundan akdem vefat eden mürisim zevcim müma-ileyh cümle metrûkat ve muhallefatından bana aid ber-mücib-i tashih sekiz sehinden bir sehim hisse-i mevrûsem yedinde bundan akdem güzeran iden yetmiş yedi senesi Şehr-i Rebiü'l-ahiresi'nde ala sebili't-tehü arücüş-şer'i beş yüz kuruş cümle terekesinden merkûm Abdullah ile müsaleha ve ırza olduğum vaki isede ancak müteveffa müma-ileyhin cümle terekesinden zimem-i nasda bir mikdar meblağı alacağı olub terekede bulunan düyünatın sıhhat-i sulh-ü teharücden mani ve şeraiti müstevfi olmadığından meblağ-ı sulhun fesadına mebni sekiz sehinden aid olan bir sehmin ifrazı matlubumdur deyü ba'ded-da'vâ vel-istintak merkûm Abdullah cevabında fi'l-hakika bundan akdem vefat eden babam müteveffa-i mezkûr vefatı vukuundan sonra müdde-i mezkûre hisse-i irsiyesin benden taleb ve

da'vâ ittiği vaki ise de ancak zimem-i nasda olan babam müteveffa mezkûrun düyunatından iskat-i hak ittikden sonra düyundan hali kuruş ve akardan ibaret kalmış olan terekesinden şerai't-i sıhhat-i sulh-i teharüc mevcûde olduğu halde ala sebili't-teharüci'ş-şer'i benimle bedel-i mezkûr ile sulh ve ibrâ ve bedel-i sulh-i mezkûr ba'del-ahz vel-kabz hisse-i irsiyyemize müteallik deâv"i ve mütâlebâtıdan ve kâffe-i eyman ve mühasamatdan zimmetimi ibrâ ve iskat idüb ve işbu vaki olan sulh ve ibrâdan sonra elyevm benimle bir güne da'vâ ve mütalebe ve hakkı kalmamıştır deyü ba'ded-def" i vel-inkar dafi-i mezbûrden define muvafık ve makaline mutabık beyine-i şer'iyye taleb olundukda mahallinde adl ve makbülüş-şehade idikleri ihbar olunan Gavras nahiyesi ahalisinden Mehmed bin İbrahim namün kimesneler Meclis-i şera hazirun olub ledel-istişhad her biri fi'l-hakika müddeiye-i mezkûre ber-mücib-i tashih-i mezkûr müteveffa-i mezbûrun terekesinden hissesin taleb eylediğinde zimem-i nasda olan düyunatından iskat-i hak ettikden sonra düyunundan hali kuruş ve akardan ibaret kalmış olan terekesinden beş yüz kuruş ile ala sebili't-teharüci'ş-şer'i müddeiye-i merkûme ile müsaleha ve irza ve oldahi sulh-u mezkûru vech-i muharer üzere kabül ve bedel-i sulhu mezkûru merkûm Abdullah'ın yedinden bi't-tamam vel-kemal ahz ve kabz ittikden sonra hisse-i irsiyyesine müteallik kâffe-i deâv"i ve mütâlebât ve amme-i eyman ve mühasamat-dan zimmetini ibrâ ve iskat ve oldahi kabul ve medfuu olan bedel-i sulh-u mezkûre müteallik keزالik amme-i deâv"iden ibrâ ve iskat eylediğine şâhidiz şehadet dahi ideriz deyü her biri dafi-i mezbûrun define muvafık ve mutabık ve müttetikü'l-lafz ve'l-mana şehâdet-i şer'iyye ittiklerinde şehadetleri ba'de't-tadil ve't-tezkiye hayyiz-i kabulde vaki olmağın tarafeyn fetva-i şer'ifeye ledel-havale dafi-i mezbûrun yedine verilen fetva-i şer'ifenin mazmunü münifinde Zeyd müteveffanın zevcesi Hind Zeyd'in zimem-i nasda olan düyunatından iskat-ı hak ittikden sonra kuruş ve akardan ibaret kalmış olan terekesinden beş yüz kuruş nükud üzerine hisse-i irsiyyesinden ala sebili't-teharüc terekeye vaziul-yed olan sâir verese ile müsaleha ider ise sulh-u mezkûr şeran sahih ve caiz olur mu elcevab olur bu suretde Hind olvecihle müsaleha ve bedel-i sulhi ahziyle terekeden hisse-i irsiyyesini bi-tamamiha istifasına dahi ba'del-ikrar terekeye müteallik amme-i deâv"iden verese-i sâirenin zimmetlerin ibrâ-i am ile ibrâ ittikden sonra ibrâsına nadim olub Amır'ın dahi akardan hissesini iddia eylese da'vâsını ba'des-

sulh vel-ibrâ üzerine mezkûrun üzerine şeran makbûle olur mu sâlinin cevabı basavabında olmaz deyü ifta buyrulmağın ber-mücib-i fetva-i şer'ife ve şühüd-i mezkûrunun şehadetleri mücibince işbu münakid olan sulh-u mezkûrun sıhhatine hükm-i sahih-i şer'i ve kaza-i sarih meri lahik olmakla da'vâ-i mezkûrenin istinafi caiz olmayıb müddeiye-i mezkûre merkûm Abdullah'a bi-vechin olan muarazadan men' olunduğu huzur-u âlilerine ilam olundu. El-emrû limen lehü'l-emr fi 4 Şa'bân 78.

M.Ş.S:244/38-2

Mahruse-i Mardin etraf şehir kurasından ... Karyesi sâkinlerinden iken bundan akdem ba'del-keşf katilen vefat iden tebea-i gayri müslimeden Ani veledi Arisyono nam kimesnenin veraseti eshab-i fûrûzdan zevcesi Katri binti Abdullah ile maktû'l-ü mezbûrun firaşından hasıl ve zevce-i mezbûre batnından mütevellid sağiran oğulları Abso ve Abi ile sağiretan kızları Merim ve Şemiye münhasıra olduğu mahzar-ı hasm-i cahidde sâbit ve sübût-ü verasetlerine hükm-i şer'i lahik olduktan sonra sığar-ı mezbûrunun hiyn-i rüşd ve sedadlarına değin tesviye-i ümurlarına kibel-i şer-i âliden mensub vasi-yi şer'ileri amüceleri Musa veledi Aysiyoni ile müteveffa mezkûrun zevcesi mezbûre kartı eşhası ba'de't-tarifi'ş-şer'i Meclis-i Şer-i Şer'if ve mahfel-i din-i hanif-i ezher'de haziran olub karye-i mezkûre sâkinlerinden keزالik tebea-i gayri müslimeden Mağmi veledi Melo ve Musi veledi Yusuf mahzarlarında ikrar-ı tam ve tabir ani'l-meram eyledi ki bundan akdem güzeran iden yetmiş altı senesi mah-i Cemaziyel-evvelin on beşinci gününde katl ve idam ittiklerinden sonra biz dahi kati'l-i mezbûre emvalinden yirmi bin kuruşdan mütecaviz emval ve eşyaları ... vasileri olduğum sığar-i mezbûrenin nafaka ve kisvelerine sarf eylediğimizde mezbûran Nağmi ve Musa üzerine bilbeyyine sâbit olan semenden on bin dirhem-i şer'inin esmanı olan otuz bin kuruşdan zevce-i mezbûreye aid semen hisse-i vasiyyesi katılan-i merkûmana hibe ve iskat itmiş olan üç bin yedi yüz elli kuruş diye't-i mezkûreden ba'de't-tenzil sığar-i mezbûrune bi-hasebi't-taksimi'ş-şer'i yirmi altı bin iki yüz elli kuruşdan mezbûran Nağmi ve Musa emvallerinden salifü'l-beyan mevhub ve makbûz ve sığara infak olunmuş olan yirmi iki bin kuruş dahi takas ve fûrhünde kılındıktan sonra sığar-i mezbûrune diyetden mütebaki kalan dört bin iki yüz elli

kuruş mezbûr Nağmi ve Musa'dan bu kere dahi an nakdin vesayetim hasebiyle bi't-tamam vel-kemal ahz ve kabz ve istifa etmiş olduğumdan el-yevm mezbûran Nağmi ve Musa'nın üzerlerine şeran sâbit ve mahkumun bih oldu olmuş olan müteveffa mezbûrun diye't-i şer'iyyesi olan on bin dirhem gümüşü şer'isine vasileri olduğum sığar-i mezbûrenin bir nesne hak ve mütalebeleri kalmamakla diye't-i mezkûreye müteallik kâffe-i deâv''iden katılan-i mezbûranın zimmetlerini vesayetim hasebiyle ibrâ ve iskat eyledim ve anlar dahi ba'de'l-kabûl ve't-tasdik zevce-i mezkûre dahi bi'l-müvacehe semen hissesi ber-vech-i meşruh katılan-i merkûman Nağmi ve Musaya hüsn-i rızasıyla hibe ve iskatın ikrar ve itiraf birle ana müteallik olan amme-i deâv''iden merkûmun nağmi ve müsânın zimmetini ibrâ ve iskatında kezalik anın ikrarını dahi tasdik ve ibrâsını kabul itmeleriyle anlar dahi emval-i mevhubesinin esmanı olup diyetden takas ve ve tenzil olunmuş olan emval ile verdiği mebaliği mezkûreye müteallik olan cemi-i deâv''iden ve amme-i mühasamatdan maktûlün veresesi zimmetlerini ibrâ ve iskat ve her biri aharın ibrâsını bi'l-asale velvesaya kabul ve tasdik eyledik dediklerinde gıbbe't-tasdiki'l-vicahi mâ-vaka'a bi't-taleb ketb ve imlâ olundu. Fi 17 Şa'bân sene 278.

M.Ş.S.244/39-1

Badi-i Defter oldur ki :

Mahruse-i Mardin mahalllatından Medrese Mahallesi sâkinlerinden iken bundan akdem vefateden Hacı Said bin Seyyid Ali bin Seyyid Abdullah sağiran oğulları Mehmed Ali ve ve Mehmed Said'in ba-hucce't-i şer'iyye vasi-yi muhtarları olup işbu baisüd-defter Ahmed Beğzade Molla Ali Efendi'nin güzeran iden yetmiş dört senesi şehr-i Rebiul-ahir'in ibtidasından işbu yetmiş sekiz senesi Şa'bân-ı şer'if'in nihayesine kadar sağiran-i merkûman için yed-i hıfz ve emanetinde bulunan nükud ile bağlarının ğallatından hâsıl olan ğılal ve sağirana mefrûz ve mükarrar bulunan nafakalarıyla ez-ğayr-i nafaka-i mükarrara lüzum-i hakikisi görülen masarifat-i mukteziyenin muhasebelerini vasi müma-ileyh ile rüyet olunmak şer-i şer'if ve kanun sebkin mükarrarat-i âlisinden olduğuna binaen vasi müma-ileyh ile rüyet olunan muhasebe defteridir ki ber vech-i atki zikir ve beyan ve şerh ve ayan olunur. Selh-i Şa'bân sene 278.

Vasi müma-ileyh Molla Ali'nin yedinde olub ber-müciib-i defter-i kassam sağıranın nükudu 29312

Güzeran iden yetmiş dört senesi ibtidasından yetmiş sekiz senesine gelinceye kadar bağlardan aid olan gallat

0118 an-vacib 74 üzüm ve bekmez

0360 an vacib 75 bu dahi

0249 an vacib 76 budani

0360 an vacib budahi

1087

Yekünun-nükud maal-ğallat 30399 yalnız otuz bin üçyüz doksan dokuz kuruuşdur.

El-Masarifat :

Sağıran-i merkûman için ba-hucce't-i şer'iyye mukarrar olan nafakaki beher sene bin seksen kuruş güzeran iden 74 senesi Rebiul-ahir'in ibtidasından tarihe gelince defter-i kassam mantuki üzere tescil olunan beş buçuk mah-i müteferrika-larından ğayri sarf olunan nafaka-i müteferrikaları 4275.

Ez-ğayri nafaka-i mükarrara sağıran için mahallede verilen vergileri 80 an vacibi 83

Ez-gayri nafaka-i mükarrara lüzum-u hakikisi olduğundan an vacib 74 vasi müma-ileyh sarf eylemiş olduğu mikdardan müteferrik cai

030 Bağın üzerine verilen öşür

028 üzüm nakliyesine verilen kira

010 Künk Bağı tabir olunan bağın üzerine verilen

080 Mahallede verilen vergi

148

An-vacib 75 senesi kezalik vaki olan masarifat-i müteferrika

071 bağdan maliye-i tahmil olunan bekmezlerin öşörü

025 sağır için iştira olunan kazan-i azim

012 bekmez üzerine verilen hamaliye

080 sene-i mezbûrede verilen vergi

188

Kezalik an-vacib ene 76 arfına lüzum görülen masarifat:

040 bağların öşrü

016 vergiden vaki olan küsür

252 sağıranın sünnetinelüzum görülen masarifat-i huddamına

105 sene-i mezkûrenin vergisi

418

An-vacib 77 senesi kezalik vaki olan masarifat-i müteferrika

047 bağların öşrü

034,5 bekmez nizamiyesiyle gümrük ve hamaliye

072 sağır Mehmed Ali'nin hocasına verilen ücreti kıraat

110 an sene-i mezkûre vergi narhı

798,5 Sağıran-i mezkûranın menzilleri münhedim olan bazı emkine ve tamir olunan matbah ve sâire lüzumu görünen masarifat-i müteferrika

500 Sağıran bağlarından helvacı bağı demekle maruf olan bağ sağıranın babası bey'-i vefa tarikiyle bey-i bat-i ile iştirâ ve semenine vasi müma-ileyhin medfüu olan meblağ

Muhasebesi meccanen rüyet olunmuş olduğu

Yekünü'l-masarifat ven-nafakatü'l-mükarrara yalnız altı bin altı yüz atmış dokuz kuruş

El-miras

Vasi müma-ileyhin yedinde olub sağıranın hisseleri ber vech-i bala nüküd-i eytam defter-i muhasebede müharrer bağların 30399-6669 =23730

Ber-vech-i bala yirmi üç bin yedi yüz otuz kuruş vasiyi muhtarı müma-ileyh sağıran-i merkûman için indinde li-eclil-hıfz kalmış ve vasiyi müteveffiyesi dahi tarih-i defterden bir seneye kadar sağıran-i mezkûrana ba-hucce't-i şer'iiyye takdir kılınmış olan nafaka-i müteferrikaları bin seksen kuruş sağırana teberrü eylediğin bi-tav'ihî ikrar ve itiraf eylemiş olduğu işbu mahallinde şerh verildi. Selh-i Şa'bân sene 278.

Sahife-i yümnada müharrer sağıran-i mezkûranın müteveffiyeye ceddeleri Hacce binti Receb nam Hatun'un terekesi marife't-i şer'ile ba'de't-tahrir ber-mücib-i defter-i kassam sağıran-i merkûmana aid olan hisselerini salifüz/zikir sahife-i yümnada nükudatları üzerine zam ve ilave olunmak üzere sahife-i yümnada olan meblağ sahife-i yüsraya nakil olunmuş olundu.

23730 sahife-i yümnada müharrer küsüratları

02246 müteveffiye ceddeleri hacceden ber-mantük-i defter kassama aid olan hisseleri

25976

Balada muharrer olan iki kaleminde mecmüu olan yirmi beşbin dokuz yüz yetmiş altı kuruş vasi müma-ileyhe li-ecli'l-hıfz teslim kılınmış olunan işbu mahalde şerh ve temhir kılındı. Fi 27 Ramazan-i şer'if.

Bundan akdem vefat eden Hacce Binti Receb nam Hatun'un veraseti hisran müteveffa oğlu Hacı Said'in sağiran oğulları Mehmed Ali ve Mehmed Said'e raci olub sağiranın tesviye-i ümurlarına vasiyi muhtarları Molla Ali bin Ahmed Beğ nam kimesneye taleb ve marifetiyle müteveffiye-i mezbûrenin metrukât ve muhallefâtı tahrir ve vasiye-i müsbetesi ile malından hal-i hayatında hibe eylediği meblağı atıyyüz-zıkr ba'de't-tenzil sağiran-i mezbûrana aid olan hisseleri vasileri müma-ileyhe teslim olunub kassam-ı defteridir ki ber veccehi-i atı'z-zir ve beyan ve şerh ve ayan olunur. Fi 27 Ramazanü'l-mübarek sene 278.

Müteveffa oğlu Hacı Saide aid olan hisse-i irsiyyesi ber mantuk-i defter-i kassam 8148.

Kezalik müteveffa oğlu Hacı Said'in zimmetinde sâbit olan deyni ber-mantuk-i defter-i kassam 2000, Yorgan 40, döşek 40, yasdık 1=10, ibrik f=25, sahan 3=50, kase 1=30, köhne şikka ve köhne halı 20, Badiye 1=20, terazi 1=10

Yekünü cümle tereke =10393

El-ihhracat:

Mardin sâkinlerinden Ahmed Beğ bin Molla Ali el-müma-ileyh bi'l-hibeti's-şer'iyye iddia eylediği beş bin beş yüz kuruş babası sağiranın vasileri müma-ileyh Molla Ali huzurunda Mardin sâkinlerinden Azizzade Ahmed Efendi ve Tekke imamı sadık Efendi el-Mahmud bin Şeyhmus Efendi şهادetleriyle ceddü'l-isbat ber-mücib-i ilam-ı şer-i terekeden tenzil 5570.

Müteveffiye-i merkûmun hal-i hayatında vekili küllisi merkûm Molla Ali marifetiyle li-ecli's-sârf kendine teslim eyleyüb yeminden tasdik olunan 1079.

Ba'de ihraci'l-hibe vel-medfüat baki kalan terekesinden tenfiz kılınan sülüs-ü vasiyesi olub kezalik vasiyi sâbit bulunan müddeiye li-ecli's-sârf vel-infak ita kılınan 1248

Yekünü'l-ihrac 8147

Sahhal-baki : 3246

Sağiran-i mezkûranın vasiyi muhtarları müma-ileyh balada muharrer iki bin iki yüz kırk altı kuruş sağirana li-ecli'l-hıfz teslim kılınmış olunduğu işbu mahalle şerh olundu. Fi 27 Ramazani-Şer'if sene 278.

M.Ş.S.244/40-1 (Arapça)

Abdülkadir Çelebi bin merhum el-Hac Mehmed Emin Çelebi Köftezade kendisi için bi'l-asale, küçük çocuğu Noman bin el-hac Mehmed Emin'in annesi Halime Hatun binti Hacı Hızır tarafından bi'l-vekale, kendi malı ve küçük çocuğun malına bu mallar Abdülkadir ve Noman aralarında yarı yarıya olmak üzere, yedinde mülk ve tasarrufunda olub şira-i şer'iyye ile kendisine intikal etmiş bulunan satıcı maks lolo veledi ...den Cami-i Kebir Mahallesi'nde kiblesi şimali ve şark tarafı yol ğarb tarafı ise Beytü'l-hafız vereseleri ile mahdûd olan üç sofayı müştemil hücre dahiliyesinde üç neccari ve ahır ve tahtani enbüb ve tahtani nısıf matbah ve nısıf kenif ve cübbü-ma' dahiliyedeki bir hücrede küçük bir matbah tahtani huş ve iki maslebeli dükkan kıble tarafı yol şarken ve şimalen Halil bin Hacı Kermo Servi Hatun'un hailesi mülkü ğarben Maks Manço veledi Eyli mülkü ile mahdûd ve kâffetü'l-mürafik vel-levahik vel-hukuk semeni makbûzası on beş bin 500 kuruşu rumi cedide bey-i şira-i sahih-i şer'i ile icab ve kabül ve kabz ve ahz ve'r-rüyet ve rızayı tarafeynden müştemil olarak satın aldı. Satılan bu mülkte satıcının hiçbir vecihle da'vâ ve mütalebesi olmayub bütün müştemilat kafffe-i hukuk vel-levahik müşterinin mülk-ü sarihi olmuştur. İsteddiği gibi tasarruf ider. 13 Ramazan sene 1278.

Şühüdü'l-hal :

Şeyhmos bin Molla Ömer, Davud bin el-Halil, Şeyhmos Efendi, Ali Efendi, Amo Efendi bin Bekir Şeyhmos, Mehmed Efendi Arabzade, Hacı Ömer bin Ali Çelebi, Faris Ağa, Hacı Abdül'l-fettah, Molla Ali bin Mehmed Beğ, Abdülğani Çelebi bin Faris, Molla İsmail Hacı kasım Efendi, Halil Beğ.

M.Ş.S.244/40-2 (Arapça)

Abdülkadir Çelebi bin merhum el-hac Mehmed Emin Çelebi Köftezade kendisi için bi'l-asale, küçük çocuğu Noman bin el-hac Mehmed Emin'in annesi Halime Hatun binti Hacı Hızır tarafından bi'l-vekale, kendi malı ve küçük çocuğun malına bu mallar Abdülkadir ve Noman aralarında yarı yarıya olmak üzere, yedinde mülk ve tasarrufunda olub şira-i şer'iyye ile kendisine intikal etmiş bulunan satıcı Hatıb bin Molla Ahmed'den Haffaflar Sokağı'nın başında bulunan ve arsası için Kasım Paşa evkafının mütevellisine her sene altı kuruş ödenen kiblesi kıys şarki yol ve Hacı Hızır Ağa dükkanı garbı Ali Beğ dükkanı ve şimali yol ile mahdûd ve kâffetü'l-mürâfik vel-levahik vel-hukuk semeni makbûzası üç bin kuruşu rumi-i cedide bey-i şira-i sahih-i şer'i ile icab ve kabul ve kabz ve ahz ve'r-rüyet ve rızayı tarafeynden müstemil olarak satın aldı. satılan bu mülkte bundan sonra satıcının hiçbir vecihle da'vâ ve mütalebesi olmayub bütün müstemilat kâffe-i hukuk vel-levahik müşterinin mülk-ü sarihi olmuştur. İsteddiği gibi tasarruf ider. 15 Ramazan sene 1278.

Ahmed Ağa Hindizade, Arabzade Mehmed Efendi, Alim Ömer, Hacı Abdül-fettah, Şeyhmos Efendi, Hacı Mustafa bin Molla İlyas, Şeyhmos Ağa bin Hacı Abdullah.

M.Ş.S.244/40-3

Mahruse-i Mardin mahallatından Medrese Mahallesi sâkinlerinden olub bundan akdem vefat eden Hatice Hatun binti Seyyid Receb'in vefatı vukuuyla hisran varisleri bulunan oğlunun oğulları Mehmed Ali ve Mehmed Said ibney Hacı Said nam sağırana münhasıra olduğu ber-nehec-i şer'i ba'des-sübüt sağıran-i

mezbûranın hiyn-i rüşd ve sedadlarına değin tesviye-i ümurlarına mensub vasiyi muhtarları Molla Ali bin Ahmed'e beğ Meclis-i Şer-i Şerîf-i şamihü'l-erkan ve mahfel-i din-i hanif-i sarihü'l-beyanda medine-i mezbûre mahallatından Tekke Mahallesi sâkinlerinden işbu baisü'l-kitab Ahmed Beğ bin Molla Ali mezkûn müvacehesinde üzerine da'vâ ve takrir-i kelim-i münif idüb vasileri olduğum sağiran-i mezbûranın ceddeleri müteveffiye Hatice Hatun hal-i hayatında malından olarak bin beş yüz yetmiş kuruş oğlum merkûm Ahmed'e i'dağ ve teslim ve kendi dahi itidağ ve tesellüm itmiş ve merkûm Ahmed meblağı mevda-i mezbûr müteveffiye-i mezbûreye iade ve terciğ itmeden mezkûre haticenin vefatı vaki olub ve veraseti hisran vasileri olduğum sağiran-i mezbûrana aid olmakla süal olunub meblağ-ı mezbûr mezkûr Ahmed'den bi't-tahsil sağiran-i mezbûran için hıfz olunmak üzere bana teslimi bi'l-vesaya matlubumdur deyü ba'ded-da'vâ vel-istintak merkûm Ahmed cevabında filhakika meblağ-ı mezbûr müteveffiye-i mezbûreden ahzını ikrar ancak güzerean iden yetmiş dört senesinde Şa'bân-i şer'if'in on birinci gününde ikimiz bir meclisde hazır ve mevcüd olduğumuz halde müteveffiye-i mezbûre hal-i sığarında vekemal-i akl ve sıhhat-i tasarrufunda huzur-u cem-i müsliminde şerai't-i sıhhat-i hibe mevcüd olduğu halde salifüz-zikir meblağı mezbûr bana hibe-i sahiha-i şer'iyye ile hibe ve teslim bendahi meclis-i mezkûrde ittihad ve tesellüm ve kabül ettiğimden sonra dört sene ber hayat idüb iddia eylemediğinden başka vefatı vaki olmuş ve meblağ-ı mevhûb-i mezbûr bi'l-hibeti's-şer'iyye hakkım olub sağiran-i mezbûrana alaka ve medhalleri kalmamışdır deyü ba'ded-def' vel-inkar dafi-i merkûm Ahmed'den vech-i muharrer üzere def-i müddeasına mutabık beyine taleb olunduk da her biri mahallinde lede't-tezkiye adl ve makbülüş-şehade iddikleri ihbar olunan Mardin sâkinlerinden Azizzade Mehmed Efendi bin Molla Abdullah ve Ömer Efendi bin Abdülbaki Efendi ve Mahmud Efendi bin Molla Şeyhmus nam kimesneler li-ecli's-şehade haziran olub istişhad olunduklarında her biri fi'l-hakika güzerean iden yetmiş dört senesinde Şa'bân-i Şer'if'in on birinci gününde müteveffiye-i mezbûre hal-i hayatında ve kemal-i akl ve sıhhat-ı tasarrufunatında meblağ-ı mezbûr dafi-i mezbûr Ahmed'e hibe-i sahiha-i şer'iyye iie hibe ve teslim ve müma-ileyh dahi meclis-i hibede ahz ve tesellüm ve ittihad ve kabül etmekle anifü'l-beyan meblağ-ı merkûm müma-ileyh Ahmed Beğ'e bi'l-hibeti's-şer'iyye

vazih-i sarihi olduğuna şâhidiz ve şehadet dahi ıderiz deyü her biri dafi-i merkûmun define muvafık ve mutabık müttefikü'l-lafz ve müttehidü'l-mana vechi vecih-i şer'i üzere eda-i şehâdet-i şer'iyye eylediklerinde şehadetleri ba'de't-tadil ve't-tezkiye makbûle olmağın tarafeyn fetva-i şerifeye ledel-havale dafi-i merkûmun yedine verilen feteve-i münifenin mazmûn-i münifi Zeyid ve Amir sağıranın vasi-yi şer'ileri olan Bekir Halid'in yedinde on beş bin kuruş için sağıranın mali mevrûsleridir deyü halidden da'vâ ve taleb ittiği halde meblağ-ı mezkûr sağıranın mevrûsleri olan Hind hal-i hayatında ve kemal-i akl ve sıhhat-i tasarrufunda hibenin şerai't-i sıhhati müstecmi' olduğu halde hibe-i sahiha ile bana hibe ve teslim etmesiyle bendahi hibeyi kabûl ve meblağ-ı mezkûru kabz ve tesellüm idüb birle meblağ-ı mezbûr mülkü halisi ve hakkı mahz-i sarihi olub hindin meblağ-ı mezkûrde asla ve kata bir güne hak ve da'vâsı ve alaka ve mütalebesi kalmadığına vaki olan ikrar ve itirafına kat'i sened ve bürhanım vardır deyü da'vâ ve Bekir inkarda Halid müddeasını Bekir'in müvacehesinde vech-i şer'i üzere bilbeyyine isbat iden Bekir'in da'vâsı şeran mündefia olur mu süalinin cevabı ba-savabında olur deyü ifta buyrulmağın fetva-i şer'ife ve şâhidün-i mezbûrunun şehadetleri mucibince işbu vaki olan hibenin sıhhatine ba'del-hükm müddei vasi müma-ileyhin mahdumu merkûm Ahmed Beğ'e bi-vechin olan muarazadan men olunduğu vuku üzere bi't-taleb işbu vesika-i atika-i şer'iyyetü'l-beyan ketb ve imlâ olundu. Tahriran fi'l-yevmi's-sâbii aşera min Şehr-i Ramazani Şer'if li sene semanın ve sebiyne ve mieteyni ve elf (17 Ramazan sene 127).

Şühüdü'l-hal:

Müteheyyizan-i aza-i meclisden Tolluzade Refatlü Ali Molla Efendi, sabik ...zade Nakibzade Salih Sabri Efendi, sabik Naib-i Midyat Emin Efendi, mütekaid Dervîş Ağa, Zafer Efendi bin Seyyid Ahmed Efendi, Ömer Efendi bin Molla Şeyhmus, Hatıb-ı Tekke Sadık Efendi, Kaşukzade Ali, ... zade İbrahim, Molla Mehmed Haso, Ali Receb, Naib-i Mahkeme İshak Efendi, Arabzade Mehmed Efendi, Davud Efendi bin Seyyid Ömer, Noman Efendi Arabzade.

M.Ş.S.244/41-1

Düstür-ü mükerrerem müşir-i müfehham nizamü'l-alem müdebbir-ü ümürü'l-cumhuri bi'l-fikri's-sâkib mütemmim-ü mühamü'l-enami bir-reyi's-sâib mümehhid-ü bünyanüd-devleti vel-ikbal müşeyyid-ü erkanüs-seadeti vel-iclal elmahfuf-u bi-sınufi avatifi'l-meliki'l-ala Kürdistan Eyaleti Valisi ve mecdi nişanı zîşanın ikinci rütbesini haiz ve hamili vezirim Ali Rıza Paşa edamellahü Teala iclalehü ve iftiharü'l-ekabiri vel ekarim cami-ü'l-mefahirü vel-mekarim el-muhtassu-bi-mezid-i inayeti'l-melikid-daim istabi'l-i amirem müdirliği payelülerinden bu kere Mardin Sancağı kaimmakamlığı uhdesine ihale kılınan Gümüşhane kaimmakamı sabık Ali zide ilmühü ve mefahirü'l-ulemaü'l-mütehakkikiyn naib ve muüftiler zide ilmühüm ve mefahirü'l-emasili vel-akran sâir aza-i meclis zide kadrühüm tevki-u refi-u hümayun vasıl olucak malûm olaki: Mardin Sancağı kaimmakamı bulunan iftiharü'l-emacidi vel-ekarim İsmail dame mecdühünün azliyle yerine ahar münasibin nasb ve tayini lazım geldiğine ve senki müma-ileyhsin senin bu misillü mühamı saltanat-i seniyyemi hüsnü rüyet ve idareye ehliyet ve liyakatın der-kenar bulunduğuna binaen olbabda şerefbaşı sahife-i sudur olan emri hümayunu şevket makrûnem mukteza-yı münifi üzere kaimmakamlık-ı mezkûr uhdene bi'l-ihale rüyet ve icrası ehem olan muhasebat ve kaide-i teslim ve tesellüm ve müamelat-ı sâireyi müşir ikdam-ı maliyeden terkim ettirilen memhür ve müsah-hah suver-i defatir-i derün-i emri şer'ifime leffen ita kılınmış olmakla meftûle olduğun asari mühammü şinas ve ehliyet icabınca zikir olunan suver-i defatirde münderic mevaddin sarfı icra ve tesviye ve kaimmakamlık-ı mezbûr ümur ve mesalihinin usul ve nizam-i müessese ve mahsûs ahkam-i mündericesine tatbikan hüsn-ü rüyet ve iradesi ile emval-i hazine-i celilemin telef ve serfinden bi'l-vikaye dikkat ve zamanında îsal ve ırsaline ve zati mesadi tesehhümatı şahaneme ve rika-i cenabü Kibriya olan sınıfu tebea-i sultaniyeme her halde himayet ve siyanet olunarak canib-i meai menakii şehriyaranem için cümleden da'vât-i hayriye istihlası-na itina ve dikkat eylemek fermanım olmağın memûru şebki havi işbu emr-ü celilü'l-kadrim istar kılındı mantûk-i münifi üzere amel ve hareketle ibrâzı meserkari esnayı ve sadakatkarimeye ibret ve sizki vali müşarun ileyh ve sâir müma-ileyhsiz mazmün-

i emr-i âlişanım muharreri mekz oldukda mücib ve müktezasının icrasına sizdahi sarf-i rüyet ve dikkat eyleyesiz şöyle bilesiz alame't-i şer'ife itimat kılasız. Tahriran fi'l-yevmi's-sâmini vel-işrin min Şehr-i Cemaziyel-evvel sene semaniye ve sebiyn ve mieteyn ve elf (28 cemaziyel-evvel sene 1278). Kad vasale ileyna fi 8 Şevval sene 278.

M.Ş.S.244/41-2

Asıl vatani malûm olmayub Bekke Humus kurbünde muslu mütevevsi İbrahim'in kahvesinde iken ecel-i mevüdu ile vefat eden Boşnak Osman'ın vefatı vukuuyla bu tarafa varis-i maruf ve marufesi olmadığından ve bu makûle bila varis-i maruf vefat edenlerin terekesi canib-ü beytûlmale aid ve raci olmakla canib-ü beytûlmalden gönderilen Memkür Zazavi Müsa ile taraf-ı mahkemeden tayin kılınan Muhzırbaşı Seyyid Abdurrahman marifetiyle müteveffa-i merkûmun terekesi tahrir ve terkim ve sük-i sultanide bey've fûruht olunub birle müteveffiyenin techiz ve tekfin masarifatı ba'del-ihrac baki kalan veraseti zuhur idince Mardin mal sandığına teslim kılınan tereke defteridir ki ber-vech-i ati beyan olunur. Fi 15 Şevval sene 278.

Doru at ras 1=190, köhne müstağmel aba ve ok kuşaklığı32, kırık kahve değirmeni 4, yekünüt-tereke 226.

El-masarif

Müteveffiyenin techiz-ü tekfini 24, dellali emval 5, kuruşda bir para 5, rûsm-i adi muhziriye ve kaydiye 2, muslu makes İbrahim'in deyni müsbiti 12

Yekünü'l-masarif yalnız kırk sekizkuruşdur.

Sahhal-baki

226 yekün tereke ber-mücib-i bala / 040 elmasarifat =178

Balada muharrer yüz yetmiş sekiz kuruş li-ecli'l-hıfz Mardin mal sandığına teslim kılındığı.

M.Ş.S.244/41-3

Anadolu orduyu hümayunu süvari üçüncü nizamiye alayı birinci bölüğü mülazim-i evvel vekili erzurumlu Süleyman Ağa Mardin’de kain Tekke Mahallesi sâkinelerinden Münteha Hatun binti Rüstem Ağa’nın nikah ve tezvicine dair orduyu hümayunu mezkûr meclisinden Süvari Kaimmakamı Ahmed Beğ’e varid olan emr-i tezvicin ruhsatını havi mevrüd ruhsatnamedir.

M.Ş.S.244/41/4

Anadolu orduyu hümayunu süvari üçüncü nizamiye alayı kaimmakamı olub çöl muhafızlığına revnak-ı pir izzetlü Ahmede Beğ Efendi hazretlerinin savb-i valalarına

Anadolu orduyu hümayunu süvari üçüncü nizamiye alayı birinci bölüğü mülazim-i evvel vekili Erzurumlu Süleyman Ağa şimdiye değin hiçbir mahalde teehhül etmemiş olduğundan Mardin Kazası mahallatından Tekke Mahallesi ahalisinden Rüstem Ağa nam kimesnenin kerimesi Münteha nam bîkr-i balığayi akd ve tenkih etmek üzere ruhsat itası hususus ba-tahrirat inha olunmuş ve mezbûrenin pak-i damin ve mestûre olduğu olbabda varid olan mazbata ve şehadetnamede gösterilmiş olduğundan akd ve tenkihi zımnında işbu izinname tahrir ve imlâ ve ita olundu. Fi 16 Şa’bân sene 278. Vasalet ileyna fi 29 Ramazan sene 78. Meclis-i orduyu hümayun-i Anadolu.

M.Ş.S. 244/41-5

Mardin mevkiinde aramsazi ahali askeri nizamiyenin kumandarı redif askeri şahanenin binbaşısı refatlı Cevri Efendi’ye taraf-ı eşref-i hazretimiz Eyale’t-i Kürdistan’dan verilen buyruldu-u münifin suretidir

İftiharü’l-ematicidi vel-ekarim istabi’l-i amirem müdürlüğü payelülerinden Mardin Sancağı Kaimmkamı İzzetlü Ağa zide ulüvvühü ve mefahirü’l-emasili vel-akran liva-i mezkûr meclis azası zide kadrühüm inha olunur ki Mardin mevkiinde bulunan asker nizamiye-i hazreti şahanenin bu tarafa celbiyle burada

olan asker nizamiyden bir fırka-i malümenin mevki-i mezkûru nakli icab idüb fırka-i mezkûre askeri redife binbaşılardan refatlü cevri efendi sıhatiyle bu defa oltarafa sevk ve isra ve asker-i merkûme efendi müma-ileyhin kumandasına ita kılınmış olmakla asker-i merkûme-nin orada hüsn-i ikameleriyle hiç bir yüzden zaruret ve müzayaka çekdirilmeyerek ve efendi müma-ileyhin hakkında dahi ihtiramat-ı fevkalade icra olunarak olhavalinin emr-ü muhafazasının hüsn-i istikmal ve ihrasına ve asakir-i şahaneye müteallik her bir askeri ahz ve müma-ileyhin muhaberesine ve oradan bu tarafa gelecek olan asakiri merkûmenin esbab-ı nakliye ve malzeme-i rahiyelerinin kusursuz olarak ve tedarikiyle teshi'l-i esbab-ı azimetlerine bi'l-ittisaf itina ve ehemmiyet eylemeniz babında Divan-ı Müşir-i Eyale't-i Kürdistan'dan işbu buyruldu istar ve tısyar kılındı. Gerekdir ki mücibince amel ve hareket ve hılafından tevekki ve mübaadet eyleyesiz deyü fi 8 Şevval sene 278.

M.Ş.S.244/41-6

Bağdad Behiştî Abadi aşairlerinden olup Ğarebes ahalisinden iken nefsi Mardin'de Babü'l-ceyd Mahallesi'nde Dervîş nam kimesnenin hanesinde katili na-malûm olup katl bulunan Seyyid Kasım bin Mehmed nam kimesne zahirde varis-i malûmü olmadığından terekese canib-i beytülmale aid ve racı olmakla canib-i şer-i âliden tayin kılınan mübaşir ile mahalle-i mezkûrede imam ve mahalleli huzurlarında marife't-i şer'ile terekese tahrir ve terkim ve sük-i sultanide bey ve esmanından masarifi techiz ve tekfin ba'de't-tenzil kusur kalan meblağ müteveffa-i mezkûrun varisi zuhuruna kadar li-ecli'l-hıfz Mardin mal sandığına teslim kılınıb kassam defteridir ki ber-vech-i ati zikir ve ayan ve şerh ve ayan olunur. Fi 12 Şevval sene 278.

Köhne çizme 2=18, beyaz şal 1=55, katır ras bargir 1=60

Yekün icmal: 133

El-masarifat :

Techizü tekfin masarifi 30, delaliye 3, bargir-i mezbûre verilen yem parası 8, rûsm-ı kismet 7,

Yekün tereke: 233,

Yekünü'l-ihrac 44 =89

Balada muharrer seksen dokuz kuruş Mardin mal sandığına li-ecli'l-hıfz teslim kılınmış olduğu işbu Mahalle şerh verildi.

M.Ş.S.244/ 42-1

Nefs-i Mardin'de Tekke Mahallesi sâkinlerinden iken bundan akdem vefat eden Halil Mehmed Ağa bin Mehmed'in vefatı vukuuyla veraseti eshab-i fûrûzdan zevce-i menküha-i metrükesi Hacce binti Hacı Mehmed'den başka bu tarafda zahiran varis-i murûfu olmadığından ve bu makûle vefat eden kimesnenin terekesinden üzerine devr olacak varis-i malûmu olmadığından naşi terekesinden mütebaki kalan emval canib-i beytü'l-male aid ve raci olduğuna mebni canib-i mahkemedan tayin kılınan Muhzırbaşı Seyyid Abdurrahman ve taraf-ı hükümetden piyade zabtiye çavuşlarından Emin Nuri marifetiyle müteveffa-i mezbûrun terekesi kalem-i şer'îye ile tahrir ve sük-i sultanide bey'-i men-yüridü ile bey ve fûrûht olunarak birle müteveffa-i merkûmun zimmetinde ber-nehec-i şer'î sübût bafte olan düyünatıyla masarifi techiz ve tekfin ba'del-ihrac zevce-i mezbûrenin rubu tereke defteridirki ber vech-i ati zikir ve beyan olunur. Fi 13 Şevval sene 278.

Doru at ra's 1 =20, sağır kazan 1=20, yasdık 1=11, ufak sahan 4=19, tava 1= 1, sağır ... 1=10, entari 33, kısa entari 1=23, ... çift 1=160, ...1=10, müstağmel kırmızı aba 8=66, nargire 1=11, yorğan 1=(silik), sağır tas 1=6, şamdan 1=33, kuşak 1=61, kefiye 9=26, yasdık 20, kemer 1=2,5, heğbe 10, ... 2,5, kaşuk 2,5, fes 2=gömlek 1=40, fağfur fincan 6,5, fırın 1=7,5, müstağmel kalice 35, keçe parça 2=9, yorğan 1=25, demir kımıç 1=62, çirkab 1=40, balyoz 1=60,diğer keçe 1=20, köhne kilim 1=13,5, yüz yasdığı 1=1,5, sabun 1=2,5, minder 2=37, köhne parça keçe 5, taht 1=89, sandıkda işlemiş olan güzeşte maaşı.

Yekünüt-tereke 1532,5 yalnız bin beş yüz otuz iki buçuk kuruş

Eddüyünü'l-müsbete

Sofi Hasan bin Said'den ve Nalbend Hacı Davud bin Arab şehadetleriyle Mehmed Said Ağa'nın ba'de't-tahlif deyni mübseti 200

Şeyhul-Meclis Ali bin Mehmed şehadetleriyle tebea-i Gayr-i müslime'den Ammüsü en-Nare'nin ba'de't-tahlif deyni müsbeti 50.

Mustafa bin Mehmed bin veli Efendi bin Hacı Abdülkadir şehadetleriyle Hacı Ahmed bin Hacı Osman'a ba'de't-tahlif deyni müsbiti 35.

Abdülğani bin Hacı Hüseyin ve Dervîş bin Hacı Mehmed şehadetleriyle haffaf Dervîş bin Hacı Mehmed ba'de't-tahlif deyni müsbeti 50

Davud bin Davud ve Hacı Feyzi şehadetleri ile Şeyho Ali'nin ba'de't-tahlif deyni müsbeti 240.

Mustafa şatır ve Şeyho Ali şehadetleriyle Tütüncü Hacı Mehmed'in deyni müsbeti 20.

Ahmed bin Hacı Mehmed ve Mısırlı Hacı Ahmed'in şehadetleri ile Zimmi binti Seyyid Memiş'in ba'de't-tahlif deyni müsbeti 50.

Ahmed bin Hacı Mehmed ve Hacı Mehmed bin Molla Hüseyin şehadetleriyle Seyyid Hüseyin'den Molla Mustafa'nın ba'dettahlif sâbit olan deyni 18.

Şeyhmüsü'l-halebi ve Tekke İmamı ve Zabtiye Mehmed Sadık Efendi şehadetleri ile müteveffa zevcesi haticeye ba'de't-tahlif 298,5

Kezalik Ali bin Mehmed ve Şeyhmüsü'l-halebi şehadetleriyle amiryanlı Osman bin Ahmed'in ba'de't-tahlif sâbit olan deyni 10.

Seyyid Yusuf ve Murtaza bin Mehmed şehadetleriyle Hubbaz Alo'nun ba'de't-tahlif sâbit olan deyni 5.

Reşid bin Abdullah ve Şeyhmus bin Abdullah şehadetleriyle müteveffanın ba'de't-tahlif sâbit olan deyni 16.

Mahmud Yusuf bin İbrahim Efendi ve Şeyhmus bin Molla Mehmed şehadetleriyle Murtaza bin Şeyhozade ba'de't-tahlif sâbit olan deyni 11.

Mehmed bin Murad ve Cuma bin Mehmed şehadetleriyle Sergerde Ali Ağa'nın ba'de't-tahlif sâbit olan deyni 141.

Mehmed bin Ömer ve Abdülkadir bin Hasan şehadetleriyle Murtaza bin Mehmed'e ba'de't-tahlif sâbit olan deyni 15.

Cuma bin Mehmed ve Mehmed bin Murad şehadetleriyle Ali beğ Efendi'nin ba'de't-tahlif sâbit olan deyni 70.

Yekunu'd-düyûn:

1130, 30 yalnız bin yüz otuz kuruş otuz paradır.

El-masarif:

Müteveffa-i mezbûrun techiz-ü tekfini ve vesaye't-i müsbetesi 80.

Kuruşdan bir para vech-i mutad rûsm-i adiyeye 38,5.

Binde yirmi kuruş emval-i mebianın dellaliyesi 12.

Binde atmış para kaydiye 2,5, hammaliye-i emval 6, katibiye 3, ada üzerine sarf olunan 12.

Yekünü'l-masarif: 175,30 yalnız yüz yetmiş beş kuruş otuz para.

Sahhal-Baki:

1532- ber-müci-i müharrer tereke

1130,3 düyün-ü müsibete olub minha

175,3 yekünü'l-masarifat ber-müci-i bala

225,3

055-17,3 zevce-i mezbûre Hacce'ye bi'l-irsi's-şer'i aid olan rubu hissesi

170 12,3

Ber-vech-i bala yüz yetmiş kuruş müteveffa Mehmed Ağa'nın terekesinden baki kalub ve meblağ-ı mezbûr varisi zuhur edince Mardin mal sandığında li-ecli'l-hıfz teslim olunduğuna işbu zirde şerh verildi.

M.Ş.S.244/43-1 evelki belgenin devamı

Fi beyani kararillezi

Seçkin üstazlar ile beraber Mimarbaşının görüşü mücibince livla meclisi marifetiyle verilmiş olan kararın beyanı:

Said, Hacı Yusuf, Hacı İsmail, isa, Amus Demir, Maks Amus, Şehmuz

Yevmiye 8 usta ve orta 6 half 4

Uzunluğu-15 parmakdan 12 parmağa kadar genişliği 8 den 7 ye kadar

Babü'l-cedid'den Firdevs'e kadar menkul necid-necid 100-kıyye 40

Babü'l-miskin tarafından mezkur minval üzere menkul ... necid 100 kıyye
30

Uzunluğu 20 parmak genişliği 8 parmakdan 10 parmağa kadar

Döşeme Babü'l-cedid'den ... menkul-döşeme 100 kıyye 65

Nakliyesi ile berabe taş 100- kıyye 20

M.Ş.S.244/43-2

Mardin Sancağına muzaf Nusaybin Kazası nevahisinden Piynar Ali Nahiyesi kurasından Kürk Karyesi sâkinlerinden iken bundan akdem şehri-ü Muharremi'l-haram'ın yirmi üçüncü gününde yevmi Sebt-i ehad gecesinde ba'del-mağrib kablel-keşf vefat iden karye-i mezkûre sâkinlerinden Kalvin Celo bin Hanşi nam kimesnenin veraseti eshabi fûruzan zevcetani merkûmetan Ferso binti Şeyho Sultani ve Betosi binti Hamdorşun ile müteveffa merkûm firaşından hasıl ve zevcesi el-mezbûre Ferso batnından mütevellid ve mütevellide sulbi sağır oğlu Half ve Halbi ve Hacı ve kezalik müteveffa mezbûr firaşından hasıl ve Betos batnından mütevellid sulbi sağır oğlu Hasan ile kebire kızı Hanıme'ye münhasıra olduğu hasmi ati cahid müvacehesinde ber nehec-i şer'i sâbit ve sübüt-ü varislerine hükm-i şer'i lahik olduktan sonra sağiran-i mezkûranın tesviye-i ümûrlarına kıbel-i şer'idin li-eclid-da'vâ mensub vasiyi şer'ileri amüceleri Musa bin Celo ile zevcetani mezbûretan ile kebire kızı Hani'nin taraflarından zevat-i mezbûranın marife't-i şer'iyye ile arifan Sofi Mehmed bin Küllü ve Osman Kehiye bin Hasö şهادetleriyle vekil olduğu sâbit ve sübütü vekâletine hükm-i şer'i lahik olan Hamo bin Maho bilve kale ve mezkûr Musa bin Celo bi'l-vesaya Mardin Meclisi'ne mahsûs olan odada aza-i Meclis hazır oldukları halde akd olunan Meclis-i Şer-i Şerîf-i Enver ve mahfel-i din-i hanif-i ezher'de karye-i mezkûre sâkinlerinden katl töhmetiyle canib-i hükümetden ahz ve girift olunan Hamo bin Halil bin Evs müvacehesinde üzerine da'vâ ve takrir-i kalam eyledi ki işbu sene-i haliyenin güzerean iden mah-i Muharremü'l-haram'ının yirmi üçüncü gününde yevmi Sebte akşamı ehad gicesi ba'del-mağrib merkûm Hamo ile karye-i mezkûrenin ahalisinden işbu hazır bi'l-Meclis Dervîş bin Hamdi kezalik karye-i mezkûre muhtarı Osman bin Haso vergiyi muhassasası için meyanelerinde münazaa vukunda muhtar-ı merkûmden gücenüb Estil Karyesi canibine gitmiş idi. Ve vakt-i mezkûrde karye-i mezkûre Estil'den avdetleriyle yarım saat mesafede Hemola nam mahalde harmanda sâkin olduğu halde merkûman gelüb birlikde hücum ve merkûm Hemo kurşun memlü tüfenki amden ve bi-ğayri hakkın endaht eyledikte nüfuz iden kurşun müteveffa-i merkûm Kalo'nun sağ memesi altından

isâbet ve beli kuşağı altından huruc ile cerh idüb ve cerh-i mezkûrden müteessir iki saat sonra vefatı vaki olmuşdur ve sağır-i merkûm Dervîş bin Mehmed'in müvacehe-i mühacemede hazır olub ve huzuru üzerine her ne kadar beyyinemiz var isede ancak hasm-ı mezkûr Hamo maktû'l-ü mezkûru ben katl ettim deyü ikrar ve itiraf etmişidi ve ikrar ve itirafı üzerine dahi beyine ve bürhanımız vardır elyevm süal olunub icab-i şer'isi her birimiz bi'l-vekale vel-vesaya matlubumuzdur deyü ba'ded-da'vâ vel-istintak merkûm Hamo cevabında kaziyenin kendiden sudurunu ve olvecihle katline ikrarını külliye inkar eylediği misillü mezbûr Dervîş dahi mühasamade huzurunu dahi ba'del-inkar müddeiyan-ı merkûmandan ber-vech-i müharrer müddealarına mutabık beyine taleb olunduk da mahallerinde lede't-tezkiye adl ve makbûlûş-şehade idikleri ihbar olunan karye-i mezkûre sâkinlerinden Mehmed bin Hasko bin Ahmed ve Mahmud bin Hamdo bin Şükrü nam kimesneler li-ecli's-şehade meclis-i şera haziran olub istişhad olunduklarında filhakika müteveffa-i mezkûr katilen vefatı vaki olduktan sonra hasmım mezkûr Hamo bin Halil huzurumuzda işbu maktû'l-ü mezbûru ben katl ittim deyü bi-tav'ihî's-sâfi ikrar ve itiraf idüb ikrar ve itirafı üzere şâhidiz şehadet dahi ideriz deyü her biri müdeiyan-a vekil ve vasiyi mezbûranın müddealarına muvafık ve mutabık müttehidü'l-lafzı ve müttefikü'l-mana bi'l-müvacehe vech-i meşruh üzere eda-i şehâdet-i şer'iyye ettiklerinde sirran ve alenen ba'de't-tadil ve't-tezkiye ve't-tahlif şehadetleri makbûle olmağın mücibiyle mezbûr Hamo'nun üzerine diyet lazım gelen baş diyet rahl olub her biri kıratı beş şaire olmak üzere on dört kırat vezninde olan dirhem-i şer'iyyeden halisi ğaşşe ğalib fizza-i meskûkeden on bin dirhemi şer'i gümüş işbu tarih-i ilamdan üç sene tamamına değin üç taksit ile senede sülüsünü müddeiyan-i merkûmandan vasiyi merkûm Musa ile vekîl-i mezbûr Hamo'nun müvekkileleri mezbûrat Ferso ve Tebos vasiye izafetle bi't-taleb edası merkûme Hamo bin Halil'e tenbih olunduğu misillü mezbûr Dervîş dahi mühacemede huzuru karye-i mezkûre Kürek Ahalisi'nden Evsi bin Ahmed ve Ali bin Hamo şehadetleriyle ber-nehec-i şer'i ba'des-sübût oldahi takriri lazım geldiği atebe-i ulyaya arz ve ilam olundu. El-emrû limen lehü'l-emr. Tahriran fi'l-yevmi'l-hamisi vel-işrin min Şehr-i Ramazani'l-mübareke li-sene semanin ve sebiyne ve mieteyni ve elf(25 Ramazan sene 1278).

M.Ş.S.244/43-3

Anadolu orduyu hümayunu müşiri devletlü Mustaza Paşa Hazretleri tarafından Miralay İzzetlü İsmail Beğ Efendi'ye

Anadolu orduyu hümayunu piyade şeyhi nizamiye alayı miralay izzetlü İsmail Beğ

İzzetlü Efendim:

Beyandan müstağni olduğu üzere süvari ve tobcu alaylarının mevcüd bulunan miri hayvanatdan mübtela oldukları illetden dolayı mürd ve telef olanların yakınlarının mezkûr alaylar tarafından ba-mazbata bulundukları eyalat ve sancak ve kazalar mahallerinden dahi ilam-ı şer'i ahz olunarak bu tarafa irsali ve bu babda alınacak cevap üzerine diğerlerinin mübayea olunması nizami iktizasından bulunmuş isede şimdiye kadar maruz-zikir mürd ve telef olan hayvanat hakkında yedimde alay mazbatası vürüd etmekde olmuş ve bu ise nizame-i sıgar görünmesine mebni bundan böyle o makûle mürd ve telef olan hayvanatın kema fi's-sâbik icab iden mazbatalarının tanzimiyle anifü'l-beyan bulundukları eyalat ve sancak ve kaza mahkemesinden dahi ahzı icab iden ilamı şer'i ile beraber bu tarafa irsali zımında icab edenlere tezkere ve muharrerat-ı mahlası irsal ve isra ve muharrerat-ı mlersülenen alaylar ceridelerine bi'l-kayd olvecihle kayıd olunduğuna ve ba'de-ma bu usule riayet olunacağına dair birer kıta mazbatanın irsal olunmasının dahi derc ve inbası lazım geleceği kalemlerinden ve meclis-i orduyu hümayundan ba-tezkere ve ilam ifade olunmuş olmağla ber-vech-i muharrer icabının icra ve işarı hususuna himmet buyurmaları siyakında terkimi refte-i mühlisaya ibtidtar kılındı. Fi 27 Ramazan sene 78. Mustafa Tevfik, Müşir-i Orduyu Hümayun-i Anadolu.

M.Ş.S.244/43-3

Refatlü Efendi :

Süvari ve topccu ve saka hayvanlarının hiyn-i mürdlerinde alay ve mahalli meclisleriyle mazbatası tanzim ve olbabda canib-i şer-i âliden dahi bir kıta ilam alınarak canib-i müşir-i ekremiye takdimiyle alınacak cevabname-i siyasiye imtisalen hareket olunması ve bu usulün bundan böyle hüsn-i icrası ve meriyyü'l-icra tutulması hususuna dair bir kıta emirname-i samiyenin ihrac ittirilen bir kıta sureti leffen savb-i samilerine irsal olunmuş olduğundan keyfiye't-i vusulünün işar ve ima ve mantuk-i münifinin kumanda-i behiyyelerinde bulunan bölükler zabitanına tefhimiyle hüsn-i icrası hususuna bezl-i himmetleri mütemennadır efendim. Fi 23 Şevval sene 78 an-Diyarbakir.

M.Ş.S.244/44-1 (Arapça)

Zeynü'l-hallan umdetü'l-akran fütüvvet sahibi Dervîş Ali Efendi bin merhum Salih Ağa kendi malı ile kendisi için satıcı zevcesi Vesîle binti Molla Mehmed bin Abdurrahim Efendi ve Seyyid Musa el-ağvar Zehre binti Hacı Abdul-fettah'a vekil olub müvacehe-i hasm-ı cahidde Mehmed bin Seyyid Mahmud ve Molla Abdurrahman bin Hacı İbrahim'in şهادeti ile vekâleti sâbit olan Mehmed bin Hacı Ahmed vekâleten müvekkilelerinin yed ve tasarrufunda olub şıra-i şer'i ile kendilerine geçmiş olan Saraclar Sokağı'nın başında kible tarafı Yusuf külahlının vereseleri mülkü şark tarafı Devvab Sokağı şimal tarafı Zinciriye Medresesi Vakfı ğarb tarafı yol ile mahdûd dükkan bilcümle hudud ve kâffetü'l-mürafik vel-levahik vel-hudud vel-hukuk semeni makbûzu olan beş bin beş kuruş rumi cedide bey-i şıra-i şer'i sahih ile icab ve kabûlü kabz ve ahz ve ruyet ve rızayı müştamil olarak satıcıların vekilinden satın aldı bundan sonra bu mülkde ne vekîl-müma-ileyhin nede müvekkillerin hiç bir vecihle da'vâ ve mütalebeleri olmuyub alıcının mülkü müşterasıdır istedikleri gibi tasarruf ederler. 25 Şevval sene 1278.

Şühüdü'l-hal :

Es-Seyyid Ali Rıza Efendi Naib-i Mahkeme, Ahmed Ağa Hindizade, Abdülkadir Çelebi bin Hacı Mehmed Emin, Ali Ağa bin Mustafa tabi-i Bekir Efendi, Ali bin Ömer bin Molla Mehmed, Faris Ağa bin Hızır Saatçı, Molla Yusuf Cabi-i Evkafı Kasım Paşa, es-Seyyid Şeyhmus Hindizade, Molla Mehmed Derviş bin Hacı İshak

M.Ş.S.244/44-2

Bundan akdem vefat eden Fenci binti Ali nam Hatun veraseti eshab-ü füzundan ğaib ani'l-belde zevc-i dahili Hüseyin bin Molla Bekir'in validesi Hazene binti Hesli ve iki kızı Fatıma ve Rağde'ye ba'del-hasr kablel-kismet mezbûre Rağde vefatı vaki olup veraseti babası mezbûr Hüseyin ve ceddesi mezbûre Hazene'ye münhasıra oldukdan sonra tashih meseleleri dahi bi-hükmi'l-münasaha otuz dokuz sehinden ibaret olup on dokuz sehmi ğaib-i mezbûr Hüseyin'e ve sekiz sehmi Hazene'ye ve on iki sehmi mezbûre Fatıma'ya isâbeti tahakkukundan sonra sağire-i mezbûrenin velisi ceddesi Molla Bekir nam kimesne ğaib oğlu Hüseyin üzerine li-ecli'l-kismet vekil ve kayyim Abdüllatif müteveffiye-i mezbûrenin metrukât ve muhallefatı marifeti şer'ile verese-i mezkûrundan hazirun-i mezbûrun talebleriyle tahrir ve mezkûr Molla Bekir'in oğlu Ali zimmetinde ciheti kefaletden olan beşyüz kuruş dahi ba'del-hisab müteveffiyenin techiz-ü tekfin ve vesayası ihrac olundukdan sonra ğaib-i mezkûre aid olan hisse-i musibesi kayyim ve vasiy-yi mezbûr Molla Bekir'e teslim olduğu misillü sağirenin hissesi dahi kendine bi'l-velaya bana teslim ber vech-i ati kassam defteridir ki zikir ve beyan ve şerh ve ayan olunur. Fi 23 Şevval sene 278.

Kumaş entari 1=72, fes ma-a püskül 1=16, havlu 1=123, sandık 1=13, Molla Bekir el-mezkûrun ve oğlu Hüseyin el-ğaib ile iki oğlu Ali'nin zimmetinde sâbit olan cihe't-i kefaletden alacak hakkı tahsil 840.

Yekün icmal: 953,30

El-masarif :

Masarifat-i techiz-ü tekfin 123, dellaliye-i emval 23, rüsüm-i mutad 23,30, kaydiye 1,3, katibiye 1,5 elmasarifat 153,3

Sahhal-baki: Beynel-verese Sureti Taksim

Ğaib ani'l-belde Hüseyin'in hissesi olub kıbel-i şer'iden li-ecli'l-kısmet vekil ve kayyim nasb olunan ğaibin babası Molla Bekir'e li-ecli'l-hıfz teslim kılınan 389,5.

Sağire Fatıma'nın hissesi vasisi bulunan Molla Bekir'e teslim kılınan 246,5.

Hazene'nin hissesi dahi Meclis-i Şer'ide taksim 164.

M.Ş.S.244/44-3

Ber-mücib-i karar-ı meclis ber-vech-i ati nefsi Mardin'de kasabat sınıfının şimdiden sene nihayetine değin gün-begün ağnamın eti çarşudan kesilmemek ve her vaktin mevsimi üzere meclis tarafından verilecek narh üzere bey ve fûruht eylemek ve zıkr-i ati esamiden başka kimesne ağnam zebh etmemek ve ittikleri vakitte vaz' olunan karar üzere mücazat etmek için işleyecek kimesnelerin esamileridir. Fi 11 Şevval sene 278.

Kasab-Başı Mehmed Ali 1, Davud Ağa el-aci 1, Hacı Yusuf 1, Hacı Ahmed bin Seyyid veli 1, Seyyid Ali bin Haydar 1, Hacı Ömer 1, Bekir bin Mehmed bin Hacı Hızır 1, Salih ibni eş-şiar, Hızır bin Şeyhoro, Ali Şeno1, Mustafa bin Hacı Ahmed, Abdülkadir bin Sadi-kefilî Osman Ağa bin Mustafa Ağa, Musa bin Halil sığar-karındaşı Hüseyin kefilî olduğu, Hamdi bin Hamoş-kefilî Hacı Kömüzade ... olduğu Kasab-başı ifade, İvaz-kasab-başı kefilî oduğu, Ani veledi Boğos 1, Mihveli veledi Boğos 1,

M.Ş.S.244/45-1

Mardin Sancağı'na muzaf etraf-ı şehir kurasından Reşmel Karyesi ahalisinden Taci binti Ömer nam Hatun zati ba'de't-tarifi'ş-şer'i Mardin Meclisi'ne mahsûs olan odada aza-i meclis hazır oldukları halde akd olunan Meclis-i Şer-i Şerîf-i Enver ve mahfel-i din-i hanif-i ezher'de Marakı Karyesi ahalisinden Burmo müvacehesinde üzerine da'vâ ve takrir-i keliminde sadriye kızım Fatıma binti Fetam mezbûr Şendi'nin zevce-i menkühası olub ve meyanelerinde şikak ve ve münazeat vukuuna mebni kendisinden gücenib benim menzilime gelmekle bir müddet ikamet eylemiş isede ba'dehü merkûm Şendi gelüb kendi hanesine irca ve kendine olan buğuz ve adaveti-ne mebni kendini hafiyyen hank ve iaşesi dahi ihfa eylemiş olduğundan el-yevm şer' ile süal ve icab-i şer'isi matlubumdur deyü ba'ded-da'vâ vel-istintak merkûm Şendi cevabında fi'l-hakika müddeiye mezbûrenin kızı mezkûre Fatıma benim zevce-i menküham olduğu derkardır ancak ğaiba-i mezbûre daimü'l-evkat menzilimden nüşüz ve kendi validesi yanına gider idi. Hatta tarih-i ilamdan dört mah mukaddem ade't-i melûfi üzere nüşüz ve validesi menziline gittiği günden şimdiye değin menzilime rücû etmemiş ve elyevm hangi mahalle gitmiş olduğu dahi ilim ve agahım yokdur deyü külliye inkar ile mücab oldukda müddeiye-i merkûme müddeası olan hank da'vâsına muvafık beyine taleb olub ve ba'del-imhali'ş-şer'i ityan-i beyyineden izhar-ü acz etmekle tahlife dahi talibe ve rağibe olmamakla bila beyan muarazadan men' olunduğu huzur-u âlilerine ilam olundu. El-emrû limen lehü'l-emr fi 18 şevval sene 278.

M.Ş.S.244/45-2

Mardin eşrafi handan-i kadim ve ulema-i benamından hala Mardin Hakimi Mekremetlü Mehmed Said Efendi Hazretleri halveti şer'iyyesinin kel-evvel uhde-i mekarim-i indi liyakatına ihale ve ibka olmak üzere Diyarbekir Hakimi faziletlü efendi Hazretleri tarafı behiyyelerinden varid olan ibka müraselesinin suretidir. Allahümmecalha meymünen mübaraka bin-nebiyyi ve âlihi amin.

M.Ş.S.244/45-3

İzzetmeab şer'iat nüssab Mevlana Mehmed Said Efendi Kamiyab

Ba'de't-tahiyyetü'l-vafiye inha olunur ki Mardin Sancağı'nın ümur-u hüküme't-i şer'iyyesi bundan mukaddem taraf-ı halisanemizden zat-i şer'iflere ihale ve tefviz olunmuş olduğundan sancağı mezkurun ümur-u hüküme't-i şer'iyyesi kema fi's-sâbik uhdenizde ibka ümür-u ahkam-i şer'iyyeyi icra ve vukuu yafte olan muhallefatı mevta-yı askeriye tahrir ve beynel-verese tevzi ve taksim eyleyüb cadde-i şer'iat-i ğarradan sermü inhirafa cevaz göstermiyesin fi'l-yevmi'l-hamisi vel-işrin min Şevvali'l-mükerrem li-sene seman ve sebiyn ve mieteyni ve elf(25 şevval sene 1278). El-Fakir Fohoslu-zade es-Seyyid Ahmed Ağa Naib-i Eyale't-i Diyarbekir.

M.Ş.S.244/46-1

Anadolu orduyu hümayunun mensûbatından asakir-i hazreti şahanenin Mardin'de aramsaz redif piyade altıncı alayı dördüncü taburunun binbaşısı olub memûriye't-i mahsûsa ile Cizre'ye azimet ve nefsi Cizre'de vefat eden İsmail Ağa bin Halil Ağa'nın vefatı vukuuyla veraseti eshab-i fûruzdan zevce-i menküha-i metrükesi Atiye Hanım binti İsmail Ağa ile sulbiye sağire kızı Şefika Aişe Hanım sulbiye-i kebire kızı olub ğaib ani'l-belde Fadime Hanım'a münhasıra olub sağire-i merkûmenin hiyn-i rüşd ve sedadına değin tesviye-i ümûruna kibel-i şer-i şer'ifden mensub vasisi validesi müma-ileyha Atiye Hanım ile ... olub süvari asker-i şahanenin Kaïmmakamı İzzetlü Hamdi Beğ ile Müfetti'ş-i Mülkiyesi Refatlü Kenzi Efendi ve Mardin'de aramsaz piyade asker-i şahanenin beşinci alayda birinci binbaşı faziletlü Mustafa Ağa ile aza-i meclisden Hacı Ali Ağa hazır oldukları halde müteveffa müma-ileyhin metrükat ve muhallefatı kalem-i şer'iyye ile tahrir ve terkim olunub ancak varisi ğaib ve ve ğaibe olanların verese-i mevcude ve beytü'l-mal emaneti müteferriatı memûriyetinden Mardin Sancağı Kaïmmakamı âlişanı İzzetlü Ali Ağa tarafından tayin kılınan aza-yi meclisden Hacı Ali Ağa ve Hacı Hızır Ağa ve ümera-yı askeriyyeden redif binbaşılardan refatlü Cevri Efendi ve Kol Ağası İsmail Ağa ve Katib Ali Efendi ve

yüzbaşlarından Hüseyin ve Hasan Ağa huzurlarında merkûm müma-ileyhin tarafından tayin kılınan memur müma-ileyh katib marifetleri ve marife't-i şer'i ile salifüz-zikir tahrir olunan emval ile mezbûreden ba-mazbata tevkil ve malından varid olan metrûkat sük-i sultanide bey-i men yezid ile bey ve fûrûht olunub esman-ı hasılasına mütevellî müma-ileyhih zimmetinde ber-nehec-i şer-i şerîf-i âli sübûtü yafte olan düyünatı ba'del-ihrac baki kalan beynel-verese ala ma-farazallahü takdim ve taksim kılınmış olub ğaibe-i merkûmenin hisse-i musibesi Mardin mal sandığına tevkif kılınmakla şerhi defteridirki ber-vech-i ati zikir ve beyan ve şerh ve ayan olunur. Fi 25 Şevval sene 278.

Siyah sitari çuha-i şare 1=145, çuha basma 1=80, çuha laco 1 sako 1=70, fanile kırmızı entari siyah çuha 70, yüzü yok kısa kürk 1=45, müstağmel yelek 4 müstağmel basma yelek 4=30, çuha başlık 1=13, içlik 2 yelek 2= 22, penbe zar gömlek 2=23, don 2 meşini boğca 1 afcur 1=9, bezden don 1=20, beyaz tülbend boyunbağı 110=22, yüzü siyah aba içi kuzu derisi 1=80, yüzü yok boy kürkü müstağmel 1=115, kaputdan bir çift kaput 1=79, bir kabzalı kılıç kamçı siyah takım 1=280, kılıç bendi 1=17, sarı kılıç bendi 1=78, bakır takım kılıç 56, kılıç bağı 38, şilte minder 8=175, makad şiltesi yüzü basma 5,5, yüzü basma penyeden memlû yasdık 11=227, yüzü basma otdan memlû yasdık 9 =20, meşin palazka sarı 1=245, ayar takımı maa şark ve uzunlu maa başlık 100, kırmızı çuha köhne makreme 79, kehribar çubuk takımı 1=215, kavuk 1=5, semer maa takımı 1=85 haleb hasırı 40, maşalı ceb saati 1=300, müstağmel keçe 1=60, garsek 1=40, esb çulu 1=25, fener 1=9, fermüde köhne beyaz yakut yüzük 1=30, kervit taht 4=210, doru bargir 1=600, kır bargir 1=650, müstağmel halı 1 köhne kilim 2= 120, çürük kırık maşraba 1=15, gümüş mühür 1=10, siyah tesbih 12, köhne hurc 1=4, diğer köhne hurc 1=3, frenkkari köhne çul 1=3, kundura 1=5, kahve takımı fincan maa zarf 6 tebsi 1 cezve 1=12, fanus 1=10, sarı divit 1-10, frenkkari ibrik maa leğen 1=50, çürük demir kesi 1=5 ekmekci başı Saido'nun zimmeti olub tahsil kılınan 550, müteveffa-i müma-ileyh sandığında mevcüd bakır akçesi 3050, ba-mazbata cezireden varidolan akce ba'de ihracüt-tehiz ve tekfin 277, yetmiş yedi senesi şehri kanun-i evvel on yedi şevvalin otuz bir gününe kadar kıstü'l-yevm hesabıyla icab iden maaş ve bedelatı teayyünatı 1128, ... olan eşya-i müteveffiye zevcesi

azime hanım mülkü 277, Musaddak olub ba'de't-tahlif terekeden tenzili lazım gelen 100, budahi sefertası 2= 40, budahi kazan maa kapak 4=100, budahi hamam tası 1=50, budahi bağdadkari camekan 2=30, demir mangal 1=20, tava 1 =20, budahi küçük tas 1=50, budahi ibrik maa leğen 1=50, sağır sini 1=50, şamdan 1=30, havan 1=10, yorğan 7=120, minder 8 3=123, yasdık 3=30, ... 1=100, beyaz atik ... 1=1,5, ufak bez havli 2=10, eski fes 1=15, akkal 1=10, eski askı 1=1, müstağmel kefiye 1=15 tütün kesesi 1 maa çubuk enfiye 2=1, harir boyun bağı 1=1, kahve değirmeni 1=3, fincan takımı 1=10, maşa 1=1, abiye 1=30, fiske 2=5, sini 12=20, fanus 1=10, kase 3 küçük kase 7 küçük sini 1=10, küçük çini ile küçük kase 1-kadeh 1=30, bakır Güğüm 1=30, tuz torbası 1=50, süzgeç 1=10, kelamı kadim hediyesi 1=150, siyah zenci bir ra's gulam 1=1000 yekünül-hasılat 120180

Minhal-ihrac:

Deyn-i müsbe't-i Yesari Efendi Molla İsmail bi's-şehadete Molla Ömer Emin ve Mehmed bin Molla İbrahim ba'de't-tahlif 100

Deyn-i müsbet terzi Hasan biş-şehade Kolağası İsmail Ağa ve Çavuş ...bin Hacı Hasan ba'de't-tahlif 430

Deyn-i müsbet Kürkcü amucası bişşehadet-i Kolağası İsmail Ağa ve Hüseyin Ağa ba'de't-tahlif 35

Ğaib ani'l-belde Mehmed Efendi bin Abdüllatif Efendi'nin hanesinde müteveffa müma-ileyh sâkin olduğu iki sene ve bir mahki beher senesi bin beşer yüz kuruş ki icaresi yine adile ile ğaib-i mezbûrun vasileri sabik Mardin Müfettişi mekremetlü Hacı Cemal Efendi rüyet-i muhasebe baki kalan 2449

Mardin'de aramsaz redif taburu meclisi marifetiyle tesviye olunan zimmeti 2449

... firarilerinden üç neferin elbise ve silah paralarından müteveffa-i müma-ileyh yedinden 532,5

Beşinci tabur yüz başısı Hüseyin Ağa'nın ve ser çavuş Mustafa'nın yetmiş yedi Ağustos maaşı ve bedeli tayinatdan 594,5-1128

Müteveffa Musa Beğ'in zevcesi müma-ileyha Azime Hanım terekeden rical ve nisaya satılmış olub balada muharrer otuz dokuz kalem ğulam ve eşya ba'de't-tahlif tenzil kılınan 2323,5

Rüsmü kısmet-i adil Said Efendi ile masarif 175

Ber-müciib-i irade bey ve fûruht olunan eşyanın binde yirmi kuruş hesabıyla 240 340 kuruş 12 para-070 kuruş 06 para ber-müciib-i irade-i seniyye hazine-i celileye aid olan deyni 070-06 para

Fûruht olunan eşyanın kuruşda bir para kayda raci olan rûsm-ü iktisâmları 31,5

El-ihrac: 7588 kuruş 30 para

El-miras: 12018 balada muharrer yekûn tereke

07588 kuruş 30 para çıkarılan yekûn ihracat

4429 kuruş 10 para yalnız dört bin dört yüz yirmi dokuz kuruş on paradır. Hisse-i zevce-i Atiyye Hanım 553 kuruş 26 para-553 kuruş 26 para.

Hisse-i sağıre Nefia Aişe Hanım

1937 kuruş 32 para-1937 kuruş 32 para vasiyesi validesi le-müma-ileyh ...

Hisse-i binti'l-kebireti'l-ğaibe Hatice Hanım 1937 kuruş 32 para-0096 kuruş 32 para ber-müciib-i irade-i seniyye hazineye aid olan

Ğaib ani'l-belde olan müteveffa müma-ileyhin kebire kızı Hatice Hanım'ın terekeden mevcûd hisseseine aid olan bin dokuz yüz otuz yedi kuruş otuz iki para ber-müciib-i irade-i seniyye ğaib hissesinde kuruşun iki binde rûsmü hazine-i celileye aid olduğundan meblağ-ı mezbûr doksan altı kuruş rûsmü hazine ba'de't-

tenzil ber-müccib-i bala bin sekiz yüz kırk bir kuruşu ğaibe-i mezkûrun zuhuruna değin li-ecli'l-hıfz mal müdüriyeti memuruna teslim kılındığı işbu mahalle şerh ve temhir kılındı.

M.Ş.S.244/47-1

Düyunu terekesinden ezyed olduğu halde nefsi Nüsaybin'de vefat eden tebea-i Ğayri-müslimeden Nöme veledi İlhad Şehto'nun vefatı vukuunda guremasının taleb ve iltimaslarıyla terekesi kalem-i şer'iyye ile tahrir ve terkim ve sük-i sultanide bey-ü menyürid ile bey' ve fûrûht esmanı dahi beynel-gurema bi-hasebi'l-gurema tevzi ve taksim olunub tereke defteridir ki ber vech-i ati zikir ve beyan olunur. Fi 21 Şa'bân sene 278.

Basma entari 4=60, diğer basma entari 4=61, diğer basma entari 4=53, diğer entari 2=28, halaskar güllü entari 70, diğer entari 2=82, diğer entari 2=54, diğer entari 2=28, diğer entari 3=40, gazl ve harir 1=17, ğazliye 1= 39, mavi entari 1 sarı entari 2=31, sağır basma entari 5=15, diğer entari 7=19, diğer entari 16, basmadan fermanı 5=11, diğer fermanı 5=13, diğer fermanı 7=18, şame 9=82, mülûki frankkari bez 120, ... basma 149, ğazl ve harir baraça 3=25, şeytan bezi 1=41, kısa entari 1=8, harrankari barça 15,90, basmadan yelek 3=6, kırmızı bez zirağ 52=10, kırmızı basma 10 zirağ=35, elvan değirmen 14=50,5 elvan sağır değirmen 2=50, yazma çift 4=12, hümayün kühli 23,5, adi-252? Dal top 1=84, diğer val 64, hamdan 9=57, diğer hamdan 1=63, amelikan top 1=4, amelikan basma 16 kırmızı hame Mardini basma 1=58, diğer hame 67, fermanı kırmızı 6, necav 1=8, terazi ve ufak ... 7,5, yunak maa kapak 6-kıyye 3=20, hüdayi zimmeti olub ikrarıyla düyünden cem eylediği 440.

Yekün Cemi'i Terekesi: 2785 yalnız ikibin yediyüz seksen beş kuruşdur.

El-Masarif: Kuruşun bir para rüsmi Adi 67,5, dellaliye-i emval-i mebia 59,5, katibiye ve kaydiye ve ücre't-i muhziye 25,5,

Yekünü'l-Masarif: 152,5 yalnız yüz elli iki buçuk 10 para

Sahhal-baki:

2785 Yekünü tereke ber vech-i bala

0152,5 anhal-masarifat

2632,5

Ber vech-i bala bin altı yüz otuz iki kuruş on para kalub ve meblağ-ı mezkûr beynel-ğurema bi-hasebi'l-gurema ber-vech-i ati taksim kılınmıştır.

Müteveffa-i merkûmun karındaşı Hacı veledi İlhad müteveffa-i mezbûrun emri ile Ensarzade Şeyh Abdülvehhab Efendi'nin alacağına olan bin altıyüz kuruş merkûm hamiden istifa eylemiş olduğuna merkûm hacı dahi karındaşı müteveffa-i mezbûrun olan emri Hacı Mehmed bin Seyyid Mustafa ve Tobcuzade Molla Abdülkadir şهادetleriyle ba'del-isbat ve't-tahlif sâbit olan deyni meblağ-1650-minel-gurema 715.

Şeyhmus bin Molla Ömer ve Molla Ali bin Seyyid Ömer şهادetleriyle Abdülkadir bin Hacı Mehmed Emin Çelebi'nin ba'de't-tahlif sâbit olan deyni meblağ-4312-minel-ğurema 1868,20.

Bekir bin Seyyid Ali ve Mehmed bin Abdülfettah şهادetleriyle Yusuf veledi İlya ... ba'dettahlif sabi olan deyni meblağ-115-minel-ğurema 4930.

M.Ş.S.244/47-2 (Arapça)

Fahrul-emsal Molla Ali bin Merhum Ahmed Beğ kendi nefsi için satıcı Abdülkadir ve Seyyid Mehmed zevcesi tarafından vekil amüş binti Abdüllatif ve Fenci binti Esad Şeyh Mustafa Efendi bin eş-Şeyh Bedreddin Efendi Sadizade ve Molla Ahmedis-sülûf bin Molla Şeyhmus şهادetiyle vekâleti sâbit olub müvekkileteyni mezbûreteynin kendi mülkleri olub yed ve tahti tasarruflarında olub şıra-i şer'îye ile kendilerine intikal etmiş olan Medrese Mahallesi'nde vaki bi'l-cümle evleri maslebesi bulunan manzara ve dahili maslebeli neccari iki maslebeli oda dört maslebeli iki ahur ve yine yatak manzarası ve altında kış evi

ve iki aded su cabbesi ve üç tane huş ve evin kible tarafından harabeyi müştemil kible tarafı umumi yol şarkı Davud Beğ bin Yasin mülkü garbı Mehmed Ahmed Ağa veresesi tut ve şimali umumi yol ile mahdûd kâffe-i mürafik vel-levahik vel-hukuk ve semeni makbûza dört bin iki yüz elli kuruşu rumi cedide bey-i şira-i sahih-i şer'i-yi batı ile tarafeynin icab ve kabul ve kabz ve ahz ve rüyet ve rızası ile satın aldı. Bundan sonra satılan bu mülkte satıcının ve vekillerinin hiçbir şekilde da'vâ ve mütalebesi olmayub satılan mülk tamamen alıcının mülkü müşterası olmuştur istediği gibi tasarruf ider.

Mahmud Efendi bin Molla Şeyhmus, Mehmed Efendi el-Arabi, Halil Efendi, Mollazade Ali Ağa bin Ali, el-Yusuf, Hindizade Hafız İbrahim Efendi karındaşı Ahmed Ağa, Katib-i mahkeme Ali Efendi, Şeyhmus ve ğayruhüm.

M.Ş.S.244/47-3

Bundan akdem vefat eden Yusuf bin Hacı Ali Berkam nam kimesne veraseti eshab-ü furuzdan zevcesi Hacce binti Hacı Taha ve sulbi sağır oğulları Memo ve Ali'ye münhasıra oldukdan sonra sağıran-i mezbûranın tesviye-i ümûrlarına kıbel-i şer'idan mensub vasileri Salih bin Ali ve nazırları amucaları Hüseyin bin Hacı Ali berkam zevce-i mezbûre Hacce'nin taleb ve marifetiyle müteveffa mezbûrun metrûkatı ba'de't-tahrir ve't-terkim zikr-i cai aruzlarının beyi sıgarin oğlu olduğundan marife't-i şer'ile bey olunub ber-veceh-i ati kassam defteridir ki zikir ve beyan ve şerh ve ayan olunur. Fi 21 Zilkade sene 78.

Bir kat yatak 94, diğer bir kat yatak 52, köhne döşek 5,5, tencere 1=24, lengeri 2=28, sahan 3=22, kırık tencere 1=10, kase 1=11, kırık kapak ve kırık tas 1=6,5, kürsü 5,5, ... Sinan Mahallesi'nde vaki malümü'l-hudud bir bab menzil ... haricinde kain hallac dükkanın nısfı 1000.

Yekünü cümle tereke 1265,5

El-masarif rûsm-ü kısmet 71,5, fûrüht olunan emvalin dellaliyesi maa hammaliye 10, katibiye 2, kaydiye 13, muhızıriye 13, sağıran için alınan iki köhne döşek 5,5

Yekünü'l-ihracat 52,5

El-mizan

1265,5 yekün tereke ber-müci-i bala

0052,5 anhal-ihracat

1213

1000 balada muharrer nısıf menzili dükkân kıymeti fûrûhdan

0213

Beynel-verese sureti ...

Hisse-i zevce 26,526,5 nakden teslim şod

Hisse-i sağır Hamo 93,5

Hisse-i sağır Ali 93,5

M.Ş.S.244/48-1

Medine-i Mardin'de Tekke Mahalleri'nde sâkinler marifetaniz-zat Şeyme binti Ramazan ve Nesife binti Sofu Ömer nam mezbûreteyn tarafından zati ba'de't-tarif Hacı Mehmed bin Seyyid Mustafa ve biraderi Seyyid Halil Ağa şehadetleriyle zıkr-i ati da'vâya vekili bulunan Molla Ali bin Ahmed Beğ nam vekil ve mezbûre Nefse tarafından zati marife't-i şer'iyye ile arifan Abdüssamed Efendi bin Osman Efendi ve Molla Ali bin Mehmed'in şehadetleri ile vekili olduğu sâbit ve sübüt-ü vekâletine hükm-i şer'i lahik olan oğlu Şeyhmus bin Seyyid Mustafa Hafız nam kimesneler meclis-i şer'i kadim vacibübü'l-izzî vel-mekreme mahalle-i mezbûre sâkinlerinden zirde bir bab menzil ile dükkana vaz-ı yedi bi'l-beyyineti'ş-şer'iyye sâbit olan işbu baisü'l-kitab Abdullah bin Hacı Hasan Hafız müvacehesinde her biri müvekkilesine izâfetle üzerine da'vâ ve takrir-i kelam idüb tarih-i kitabdan bir mah mukaddem merkûm Abdullah'ın

babası müteveffa Hacı Hasan'ın vefatı vukuuyla veraseti eshab-ü furuzdan müvekkilelerimiz vasisi Şeyma ve validesi merkûme Nesife ve kebir oğlu merkûm Abdullah'ın sağır oğlu Mehmed Arif ve sağır kızı Nesife'ye inhisarı müstehak isede müteveffa mezbûr Hacı Hasan'ın her biri metrûkat ve muhallefatından olub Tekke Mahallesi'nde vaki etraf-ı erbeası Şeyhmus bin Mehmed ... Mahmud bin Hasan Musul ve tebea-i Gayri-müslimeden Musa Yusuf mülkleriyle tarik-i am ile bedestende vaki mülkü ile tarafeyni tarik-i am ile mahdûd ve mümtaz bir bab menzil ile vekilleri olduğumuz mezbûretan Şeyme ve Hanife ve sâir veresei beyinlerinde ala hasebi's-sehm taksimleri lazım iken merkûm Abdullah menzil-i mezkûr ile dükkân-i merkûme bi'l-istiğlal zabt ve üzerlerine istila eylemiş olduğundan süal olunub, merkûm Abdullah menzil-i merkûme ile dükkân-ı merkûm-lerden keff-i yed eylemesiyle ala ma-farazallah beynel-verese taksimleri müteveffa-i el-mezbûretana izâfetle bi'l-vekale da'vâmızdır deyü ba'ded-da'vâ vel-istintak merkûm cevabında zikir olunan menzil ve dükkân-i mevdüdeden mezbûr yine vaz-ı yedin ikrar ancak bi't-tamam müteveffa-i mezkûr vefatından iki mah mukaddem güzeran iden şehir-i Ramazan'da hal-i hayatında ve kemal-i akl ve sıhhat-i tasarrufunda salifü'l-beyan menzil-i mezbûr ile dükkânı merkûme tarafeynden icab ve kabûlü havi ve şûrut-i müfside ve mübtileden ari yirmi bin kuruşun semen-i medfüu ve makbûzu bana bey-i bat-i sahih-i şer'i ile bey ve teslim-i semen ve karz-ı semen eylemiş bendahi meblağ-ı mezbûr ile dükkân-ı mezbûreyi ber-vech-i müharrer iştira ve def-i semen ve kasz-ı semen itmiş olduğundan maruz-zikir menzil ve dükkâna bi's-şirai's-şer'i mülk olmak üzere vaz-ı ayed etmiş idim deyü defile mücab olucak dafi-müma-ileyhden bervech-i muharrer üzere defi' müddeasına muvafık beyine taleb olundukda mahallinde lede't-tezkiye adl ve makbûlûş-şehade idikleri ihbar olunan Mardin tüccarlarından Hacı Abdülkerimzade Abdülğani Çelebi bin Fars ve Mehmed bin Dervîş Beğ ve Seyyid Abdülkadir Beğ ve Mehmed Said bin İlyas nam kimesnelerin defi müddeasına muvafık ve mutabık müttehidü'l-lafzı ve müttefikü'l-mana vech-i şer'i üzere eda-i şehâdet-i şer'iyeye ittiklerinde ba'de't-tadil ve't-tezkiye makbûle olmağın mücibince salifüz-zikir menzil ile dükkân-ı mezbûrun müma-ileh Abdüllah'ın bi's-şirai's-şer'i mülk-ü sahih ve ve hakkı sarihi oldukları bi'l-beyyineti's-şer'iyeye sâbit ve sübutune hükm-i şer'i lahik

olmağın vekileyn-i merkûmeyn müvekkilelerine izâfetle bi-vech-i şer'i vaki olan muarazadan men olundukları ma-vaka bi'l-iltimas ketb ve imlâ olundu. Hurrîre zalike ve hurrîre fi'l-yevmi'l-hamisi vel-işrin min şehr-i Zilkadeti's-şer'if sene semaniye ve sebiyn ve mieteyni ve elf min hicreti men-lehü'l-izzü veş-şan (25 Zilkade sene 1278).

Şühüdü'l-hal:

Müderresinden mekremetlü Hafız Mahmud Efendi, tüccardan Abdülğani Çelebi Abdi Beğ, ... Çelebi bin İbrahim Çelebi, Hacı Ömer Çelebi bin Mustafa, karındaşı Seyyid Abdülkadir, İbrahim bin Ali Şeyh Ağa.

M.Ş.S.244/48-2

Medine-i Mardin mahallatından Tekke Mahallesi sâkinlerinden iken bundan otuz üç gün mukaddem vefat iden Hafızzade Hacı Hüseyin bin Mustafa nam kimesne veraseti eshabî fûruzan zevcesi Şeyme binti Ramazan ile sahih-i kebir oğlu Abdullah ve sağır Mehmed'e ve sağıre Saide validesi Hanife binti sofi Ramazan'a inhisarı ba'de't-tahakkuk tashih meseleleri yüz yirmi sehinden ibaret olub on dört sehmi zevce-i merkûme Şeyme ve otuz dört sehmi ibni kebir el-merkûm Abdullah'a ve otuz dört sehmi kezalik sağır oğlu Mehmed Arif ve on yedi sehmi sağıre kızı mezbûre Saide'ye ve yirmi sehmi mezbûre Hanife'ye aid ve raci oldukdan sonra verese-i mezbûrundan merkûme Hanife Hatun'a tarafından zati tarif-i şer'i ile arifan Abdülhamid Efendi ve Ahmed beğ ve Molla Ali şehadetleriyle zikri cai hasm-ı cahide mahzarında vekil olduğu sâbit ve sübutüne hükmi şer'i lahik olan kebir oğlu Şeyhmus bin Mustafa Meclis-i Şer-i Şerîf-i Enver ve mahfel-i din-i hanif-i ezher'de sağıran-i mezbûran Mehmed Arif ile Saide'nin tevsiye-i ümurlarına bi'l-beyyineti'l-adile vasiyi muhtarları sâbit olan biraderi işbu baisü'l-kitab merkûm Abdullah'ın müvacehesinde üzerine bi'l-vecale dava ve takrir-i kelimasında bundan akdem vefat iden müma-ileyh Hacı Hasan cümle metrûkat ve muhallefatından müvekkilem mezbûre Nesife'ye aid ber-mücib-i tashih-i mezkûr yüz yirmi sehinden yirmi sehmi hissesi yerine bundan akdem ala sebili't-teharücüş-şer'i-i şer'if beş yüz kuruş cümle

terekesinden mezbûre Abdülkerim tarafından bi'l-asale sağıran-i merkûmana olan vasiye't-i sâbite-i mahkiyesi hasebiyle salifü'l-beyan meblağ-ı mezkûr on beş bin kuruş ile müsaade ve rıza olunduğu vaki isede ancak müteveffa müma-ileyhin cümle terekasinden zimem-i nasda mebalîğ-i külliye alacağı olub ve terekede bulunan düyünatın sıhhat-i sulh-u teharücden mani ve şeraiti mütevellî olmadığından mezkûr sulhun fesadına mebni müvekkilem el-müma-ileyha aid olan sihamın ifrazı matlubumdur deyü ba'ded-da'vâ vel-istintak merkûm Abdullah cevabında fi'l-hakika bundan otuz dört sene akdem vefat eden babam müteveffa mezbûr vefatı vukuundan sonra müddei müma-ileyhin müvekkilesi ceddim mezbûre Hanife Hatun hisse-i irsiyesinden talep ve da'vâ eylediği vaki isede ancak zimem-i nasda olan oğlumun düyünatından iskat-i hak ettikten sonra deyninden hali kuruş ve akardan ibaret kalmış olan terekasinden şerai't-i sıhhat-i sulh-u teharüc mevcûd olduğu halde hisse-i irsiyyesinden ezyed bin beş yüz kuruş ala sebili't-teharüci's-şer'i vasisi olduğum sağıranın üzerlerine olan vesayetim hasebiyle bi'l-asale vel-vesaya bedel-i mezkûr ile sulh ve ve ibrâ iden mezkûrun yedinden ba'del-ahz vel-kabz hisse-i irsiyyelerine müteallik amme-i deâv'i ve mütâlebât ve kâffe-i eyman ve mühasamatdan zimmetimizi ibrâ ve iskat biz dahi sulh-u mezkûru tarafeynden asaleten ve ve sağırana vesayeten kabul ve bedel-i sulh-u mezkûre müteallik amme-i deâv'idan zimmetini ibrâ ve iskat eylemişim deyü vaki olan sulh ve ibrâdan sonra bir güne da'vâ ve mütalebe ve hakkım kalmamışdır deyü ba'ded-def'i vel-inkar dafi-i merkûm Abdullah'dan define muvafık ve mutabık beyine-i şer'iyye talep olunduk da mahallerinde adl ve makbûlûş-şehade idikleri ihbar olunan Ahmed Beğzade Molla Ali ve Şehidiye Camii İmamı Abdülhamid Efendi ve Hacı Mehmed bin Seyyid Mustafa ve biraderi Seyyid Abdüllkadir ve Hacı Abdülkerimzade Abdülğani Hasbi namün kimesneler li-ecli's-şehade Meclis-i Şera hazirun olub ledel-istişhad her biri fi'l-hakika müdde-i müma-ileyhin müvekkilesi müma-ileyh müteveffa-i mezkûr oğlu Hacı Hasan'ın terekeden hissesine aid ber mücib-i tashih-i mezkûr yirmi sehim hissesi müteveffa-i merkûmün terekesine vazı-ı yed kebir oğlu Abdullah'dan talep eylediğimizde zimem-i nasda olan düyünatdan iskat ittikten sonra düyünden hali kuruş ve akardan ibaret kalmış olan terekasinden beş bin beş yüz kuruşun ala sebili't-teharücüs-şer'i sağıran-i mezbûranın vasi-yi muhtarları merkûm Abdullah

ile sulh ve rıza oldahi sulh-u mezkûru bi't-tamam vel-kemal ahz ve kabz ve istifa ettikten sonra hisse-i irsiyyesine müteallik kâffe-i deâv"i ve mütâlebât ve amme-i eyman ve muhasamatdan merkûm Abdullah ile sağiran-i merkûmanın zimmetlerini ibrâ ve iskat oldahi kabûl ve medfüu olan sulh-u mezkûre müteallik kâffe-i deâv"i ve mütâlebât ve amme-i eyman ve mühasamatdan ibrâ ve iskat eylediğine şahidiz ve şehadet dahi ideriz deyü her biri dafi-i mezbûrun define muvafık ve mutabık müttehidü'l-lafz ve müttefikü'l-mana eda-i şehâdet-i şer'iyye ittiklerinde şehadetleri ba'de't-tadil ve't-tezkiye hayyiz-i kabûlde vaki olmağın mücibince işbu münakid olan sulh-u mezkûrun sıhhatine hükm-i sahih-i şer'i lahik olmağın ba'des-sulh da'vâ-i mezkûrenin istinafi caiz olmayub müddei vekili mezkûr müvekkilesine izâfetle merkûm Abdullah'ın bi-vechin olan muarazadan men' olunduğu ma-hüvel-vaki bi't-taleb ketb ve imlâ olundu. Tahriran fi'l-yevmi't-tasii vel-işrin min Şehr-i Zilkadeti's-şer'ife lisene semanin ve sebiyne ve mieteyni ve lef (29 zilkade sene 1278).

Şühüdü'l-hal :

Nazır-ı ceride fütüvvetlü Hulusi Efendi, mekremetlü Hafız Mehmed Efendi, azadan Mahmud Dervîş Efendi, teharri katibi fütüvvetlü Nizameddin Efendi, Ahmed Beğzade Molla Ali, Molla Abdülkadir Haffaf, Hacı Abdülkerim-zade Abdülğani, biraderi Abdülkadir bin Hacı Mehmed, İbrahim bin Ali, Hindizade Abdülhamid Efendi, İbrahim Çelebizade Sadeddin Çelebi, Şeyhmus Efendi.

M.Ş.S.244/49-1

Medine-i Mardin mahallatından Sulasın Mahallesi sâkinlerinedn Şeyhmus bin Mustafa el-Hafız ve zevcesi Aişe binti Ali nam Hatun Meclis-i Şer-i Şerîf-i şamih-i-erkan ve mahfel-i din-i münif-i rasihü'l-beyanda Mardin mahallatından Tekke Mahallesi sâkinlerinden iş bu baisü'l-kitab Abdullah bin Hacı Hasan el-Hafız mahzarında her biri bi't-tavi's-sâfi ikrar-ı tam ve takrir-i kelamı idüb kızımız müteveffıye Vesîle merkûm Abdullahın Zevcesi olub vefatından sonra varisi bize ve merkûm Abdullah'a münhasıra olub tarih-i kitabdan dört mahdan mukaddem terekisi huzur-u cem-i müsliminde tahrir ve ba'de't-taksim hisse-i

irsiyyemizden dört bin kuruş bize raci ve aid olmuş ve meblağ-ı mezbûr mümaileyh Abdullah'ın yedinden nakden bi't-tamam vel-kemal her birimiz hisse-i mevrüsesine göre ahz ve kabz ve istifa-i hak eylemiş olduğundan tereke-i mezkûreye müteallik kâffe-i deâv'î ve muhasamat ve amme-i eyman ve mütâlebâtıdan merkûm Abdullah'ın zimmetini ibrâ-i amm-i sahih-i şer'î ile ibrâ-i am ve iskat-ı tam eylemişiz ve elyem abdullahın kıbelinde tereke-i Mezbûreye vesâireye tarafından bir gün da'vâ ve mütalebe ve mühasamamız kalmamıştır la-da'vâ ve la-hak lena kibelehü fehvası üzere zimmetini ibrâ ettiklerinde merkûm Abdullah dahi merkûman Şeyhmus ve Aişe'nin vech-i muharrer üzere ikrar ve ibrâlarını vicahen ve şifahen kabûl ve tasdik etmeğin mâ-vaka'a bi'l-iltimas işbu vesika-i atika-i şarihatü'l-beyan ketb olundu. Tahriran Fi'l-yevmir-rabii vel-işrin min şehr-i Zilkade sene semanın ve sebiyne ve mieteyni ve elf (24 zilkade sene 1278).

Şühüdü'l-hal :

Müderresinden mekremetlü Hafız Mahmud Efendi bin Hafız Süleyman Efendi, Arabi Katibi Nizameddin Efendi, Abdussamed Çelebi bin Faris. İmam Abdülhamid Efendi, Şeyh Noman Efendi, ... Çelebi bin İbrahim Çelebi, Mehmed Ağa bin Hacı Osman, Hacı Mehmed berber, biraderi Seyyid Abdülkadir, Şeyhmus Efendi, Ali rıza.

M.Ş.S.244/49-2

Medine-i Mardin mahallatından Tekke Mahallesi sâkinlerinden iken bundan otuz üç gün akdem vefat iden Hafız Efendi Hacı Hasan bin Mustafa nam kimesne veraseti eshab-ü fûrûzdan ceddesi Seniyye binti Ramazan ile validesi Hanife binti Sofi Ramazan ve kebire oğlu Abdullah ve sağır Mehmed Arif ve sağire Saide'ye inhisarı ba'de't-tahakkuk tashih meseleleri yüz yirmi sehimden ibaret olub on beş sehmi zevcetü'l-mezbûr Seniyye ve yirmi sehmi el-mezbûre Hanife'ye ve otuz dört sehmi merkûm Abdullah'a ve kezalik otuz dört sehmi sağır-i merkûm Mehmed Arif'e ve on yedi sehmi sağire-i mezbûre Saide'ye aid ve raci oldukdan sonra verese-i mezbûrundan merkûm seniyye tarafından zati tarif-i şer'î ile arifün

Şeyhmus bin Mustafa el-Hafız ve Hacı Mehmed bin Seyyid Şatır ve Mahkeme Katibi Şeyhmus Efendi bin el-Hafız İbrahim Efendi şahaetleriyle zikri cai hasmı cahidin mahzarında vekil olduğu sâbit ve sübut-ü vekâletine hükm-i şer'i lahik olan Ahmed Beğzade Molla Ali Meclis-i Şer-i Şerîf-i Enver ve mahfel-i din-i hanif-i ezher'de sağıran-i mezbûran Mehmed Arif ile sağırenin tesviye-i ümurlarına bi'l-beyyineti'l-adile vasi-yi muhtarı sâbit olan biraderleri iş bu baisü'l-kitab merkûm Abdullah'ın müvacehesinde üzerine bi'l-vekale da'vâ ve takrir-i keamında bundan mukaddem vefat iden müma-ileyh Hacı Hasan cümle metrûkat ve muhallefatından müvekkilem Mezbûre Seniye'ye aid ber-mücib-i tashih-i mezkûr yüz yirmi sehimden on bir sehim hissesi yerine bundan akdem ala sebili't-teharüci'ş-şer'i dört bin kuruş cümle terekesinden merkûm Abdullah kendi tarafından bi'l-asale ve sağıranı merkûmana olan vesayeti sâbite-i mahkiye hasebiyle salifü'l-beyan meblağ-ı mezbûr olan dört bin kuruş ile müsaleha ve irza olduğu vaki ise de ancak müteveffa müma-ileyhin ifrazı matlubumdur deyü ba'ded-da'vâ vel-istintak merkûm Abdullah cevabında fi'l-hakika bundan akdem üç günden akdem vefat eden babam müteveffa-i mezkûr vefatı vukuundan sonra müdde-i müma-ileyhin terekesi mezbûre Sensiye Hatun hisse-i irsiyyesin benden talep ve da'vâ eylediği vaki ise de ancak zimem-i nasda olan zevcinin düyunatından iskat-i hak ittirdiklerinde düyünden hali kuruş ve akardan ibaret kalmış olan terekesinden şerai't-i sıhhat-i sulh teharücü mevcûde olduğu halde hisse-i irsiyyesinden ezyed dört bin kuruşun ala sebili't-teharücüş-şer'i benimle vasisi olduğum sağıranın üzerlerine olan vesayetim hasebiyle bi'l-asale vel-vesaya bedel-i mezkûr ile sulh ve ibrâ ve bendahi sulh-u mezkûru tarafımdan iltimas ve sağırana vesayeten kabûl ve bedel-i sul-u mezkûre müteallik amme-i deâv''iden zimmetini ibrâ ve iskat eylemişim ve işbu vaki olan sulh ve ibrâ ve el-yevm benimle bir güne da'vâ ve mütalebe ve hakkı kalmamışdır deyü ba'ded-def' vel-inkar dafi-i merkûm Abdullah'dan define muvafık ve makaline mutabik beyine-i şer'iyye talep olunduk da mahallerinde adl ve makbülüş-şehade idikleri ihbar olunan Şeyhmus bin Mustafa el-Hafız ve Hacı Abdülkerim-zade Abdülğani Çelebi bin Faris ve Şehidiye imamı Abdülhamid Efendi bin Osman Efendi ve mekremetlü Hafız Mehmed Efendi bin Hafız Süleyman Efendi namün kimesneler li-ecli'ş-şehade meclis-i şer'ide hazirün olub ba'del-istişhad her biri fi'l-hakika

müdde-i müma-ileyhin müvekkilesi el-müma-ileyha müteveffa-i mezkûr Hacı Hasan'ın terekesinden hissesine aid ber-mücib-i tashih mezkûr on beş sehim hissesi mümüteveffa-i mezkûmun terekesine vaziu'l-yed kebir oğlu Abdullah'dan talep eylediğinde zimem-i nasda olan düyünatdan iskat-i hak ettikten sonra düyundan ari kuruş ve akardan ibaret kalmış olan terekesinden dört bin kuruşu ala sebili't-teharücüş-şer'i ağiran-i mezkûranın vasiyi muhtarı merkûm Abdullah ile sulh ve irza oldahi sulh-u mezkûru kendi tarafından bi'l-asale ve sağiran-i mezkûrana bi'l-vesaya vech-i müharrer üzere kabûl ve bedel-i sulhu mezkûr abdullahın yedinden bi't-tamam vel-kemal ahz ve kabz ve istifa eyledikten sonra hisse-i irsiyyesine müteallik kâffe-i deâv'i ve mütâlebât ve amme-i eyman ve mühasamatdan merkûm Abdullah ile sağiran-i mezkûranın zimetlerini ibrâ ve iskat

M.Ş.S.244/49-3 evvelki belgenini devamı

Oldahi(oldukda) kabûl ve medfüu olan bedel-i sulh-u mezkûre müteallik kâffe-i deâv'i ve mütâlebât ve amme-i eyman ve mühasamatdan ibrâ ve iskat eylediğine şâhidiz şehadet dahi ideriz deyü her biri dafi-i mezbûrun define muvafık ve mütabık müttehidü'l-lafzı ve müttefikü'l-mana eda-i şehâdet-i şer'iyye eylediklerinde şehadetleri ba'de't-tadil ve't-tezkiye hayyiz-i kabülde vaki olmağın mücibince işbu münakid olan sulhun sıhhatine hükm-i şer'i ve rıza-i sarihi meri mevcüd olmağın bu sulh ve da'vânın istinafi caiz olmayub ... müvekkilesine izâfetle merkûm Abdullah'ın bi-vechin olan muarazadan men olunduğu ma-hüvel-vaki bi't-taleb işbu vesika ketb ve imlâ olundu. Tahriran fi fi'l-yevmi's-sâbii vel-işrin min Şehr-i Zilkadeti's-şer'ife li-sene semaniyeve sebiyne ve mieteyni ve elf. 27 Zilkadeti's-şer'ife li-sene 1278.

Mekremetlü hafız Mehmed Efendi, ... fütüvvetlü Nizameddin Efendi, Abdülğani Çelebi bin ..., Şeyhmus bin Mustafa Efendi, Şehidiye İmamı Abdülhamid Efendi, Şeyh Osman Efendi, Sadeddin Çelebi bin İbrahim Efendi, İbrahim bin Çelebi Efendi, biraderi Seyyid Abdülkadir.

M.Ş.S.244/49-4(çok silik okunmuyor)

M.Ş.S.244/51-1

İşbu bun iki yüz yetmiş sekiz senesinden Şehri Zilhicce'ti's-şer'if'in gırresinde itibaren Mardin Sancağı ümur-u ahkam-i şer'iyyesi muhavvel babda liyakatı bulunan mekremetlü Mehmed Tevfik Efendi hazretlerinin memuriyetine dair mürasele-i şer'iyye suretidir.

İzzetmeab şer'iat nüssab Mevlana Mehmed Tevfik Efendi kamiya

Gıbbe't-tahiyyetü'l-vafiye işbu bin üç yüz seksyetmiş sekiz senesi Zilhicce-i şer'ife'nin gırresinde itibaren maa mülhakat Mardin Sancağı'nın ümür-u hüküme't-i şer'iyyesi tarafımızdan bin-niyabe zatınıza ihale ve tefviz olunmuştur. Gerekdir ki maa mülhakat sancağ-ı mezkûr gırr-i merkûmeden zabt idüb beynel-ahali ahkam-i şer'iyyeyi icra ve vukuu yafte olan muhalledatı mevtayı askeriye'nin tahrir ve terkim ve beynel-verese tevzi ve taksim eyleyüb cadde-i şer'iat-i garradan sermü inhirafa cevaz göstermiyesin vesselam elfakir

M.Ş.S.244/51-2

Derün-i arzuhalde mezkûr ğaib ani'l-meclis İsmail Efendi iki bin sekiz yüz kuruş için iki mahdan berü zindanda mahbus olan sahibü arzuhal Hindizade Abdülkadir bin Hüseyin elyevm labis olduğu köhne libasından ğayri ism-i mal itlak olunur nesneye malik olmayub madem ve müasser olduğu mahruse-i Mardin ahalisinden Şeyh Ali bin Şeyh Seyyid ve Molla Mustafa bin Molla İlyas ve Molla Ömer bin Molla Mehmed ve İbrahim Ağa bin İsmail Ağa ve Arabzade Mehmed Efendi ve Mehmed bin Seyyid Ömer ve Molla Mehmed bin Molla Halil namün kimesneler ala tariki's-şehade ihbar etmeleriyle merkûm Abdülkadir iflasına ba'del-hükm nefsine ve hiyn-i mütalebede huzur-u şera ihzarına karındaşı Şeyh Noman Efendi nam kimesne kefil olduğu vüs-i mal olmadıkça habsi meşru olmamağın şeran sebili tahliye ve hasbinden itlakı lazım geldiği huzur-u âlilerine ilam olundu. El-emrû li-men lehü'l-emr. Tahriran fi'l-yevmi'l-vahidi min Şehr-i Muharremi'l-haram sene tisa ve sebiyne ve mieteyni ve elf (1 muharrem sene 1279).

M.Ş.S.244/52-1

Mardin Sancağı'na muzaf Midyat Kazası kurasından Eşil Karyesi ahalisinden olub silk-i arsa-i şahanede müstahdem iken bundan akdem vefat eden Mehmed bin Yusuf Abdiyo'nun veraseti zevcetani menkühetan-i metrükeleri Bedri binti Şemo ile Fatıma binti Seyyid Mehmed ile sağır oğlu Mustafa ve sağire kızı Adileye münhasıra olduğu mütehakkak olduğdan sonra sağiretan-i mezbûretanın hiyn-i rüşd ve sedadlarına değin tesviye-i ümurlarına kıbel-i şer'iden vasiyeleri sahib-i arzuhal valideleri mezbûre bedri nam marifetüz-zat tarafından vekîl-i müseccel-i şer'isi Mehmed bin Hacı Ahmed Meclis-i Şer-i Şerîf-i Enver'de fetva katibi Amüşzade İbrahim Kamil Efendi bin Hacı İbrahim Efendi müvacehesinde müvekkilemin mürisi müteveffa merkûm işbu hazır bi'l-meclis Abdülkadir oğlu ğaib ani'l-meclis Ahmed güzeraniden yüz yetmiş altı senesi kura-i şer'ide keşide bulunduğu sırada merkûm Molla Abdülkadir oğlu merkûm Ahmed'in ismine kura İsâbetle müvekkilemin mevrüsü merkûm Ahmedin yedin-de beş sene hizmet itmek üzere beş bin beşyüz kuruş ile Molla Abdülkadir'in oğlu Ahmed'e icar eylemiş ve müteveffa-i merkûm nizamiye hizmetine gitmezden mükaddem meblağ-ı mezbûrden bin beş yüz kuruş kendiden ve altı yüz kuruş kezalik emriyle ve eşhasdan Dervîş bin Amüş ve zevcesi Fatıma binti Mehmed'e kezalik emriyle dört yüz kuruş ki ceman iki bin beşyüz kuruş ita ve teslim ve vefatından sonra kalan üç bin kuruşdan bin altı yüz kuruş müvekkileme eda ve teslim ve kusur kalan bin dört yüz kuruş müma-ileyh İbrahim Efendi bi-ğayri-hakkın ve fuzuli müteveffanın diğer zevcesi Fatıma'nın alacağı var diyerek bila isbat-i şer'i ahz eylediğinden şer'ile süal ve bi-ğayri hakkın aldığı dört yüz kuruşun istirdadı bi'l-vekale matlubumdur deyü ba'ded-da'vâ vel-istintak müma-ileyh cevabında filhakika bundan akdem vefat eden Mehmed'in zevcetani merkûmetandan mezkûre Fatıma binti Seyyid Mehmed nam Hatun'un müteveffa merkûm zevci zimmetinde eşya-i malûme cihetinden iki bin kuruş ve mehr-i müeccelinden yedi yüz kuruş ki ceman iki bin yedi yüz alacak hakkı zevci mezbûr Mehmed'in terekesinden istifa etmek üzere bana vaki olan vekâleti cihetiyle vasiye-i mezbûre huzurunda Molla Abdülkadir'in zimmetinde mütebaki kalan müteveffanın alacağından istifası tereke-i malûmesinden da'vâya

teaddi eyledikde meyanemizde müslimün-i muslihun tevassüt itmele-riyle nef'an lis-siğar salifü'l-beyan iki bin yedi yüz kuruşdan bin dört yüz kuruş ile müsaleha anlar dahi sulhu kabül ve meblağ-ı mezkûr bin dört yüz kuruş vasiye-i mezbûre ile nazırları Abdülfettah bin Alü emirleriyle Molla Abdülkadir'den ahz ve istifa eylemişdim deyü ba'ded-def' vel-inkar dafi müma-ileyhden ber-vech-i muharrer beyine taleb olunduk da mahallerinde lede't-tezkiye adl ve makbülüş-şehade idikleri ihbar olunan cabi Molla Yusuf ve Cillozade Mahmud Ağa ve Musa bin İbrahim ve Mehmed Efendi ve biraderi Mustafa bin Hacı İbrahim Efendi şehadetleriyle mezbûre Fatıma müteveffa-i merkûmun zimmetinde olan iki bin yediyüz kuruş alacak hakkını vechi vechi şer'i ba'del-isbat mezbûre Fatıma'ya lazım gelen yemin-i şer'i dahi ba'del-icra salifüz-zikir iki bin yedi yüz kuruşdan mezkûr Fatıma'nın vekili İbrahim Efendi üzerine akd-i müsaleha eylediği bin dört yüz kuruşa bi-vechin olan muarazadan men'olunduğu huzur-u Alilerine ilam olundu. El-emrû li-men lehü'l-emr fi Zilhicce sene 78.

Şehid Abdülaziz bin Abüş ve Receb bin Süleyman Bani Amişe binti Abüş vekâleti Molla Mehmed ...

M.Ş.S.244/52-2

Medine-i Mardin'de Babüssur Mahallesi sâkinlerinden olub zati tarif-i şer'i ile müarrefe Elmas Hatun binti Abdullah Mardin mahkemesinde Meclis-i şer-i şerîf-i lazimût-teşrifde ber-vech-i ati ikrar-ı tam ve tabir-i meram idüb mukaddema vefat iden kebir oğlum Molla Abdi ve İsmail'in hiyn-i vefatlarında mezkûr Molla Abdi'nin oğlu Mustafa ve mezkûr İsmail'in kızı Reşe vefat iden oğullarım mezkûranın oğlu ve kızı bulunmaları cihetle bi-emrillahi Teala vefat eyledikde mezbûr Mustafa babası vefat iden oğlum merkûm Molla Abdi'nin yerine ve mezbûre Reşe dahi vefat iden babası müteveffa mezkûr diğer oğlum İsmail'in yerine mirasımda dahil olalar deyü vasiyet eyledim isede bu def'a vesaya-yı mezkûre ve sâir vesayadan rücû ettiğime mebni merkûman Mustafa ve Reşe malımdan bir güne vasiyetleri kalmayub ve bu vecihle vesaya-yı mezkûreden rücû eylemişim vefatım vukuunda malımda asla ve kata vesayet ve da'vâ ve mütalebemiz kalmamışdır menzilimden devr ve vesayat ve sâireden ve

vefatımdan sonra vesaya-yı mezkûrede ikisi mücerred ve mehcür olub ber-minval-i müharrer vesaya-yı mezkûreden rücû ettiğimi mübeyyin iktiza iden hucce't-i şer'ıyyeyi tahrir idiver deyü hucce't-i şer'ıyyeyi iltimas itmekle bi't-taleb işbu vesika-i atika şarihatü'l-beyan ketb olundu. Tahriran fi'l-yevmi's-sâdisi min şehri Zilhicce sene semanın ve sebiyne ve mieteyni ve elf (6 zilhicce sene 1278).

Mehmed Yesari Efendi, Aziz-zade Mehmed Efendi, İlsar-zade Şeyh Abdüllah Hacı Muhsin Haşim, Mehmed bin Hacı Keremo, Molla Yusuf Cabi Şeyhmus, Ali rıza.

M.Ş.S.244/52-3

Medine-i Mardin'de Babüssur Mahallesi sâkinlerinden olub zati tarif-i şer'i ile müarrefe Elmas Hatun binti Abdullah Mardin mahkemesinde Meclis-i şer-i şerîf-i lazimüt-teşrifde mahalle-i mezbûre sâkinlerinden işbu baisü'l-kitab Sadri kebir oğlu Hacı Abdülkerim-zade Musa Çelebi bin Hacı Hüseyin mahzarında bitavihas-safi ikrar ve itiraf idüb yedimde mevcüd ve bana maruf ve mensub olan bilcümle emval ve eşya ve akar ve asab ve tecemmülat ve nüküdat ve evani ve ma-yütlakü aleyhi ismü'l-mal müma-ileyh Seyyid Musa'nın malı mülküdür benim işbu üzerimde olan libasımdan ma-ada bir nesnem yokdur. Eşya-i mezbûrede bir güne alaka ve medhalim yokdur deyü ikrar ve itiraf itmekle ala mücib-i ikrariha müma-ileyh Seyyid Musa dahi validesi Elmas Hatun'dan sadır olan ikrar-ı mezkûru vicahen ve şifahen tasdik ve kabûl itmeğin hakim-ü samima müvekki-ü sadr-i kitab leşkin-i nıkab tuba lehü ve hüsn-e meüb efendi hazretleni dahi sıhhat-i ikrara hükm-i sahih-i şer'i ve kaza-i sarîh-i mer'i itmeğin mâ-vaka'a bittaleb ketb ve imlâ olundu. Tahriran fi'l-yevmi's-sâdisi min Şehri Zilhicceti's-şer'ife sene semanın ve sebiyne ve mieteyni ve elf (6 zilhicce sene 1278).

M.Ş.S.244/52-4

Medine-i Mardin'de Babüssur Mahallesi sâkinlerinden olub zati tarif-i şer'i ile müarrefe Elmas Hatun binti Abdullah Mardin mahkemesinde Meclis-i Şer-i Şerîf-i Enver ve din-i hanîf-i ezherde mahalle-i mezbûre sâkinlerinden müma-ileyh Elmas Hatun'un kebir oğlu olub işbu baisü'l-kitab Seyyid Musa bin Hacı

Hüseyin mahzarında bi-tavihas-safi ikrar-ı tam ve tabir-i meram idüb bundan mukaddem vefat eden oğullarım Molla Abdi ile İsmail vefatları vukularında terekelerden hisse-i irsiye-i şer'iyesinden bana sehmü'l-feraiz sihamdan tevzi ve taksim olunub südüs hisse-i şer'iyemden hisseme isâbet iden min haysü'l-mecmü otuz üç bin kuruşdan bana hisse isâbet idüb ve meblağ-ı mezbûr müma-ileyh Musa'nın zimmetinde olduğundan meblağ-ı mezkûr mükaddemden müma-ileyh Musa'ya hibe-i sahiha-i şer'iyye ile hibe ve teberrü ve iskat itmişidim ve işbu tarih-i kitabdan gelinceye değin meblağ-ı mevrüs-ü mezkûr ile beynimizde cereyan iden ahz ve ita muamelat-ı şetta ve hukuk-u malûme ve mechüleye müteallik amme-i da'vâdan mezbûr Seyyid Musa'nın zimmetini ibrâ-i amm-i sahih-i şer'i ile ibrâ ve iskat eylediğimde oldahi ibrâ-i mezkûru kabûl ittikte salifüz-zikir hibe-i mezbûr ile ibrâ-i mezkûrun sıhhatine ba'del-hükm ma-hüvel-vaki bi't-taleb ketb ve imlâ olundu. Tahriran fi'l-yevmi's-sâdisi min Şehri Zilhiccetî's-şer'ife sene semanın ve sebiyne ve mieteyni ve elf(6 zilhicce sene 1278).

M.Ş.S:244/53-1 (Arapça)

Kendisine yaklaşmak isteyenlerin yaklaşıdırıcı iba'detler ile yaklaştığı rahmetine erişmek isteyenlerin sadaka ile eriştiği ehli hayrı vadedilen nimet ve dereceler ile müjdeleyen Allah içindir hamd. Ayat ve beyyinat ile gönderilen Muhammed Sallallahü Teala Aleyhi ve Selem'e, Aline ve fazilet ve kerem sahibi eshabına, ve ehli beytine ve müminlerin anneleri olan temiz ailelerine olsun salat ve selam. bundan sonra Allahü Teala bir kulunun hayrını murad iderse onu iba'detle meşgul ider ve ona taatı ilham ider ve onu hayır yollarında muvaffak kılar basiretini hidayet sürmesile sürmeler içini aklın nuru ile nurlandırır. Basarını da hakkın hidayetinin nuru ile cilalar nazarını hidayetle temizler. Bundan anlaşıldı ki dünya nimetleri ve malûm olduki bu dünya gurur metardır ahiretde karar ve sürür yurdudur. Hayırların en menfeat vereni faidesi sonsuz olanıdır. Gece ve gündüzlerin tekrarı ile fani olmayandır. Bu da ancak Rasûlullah Efendimiz'in buyurduğu gibi(insanoğlu öldüğü zaman ameli kesilir ancak üç kişinin ki müstesna onlarda sadaka-i cariye, faidelenilen ilim ve dua eden Salih evlad). Bu da selef ulemasının ve halefîn fazilet sahibilerinin ittifakı ile ancak vakıflardır.

Çünkü bunun müstehakları üzerine her vakitte ve her halde kurtarıcı nimettir. Bu mücessem hayırda ve muazzam iyilikde muvaffak olana müjdeler olsun. Fanisi bakisi buna kavuşacaktır. Hazreti Allah şöyle buyurdu (vema-tükaddimü li-enfüsiküm min hayrin tecidühü indallah) sadakallahülazim kendiniz için neyi gönderirseniz Allah indinde onu bulursunuz. Binaen ala zalik ve bol olan sevaba rağbet vakf ettiği kadar vasiyetini kuvvetlendirdiği kadardır. Sahibetü'l-hayrat rağbetü'l-hasenat olan Salih kadınlardan Elmas Hatun binti Abdullah Halil bin el-merhüm Hacı Hüseyin bin Hacı Abdülkerim halis bir niyetle gizli olarak ve innema li-küllim-riin-ma-neva (herkes için niyet ettiği vardır) kendi mülkü olub yed ve tasarrufunda olan ve irs-i şer'i ile kendisine intikal etmiş olan Dellallar Sokağı'nda kibleten Makrancıye Sokağı şarken Yunus bin Hacı Abdülkerim mülkü ve garben Mehmed Reşid bin Ali Helvacı ve Fatıma Kerime binti Yusuf Efendi Faşohzade mülkü ve şimalen yol ile mahdûd olan dükkan kâffetü'l-mürahim vel-levahik oğlu Hacı Nasır bin el-merhum Hacı Hüseyin bin Hacı Abdülkerim-zade ve oğlanları ve oğlanlarının erkek oğlanları ve bunları takib eden nesilleri batnen ba'de batnin ve bunlardan ölenlerin nasibi erkek evladlarına intikal ider. Eğer erkek evlad kalmazsa (allah korusun)kız evladlarına döner. Eğer kız evladları da kesilirse vakf cümlesi ile Mardin'de bulunan Babüssur Camii'ne döner. Vakfiye-i müma ileyha tevliyet tasarruf ve galleyi evvela ruhu bedende olduğu müddetce kendine şart koşdu. Bundan sonra teliyet ve tasarruf mevküf-ü aley Hacı Nasır ve vech-i müharrer üzere erkek evladları içindir. Ve yine vakife müma-ileyha vakıf tarihinden itibaren geçen her ay ruhuna Kuran'ı Azimüş-şan Hatmi okunmak ve dükkanın gelirinin yarısını ruhu için infakı şart koşdu. Vakife müma-ileyha vakfiyetinden rücua ve mülküne dönmeyi vakf ğayri sahih ve lazımdır deyü İmamı Azam kavline mütemessiken murad iderse üçüncü imam Hasan-i Şeybani bi'l-mükabele hakimü şer'i şer'if elyevm imamı saninin görüşüne göre vakfın sıhhat ve lüzumuna hat ve mühreyle hükm etti. Ve fetvaya göre vakf sahihi şer'i ve mühalled ve sarihan, meriyyen alınmaz satılmaz hibe olunmaz değiştirilmez rehin verilmez ve hiç bir suretde vakfiyetden çıkarılmaz ve kimki duyduktan sonra değiştirirse günahı değiştirenin üzerine olsun ayetine göre vakfı Rabbül-alemin'e olan kasd ve niyeti üzere icra etsin. 6 Zilhicce sene 1278.

Mehmed Yesari Efendi, Şeyh Abdülcélil bin Abdülvehhabü'l-Ensari, Mehmed bin Hacı Abdülkerim, Ali Rıza, Şeyhmus Katib, Mumcu Haşim, Arabzade Molla Mehmed.

M.Ş.S.244/53-2 (Arapça)

Kendisine yaklaşmak isteyenlerin yaklaşıdırıcı iba'detler ile yaklaştığı rahmetine erişmek isteyenlerin sadaka ile eriştiği ehli hayrın vad edilen nimet ve derecele ile müjdeleyen Allah içindir. Ayat ve beyyinat il gönderilen Muhammed Sallallahü Teala Aleyhi ve Sellem'e Aline ve fazilet kerem sahibi eshabına ve ehli beytine ve müminlerin anneleri olan temiz ailelerine olsun salat ve selam. Bundan sonra Allahü Teala bir kulunun hayrını murad iderse onu iba'detle meşgul ider ve ona taatı ilham ider ve onu hayır yollarında muvaffak kılar basiretini hidayet sürmesile sürmeler içidi aklın nuru ile nurlandırır. Basarını da hakkın hidayetinin nuru ile cilalar nazarını hidayetle temizler. Bundan anlaşıldı ki dünya nimetleri ve malüm oldu ki bu dünya ğurur metaidir ahiretde karar ve sürur yurudur. Hayırların en menfeat vereni faidesi sonsuz olanıdır. Gece ve gündüzlerin tekrarı ile fani olmayandır. Bu da ancak Rasülüllah Efendimiz'in buyurduğu gibi(insanoğlu öldüğü zaman ameli kesilir ancak üç kişinininki müstesna onlar da sadakai cariyeye, faidelenilen ilim ve dua eden salih evlad). Bu da selef ulemasının ve halefin fazilet sahibilerinin ittifakı ile ancak vakıflardır. Çünkü bunun müstehakları üzerine her vakitte ve her halde kurtarıcı nimettir. Bu mücessem hayırda ve muazzam iyilikde muvaffak olana müjdeler olsun. Fanisi bakisi buna kavuşacaktır. Hazreti Allah şöyle buyurdu (vema-tükaddimü li-enfusüküm min hayrin tecidühü indallah) Sadakallahülazim kendiniz için neyi gönderirseniz Allah indinde onu bulursunuz. Binaen ala zalik ve bol olan sevaba rağbet vakf ettiği kadar vasiyetini kuvvetlendirdiği kadardır. Sahibetü'l-hayrat rağbetü'l-hasehat olan Salih kadınlardan Elmas Hatun binti Abdullah Haliletü'l-merhüm Hacı Hüseyin bin Hacı Abdülkerim halis bir niyet ve gizli bir sadakat ile ve innema li-küllim-riin-ma-neva (herkes için niyet ettiği vardır) kendi mülkü olup yed ve tasarrufunda olan ve irs-i şer'i ile kendisine intikal etmiş olan üzüm Ağacı Vadiş-şadol'de vaki kıbleten Ahmed bin Molla Mustafa mülkü şimalen Hamaş bin Şeyho'nun ve şarken Ömer bin Hüseyin er-Reşmeli va ğarben Mehmed bin

Haloddaşı mülkleri ile mahdûd kâffetü'l-mürâhik vel-levahik vel-hukuk Seyyid Musa bin Hacı Hüseyin bin Hacı Abdülkerim ve oğlanları ve oğlanlarının erkek oğlanları ve bunları takib eden nesilleri batnen ba'de batnin ve ve bunlardan ölenlerin nasibi erkek evladlarına intikal ider. Eğer erkek evlad kalmazsa (alah korusun) kız evladlarına döner. Eğer kız evladları da kesilirse vakf cümlesi ile Mardin'de bulunan Babüssur Camii'ne döner. Vakife-i müma ileyha tevliyet tasarruf ve galleyi evvela ruhu bedende olduğu müddetce kendine şart koşdu. Bundan sonra teliyet ve tasarruf mevküfû aley Hacı Nasır ve vech-i müharrer üzere erkek evladları içindir. Ve yine vakife müma-ileyha vakıf tarihinden itibaren geçen her ay ruhuna Kuranı Azimüş-şan Hatmi okunmak ve dükkanın gelirinin yarısını ruhu için infakını şart koşdu. Vakife müma-ileyha vakfiyetinden rücûa ve mülküne dönmeyi vakf ğayri sahih ve lazımdır deyü İmamı Azam kavline mütemessiken murad iderse üçüncü imam Hasan'a Şeybani bi'l-mükabele hakimü şer'i şer'if elyevm imamı saninin görüşüne göre vakfın sıhhat ve lüzumuna hat ve mühürüyle hükm etti. Ve fetvaya göre vakf sahihi şer'i ve mühalled ve sarihan, meriyyen alınmaz satılmaz hibe olunmaz değiştirilmez rehin verilmez ve hiç bir surette vakfiyetden çıkarılmaz ve kim ki duydukdan sonra değiştirirse günahı değiştiren üzerine olsun ayetine göre vakıf rabbülalemine olan kasd ve niyeti üzere icra etsin. 6 Zilhicce sene 1278.

M.Ş.S.244/54-1

Maruz-u Daileridir ki

Husus-i atıyyüz-zıkr vel-beyanın marife't-i şer'ile mahallinde ruyet olunmak üzre sadır buyrulan emirname-i hazreti sadare't-i uzmaya imtisalen Medine-i Mardin mahallatından Tekke Mahallesi sâkinlerinden iken tarihten on sene mukaddem vefat eden Musa Şa'bân bin Beko'nun veraseti eshab-i fûruzdan zevce-i menküha-i metrükesi mateveffiye Hatice binti Ahmed ile sulbiye kebire kızı Meryem ve sulbiye sağıre kızları Fenci ve Saide ve sulbi kebir oğulları Halil ve der-aliyyede sâkin olub zikri cai menzilin zatı hususuna der-aliyyede babı Alice ba-arzuhal da'vâ ve Mardin'de sâkin biraderlerine kel-evvel teslimine mürkasele-i münifin isdar ittirilen ğaib-i mezbûr ammiye münhasıra olduğu ledeş-

şer'i'l-enver zahir ve nümayan olduktan sonra zevce-i müfavviza-i mezbûre üzerine mensub vasi vaki olup işbu baisü'l-ilam Halil bin Hacı Şa'bân kendi tarafından bi'l-asale ve marifetüzzat mezbûre Meryem tarafından vekîl-i müsecceli olmakla bi'l-vekale ve sağıretani merkûmetan tarafından bi'l-vesaya medine-i mezkûre mahkemesinde Meclis-i Şer-i Şerîf-i lazım-i teşrifde mahalle-i mezkûr ahalisinden zikri ati bir bab manzile vaz-ı yedi bi'l-beyyineti's-şer'iyye sâbit olan Yusuf bin Memi(?) es-siğar müvacehesinde menzil-i mezbûrun fuzulen bayii bulunan Mardin ahalisinden Mehmed bin Beko hazır olduğu halde üzerlerine da'vâ ve takrir-i kalam idüb mürisimiz müteveffa-i merkûm ilel-vefat silk-i mülk-i sahihinde münselek ve müteveffa pederimiz Hacı Şa'bân ba'del-vefat bizlere bi'l-irsi's-şer'i muntekil olup on seneden berü taht-i tasarrufumuzda olan mahalle-i mezkûrde vaki hudud-i erbeasından bir tarafı Molla Ahmed'in veresei mülkü ve bir tarafı dereye ve tarafeyni tarik-i am ile mahdûd bir bab menzilizimiz benimle müvekkilem validem mezbûre müvekkilem ...ile vasileri olduğum sağıran-i mezbûrelere ve ğaib-i mezbûr Yahya ile müşterek mülk-ü mevrûsleri iken işbu sağır-i mezbûr Mehmed merkûm Yusuf bi-ğayri hakkın fuzuli üç bin beş yüz kuruşa bey oldahi işтира ve tesellüm ve ahz ve kabz itmekle süal olunub hane-i mezkûr kema fissabik mülkiyet üzere bi'l-asale ve bi'l-vesaya ve bi'l-vekale bana teslimine tenbih-i şer'i olunması matlubumdur deyü ba'ded-da'vâ vel-inkar mezbûr Yusuf cevabında müdde-i mezbûrun mürisi müteveffa Hacı Şa'bân'ın mülkü olduğunu ikrar ancak mezbûr Mehmed ğaib-i mezbûre tarihten on iki sene mukaddem mezkûr Mardin kasabasında mevcûd iken salifüzzikir hane-i mezbûrun bi-aynihi mezbûr Mehmed'i ğaib mezbûr Yahya tevkil idüb ve müteveffa-i mezbûr Hacı Şa'bân'a hal-i hayatında hane-i mezkûr ğaib-i mezbûr Yahyanın mülküdür asla ve kata benim medhalim yokdur deyü bitavihi ikrar ve itiraf itmişidi deyü vekîl-i mezbûr Mehmed ğaib-i mezbûr merkûm Hali'lden işbu Mardin Naibi Esad Efendi huzurunda Meclis-i Şer-i Şerîfde minval-i muharrer üzere müteveffa-i merkûmun nefsi küle ettiğini ğaib-i mezbûrun vekilimdir diyerek nef'i mülk ettiğini isbat etmeğın mücibince ba'del-hükm ben dahi üç bin beş yüz kuruşa bey-i bat-i sahih-i şer-i ile bey ben dahi işтира ve ahz ve kabz ve kabül ittim deyü bayi-i mezbûr Mehmed dahi mezbûru ba'de't-tasdik yedinde olan naib müma-ileyhin verilen hatmiyle mahtûm bir kıta

ılam ibrâzıyla ba'ded-def-i vel-inkar dafi-i mezbûr Yusuf'dan define muvaffak ve makaline mutabık beyine taleb olundukda bai'i'l-mezbûr yedinde olan ılam-ı mezkûrun mazmûnu isbatından ve aslı vekâlet üzerine ityan-ı beyyineden izhar-ü acz ittiğinden başka bu misilli diyar-ı aharda olub ğaib kimesne tarafından tevkile dair meclis kadısından vekâlet hucceti olmadıkça vekâlet da'vâsı istimaından hükkam-i kiram menû'lar olduğundan ılam-ı mezkûre nazar olunduk da siyak-i üslûb hükmüne muvafık ve mazmûn-i şer-i şer'ife mutabık olmadığından ihticacı gayri sahih olmakla menzil-i mezkûrde müdde-i mezbûrun mürislari müteveffa-i mezbûrun malı olub verese el-mezkûruna muntekil olduğun tevâtür beyyinesiyle isbat idüb şerai't-i istihkakın riayetiyle verese-i merkûm ile mezbûrelere kema fissabik mülk-ü mevrûsleri olmak üzere menzil-i mahdûd-u müzkûrun teslimine işbu vazıul-yed olan Yusuf'a tenbih-i şer'i olunduğu bittescil huzur-u âlilerine ılam olundu.Tahriran fi'l-yevmi'l-hamisi aşera min Şehr-i Zilhicce sene semanın ve sebiyne ve mieteyni ve elf (14 zilhicce sene 1278).

M.Ş.S.244/54-2

Mardin Sancağı'na tabi Midyat Kazası nevahisinden ... Nahiyesi kuralarından Kasır Karyesi sâkinlerinden iken bundan akdem katilen vefeât iden Ahmed bin Şemseddin bin Hacı'nın veraseti babası merkûm Şemseddin ile validesi Şeho binti Hüseyin'e münhasıra olduğu mahzar-ı hasm-i cahid-i atide sâbit ve sübut-ü verase't-lerine hükm-i şer'i lahik oldukdan sonra Mardin Meclisi'nde bilcümle aza-yı meclis hazır oldukları halde makûd-ü Meclis-i Şer-i Şerîf-i lazımat-teşrifde yine karye-i mezkûre sâkinlerinden Şemseddin bin Taceddin ve Yahya bin Said ve Mehmed bin Yahya ve Osman bin Kebo ve Mehmed bin Mehmed ve Said bin Şahin ve Hüseyin bin Mehmed ve Bekir bin Arab ve Halil bin Mahi ve İşko bin Muhsin ve Alo bin Gülüş ve Tembo bin Mehmed ve Hacı Osman ve Halef bin Hüseyin ve Kemo bin Timur ve Ömer bin Butı ve İbrahim bin Zeni ve Hasan bin hami ve Mehmed bin Beso namûn kimesneler mahzarlarında ikrar-ı tam ve takrir-i kelamlarında işbu sene-i haliye yetmiş sekiz senesi güzëraniden mah-i Zilkadeti's-şer'ife'nin yirmi dördüncü Cuma günü ales-sabah karye-i mezbûre ahalisi meyanlarında münazaa vaki olub birbirlerine münazaaları esnasında mezbûrun taraflarından endahât olunan tüfenklerin

kurşunlarından bir kurşun işbu oğlum müteveffa-i mezbûrun göbeğine isâbetle arkasından mezbûr kurşun huzuruyla yarım saat mürurunda müteessiren vefat idüb bundan on gün mukaddem mezkûrundan Mardin Meclisi'nde makûd-ü Meclis-i Şer-i Şerîf-i Enver'de da'vâ eylediğimde anlar dahi inkar etmeleriyle beynimizde münazaat-i kesire vaki olmuş idi. Elhaletü hazihi beynimizde müslimün-i muslihün tevassüt etmeleriyle da'vâ-i mezkûremizden mezbûren ile sulhan ani'l-inkar beş bin beş yüz kuruş ile beş yüz kuruşa mükavvem bir aded tüfenk ceman altı bin kuruş üzerine inşa-i akd-i sulh eylediklerinde biz dahi sulh-u mezkûru kabûl ve bedel-i sulh olan beş bin beş yüz kuruşla mezbûr tüfenki mezbûrunun yedlerinden ahz ve kabz ve tesellüm idüb husus-i mezbûreye müteallik amme-i deâv'i ve mütâlebât ve kâffe-i eyman ve muhasamatdan her birerlerinin zimmetlerini ibrâ-i am rafaü'l-hisam ve katiun-nizağ ile ibrâ ve iskat eylediğimizde anlar dahi ibrâ-yı mezbûru ba'de'l-kabûl bizlere medfûları olan bedel-i sulh-u mezkûre müteallik amme-i deâv'i ve mütâlebât ve kâffe-i eyman ve muhasamatdan bizim zimmetimizi ibrâ-i am katiun-nizağ vel-husemla ibrâ ve iskat etmekle bizdahi ibrâ-i mezkûru kabûl eyledik dediklerinde gibbe't-tasdiki's-şer'i bi't-tescil mâ-vaka'a bi't-taleb ketb olundu. Tahriran fi'l-yevmi'l-hamisi vel-işrin min Zilhicce sene semanın ve sebiyne ve mieteyni ve elf(25 zilhicce sene 1278).

Şühüdü'l-hal:

Aza-i nazır-ı ceride Helvacı Efendi, aza-ı tüccar-i Hayriye Hacı Ali Ağa, aza-i tüccar-i Hayriye Abdurrahman Çelebi, azadan Hacı Mustafa Ağa Sehtenzade, azadan Mehmed Dervîş Ağa ve ğayrühüm.

M.Ş.S.244/54-3

Maruz-u Daileridir ki:

Mahruse-i Mardin ahalisinden Rafail Şevha Meclis-i Şer-i Şerîf-i Enver'de kezalik mahruse-i mezbûre ahalisinden Cercis veledi Sana ... müvacehesinde da'vâ ve takrir-i kelamında güzeran iden yetmiş altı senesi Şehr-i Cemaziyel-evvel'de mezbûr Cercis'in babası hazır bil-meclis Sana zimmetinde olan bin sekiz

yüz kuruş alacağımdan beher senede sülüsü bana tediye olmak üzere kefilen bi'l-mal kefil olmuş idi ve el-yevm kefaletinden vaki olan iba' ve imtinama mebni sual olunub meblağ-ı mezkûr kendinden tahsilini talep ve da'vâ iderim deyü ba'ded-da'vâ vel-istintak merkûm Cercis cevabında kefaleti inkarından başka tarih-i mezkûrede dünü'l-bülûğ olduğunu ifade ve hale't-i sığarımında kefaletim vaki olmuş isede kefalet-i mezkûrem sahiha değilidi deyü def' ile mücab olduk da müdde-i mezkûr hiyn-i kefaletde baliğ ve akil olduğuna beyine talep olunduk da ityan-i beyyineden izhar-ü acz ile tahlife dahi talib olmayub bila beyan mezbûr Cercis'a bi-vechin olan muarazadan men olunduğu huzur-u âlilerine ilam olundu. El-emrû li-men lehü'l-emr. Tahriran fi'l-yevmi's-sâlisi aşera min Muharremi'l-haram li-sene tisa ve sebiyne ve mieteyni ve elf (25 muharrem sene 1279).

M.Ş.S.244/56-1

Üç varaka vaki olan kuyudat Tevfik Efendi'nin zamanı niyabetinde olub ancak bir mah yani otuz gün mümted olub ve ba'del-visal kezalik Mardin niyabe't-i celilesi naib-i sabik mekremetlü Mehmed Said Zeki Efendi uhde ve liyakat uhde-i ... ihale ve kema fi'l-evvel icrayı memuriyetine Diyarbekir Hakimi Faziletlü Efendi Hazretleri taraf-ı fazilanelerinden varid buyrulmuş olan mürasele-i şer'iyyenin sure't-i münifesidir. Allahümmecalhüma meymünen mübareka amin ya nebiyyü.

M.Ş.S:244/56-2

İzzetmeab şer'iat nüssab Mevlana Seyyid Mehmed Said Efendi kamiyab dame muvaffakan bi'l-hayr

Ba'de't-tahiyetü'l-vafiye inha olunur ki iş bu bin iki yüz yetmiş dokuz senesi Muharremü'l-haram'ın gırresinden itibaren ma-a mülhakat-i Mardin Sancağı'nın ümür-i hüküme't-i şer'iyyesi taraf-ı halisanemizden canib-i şer'iflerine ihale ve tefviz olunmuşdur. Gerekdir ki maa mülhakat sancağı mezkûru girre-i merkûmden zabt idüb beynel-ahali ahkam-ı şer'iyyeyi icra-i vukuu yafte olan muhallefatı mevtayı askeriye tahrir ve terkim ve beynel-verese

ala ma-farazallah tevzi ve taksim eyleyüb cadde-i şerîf-i ğarradan sermü inhirafa
cevaz göstermiyesiz vesselam.

El-fakir Musli-zade es-Seyyid Ahmed Raġib Naibi Diyarbekir.

M.Ş.S.244/56-3 (Arapça)

Baġazade demekle bilinen Şeyh Ebübekir bin Molla Ahmed kendi malı ile kendisi için satıcı Naib Seyyid Ali Rıza Efendi ve merhum ve mağfurun leh Yahya bin Molla Abdülkerim bin el-Haşof, satıcı müma-ileyh Ali Efendi kendisi bi'l-asale ve Saliha kadınlardan Hacı Yunus Aġa bin Molla Ahmed el-Faşüh ve Hafız İbrahim Efendi bin İsmail Efendi ve mahdumu Şeyhmus Efendi şهادetiyle vekâleti sâbit olan Zeliha Hatun binti merhum Yusuf Efendi bilve kale ve sağır Hatice'ye bi'l-vesaya Yahya Çelebi kendisinden bi-asale mülkleri olub yed ve tasarruflarında olan ve irs-i şer'i ile kendilerine intikal etmiş olan Babüssur Mahallesi'nde bulunan üç sakafı hücre dahiliyesinde iki neccarı fevkani manzara hucrenin haricinde şark tarafında kilar ve hücreden manzaraya çıkılan kuyud ve fevkani huş ve kenif ve iki maslebeli matbah ve altında mahzen ve dahiliyesinde cübbü ma' ve altında mahzen ve nısıf babülhuş ve manzaraya çıkılan merdivenin başında bir oda tahtani sofa babülhuş yanında (yabanı hayvanların kapısı) yarım kenif küçüklerin maslebesi yanındaki harem odasının kapısı kiblesi yol şarkı İlyas Beġ mülkü ġarbi Hacı Yunus ve kardeşi Salih'in elinde olan vakıf şimali Said bin Memo mülkü ile mahdûd bilcümle hudud ve kâffetü'l-mürafik vel-levahik vel-hukuk semeni makbûza on bin kuruşu rumi cedide tarafeynden bey-i şıra-i sahih-i şer-i bati ile icab ve kabül ve kabz ve ahz ver-rüyet ve ver-rıza satın aldı bu satılan mülkte ne satıcıların ve ne de küçük çocuġın hiçbir da'vâ ve mütalebesi hiçbir vecihle olmayub müşterinin mülk-i müşterası olub istediġi gibi tasarruf ider. 11 Safer sene 1278.

Şühüdü'l-hal :

Hacı Ali Aġa bin Hacı Mehmed Aġa, Ahi Halil Çelebi, Hacı Yunus el-haşof, Molla Mehmed bin Hacı Dervîş, Hafız İbrahim Efendi, kardeşi Ahmed Aġa, Muinzade Ömer Efendi, Molla Yunus bin Hacı Mahmud, Hacı Demir Beġ,

Kadı Süleyman Efendi, Davud Efendi, Abdullah en-nakib Ali Efendi, Mehmed Halil Efendi ...zade, Hacı Mehmed Ağa Kahveci, Yusuf Efendi Hakizade, ,..Yusuf Ağa.

M.Ş.S.244/56-4

Der-devle't-mekine arz-ı dai-i kemineleridir ki Kürdistan Eyaleti dahilinde kain Mardin Sancağı'na muzaf Sürekci Kazası kurasından Tazyana Karyesi sâkinlerinden iken bundan akdem kablel-keşf katilen vefat eden Mehmed bin Süleyman bin Mehmed'in veraseti eshab-ü fûrûzdan zevce-i menküha-i metrukeleri Aişe binti Ömer ve Adile binti Ali ile sahîh-i sulbi kebir oğlu Selim ve Ali ve kebire kızı Nuriye ve sağiran oğulları Mustafa ve İbrahim ve Ahmed'e münhasıra olduğu mahzar-ı hasm-i cahidde sâbit ve sübût-ü varislerine hükm-i şer'i lahik olduktan sonra sığar-i mezbûrunun hiyn-i rûşd ve sedadına değin tesviye-i ümurlarına kıbel-i şer'idenden mensub vasiyi şer'ileri Bekir bin Süleyman ile oğlu Bekir ve Selim ve Ali ile kebire kızı Nevri ve zevcetani merkûmetan Aişe ve Adile zatları ba'de't-tarîf-şer'i Mardin Meclisi'ne mahsûs olan odada aza-i Meclis hazır oldukları halde münakid olan şer-i şerîf-i lazimût-teşrifde mezkûr Tazyana Karyesi sâkinlerinden olup katl töhmetiyle canib-i hükûmetden ahz ve girift olunan Hasan bin Osman müvacehesinde mezbûran Selim ve Ali ve Nevriye ile Aişe ve Adile her biri bi'l-asale ve mezbûr Bekir vesaye't-i mahkemiyesi hasebiyle bi'l-vesaya ve da'vâ ve takrir-i kelim idüb güzere iden yetmiş sekiz senesi mah-i Zilhicce'nin üçüncü Sebt günü kuşluk vaktinde mürisimiz müteveffayı mezbûr Mansuri Karyesi'nden kızı hazıra-i mezbûre Nevriye'ye ile karyesi canibine azimet eyledikleri halde mezkûr karyeye bir buçuk saat mesafede bulunan Acem Çeşmesi demekle maruf olan Mahalle vusullerinde mezbûr Hasan müteveffa-i mezbûr gelmesinden tecessüs itmesiyle mahal-i mezbûrede kaya altında nefsinin ihfa iderek mürisimiz ve vasileri olduğum sığarın babası müteveffa-i mezkûr rakib olduğu esbinden inüb esbini yayılmak üzere bırakmış idi mezbûr Hasan bi-la hak vela sebep üzerine hücum ve vezni mechûle olup muhadded olmayan sağır bir taşı yerden refîğle müteveffa-i mezbûr başının sağ kulağı üzerinden darb idüb darb-ı mezkûrden yere düşüb ba'dehü hanesine götördüklerinde darb-ı mezkûrden naşı beş gün esir-i firaş olmasıyla

mah-i mezbûrun sekizinci Perşembe günü kuşluk vaktinde darb-i mezbûrden müteessiren vefat eylemiş olduğundan elyevm süal olunub icab-i şer'isi her birimiz bi'l-asale velvesaya matlubumuzdur deyü ba'ded-da'vâ vel-istintak merkûm Hasan cevabında inkar ile mücab oldukda müddeiyün-i mezbûrun ile vasiyy-i merkûm Bekir'den vech-i müharrer üzere müddealarına muvafık beyine taleb olunduk da herbiri mahallinde lede't-tezkiye adl ve makbûlûş-şehade idikleri ihbar olunan mezkûr Tazyana Karyesi ahalisinden Timur bin Yusuf ve Mehmed bin Mustafa nam kimesneler li-ecli'ş-şehade Meclis-i Şera haziran olub istişhad olunduklarında her biri fi'l-hakika güzeran iden yetmiş sekiz senesi mah-i Zilhicce'nin üçüncü Sebt günü kuşluk vaktinde müteveffayı mezbûr Mehmed Mansuri Karyesi'nden Tazyana Karyesi'ne gelirken mezkûr Tazyana Karyesi'ne bir buçuk saat mesafede bulunan Acem Çeşmesi nam mahalde mezkûr Hasan müteveffiyenin gelmesinden tecessüs itmisiyle mahalli mezbûrde kaya altında nefsinin ihfa iderek müteveffa-i mezbûr rakib olduğu esbinden inüb esbini yaymak üzere bırakmış idi mezbûr Hasan bila hak vela sebep üzerine hücum amden meçhûlümüz olub mahdüde olmayan sağır taşı yerden refîğle müteveffa-i mezbûr başının sağ kulağı üzerinden darb idüb darb-ı mezkûrden ba'dehü hanesine götördüklerinde darb-ı mezkûrden naşı beş gün esir-i firaş olmasıyla mah-i mezbûrun sekizinci Perşembe günü kuşluk vaktinde darb-i mezbûrden müteessiren vefatı vaki olmuşdur ba'del-yevm müteveffa-i Mezbûr Mehmedin mezkûr taş ile darb ve katil olduğuna re'yen bi'l-ayn müşahade ittik biz bu hususa bu vecih üzere şahidleriz şehadet dahi ideriz deyü her biri ber-vech-i müharrer müddeiyün-i merkûmunun müddealarına muvafık ve mütabık müttefikü'l-lafz ve müttehidü'l-mana ber-vech-i şer'i üzere eda-i şehâdet-i şer'iyye ittiklerinde şehadetleri ba'de't-tadil ve't-tezkiye ve tahlif hayyiz-i kabûlde vaki olmağın mücibiyle mezbûr Hasan üzerine diyet lazım gelmekle diye't-i racül olub her bir kıratı beş şair olmak üzere on dört kırat vezninde dirhem-i şer'idin halis gâşşe-i gâlib fizza-i meskûkeden on bin dirhem-i şer'i gümüş işbu tarih-i ilamdan üç sene tamamına değin üç taksit ile beher senede sülûsü müddeiyüne iysale ve vasiyi mezbûr Bekir'e eda ve teslime mezbûr Hasan'a tehbih-i şer'i olduğu atebe-i ülyaya arz ve ilam olundu. El-emrû li-men lehü'l-emr. Tahriran fi'l-yevmi'l-hadi

vel-işrin min Şehr-i Muharremi'l-haram lisene tisa ve sebiyne ve mieteyni ve elf(21 muharrem sene 1279).

M.Ş.S.244/57-1

Mahruse-i Mardin sâkinlerinden iken bundan akdem ecel-i mev'ud ile vefat eden Hacı Hüseyin bin Hacı Abdülkerim'in vefatı vukuuyla veraseti zevcesi Elmas binti Abdullah ve oğulları İsmail ve Abdi ve Nasır ve Musa ve kızı Amişe'ye ba'del-inhisar kablel-kısmet mezbûr İsmail vefatı vukuuyla veraseti validesi mezbûre Elmas ve sulbiye kızı Reşide ve ve li-ebeveyn er karındaşları mezkûrun Abdi ve Nasır ve Musa ve li-ebeveyn kız karındaşı mezbûre Amişe'ye münhasıra olduktan sonra kablel-kısmet mezbûr Abdi vefatı vaki olub veraseti validesi mezbûre Elmas ve zevcesi Firdevs ve oğulları Zafer ve Mustafa'ya raci ve aid olub kablel-kısmet mezkûr Zafer dahi vefatı vaki olduk da veraseti validesi mezkûre Firdevs ve li-ebeveyn erkarındaşı mezbûr Mustafa'ya ba'del-inhisar tashih mesele-i münasahaları dahi on beş bin beş yüz elli iki sehinden ibaret olub siham-i mezkûreden üç bin sehmi mezbûre Elmas'a ve üç bin üç yüz on iki sehmi mezbûr Nasır'a ve üç bin üç yüz on iki sehmi kezalik Musa'ya ve bin altıyüz elli ki sehmi mezbûre Amişe Hatun'a ve bin beş yüz on iki sehmi mezbûre Reşide Hatun'a ve bin dokuz yüz elli beş sehmi mezbûr Mustafa'ya ve sekiz yüz beş sehmi dahi mezbûre Firdevs Hatun'a aid ve raci olduğu ba'de't-tahkik verese-i mezbûrundan salifül-beyan Reşide binti İsmail ve Firdevs binti Faris nam hatunlara zati mezbûretani marife't-i şer'iyyeile arifan Hacı Abdülkerim-zade Hacı Ali Ağa bin Hacı Mehmed Ağa ve karındaşı oğlu Molla Abdurrahman bin Molla Kasım ve Abdülkadir bin Seyyid Ahmed şehadetleriyle zikri cai iştira ve ikrara ve ibrâya mahzar-ı hasm-i cahid-i atide vekâle't-i mutlaka-i amme ile vekîl-i mutlak ve müvafüfevvaz olduğu sâbit ve sübüt-ü vekâletine hükm-i şer'i lahik olan işbu baisü'l-kitab Mustafa bin Molla Abdi Mardin Mahkemesi'nde Meclis-i Şer-i Şerîf-i Enver ve mahfel-i din-i hanif-i ezher'de anifülbeyan verese-i mezkûrunden Elmas binti Abdullah ve kızı Amişe binti Hacı Hüseyin nam hatunlar zatlari ba'de't-tarifi'ş-şer'i taraflarından ve mezbûre Elmas'ın sadri kebir oğlu Musa bin Hacı Hüseyin tarafından bi't-tescil zikri cai bey ve ikrar ve tasdik-i ibrâya vekîl-i mutlak ve müfevvezları olan Hacı Nasır bin Hacı Hüseyin

müvacehesinde üzerine da'vâ ve takrir-i keliminde bundan akdem vefat iden mürisimiz el-Hac Hüseyin'in vefatından sonra ber mücib-i münasaha terekesi olan bilcümle akar ve emval ve emlak ve tecemmülat ve nüküdatları tevzi ve mezbûre Elmas hisse-i zevce olarak cemi-i metrûkat ve mühallefatdan sümün hisse ikraz ve tayin ve hal-ı sığarımında vasi-yi mensubum olan Musa ve sâir verese-i mezkûrden kâffe-i terekeden elli yedi bin ikiyüz kuruş otuz para sümün hisse ita etmedikleri vaki isede ancak mezkûre Elmas Ümmü veledi olub matûfe ve menkühası olduğundan verasesi değil iken tereke-i mezkûreden mehuzü olan meblağ-ı mezkûrden benim hisseme raci olan sekiz bin ikiyüz on beş buçuk kuruş ile müvekkilem mezbûre Reşide Hatun'a aid olan meblağ-ı mezkûrden üç bin üç yüz sekseerne bir buçuk kuruş ile müvekkilem mezkûre Reşide Hatuna raci elli bin iki yüz elli buçuk kuruş ki ceman on yedi bin dokuz yüz kırk yedi buçuk kuruş mezbûre Elmas bi-ğayri hakkın mehüz ve makbûzu olduğundan elyevm meblağ-ı mezkûrun istirdadı müvekkilelerime izâfetle bi'l-asale vel-ve kale matlubumdur deyü ba'ded-da'vâ vel-istintak vekîl-i merkûm el-Hac Nasır cevabında ba'de't-tasdik vel-ikrar vekîl-i mezkûr Hacı Nasır dahi vekâle't-i amme-i mutlakası hasebiyle bi'l-ve kale vel-asale Babüssur Mahallesi'nde vaki etraf-ı erbeadan taraf-ı kiblesi Beytüz-zertzü ve ğarbisi abdi Ağa hissesi şarki Hacı Ağa ve Halil Ağa el-Hac Mehmed ve şimalisi daravi menzilleri ile mahdûd ve mümtaz bir bab menzili müştemil olduğu ... sekili sahan ve dahilinde olan kilar ve kilar-i mezkûr derûnunda olan manzara ve ve fevkanisinde olan iki manzara ve eyvan ve hücre havlusuyla fevkanide olan havlu ve selamlıkda(sılık) Meclis ve odadan eyvan ve hayvanata mahsûs havlu tahtani ve ceresde meclisi ... muttasıl iki ahur ve oda mezkûre tahta bir meclis ve camında matbah ve fevkanide bir kenif ve tahtanide iki kenif ve iki su kuyusunu müştemil ve mahdûd bir bab menzil nısf-ı şayii mezkûre bi-cümleti ma-yeştemilühü ... tarafından bi'l-asale ve mürisim mezbûr Musa ile müvekkilelerim mezbûretan Elmas ve Amişe'ye izâfetle taraflarından bilve kale tarafeynden icab ve kabûlü havi şürut-ü müfside ve mübtile-den beri ve ari olarak yirmi bin kuruş ile asil ve vekil mezbûr Mustafa'ya bi'l-asale vel-vesaya bey ve teslim ve oldahi bi'l-asale vel-ve kale müvekkilelerine izâfetle iştirâ ve tesellüm ve semeni olan yirmi bin kuruşdan müvekkilem Elmas'dan istirdadı lazım gelen anifüz-zikir on yedi bin dokuz yüz kırk yedi buçuk kuruş ba'de't-

tenzil müşteri mezbûr zimmetinde baki kalan ikibin elli iki buçuk kuruşdan dahi müşteri mezbûrun zimmetini ibrâ-i am katiun-nizağ vel-husam ile ibrâ ve iskat eylediğimde mezbûr Mustafa dahi salifüz-zikir menzili mücedded-i mezkûrun nısf-ı şayii mezkûru olvecihle meblağ-ı mezkûr ile bi'l-asale vel-ve kale işтира ve tesellüm ve istirdad lazım gelüb matlubları olan meblağ-ı mezkûr on yedi bin dokuz yüz kırk yedi buçuk kuruş semeni mebiinden istifa itmekle semeni mebi'den zimmetinde kalan iki bin elli iki buçuk kuruş bayi-i asil ve vekîl-i mezkûrden vaki olan ibrâ ve iskatını kabûl ve tasdik birle mezbûre Elmas meclisde gerek semen-i mezkûrden ve sâire müteallik deâv"i ve mütâlebât ve Mezbûr Musa ile Amişe ve Hacı Nasır meyanelerinde cereyan iden mükaseme ve ahz ve ita vesâir deâv"iyi malûmeye ve mechûleye müteallik amme-i da'vâdan her biri ahârın zimmetini bi'l-asale vel-ve kale ibrâ ve iskat idüb vekîl-i mezbûr dahi vicahen ve şifahen bi'l-asale vel-ve kale ba'de'l-kabûl menzil-i mahdûd-u mezbûr bi-cümleti hudud ve hukuk müma-ileyh Mustafa ve Firdevs ve Reşide hatunların nısfı mezkûru bi's-şirai's-şer'i anifüz-zikir sihamları mücibince ve diğ er nısf-ı şayii bi'l-irsi's-şer'i mülk-i sahihi ve hakkı vazih-i sarihları kalmışdır. Keyfe ma-yeşâün ve hasbe ma-yahtarün mutasarrıf olsunlar dedildiğimde mâ-vaka'a bi't-taleb işbu vesika-i atike şarihatü'l-beyan ketb ve imlâ olundu. Tahriran fi'l-yevmi'l-hamisi aşera min saferi'l-hayri sene tîsa ve sebiyne ve mieteyni ve elf (15 safer sene 1279).

Şühüdü'l-hal:

Tüccardan fütüvvetlü Hacı Ali Ağa, karındaşı oğlu Molla Abdurrahman bin Molla Kasım, Abdülkadir bin Seyyid Ahmed, Katib-i Mahkeme İlyas Efendi, Seyyid Mehmed Feyzi, Molla Yusuf el-Cabi, Seyyid Zebir bin Molla Abdi bin Hacı Salih, Osman bin Molla Abdullah Ağa dizdar, naib-i mahkeme Ali Rıza Ağa, ve ğayrühüm.

M.Ş.S.244/57-2

Mahruse-i Mardin mahallatından Babüssur Mahallesi sâkinlerinden Reşide binti İsmail ve Firdevs binti Faris ve Amişe binti Hacı Hüseyin nam hatunlar

tarafklarından zat-i mezbûreler marife't-i şer ile arifün Hacı Abdülkerim-zade Hacı Ali Ağa bin Hacı Mehmed Ağa ve karındaşı oğlu Molla Abdurrahman bin Kasım ve Abdülkadir bin Seyyid Ahmed nam kimesnelerin şehadetleriyle zikri cai ikrar ve ibrâya mahzar-ı hasm-i cahid-i atide vekâle't-i mutlaka-i amme ile vekil olduğu sâbit ve sübut-ü vekâletine hükm-i şer'i lahik olan Mustafa bin Molla Abdi Mardin Mahkemesi'nde Meclis-i Şer-i Şerîf-i Enver ve mahfel-i din-i hanif-i ezherda mahalle-i mezkûre sâkinlerinden mezkûr Mustafa'nın hale't-i sığarında vasiy-i mensubesi Musa bin Hacı Hüseyin'in vekîl-i müsecceli olan li-ebeveyn kız karındaşı Hacı Nasır bin Hacı Hüseyin mahzarında kendi tarafından bi'l-asale ve müvekkileleri el-merkûmat tarafklarından bi'l-vekale ikrar-ı tam ve takrir-i kelim idüb babam müteveffa-i mezbûr Molla Abdi'nin terekesinden ve müteveffa biraderim Zafer'den müntekil mal-ı mevrûsüm ber mücib-i münasaha elli yedi bin beş yüz yirmi beş buçuk kuruş vasi müma-ileyh tamamen bana def" ve teslim idüb bendahi yedinden kabz ve tesellüm eyledim fima-bad meblağ-ı mezbûrun vasi-yi merkûm Musa'nın yed ve zimmetinde bir akçe hakkım baki kalmadyub hal-i sığarında mal-ı mevrûsümden makbûz ve masrufuna ve tarih-i huccete gelince beynimizde cereyan iden ahz ve ita ve müamelat-ı şetta ve hukuk-u malûme ve mechûleye müteallik amme-i da'vâdan vekîl-i merkûmun müvekkili amucam Musa'nın zimmetini ibrâ-i ammi sahih-i şer'i ile ibrâ ve iskat eyledikde müvekkilelerim el-merkûmat dahi vekil müma-ileyh Hacı Nasır'ın müvekkili mümaileyh Musa'nın beyinlerinde cereyan iden keزالik ahz ve ita ve müamelat-ı şetta ve hukuk-u malûme ve mechûleye ve tarih-i huccete gelinceye dek müteallik amme-i da'vâdan merkûm Musa'nın zimmetini ibrâ ve iskat idüb ve el-yevm müma-ileyhin kıbelinde bir güne hak ve da'vâ ve mütalebemiz yokdur deyü kendi tarafından bi'l-asale ve müvekkilelerine izafaetle bi'l-vekâleti'l-mutlaka bi-tavhihsafi ikrar ve itiraf idüb oldahi bilvekale ikrar ve ibrâsını şifahen ve vicahen kabul ve tasdik idüb hakim müvekki-ü sadr-i kitab vel ... karrarahü mevlahü'l-Vehhab Efendi hazretleri dahi sıhhat-i ikrar ve ibrâya hükm-i sahih-i şer'i ve kaza-i sarih-i meri itmeğın ma-hüvel-vaki bi't-taleb işbu vesika-i atike-i şarihatü'l-beyan ketb ve imlâ olundu. Tahriran fi'l-yevmi'l-hamis aşera min Saferi'l-hayri sene tîlsa ve sebiyne ve mieteyni ve elf (15 safer sene 1279).

Şühüdü'l-mesture alahü

M.Ş.S.244/58-1

Mahruse-i Mardin mahallatından Babüssur Mahallesi sâkinlerinden Reşide Hatun binti İsmail ve Firdevs Hatun binti Faris nam hatunlar taraflarından zat-i mezbûretanı arifün Hacı Ali Ağa bin Hacı Mehmed Ağa ve karındaşı oğlu Molla Abdurrahman bin Molla Kasım ve Abdülkadir bin Seyyid Ahmed şehadetleriyle zikr-i cai ikrar ve ibrâya vekil olduğu sâbit ve sübut-ü vekâletine hükm-i şer'i lahik olan Mustafa bin Molla Abdi Mardin Mahkemesi'nde Meclis-i Şer-i Şerîf-i Enver ve mahfel-i din-i hanif-i ezherde mahalle-i mezkûre sâkinelerinden Elmas binti Abdulah nam Hatun'a vekîl-i müseccel-i mutlak ve müfevvazı olan oğlu Hacı Nasır'ın mahzarında bi-tavihi ikrar-ı tam ve takrir-i kelim idüb bundan akdem vefat eden ceddimiz el-Hac Hüseyin bin Hacı Abdülkerim vefatından sonra cümle metrukât ve muhallelfatından hisse-i zevce olarak aldığı elli yedi bin iki yüz yetmiş para ümmü veled olub müteveffîye ve menkûhası olmadığından meblağ-ı mezkûrun istirdadı ve meblağ-ı mezkûrden hisseme aid olan sekiz bin iki yüz on beş buçuk ve müvekkilem ve zevcem Reşide Hatun'a aid altı bin üç yüz elli buçuk kuruş validem Firdevs Hatun'a aid üç bin üç yüz seksen bir kuruşki ceman on yedi bin dokuz yüz kırk yedi buçuk kuruş ba'ded-da'vâ oldahi vaki olan ikrar ve tasdikime mebni bana ve müvekkilelerime aid olan meblağ-ı mezkûru vekîl-i mezkûr ile müvekkilesi validesi Elmas tarafından bi'l-vekal ve biraderi Musa ve hemşiresi Amişe'ye olan vekâle't-i müsbetesi hasebiyle fûrûht eyledikleri malümü'l-hudud nısıf menzilleri kıymeti olan yirmi bin kuruş bedelinden bi't-tamam vel-kemal ahz ve kabz ve istifa eyledim birle bundan akdem ceddem mezbûre Elmas üzerine yazdığım otuz üç bin kuruş senedinden ve gerek sâir deâv'îye müteallik cümle deâv'î ve mütâlebât ve kâffe-i eyman ve mühasamatdan zimmetini ibrâ-i am katiun-nizağ vel-hüsam ile ibrâ ve iskat eylemişdim deyü oldahi vicahen ve şifahenh asıl ve vekil merkûmden vaki olan ibrâ ve iskatı tasdik ve kabûl itmekle mâ-vaka'a bi't-taleb ketb ve imlâ oldu. Tahriran fi'l-yemi'l-hamisi işrin min Saferi'l-hayri sene tisa ve sebiyn ve mieteyni ve elf (25 safer sene 1279).

M.Ş.S.244/58-2

Mahruse-i Mardin mahallatından Babüssur Mahallesi'nde sâkine Reşide Hatun binti İsmail ve Amişe binti el-hac Hüseyin ve Firdevs binti Faris nam hatunlar taraflarından zat-i mezbûretanı marife't-i şer'iyye ile arifün Hacı Abdülkerim-zade Hacı Ali Ağa bin Hacı Mehmed Ağa ve karındaşı oğlu Molla Abdurrahman bin Molla Kasım ve Abdülkadir bin Seyyid Ahmed şهادetleriyle zıkr-i cai ikrar ve ibrâya mahzar-ı hasm-i cahidd-i atide vekâle't-i mutlaka ile vekil olduğu sâbit ve sübüt-ü vekâletine hükm-i şer'i lahik olan Mustafa bin Molla Abdi Mardin Mahkemesi'nde Meclis-i Şer-i Şerîf-i Enver ve mahfeli din-i hanif-i ezherde mahalle-i mezkûre sâkinlerinden müvekkilem mezbûre Reşide'ye kablel-bülûğ vasiyi mensubu el-Hac Hacı bin Hacı Hüseyin mahzarında bi'l-asale vel-ve kale müvekkilelerine izâfetle ikrar-ı tam ve takrir-i kalam idüb müvekkilem mezbûre Reşide'nin babası müteveffayı mezbûr İsmail Ağa'nın terekesinden mal-ı mevrûsüm olan kırk dört bin dört yüz doksan kuruş vasiyi merkûm el-Hac Nasır tamamen ve kamilen müvekkilem Reşide'ye def ve teslim idüb oldahi ahz ve kabz ve tesellüm eyledi fima-bad meblağ-ı mezbûrden vasi müma-ileyhin yed ve zimmetinde bir akçe baki kalmayub hal-ı sığarında mal-i mevrûsünden makbûz ve masrufatında ve tarih-i huccete gelince beyinlerinde cereyan iden ahz ve ita ve müamelat-ı şetta ve hukuk-u malûme ve mechûleye müteallik amme-i da'vâdan müma-ileyh Hacı Nasır'ın zimmetini ibrâ-i ammi sahih-i şer ile müvekkilelerime izâfetle ibrâ-i am ile ibrâ ve iskat ittim. Birle mümaileyh Hacı Nasır elyevm sâkin olduğu malümü'l-hudud bir bab menzilde keزالik müvekkilelerim merkûmetan Reşide ve Firdevs'e ve gerek benim bir güna da'vâ ve alakamız yokdur ancak menzil-i mezbûr mukaddemden meyanemizde vaki olan iktisâm müma-ileyh Hacı Nasır'ın hissesine isâbet idüb müma-ileyhin kıbelinde bizim bir güne hak ve da'vâ ve mütalebe ve mühasamamız yokdur deyü bi'l-asale vel-ve kale ba'del-ikrar oldahi kabül ve tasdik idüb hakim-ü hükm müvekki-ü sadri kitab müşkin-i nikab refea kadrehü mevlahü'l-vehhab tuba lehü ve hüsne meab Efendi Hazretleri dahi hucceti ikrar ve ibrâya hükm-i sahih-i şer'i ve kaza-i sarih-i meri ittikte mâ-vaka'a bi't-taleb işbu vesika-i atika şarihâtü'l-beyan ketb ve imlâ olundu. Tahriran

fi'l-yevmi'l-hamisi aşera min Şehri Safer sene tisa ve sebiyne ve mieteyni ve elf
(15 safer sene 1279).

M.Ş.S.244/58-3

Mahruse-i Mardin mahallatından Cami-i Kebir Mahallesi ahalisinden olub zikri cai da'vânın fasl için Meclis-i Şer'a huzur ve tarafından li-eclid-da'vâ vekil nasb ve tefviz itmekden iba ve imtina iderek muhadderatdan olduğu hanesine bin-nefs varılıb konağın fevkani odasında Kürdistan Evkaf Müdürü Mekremetlü Hacı Abdullah Efendi ile meclis-i atiz-zikirde bulunmak üzere ba karar-ı meclis-i daireden cenab-ü kaimmakamı tayin buyrulmuş olan liva-i meclis azası mütehayyizanından fütüvvetlü Ali Beğ ve Hacı Hızır Ağa ve tayin kılınan mübaşir kavası Salih Ağa hazır oldukları halde akd olunan Meclis-i Şer-i Şerîf-i Enver'de zikri ati evkafın nısıf tevliyet ve tasarrufu istihkak ve ğallesini da'vâ iden işbu baisü'l-ilam Ali Efendi bin Hamide Hatun binti Reşide Hatun bintü'l-vakıf el-Hac İsmail Efendi hazır olub müma-ileyha Saide Hatun'un müvacehesinde üzerine da'vâ ve takrir-i kelamında bundan akdem vefat iden esbak Mardin Müfettişi el-Hac İsmail Efendi bin Ahmed Efendi hal-i hayatında ve kemal-ı akıl ve sıhhat-ı tasarrufunda rızaen lillahi Teala vakf ve tescil ettiği bilcümle akaratı Camiü'l-kebir Mahallesi'nde vaki malümü'l-hudud bir bab konak ve nefsi Mardin ... Hacı İsmail Efendi'nin Evkafı namıyla müştehir olan otuz dokuz bab dükkan ile Gavras evsatında vaki bir kıta bahce ve bir ... kain bahce va sâir bağ ve selatin evladiye ve evladı evladına ve evladı evladı evladına liz-zekeri mislü hazzı'l-ünseyeyn ve zükür-ü inkirazında ünasına ales-seviye ve küllü men mate minhüm an veledin yüntekalü bi-nısfıhi ila veledihi ve inlem yekün lehü veledün yüntekalü ila men fi derecetihi ve indel-inkiraz haremeyni muhteremeyn-i şer'ifeyn ... ve şerefen ila yevmi'l-kiyame... şer'ifelerine aid ve raci olmak üzere vakfa tahsis ve şart ve tansis eylediği evkafının tevliyet ve tasarruf ve istihkakı vakıf müma-ileyhin bila veled-ü zeker vefatı vukuuyla münasafai sulbiyeleri bulunan saide ve reşideye münkekil olub ki nısfı validemin kaimesi işbu Saide Hatun el-mezbûre ve diğer nısfı ceddem Reşide Hatun'a raci olmakla müma-ileyha dahi müteeddiyen ve müştereken vakf-ı mezbûre mutasarrıf oldukları halde ceddem mezbûre Reşide Hatun'un vefatı vaki olub müstehak ve mutasarrıf olduğu nısıf tevliyet ve

istihkakı terk eylediği iki aded kıziki validem Hamide ve hailem Aliye hatunlara raci olduk da anlar dahi merkûme Saide Hatun ile alel-iştirakis-sevi mutasarrıflar iken validem mezbûre Hamide Hatun'un vefatı dahi vaki olub hissesi bana raci olduğu misillü hailem Aliye Hatun vefatı vukuuyla anın hissesi sağır oğlu Noğman'a raci olmakla mezbûr Noman dahi bila veled vefatı vukuuyla kendisine validesinden muntekil olan hissesi derecesinde müteevvel olduğu ecilden bermücb-i şart-ı vakıf bana raci olub ve evkaf-ı mezkûrenin nısıf tevliyet ve istihkakı şahsında münhasıra olduktan sonra bendahi müma-ileyha Saide Hatun ile bi'l-münasafa müştereken ve müteeddiyen salifü'l-beyan konak ve dekakin ve bağ ve bahceye mutasarrıf olageldiğimiz derkar ise de ancak bundan çend seneden akdem müma-ileyha Saide Hatun bazı işgalat üzerine vakf malin tazyi' ve şürüt-i vakıf tağyir ve tahrife bi't-tesaddi hılaf-ı şart olunarak evkafın kâffesine vaz-ı yed istila itmiş olduğu halde huzur-u rabbi'l-aleminde yani ruz-i haşri ve neşre duracağı bittefekür rah-i hakka sülûk birle güzeran iden yetmiş altı senesi mah-i Cemaziyel-ahir'in üçüncü gününde beni hanesine çağırub huzur-u cem-i müsliminde kemal-i akıl ve sıhhatında hakka itiraf iderekden pederinin işbu evkaf-ı meşhûresinin nısıf tevliyet ve tasarruf ve istihkakı senindir ve hakkındır ve sahihan şartı vakıf gelmiş mate an veledihi yüntekalü binisfihi ile veledihi ve ennehü lem yekün lehü veledün binisfihi ile men fi derecetihi mazmünü mücibince ve elhaletü hazihi babamın evkafından elyevm tasarrufumda bulunan konak ve dekakin ve bağ ve bağçe ve akaratın nısıf tevliyet ve tasarruf ve istihkakı senin şahsında münhasıra olmuşdur ve vakfın kâffesine yevmi isitilam gelinceye dek nısfından ibaret olan hissene benim tasarrufum haksız olub nısıf ğallatınızı ekl ve istihlak itmiş olduğumdan şimdi işbu tasarrufatımı tecviz ve nısf ğallat-ı müstehlakesi bana bi'l-ibaha da'vâsından dahi zimmetimi ibrâ ve iskat itmenizi isterim deyü bi'l-münasafa müşareket ve istihkakıma taliaten ikrar ve itiraf ve nefsi üzerine eda-i şehadet etmesiyle bendahi zabt ve tasarrufunda olduğu zamanda hissemden ahz ve istihlak ittiği nısıf ğallasın hüsn-ü rıza ve tiyb-i hatır ana ibaha ve da'vâsından zimmetini ibrâsıyla işbu ikrar ve meşruhunu kabûl ve tasdik ittim el-yevm yedinde bulunan kâffe-i evkafın nısfı tevliyetde müştereken tasarruf ve istihlak itmek murad ittiğimde keزالik mümaneaya kalkışmış olmakla şer' ile sülal olunub müma-ileyhanın nısıf hissemde olan müdahalesinin meni

matlubumdur deyü ba'ded-da'vâ vel-istintak ve akibel-inkar müdde-i müma-ileyh Ali Efendi'den müma-ileyha Saide Hatun'dan tarih-i mezbûrde sadır olmuş olan ikrar-ı meşruhu üzerine beyine-i şer'iyye taleb olundukda her biri mahallerine lede't-tezkiye adl ve makbûlûş-şehade idikleri ihbar olunan Medrese Camii'nin imam hatibi ve Küllerce-zade Mehmed Salih Efendi bin Hacı Davud ve Hacı Kasım Efendi-zade Molla İsmail bin Hacı Mustafa namün kimesneler li-ecli'ş-şehade meclis-i makûd-i mezkûrde haziran olub istişhad.

M.Ş.S.244/59-1 evvelki belgenin devamı

Olunduklarında her biri fi'l-hakika güzeran iden yetmiş altı senesinin mah-i Cemaziyel-ahir'in üçüncü gününde müma-ileyha saide Hatun'un kendi konağında müdde-i müma-ileyh Ali Efendi mahzarında kemal-i akl ve sıhhatında ikrar ve itiraf eyledi ki benim müteveffa babam el-Hac İsmail Efendi bin Ahmed Efendi'nin bilcümle mevkûfat-i malümesi keffi yedimde ve tasarrufumda bulunan konak ve dekakin ve bağ ve bahce ve akaratin tevliyet ve istihkakında müma-ileyh Ali Efendi benim şerikimdir nısıf tevliyet ve istihkak anındır ve nısıf benimdir zira babamın bu mevkûfatı hakkında şartı bu vecihledirki küllü men mate veleden anhu veledün yüntekalü Nasibe ümmü veledihi ve in-lem yekün lehü veledün yüntekalü nasibühü ila men fi derecetihi ve indel-inkiraz Haremeyn-i Şer'ifeyni muhteremeyni zadehüm ... ve şerefen ila yevmi'l-kıyameti ... şer'ifelerine aid olsun deyü şart tansis etmiş ve müma-ileyh Ali Efendi evlad-ı vakıfdan olub validesi Hamide ve kamesi Aliye'nin hisseleri kendisine ber mücib-i şart-ı vakıf aid veraci olmuşdur ve bu ana kadar alel-istiklal vakfın kâffesinde olan tasarrufum haksız idiğinden zamanı istiklalimde hissesinden istihlak ittiğim ğallası istibahimlâ oldahi bana bi'l-ibaha da'vâsından zimmetimi ibrâ itmiş olduğundan fima-bad evkafın nısıf tevliyetinde mutasarrıf olmak gallatı dahi ana raci bulunmak üzerine sabi olarak sizi istişhad iderim deyü kendide merkûm Ali Efendi dahi ikrarını olvecihle tasdik ve kabûl hissesinden istihlak ittiği ğallatı ana ibahasiyla zimmetini da'vâsından ibrâ ve iskatında oldahi huzurumuzda ibrâsını kabûl etmekle elyevm müma-ileyhanın işbu ikrarı ve tasdik-i meşruhu üzerine bu vecihle şâhidleriz şehadet dahi ideriz deyü her biri Saide Hatun'un ikrar ve tasdiki üzerine müdde-i müma-ileyhin müddeasına muvafık ve mutabık müttehidü'l-lafzı

ve müttelikü'l-mana eda-i şehâdet-i şer'iyye ettiklerinde şehadetleri sirran ve alenen ba'de't-tadil vettezkiye hayyiz-i kabülde vaki olmağın mücibince ba'delhükm tarafeyn fetva-i şer'ife havale olunub müddei müma-ileyhin yedine verilen fetva-i şer'ifenin mazmünü münifi ve fi'l-işbah ekarral-mevkufü aleyh bi-ennühü yestehikku maa keza ev ennehü yestehikku ... dünehü ve sadaka fülânün sahha fi hakkıhi ... ğayrahü min evladi ve zürriyyetehü mülükane mektübün elvakfu bihilafihi hamlen ala ennehü'l-vakıfı recea amma şerata ve şartun ma ekarra bihi bihi'l-mukirrü zekere... sarraha ilmen katıbeten bi-ennühü men rea leküm bihi huyyira li-ennühü... mahalli merkûm ... ve Hayriye ve sâire kütüb-i fikhiyeden menkûl ve müsarraha olan fetva-i şer'ifenin mücibince müma-ileyhanın nefsi hakkında işbu ikrar-ı sahih ve caiz olub ve işhadi üzerine müma-ileyhn Ali Efendi'den evkaf-ı mezbûrenin nısıf tevliyet ve gallatıyla tarih-i ikrarından berü Saide Hatun'un hayatda oldukca müma-ileyh Ali Efendi kendisiyle bi'l-münasafe babasının evkaf-ı meşhûresinin kâffesinde müştereken tasarruf ve istiflal etmekle tarafeyne tenbih-i şer'i olduğı vukuu üzere huzur-u âlilerine arz ve ilam olundu. El-emrû limen lehü'l-emr. Tahriran fi'l-yevmi's-sâbii aşera min Şehr-i Rebii'l-evvel lisene tisa ve sebiyne ve mieteyni ve elf(19 rebiulevvel sene 1279).

Şühüdü'l-hüküm

Faziletli Müfti Efendi, Mekremetli Müdür-i Evkaf Hacı Hamdullah Efendi, Refatli Cillozade Ali Beğ, Hamiyyetli Hacı Hızır Ağa, Mekremetli Hacı Kemal Efendi, Fütüvvetli Cillocu Efendi, Hacı Ali Ağa, Abdurrahman Çelebi, Tahrirat Katibi Mehmed Şeref Efendi, Şeyhmus Efendi bin Ali Efendi.

M.Ş.S.244/59-2

Sadır buyrulan irade-i âliyyelerine imtisalen Mardin Mahkemesi'nden irsal olunan Muhzır Mehmed Seyyid Ömer bendeleri Mardin haricinde yarım saat mesafede vaki Ayni Şeyh demekle maruf diyarda mecrühan bulunmuş olan İçel Memleketi ahalisinden Mehmed'in üzerine varub taraf-ı kaimmakamilerinden tayin ve tisyar buyrulan zabtiye(boş) ve sâir ceride ve sâir mükayyidü'l-isim müslimin ile müteveffa-i mezkûrun azasını keşf ve nazar eylediklerinde alat-ı

cerihadan kalb ve batnında darb ve cerh olunduğunu müma-ileyhanın bendeleri ba'del-müayene vel-müşahede mahallinde keşf ve tahrir ve maan mürsel ümena-i şer' ile Meclis-i Şera gelüb ala vukuihi inha ve takrir eyledikleri huzur-u âlilerine ilam olundu. Tahriran fi'l-yevmi's-sâmin-i aşera min Saferi'l-hayri li-sene tisa ve sebiyne ve mieteyni ve elf(18 safer sene 1279).

M.Ş.S.244/59-3

Maruz-u Daileridir ki :

Sadır buyrulan emir ve irade-i valalarına imtisalen Mardin Mahkemesi'nden irsal olunan Hacı Ömer Efendi daileri Sürgücü Kazası kuralarından ... nam karyeteyn tariklerinde mecrühan vefat itmiş olan Acı bin Ami nam kimesnenin laşesi üzerine varub ve turuk kaimmakamlarından tayin ve tisyar buyrulan Nuri Sami Çavuş ve sâir harirade mükayyedü'l-ism müslimin ile müteveffa-i mezbûrun azası keşf ve nazar eylediklerinde alat-ı carihadan hançer ile göğsünde ve sağ kaburkasında eseri darb ve cerh olduğu müma-ileyh beyinlerinde ba'del-müayene vel-müşahede mahallinde keşf ve maan mürsel ümena-i şer' ile Meclis-i Şera gelüb ala vukui'l-hal inha ve takrir eyledikleri huzur-u Alilerine ilam olundu. El-emrû limen lehü'l-emr. Tahriran fi'l-yevmisi-salisi vel-işrin min Şevvali'l-müazzam sene tisa ve sebiyne ve mieteyni ve elf (23 Şevval sene 1279).

M.Ş.S.244/59-4

Müceddeden işbu bin iki yüz yetmiş dokuz senesine mahsuben Diyarbekir naibi sabiki faziletli Ahmed Efendi'nin sene-i mezbûrede Rebiul-evvelde infisali memuriyeti vukuuyla yerine canibi padişâhiden nasb buyrulan meval-i kiramdan Mahmud Efendi-zade faziletli Mehmed Aziz Efendi'ye tevcih ve mahalli memuriyeti olan Diyarbakır'a vusulünden sonra Şehr-i Rebiü'l-evvel girresinden itibaren Mardin hükûme't-i şer'isiyle tezyin ve mesnedi bedahetide aramnişin mekremetli Said Zeki Efendi'ye irsal kılınan mürasele-i şer'iyyenin sure't-i münifesidir. Allahüme calha meymünen mübaraken bin-nebiyyi ve âlihi amin.

M.Ş.S.244/59-5

İzze't-meab şer'iata-nüssab Mevlana Mehmed Said Efendi kamiyaab dame müvaffakan bi'l-hayr.

Ba'de't-tahiyyetü'l-vafiye inha olunur ki işbu bin iki yüz yetmiş dokuz senesi Şehr-i Rebiul-evvel gırresinden itibaren Mardin Sancağı'nın ümür-i hüküme't-i şer'iyesi tarafımızdan cenab-ü şer'ifinize ihale ve tefviz olunmuştur. Gerekdir ki sancağ-ı mezkûru gırre-i mezbûreden bin-niyabe zabt idüb beynel-ahali icra-ı ahkam-i şer'ie ve vuku-u yafte olan mevta-yı askeriye'nin mücib-i tahrir olanlarını tahrir ve terkim ve beynel-verese bi'l-farizati'ş-şer'ie tevzi ve taksim birle cadde-i şer'iat-i Ahmediye'den serm-ü inhirafa cevaz göstermiyesiz vesselam kad. Vasale ileyna fi 9 Rebi'l-evvel sene 279. El fakir Mahmud Efendizade Mehmed Aziz el-mevlel-hılafe.

M.Ş.S.244/59-6

Sadır buyrulan emir ve irade-i valalarına imtisalen Mardin Mahkemesi'nden irsal olunan Muhzırbaşı Seyyid Abdurrahman bendeleri Mardin haricinde bir saat mesafede Müğallebaat demekle meşhür bir mahalde mecrühan vefat etmiş olan Meşkinli Seyyid ve ... Memle nam kimesnenin laşesi üzerine varub ve taraf-ı kaimmakamilerinden tayin ve tısyar buyrulan zabtiye neferatından Urfalı Mehmed bin Mustafa ve sâir ceridede mükayyedaü'l-ism müslimin ile müteveffa-i mezkûrun azasını keşf ve nazar eylediklerinde alat-ı cerihadan tüfenk kurşunuyla sağ kolunun dirseği altında tüfenk kurşunu ile iki mahalde darb ve sağ kasığından kezalik tüfenk kurşunu ile darbile sol kaburgasından nüfuzuyla darb ve cerh olduğu müma-ileyh bendeleri ba'del-müayene vel-müşahede mahallinde keşf ve tahrir ve maan mürsel ümena-i şer' ile Meclis-i Şera gelüb ala vukuihi inha ve takrir eyledikleri huzur-u âlilerine ilam olundu. Fi gırre-i Zilkade sene 279.

M.Ş.S.244/59-7

Zevni ve Diradyük nam karyeteynin tariki memerkahları meyanesinde katilen vefat iden Ammi bin Ömer Hacı Ömer Efendi ve Hami Şuri marifetiyle

ba'del-keşf ve mazbata sureti her ne kadar mükayyed ise de iadesi dahi verilmediğinden işbu mahalle şerh verildi. Gırre-i Zilkade 279.

M.Ş.S.244/59-8

Maruz-u Daileridir ki:

Mardin'e muzaf Sürekci Kazası kurasından Tazyana Karyesi ahalisinden iken bundan akdem katilen vefat iden Mehmed bin Süleyman bin Mehmed'in katili olup madde-i katl üzerine ba'del-hükm ves-sübüt hasbizade marifetiyle ilam ve mazbatası takdim kılınmış olan karye-i mezkûre sâkinlerinden derün-i arzuhalde mestürü'l-isim olan Hasan bin Osman malül ve meriz olduğu hasebiyle ihracına ba-arzuhal istida ve tabib-i askeriye ba'del-havale kaçkun ihracı ba ilam ifade eylediğine mebni nefsi Mardin'de Şemkinli Abdülkerim hanesinde vefatının vukuuyla cenazesinin marife't-i şer' ile keşfine sadır buyrulan emri valalalarına imtisalen Mardin Mahkemesi'nden irsal olunan veli beğ efendi bin Mehmed Said Efendi ile taraf-ı kaimmakamilerinden tayin ve irsal buyrulan zabtiye çavuşu Mehmed Servi ve tabib-i askeriye bulunan şenk ile beraber varub azası keşf ve nazar eylediklerinde müteveffa mezbûr göğsünde çiban tevellüdüyle karnı delinmiş ve göğsü dahi tutulmuş ve ... ve sesi dahi zahimdar ve malül olup ille't-i mezkûreden vuku vefatı tabib müma-ileyh ifadesiden anlaşılmış isede müma-ileyh daileri dahi laşesi ba'del-müayene vel-müşahede ille't-i mezkûreden başka eseri darb ve cerhi görülmediği mahallinde ketb tahrir ve maan mürsel ümena-i şera gelüb ala vukuihi inha vet akrir eyledikleri huzur-u âlilerine ilam olundu. El-emrû li-men lehü'l-emr. Fi gırre-i Zilkade sene 279.

M.Ş.S.244/61-1

Medine-i Mardin'de Tekke Mahallesi sâkinlerinden olup on beş gün mukaddem vefat iden Hacı İlyas bin Hacı Hüseyin'in vefatı vukuuyla veraseti eshab-i fûruzdan zevce-i menküha-i metrûkesi Nimet binti Mehmed Şer'if ve sulbiye kebire kızları Hazene ve Besniye ve oğlunun oğulları Mehmed ve Hüseyin ibnay Noman ve Abdürrahim bin Abdüllatif ve oğlunun kızları sağıretan Adliye ve Ayşo ve kebiretan Fatoş ve Amüşe benati Noman ve Emüş binti Abdüllatif'e

inhisarı mütehakkak olduktan sonra tashih meseleleri dahi bi-hükmi'l-feraz iki yüz atmış dört sehimden ibaret olup siham-i mezbûreden zevce-i mezbûreye otuz üç sehmi ve yüz yetmiş iki sehimden seksen sekiz sehmi binteyi'l-mezbûretan Hazene ve Besni'nin her birine baki elli beş sehimden onar sehmi mezbûrun Mehmed ve Hüseyin ve Abdurrahim'den her birine ve yirmi beş sehmi dahi benatü'l-ibin olan Mezbûrat adliye ve ayşü ve fatuş ve amişe ve emüşe beşer sehmi her birine isâbeti ba'de't-tahakkuk mezbûretan Amişe ve Fatoş nam hatunlar zatları marife't-i şer'i ile arifan İbrahim Beğ bin İsmail Beğ ve Molla Ömer bin Molla Mehmed nam şâhideyn-i madeleyn şehadetleriyle taraflarından vekilleri olduğu sâbit ve sübutü vekâletine hükm-i şer'i lahik olan Molla Mehmed Dervîş bin Hacı ishak nam vekil Meclis-i Şer-i Şerîf-i Enver ve tarih-i münif-i muteberde hazır olup mahalle-i mezbûre sâkinlerinden Mehmed bin Noman ve biraderi Hüseyin ve Abdurrahim bin Abdüllatif müvacehelerinde üzerlerine bilvekele da'vâ ve takrir-i kelamında müvekkilelerim mürisi mezbûr Hacı İlyas'ın vefatı vukunda ber mücib-i tashih mezbûr on sehmi müvekkilelerime cemi-i terekeden aid ve raci olup merkûman Mehmed ve Abdurrahim ve Hüseyin kâffe-i tereke üzerine bi'l-istiklal vaz-ı yed idüb istila eylemiş olduğundan şer'ile süal olunub kâffe-i terekeden sihamları ifraz ve taksim ve müvekkilelerime ita ve teslimi mezbûretana izâfetle bi'l-vekale taleb-iderim deyü da'vâ merkûman cevablarında vekîl-i mezkûrun müvekkile-leri el-mezbûretan vech-i muharrer üzere varis olduklarını ikrar ancak mürisimiz ceddimiz el-hac İlyas Mardin sâkinlerinden Mahmud bin Molla Mehmed ve Süleyman bin Mustafa ve Hacı bin Boğos ve Bedi veledi ve cübbi menazır ve Evs Baho ve işlah oğulları Nelü ve Mahi ve Baho'nun oğlu Evsi'nin zimmetlerinde olan on altı bin kuruşdan gayri bir güne emval ve aruz ve akarı olmayub kâffe-i emvali bize babamız Noman ve Abdüllatif'den muntekil mülk-ü mevrüsümüz olup hatta güzeran iden yetmiş beş senesi Şa'bân'ın yirmi yedinci gününde müma-ileyh el-Hac İlyas hal-i hayatında ve kemal-i akl ve sıhhat-ı tasarrufatında üzerimde labis olduğum esbab ile anifüz-zikir kesanın zimmetlerinde olan on altı bin kuruşdan ma-adasından yedimde mevcüd ve bana maruf ve mensûb olan bilcümle emval ve eşya ve aruz ve akar vedüyün tecemmülat ve ma-yütlakü aleyhi ismü'l-mal kâffesi benim hafidlerim bulunan Mehmed ve Hüseyin ile Abdurrahim bi'l-müsalese mülk-ü mahz-ı

halisleridir ol emval ve eşya ve akaratda benim bir güne hak ve matlub ve alakam yokdur deyü bi-tav'ihî's-sâfi ikrar ve itiraf idüb nefsi üzerine tükat-ü müslimin dahi işhad eylemiş ve ikrarı üzerine olvecihle beyine ve bürhanımız vardır deyü ba'ded-def'i vel-inkar dafiün-i mezbûrun Mehmed ve Hüseyin ve Abdürrahim'den minval-i meşruh üzere def'i müddealarına muvafık beyine taleb olunduk da her biri mahallinde lede't-tezkiye adl ve makbülüş-şehade idikleri ihbar olunan Mardin sâkinlerinden Molla Ahmed bin Hacı Hüseyin ve mahmud efendi bin Molla Şeyhmus ve Arabzade Mehmed Efendi bin Molla Abdüllah ve İbrahim Beğ bin İsmail Beğ ve Molla Mehmed bin Havaşlü nam kimesneler li-ecli'ş-şehade meclise hazirun olub istişhad olunduklarında her biri filhakika geçen yetmiş beş senesi Şa'bân'ın yirmi yedinci gününde müteveffa mezbûr Hacı İlyas hal-i hayatında ve kemal-i akl ve sıhhat-i tasarrufunda ikrar ve itiraf eylediği salifüz-zikir mestürü'l-esami kesianın zimmetlerinde olan on altı bin kuruuşdan gayri yedimde mevcüd ve bana maruf ve mensüb olan bilcümle emval ve eşya ve aruz ve akar ve düyün ve tecemmülat ve ma-yütlakü aleyhi ismü'l-mal kâffesi hafidlerim Mehmed ve Hüseyin ve Abdürrahim'in bi'l-müsalese mülk-ü mahz-ı halisleridir ol emval ve eşyada benim bir güne hak ve mütalebe ve alakam yokdur deyü bi-tavihi's-sâfi ikrar ve itirafı üzerine bizi işhad etmekle elyevm biz dahi bu ikrarına ol vecihle şâhidiz ve şehadet dahi ideriz deyü her biri dafiun-u mezbûrenin defi'lerine muvafık ve mutabık müttefikü'l-lafz ve müttehidü'l-mana vechi Vecihi şer'i üzere eda ve işhad-i şer'iyye ittiklerinde şehadetleri ba'de't-tadil ve't-tezkiye hayyiz-i kabulde vaki olmağın mücibiyle tarafeyn feteva-i şer'ifeye ledel-havale dafiun-i merkûmunun yedlerine verilen fetva-i şer'ifenin mazmünü münifi Zeyid sıhhatine üzerimde olan esvab ile zimem-i nasda olan on altı bin kuruşdan ğayrisi yedimde mevcüd ve bana maruf ve mensüb olan emi-i emval ve akarat hafidlerim Ömer ve Bekir şer'ikdir benim alakam yokdur deyü ikrar ve nefisini işhad ittikten sonra Zeyid fevt olub Ömer ve Bekir ve Beşri.

M.Ş.S.244/62-1 evvelki belgenin devamı

Vesâir veresesı terk eylese sâir verese ikrar-ı mezbûru tanımayub ifrazda Zeyd'in yedinde olan emval ve akaratı mirasa idhali şeran kadir olur mu el-cevab olmazlar bu suretde olan ikrarda hibeye meşrut kabz ve teslim ve kabul ve tasdik

gibi şürutlar şeran muktazi olur mu süalin cevabı ba-savabinde olmaz deyü ifta buyrulmağın şühüd-i mezkûrun feteve-i münife mücibince mukir müteveffa mezkûr Hacı İlyas anifü'l-beyan on altı bin kuruşdan ma-ada terekesi olmadığı ve kâffe-i tereke mükarrü leh el-mezbûrun Mehmed ve Hüseyin ve Abdürrahim'in müsaleseten mülk-i sahihleri olduğuna hükm-i sahih-i şer'i ve kaza-i sarih-i meri itmeğın birle maruz-zikir meblağ-ı mezbûr on altı bin kuruşu beynel-verese taksim olunmak üzere tenbih-i şer'i olduğu huzur-u Alilerine ilam olundu. El-emrû li-men lehü'l-emr. Tahriran fi'l-yevmi'l-hadi aşera min Cemaziyel-evvel sene tisa ve sebiyne ve mieteyni ve elf(11 cemaziyel-evvel sene 1279).

M.Ş.S.244/62-2

Defter Oldur ki :

Fi'l-asıl Muş ahalisinden olub Mardin kalesinde müstahdem zabtiyegan neferatından Abdi bin Ali bundan üç gün mükaddem vefatı vaki olub zahirde varis-i marufu ve marufesi olmadığından terekesi canibü beytülmale aid ve raci olmakla bu makûle bila-vevaris-i maruf vefat idenlerin terekelerin ahz ve kabza beytülmal emaneti müteferriat-i memuriyetinden Mardin Sancağı Kaimmakamı izzetlü Ali Ağa tarafından tayin kılınan kale zabtiye yüzbaşısı hamiyetlü Hamdi Ağa marifeti ve marife't-i şer'ile tahrir ve sük-i sülthanide bi'l-müzayede semeni misliyle bey' ve mesarif-i techizü tekfini ba'del-ihrac varisi zuhuruna kadar esmanı Mardin mal sandığına teslim kılınmış olmakla kassam defteridir ki ber-vech-i ati zikir ve beyan ve şerh ve ayan olunur.

Bir çift tabanca=83, siyah aba 1=54, köhne entari maa gömlek ve on 4=36, terlik ve içlik ve köhne mintan =11, sim kemer 1=235, yemeni ve kuburluk 12, şal ve çorab ve köhne Trablus 13,5, ufak tüfenk 3,5, kesesinde bulunan nükud 13, sandığa teslim olan maaş 14.

Yekün İcmali Tereke: 476,5,

Anhal-ihrac: Techiz-ü tekfin 46, rüsmi adi 11, kaydiye 1, dellaliye 12, muhziriye 3,

Yekünü'l-ihrac 73,

El-miras :

476,5 Balada yekün tereke

073 minha ... olan masarifati

403,5

Balada müharrer sahhal-baki dört yüz üç buçuk kuruş Mardin mal sandığına müteveffanın varisi zuhur idinceye kadar teslim olunduğuna müş'ir işbu mahalle kayıd şod.

M.Ş.S.244/62-3

Mardin Sancağı'na muzaf Midyat Kazası nevahisinden Cezbin Nahiyesi kurasından Kasır Karyesi sâkinlerinden iken güzeran iden yetmiş sekiz senesi şehir-i Cemaziyel-evvel'in evahirinde kablel-keşf katilen vefat iden Mehmed bin Ahmed ... vefatı vukuuyla veraseti eshab-ü fûruzdan validesi Fatıma binti Yusuf ile li-eb karındaşı ğaib anil-beled Ali bin Ahmed ve li-üm kız karındaşı Hacce binti Abdü'ye inhisarı ledeş-şer'i'l-enver zahir ve mükarrar oldukdan sonra verese-i mezbûrundan ümmü'l-mezkûre Fatıma ve merkûme Hacci binti Abdü nam hatunlar zatları ba'de't-tarifi'ş-şer'i Mardin Meclisi'ne mahsûs odada aza-i meclis hazır oldukları halde akd olunan meclisi şer-i hatir-i lazimü'l-izzî ve't-tevkirde katl töhmetiyle canib-i hükümetden ahz ve girift olunan mezbûr Cezini kurasından Molla Mehmed Karyesi sâkinlerinden işbu baisü'l-ilam Beko bin Temo ve Höske Karyesi sâkinlerinden Halo bin Raso nam kimesneler müvacehelerinde üzerlerine da'vâ ve takrir-i kelamlarında bundan akdem mürisimiz müteveffa-i mezbûr karye-i mezkûre akarında kain İşkerek nam mahalde mevrûğ tarlası olub ve mezkûr tarlada nabit olan penbeye saky itmek üzre gittiğinde merkûmandan mezkûr Beko gelüb mürisimiz merkûm Mehmed'e tarlamı sen rağy ettirdin diyerek mürisimize mühasama itmesiyle meyanelerinde münazaa vukuunda merkûm Beko alat-ı carihadan yedinde bulunan siyah kabzalı

hançer ile sağ elinin dirseği ile bilek arasında darb ve cerh ittiğinde mezkûr Halo dahi gelüb mükisimizin iki ellerini tutub Beko bi-tekrar mezkûr hançerle merkûm Mehmed'in arkasının sol tarafında üç hançerle darb ve cerh ettikten sonra yere düştüğünde merkûm Halo dahi yerden bir büyük taş refi'ile boynunun köküne darb eyledi isede darib-i evvel merkûm Beko'nun

M.Ş.S.244/63-1 (Arapça)

Sa'd ve Mimarbaşı veledi Maks mülkü Mimarbaşı Mihail veledi Havşit-terziye vekâleten vekâletleride Gadanyal veledi Rafabil Kesmir ve Circo veledi Sanoş ve Circo veledi Ğamic Barki'nin şهادetiyle sâbit olan müvekkil merkûm Mihail kendisi için satıcı Abdülkadir Çelebi'nin merhum Hacı Mehmed Emin el-köfteden kendinden bi'l-asale ve annesi Halime Hatun binti Hacı Hızır tarafından bi'l-vekale ve küçük oğlu Noman bin naib Hacı Mehmed Emin'e Şeyhmus bin Molla Ömer ve Seyyid Mehmed bin Hasani'l-ağma ve Mehmed beğ bin Seyyid Hızır şهادetleri ile vasiyi mensubesi olan Halime Hatun binti Hacı Hızır tarafından vekâleten merkûm Abdülkadir ve küçük çocuğun yed ve tasarruflarında mülkleri olub şira-i şer-i ile kendilerine geçmiş olan kıblesi ve şimali ve şarkı yol ve ğarbi ise Beytül-hafız veresesi mülkü ile mahdûd olan üç sakaf dahiliyesinde üç neccar ve ahur tahtani enüb ve yarım matbah ve yarım kenef ve hücrenin içindeki neccarda cübbü ma' ve küçük matbah ve fevkani huş bulunan bilcümle müştemilatı semeni makbûza on bir bin kuruşu rumi cedide bey-i şira-i sahih-i şer'iyye bati ile tarafeynin bilcümle hukuk ve kâffe-i mürafik vel-levahik vel-kabûl vel-hukuk vel-ahz vel-kabz ver-rüyeti verrıza satın aldı. Bu mülk bundan sonra alıcının mülkü olub başka hiçbir kimsenin bu mülkde da'vâ ve mütalebesi yoktur kendi mülkü olub istediği gibi tasarrufuf ider 27 Cemaziyel evvel sene 1278.

Bekir Efendi Hindizade, Mehmed Efendi Arabzade, Mustafa bin Hacı İbrahim Efendi Gavvas, Yahya bin Molla Abdülkerim Faşohzade, Molla Yusuf Cabi-i Evkaf-ı Kasım Paşa, Seyyid Mehmed bin Hasani'l-ağma, Hacı Ali Ağa ...zade Hacı İbrahim Ağa.

M.Ş.S.244/63-2 (Arapça)

Maks Yusuf veledi Abdü'l-emin Develi kendi malıyla kendisi için satıcı sandık emini Dervîş Ali Rıza Efendi bin merhum Salih Ağa, Hacı Sadeddin Ağa bin Hacı İbrahim Ağa tarafından vekilliği sâbit olmuş olup Hacı Mehmed bin Ahmed'is-Sivasi ve Hacı İbrahim Ağa bin Zeynel-abidin bunların vekâletine şâhiddirler. Vekil müma-ileyh müvekkilin elinde ve tasarrufunda mülkü olup şıra-i şer'i ile kendilerine intikal etmiş olan ... mahallesinde bulunan üç sakafı olan hücre ve dahiliyesinde iki neccari ve neccariyesinin dahilinde cübbü ma' bulunan ve hücrenin dışında iki maslebeli oda ve dahilinde iki neccari ve maslebesi ve huş ve matbah ve cübbeyni ma' ve kenif ve huş bulunan ve kiblesi ve şimali yol şarkı Esad Ağa bin Halil Ağa mülkü ve ğarbi Dervîş Şeyhoklu mülkleri ile mahdûd olan dükkanı yedi bin yüz beş semeni makbûza bey-i şıra-i şer'iyyi-i bati ile ve her iki tarafın icab ve kabûlü ve bicümleti'l-hudud ve kâffetü'l-mürafik vel-levahik vel-hukuk vel-kabz vel-ahz ver-rüyet ve rızaları ile satın aldı bu mülk bundan sonra müşterinin mülkü olup hiçbir kimsenin hak ve mütalebe hakkı yoktur istediği gibi tasarruf ider. 29 Cemaziyas-sani sene 1278.

Mellü-zade Mehmed Beğ, şeyhü'l-kurra Dervîş Ömer Efendi, Abdülhamid Efendi bin Osman Efendi, Hacı Ali Ağa tüccar-ı harir, İsmail hakkı Efendi Necmizade, Bekir Efendi Hindi, Arabzade Mehmed Efendi, Yunus bin Molla Mehmed el-Yunus, Faris bin Hakkı, Alüfi bin Halil, Alim Ömer bin Molla Mehmed ve ğayrühüm.

M.Ş.S.244/63-3

Mevedde't-meab es-Seyyid Adem Safvet Efendi kamiyab

Gıbbe't-tahiyyetü'l-vafiye inha olunur ki ba-mürasele-i şer'ie memur-i ümur-i şer'iyyesi olduğum Mardin Sancağı ümür-i naib-i şer'iyyesinin tarafımızdan bi'l-ve kale edası vukuu yafte olan muhallefat-ı mevtayı askeriyeyi tahrir ve ve terkim ve beynel-verese bi'l-farizati's-şer'iyye tevzi ve taksim eylemesi sene tisa ve sebiyn ve mieteyni ve elf Cemaziyel-ahirinin üçüncü gününden itibaren uhde-i şer'iflerine ihale ve tefviz kılınmıştır. Gerekdir ki ...

mezkûreyi ba'de'l-kabûl merasimini kema yenbağı eda vei icra birle cadde-i şer-i kadimden sermü inhirafa cevaz göstermiyesin vesselam. Vasale ileyna fi 29 Cemaziyel-evvel sene 279.

minel-fakir es-Seyyid Mehmed Said Zeki en-naib bi liva-i Mardin

M.Ş.S.244/63-4

İrade-i âliyyelerine imtisalen sicillatı mahkemeye ledel-mürafea güzeran iden yetmiş beş senesi tarihinde Mardin Sancağı'na muzaf Sürekci Kazası kurasından Ağlan Karyesi sâkinlerinden iken bundan akdem katilen vefat iden Hüseyin bin Şemdin bin İsmail'in veraseti zevce-i menküha ve metrükeleri ve karye-i merkûmede sâkineler ... binti Hüseyin ve Fatıma binti Halid ile Mezbûr Fatıma'dan mütevellid ve mütevellideler sulbi sağır oğlu Yusuf ve sulbiye sağire kızları Fatıma ve Adile'ye ba'del-inhisar sığar-i mezbûrunun tesviye-i ümurlarına ba-hucce't-i şer'iyye mensub vasileri ve müteveffayı merkûmun li-ebeveyn er karındaşı İsmail bin Şemdin nam kimesne kendi bil-vesaya ve verese-i kibarı merkûmun bi'l-asale mürisleri müteveffa-yı mezbûr katlinden dolayı karye-i mezbûre sakinlerinden ihzar ve derüni arzuhalde müharrerü'l-ism Mehmed bin Nalü üzerine da'vâ ittiklerinde Mezbûr Mehmed'in takririne hükm olunduğu bi'l- ilam esbak Mardin Naibi mekremetlü Zakli Mustafa Efendi'ye ve mekremetlü Ahmed Nemci Efendi mahkemede mahfuz sicilinde mükayyed görüldüğü ve tarih-i mezkûr olan yetmiş beş senesi Şevvali'nin yirmi beşinci gününden şimdiye kadar dört sene bir mah müddetden mahbüshanede tevkif kaydından müsteban olmakla birle mezkûr Mehmed bin Nalü'nün zimmeti huzur-u mezbûrde ibrâ ve iskat eyledikleri taraf-ı şer'idan merkûm Mehmed'in yedine ita kılındığı huzur-u âlilerine ilam olundu. El-emrû li-men lehü'l-emr fi 15 Zilkade sene 79.

M.Ş.S.244/64-1 (Arapça)

Dervîş bin Molla Yusuf bin Mehmed kendi mali ile kendisi için satıcılar müfti bin İsmail Koço ve iki hanımı Fenci binti Hacı Mehmed ve Fatıma binti Hacı Halil yed ve tasarruflarında mülkleri olub şıra-i şer'i ile kendilerine geçmiş olan Şehid Mahallesi'nde kibleten ve şarken ve şimalen yol ve ğarben Tatof evi

ile mahdûd olan üzerinde eyvan olan fevkani manzara iki maslebe nısıf ve eyvan maslebe ve manzara ve yine maslebe ve üzerinde eyvan ve kahve ocağı ve matbah maslebeli büyük eyvan ve oda iki maslebeli yeni manzara, huş kapısı tarafında oda maslebe ve kenif ve tahtani huş ve harabeyi müstemil ev semeni makbûzası ile beş bin yedi yüz elli kuruşu rumi cedide ve Tekke Mahallesi'nde olan Şehid Camii yakınında iki maslebeli manzara ve dahiliyesinde neccari maslebe ve tahtavat ve manzara tarafında maslebe ev ve nısıf cübb ve nısıf huş ve kenif kıbleten yol ğarben Dervîş mülkü şarken Süleyman ibni Ahmed Çelebi mülkü ve şimalen ... şehid mülkü hududları ile mahdûd mülkü bey-i şıra-i sahih-i şer-i batı ile iki tarafın icab ve kabulü ve kabz ve ver-rüyet ver-rıza satın aldı ve satıcıların bu mülklerde hiçbir surette da'vâ ve mütalebesi kalmadı satılan bu mülk müşterinin mülk-i müşterasıdır keyfe ma-yeşa ve yahtar mutasarrıf olsunlar. 24 Cemaziyel-ahir sene 1278.

Şühüdü'l-hal :

Dervîş Mehmed Efendi, Hindzade, Bekir Efendi Hindizade, Mehmed Halil Efendi Ağazade ... Mustafa Efendi Hindizade, Mehmed Efendi Arabzade, Ahmed Ağa Hindizade, Mehmed Efendi Nemçezade, Abdülhamid Efendi, Hindizade, Bekir bin Mehmed Efendi, Hacı Cevzzade Davud, kardeşi Esad, faris bin Hızır, Abdülkadir bin Hafız, Mehmed Esad bin es-Sikaye, Osman bin Abdi Ağazade, Abdüllbaki bin Seyyid Mustafa, Ahmed bin Mehmed Seyyid Cumazade, kardeşi Abdülhamid Çelebi, Süleyman bin Ahmed ve ğayrühüm.

M.Ş.S.244/64-2

Mahmiye-i Mardin'de Meşkiban Mahallesi sâkinelerinden marifetüzzat Ğayde binti Mehmed nam Hatun meclis-i şer'imizde ve mahalle-i mezbûre sâkinlerinden ve merkûme Ğayde'nin zevc-i dahili olan Hüseyin bin ... müvacehesinde takriri kalam eyledi ki bakiye-i cihazimden zevcim mezbûr Hüseyin'in zimmetinde marife't-i şer ile isbat idegeldiğim dört yüz seksen kuruşu bana ifa etmeyüb edasında vaki olan imtina ve taharri cihetiyle kendi nefsimi babamın hanesinden ba'del-habs masarif-i zaruriyem için merkûm üzerine karar-ı

maruf nafaka farz ve takdir olunmak matlu-bumdur dedikde merkûm Hüseyn salifü'l-beyan meblağı ba'del-ikrar edasında ... olan taharrisi hasebiyle maruz-zikir meblağ-ı mezbûr dört yüz seksen kuruşu ifa idince hakimi sami müvekki-i sadri kitab tuba lehü ve hüsne meab efendi hazretleri merkûme Ğayde'nin tarih-i kitabdana sâir masarifât-ı zaruriyesi için şehri kırk kuruş farz ve takdir buyurub meblağ-ı mefrûz-u mezkûru harc ve sarfa ve ledel-iktiza istidaneye ve indez-zafer Mezbûr Hüseyn üzerine rücûa merkûme gaydeye izin vermeğin mâ-vaka'a bi'l-ibtîğâ işbu vesika-i atika-i şarihatü'l-beyan ketb ve imlâ olundu. Tahriran fi'l-yevmi'l-işrin min şehri Receb li sene tisa ve sebiyne ve miteyni ve elf(20 Receb sene 1279).

Mehmed Efendi Arabzade, Bekir Efendi Hindizade, Hafız İbrahim, Molla Ömer bin Molla Mehmed, Muhzırbaşı Seyyid Abdüssamed, Katib-i Mahkeme Şeyhmus ve ğayrühüm.

M.Ş.S.244/64-3 (Arapça)

Meclis-i Şer-i Şerîf-i Enver ve mahfel-i din-i hanif-i ezher'de hat ve mührü ile hakim amelehüllahü bi-lütfihi'l-müstetab-i yevmel-hisab tuba lehü ve hüsne meab (bu cümleler hakimler için kullanılan bir iltifat cümlesi olup manası da öz olarak şudur) (Allah güzel olan lütfiyle kıyamet günü onu amil ve güzel ve döneceği yeri güzel kılsın) küçük çocuğa (burası silik okunmuyor) muhallefatından ve metrukâtından intikal etmiş olan malını hıfza bir vasi tayin edib küçük çocuğun nafaka kisve ve yeyib içme ve sâir ihtiyacları içinde günlük 120 kıst ki her bir kıst bir kuruşdan ibarettir bu yazı tarihinden itibaren malından verilmesini hakim hükm etti vaside buna razı oldu. 23 Receb li sene 1278.

Şühüdü'l-hal :

Dervîş Mehmed Efendi Hindzade, Mehmed Efendi Arabzade, Bekir Efendi Hindizade, Abdullatif Efendi, Seyyid Abdurrahman Muhzırbaşı ve ğayrühüm.

M.Ş.S.244/66-1 (Arapça)

Vekîl-ü hakim Meclis-i Şer-i Şerîf-i Enver ve mahfel-i din-i hanifi'l-ezhere çağrılmış olan fatıma binti(silik) yı zevcinin oğlu Ali bin Ahmed bin Seyyid Ali ve mezkûr zevcinin kızı üzerine mezbûr müteveffa babalarından intikal eden metrukât ve muhallefâtı koruyub maslahatların görüb haklarını arayıp ahz ve muhafaza etmeğe bülüğları yeterli olmadığı için vasi nasb vet ayin etti oda vesayeti kabûl ederek vechi müharrer ve nûsuk-u mestûre üzere şartlarını icra etmeğe ve merasimini ve lazım geleni eskiden vacib ve lazım olduğu üzere ifa etmeye teahhüd ve iltizam etti. Ve bu iki küçük çocuğun her birine bu günden itibaren hergün için atmış kıst ki yüz yirmi kıst bir kuruşdan ibarettir, nafaka farz ve tayin ve takdir etti ve merkûmların malını beraberce hıfz etmeleri için biri diğerinden habersiz icraatda bulunmamak üzere merkûmun zevcesi Hatice binti Süleyman'ı emanet ile mevsuf sıyanet ile maruf olduğu için bu vasinin üzerine nazır nasb ve tayin etti. buda nezareti kabûl ederek ala vechi'l-mükarrar ven-nûsükü'l-muharrer vacib ve lazım olduğu gabi kavaid ve levazimatını icra ve merasimi ifa etmeyi teahhüd ve iltizam etmeğin bu nasblar kabûl ve sahîh oldu. 15 Şa'bân sene 1278.

Hacı Hızır Ağa, Şehidzade, Dervîş Efendi Hindizade, Faris binti Hacı Kermozade, Bekir Efendi Hindizade, Arabzade es-Seyyid Mehmed, Alim Ömer bin Molla Mehmed, es-Seyyid Şeyhmus Efendi ve ğayrühüm.

M.Ş.S.244/66-2

Mardin eşrafı handanı ve ekremü alasından mekremetlü Mehmed Said Efendi Hazretleri'nin Mardin Sancağı hükûme't-i şer'iyyesinin ibkasına dair bulara dahi taraf-ı âlilerine irsal olunan mürasele-i şer'iyyenin sure't-i münifidir. Allahümmecalhü meymünen mebaraka ve veffik lima tühıbbühü ve terza.

Bismillahirrahmanirrahim

Mekreme't-meab şer'iat nüssab Mevlana Mehmed Said Efendi kamiyaab dame muvaffaken bi'l-hayr.

Ba'de't-tahiyyetü'l-vafiye inha olunur ki işbu sene tis'a ve seb'iyin ve mieteyni ve elf Ramazanü'l-bari gırresinde Mardin Sancağı'nın ümür-i şer'iyyesi tarafımızdan taraf-ı şer'ifinize kema fi's-sâbik ibka ve ihale kılınmıştır gerekdirki sancağ-ı mezkûru girre-i merkûmeden bin-niyabe zabt ve beynel-ahali icra-yı ahkam-ı şer-i âli vukuu yafte olan muhallelfat-ı mevtayı askeriyeyi dahi tahrir ve terkim ve beynel-verese bi'l-ferizati's-şer'iyye tevzi ve taksim eyleyüb cadde-i şer-i kavimden serm-ü inhırafa cevaz göstermiyesin vesselam

El-fakir Mahmud Efendizade Mehmed Aziz el-mevlel-hılafe Mehmed Efendi.

M.Ş.S.244/66-3 (Arapça)

Hacı Halil bin Hacı Ali ed-dekkak kendi malı ile kendisi için satıcı es-Seyyid Abdülbaki bin Mahmud Ağa'nın yed ve tasarrufunda ve şıra-i şer'iyye ile kendisinin mülkü olan Meşid Mahallesi'nde ve arazisi için her sene Meşid Camii'nin evkafına 14 kuruş verdiği iki maslebeli hücre ve neccari ve cübbü ma' ve manzara ve dahiliyesinde neccari ve ahur ve matbah ve kenif ve huşu müştemil olub kıble ve şimal tarafı yol şark tarafı Molla Ali bin Hacı Mustafa veresesı mülkü ve ğarb tarafı emsah mülkü ile mahdûd olan evini semeni makbûzası beş bin beş yüz kuruşu rum-i cedide bi-cümleti'l-hudud ve kâffetü'l-mürafik vellevahik vel-hukuk bey-i şıra-i sahih-i şer-i bati üzere icab ve kabül vel-ahz vel-kabz ver-rüyet ver-rıza ile satın aldı. Satıcının bu mülkde hiçbir da'vâ ve mütalebe hakkı bulunmayıb tamamen kendisinin mülkü olmuştur istediği gibi kullanır. 13 Zilkade 1278.

Azımzade Mehmed Efendi, Beşşar Ağa bin Mehmed Ağa, Müdür-i rüsm Yesari Efendi, Osman bin Dizdar, Abdülbaki Bakkal, Mehmed'e said ibni'l-Kazzaz, Seyyid Abdülkadir Şoboncu, Mahkeme Katibi Ali Rıza, Hindizade Hafız İbrahim Seyyid Hasan bin Molla Ali, Mehmed bin Şeyhüs-seba, Naib-i Mahkeme ... Efendi, Mahkeme Mükayyidi Salih Efendi ibni Molla Ahmed

M.Ş.S.244/67-1 (Arapça)

İstabi'l-i Amire Müdürü akıllı ve ağırbaşlı izzet sahibi Mardin Kaimmakam Vekili muhterem Hacı Süleyman Ağa bin merhum Rabbi'nin rahmetine sarılan Mehmed Said Ağa güneşin ziyası gibi en yüksek derecede olan mesud günlerini izale için kendi malı ile kendisi için izahı aşağıda gelecek olan mebiin(satılan şey) satıcı Musa bin Said tarafından kendisine tahsis olunmuş olması üzere mezbûr Musa kendisi için bi'l-asale hasmı cahidde Kelbanüs Köyü'nden Eyüb bin Halil ve Kertüvan Köyü sâkinlerinden Hüseyin bin Mehmi'nin şehadetleri ile vekâletleri sâbit olan Osman bin Sekkan ve Mahmud bin Hasan tarafından vekâleten şira-i şer'i ile kendilerine intikal idüb yed ve tasarruflarında mülkleri olan ve Bahliyan Köyü akarında bulunan ve bunlara aid olan yarısı ile beraber harabe ve münhedim (yıkılmaya meyilli) olan bitişik araziki köy halkı ve komşuları arasında beyti Hasan diye meşhûr olduğu için hududlarını yazmaya ihtiyac olmayan araziye bicümleti'l-hukuk ve kâffetü'l-mürafik vel-levahik vel-hukuk semeni makbûzası ile beş bin kuruşu rumi cedide bey-i şira-i sahih-i şer'i-bati ile tarafeynin icab ve kabûlü ve kabz ve rüyet ve rızası ile satın aldı. Satıcının bu mülkte müşteri ile alakalı bir da'vâ ve mütalebesi kalmayub alıcının mülkü müşterası olmuştur istediği gibi kullanabilir. 10 Şevval sene 1278.

Şühüdü'l-hal :

Naib-i Kaza-i Nüsaybin Süleyman Efendi bin Maksud Ağa, tüccari Hayriye Abdülğani Çelebi bin Mehmed Ağa, Abdülkerim, Mehmed Efendi bin Şeyhmus el-Hafız, Hafız İbrahimzade, Ahmed Ağa'nın kardeşi, Mehmed Sadık bin İsmail el-Hafız İsmail bin Selim, Naib-i Mahkeme es-Seyyid Ali Rıza Efendi, Şeyhmus, Seyyid Ahmed Çelebi bin Abdülkerim, Şeyhmus bin Seyyid Mustafa el-Hafız, es-Seyyid Dervîş Ömer Efendi Ömerzade, mukayyid-i ve katib-i kaza-i hamis David Efendi, Adem Safveti Efendi Sabik Naib-i Midyat, Dervîş bin Hacı Hüseyin Ahmed Çelebi, Mehmed Salih Efendi bin el-merhum Şeyh Osman Efendi, katibü'l-fetva Abdullah Seri Efendi, tüccar-i Hayriye Abdurrahman Çelebi, Küllezade Hacı İbrahim Ağa ibni Mehmed, ibni faris, Molla Mehmed bin Molla

Yunus, Mahdumu Yunus, Hicirzade Yahya Çelebi, Kaşozade Yahya Çelebi, Halil bin Hacı Kürzi, Nizameddin Efendi, Şehtenzade İbrahim Ağa ve ğayrühüm.

M.Ş.S.244/68-1 (Arapça)

Hakimi Meclis-i Şer-i Şerîf-i Enver ve mahfel-i din-i hanifi'l-ezhere çağrılmış olan Ahmed bin Ali kardeşinin kızı Ğammi binti Ali'nin üzerine vasiyi şer'i ve mütekellimi meri olarak müteveffa babalarından intikal eden metrukât ve muhallefâtı koruyub maslahatların görüb haklarını arayıp ahz ve muhafaza etmeğe bülüğları yeterli olmadığı için vasi nasb vet ayin etti oda vesayeti kabûl ederek vechi müharrer ve nûsuk-u mestûre üzere şartlarını icra etmeğe ve merasimini ve lazım geleni eskiden vacib ve lazım olduğu üzere ifa etmeye teahhüd ve iltizam etti ve vesayet işi tamamlanmış oldu ve bundan sonra bu küçük çocuğun yemesi içmesi giyinmesi ve sâir zaruri ihtiyaçları için bu günden itibaren hergün için atmış kıst ki yüz yirmi kıst bir kuruşdan ibarettir, nafaka farz ve takdir ve tayin etti ve vasi-yi merkûmde küçük çocuk için bu nafaka takdirini kabûl etti ve bu nasb işi farzan ve takdiran ve sarihan sahihan kabûl oldu. 18 Şevval sene 1278.

Şuhudü'l-hal :

Fahrül-akran Dervîş Ömer Efendi, Kasabzade, Nakibzade Mehmed Salih Efendi, Faris bin Hızır el-imam, Hafız İbrahim Efendi Hindizade, es-Seyyid Şeyhmus katib-i mahkeme ve ğayrühüm.

M.Ş.S.244/68-2

Maruz-u Daileridir ki:

Mardin'in etraf şehir kurasından Mansuri Karyesi mütemekkinlerinden ve tebea-i dele't-i âliyyeden olub Diyarbakır Sancağı Kesik Kazası kurasından Bağmac Karyesi'ne li-maslahatin gidüb işaen avdetlerinde mezkûr Bağmac ve Kesik Kazası'na muzaf Düstkur kurasından her birleri karyelerinin beyinlerinde katilen vefatları vuku idüb cenazeleri mezkûr Mansuri Karyesine nakil olunan İlyas ve Evs veledi İlya nam kimesnelerin irade-i samileri üzere teftişlerine kıbel-i

şer-i âliden gönderilen Molla Mehmed bin Murat ve taraf-ı hükümetden tayin memur Zabtiye Mehmed bin Musa varub Manzuri Karyesi'nde müteveffiyenin cenazeleri keşf ve müayene ittiklerinde merkûmandan mezkûr İlyas'ın sağ kolunda ve sağ kaburgasında tüfenk kurşunuyla darb ve cerh ve başında kılıçla diğer darb ve cerhi olduğu ve mezbûr evs arkasında tüfenk kurşunuyla isâbet idüb batnından nüfûz ilen başka boynundan hançerle darb ve cerh olunduğu müma-ileyh daileri ba'del-müayene vel-müşahede mahallinde keşf ve tahrir ve maan mürsel ümena-i şer'ile gelüb ala vukui inha ve takrir eyledikleri huzur-u âlilerine ilam olundu. El-emrû li-hazreti men lehü'l-emr. Tahriran fi'l-yevmi't-tasii aşera min şehri Zilkadeti's-şer'ife sene tisa ve sebiyn ve mieteyni ve elf (19 Zilkade sene 1279).

M.Ş.S.244/68-3

Maruz-u Daileridir ki:

Husus-i atıyyü'l-beyanın mahallinde keşf ve tahkik ve fasl ve tescili için kibel-i şer-i âliden tayin kılınan naib-i menab Mevlana Şeyhmus Efendi ve sâir ümena-i şer'ile taraf-ı hükümetden irsal olunan memur Mehmed Ağa varub Sürekci Kazası dahilinde Birneşt Karyesi akarında vaki münazaün fih olan Hasan mir değirmenine raci olan su mahallinde akd-i Meclis-i Şer-i Şer'if ettikde meclis-i makûd-i mezkûrde mezkûr Hasan Mir hazır olub Tazyana Karyesi ahalisinden Mehmed Emin bin Eyyüb Ağa ve Birneşt sâkinlerinden Mehmed bin Hacı Hasan müvacehelerinde kaza-i mezbûr naibi Hacı Süleyman Efendi ve aza-i meclisden Abdurrahman Ağa ve Cehver hazır oldukları halde üzerlerine da'vâ ve takrir-i kelam idüb işbu müayene olunan ma-i cariden mezkûr değirmenime nevbe't-i müstekillesi olub ve mezkûr değirmenim harabe müşerref olduğundan kendine raci olan sekr dahi her nekadar harabe müşerref olmuş ise mahal ve alameti malûm olduğu derkar ise de ancak mezkûran Emin ve Mehmed'in tasarrufları olan ve müşahede olunan değirmen bir gözlü iken tarihten yedi mah mukaddem müceddeden diğer bir göz dahi değirmenleri içinde ihdas eylemeleri ile mezkûr değirmenlerin kadimden berü olan sınırı tahrif ve tağyir ve ihdas eylemiş oldukları bir gözle atik gözün devri için sınırı mezkûrden aşağı beş seneden akdem başka

saner ihdasından gayri beş altı mandan mükaddem kezalik sınır-ı mezbûrden alçak diğer sınır bina ve ihdaslarıyla mezkûr değirmenim ile mezbûranın değirmenleri bir suda müşterek suyun mecra-yı kadiminden tahrifleriyle mülk değirmen harabesin ilhaf ve iftira eylediklerinden başka biz işbu karyemiz ahalisinin mutasarrıf oldukları suyu tarlalarına Sakyile Muattal ve Salı behre kalacaklarından ve mezkûr değirmenimin imaretine teşebbüs ve mübaşeret ittiğimde mezkûran Emin ve Mehmed müceddeden ittihaz ile tari iki senirin ihdasından değirmenimin devrine ziyade hâlel gelmekle süal olunub marife't-i şer'ile ba'del-keşf mücib ve mükteza-i şer'isinin icrasın taleb iderim deyü da'vâ merkûman cevablarında tasarruflarında olan değirmen içinde müceddeden bir göz ihdasıyla değirmenlerine aid olmakla kadim üzre bina itmişiz deyü ba'ded-defi' vel-inkar dafian-i merkûmandan ber vech-i muharrer def' müddealarına muvafık beyine taleb olunduysa da bina olunan iki senrin kadimine mübeyyin ityan-i beyyineden izhar-ü acz eylemeleriyle birle merkûmun tahlifine talib olmamakla salifülbeyan iki senrin hudusiyetleri müzdad olduğundan kel-evvel iadeleriyle mezkûr değirmenlerin olan kadim senrin imarına ve suyun mecra-yı kadimi üzere imrarıyla mezkûr Hasan dahi tasarruf ve teamü'l-ü kadim üzere mülk değirmeni imaretinde su imrarına ve değirmenin suyu malûmünden arazi-i mezbûreye saky itmesine tarafeyne tenbih-i şer'i olduğu Naib Mevlana Efendi müma-ileyh mahallinde ketb ve tahrir ve maiyetinde mürsel ümena-i şer'ide mezkûr Mehmed Ağa ile tarafeyn Meclis-i Şera avdetlerinde ala vukuihi keyfiyeti inha ve takrir itmekle mücibince ba'de't-tenfiz huzur-u âlilerine ilam olundu. El-emrû li-men lehü'l-emr. Tahriran fi'l-yevmis-selasin min Şevvali'l-mükerrem sene tisa ve sebiyne ve mieteyni ve elf 30 Şevval sene 1279).

M.Ş.S.244/69-1

Maruz-u Daileridir ki :

Mardin Sancağı'na muzaf Sürekci Kazası kurasından Neşet Karyesi sâkinlerinden ve Molla karye mezbûre muhtarı Hasan Kahye bin Mustafa bin Rasûl Beğ Mardin Mahkemesi'nde Meclis-i Şer-i Şer'ifi Enver ve mahfel-i din-i hanif-i ezherde kaza-i mezbûre muzaf Tazyana Karyesi sâkinlerinden olub zikr-i

cai bir bab değimene vaz-ı yedi bi'l-beyyineti'ş-şer'iyye sâbit olan işbu baisü'l-
ilam Emin bin Eyyüb Ağa'nın müvacehesinde üzerine da'vâ ve takrir-i keliminde
mezkûr Neşte Karyesi akarında kain tahdidden müğni ve tarifden müstağni bağçe
değirmeni dimekle meşhûr ve maruf bir bab değirmen ittisalinde olub üç ölçek
istiab ider tarla ile beraber eben an ceddin mülk-ü mevrüsüm iken mezbûr
Emin'in babası merkûm Eyyüb Ağa Sürekci Kazası üzerine derkar olan teğallübü
cihetiyle yedimden zabt ve üzerine vaz-ı yed istila eylemiş idende bi-tariki't-
teğallüb bir zaman kaldıktan sonra esbak Sadriazam ve Vezir-i Muazzam
Merhum Reşid Paşa'nın bu havaleye vürüduna değin istiğla-i teğallübünde iken
ba'dehü vezir müşarun ileyh vürudunda salı kaydına ifade ve mezkûr
değirmenimin nezini taleb ve da'vâ eylediğimde mezkûr değirmenim bana
teslimine ba'del-emr ve't-tenbih ben dahi mezkûr değirmeni teslim ve bir müddet
dahi tasarruf eylediğimden sonra kaza-i mezbûr ağavatından Şemdin Ağa
Bağdad'dan avdetiyle Mezbûr Emin'e olan akrabalığına mebni kezalik değirmeni
mezbûr bila hak vela sebeb yedimden zabt ve mezbûr Emin'e teslim eylediğinde
müma-ileyh Şemdin Ağa'dan hılafım cihetiyle da'vâ-i mezkûr dahi esbak Bağdad
Valisi Devletlü Abdi Paşa Hazretleri Kürdistan Valiliği'nde kezalik mezbûr
değirmen için merkûm emin üzerine ba-arzuhal iddia ve olvakit Sürekci ve
Amriye Kazaları'nın Müdürü Mollaluzade müteveffa Ahmed Beğ'e havale
olundukda müma-ileyh Ahmed Beğ ile kaza-i mezbûrun Naibi Hacı Ali Efendi
huzurunda iddia ve teraffü olduğumuz halde değirmen-i mezbûru benim mal-i
mevrüsüm olduğu ve terk da'vâsı müma-ileyh Şemdin Ağa'nın havfinden hasıl
olduğu bilbeyyine ba'del-isbat değirmen-i mezkûr mezbûr emin'den ahz ile bana
teslimine li-hükmi-i şer'i eyledi ise de mezkûr değirmen mezbûr Emin bana teslim
edilmeyüb mezbûr tarla teslim ve mezkûr değirmen kezalik yedimde kaldığından
el-yevm süal olunub değirmen-i mezkûr mezbûr Emin'in yed-i istilasından şer'ile
bana teslimine tenbih olunmak matlubumdur deyü ba'dedda'vâ vel-istintak
merkûm Emin cevabında filhakika değirmen-i mezkûre vaz-ı yedini ikrar ancak
müteveffa babam hal-i hayatında müdde-i mezkûr huzurunda otuz seneden ziyade
taht-i tasarrufunda kaldıktan sonra vefatı vaki olub bana ba'del-intikal ben dahi
yirmi seneden ziyade müdde-i mezbûr huzurunda tasarrufu mülak ile mutasarrıf
olduğum halde esbak Kürdistan Valisi müşarun ileyh Abdi Paşa Hazretleri'ne

beni şitayış ve mürafaamızı müdir-i kaza Ahmed Beğ ile naib-i kaza müma-ileyh Ali Efendi huzurunda ba'derrü'yet mezkûrun hakkı tebeyyün etmeyüb meyanemize müslimün-i muslihun tevassüt etmeleriyle salifüz-zikir değirmen-i mezbûreden dolayı değirmenin ittisalinde olan tarla ve yüz yüz yirmi kuruşla tarlada sâbit olmuş olan Ceviz Ağacı ile sulhan an-inkar müsaleha itmeleriyle oldahi mezkûr tarla ile derününde olan Ceviz Ağacı ile yüz yirmi kuruşa ahz ve kabz ve teslim ve değirmen-i mezkûreye müteallik kâffe-i deâvi ve mütâlebât ve amme-i eyman ve mühasamatdan zimmetini ibrâ-i ammi sahih-i şer'i ile beraber iskat bendahi kendine verdiği bedel-i sahih olan değirmen-i mezkûrenin tarlasıyla Ceviz Ağacı ve medfüum olan yüz yirmi kuruşa müteallik kâffe-i deâvi ve mütâlebâtıdan zimmetini ibrâ ve iskat itmişidim elhaletü hazihi ba'dessulh vel-ibrâ itmemle mezkûr da'vâya salahiyeti yokdur deyü ba'ded-def-i vel-inkar dafi-i mezbûr emin'den define muvafık ve mutabık beyine taleb olunduk da mahallerinde lede't-tezkiye adl ve makbûlüş-şehade idikleri ihbar olunan mezbûr Tazyana Karyesi'nden Ali bin Mir ve Rüşdü bin Süleyman ve Ömer bin Fazıl ve Ali bin Molla Musa namün kimesneler li-ecli's-şehade Meclis-i Şera haziran olub ledel-istişhad her biri dafi-i mezkûrun define muvafık ve mutabık müttehidüllafzı ve müttefikü'l-mana eda-i şehâdet-i şer'iyye ittiklerinde şehadetleri sirran ve alenen ba'de't-tadil ve't-tezkiye hayyiz-i kabülde vaki olmağın mücibince ba'del-hükm müdde-i mezbûr Hasan merkûm Emine değirmen da'vâsıyla salahiyeti ... olan Muiriziddin'i men olunduğu huzur-u âlilerine ilam olundu. El-emrû li-men lehü'l-emr. Tahriran fi'l-yevmit-tasii vel-işrin min Şehr-i Şevvali'l-mükerrem'esini tisa ve sebiyne ve mieteyni ve elf (29 şevval sene 1279).

M.Ş.S.244/69-2

Bundan akdem vefat eden Ömer bin Osman Çiçek nam kimesnenin sulbi sağır oğlu Osman'ın tesviye-i ümuruna ba-hucce't-i şer'iyye vasiyi mensubu Mahmud bin Yusuf Ağa'nın üzerine bu defa hasbi nasb olunan nazıresi sağırın ammetesi Ümmi binti Osman marifeti ve marife't-i şer'ile sağırın emvalinde görülen muhasebe ve nafaka-i mükarreresi ba'de't-tenzil ba-rihb-i muhasebe ve fasıllara nazıresi gaybinde sükûtiyle nafakasına dahi munderic olduğu ba'de't-taahhüd görülen hesabın defteridir ki ber vech-i ati zikir ve beyan olunur. Fi'l-

yevmi'l-hadi ve işrûn min Şehri Zilkadeti'ş-şer'ife sene tisa ve sebiyn ve mieteyni ve elf(21 zilkade sene 1279).

Ber-müciib-i defter-i kassam vasiyi mezbûr yedinde li-ecli'l-hıfz

03074 mevcûd olan sağırin mukarraratı

00230 Mardin haricinde vaki baba Musa Vadisi'nde vaki malümü'l-hudud bağcenin sülüsünden hâsıl olan nükudu

04303 vasiy-i mezbûr yedinde olan huccet ile nazîrenin tasdikiyle sağırin nafaka-i mükarreresi

02000

00200 bir seneye kadar ba-dev r-i şer'i...

02200

Nazır-ı Mezbûr yedinde sağırin emvalinden li-ecli'l-hıfz teslim kılman eşyanın beyanı

Balada müharrer iki bin iki yüz kuruş devr-i şer'i dahi müma-ileyhin zimmetinde kaldığı ve balada müharrer bahcenin sülüsü şayii dahi kezalik vasi müma-ileyh marifetiyle li-ecli'l-istiflal tenbih olunduğu işbu mahalde şerh ve temhir olundu. Fi 21 Zilkade sene 79.

M.Ş.S.244/70-1 (Arapça)

Mahmud Ağa bin Yusuf Ağa Osman bin Ömer bin Osman'a küçük çocuğun vasi-yi merkûmu üzerine vasiyi merkûm ile beraber emanet diyanet ve siyanet vechiyle mallarını beraberce korumak için bir nazır nasb olunmasını lüzümlü görmekle Memi(?) Hatun binti Osman emanet ve sıyanet ile mevsuf olması cihetiyle hakim amelehüllahü bi-lütfihi'l-müstetab-i yevmel-hisab tuba lehü ve hüsne meab (bu cümleler hakimler için kullanılan bir iltifat cümlesi olup manasında öz olarak şudur) (Allah güzel olan lütfiyle kıyamet günü onu amil ve

güzel ve döneceği yeri güzel kılsın) küçük çocuğun malını beraberce tutub infak itmek ve korumak ve vech-i muharrer ve mestür üzere diğer örneklerde vacibüllazım olduğu üzere mezbûreyi vasi üzerine nazır nasb ve tayin etti ve oda vesayeti kabûl ederek şartların icra ve kaidelirini emanet diyanet ve siyanet vech-i üzere ifa etmeyi teahhüd ve iltizam etmeleri üzerine vesayet sahih-i şer'i ile kabûl oldu. 19 Zilkade esene 1278.

Arabzade Mehmed Efendi, Mumcuzade Süleyman Efendi, Dervîş Ağa bin İbrahim Ağa, Seyyid Halil Efendi, Salih Efendi bin Şeyh Osman Efendi, Hindizade Hafız İbrahim efendi

M.Ş.S.244/70-2

Maruz-i Daileridir ki:

Mardinin etraf şehiri kurasından Mansuri Karyesi mütemekkinlerinden ve tebea-i devle't-i âliyyeden olub Diyarbekir Sancağı'na muzaf ... Türkmen Kazası kurasından Bağmancı Karyesine li-maslahatin gidüb esna-i avdetlerinde mezkûr Bağmancı ve herberd karyelerinin beyinlerinde katilen vefat iden İlyas ve arz-ı veledi İlya nam kimesnelerin keşiflerine kıbel-i şer-i âliden gönderilen Molla Mehmed bin Murad ve taraf-ı hükümetden müayyen memur zabtiye Mehmed bin Musa varub Mansuri Karyesi'nde müteveffıyanın cenazelerin keşf ve müayene ittiklerinde merkûmandan mezbûr İlyas'ın sağ kolunda kaburgasında tüfenk kurşunlarıyla darb ve cerh ve başında kılıçla diğer darb ve cerhi olduğu mezbûr Evs arkasında tüfenk kurşunuyla isabet idüb batnından nüfüz eyledikten başka boynuna hançerle darb ve cerh olunduğu müma-ileyh daileri ba'del-müayene vel-müşahede mahallinde keşf ve tahrir ve maan mürsel ümena-i şer'ile Meclis-i Şera gelüb ala vukuihi inha ve takrir eyledikleri huzur-u âlilerine ilam olundu. Fi 19 Zilkade sene 278.

M.Ş.S.244/70-3

Maruz-u Daileridir ki:

Mardin mahallatından Şehidiye Mahallesi sâkinlerinden olub işbu baisü'l-
ilam Mencerzade İsmail Hakkı Efendi bin Mehmed Mardin Mahkemesi'nde
Meclis-i Şer-i Şerîf-i Enver'de yine Mardin mahallatından Medrese Mahallesi
sâkinlerinden Hüseyin bin Seyyid Şehmus bin Molla Esad Şeyhüt-temar'ın
müvacehesinde üzerine da'vâ ve takrir-i keliminde merkûm Hüseyin ile
müteveffa pederi Seyyid Şeyhmus meyanemizde akdi şirke't-i inan ile şer'ik
olduğumuzda kendi malımdan üç bin yedi yüz elli kuruş ikraz ve teslim birle
malımdan kezalik üç bin yedi yüz elli kuruş bi-tariki'ş-şirak ita ve min ciheti'l-
mecmû' yedi bin beş yüz kuruş üzerine akd-i şirke't-i inan eylediğimizde meblağ-
ı mezbûre ile ahz ve ita ile hasıl olan zimemin nısfı bana ve nısfı kendilere raci
olmak üzere şirket ve şürut-u mükavele oldukdan sonra mezbûran ala tariki'l-karz
verdiğim salifü'l-beyan üç bin yedi yüz kuruş zimmetlerinde varaka-i sahiha
üzerine muharrer ve merkûmanın hatm ve imzasılarıyla mahtûm bir kıta sened
mücibince meblağ-ı mezkûr alacak hakkı sahih ve deyn-i vazihî sarihîm olduğu
halde güzeran iden yetmiş altı senesi Şehri Zilkade'nin on beşinci gününde maruz-
zikir meblağ-ı mezbûr mükabelesinde müteveffa mezbûr Seyyid Şeyhmus ile
zevcesi ğaibe ani'l-meclis Nevre binti Hamdi Beğ ber-mücib-i hucec-i şer'îye
yedi taht-i tasarruflarında olub mahalle-i mezbûrede kain etraf-ı erbeası Mehmed
bin Şeyhüs-saraceyn ve tebea-i ğayri müslimeden Mençollar mülkleri ile tarafeyni
tarik-i am ile mahdûd ve mümtaz bir bab menzil şüyüĝ-ı ağleden ari ve beri
ba'de't-tahliye ve't-teslim rehin olarak indimde rehn-i sahih-i şer ile def ve teslim
ve bendahi irtihan ve kabul ve kabz ve tesslim ittikten sonra meblağ-ı mezkûr
anis-salb bana tediye ve ifa etmedikleri halde merkûm Seyyid Şeyhmus ile zevcesi
Nevre taraflarından maruz-zikir menzili mezkûri beyiğle kıymetden salifü'l-beyan
alacak hakkımın itasına salb-i hakkı rehinde vekâle't-i mutlaka-i âliye ile mezbûr
Hüseyin vekil ve naib-i menab nasb ve tayin ve merkûm dahi vekâle't-i
mezbûreyi kabul ve ve merasimini eda ve ibkaya müteahhid itmişken birle
müteveffa mezkûr meblağ-ı mezbûri eda itmeden vefatı vuku eylemiş olduğu
derkar isede emvali şiraketden dahi ğayri ez ribih yedi yüz elli kuruş

zimetleğine geçirib ekl ve itlaf ettikleriyle min haysü'l-mecmü' dört bin beş yüz kuruş alacak hakkımız kalmış olduğu emri aşikar isede merkûm Hüseyin menzilin beyinden iba ve imtina' etmekle süal olunub mezkûr Hüseyin'in minval-i muharrer üzere vekâle't-i mahkiyyesi hasebiyle menzil-i merkûmun beyile salifü'l-beyan alacak hakkımın ifasına tenbih-i şer'i olunmak matlubumdur deyü ba'ded-da'vâ vel-istintak merkûm Hüseyin cevabın-da meblağ-ı mezkûr kendi pederi Seyyid Şeyhmus cihe't-i karzdan üç bin yedi yüz elli kuruş itlaf ve zimetlerine geçirdiklerin ikrar ve salifü'l-beyan menzil-i mahdûd-u mezkûr meblağ-ı müstekraz-ı mezkûra karşı rehin olarak müddei müma-ileyhden indinde reff olunduğun ikrar ancak salb-ı akd-i rehinde menzilin beyine vekâleti inkarından başka şirake't-i mezkûr ve emvalinden dahi iki bin dokuz yüz ahzına kazzaz Mehmed Emin bin Hüseyin tevkiliyle ben dahi zimetimde olan karz-ı mezkûrden iki bin dokuz yüz kuruş ki mukaddem emval ita eylemişim ve elhaletü hazihi gerek cihe't-i karz-ı mezkûrden ve gerek mal-i şeraketden zimetimize geçmiş olan yedi yüz elli kuruşdan ğayri bin altı yüz alacak hakkı kalmışdır deyü ba'ded-def'i vel-inkar müdei mütma-ileyh İsmail Efendi'den ber-vech-i müharer müddeasına muvafık beyine talep olunduk da her biri mahallinde lede't-tezkiye adl ve makbûlüş-şehade idikleri ihbar olunan Mardin sâkinlerinden Molla Mehmed

M.Ş.S.244/71-1 evvelki belgenin devamı

Bin Ahmed Efendi ve Abdullah bin ... nam kimesnelerin şehadetleriyle vech-i şer'i üzere ba'del-isbat vel-hükm dafi-i mezbûr Hüseyin dahi mezbûr Mehmed Emin'e meblağ-ı mezkûru edasına müma-ileyh İsmail Efendi tarafından vaki olan vekâlet iddiası üzerine talep olunduk da ityan-i beyyineden izhar-ü aczler itmekle müma-ileyh İsmail Efendiye bi't-taleb lazım gelen yemin-i şer'i ba'del-icra ala mücib-i ikrarihi zimetlerinde ve cihe't-i karzdan olan üç bin yedi yüz elli kuruş menzil-i merhûn-i mezkûrun bey'iyle esmanından müdde-i müma-ileyh İsmail Efendi mezkûr alacak hakkın itasıyla emval-i şiraketden dahi yedi yüz on kuruş eda ve ifasına Mezbûr Hüseyin'e tenbih-i şer'iyye olduğu huzur-u âlilerine ilam olundu. El-emrû li-men lehü'l-emr fi 29 Ramazan sene 79.

M.Ş.S.244/71-2

Maruz-u Daileridir ki:

Mardine muzaf Afras Karyesi sâkinlerinden Şeyhayn bin Mehmed Köse Meclis-i Şer-i Şerîf-i Enver'de Mardin'e muzaf Kütlü karyesi sâkinlerinden tebea-i Gayri-müslimeden işbu baisü'l-ilam İylo veledi(boş) müvacehesinde üzerine da'vâ ve takrir-i keliminde tarih-i ilamdan üç mah mukaddem merkûm İlo benden iştira ve kabz ve tesellüm eylediği batmanı onar kuruş olmak üzere atmış batman bekmez bahası olan altıyüz kuruş alacak hakkım zimmetinde olduğu halde merkûm İylo'den taleb olunmakla edasından iba ve imtina ider olmalarıyla süal olunub meblağ-ı mezbûru merkûm İylo den alivermesi muradımdır deya ba'ded-da'vâ vel-istintak merkûm İylo cevabında külliye inkar itmekle müddei merkûm şeyihaynden ber-tıbk-i müddei beyyine taleb olunub kabûle şayan olucak beyyinesi olmadığından ityan-i beyine-den izhar-ü acz idüb merkûm ilonun tahlife dahi talib ve rağib olmamakla bila beyan merkûm Şeyhayn'ın muarazadan men' olunduğu huzur-u âlilerine ilam olundu. Fi 22 Şa'bân sene 77.

M.Ş.S.244/71-3

İşbu yetmiş dokuz senesine mahsuben şehir-i Zilkade'nin on üçüncü gününden bir sene-i kamileye değin nefsi Mardin'de işliyecek kasab sınıfının bere-vech-i ati esamileridir.

Kasabbaşı Mehmed Ali Ağa, Hacı Yusuf, Hacı Ömer, Davud Ağa bin Ahmed el-Hacı, İvaz el-kasab, Salih eş-Şear, Ahmed bin Hacı Ömer, Faris bin Şeyhmus, Kefli Hüseyin bin Halil, ..., Bekir bin Mehmed Musli Kasabbaşı, Ali Şeno, Hindi Münifi ve kehl, Hasan bin Zemo,

Kasab sınıfından hristiyanlardan işliyecek kesianlar bere-vech-i ati beyan olunur. Ani veledi Boğos

M.Ş.S.244/72-1 (Arapça)

İsmail hakkı Efendi bin Mehmed Çelebi bin Nemce'nin Seyyid Şeyhmus bin Molla Esad ve Mahdum'u Hüseyin'de Hakkı Sarıh ve deyn-i şer'i olarak yedi yüz kuruşu varidi. Seyyid Şeyhmus ve ailesi Nevre ile Hamo Beğ'in Medrese Mahallesi'nde bulunan üç sakafılı hücre dahiliyesinde neccarları ve matbah ve dahilinde küçük bir ev ve cübbü ma' ve huş ve kenif ve huş va haricinde oda ve eyvan ve harabeyi müştemil kiblesi ve ğarbi yol şarkı Hızır Ağa mülkü ve şimali Ğaribo mülkleri ile mahdûd bilcümle hudud ve hukuk ve tahtani huşun geçiş hakkı ile beraber meblağı mezkûr karşılığında rehin olarak bilcümle evine elkoydu. Ve Seyyid Şeyhmus ve ailesi nevri satış için oğulları Hüseyin'i vekil kıldı. Ve müma-iley Hüseyin ile beraber marifeti şer'ile mürafaa olduktan sonra ve elindeki ilam-ı şer'ide olduğu gibi rehin ve vekâleti adil deliller ile isbat etti ve mezbûr vekil evi münadinin eline bıraktı ve malûm müddet kaldı ve rağbet kesilince rafiulkitab Dervîş bin Molla Yusuf bin Necme'de üç bin üçyüz kuruşu kaldı ve bu durumda Dervîş merkûm kendi malıyla kendisi için bu mülkü satıcı Hüseyin bin Seyyid Şeyhmus'dan mezbûrun vekâleti hasebiyle yukarda açıklanan hududlar ve müştemilatı ile meblağı mezbûra yani üç bin üç yüz kuruşu rumi-i cedide bey-i şira-i sahih-i şer-i bayine ile tarafeynin icab ve kabûl ve kabz ve rüyet ve rızası ile satın aldı. Ve sonra satıcı vekili borçlu İsmail Efendi için parası ile müşteri Dervîş üzerine ihale etti. Ve bu satılan mülkte müşteriden başka hiçbir kimsenin da'vâ ve mütalebe hakları kalmayıb tamamen müşterinin mülkü olmuşdur ve istediği gibi tasarruf ider. 13 Zilkade sene 127.

Şuhudü'l-hal :

Mahmud Efendi bin Molla Şeyhmus, Arabzade es-Seyyid Mehmed, Hindizade Bekir Efendi, Usta Ahmed Saracbaşı, Faris bin Hızır ed-debbağ, Hindizade Şeyhmus Katib-i Mahkeme, Alırıza Efendi Katib-i Mahkeme ve ğayrühüm.

M.Ş.S.244/72-2

Maruz-u Daileridir ki :

li-eclid-da'vâ mübaşiri mahsûs ile taraf-ı şer'a irsal buyrulan Mardin Sancağı'na muzaf Sürekci Kazası kurasından Adine Karyesi sâkinlerinden Osman bin Ömer Mardin Mahkemesi'nde Meclis-i Şer-i Şerîf-i Enver'de karye-i mezkûre sâkinlerinden Yusuf bin Hamza müvacehesinde üzerine da'vâ ve takrir-i kelimanda tarih-i ilamdan bir sene akdem kat' eylediği eşcarı ceviz için meyanemizde münazaa vukuunda bi-ğayr-i hakkın sol elimin dirseği altına odun baltasıyla darb ve cerh idüb ve darb ve cerh-i mezkûrden dört mah sahib-i firaş kaldığımdan sonra cerh-i mezkûreden hasıl olub ancak eser-i darb ve cerh-i mezkûrden sol kolum sakat amelden müattal kalmış olduğumdan süal olunub ba'del-keşf ve't-tahkik icab-i şer'inin icrası matlubumdur deyü ba'ded-da'vâ vel-istintak merkûm Yusuf cevabında müdde-i mezkûr olvecihle darb ve cerh ve eser-i darb ve cerhinden sol kolunun sakatlık hasıl olduğun inkar ancak sene-i haliyenin güzeran iden Şehr-i Cemaziyel-ahir'inin yirmi birinci gününde benden iddia bendahi ba'del-inkar meyanemizde müslimün-i muslihün tevassütlarıyla cerh-i mezkûr ... olmak üzere üç yüz kuruş nükud ve yirmi beş ve kebir ras koyun ve yarım kile buğday ile sulhen ani'l-inkar olarak naib-i kaza Süleyman Efendi huzurunda müsaleha olduğumuzda oldahi sulh-u mezkûru kabül idüb sulh olan meblağ-ı mezkûr üç yüz kuruş ile bir ras koyun ve yarım kil hinta meclis-i sulhda benden ahz ve kabz ve teslim ve zimmetimi cerhi mezkûr ve ma yetevelledü minhadan ibrâ ve iskat ve bendahi medfüum olan bedel-i sulh-u mezkûre müteallik kâffe-i deâviden ibrâ ve iskat ve her birimiz aharın zimmetini kâffe-i deâvi ve mütâlebât ve amme-i eyman ve mühasamatdan ibrâ ve iskat eylemişiz ve el-yevm ba'des-sulh vel-ibrâ da'vâ mesmüa değildir deyü ba'ded-def-i vel-inkar dafi-i mezbûr define muvafık ve mutabık beyine taleb olunduk da mahallerinde lede't-tezkiye adl ve makbülüş-şehade idikleri ihbar olunan karye-i mezkûre ahalisinden Ömer bin Osman ve Şeyhmus bin Molla Abdi nam kimesneler li-ecli's-şehade Meclis-i Şera haziran olub ledeş-şehade her biri filhakika sene-i haliye şehr-i Cemaziyel-ahir'inin yirmi birinci gününde müdde-i mezkûr ile cerh-i mezbûr ... naib-i kaza müma-ileyh Hacı Süleyman Efendi huzurunda müdde-i

mezkûr sol kolunun cerhi ve ma-yetevelledü minhadan sulhan ani'l-inkar olarak üç yüz kuruş ile yirmi beş kuruş ve kebir bir ras koyun ve yarım kile hinta ile müsaleha olduklarında bedel-i sulhu mezkûr dahi meclisi mahallinde teslim ve her biri aharın zimmetini kâffe-i deâv'i ve mütâlebât ve amme-i ibrâ ve mühasamatdan ibrâ-i am katiun-nizağ vel-hüsam ile ibrâ ve iskat eylediklerine şâhidiz ve şehadet dahi ideriz deyü her biri dafi-i mezbûrun define muvafık ve mutabık müttehidü'l-lafz ve müttetikü'l-mana eda-i şehâdet-i şer'iyye eylediklerinde şehadetleri ba'de't-takrir ve't-tezkiye hayyiz-i kabülde vaki olmağın mücibince ba'des-sulh müdde-i mezbûr ba'des-sulh vel-ibrâ da'vâsı mesmûğ olmayub mezbûr Yusuf'a bi-vechin olan muarazadan men olunduğu huzuru ... ilam olundu. El-emrû li-men lehü'l-emr. Tahriran fi leyleti's-sâlisi aşera min Şehr-i Zilkadeti's-şer'ife sene tîsa ve sebiyne ve mieteyni ve elf (13 Zilhicce sene 1279).

M.Ş.S.244/73-1

Maruz-u Daileridir ki:

Mahruse-i Mardin sâkinlerinden iken bundan akdem vefat eden Seyyid Mehmed bin Nehrunlu vefatı vukuuyla veraseti oğlu Dervîş ve kızları Vahide ve Emine'ye ba'del-inhisar kablel-kismet mezbûr Dervîş dahi vefatı vaki olub veraseti eshab-ü fûrûzdan zevcesi Aşi ve kebir oğlu Şani'ye ba'del-inhisar keزالik kablel-kismet mezbûr Şeyhi vefatı vaki olub veraseti dahi validesi mezbûr Aşi ve li-ebeveyn kız karındaşı Besdo ve Vesîle ve ... arsası seniyyesinden Şancı bin Ahmed ve Osman bin Abdullah'a münhasıra oldukdan sonra tashih mesele-i münasahaları dahi bi-hükmi'l-feraiz yüz doksana iki sehimden ibaret olub siham-i mezbûreden doksana altı sehimden kırk sekiz sehmi benatü'l-mezbûratdan Vahide ve Emine'den her birne yirmi altı sehmi mezkûr Aşi'ye ve elli iki sehimden beher sekiz sehmi mezbûretana Besdo ve Vesile'den her birine ve baki on dört sehmi beş seneden Şancı ve Aşi ... beşer sehmi her birine isabeti ba'de't-tahakkuk verese-i mezbûrundan merkûmetan Vahide ve zatları ba'de't-tarifi's-şer'i Mardin Mahkemesi'nde Meclis-i Şer-i Şerîf-i Enver'de zikr-i cai bir bab menzile vaz-ı yedleri bi'l-beyyineti's-şer'iyye sâbit ve ve mezbûre Aşi binti Hacı Ahmed

müvacehesinde üzerine da'vâ ve takrir-i keliminde Şeyh Şükrullah Mahallesi'nde vaki taraf-ı erbeadan bir tarafı hristiyan Harco'nun mülkü ve bir tarafı Ferso'nun oğlu Saci'nin mülküne ve bir tarafı Sarı Noman ve arz-ı haliyeye ve tarafı rabii tarik-i am ile mahdûd ve mümtaz bir bab menzil ala vechi'l-münasaha bint-i mezbûre aşi bila şer'i yalnız menzil-i mezbûr üzerine vaz-ı yed eylemiş olduğundan süal olunub izale-i yed-i mutlakasıyla meyanemizde ala vechi-şer'i taksimi matlubumdur deyü ba'ded-da'vâ vel-istintak merkûm Aşi cevabında filhakika menzil-i mahdûd-u mezkûre vaz-ı yediyle müteveffa Seyyid Mehmed'in mülkü olduğunu ba'del-ikrar ancak müteveffa Dervîş hal-i hayatında tarih-i ilamdan on dokuz sene akdem ğaib ani'l-meclis Hristiyan taifesinden Cercün oğlu Maksi İbrahim ile bey' oldahi ba'del-iştira tarih-i ilamdan dört sene mukaddem beş yüz kuruş kıymetle müddeiyün-i mezbûretan huzurlarında bana bey bendahi iştira ve teslim eylemişim ve mezbûretan işbu da'vâlarına vaki olan terk ve sekretlerine mebni da'vâya manidir deyü ba'ded-def' vel-inkar dafia-i muvafık beyine taleb olunduk da ba'del-imhali-ş-şer'i ityan-ı beyyineden izhar-ü acz idüb mezbûretan ber-nehec-i şer'i lazım gelen yemini şer'i bit-taleb ba'del-ikrar tarafeyn fetva-i şer'ife havale olunduk da müddeiyetan-i mezbûretan Vahide ve Emine yedlerine verilen fetva-i şer'ifinin mazmûn-i münifesi Zeyid fevt olub iddiası Ammisi ve kızları Hindi da'vâyı terk ittiği mahalli terkiyeyi Amır kabz idüb Hind ve Amir hisselerin almayub on beş sene mürûr ile hala Hind Amr'ın veresesinden taleb ittiklerinde verese-i hisselerine muterifler iken mücerred on beş sene mürûr etmekle hakları sakıt olur deyü virmemeye şeran kadir olur mu süalinin cevabı ba-savabında almazlar deyü ifta buyrulmağın ber-mücib-i fetva-i şer'ife salifüz-zikir menzil-i mahdûd-u mezkûr sâir verese beyinlerinde ala vechi'l-münasaha taksimi mezbûre Aşi'ye tenbih-i şer'i olduğu huzur-u âlilerine ilam olundu. El-emrû li-men lehü'l-emr. Tahriran fi'l-yevmi'l-hadi aşera min Zilkadeti-ş-şer'ife sene tisa ve sebiyne ve mieteyni ve elf (11 Zilkade sene 1279).

M.Ş.S:244/73-2

Mardin Sancağı'na muzaf Sürekçi Kazası kurasından ağlan Karyesi sâkinlerinden iken güzeran iden yetmiş beş senesi tarihinde katilen vefat eden Hüseyin bin Şemdin bin İsmail'in veraseti zevce-i menküha-i metrkükeleri karye-i

mezkûrede sâkineleri Huri binti Hüseyin ve Fatıma binti Halid ile mezbûre Fatıma'dan mütevellideler sulbi sağır oğlu Yusuf ve sulbiye sağire kızları Fatıma ve Adile'ye ba'del-inhisar sığar-i mezbûrunun tesviye-i ümürlarına ba-hucce't-i şer'iyye mensub vasileri ve zevce-i mezbûre hurinin zati marife't-i şer'iyye ile arifan Hüseyin bin Hürî ve Ali bin Şemdin nam kimesnelerin şehadetleriyle tarafından vekil olduğu sâbit ve sübütüne hükm-i şer'i lahik olan İsmail bin Şemdin ile zevce-i mezbûre Fatıma zati ba'de't-tarifi's-şer'i Mardin Mahkemesi'nde Meclis-i Şer-i Şerîf-i enver'de karye-i mezkûre sâkinlerinden Mehmed bin nalü mahzarında her biri bi'l-asale vel-vesaya vel-vekale ikrar-ı tam ve takrir-i kalam eylediler ki güzerean eden yetmiş beş senesinde katilen vefat eden mürisimiz mezkûr Hüseyin katli hususunda iddia ittiğimizde tarih-i mezkûrden esbak Mardin Naibi Zeki Efendizade Mekremetlü Necib Efendi'nin niyabeti esnasında takririne hükm eylediği derkar isede ancak mürisimiz Hüseyin'in katlinde vefatından sonra Mezbûr Mehmed malından üç bin yedi yüz elli kuruşa bir mikdar eşya ve nüküdu ahz ve sığarın masarifat-i zaruriyesine sarf eylediğimizden el-haletü hazihi mezbûr Mehmed'in hususa müteallik kâffe-i deâv'i ve mütâlebât ve amme-i eyman ve mühasamatdan her birimiz bi'l-vekale vel-asale vel-vesaya ibrâ-i amm katiun-nizağ ve'l-hüsam ile ibrâ ve iskat eyledik dediklerinde ibrâlarını tasdik ve kabûl ve maruz-zikir malından min-haysü'l-mecmû' üç bin yedi yüz elli kuruş eşya ve nüküdu mehûze ve medfüu sığar için teberru' ve mezbûrunun zimmetlerini meblağ-ı mezkûrden dolayı ibrâ-i am katiul-hüsam ile ibrâ ve iskat ve her biri aharın ibrâsını minval-i meşruh üzere vicahen ve şifahen kabûl ve tasdik etmeğin mâ-vaka'a bi'l-iltimas ketb ve imlâ olundu. Tahriran fi'l-yevmi'l-hamisi vel-işrin min zilkadeti's-şer'ife lisene tisa ve sebiyne ve mieteyni ve elf min hücreti men-lehü'l-izzü ve's-şeref ala sahibiha efdalüs-salatü ve't-tahiyye(25 zilkade sene 1279).

Necmizade İsmail Fazlı Efendi, Cabi Molla Yusuf, Hindizade Hafız İbrahim, ... İbo, Şeyhmus Efendi katib-i mahkeme, Ali Rıza katib-i mahkeme.

M.Ş.S.244/74-1 (Arapça)

Molla Halil bin merhum Hacı Hüseyin Kürzizade kendi malıyla kendisi için satıcı Maks İlyas veledi Şemas'a şer'ile kendisine intikal idüb yed ve tasarrufunda mülkü olan Camiü'l-latîf Mahallesi'nde kıbleten ve şimalen tariki am ve şarken evsi mülkü ve ğarben Cübbo veledi mülkü ile mahdûd tahtani meclis, enüb dahilinde maslebe ve yarım eyvan ve iki maslebeli matbah ve yarım cübbü ma' ve kenif ve huş ve tahtani manzara ve fevkani iki maslebe dahili neccari maslebe ve manzara kapısı üzerinde eyvan ve huş fevkani ve kenifi müştemil olan bi'l-cümle evini bilcümle hudud ve kâffetü'l-mürafik vel-levahik vel-hukuk semen-i makbûz altı bin beş yüz kuruşu rumi cedide bey-i şıra-i sahih-i şer-i ile tarafeynin icab ve kabûl ve kabz ve rüyt ve rızaları ile satın aldı. Mülkde satıcı ve başkalarının hiçbir şekilde hak ve mütalebeleri bulunmayub alıcının mülk-ü müşterasıdır istediği gibi tasarruf ider. 26 Zilkade sene 1279.

M.Ş.S.244/74-2

Mahmiye-i Mardin'de Cami-i Kebir Mahallesi sâkinelerinden olub Fatıma binti Hafız İbrahim nam Hatun'un tarafından zati marife't-i şer'iyye ile arifan es-Seyyid Ebübekir Efendi bin Mehmed Said Efendi ve Şeyhmus bin İbrahim şehadetleriyle zikr-i ati da'vâya vekil olduğu sâbit ve sübüt-ü vekâletine hükm-i şer'i lahik olan babası müma-ileyh hafız İbrahim bin es-Seyyid İsmail Efendi nam vekil Mardin Mahkemesi'nde Meclis-i Şer-i Şerîf-i Enver'de Mardin mahallatından Şeyh Şükrüllah Mahallesi sâkinlerinden İbrahim Beğ bin Hasan Şemo müvacehesinde üzerine bi'l-vekale da'vâ ve takrir-i kelimasında bundan mukaddem vefat eden müvekkilemin zevci Şeyh Davud bin Süleyman'ın merkûm İbrahim Beğ'in zimmetinde yirmi beş kuruş alacak hakkı olduğu halde kablel-istintak vefatı vaki olub veraseti müvekkilem merkûme Fatıma ve sağır sulbi oğulları Dervîş Ali ve sağire kızı Hasibe ve babası Süleyman'a münhasıra ise de merkûm Şeyh Davud hal-ı hayatında ve kemal-i akl ve sıhhatı tearrüfatında güzeran iden yetmiş sekiz senesi şehr-i Recebü'l-mürecceb'in yirmi birinci gününde vefatından sekiz gün akdem müvekkilem mezbûre Fatıma'ya sığar oğulları merkûmune hiyn-i rüşd ve sedadlarına vekil vasiye-i muhtare olarak

müvekkilem nasb ve tayin ve müma-ileyha dahi vesaye't-i mezbûreyi kubûl ve merasimini kema yenbağı edaya ba'de't-teahhüd mezkûr Şeyh Davud dahi vesaye't-i mezbûre üzerine musirran vefatı vaki olduğundan ve merkûm Fatıma vasiye-i muhtare olduğu hasebiyle sual olunub müvekkileme izâfetle meblağ-ı mezkûr İbrahim Beğ'den bi't-tahsil bana itası matlubumdur deyü ba'ded-da'vâ vel-istintak merkûm cevabında vekil müma-ileyhin müvekkilesinin mürisi müteveffa Şeyh Davud aleyhi rahmetühü eda ve salifü'l-beyan meblağ-ı mezkûr deyni olduğun ikrar ve salifüz-zikir vesayeti külliye inkarıyla mücab olduk da müdde-i vekili merkûmun müddeasına muvafık beyine taleb olunduk da her biri mahallinde lede't-tezkiye adl ve makbûlüş-şehade idikleri ihbar olunan Mardin sâkinlerinden ve ... Camii'nin hatıbı Abdüllatif Efendi bin Dervîş Ömer Efendi ve Hacı Abdülbaki bin Ömer nam kimesneler li-ecli'ş-şehade Meclis-i Şera haziran olub eserü'l-istişad ve her biri fi'l-hakika müteveffa mezkûr şeyh Davud'un güzeran eden yetmiş dokuz senesi Receb'in yirmi birinci gününde hal-i hayatında ve kemal-ı akl ve sıhhati tearrufatında müvekkile-i mezbûrenin sıgar oğulları ve merkûmun Dervîş ve Ali ve Hasibeyi hiyn-i rüşd ve sedadlarına değin tesviye-i ümürlarına vasiye-i muhtare nasb ve tayin ve merkûm dahi vesaye't-i mezkûrkeyi kabûl ve merasimini ifaya teahhüd idüb ve vasiyeti mezbûre dahi vesayeti üzerine musirran vefatı vaki olduğuna şâhidiz ve şehadet dahi ideriz deyü her biri ber vefk-ı müddea müttefikü'l-lafz ve müttehidü'l-mana vech-i şer'i üzere ba'del-isbat mücibince müvekkile-i mezbûrenin vesayetine ba'del-hükm meblağ-ı mezkûr olan yirmi beş kuruş vekili merkûme itasına mezbûr İbrahim Beğ beyine-i şer'iyye olduğu mâ-vaka'a bi't-taleb işbu vesika-i atika müşareketü'l-beyan ketb ve imlâ olundu. Tahriran filyevmi's-sâbii min şehr-i Zilhicce'ti'ş-şer'ife sene tisa ve sebiyne ve mieteyni ve elf(7 zilhicce sene 1279).

Azadan fütüvvetlü Mehmed Dervîş Efendi, ...Yusuf Efendi, Mekremetlü Safvet Efendi, Meveddetlü Ali Efendi bin Emin Feyzi Efendi, Hindizade Bekir Efendi, Hacı Ali Şeme, Seyyid Ahmed Şear, Molla Ömer bin Molla Mehmed, Reca-i zade Mehmed Salih Efendi.

M.Ş.S.244-75-1 (Arapça)

Dervîş Ağa bin merhum Hacı Hüseyin el-kavvas kendi malı ile kendisi için satıcı Fatıma Hatun binti Hafız İbrahim bin İsmail Efendi kendisi bi'l-asale ve müteveffa Şeyh Davud bin Süleyman'ın küçük çocukları Dervîş Ali ve Necme'yi bi'l-vesaya irs-i şer'i ile kendilerine intikal iden ve yed ve tasarruflarında mülkleri olan ve küçük çocukların nafakaları için satışına cevaz verilen Cami-i Kebir Mahallesi'nde bulunan kıble ve şimali yol şarkı Hafız İbrahim mülkü ve ğarben müşteri müma-ileyhanın mülkü ile mahdûd meclis üzerinde enübi fevkani ve huş ve huş kapısı üzerinde maslebe ve dahilinde iki maslebeli ahur ve dahilinde iki ahur ve enüb ve fevkanisinde kenif bulunan evini bilcümle hudud ve kâffe-i mürafik vel-levahik ve hukuk ve ahz ve kabz ve rüyet ve rıza-i tarafeyn ile bey-i şira-i sahih-i şer-i batı ile semeni makbûzu olan üç bin beşyüz kuruşu rumi cedide satın aldı. Satılan bu mülkte bundan sonra hiçbir vecihle satıcının da'vâ ve mütalebe hakkı bulunmayıp müşterinin mülk-i müşterası olmuştur ve dilediği gibi kullanır. 7 Zilhicce sene 1279.

Şühüdü'l-hal:

Zi'l-mekreme es-Seyyid Adem Safveti Efendi bin Ebubekir Efendi Hindizade, Yusuf Efendi Hakizade, Mehmed Dervîş Efendi bin Hacı Abdülkadir, Mehmede Salih Efendi bin Hindizade, Ali Efendi bin İmer Kayyaz Efendi, es-Seyyid Ali Rıza Efendi Naib-i Mahkeme, Ebubekir Efendi bin el-merhum Mehmed Seyyid Efendi, Hacı Ali Efendi, İbrahim Beğ bin Hasan Şemo, Mehmed Efendi bin Molla Şeyhmuszade, Hafız İbrahim Hindizade, Seyyid Ahmed eş-şear, Halef bin Halil Ağa Ğarsi, Molla Ömer Fevzi bin Molla Mehmed, Nakibzade Seyyid Abdurrahman ve ğayrühüm.

M.Ş.S.244/76-1

Mahmiye-i Mardin'de Cami-i Kebir Mahallesi sâkinelerinden olub Fatıma binti Hafız İbrahim nam Hatun tarafından zati marife't-i şer'ile arifan es-Seyyid Ebubekir Efendi bin Mehmede Said Efendi ve Şeyhmus Efendi bin İbrahim şehadetleriyle zikr-i ati da'vâya vekil olduğu sâbit ve sübut-ü vekâletine hükm-i

şer'i lahik olan zevcesi müma-ileyh Hafız İbrahim bin es-Seyyid İsmail Efendi nam vekil Mardin Mahkemesinde Meclis-i Şer-i Şerîf-i Enver'de Mardin mahallatındahn Şeyh Şükrullah Mahalesi sâkinlerinden İbrahim Beğ bin Hasan Şemo müvacehesinde üzerine bi'l-vekale da'vâ ve takrir-i kelimasında bundan mukaddem vefat eden müvekkilemin zevci Şeyh Davud bin Süleyman'ın merkûm İbrahim Beğ zimmetinde yirmi beş kuruş alacak hakkı olduğu halde kablel-istintak vefatı vaki olub veraseti müvekkilem merkûme Fatıma ve sağır sulbi oğulları Dervîş ve Ali ve sağıre kızı Hacce ve babası Süleyman'a münhasıra ise de merkûm Şeyh Davud hal-ı hayatında ve kemal-i akl ve sıhhatı tearrüfatında güzeran iden yetmiş sekiz senesi şehr-i Recebi'l-ferdin'in yirmi birinci gününde vefatından sekiz gün akdem mezbûre Fatıma'ya sıgar oğulları merkûmune hiyn-i rüşd ve sedadlarına değin vasiye-i muhtare olarak müvekkilem vasi nasb ve tayin ve müma-ileyh dahi vesaye't-i mezbûreyi kubûl ve merasimini kema yenbağı edaya ba'de't-teahhüd mezkûr Şeyh Davud dahi vesaye't-i mezbûre üzerine musırran vefatı vaki olduğundan ve merkûm Fatıma vasiye-i muhtare olduğu hasebiyle süal olunub müvekkileme izâfetle meblağ-ı mezkûr İbrahim Beğ'den bi't-tahsil bana itası matlubumdur deyü ba'ded-da'vâ vel-istintak merkûm cevabında vekil müma-ileyhin müvekkilesinin mürisi müteveffa Şeyh Davud salifü'l-beyan meblağ-ı mezkûr deyni olduğun ikrar ve salifüz-zikir vesayeti külliyyen inkarıyla mücab oldukda müdde-i vekili merkûmun müddeasına muvafık beyine taleb olundukda her biri mahallinde lede't-tezkiye adl ve makbûlüş-şehade idikleri ihbar olunan Mardin sâkinlerinden ve Latifiye Camii'nin hatıbı Abdüllatif efendi bin Dervîş Ömer Efendi ve Hacı Abdülbaki bin Ömer nam kimesneler li-ecli'ş-şehade Meclis-i Şera hazinan olub eserü'l-istişhad ve her biri fi'l-hakika müteveffa mezkûr Şeyh Davud'un güzeran eden yetmiş sekiz senesi Receb'in yirmi birinci gününde hal-i hayatında ve kemal-ı akl ve sıhhati tasarrufatında müvekkilem mezbûrenin sıgar oğulları ve merkûmun Dervîş ve Ali ve Hatice'yi hiyn-i rüşd ve sedadlarına değin tesviye-i ümurlarına vasiye-i muhtare nasb ve tayin ve merkûme dahi vesaye't-i mezkûrkeyi kabûl ve merasimini ifaya teahhüd idüb ve musii mezbûre dahi vesayeti üzerine musırran vefatı vaki olduğuna şâhidiz ve şehadet dahi ideriz deyü her biri ber vefk-ı müddea müttefikü'l-lafz ve müttehidü'l-mana vech-i şer'i üzere ba'del-isbat mücibince müvekkile-i

mezbûrenin vesayetine ba'del-hükm meblağ-ı mezkûr olan yirmi beş kuruş vekili merkûme itasına mezbûr İbrahim Beğ'e beyine-i şer'iyye olduğu mâ-vaka'a bi't-taleb işbu vesika-i atika müşareatü'l-beyan ketb ve imlâ olundu. Tahriran fil-yevmi's-sâbii min şehr-i Zilhiccetî'ş-şer'ife sene tisa ve sebiyne ve mieteyni ve elf(7 zilhicce sene 1279).

Şühüdü'l-hal:

Mekremetlü Adem Safvet Efendi, Hakizade Yusuf Efendi, azadan fütüvvetlü Mehmed Dervîş Efendi, meveddetlü Ali Efendi bin Emin Feyzi Efendi, ... Mehmed Salih Fevzi Efendi, Hindizade Bekir Efendi, Hacı Ali, İbrahim Beğ bin Hasan Kemo, Şer'ifzade Mahmud Efendi, Seyyid, Mehmed Şear, Halil bin Halil Ağa, Molla Ömer bin Mehmed, Muhzırbaşı Seyyid Abdurrahman, Ali Rıza katib-i mahkeme.

M.Ş.S.244/76-2

Mardin Sancağı'nın ümür-u ahkam-ı şer'iyyesinin işbu Şehr-i Zilhiccetî'ş-şer'ifesi'nin yirmi birinci gününden yevmv-i Bazar'dan ümuru ahkam-i şer'iyyeye bed' ve mübaşeret olmak üzere zikr-i cai mürasele-i telgrafi ile Mardin eşrafi handani kadiminden Müftizade Mekremetlü Seyyid Ömer Efendi'nin uhde-i liyakatına ihale ve tevcih olunub allahümme vefîkhü bi'l-hayr vec'alha meymünen ve mübaraka amin.

Meval-i izamdan Diyarbekir Hakimi Faziletlü Mehmed Aziz Efendi hazretleri taraf-ı behiyyelerinden şeref vürud buyrulan sureti mürasele-i telgrafiyedir.

Zilhicce'nin yirmi birinci Pazar yarın ki gününden itibaren zatınız tarafımızdan Mardin Naibi nasb ve tayin olduğunuz malûmünüz oldukda ümür-i şer-i şer'ife dikkat, hılaf-ı rıza-i âliden ictinab ahali ile dahi hüsn-i imtizac eyleyesiz müraseleniz dahi gönderilmiştir. İşbu telgrafın zatınıza vusulünün işarı fi 20 Zilhicce sene 279. Fi 25 Mayıs 379 Naib-i Diyarbekir Mehmed

M.Ş.S.244/76-3

Efendi müma-ileyhden şerefvürüd buyrulan müraselenin suretidir.

İzzetmeab şer'iat nüssab Mevlana Seyyid Ömer Efendi kamiyab.

Ba'de't-tahiyyetü'l-vafiye inha olunur ki işbu bin iki yüz yetmiş dokuz senesi Zilhicce'ti's-şer'ifesi'nin yirmi birinci gününden zabt etmek üzere Mardin Sancağı'nın ümur-i niyabe't-i şer'iyyesi tarafımızdan taraf-ı şer'ifinize ihale ve tefviz olunmuştur. Gerekdir ki yevmi mezbûrden bin-niyabe zabt idüb beynel-ahali icra-i ahkam-i şer-i âli ve vukuu yafte olan muhallefati mevta-yı askeriye dahi tahrir ve terkim ve beynel-verese ala ma-farazallahü'l-hakim tevzi ve taksim eyleyüb cadde-i şer-i kavimden sermü inhirafa cevaz göstermiyesin vesselam.

El-fakir Mehmed Aziz mevlel-hılafe bi-medineti

Mürasele ile beraber taraf-ı zat-i şeref-i hazre't-i vali-i valasından Eyale't-i Kürdistan'dan şerefvürüd buyrulan Mardin Sancağı kaimmakamı vekili İzzetlü Hacı Süleyman Ağa'ya

İzzetlü Ağa

Mardin Sancağı niyabe't-i şer'iyyesi Diyarbekir hakimi faziletlü Efendi tarafından mekremetlü Seyyid Ömer Efendi uhdesine ihale olunarak icabı lazım gelen mürasele-i şer'iyyesi ita kılınmış olmakla naib müma-ileyh hakkında hurmet ve riayet ve teshilat-ı ümuru memüresince müzaheret ve müavenet buyurmaları siyakında terkim ve tesmiyeye ibtidar kılındı. Fi 20 Zilhicce sene 279. Fi 24 Mayıs 329 Vali-i Eyale't-i Kürdistan.

M.Ş.S.244/77-1 (Arapça)

Hoca Yusuf Bülbülü'l-arkil riayet sahibi olan İskender bin Yuhna tarafından müvekkilinin malı ile kendisi için satıcı amişe binti Seyyid Şeyhmus küçük çocukları Abdülkadir ve Salih bin Süleyman Kasvas'a vesayeten mezkûr amişe kendisi bi'l-asale ve küçük çocukları tarafından bi'l-vesaya irs-i şer'i ile intikal

edüb yed ve tasarruf-larında bulunan ve malüm evin içinde malüm olan müma-ileyhin iki nasibli ve kıbleten suyolu ve şarken yol ve ğarben Hacı Mehmed Kemal Efendi'nin bostanı ve şimalen izzet sahibi Hacı Süleyman Efendi'nin bostanı ile mahdûd kiriş odasını dört hududu ile ve kâffetü'l-mürafik vel-levahik ve hukuk semeni makbûza şıra-i sahih-i şer-i bati ile tarafeynin icab ve kabûl ve kabz ve rüyet ve rızaları ile satın aldı ve bu küçük çocuğun akarının satışına harab olacağı ve küçüklerin nafakaya ihtiyaçları olduğu için cevaz verildi ve satılan bu mülkte bundan sonra hiçbir vecihle satıcının hak ve mütalebesi olmayıp tamamen müşterinin kendi mülkü olmuştur. Dilediği gibi tasarruf eder. 26 Zilhicce sene 1279.

M.Ş.S.244/77-2

Der-devle't Mekine arz-ı dai-i Kemineleridir ki:

Nezare't-i evkaf-ı hümayun-i hazreti mülükaneye mülhak evkafdan nefsi-i Mardin'de vaki Şeyh Camii'nin mescidi şer'ifi evkafından almak üzere yevmi üç akçe vazife ile tevliyet cihetine ba-berat-i şerif-i âlişan mutasarrıf olan Ebubekir bin es-Seyyid Murtaza vefatı vukuuyla yeri hali ve hizme't-i lazimesi mahlûl ve muattal kalmakla yerine erbab-i istihkakdan müteveffa-i merkûmun sulb-i sağır oğlu olup medine-i mezkûrede vaki Eminüddin Mahallesi'nin yirmi birinci hanesinin birinci numarasında yaşında mükayyedün-nüffus olan es-Seyyid Osman cihet-i merkûmeye ehil ve müstahak lütf-i sezavari atife't-i seniyye olmakla cihe't-i mezkûre babası mahlûlünden müma-ileyh es-Seyyid Osman dailerine tevcih ve yedine bir kıta berat-ı şerif-i âlişan sadaka ve ihsan buyrulmak ricasıyla bi'l-iltimas paye-i serir-i alaya arz ve ilam olundu. El-emrû li-men lehü'l-emr. Tahriran fi'l-yevmi's-sâbii vel-işrin min Zilhiccetü's-şer'ife sene tisa ve sebiyne ve mieteyni ve elf(27 zilhicce sene 1279).

El-abdûd-dai li-devamd-devleti'l-aliyyeti'l-Osmaniye-.zade es-Seyyid Ömer ve Haddin-naibi bi-medine-i Mardin.

M.Ş.S.244/77-3

Maruz-u daileridir ki husus-i atıyyüz-zıkr vel-beyanın mahallinde keşf ve müayene ve ketb ve tahriri için savb-i şer-i enver'den mezûnen bi'l-hükm irsal olunan Mevlana Mehmed Efendi bin Abdülbaki Efendi ve sâir ümena-i şer' ve ehli hayra ve bi-garaz müslimin ile Mardin etraf-ı şehri kurasından Reşmel Karyesi ahalisinden işbu baisü'l-ilam İbrahim Ağa bin Yusuf karye-i mezkûrde vaki malümü'l-hudud bahcesinde münazeun fih zıkr-i cai tarik-i amda akd-i meclis-i şer-i âlide müma-ileyh İbrahim Ağa meclis-i makûd-i mezkûrde karye-i mezkûre sâkinlerinden Şeyh Mehmed bin Şeyh Yusuf müvacehesinde üzerine da'vâ ve takrir-i kelimanda işbu bahcem ve derûnünde ve Mezbûr Şeyh Mehmed'in bahcesi tarafı şarkisinde olan tarik kadimi zamandan berü tarik-i am olub sâir Mardin ve abiri sebil mürûr edegelmışler iken el-yevm mezbûr Şeyh Mehmed kadim olan tarik-i ammin ve sâir Mardin'in menine tesaddi etmekte olduğundan şer'ile süal olunub vaki olan muaraza-i tabicaden meni matlubumdur deyü ba'ded-da'vâ vel-istintak merkûm Şeyh Mehmed cevabında filhakika bahcemin taraf-ı şarkisinde olduğu mezbûr bahcesi ortasında müdde-i mezbûr müddeası olan cadde kadimden berü tarik-i amm olmayub ancak racilen mürûr uden bazı Mardin ve abiriyn-i sebilin yalnız tarikidir deyü müdde-i mezbûrun müddeası vecihle tarik-i am olduğunu ba'del-inkar müdde-i mezbûrden kadim zamandana berü nafiz olub tarik-i amm olduğuna beyine taleb olundukda mahallerinde lede't-tezkiye adl ve makbûlûş-şehade idikleri ihbar olunan karye-i mezkûre ahalisinden Fetaho bin Hacı Mehmed ve Ahmed bin Ali Halil ve Ali bin Kadife ve selo bin Receb ve Ali Çelebi ve Ferho bin Bekir ve Mahmud bin Ali Hacı ve Mehmed bin Fatik ve Ğaro bin Hasan ve Molla İbrahim bin Ahmed ve Ahmed bin Şeyho ve Gümülüzade Hacı Hızır Ağa ve sâir ceridede müharrerü'l-esami kesanlar ala vechi't-tevatür şehadetleriyle ber-neheci şer'i kadim zamandan berü ve nafiz tarik-i am olduğu ba'des-sübüt keşfinden dahi müsteban ve runemün olmakla kadimiyyeti üzere ba'del-ibka mahallinde ketb ve tahrir ve maan mürsel olan ümena-i şer'ile gelüb ala vukuihi Meclis-i Şera inha ve takrir etmeğin huzuru âlilerine ilam olundu. El-emrû li-men lehü'l-emr. Tahriran fî'l-yevmi's-sâbii vel-

işrin min Şehr-i Zilhicce'ti'ş-şer'ife li-sene tisa ve sebiyne ve mieteyni ve lf(27 zilhicce sene 1279).

M.Ş.S.244/77-4

Mahmiye-i Mardin mahallatından Şehidiye Mahallesi sâkinlerinden iken bundan akdem vefat eden Şerami aşiretinden Molla İbrahim bin Molla Ahmed'in sulbi oğlu olup sin ve cüssesi bülûğa tahammülü olmakla bülûğla muterif olup ber-vech-i ati reşid olduğunu iddia iden Mehmed reşid bin el-müteveffa Molla İbrahim Mardin Mahkemesi'nde Meclis-i Şer-i Şerîf-i Enver ve mahfel-i din-i hanif-i ezher'de hal-i sağırinde tesviye-i ümüruna ba-hucce't-i şer'iyye vasiyi muhtar olmakla mal-ı mevrüsüne bi'l-vesaya vazîü'l-yed olan işbu baisü'l-kitab Faşonzade Hacı Yunus Ağa bin Molla Ahmed mahzarında üzerine da'vâ ve takrir-i kelam idüb hala ben akil ve baliğ ve bülûğuma rüşdüm müntekam olup ümürumu bizzat ruyete kadir ve iane't-i vasiden müstağni olmamla mal-i mevrüsüm olan üç bin kuruşu vasi müma-ileyhden taleb eylediğimde bana teslimden imtina ider süal olunsun didikde gıbbes-süal vasi müma cevabında müdde-i merkûmun mal-ı mevrüsü olan üç bin kuruşuna bi'l-vesaya vaz-ı yedini ikrar lakin ber-vech-i muharrer reşid olduğunu inkar idicek müd-de-i merkûmden vech-i meşruh üzere müddeasına muvafık beyine taleb olundukda Mahallerinde lede't-tezkiye adl ve makbülüş-şehade idikleri ihbar olunan Mehmed Dervîş Efendi bin Hacı Abdülkadir ve Mehmed Efendi bin Hacı Halil Efendi ve Şeyhmus bin Molla İsmail namün kimesneler li-ecli'ş-şehade Meclis-i Şera hazirün olup eserü'l-istişhad fi'l-hakika müdde-i merkûm Mehmed Reşid hali akil va baliğ ve bülûğuna rüşdü müntekam olup ümürunu bi-nefsihi ruyete kadir ve inane't-i vasiden müstağnidir biz bu hususa bu vecih üzere şâhidleriz ve şehadet dahi ideriz deyü her biri eda-i şehâdet-i şer'iyye ittiklerinde ba'de't-tadil ve't-tezkiye hayyiz-i kabülde vaki olmağın mücibince ba'del-hükm meblağ-ı mezkûr dahi müdde-i mezbûre edası-na tenbih-i şer'i olmakla mâ-vaka'a bi't-taleb işbu vesika-i anife şarihatü'l-beyan ketb ve imlâ olundu. Tahriran fi'l-yevmi'l-hamisi min Şehr-i Muharremi'l-haram sene semanine ve mieteyni ve elf min hicreti men lehü'l-izzü veş-şeref(5 muharrem sene 1280).

M.Ş.S.244/78-1 (Arapça)

Sado veledi Nano kendisi için satıcılar İbrahim Beğ bin Hasan Beğ mündekani ve ibni Şa'bân irs-i şer'i ile kendilerine geçib yed ve tasarruflarında bulunan Şeyhşani Mahallesinde kible ve şimal tarafı umumi yol şark tarafı Cercos ibni Rahtevan mülkü ve ğarben geçici olmayan sikke ile mahdûd üç sakafı hücre ve dahiliyesi iki neccar hücrenin ön tarafı matbah ve dahiliyesi cübbü ma' fevkani kenif fevkani huş fevkani yazlık hücrenin tahtani tabakasının altında tabaka tahtanisinde üç maslebeli manzara ve üzerinde eyvan tahtanisinde huş ve huş kapısı tarafında kahve ocağı ve ahur-u enüb ve meclis sağır enüb ve tahtani huş ve kenif ve hücrenin karını atacak yer hakkını müştemil olan evini on bin dört yüz ve ikiyüz kuruşa bey-i şira-i sahih-i şer-i bati ile tarafeynin icab ve kabülü ve kabz ve rüyet ve rızaları ile satın aldı. Satılan bu mülkde bundan sonra satıcının hiç bir vecihle hak ve mütalebe da'vâsı yoktur tamamen müşterinin mülkü olmuştur istediği gibi tasarruf ider. 7 Muharrem sene 1279.

Şühüdü'l-hal:

Necmezade İsmail Hakkı Efendi, Faşohzade Hacı Yunus Ağa, Mehmed Sadık Efendi el-imam, Tekke hatıbu Molla Ahmed Eşlûfzade, Arabzade Mehmed Efendi, Molla Yusuf Cabi, Molla Mehmed bin Haso Eşlü, Hacı Küzirzade Halil Çelebi, Hacı Ali Ağa, Hacı Ahmed bin Hacı Umsak, Ali Efendi naibi mahkeme-i Mardin, mükayyid-i mahkeme Abdülkadir.

M.Ş.S.244/78-2

3000-yalımız üç bin kuruşdur

Es-Seyyid Mehmed Zeki el-mevlel-hılafe ...

Badi-i terkim-i sened oldur ki :

Bin iki yüz yetmiş sekiz senesinin mah-i Recebü'l-ferd'in gırresinden altı mah vade ve vade altı mah düşmek kavliyle darend-i sened-i şer'i Davud Efendi bin Şeyh Hüseyin nam kimesnenin benim zimmetimde ... bahasından dolayı ber-

vech-i bala yalnız üç bin kuruş vacibü'l-eda ve lazimü'l-vefa virecek deynim ve borcum kalub meblağ-ı mezbûr mukayesesinde Cami-i Kebir Mahallesi'nde kain malümü'l-hudud bir bab menzirim ba'det-teşhis rehin vaz' kılınmış bi-mennihi Teala vade-i mezkûre hulûlünde meblağ-ı mezbûru te'diye ve ifa etmediğim halde rehn-i mezbûr bey'ine ve meblağ-ı merkûmun ifasına tarafımdan Abdullah Efendi bin Ali Efendi nam kimesne vekîl-i mutlak nasb ve tayin olunmuş olmakla işbu icab iden bir kıta sened-i şer'i kendine ita kılındı. Fi gırre-i Receb sene 78 an-ikrar-ı Davud bin Said Ahmed ...

Şühüdü'l-hal :

Mekremetlü Seyyid Ali Rıza Efendi Naib, Şeyhmus Hindizade, Emin Efendi, Hızır Efendi bin Abdurrahman Efendi, Hacı Mirzade Ahmed Efendi, Sofi Hasan Tütüncü, Hızır Efendi.

Balada müharrer ve mükayyed olan sened vech-i müharrer üzere ba'del-kayd minval-i meşruh üzere görüldüğü ba'del-müşahede vel-müayene meclis-i şer-i âlide medyün-i merkûm Davud Ağa'ya teslim olunduğu ve müma-ileyh Davud Efendi bir güne akçesi kalmayub hakkı ibtiğa eylediği imlâ kılınmıştır. 8 Muharrem sene 280.

Mekremetlü Hafız Mahmud Efendi, Ahmed Sadık Efendi, Salih Efendi Kazzaz, Molla Mehmed Hamal, mükayyid Abdülkadir Efendi, ...

M.Ş.S.244/78-3 (Arapça)

Abdullah bin Seyyid Ömer kendi malı ile kendisi için satıcı Ali Vako bin Mehmed bin Seyyid Ahmed ve İyal'i Hatice binti Temo ve binti emineye, zi'l-mekreme hafız Mehmed efendi bin el-merhum Hafız Süleyman Efendi ve kardeşi Abdülkadir Efendi'nin şهادetleri ile vekâleti sâbit olub vekil müma-ileyh müvekkile-i mezbûreynin babalarının ikrar ve tasdikleri ile babalarından kendilerine intikal edüb yed ve tasarruflarında bulunan Şehid Mahallesi'nde vaki kıble tarafı umumi yol şimal tarafı Hacı Ömer mülkü ve ğarben Mehmed Seyyid Ömer mülkü ve şark tarafı yol ile mahdûd iki maslebeli manzara dahiliyesinde

maslebeli neccari ve manzaranın altın-da enüb ahuru ve matbah ve cübbü- ma' ve huş ve kenif ve yazlığı bulunan evini bilcümle hudud ve kâffe-i mürafik vel-levahik vel-hukuk semen-i makbûzu olan iki bin yüz seksen kuruşa bey-i şıra-i sahih-i şer-i bati ile tarafeynin icab ve kabûl ve kab ve rüyet ve rızaları ile satınaldı. Bu mülkde satıcının hiç bir vecihle hak ve mütalebesi yokdur. Alıcının mülkü olmuştur dilediği gibi tasarruf ider. 13 Muharrem sene 1279.

Zi'l-mekreme Hafız Mahmud Efendi, Mehmed sadık Efendi, Molla Mehmed el-Haso, Ali Rıza naib-i mahkeme, katib-i mahkeme Abdülkadir Efendi

M.Ş.S.244/79-1 (Arapça)

Hocaya Riayet sahibi olan Hristiyan neccarı Hana veledi ... kendi malı ile kendisi için Çopur veledi Yusuf Feylo'dan şıra-i şer-i ile kendisine intikal idüb yed ve tasarrufunda bulunan han sokağında vaki kibleten ve şimalen ve ğarben umumi yol ve şarken hafız Süleyman Efendi'nin vereseleri mülkü ile mahdûd dükkânı bilcümle hukuk ve kâffe-i mürafik vel-levahik yüz sekiz kuruşa bey-i şıra-i sahih-i şer-i bati ile tarafeynin icab ve kabul ve kabz ve ahz ve rüyet ve rızaları ile satın aldı. Bu mülkde satıcının hakkı olmayub alıcının mülkü müşterasıdır ve istediği gibi kullanır. 15 Muharrem sene 1280.

Şühüdü'l-hal:

Mehmed Sadık Efendi ve hatıb-ı Tekke, Mehmed Dervîş Efendi bin Hacı Abdülhamid Efendi, Abdullah Efendi bin Hacı Ahmed Efendi imam-ı Tekke, Abdurrahman Çelebi bin el-hac İbrahim satıcı, Mustafa Ağa

M.Ş.S.244/79-2 (Arapça)

Evsî veledi Hanabaasil kendi malı ile kendisi için satıcılar Kudsiye binti hana İbrahim ve Kahveci Vağşo ve Hana veledi Sad ve Ğaşo ve Maks İlyas bin Meco'dan Mezbûre kudsiyenin kendinden ve Mantir Helo ve Lüsi'nin, Maks Miho veledi Debbağ ve Seyyid Hamdi bin Hacı Ali ve amüs veledi Maks Yusuf Kara Kelle'nin şehadetleri ile sâbit olan vekâleti ile ve Ğaşov ve sana bi'l-asale ve

maks İlyas bin Amus Maks Mayho ve Ğaşov veledi Sado bi'l-vekale müvekkile-i merkûmelere irs-i şer'i ile intikal idüb yed ve tasarruflarında bulunan Kûlasiye Mahallesinde vaki ve arsası için hersene Meşid Cami mütevellisine icaresi verilen üç maslebeli hücre sofa hücrenin dahiliyesinde neccari ve iki sofalı maslebe ve dahilinde neccar ve maslebeli matbah ve cübbü ma' ve huşu müştemil evini bilcümle hukuk ve kâffe mürafik vel-levahik vel-hukuk semeni makbûzu ile üç bin kuruşu rumi cedid ile bey-i şira-i sahih-i şer'i ile her iki tarafın icab ve kabûl ve kabz ve rüyet ve rızaları üzerine satın aldı ve bu mülkde bundan sonra alıcıdan başkasının hak ve mütalebesi bulunmayub müşterinin kendi mülkü olmuşdur dilediği gibi tasarruf ider. 7 Safer sene 1280.

Şühüdü'l-hal:

İmam ve Hatıb-ı Tekke zevi'l-mevedde Mehmed Efendi, Müftizade Fütüvvetlü Nizameddin Efendi, gümrük baş kâtibi Nabizade Halil Efendi, Cabi Molla Yusuf, Alırıza naib-i mahkeme, Seyyid Hamdi ed-dellal, Eddarızade eşşeyh İbrahim Efendi, Hacı Kasım Efendizade İsmail Efendi, Hamdi ibni Hacı Ali, Maks Meyho veledi İyli, Amüs veledi Maks Yusuf, Kara Kelle ve ğayrühüm.

III. BÖLÜM

244 NUMARALI MARDİN ŞER'İYYE SİCİLİ'NİN DEĞERLENDİRMESİ

1. İDARİ YAPI

16. yüzyılın ilk çeyreğinde, Yavuz Sultan Selim'in doğu siyasetinin bir sonucu olarak, Osmanlı Devleti'ne bağlanan Mardin, ilk idari taksimatta Diyarbakır Eyaleti'ne bağlı bir liva olarak teşkilatlandırılmıştır. Mardin'in Diyarbakır'a bağlanmasında, idari bakımdan ilk çağlardan beri Diyarbakır ile bağlantısının önemli rolü olmuştur. 17. yüzyılın başlarında bir ara Bağdat'a bağlanan, Mardin'in tekrar Diyarbakır'a bağlandığı görülmektedir.⁴²

Mardin sancağı idari bakımdan Diyarbakır Eyaleti'ne bağlıydı. Belgelerde eyalet ismi çoğu kez Kürdistan Eyaleti olarak da geçmektedir. Örneğin: Kürdistan Valisinden bir fermanla Eski Gümüşhane kaimakamı Sabik Alizade Mardin kaimakamı olarak atanmıştır.⁴³ Aynı şekilde Seyyid Ömer Efendi de Kürdistan Valisi tarafından atanmıştır.⁴⁴ Bir belgede ise Diyarbakır valisi Ali Paşa Mardin Kaimakamı İsmail Efendi'ye emirname göndermiştir.⁴⁵ Ayrıca bir mürasalede de Diyarbakır Hâkimi sizi Mardin naibi tayin ettim⁴⁶ demektedir. Bu durum Mardin'in idari bakımdan Diyarbakır Eyaleti(Kürdistan Eyaleti)ne bağlı olduğunu göstermektedir.

1.1 Adli Görevliler

1.1.1 Kadı

Osmanlı Devletinde çok geniş kapsamlı yetkileri bulunan ve şer'iyye mahkemelerinde yargı görevini ifa eden şahıslara “kadı” denmektedir. Bilindiği gibi kesmek ve ayırmak gibi sözlük anlamları bulunan “kadı”, terim olarak hüküm ve hâkimlik manalarına gelmektedir. Osmanlı hukukçuları, kadıyı, insanlar arasında

⁴² Ahmet Kankal, İbrahim Özcoşar, Hüseyin H. Güneş, Ramazan Günay, a. g. e., s.176.

⁴³ B. O. A. 244 Numaralı M. Ş. S./41-1.

⁴⁴ B. O. A. 244 Numaralı M. Ş. S./76-3.

⁴⁵ B. O. A. 244 Numaralı M. Ş. S./14-b-2.

⁴⁶ B. O. A. 244 Numaralı M. Ş. S./25-3.

meydana gelen dava ve anlaşmazlıkları şer'î hükümlere göre karara bağlamak için devletin en yüksek icra makamı tarafından tayin edilen şahıs diye tarif ederler.⁴⁷

Kadı, kaza adı verilen yerleşim biriminin hukuki ve idari yöneticisidir. Kaza, yargı ve yönetim bakımından belirli büyüklükte yerleşim birimidir ve kendisine bağlı kasaba ve köylerden oluşmaktadır. Bu bakımdan kazanın başında bulunan kadı, hem şer'i ve idari yargının başı hem belediye başkanı hem de merkezi yönetimin temsilcisidir. Dolayısıyla kadının makamı mahkeme binası olduğu kadar belediye hizmetlerinin yürütüldüğü yerdir. Osmanlı şehir yönetiminde adli, mülki ve beledi işlevleri birbirinden ayrılmamıştır. Bu işlevleri yerine getirmekle görevli kadının; subaşı, naip, imam ve muhtesip gibi yardımcıları vardır. Subaşı şehrin güvenliğinden kadıya karşı sorumlu emniyet amiridir. Naip, kadının yargıdaki yardımcısı, imam ise mahalle yöneticisidir. Kadının belediye işlerinden sorumlu yardımcısı ise “muhtesip”tir. Muhtesip, ihtisab ağası, esnafı denetleyen, ticari hayatın düzenini sağlamaya çalışan kişi anlamına gelmektedir. İhtisab ise kelime olarak, çirkin ya da zararlı bir fiili yasaklamak ve iyiliği emretmek anlamına gelir⁴⁸. Kısaca iyiliği emretmek ve kötülükten sakındırmak felsefesi Osmanlı belediye hizmetlerinin de temel mantığını oluşturmuştur.⁴⁹

İncelediğimiz belgelerde Mardin kadısının ismi sadece bir müraselede geçmektedir. Diyarbakır hâkimi (kadısı) Mardin hâkimi (kadısı) Mehmet Said Efendi'nin görevine devam etmesi için Mardin'e bir mürasele gönderir.⁵⁰ Bazı belgelerde kadıya, “Hâkim-u müvekki-i sadr-i kitap refaa kadrehü mevlahü'l-vehhab Efendi Hazretleri” denilerek övgü sözleri de söylenmektedir. Bir belgede ise Diyarbakır kadısı Ahmet Rağıp Efendi'nin⁵¹ ismi geçmektedir. Belgelerden Mardin kadı ve naiblerinin⁵² Diyarbakır kadısı tarafında tayin edildiğini görmekteyiz.

⁴⁷ AKGÜNDÜZ, a. g. e., s.16.

⁴⁸ PAKALIN, a. g. e., s.40.

⁴⁹ Muharrem ES, “*Osmanlı Devletinde Mahalli İdareler*”, **Yerel Siyaset Dergisi**, Sayı: 27 İstanbul 2008, s.31.

⁵⁰ B. O. A. 244 Numaralı M. Ş. S./45-2.

⁵¹ B. O. A. 244 Numaralı M. Ş. S./25-3.

⁵² B. O. A. 244 Numaralı M. Ş. S./25-1.

1.1.2 Naib

Naib vekil demektir. Osmanlı hukukunda naib, iki anlama gelirdi. Birincisi; bütün kadılar, sultanın vekilleri olduklarından bunlara naib, bunun çoğuluna ise nüvvab denilirdi. İkincisi ise kadıların kendi yerine davaya bakmak üzere görevlendirdikleri şahıslara da naib denirdi. Bizim için önemli olan ikincisidir. Bunların tayinleri kadılar tarafından kaleme alınan müraselelerle yapılırdı ve bu müraselelere niyabet müraselesi denirdi. Kadılar tayin edildikleri yere kendileri gitmeyebilirlerdi. Kadılar kendi adlarına karar verme yetkisine sahiptiler. Kadıların kendi kazaları dâhilindeki nahiyelere tayin ettikleri memurlar da vardır. O memurlar kadı adına nahiyenin şer'i işlerini yürütürdü.⁵³

Tablo-1: Belgelerde Adı Geçen Naibler

Naib İsmi	Belge Tarihi	Naib İsmi	Belge Tarihi
Ahmet Şükrü Efendi	(25 Şaban 1277)	Mevlana Efendi	(10Safer 1278)
Naib-i Nüsaybin Eyman Efendi	(Cemaziyel-ahir 78)	Mehmet Efendi	(1277)
M. Said Zeki Efendi	(Muharrem 1279)	İsmail Efendi	(19Safer 1278)
Ahmet Necip Efendi	(13Ramazan1277)	Hacı Ali Efendi	(29 Şevval 79)
Emüniddin Efendi	(tarih yok)	Naib-i Nüsaybin Süleyman Efendi	(21 Cemaziyyel-ahir 1278)
Mahmut Efendi	(tarih yok)	Esad Efendi	(14 Zilhicce1278)
Zakli Mustafa Efendi	(15 Zilkade 1279)	Seyyid Ömer Efendi	(20 Zilhicce 1279)
Naib-i Midyat Emin Efendi	(21 Cemazyel-ahir 1278)	Seyid Ali Rıza	(8 Muharrem 1280)
Şeyhmus Efendi	(21Cemaziyel- evvel 1278)	Hacı Süleyman Efendi	(30 Şevval 1279)
Necip Efendi	(25 Zilkade 79)	Hacı Ali Efendi	(29 Şevval 1279)

⁵³ AKGÜNDÜZ, a. g. e., s.72.

1.1.3 Kassam

Kassam; vefat eden kimselerin terekelerini taksim eden şer'î memurdur. Sözlükte "bölmek" anlamındaki kismet mastarından türeyen kassam "taksim eden, bölüştüren" anlamına gelmektedir. İslâm hukuk literatüründe ganimet, şirket ve miras gibi konularda her türlü menkul ve gayrimenkul malı bölerek şer'i hisseleri belirli hale getiren kişi ya da resmî görevliye kasım veya kassam denilmiştir.

Daha dar anlamda ve özellikle Osmanlı uygulamasında kassam, miras davalarında bizzat dava mahalline giderek gerekli tahkikatı yapıp ihtilâf hakkında bir neticeye vardıktan sonra davayı hükme bağlayan ve terekeyi varisler arasında taksim eden şer'î memuru ifade etmektedir.

Kassamlar ikinci derecede adliye görevlilerinden olup hâkimin yardımcılarıdır. İmâm-ı Şafîî, hâkimin ifa ettiği kaza fonksiyonunun bir bölümünü üstlendiklerinden kassamlar da hâkimler gibi görmektedir. Fakihlere göre kazâî özellik taşımasından ve kadının naibi olmasından dolayı kassamın hâkimlerde arandığı gibi Müslüman, âdil, mesleğinin gerektirdiği hukuk bilgisine sahip bulunması Kur'an, sünnet ve fıkıhı, özellikle miras hukukunu (ferâiz) iyi bilen, hür, kazf suçu sebebiyle had cezası uygulanmamış, fasık olmayan kişilerden seçilmesi gerekmektedir.⁵⁴

İncelediğimiz belgelerde anlaşmazlık çıkan tereke tevcihlerinde müteveffadan kalan mirası kassam defterlerine kayıt edilip varislere şer'i hukuktaki hakları kadar verildiği anlaşılmaktadır. Mesela Hacı Said'in mirasının küçük çocukları M. Ali ve M. Said arasında pay edilmesi kassam defterine⁵⁵ yazılmıştır. Varisi olmayıp vefat eden Sayyid Kasım Efendi'nin mirasının Mardin mal sandığına aktarılması için kassam defterine⁵⁶ kaydedildiği görülmektedir. Ölen kişinin terekesinin tevcihi yapılırken varislerine düşen pay, eşya ve mülkünün listesi kassam defterlerine kayd edilirdi.⁵⁷

⁵⁴ Sait ÖZTÜRK, "Kassam" **DiA**, Cilt 24, Diyanet Vakfı Yay., Ankara 2002. s. 579.

⁵⁵ B. O. A. 244 Numaralı M. Ş. S./39-1.

⁵⁶ B. O. A. 244 Numaralı M. Ş. S./41-6.

⁵⁷ B. O. A. 244 Numaralı M. Ş. S./16-1, 24-1, 39-1, 44-2, 47-3, 62-2, 69-2.

1.1.4 Şühüdü'l-Hal

Kadı önüne getirilmiş davalara ilişkin zabıtların tümünün ortak özelliği, özel bir biçimi olan zabıt metninin altında 'şühüdü'l-hâl' başlığından sonra birtakım isimlerin yer almasıdır. Bu isimler, görülen davanın niteliğine göre sayıca azalır veya çoğalır; zikredilen isimlerin mensubiyetleri de değişirdi. Bu durum bizlere mahkemelerin bütün ahaliye açık olduğunu ve dileyenin gelip davayı izleyebildiğini göstermektedir.

Şühüdü'l-hâl'in deneyimli ve eski uygulamaları iyi bilen ve onları nesilden nesile aktarabilen, mahkemeden bir beklentisi olmayan⁵⁸, çevrede tanınan, saygın güvenilir kişilerden oluşması gerekirdi. Şühüdü'l-hal her davada bulunur. Genellikle mahkemelerde sayıları en az iki, en çok on sekiz kişiyi bulmaktaydı.⁵⁹

İncelediğimiz sicilde birçok belgede Şühüdü'l-hale rastlanmaktadır. Bu belgelerden birinde yer alan şühüdü'l-hal İsimleri şöyledir: Mehmed Sadık Efendi ve hatıb-ı Tekke, Mehmed Dervîş Efendi bin Hacı Abdülhamid Efendi, Abdullah Efendi bin Hacı Ahmed Efendi imam-ı Tekke, Abdurrahman Çelebi bin el-hac İbrahim satıcı, Mustafa Ağa, gibi...

1.2 İdari Birimler

İncelediğimiz belgelerde Mardin, Diyarbakır Vileyeti'ne bağlı bir Sancaktır. Mardin Sancağı genellikle Diyarbakır Vilayeti'nden atanan Naipler vasıtasıyla yönetilmekteydi.

1.2.1 Kazalar

Kaza, ticari ve kültürel üstünlüğü ile çevrenin merkezi olmuş bir kasaba veya şehir ile böyle bir topluluk merkezini çevrelemiş köylerin teşkil ettiği idari bir birliktir.⁶⁰

⁵⁸ Hülya TAŞ, "Osmanlı Kadı Mahkemelerinde "Şühûdü'l-Hâl" Nasıl Değerlendirilebilir", **Bilig Türk Dünyası Sosyal Bilimler Dergisi**, Say: 44, Ankara 2008. s.32.

⁵⁹ B. O. A. 244 Numaralı M. Ş. S./56-3.

⁶⁰ TEKDAL, a.g. tz., s. 154.

Tablo-2: 244 Numaralı M. Ş. S.'nde Geçen Kaza İsimleri

Eski adı	Yeni adı	Eski adı	Yeni adı	Eski adı	Yeni adı
Sürgücü	(kullanılmıyor)	Midyat	Midyat	Behram	(kullanılmıyor)
Amriye	(kullanılmıyor)	Kesik	(kullanılmıyor)	Ömerkan	(kullanılmıyor)
Nusaybin	Nüsaybin	Bağmas	(kullanılmıyor)	Garzan	(kullanılmıyor)

1.2.2 Mahalleler

Mahalleler genellikle bir cami-mescit veya tekke, zeviye, medrese ve benzeri gibi dini ve sosyal yapılar etrafında meydana gelen yerleşim birimleridir.⁶¹ Mahallelerin şehri oluşturan yerleşim birimleri olduğu ve buradaki sakinlerin, birbirlerini tanıyan kimselerden oluştuğu bilinen bir husustur. Bu bakımdan mahallenin klâsikleşmiş tanımı birbirini tanıyan, bir ölçüde birbirlerinin davranışlarından sorumlu, sosyal dayanışma içinde olan kişilerden oluşmuş bir topluluğun yaşadığı yerdir. Osmanlı kültüründe birey için mahalleli en az ailesi kadar büyük önem arz etmiştir.

Osmanlı Devleti şehir merkezlerinde önemle üzerinde durduğu konuların başında, genel güvenliğin sağlanması hususu gelmiştir. Bu çerçevede Osmanlı'da en küçük idarî birim olan mahalle sakinleri arasında ortak sorumluluğun oluşturulması ön plâna çıkmıştır. Şehir içi güvenlik söz konusu olduğunda, bunu sağlamak amacı ile alınan önlemlerin başında şüphesiz mahallelerde ikamet edenlerin birbirlerine karşılıklı olarak kefil tutulmaları hususu gelmektedir. Bunun bir sonucu olarak da sosyal kontrol mekanizması gelişmiştir.

Osmanlı toplumunda, bireyler yaşadıkları mahalleye göre tanımlanmıştır. Ayrıca mahalle merkez tarafından malî bir birim olarak vasıflandırılmış ve orada yaşayan kişiler toplu olarak belli bir meblağdan sorumlu tutulmuştur. Bu da kişilerin birbirlerini karşılıklı olarak denetlemesini pekiştiren bir unsur olmuştur.⁶²

Elimizdeki defterde adı geçen mahalleler aşağıdaki tabloda verilmiştir:

⁶¹ Ahmet KANKAL, "17. ve 18. Yüzyıllarda Kuzey-Batı Anadolu'da Sosyal Hayat (Şer'iyye Sicillerine Göre)", *Tarih İncelemeleri Dergisi*, Sayı:15, İzmir 2009, s.34.

⁶² Özen TOK, "Kadı Sicilleri Işığında Osmanlı Şehrindeki Mahalleden İhraç Kararlarında Mahalle Ahalisinin Rolü", *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Fakültesi Dergisi*, Sayı: 18 Kayseri 2005, s. 156.

Tablo-3: 244 Numaralı M. Ş. S.'nde Geçen Mahalle İsimleri

Eski adı	Yeni adı	Eski adı	Yeni adı	Eski adı	Yeni adı
Medrese	Medrese	Cami-i Kebir	Ulu Camii	Babü's-sor	Savur Kapı
Şehidiye	Şehidiye	Camiü'l-Latif	(Bulunmadı)	Kövlise	(Bulunmadı)
Meşid	(Bulunmadı)	Şeyh Şükrullah	(Bulunmadı)	Babülceyd	(Bulunmadı)
Fersus	(Bulunmadı)	Şeyh Nebiyullah	(Bulunmadı)	Tekke	Teker
Meşkin	Diyarbakır Kapı	Latifiye	Latifiye	Külaban	(Bulunmadı)
Kıssis	(Bulunmadı)				

1.2.3 Nahiyeler

Nahiyye Osmanlı Devleti'nde coğrafi ve idari manada küçük veya büyük bir çevreyi ve bölgeyi, bazen de çok geniş bir mıntıkeyi ifade eden, XIX. asrın ikinci yarısından itibaren de, idari teşkilatta mülkü taksimatın en küçük parçasını bildiren bir ıstılah ve tabirdir.⁶³

Elimizdeki belgelerde geçen nahiyye isimleri: Bunsaray, Havassı-Hümayun, Cıranı, Hams, Pınaralı, Sürgücü, Zaz, Gavras, Şeyhan ve Bufe'dir.

1.2.4 Karyeler(Köyler)

Karye; idari taksimatta nahiyeden küçük insanlarla meskun birime denir. Bu günkü anlamıyla köy denilebilmektedir.

Elimizdeki belgelerde geçen karye(köy) isimleri: Herberd, Kabala, Kirye, Şeyheyda, Kuş, Oksan, Gavrasü'l-evsat, Şorşob, Avniye, Sürekçi, Şeyhulya, Kök, Kosan, Koçhisar, Bernüş, Reşmel, Afraz, Bağmancı, Kütlü, Celin, Diradyük, Mendan, Cevzat, Zevni, Külklü, Acbi, Kartı, Çarlıkeyf, Bozreis, Benabil, Haskö, Eşil, Mirli, Harlı Kartal, Marakı, Cezbin, Kasır, Dirazbene, Estil, Ağlan, Hamberyan,

⁶³ KANKAL , a.g.e., s. 35.

Mansuriyye, Kelba, Neşet, Tazyana, Adni, Kürk, Kertüvan, Bahliyan, Düstür, Şevni, Kelbanüs, Adine, Akres ve Zeşimler'dir.

2.SOSYAL HAYAT

Abdulgani Efendi Mardin ahalisini tanımlarken: “*Kürt, Arap, ve Türk demekle bilinirler*” şeklinde Mardin ve çevresinde yaşayan Müslüman halkları sayar. Bunların yanında, Mardin ve çevresi, azımsanmayacak bir gayrimüslim nüfusa da sahiptir. Süryaniler, Ermeniler, Keldaniler, Ezidiler ve az sayıdaki Yahudi, Mardin ve çevresindeki gayrimüslim nüfusu oluşturmaktadır.

Mardin merkezde toplum içinde, hem ekonomik hem de idari anlamda nüfusa sahip geniş aileler etkili iken, şehir çevresinde bunlara mukabil aşiretler sosyal anlamda gücü ifade etmişlerdir. Gayrimüslim cemaatlerde ise sosyal yapının ana unsuru dini örgütlenmelerdir. Ermeni ve Süryanilerden oluşan Mardin Hristiyan nüfusu farklı cemaat örgütlenmeleriyle birbirlerinden ayrılmışlardır.⁶⁴

2.1 İsimler

Bir toplumu oluşturan bireylerin isimleri önemli ölçüde o toplumun kültürünü ve inancını yansıtmaktadır. Her bölgenin kendine has özellikleri, yaşam biçimleri isim verme üzerinde etkili olmuştur.

İsim koyma veya ad verme olarak adlandırılan geleneğin Türk toplum hayatında ayrı bir yerinin bulunduğu bilinmektedir. Türklerin İslam’a girdikten sonra hızlı bir şekilde inançlarında ve kültür hayatlarında değişim başlamıştır. Bu değişim ve gelişim aşamasında isim verme geleneğinde de bazı değişikliklerin olduğu başlangıçta köylerde olmasa da şehirlerde genellikle Hz. Peygamber ve sahabelerin isimlerine duyulan hürmet sonucunda onların isimlerinin çocuklara verildiği görülmüştür. Zamanla bütün topluma yayılan bu gelenek sayesinde Peygamber ve sahabe isimleri sıkça kullanılmaya

⁶⁴ Ahmet KANKAL, İbrahim ÖZCOŞAR, Hüseyin H. Güneş, Ramazan GÜNAY, a.g.e., s. 179.

başlanmıştır. Başka isimler herhangi bir değişikliğe uğramadan alınmasına rağmen Hz. Peygamber'in en çok kullanılan "Muhammed" ismi "Mehmet" şeklinde değişmiştir.⁶⁵

Elimizdeki defterde geçen Müslüman erkek-kadın ve Gayr-ı Müslim Kadın-Erkek İsimleri aşağıdaki tabloda verilmiştir. Bunlar Türkçe, Arapça, Kürtçe ve gayrimüslimlerin isimleridirler.

244 Numaralı Mardin Şer'iyeye Şicili'nde Geçen Müslim Erkek İsimleri: Ahmet, Davut, Osman, Hasan, Süleyman, Ali, Abdülmecid, Mehmet, Yahya, Mustafa, Hatip, Hüseyin, Musa, Abdülkadir, Seyid, Derviş, İbrahim, Kerim, Rasül, İshak, Abdulhalik, Mahmut, Faris, Şaban, Reşid, Bekir, Nuri, Abdurrahman, Yusuf, Fetho, Temir, Kemal, Abdullah, Goro, Abdülkerim, Şemdin, Beşar, Bektaş, Sarac, Şenol, İsa, Abdulgani, Şeyho, Şeyhmus, İsmail, Hamoş, Memo, Şeho, Reşidüddin, Murad, Rüştü, Genco, Adem, İlhan, Abdi, Veğliyüddin, Halil, Hatip, Ömer, Berk, Hamdi, BEro, Ahmet Şükrü, Rağıp, Şükrü, Mahiş, Reşo, Nazım, Sabo, Mehmet Ali, Şakir, Haydo, Ramo, Meho, Saadeddin, Raso, Abdüsselam, Temo, Bazo, Halef, Mirza, Haskü, Haco, Abdülvahab, Kasım, zebir, zafer, Rıza, Abdalbaki, Sado, Abdulgafur, Hadid, Hemo, Abdo, Esas, Ramazan, Meko, Abdüssamed, Hızır, Şufani, Noman, Beğo, Şükrüllah, Nebi, Abdülcelil, Fezullah, Necip, Evsü, Mehmed Necip, Ramo, Nebiyullah, Hamido, Kemo, Homo, Haso, Emin, Hüri, Şeyhoköse, Hemkö, Rüstem, Cevri, Ferso, Seyyid Ali, Burmo, Mehmet Koto, Musin, Taceddin, Kebo, Said, Bedreddin, Beko, Ebubekir, Kenzi, Tembo, Taha, Bedri, Halo, Şemo, Abdüssamed, Mahi, Gülüş, Alo, İşko, Beso, Zeni, Abdülhamid, Boti, Hami, Timur, Nasır, Beşri, Temo, Zeynel Abidin, Eyüp, Fazıl, Elyas, Fettaho, Ferho, Selo, HasanKahye, Ğaro ve Fatik'tir.

244 Numaralı M. Ş. S.'nde Geçen Müslim Kadın İsimleri: Zehra, Aişe, Hasibe, Fatıma, Vesile, Amişe, Hüsniye, Esme, Hazene, HEdliye, İlhan, Seysi, Amuş, Nevre, Limya, Hemişe, Ketune, Halime, Hatice, Seti, Cevlü, Ruşen, Beti, Ayşe, Zühre, Hacce, Havva, Fahriye, Adile, Gülliye, Nazo, Güllü, Sadide, Naime, Nevre, Zeliha, Emine, Şahide, Nekiye, Menci, Meviş, Medine, Aliye, Hani, Amne, Tuba, Hüsne, Hanife, Nebule, Ümmi, Muddi, Hori, Münteha, Rağdeye, Hesli, Taci, Sadriye,

⁶⁵ KANKAL, a.g.m., s.6.8

Fetam, Atiye, Şeyme, Hanife, Arife, Şefika Aişe, Saniye, Saide, Nuriye, Reşide, Firdevs, Adliye, Vahide, Fatoş ve Ğammi'dir

244 Numaralı M. Ş. S.'nde Geçen Gayr-ı Müslim Erkek İsimleri: Antan, Musa, Yakub, Nübar, Cırco, Menco, Amus, Şemas, İlyan, Numan, İlya Yahşi, Noğan, Şımas, Beko, Davud, Yasef, Sana, Maks Kabin, Batros, Asliye, Cerco, Haboş, Mihail, Maks, Habeş, Esmer, Safer, Şevo, Kas Hoşeb, Kacor, Renco, Zakor, Hoşet, Kerimo, Kürkar, Bersus, Ğanz, Hevbo, Şimon, Küro, Seho, İsaf, Mamur, Beydo, Hazreş, Cübbür, Corkek, Bol, İkob, Boğos, Hendo, İstor, Boloya, Batos, Ahvez, Zehak, Vertali, Yahşa, Efram, Lasfekreş, MASreş, Saves, Amiç, İlya Salbo, Fosur, Refi, Faris, Hasoş, Neco, Hacı, Evsi Boğas, Melas, Çato, HAZra Çeto, Antra, Larico, Andan, Bederos, Ayso, Ani, Aris, abso, Abi, Mağmi, İlhad Şento, Musi, Hamdor, Maks Lolo, Hanşi, Eyli, Melo, Maks Manço, İlhad, Cercis, Havşitterzi, Refail, Sanoş, Kesmir, Calvin Celo, Ğamiç, İlyas, Abdülemin, Evs, İlya, İylo, Maks Melko, Şemasa, Cübbö, Melko, Sado, Nano, CercosRahtevan, Vağşo, Sad, Ğaşo, Meco, İyli ve Maks Meyho'dur.

244 Numaralı M. Ş. S.'nde Geçen Gayr-ı Müslim Kadın İsimleri şöyledir: Vardarlı, Menüş, Necmiye, Tevme, Sezeye, Erilye, Hüsni, Saydi, Verdiye, İnso, Merime, Nemi, Verdö, Katri, Merim, Şemiye, Kermo Servi, Ferso ve Betosi.

2.2 Lakaplar

Elimizdeki belgelerdeki lakapların daha çok kişilerin meslekleri, fiziki özellikleri, kişilikleri, kendilerinde bulunan her hangi bir fiziksel engel, mensub oldukları aile veya toplum içerisinde edindikleri konum ile alakalı olduğu görülmektedir.

244 Numaralı Mardin Şer'iyne Sicili'nde Geçen Lakaplar Şunlardır: Hatabçı, Sabik, Bervid, Gazzaz, Topal, Tito, Sofi, Koço, Nemce, El-kavas, Kara, Hafız, Hacı, Ağa, Maks, Calvin.

2.3 Evlilik

İslâm Hukuku'nda nikâh, tarafların icap ve kabulü, şahitlerin katılımı ile gerçekleştirilen medeni bir akittir. Bu nedenle nikâhın geçerli olabilmesi için herhangi bir memurun ve din adamının huzurunda yapılmasına ihtiyaç yoktur. Ancak nikâh akdi önemi ve toplum hayatında oynadığı rol nedeni ile eski dönemlerden itibaren olayın

hukuki yönünü bilen kişilerin kontrolünde gerçekleştirilmiştir. Osmanlı Devleti’nde de nikâhlar ya mahkemede kadı tarafından ya da kadı izniyle bir din adamı tarafından kıyılmıştır.⁶⁶

İncelediğimiz sicilde evlilikle ilgili dava bulunmamaktadır. Ancak evlenme izin emri ile ilgili iki belge mevcuttur. Orduda görev yapan Süleyman Ağa evlenmek için ordu kaymakamından izin almıştır.⁶⁷ Diğer bir kişi ise Cevri Binbaşı evlilik için izinname almıştır⁶⁸. Evlilikle ilgili başka dava bulunmamaktadır.

Sicilden yola çıkarak Mardin’deki sosyal hayata baktığımızda Mardin’de çok eşliliğe rastlanmaktadır. Katledilerek öldürülen Saadettin Efendi’nin mirasını çocuklarına ve iki hanımına bıraktığını,⁶⁹ Nusaybin Kazası’ndan Calvin Celo’nun mirasının iki hanımı ve çocuklarına kaldığını görmekteyiz.⁷⁰ Ayrıca Hacı Ali Ağa’nın veraseti ailesi arasında dağıtılırken mirası çocuklarına ve dört hanımına⁷¹ kalmıştır. Bu davalar Mardin’de çok eşliğin var olduğunu göstermektedir.

2.4 Cinayetler

Cinayet suçu Kur’an-ı Kerim’in Bakara Süresinin 178.⁷² ayetinde ifadesini bulmuş kesin ve mutlak suçlardandır. Cinayet aslında “İnsanın canına, malına, ırzına veya bir başka varlığına yönelik yasak fiiller” demek ise de İslam hukuku terimolojisinde daha ziyade cana yönelik yasak fiiller için kullanılmaktadır.

Cinayet suçları iki kısma ayrılmaktadır. Birincisi; insanın canına yönelik yasak fiiller, bunlara katl veya cinayet-i fi’n-nefs (cana yönelik fiil) denir. Adam öldürmenin

⁶⁶ Esra YAKUT, “XIX. Yüzyılda Orta Anadolu Bölgesi”nde Evliliğin Ortaya Çıkışı, Sona Ermesi ve Sonuçları” **G. Ü. Hukuk Fak. Dergisi**, Cilt. 12, Sayı: 1-2, Ankara 2008, s.242.

⁶⁷ B. O. A. 244 Numaralı M. Ş. S./41-3-4.

⁶⁸ B. O. A. 244 Numaralı M. Ş. S./41-5.

⁶⁹ B. O. A. 244 Numaralı M. Ş. S./13-1.

⁷⁰ B. O. A. 244 Numaralı M. Ş. S./43-2.

⁷¹ B. O. A. 244 Numaralı M. Ş. S./16-1.

⁷² “Ey iman edenler! Öldürülenler hakkında size kısas farz kılındı. Hüre karşı hür, köleye karşı köle, kadına karşı kadın kısas edilir. Ancak öldüren kimse, kardeşi (öldürülenin vârisi, velisi) tarafından affedilirse, aklın ve dinin gereklerine uygun yol izlemek ve güzellikle diyet ödemek gerekir. Bu, Rabbinizden bir hafifletme ve rahmettir. Bundan sonra tecavüzde bulunana elem dolu bir azap vardır.”

her çeşidi buraya girer. İkincisi; insanların organlarına yönelik müessir fiillere ise cerh veya fima dün'en-nefs (uzvu yaralama) adı verilir.

Cinayet suçlarında İslam Hukukunun öngördüğü ceza, olayın özelliklerine veya suça maruz kalmış mağdur veya maktulün mirasçılarının taleplerine, göre kısas veya diyet cezasıdır.⁷³

Mardin'e bağlı Kök Karyesi'nden zehirlenerek ve dövülerek öldürülen Ali oğlu Yusuf'un ailesi ilk başta kısas istemiş; ancak cezası kanunun yüz yetmiş iki maddesine göre 15 yıl hapis cezasına çevrilmiştir.⁷⁴ Kendi tarlasında nohut hasadı yaparken sırtından taşla vurularak kaburgası kırılan Derviş bin Cevlu katletince, Derviş bin Cevlu'nun varisleri mezkûrun katilleri olan Derviş bin Abbas ve Hasan bin Halil'e dava etmişlerdir. Derviş ve Hasan iddiayı külliye inkar etmelerine rağmen katillerden iki bin kuruş barış bedeli alınarak barış sağlanmıştır.⁷⁵ Bunları, insanın canına yönelik yasak fiillere, katl veya cinayet fi'n nefse (cana yönelik fiil) örnek gösterebiliriz.

Bir belgeye göre; Sürgücü Kazası köylerinden Şevni Köyü sakinleri iki tarafa ayrılarak aralarında husumet çıkar. Köy halkının arasını bulmak isterlerken Hüseyin Efendi garezi olduğundan Yusuf Efendi'ye taşla vurarak dişini kırar. Yusuf Efendi, Hüseyin Efendi'ye dava açarak dişin kısastan bedeli bin sekiz yüz kuruş ister. Mahkeme bin sekiz yüz kuruşu ödemek şartıyla durumu sonuçlandırır.⁷⁶

Çeşmeden su testisini doldururlarken Mehmet Efendi Halil Efendi'den önce testisini doldurmak isterken kavga çıkar. Mehmet Efendi büyükçe bir taşı alıp Halil Efendi'nin sağ gözünü darp ederek tamamen Halil Efendi'yi kör eder. Halil Efendi gözünü kör ettiği için Mehmet Efendi'den beş bin dirhem gümüşü tazminat ister ve 3 taksitle üç yılda ödenmesi şartıyla barış sağlanır.⁷⁷ Bu insanların organlarına yönelik müessir fiillere, cerh veya fima dün'en-nefse (uzvu yaralama) örnek gösterilebilir.

⁷³ İlhan AKBULUT, "Osmanlı Devleti'nde Adalet Düzeni", **Atatürk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Cilt IV, Sayı: 1-2, Erzurum 2000. s.254.

⁷⁴ B. O. A. 244 Numaralı M. Ş. S./14-b-1.

⁷⁵ B. O. A. 244 Numaralı M. Ş. S./13-2.

⁷⁶ B. O. A. 244 Numaralı M. Ş. S./2-4.

⁷⁷ B. O. A. 244 Numaralı M. Ş. S./13-1.

2.5 Vasi Tayini

Vasi, “vesayet” “evsiya” kelimelerinden gelmekte ve “Ölen birinin vasiyetle işlerini düzenlemeye ve malını idare etmeye vekil tayin ettiği kişi” veya ‘Bir yetimin veya malını idare edemeyecek durumda olan bir kişinin malını idare eden ve kendilerini besleyen kişi’ anlamına gelmektedir.⁷⁸

Osmanlı İmparatorluğunda, bir kişinin ölümü dolayısıyla ortaya çıkacak malların paylaşımı konusunda izlenmesi gereken bir takım resmi işlemler bulunmaktaydı. Bu işlemlere göre ölen şahsın cenaze masraflarının yapılması, varsa borçlarının ödenmesi son olarak da bir vasiyette bulunmuş ise onun yerine getirilmesi gerekirdi. Bu uygulamalardan sonra kalan mallar mirasçılar arasında paylaştırılırdı. Ölenin çocuğu küçük ise yani reşit değilse çocuğun üzerine düşen malların korunup kollanması için aileden ya da mahalleden bir kişi vasi tayin edilirdi. Mallarını idare edemeyecek durumdaki kişiler, daha çok bulûğ (fiziksel olarak belirli bir olgunluğa ulaşma) çağına girmemiş veya girse dahi rüşd (akıl ve davranış olarak belirli bir olgunluğa ulaşma) olmamış kişiler ile yaşlı, hasta, bunak olan kimselerdir.

Vasilik, incelenen belgelerde, genel olarak belirtilen tanımlamaya uymakla birlikte daha geniş bir anlama bürünmektedir. Öncelikle vasi, geride kalmış ve mallarını idare edemeyecek durumda olan kişilerin hisselerini korumakla ve idare etmekle görevli olduğu gibi bu mallar üzerinde her türlü tasarruf hakkına vasisi olduğu kişi adına sahiptir ve hukuken temsil yetkisi vardır. Vasi, vasisi olduğu kimseye intikal etmiş olan malları, parasal olarak değerini düşürmemek kaydıyla artırmak için dilediği gibi değerlendirebilirdi ve bu sırada vasisi olduğu kişinin her türlü masrafını karşılamak zorundaydı. Ancak vasi tayin edilen bir kişinin bu görevi kabul etmesi de gerekmektedir.

Vasi olarak tayin edilen bir kişi bu görevi kabul etmiyorsa, yeni bir vasi tayin etmek gerekmektedir. Öte yandan tayin edilen vasiler, herhangi bir nedenle üzerlerine düşen görevleri yerine getirmezlerse vasilik görevi sonlandırılarak yeni bir vasi tayin edilebilirdi. Mahkemenin vasiyi kontrol altında tutmak ve herhangi bir suistimale

⁷⁸ Ferit DEVELİOĞLU, **Osmanlıca Türkçe Ansiklopedik Lügat**, Aydın Kitapevi Yay., İstanbul 2009, s.1676.

meydan vermemek için çoğu kez vasinin yanında bir kişi daha görevlendirdiği görülmektedir. Vasiliğin sona ermesi, vasinin ölmesi sonucunda veya vasisi olunan kişinin, kendi mallarını kendisi kontrol edip tasarruf edebilecek düzeye gelmesiyle gerçekleşirdi. Yaş itibarıyla rüşt sayılsa dahi aklî açıdan henüz rüşt olduğu ispatlanmamışsa vasinin vasiliği devam eder ve aklî açıdan da rüşt olması beklenirdi. Kişi her yönden artık rüşt olduğunu kanıtlarsa mahkeme aracılığıyla malları vasisinden alınarak sahibine verilirdi.⁷⁹

Bu kişiler içten bağlılığı ve doğruluğu ile tanınıp her yönden vesayet işlerini yürütebilecek güvenilirliği herkes tarafından bilinen kişiler olmak zorunda idiler. Belgelerde bunlar için “*sadakât ve istikamet ile ma‘rûf ve her vechile umûr-ı vesâyeti rû‘yete kadir idüğü zeyl-i hüccetde muharrerü’l-esâmi-i müslimîn ihbârlarıyla zâhir ve mütehakkık*” ibaresi yer almaktadır.⁸⁰

Elimizdeki sicilde vasi tayini ilgili belgeler mevcuttur. Şa’ban Ağa’nın vefatı üzerine, çocuklarının nafakalarının takdirini ve vasiliğini Hacı Süleyman Ağa gibi yakın çevreden bir kişi üstlenmiştir.⁸¹ Diğer bir belgede ise zehirlenilerek öldürülen Yusuf Efendi’nin küçük çocuklarının mirastan paylarını olmak için zevcesi Hamişe Hanım vasi olarak tayin edilmiştir.⁸² Meryem Ana Kilisesi’nin vakfının gelirlerinin fazlasının vakf için tasarrufu ile vakıf mülkünün vakfa harcanması için İlya Yahşa vasi olarak tayin edilmiştir⁸³. Örnek davalarda görüldüğü gibi vasiler ya yakın akrabalarından seçilmiş ya da çevrede tanınmış bir kişiden seçilmişlerdir. Ayrıca vasilerin sadece çocuklar için değil, bazılarının vakıflar için de tayin edildiği görülmüştür.

2.6 Miras

Mülkiyet hakkını tanıyan bütün hukuk sistemlerinde olduğu gibi özel mülkiyeti tanıyan İslam hukukuna göre de miras bir hak olarak görülmüştür.

⁷⁹ Haldun EROĞLU, “On Dokuzuncu Yüzyılda Yetim Çocuklara Vasi Tayini: Antalya Örneği”, **Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Dergisi**, Cilt 50, Sayı: 4, Antalya 2007, s.287.

⁸⁰ Güven DİNÇ, “Şer’iyye Sicillerine Göre XIX. yy. Ortalarında Antalya’da Ailenin Sosyo-Ekonomik Durumu”, **OTAM**, Sayı: 17, Ankara 2005, s.8.

⁸¹ B. O. A. 244 Numaralı M. Ş. S./2-2.

⁸² B. O. A. 244 Numaralı M. Ş. S./14-2.

⁸³ B. O. A. 244 Numaralı M. Ş. S./19-2.

İslam miras hukukunda kişinin ölümünden sonra mülkü hakkında mirasçılarını dışlayan bir tasarruf kabul edilmediği gibi ölenin malı üzerinde hiçbir tasarruf hakkının bulunmadığı da kabul edilmez. Başka bir deyişle beşeri hukuk sistemlerinin bugün ulaşabildiği ölenin malı üzerindeki hakkıyla mirasçılarının tereke üzerindeki haklarını dengeli ve adil bir miras hukuku anlayışına İslam hukuku çok önceden sahip idi.⁸⁴

Ölen kişilerin terekeleri kassam defterlerine yazılır ve varisler arasında paylaştırılırdı. Miras İslam hukuku çerçevesinde varislere, kime ne kadar verileceği yazılırdı. Bazı durumlarda miras kalan eşyaların değerini çıkarmak için eşyaların fiyatları liste halinde kassam defterine yazılır, oradan da şer'yye siciline kaydedilirdi. Aşağıda listeye yazılan eşyalara ait tablolar verilmiştir.

2.6.1 Miras Kalan, Eşya, Hayvan ve Mülkler ve Değerleri

Vefat eden Gayrimüslimenin verasetinin varisleri arasında taksimatı ve müteveffanın tereke defteridir. Sana veledi Aslû Maks Kabin'den miras kalan Eşya ve bu eşyaların fiyatları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.⁸⁵

Tablo-4

Eşyalar	Adet	Fiyat	Eşyalar	Adet	Fiyat
Sahan		7	Leğen		3
Serpuş		1	Tepsi		1
Kebir kazan		1	Vasat kazan		1
Diğer kazan		1	Kilim	1	70
Müstağmel kilim	1	26	Diğer köhne kilim	1	11
Muş		15	Hurda diğer müş		6
Diğer sağır müstağmel kilim		15	Çaputdan sağır minder	5	35
Barca kilim		5.5	Çuval		2.5
Yastık		3	Yorgan	1	20
Mardin kari çift		85	Büyük minder yasdık		2
Zenbir meşin		1	Vasat kırk taş		91

⁸⁴ Hamza AKTAN, "İslam Aile Hukuku", **Sosyo-Kültürel Değişme Sürecinde Türk Ailesi**, T.C. Başbakanlık Aile Araştırmaları Kurumu Yay., Ankara 1992, s.428.

⁸⁵ B. O. A. 244 Numaralı. M. Ş S./10-1.

			maa sağır		
Yünden yorgan	2	100	Beyaz ihram	1	15
Siyah büyük aba		1	Çubuk ve hurda		15
Sağır aba köhne şalvar maa hurda		36	Terazi ve demir avadanlık		35
Çini tabak		20	Diğer çini tabak	3	11
İbrik maa fincan		11	Sağır fırın	1	7
Süzgeç maa tava	3	20	Sağır şamdan	1	20
Maliki ve sağır çini		5	Yarım ölçek ve sağır kutu		2
Ve atik çoarap		11	Ufak tüfek ve küp		20
Tahta	1	200	Santa		8
Bergal maa kömür ve cebi		50	Küb		10

Mardin’de vefat eden ve borcu terekesinden fazla olan Hafız Yusuf bin Mehmet Ali’nin açık artırımı ile satılan terekesinin defteridir. Hafız Yusuf Efendinin eşya ve hayvanlar ve bunların listesi şöyledir:⁸⁶

Tablo-5

Eşyalar/Mülk	Adet	Fiyat	Eşyalar/Mülk	Adet	Fiyat
Entari	8	1700	Devrani	5	1400
Tebsi	2	600	Cuha	5	1200
Fermani çuha	1	200	Çuha şalvar	1	300
Halı kebir ve sağır		1000	Çift markon saat	21	400
Şami cübbe	5	200	Yasdık	200	400
Döşek	5	200	Yorgan	3	170
Sandık	1	100	Yünden yatak		150
Demir ve bakırdan mankal	3	300	Demirden kürek kaşık 10 kazan		150
Tanla		150	Taht 2 serir	1	1050
Kehribar takımı 3 sağır		300	Kırkas 1 bağdavli imame		250
Kös	10	150	Harar çift	5	150
Kafur kase	10	30	Nükud-u mevcude		300
Ruğn-i sade rıtl	50	3000	Ağnam 40 ras		1200
Bakır hokka	11	3750	takım		1500
Hinta		300	Şair	40	10000
Kabak 1 mizan 1 kutu kahve takımı maa tabak ve ibrik					200

⁸⁶ B. O. A. 244 Numaralı M. Ş. S./37-1.

Kuyumcuyan çarşısında vaki bir bab dükkan		1200
Pineciyan çarşısında vaki malümülhuduh bir bab dükkan		2100
Barşandan vaki han yedinde bir bab dükkan		2100
Badistanda vaki Abdullah sakın olduğu 1 bab dükkan nısfı		750
Yekün icmal		43855

Vefat eden Halil Mehmet Ağa bin Mehmet'in mirasının varisleri arasında taksimi ve miras kalan eşya ve hayvanlar ve bunların fiyat listesi şöyledir:⁸⁷

Tablo-6

Eşya/Hayvan	Adet	Fiyat	Eşya/Hayvan	Adet	Fiyat
Doru At Ra's	1	20	Sağır Kazan	1	20
Yastık	1	11	Ufak Sahan	4	19
Tava	1	1	Sağır	1	10
Entari	1	33	Kısa Entari	1	23
...çift	1	160	Müstğmel Aba	8	66
Nargire	1	11	Yorgan	1	Silik
Sağır Tas	1	6	Şamdan	1	33
Kuşak	1	61	Kefiye	9	26
Yastık	1	20	Kemer	1	2.5
Heğbe	10	2.5	Kaşuk	1	2.5
Fes		2	Gömlek	1	40
Fağfur fincan	1	6.5	Fırın	1	7.5
Müstağmel kalice		35	Köhne Parça Keçe		5
Yorğan	1	25	Demir Kımıç	1	65
Çirkab	1	40	Balyoz	1	60
Diğer Keçe	1	20	Köhne Kilim	1	13,5
Yüz Yastığı	1	1.5	Sabun	1	2.5
Minder	2	37	Keçe Para	2	9
Taht	1	89			

Mardin'den Cizre'ye giderken vefat eden bin başı İsmail Ağa bin Halil Ağanın terekesi ve kendisinden kalan eşyalar ve bunlara ait fiyat listesi aşağıdaki gibidir:

⁸⁷ B. O. A. 244 Numaralı M. Ş. S./42-1.

Binbaşı İsmail Ağa'nın varisleri belli olmadığından mirası Mardin mal sandığına verilmiştir.⁸⁸

Tablo-7

Eşyalar	Adet	Fiyat
Siyah sitari çuha-i Şare	1	145
Bir kabzalı kılıç kamçı siyah takım	1	280
Çuha loca 1 sako	1	70
Fanila kırmızı entari siyah çuha		70
Yüzü yok kısa kürk	1	45
Müstağmel yelek 4 Müstağmel Basma yelek	4	30
Çuha Başlık	1	13
İçlik 2 yelek	2	22
Penbe zar gömlek	2	23
Don 2 meşini boğca 1 afcur	1	9
Bezden don	1	20
Beyaz tülbent boyunbağı	110	22
Yüzü siyah aba içi kuzu derisi	1	80
Yüzü yok boy kürkü müstağmel	1	115
Kaputtan bir çift kaput	1	79
Kılıç bendi	1	17
Sarı kılıç bendi	1	78
Bakır takım kılıç		56
Kılıç bağı		38
Şilte minder	8	175
Makat şiltesi yüzü yama		5.5
Yüzü basma penyeden memlü yastık	11	227
Yüzü basma otdan memlü yastık	9	20
Meşin palaska sarı	1	245
Kavuk	1	5
Semer maa takımı	1	85
Ayar takımı maa şark ve uzun lu maa başlık		100
Kırmızı çuha makreme		79
Kehribar çubuk takımı	1	215
Haleb hasırı		40
Maşalı ceb saati	1	300
Müstağmel keçe	1	60
Garsek	1	40
Esb çulu	1	25
Fener	1	9

⁸⁸ B. O. A. 244 Numaralı M. Ş. S./46-1.

Fermüde köhne beyaz yakut yüzük	1	30
Kervit taht	4	210
Doru bargır	1	600
Kır bargır	1	650
Müstağmel halı 1 köhne kilim	2	120
Çürük kırık maşraba	1	15
Gümüş mühür	1	10
Siyah teşbih	1	2
Köhne hurç	1	4
Diğer köhne hurç	1	3
Kundura	1	5
Kahve takımı fincan maa zarf 6 tebsi 1 cezve	1	12
Fanus	1	10
Sarı divit	1	10
Frenkari ibrik maa leğen	1	50
Çürük demir kesi	1	5
Budahi sefer tası	2	40
Budahi kazan maa kapak	4	100
Budahi hamam tası	1	50
Budahi bağdadkari camekân	2	30
Demir mangal	1	20
Tava	1	20
Budahi küçük tas	1	50
Budahi ibrik maa leğen	1	50
Sağır sini	1	50
Şamdan	1	30
Havan	1	10
Yorgan	7	120
Minder 8	3	123
Yastık	3	30
Beyaz atik	1	1.5
Ufak bez havlu	2	10
Eski fes	1	15
Akkal	1	10
Eski askı	1	1
Müstağmel kefiye	1	15
Tütün kesesi ma çocuk enfiye	2	1
Harir boyun bağı	1	1
Kahve değirmeni	1	3
Fincan takımı	1	10
Maşa	1	1
Abiye	1	30
Fiske	2	5
Sini	12	20
Fanus	1	10

Kase 3 küçük kase 7 küçük sini	1	10
Küçük çini ile küçük kase 1 kadeh	1	30
Bakır güğüm	1	30
Tuz torbası	1	50
Süzgeç	1	10
Kelamı kadim hediyesi	1	150
Siyah zenci bir ra's gulam	1	1000
Yekünü'l-hasılat (Toplam)		120180

Gayrimüslim Nöme veledi İlhad Şehto'nun borcu terekkesinden fazla olduğu için terekesi borçlulara verilmek için tereke listesi çıkarılmıştır. Nöme veledi İlhad Şehto'dan kalan eşyalar ve bunların fiyat listesi şöyledir:⁸⁹

Tablo-8

Eşyalar	Adet	Fiyat
Basma entari	4	60
Diğer basma entari	4	61
Diğer basma entari	4	53
Diğer basma entari	2	28
Halaskar güllü entari		70
Diğer entari	2	82
Diğer entari	2	54
Diğer entari	2	28
Diğer entari	3	40
Gazl ve harir	1	17
Ğazliye	1	39
Mavi entari 1 sarı entari	2	31
Sağır basma entari	5	15
Diğer entari	7	19
Diğer entari		16
Basmadan fermani	5	11
Diğer fermani	5	13
Diğer fermani	7	18
Şame	9	82
Mülüki frenkari bez		120
.... Basma		149
Ğazl ve harir baraça	3	25
Şeytan bezi	1	41

⁸⁹ B. O. A. 244 Numaralı M. Ş. S./47-1.

Kısa entari	1	8
Harrankari barça	15	90
Basmadan yelek	3	6
Kırmızı bez zirağ	52	10
Kırmızı basma 10 zirağ		35
Elvan değirmen	15	50.5
Elvan sağır değirmen	2	50
Yazma çift	4	12
Hümayun kühli		23.5
Adi		252
Val top	1	84
Diğer val		64
Hamdan	9	57
Diğer hamdan	1	63
Amelikan top	1	4
Amelikan basma		16
Kırmızı hame mardini basma	1	58
Diğer hame		67
Fermani kırmızı		6
Necav	1	8
Terazi ve ufak....		7.5
Yunak maa kapak		6
Kıyye	3	20

Vefat eden Yusuf bin Hacı Ali Berkam'ın mirasından kalan eşyalar ve bunların fiyat listesi şu şekildedir⁹⁰

Tablo-9

Eşyalar	Ad et	Fiy at
Bir kat yatak		94
Diğer bir kat yatak		52
Köhne döşek		5.5
Tencere	1	24
Lengeri	2	28
Sahan	3	22
Kırık tencere	1	10
Kase	1	11
Kırık kapak ve kırık tas	1	6.5

⁹⁰ B. O. A. 244 Numaralı M. Ş. S./47-3.

Kürsü		5.5
Sinan Mahallesi vaki maümu'l-hudud bir bab menzil .. haricinde kain hallac dükkanın nısfı		1000
Yekünü cümle tereke		1265.5

Aslen Muşlu olup Mardin kalesinde zabtiye askeri olan Abdi bin Ali'nin bilinen varisi olmadığı için terekesinin beytülmale teslimine karar verilmiştir. Kalan eşya ve bunların fiyat listesi aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.⁹¹

Tablo-10

Eşyalar	Adet	Fiyat
Bir çift tabanca		83
Siyah aba	1	54
Köhne entari maa gömlek ve on	4	36
Terlik ve içlik ve köhne mintan		11
Sim kemer	1	235
Yemeni ve kuburluk		12
Şal ve çorap ve köhne Trablus		13.5
Ufak tüfenk		3.5
Kesesinde bulun nükud		13
Sandığa teslim olan maaş		14
Yekün icamli tereke		476.5

2.7 Müslim Gayr-ı Müslim İlişkileri

Osmanlı Devleti'nin kurulduğu coğrafya tarihi içinde üç semavi dinin ortaya çıktığı ve yayıldığı bir alanda kurulmuştur. Osmanlılar fethettikleri geniş ülkelerde sınıf ayrıcalıklarını kaldırmışlar; din mezhep, ırk farkı gözetmeden hoşgörülü bir siyaset takip etmişlerdir. İdari, iktisadi, askeri, sosyal özelliklerle kamu hukuku ve insan hakları bakımından Avrupa ülkelerinden daha cazip bir devlet teşkilatı kurmuşlardır.

Osmanlıda Devleti'ndeki millet teşkilatı; bir bölgenin Darü'l-İslama katılmasından sonra buradaki kitap ehlinin (ehl-i zimmet) bir ahitname, hukuk ve himaye bahşedici bir ahit ile İslam devletinin idaresi altına girmesinden doğan bir hukuki varlığa dayanmaktaydı. Bu tarifin dışında, milletin hukuki veçhesinin farklı ve ayrıntılı yönleri

⁹¹ B. O. A. 244 Numaralı M. Ş. S./62-2.

vardı. Bu ahitname tek taraflı bir tasarruftu. Osmanlı İmparatorluğu tarihteki son İslam İmparatorluğu olarak bu konularda bir mükemmelleşme ve hukukî-idarî yapıda bazı müşahhas veçheler ortaya koyma durumundaydı.⁹²

Millet sistemi etnik (kavmi) ve lisan aidiyetine göre değil, din ve mezhep aidiyeti esasına dayanırdı. Örneğin; Ermenilerin hepsi Ermeni milleti olarak değil; Gregoryen (Ermeni) Ermeni-Katolik (Katolik) ve 19. yüzyılda da Protestan olarak üç millet halinde teşkilatlanmıştı. Bir süre Süryani kadim cemaati Ermeni cemaati ile birlikteydi. Bunun nedeni ikisinin de "anti Chalcedon" (Kadıköy konsülü) karşıtı denen monofizist mezhep içinde olmalarıydı. Musevi milleti ise Karaim mezhebindeki Yahudiler ile hem bir arada hem değildi. Örneğin; Ferman ve işlemlerde Musevi milleti haham başısı ve Karaim millet başından söz ediliyordu. Bu iki cemaatin ayrılığı daha çok idari mali meseleler açısından böyle görülmüş olmalıdır.⁹³

Osmanlı Devleti fethettiği toprakların üstünde yaşayan halkına kendi mülklerinde oturma ve onları tasarruf etme hakkını tanımıştır. Yani Osmanlı yönetimi fethettiği yerlerde halka sosyal, kültürel ve dini yönlerden baskı yapmamıştır. Bu topraklarda halk dininde, dilinde örf ve adetlerinde serbest bırakılmış ve bunların Müslümanlaştırılması ya da Türkleştirilmesi cihetine gidilmemiştir. Tersine Osmanlı yönetimi fethettiği topraklarda herkesi kucaklayan, gözeten bir idare tarzını devam ettirmiştir. Gayr-ı müslimlere XIX. yüzyıldan itibaren de devlet kadrolarında yer verilmiş, danışmanlık, tercümanlık, hatta bakanlık olmak üzere her kademede istihdam edilmişlerdir.

Osmanlı mahkemelerine Gayr-ı müslimler sıklıkla başvurmuşlardır. Oysa Osmanlı yönetimi Müslüman olmayanların evlenme, boşanma ve miras gibi konularına karışmamıştır. Bununla birlikte pek çok kimse, evlilik, boşanma, miras, ticari anlaşma veya problemler için kendiliklerinden kadıya başvurmuşlardır.⁹⁴

⁹² İlber Ortaylı, "Osmanlı İmparatorluğu'nda Millet Sistemi", *Türkler*, C. 10, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara 2002. S.395.

⁹³ ORTAYLI, a.g.m., s.396

⁹⁴ Mehmet Emin Üner, "XVII. Yüzyılda Müslim-Gayrimüslim İlişkilerinin Olumlu Bir Örneği: Urfa'da Müslüman-Ermeni İlişkileri," *İ. Ü. Edebiyat Fakültesi Tarih Dergisi*, Sayı: 43, İstanbul 2006, s.107-111.

İncelediğimiz belgelerde herhangi bir Müslim gayrı-müslim anlaşmazlığına rastlanmamaktadır. Var olan belgeler daha çok mülk alım satımı, kilise vakfı tevliyeti vesaire hususları içermektedir. Mesela: Bir belgede Kızıl Kilise mevkufatının mütevellisi olan Cerco veledi Hanoş kilise vakfı için dükkân satın almış ve bunun için Müslüman kişilerin şahitliğine başvurmuştur. Böylece Müslim ve gayrı-müslim iki kişi arasındaki mülk alım satımı deftere kaydedilmiştir.

Mardin sosyal yaşamında Müslim ve Gayrimüslimler hep beraber yaşamışlardır. İncelenen sicilde hem Müslim hem de gayrimüslimler ile ilgili belgeler mevcuttur. Belgeler genellikle Mardin halkının sosyo-ekonomik yaşamını yansıtmaktadır. Ayrıca aşağıda demografi bölümünde de belirttiğimiz gibi Mardin’de farklı din ve millete mensup insanların varlığı görülmektedir.

2.8 Nafaka

Nafaka, sözlükte çıkmak, gitmek, sarf etmek anlamlarına gelir ve bir kimsenin eş ve çocuklarına sarf ve infak ettiği şeye denir. Dar anlamda nafaka, hak sahibine ihtiyacı olan yiyecekleri temin etmek demektir. Geniş anlamda nafaka giyecek, mesken ve hizmetçi masraflarını da içine alır. İslâm hukukunda koca, karısının yiyecek, giyecek, mesken ve hizmetçi masraflarını temin etmek zorundadır. Kadının görevi eve bakmak ve çocukları yetiştirmek olduğuna göre, kocanın da dışarıda çalışıp karısı ve çocukların nafakasını temin etmesi tabidir. Kocanın zengin veya fakir, iktidarsız yahut kocalık ödevini yerine getiremeyecek kadar küçük olması, nafaka mükellefiyetine tesir etmez. Kadının zengin veya fakir, Müslüman veya Gayrimüslim olması, yaşça ilerlemiş veya küçük olması kocasından nafaka istemesine mâni değildir. Yeter ki kadın cinsî fonksiyonunu yerine getirebilecek durumda olsun.

Nafaka borcu temelini Kur‘an’da, hadislerde ve icmada bulur. Gerçekten Kur‘an’ın 2. suresinin 233. ayetinde "çocuğun babası yani koca karısının yiyeceğini ve elbiselerini uygun bir şekilde temine mecburdur" hükmü yer almaktadır. 65. surenin 6. ayetinde ise, mesken ihtiyacının koca tarafından karşılanması gereği hatırlatılmaktadır. Kocanın karısına ve çocuklarına olan nafaka borcu Hz. Peygamber’in muhtelif hadislerinde de belirtilmiştir. Bunlardan birine göre, "Zengin fakat cimri bir adam olan Ebu Sufyan'ın karısı, Ey Allah'ın elçisi, kocam bana ve çocuğuma yetecek yiyecek

vermiyor. Haberi olmaksızın onun malından alabilir miyim? dedi. Peygamber, çocuğuna ve sana yetecek miktarı al "cevabını verdi"⁹⁵.

İncelediğimiz bir belgeye göre; vefat eden Şaban Efendi'nin çocuklarına geçimlerini sağlaması için vasi tayin edilip çocukların nafakası sağlanmakta ve “*Vasi mumaileyhin marifeti kahveci Seyyid Abdülbaki nezdinde olmakla beherine atmış para ceman üç kuruş nafakalarına tayin olunup mezbûre Amişe ve merkûm Seyyid Abdülbaki sarf ve infaklarına müteahhid oldukları işbu Mahalle şerh verildi.*” denilmektedir.⁹⁶

Bir diğer belgeye göre; ölen kişinin çocuğuna nafakasını vermek ve reşit olana kadar ona vasi tayin edilip çocuğun geçimini sağlanması için bir nafaka takdir edilmiştir. “*Muhallefatından ve metrukatından intikal etmiş olan malını koruma bir vasi tayin edip küçük çocuğun nafaka kisve ve yiyip içme ve sair ihtiyaçları için de günlük 120 kısım ki her bir kısım bir kuruştan ibarettir.*” denilmiştir. Bu yazı tarihinden itibaren malından verilmesini kadı hükmetmiş, vasi de buna razı olmuştur.⁹⁷

Belgelerden anlaşıldığı gibi nafakanın sadece boşanan eşlerin geçimini sağlaması için değil aynı zaman çocukların büyüyüp reşit olana kadar babalarından kalan mirası vasi aracılığıyla kullanabilmesi için de söz konusu olduğu anlaşılmaktadır.

2.9 Vekâlet

Sözlükte korumak demek olan vekâlet, terim anlamında belli ve meşru olan bir tasarrufa bir şahsın kendi yerine başkasını yetkili kılması şeklinde kullanılmaktadır. Aynı manayı tevkil kelimesi de ifade eder.⁹⁸

İncelediğimiz belgelerden; Hacı Ahmed oğlu Seyyid Musanın kardeşi Mehmed'in, Abdülfettah kızı Zehra ve Molla Mehmed kızı Vesîlenin dükkânlarını Dervîş Ali Efendi'den beş bin kuruşa vekâleten sattığına Seyyid Mehmed oğlu Mehmed

⁹⁵ Halil CİN, **İslam ve Osmanlı Hukukunda Evlenme**, A. Ü. Hukuk Fakültesi Yay., Ankara 1974, s.196.

⁹⁶ B. O. A. 244 Numaralı M. Ş. S./2-2.

⁹⁷ B. O. A. 244 Numaralı M. Ş. S./64-3.

⁹⁸ Mehmet Ali GÜVEN, **33 Numaralı Konya Şer'iyeye Sicili (Değerlendirme ve Transkripsiyonu)**, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya 2006, s.41.

şâhid oldu. Yine satıcı Hacı İbrahim oğlu Molla Abdurrahman'a da şâhid oldu.⁹⁹ İfadeleri bu tür vekaletе örnek olarak gösterilebilir.

2.10 İhtilaf Davaları

İhtilaf; ayrılık, uymayış, anlaşmazlık¹⁰⁰ gibi anlamlara gelir. Olaylar genellikle anlaşmazlıklar sonucu mahkemeye intikal eder. 244 Numaralı Mardin Şer'iyye Sicilinde toplumsal hayata dair birçok ihtilaf davası mevcuttur. Tereke taksimatında¹⁰¹ çıkan ihtilaflar, Mülk (tarla ve Değirmen) için çıkan ihtilaflar,¹⁰² kına alışverişinde çıkan ihtilaf,¹⁰³ değirmen kirasında çıkan ihtilaf,¹⁰⁴ veraset taksiminde çıkan ihtilaf,¹⁰⁵ sabun alışverişinde çıkan ihtilaf,¹⁰⁶ bahçeden geçen yolu kullanmak için çıkan ihtilaf,¹⁰⁷ vakıf tevliyeti için çıkan ihtilaf,¹⁰⁸ vakıf mülkiyeti tevliyeti için çıkan ihtilaf,¹⁰⁹ mülk satışında çıkan ihtilaf,¹¹⁰ değirmen ve sulama için suyu kullanmada çıkan ihtilaf,¹¹¹ değirmen hissesi için çıkan ihtilaf,¹¹² ortaklar arasınca çıkan ihtilaf,¹¹³ borç alacağı için ihtilaf,¹¹⁴ vb. gibi ihtilaflar Mardin'in sosyal hayatında sıkça görülmüştür.

3. İKTİSADÎ HAYAT

3.1 Mardin'in Ekonomik Yapısı

Mardin, Osmanlı Devleti'ne katıldığı ilk yüzyılda ekonomik açıdan canlı bir tablo çizmektedir. Bu canlılık 3 temel kaynağa dayanmaktadır. İlki, bölgelerarası ticaretin kente olan ekonomik katkısıdır. İkincisi, kent merkezinde ve hemen civarındaki birkaç köyde zaman zaman önemli boyutlara varan dokumacılık, boyacılık gibi küçük

⁹⁹ B. O. A. 244 Numaralı M. Ş. S./1-3.

¹⁰⁰ DEVELİOĞLU, a. g. l., s.643.

¹⁰¹ B. O. A. 244 Numaralı M. Ş. S./8-1.

¹⁰² B. O. A. 244 Numaralı M. Ş. S./9-1.

¹⁰³ B. O. A. 244 Numaralı M. Ş. S./9-2.

¹⁰⁴ B. O. A. 244 Numaralı M. Ş. S./14-4.

¹⁰⁵ B. O. A. 244 Numaralı M. Ş. S./15-1.

¹⁰⁶ B. O. A. 244 Numaralı M. Ş. S./19-1.

¹⁰⁷ B. O. A. 244 Numaralı M. Ş. S./20-2.

¹⁰⁸ B. O. A. 244 Numaralı M. Ş. S./21-1.

¹⁰⁹ B. O. A. 244 Numaralı M. Ş. S./22-3.

¹¹⁰ B. O. A. 244 Numaralı M. Ş. S./23-3.

¹¹¹ B. O. A. 244 Numaralı M. Ş. S./68-3.

¹¹² B. O. A. 244 Numaralı M. Ş. S./69-1.

¹¹³ B. O. A. 244 Numaralı M. Ş. S./70-3.

¹¹⁴ B. O. A. 244 Numaralı M. Ş. S./74-2.

işletmeler halinde örgütlenmiş el zanaatları, küçük çaplı sanayi, üretimde bulunan imalathaneler ile mütevazı ölçekteki bağ ve bahçe tarımıdır. Kent ekonomisinin dayandığı üçüncü önemli sektör ise, kenti çevreleyen kırsal alandaki tarımsal faaliyet ile hayvancılıktır.¹¹⁵

İncelediğimiz belgelerde hububat öşrünün toplanması esnasında mültezim ile ahali arasında çıkan anlaşmazlık davası, bazı davalarda davalıdan fidye olarak koyun ve buğday alınması, değirmen hisseleri konusunda çıkan anlaşmazlıklar, değirmen icaresi, üzüm ve pekmez öşrü, elde edilen pekmezin gümrük ve nakliye masrafları, birçok bağ ismi ve bağ gelirleri, Mardin çevresindeki nahıyye ve karyelerde tarım ve hayvancılık bağ ve bahçe tarımı gibi ekonomik faaliyetlerin ön plana çıktığını göstermektedir. Yine birçok dükkan ve mülk alım-satımı, kına alışverişinde çıkan ihtilaf, Pineciyan çarşısı, Kuyumcuyan çarşısı gibi çarşı isimleri Müslim ve gayr-ı Müslimlere ait vakıflar, hanlar camiler gibi imaretler de Mardin merkezinde gelişmiş ekonomik faaliyetlerin olduğunu ve özellikle ticaretin gelişmiş olabileceğini göstermektedir.

3.2 Vergiler

Mardin Müslim ve Gayr-ı Müslim halkı bir arada barındıran kozmopolit yapıya sahip bir Osmanlı Sancağıdır. Bu sebeple Osmanlı İmparatorluğundaki vergi sistemi uygulamalarının burada uygulandığı muhakkak bilinmektedir. Biz burada yalnızca belgelerde geçen vergilerden söz etme yoluna gideceğiz.

Belgelerde geçen başlıca vergiler: Maktu değirmen vergisi olan “asıyab”, küçükbaş hayvandan alınan “resm-i ağnam”, işlenen suçlara karşı alınan diyet cezası “cürüm cinayet resmi”, Müslüman Reayadan ürettikleri mahsulden aynî alınan “öşür”, Gayr-ı müslim erkeklerden alınan “cizye” ve toprak kirası olan maktu olarak hesaplanan “çift resmi” gibi vergilerdir.

İncelediğimiz belgelerin birinde yetmiş altı senesine aid olan aşarın alınması esnasında zahirelerin yüklenmesi hususunda mültezim ile ahaliden biri arasında çıkan münazaada hançerle yaralanma olayı olmuş ve bu konuyla alakalı durum dava konusu olmuştur. Yine bir başka belgede

¹¹⁵Ahmet KANKAL, İbrahim ÖZCOŞAR, Hüseyin H. GÜNEŞ, Ramazan GÜNAY, a. g. e., s. 182.

toplanmış olan bin iki yüz yetmiş bir-iki-üç-dört-beş-altı ve yedi senelerinin aşarı ve bakayası ile askeri yardımlar ve vergilerden bir yük otuz altı bin üç yüz kırk kuruş toplanmış olub bir mikdarı hazineye teslim edilmekle beraber kalan bir kısmının gayr-i müslim bazı kişiler ile köyün mümeyyizi tarafından zimmetlerine geçirilmesi hususunda haklarında dava açılmıştır. Verdiğimiz örneklerden anlaşıldığı üzere o dönemde öşrün toplanması konusunda mültezimler ile ahali arasında anlaşmazlıkların çıkabildiği, ikinci olayda ise o dönemde de devletten vergi kaçırabilenlerin var olduğunun çok bariz bir örneği görülmektedir.

3.3 Esnaflar

Osmanlı Devlet’inde teşkilatlanmış esnaf gruplarını temsil eden ve bunların faaliyetlerini aktif bir şekilde icra etmelerini sağlayan teşkilata “Lonca Teşkilatı” denmekteydi. Her esnafın bağlı olduğu bir Lonca vardı. Şehir merkezlerindeki esnaflar ve çarşı pazar ticareti bu gelişmiş teşkilatın kontrolündeydi. Gerekli ham maddenin temin edilip esnafa dağıtılması, gerektiğinde ham maddenin depolanması, mamul hale gelen malın kalite kontrolünün yapılması, ayrıca esnaf âmirlerinin ileri gelenlerinin ve kalfalarının, kendi teşkilât nizamını uygulaması, yeniden düzenlemesi, değiştirmesi, diğer esnafa ait nizâmnâmelere ve devletin koyduğu kanunlara uyulması için disiplinin sağlanması, esnaf teşkilatlarıyla ilgili her hususun görüşülmesi, karara bağlanması, kaliteli malın alım satımı gibi konularda teşkilatlanmış esnaf amirlerinin ve loncaların önemi büyüktü. Bu sistem sayesinde Osmanlı devleti haksız kazancın, kalitesiz malların satımının ve bu hususlardan kaynaklanabilecek mağduriyetlerin önüne geçebilmeyi planlıyordu. Bir bakıma üretim ve ticaret bu sistem sayesinde devlet kontrolüne alınmış oluyordu.

Loncalar gedikli ve gediksiz esnafları bünyesinde barındırmaktaydı. Gedik; Osmanlı hukukunda imtiyaz ve inhisar esasına dayanan tasarruf hakkı anlamına gelmektedir. İncelediğimiz belgelerde esnaf isimlerine pek fazla rastlanmasa da bir belgede kasap esnafına verilen bir imtiyaz Gedik Sistemi’nin mardin Sancağı’ndaki uygulamasının bir parçası olmalıdır. Gedik sahibi kasapların geçtiği belgedeki

ibareler aşağıdaki örnekte verilmiştir.

“244 Numaralı Mardin Şer’iyye Siciline göre Hicri 11 Şevval 1278 yılı sonuna kadar ve 13 zilkade 1279 senenin sonuna kadar Mardin’de her gün hayvanların kesimi etin satışı ve zamanı geldiğinde meclis tarafından verilecek vergilerin toplanması için görev yapacak kasap sınıfının lisesi aşağıdaki gibidir:

Kasabbaşı Mehmed Ali, Davud Ağa el-aci, Hacı Yusuf, Hacı Ahmed bin Seyyid Veli, Seyyid Ali bin Haydar, Hacı Ömer, Bekir bin Mehmed bin Hacı Hızır, Salih ibni E’ş-şiar, Hızır bin Şeyhoro, Ali Şeno, Mustafa bin Hacı Ahmed, Abdülkadir bin Sadi kefilî Osman Ağa bin Mustafa Ağa, Musa bin Halil sığar-karındaşı Hüseyin kefilî olduğu, Hamdi bin Hamoş kefilî Hacı Kömüzade... olduğu kasabbaşı ifade, İvaz-kasabbaşı kefilî oduğu, Ani veledi Boğos, Mihveli veledi Boğos.¹¹⁶

Kasapbaşı Mehmet Ali Ağa, Hacı Yusuf, Hacı Ömer, Davut Ağa bin Ahmet el-Hacı, İvaz-el kasap, Salih E’ş-şear, Ahmet bin Hacı Ömer, Faris bin Şeyhmus, kefilî Hüseyin bin Halil, ..., Bekir bin Mehmet Musli kasabbaşı, Ali Şeno, Hindi münifi ve kehl, Hasan bin Zemo, Kasab sınıfından Hıristiyan’dan işleyecek kişiler; Ani veledi Boğos”¹¹⁷

3.4 Mülk Satışı

Şer’iyye sicillerinde, mülk alışverişi muamelesinde en çok rastlanılan usul belirli bir ücret (semen) karşılığında yapılan satış muamelesi için *bey*’ kelimesi kullanılmıştır. Mülk edindirme kastıyla malın nakit olarak satılması veya malın mal ile değişimi anlamında bir hukuk terimi olarak da kullanılır.

Mülk alışverişini konu edinen belgelerde, alım-satım işleminin *meclis-i şer’i* olarak tarif edilen mahkemede alıcı, satıcı veya vekiller aracılığıyla, hâkim ve şahitler karşısında, belirli kurallar çerçevesinde tahakkuk ettiği görülmektedir. Mahkemede görülen muamelede, her şeyin teferruatıyla zikredilmesine ve konuyla alakalı hiçbir şeyin muğlâk kalmamasına dikkat edildiği anlaşılmaktadır.

¹¹⁶ B. O. A. 244 Numaralı M. Ş. S./44-3.

¹¹⁷ B. O. A. 244 Numaralı M. Ş. S./71-3.

Öncelikli olarak alışverişe konu olan mülkün bulunduğu kaza'nın/şehrin ismi yazılmakta, ardından satıcı durumunda olan kişinin kimlik tespiti yapılmaktadır. Burada; varsa lakabı, babasının ismiyle beraber kendi adı, kişi tanınmıyorsa onu tanıttıcı mahiyette fiziki özellikleri ve ikamet ettiği mahallenin adı belirtilmektedir.

Şer'iyye sicillerinde yer alan belgelerde, alışveriş muamelesinde bulunan kişilerin hangi vasıfla o muamelede bulundukları da belirtiliyor. Buna göre alışveriş yapan kişi bizzat kendisi o işi yapıyorsa *asâleten*, kendisi değil de onun adına başka birisi o işi yapıyorsa, onu temsil edecek kişinin *vekâleten* veya yetim/kimsesiz kalan küçük çocuklar adına o işi yapıyorsa *vesâyeten* işlemleri takip ettiği açık bir şekilde ifade edilmektedir.¹¹⁸

Elimizdeki sicilde alınıp satılan mülk veya dükkanlar genellikle sınırları belli olan gayrimenkullerdir. Bunlar şühüdî'l-hal huzurunda sınırları belirterek satılırdı. Satılan bu mülkte satıcının bundan sonra hiçbir hakkı kalmayıp ve hiç bir hak iddia edemez. Artık müşterinin mülküdür istediği gibi tasarruf eder.¹¹⁹ Cami-i Kebir Mahallesinde ki mülk satışı¹²⁰, Şeyh Nebiyüllah Mahallesinde ki mülk satışı,¹²¹ Latifiye Mahallesindeki mülk satışı¹²², ve Kıssis Mahallesinde ki dükkan satışı¹²³, Mehmet Efendi'nin Hacı Hüseyin Efendi'ye sattığı dükkan¹²⁴ gibi satışlar ve birkaç mülk satışı daha buna örnek olarak gösterilebilir.

3.5 Vakıflar

Vakıf en genel anlamı ile bir kimsenin Allah'ın rızasını elde etmek maksadı ile menkul veya gayr-ı menkulünü dinî, hayri ve içtimaî bir hizmete daimi olarak tahsis etmesi anlamına gelmektedir. Türk İslam şehirlerinde pek çok beledî ve sosyal hizmetler vakıflar yoluyla ifa edilmiştir¹²⁵. Ayrıca bir mülkü kamu yararına ebedi olarak

¹¹⁸ Ramazan GÜNAY, “Şer'iyye Sicillerinde Mülk Alışverişleri: Kullanılan Usul ve Dil”, **S. D. Ü. Sosyal Bilimler Dergisi**, Sayı: 27, Isparta 2012, s.17-18.

¹¹⁹ B. O. A. 244 Numaralı M. Ş. S./27-1.

¹²⁰ B. O. A. 244 Numaralı M. Ş. S./26-1.

¹²¹ B. O. A. 244 Numaralı M. Ş. S./26-3.

¹²² B. O. A. 244 Numaralı M. Ş. S./27-4.

¹²³ B. O. A. 244 Numaralı M. Ş. S./27-3.

¹²⁴ B. O. A. 244 Numaralı M. Ş. S./27-2.

¹²⁵ Galip EKEN, “19. Yüzyıl Mardin Vakıfları Üzerine”, **Türkiyat Araştırmaları Dergisi**, Sayı: 20 Konya 2006, s.234.

tahsis etmek anlamında kullanılan bir terim olan vakıf, ferdi çalışma ve gayretle elde edilen imkânların ve mal varlığının gönül rızasıyla paylaşılmasını öngören hukuki ve sosyal bir sistem anlamlarına da gelmektedir.

Vakıf sistemi, tarihsel süreç içerisinde topluma, zamana ve mekâna bağlı olarak değişiklik göstermiş, çeşitli toplumlarda farklı şekillerde uygulanmıştır. Vakıf sistemi, İslâmiyet'in kabulünden sonra özellikle Selçuklular ve Osmanlılar döneminde Türk dünyasının sosyal, kültürel ve ekonomik hayatına damgasını vurmuştur. Osmanlılarda Orhan Gazi, İznik'te ilk Osmanlı medresesini kurarken onun idaresi için yeterli geliri temin edecek gayrimenkul de vakfetmişti.

Vakıflar Osmanlı şehirlerinde çeşitli hizmetlerin yerine getirilmesinde büyük bir önem arz eden unsurlardan birisidir. Genel olarak, şehrin bütünü ilgilendiren her türlü hizmet; cami, okul, kitaplık, hastane, han, çeşmeler, sebiller, imaretler, su getirme ve bu tesislerin bakımı, hatta bazen mezarlıklar ve bunlara benzer birçok hizmet, vakıf kanalıyla yapılmışlardır.

Osmanlı şehirlerindeki vakıfları, sosyal ve kültürel hizmetler açısından ele aldığımızda, toplumun ihtiyaç duyduğu her alandaki hizmetlerin vakıf yoluyla yapıldığı görülebilir. Dolayısıyla vakfın en makbulü, *insanların en acil ihtiyaçları olan şeyi vakfetmektir* anlayışından hareketle, insanlara faydalı olabilecek her türlü dini-ahlaki ve sosyal hizmetler vakıflar kanalıyla sağlanmıştır. Vakıfların bu hizmetleri, bölgelere, zamana ve vakıf kurucusunun şahsi kabiliyet ve düşünce tarzına göre ihtiyaç duyulan şeyler sürekli olarak değişkenlik arz ettiğinden, vakıf kanalıyla yürütülen hizmetler de aynı oranda farklılık arz etmiştir.

Vakıflar sadece ibadet, eğitim, sağlık ve ulaşım gibi toplumsal temel ihtiyaçları konu almaz. Genelde ve özelde insanların toplumsal hayat içinde kaliteli bir yaşam tarzına sahip olabilme ve bunu sürdürebilme amacını kapsayan bir özellik taşır.

Vakıflar, aynı zamanda kişilerin mallarını belli amaçlara tahsis etmesiyle, karşılıklı yardımlaşma ve dayanışma esasına dayalı hukuki bir müessesedir. İnsanların olgunlaşarak kemale ermek amacıyla içinde yaşadıkları toplumun medeniyet seviyesini

yükseltme çabalarında, karşılıklı yardımlaşma ve dayanışma duygusunun rolü inkâr edilemez.¹²⁶

244 numaralı Mardin Şer'iyye Sicilinde hem Müslümanlara hem de Gayrimüslimlere ait vakıflar hakkında bilgiler mevcuttur. Sicilde geçen Müslümanların vakıfları daha çok tevliyet (Vakıf mallarına bakma görevi) için dava konusu olmuşlardır. Babüssur Mahallesi'nde oturan Zeliha Hanım babasından kalan vakıf mallarını koruma ve yararlanmak için amcalarına dava açarak tevliyet hakkını kazanmıştır.¹²⁷ Cami-i Kebir Mahallesi'nde amcaları Şeyhmus Efendi'nin vefatı üzerine vakfın mülkiyeti için aralarında ihtilaf çıkan Mehmet ve Ahmet Efendi ile Şeymus Efendi'nin oğlu Mahmut arasında çıkan davada mahkeme vakfın mülkiyetini¹²⁸ aralarında pay etmiştir. Tekke Mahallesi'nde babalarında kalan vakfın mülkiyeti için aralarında ihtilaf çıkan Halil ve Yahya Efendilerin¹²⁹ davaları da buna benzer davalardır. Ayrıca Mardin dışındaki Cihangir Camii'nin vakfı¹³⁰, Babüssur Camii'nin vakfı¹³¹ ve Şeyh Cami Mescidi vakfı¹³² da dava konusu olmuşlardır. Gördüğümüz kadarıyla Müslümanlara ait vakıfla ilgili davalar daha çok vakfın tevliyeti ve mülkiyeti konusunda ihtilaf çıkmış davalardır. Ayrıca Cami-i Kebir ile Kale Camisine ortak olarak vakfedilen hamamın gelirlerinin aralarında pay edilmesi için de ihtilaf çıkmıştır.¹³³

Gayrimüslimlere ait Kırmızı Kilise geliriyle aynı kilise için alınan dükkan¹³⁴ ve Meryem Ana Kilisesi için alınan mülk¹³⁵ ve alakalı belgelerde Gayrimüslimlerin vakıfları için yeni gelir kaynakları elde ettiklerini görmekteyiz. Ayrıca Süryanilere ait vakfın mülkünü ihlal edilmemesi amacıyla mülk komşusu Abdullah Efendi mahkemeye

¹²⁶ Mehmet BAYARTAN, "Osmanlı Şehirlerinde Vakıflar ve Vakıf Sisteminin Şehre Katığı Değerler", İ. Ü. İslam Bilimi Araştırmaları, X-1, İstanbul 2008. s. 160-168.

¹²⁷ B. O. A. 244 Numaralı M. Ş. S./21-1.

¹²⁸ B. O. A. 244 Numaralı M. Ş. S./22-3.

¹²⁹ B. O. A. 244 Numaralı M. Ş. S./22-4.

¹³⁰ B. O. A. 244 Numaralı M. Ş. S./36-4.

¹³¹ B. O. A. 244 Numaralı M. Ş. S./53-1.

¹³² B. O. A. 244 Numaralı M. Ş. S./77-2.

¹³³ B. O. A. 244 Numaralı M. Ş. S./32-3-34-3.

¹³⁴ B. O. A. 244 Numaralı M. Ş. S./12-1.

¹³⁵ B. O. A. 244 Numaralı M. Ş. S./19-3.

çağrılarak mahkeme huzurunda vakfın mülkünün sınırları mahkeme huzurunda korunmaya çalışılmıştır¹³⁶

4. DEMOGRAFİK YAPI

Şer’iyye sicillerine dayanarak Mardin nüfusu çıkarmak mümkün değildir. Elimizdeki sicil Miladi 1860–1863, Hicri 1277-1280 yılları arasını kapsamaktadır. Bu tarihler arasında Osmanlı Devleti’nde genel bir nüfus sayımı olmadığı için 1860-1863 tarihlerinde Mardin nüfusuna ait rakam veremiyoruz. Kemal Karpat’ın Osmanlı Nüfusu (1830-1914) adlı çalışmasında Mardin nüfusu hakkında en erken kayıt 1877-78 yılına aittir. Mardin Sancağı Diyarbakır Eyaleti’ne bağlı olduğundan Diyarbakır nüfusuna ait ilk kayıtlar ise 1872-74 yıllarına aittir.

Genel olarak nüfus sayımlarına ve elimizdeki sicilde geçen belgelere baktığımızda Mardin’de Müslim ve Gayrimüslimlerin bir arada sorunsuz bir şekilde yaşadıklarının güzel örneklerini görmekteyiz.

Tablo-11: 1872/74 Yıllarında Diyarbakır Nüfusu¹³⁷

Müslümanlar	Gayrimüslimler	Toplam
458.288	250.000	708.288

1877/78 yılında Mardin Nüfusu Toplam: 249.000¹³⁸

Tablo-12: 1878-80 Yıllarında Mardin’de Gayrimüslim Nüfusu¹³⁹

	Gregorianlar	Katolikler	Protestanlar
	6.788	1.537	221
Yekün	8.546		

¹³⁶ B. O. A. 244 Numaralı M. Ş. S./19-4.

¹³⁷ Kemal KARPAT, **Osmanlı Nüfusu (1830-1914)**, Timaş Yay., İstanbul 2010, s.250.

¹³⁸ KARPAT, a. g. e., s.255.

¹³⁹ KARPAT, a. g. e., s.407.

Tablo-13: 1881-82 Yılında Mardin Nüfusu¹⁴⁰

Mardin Merkez ve Kazalar	Müslümanlar		Ermeniler		Katolikler	
	K	E	K	E	K	E
Mardin	11.266	11292			1994	2.233
Midyat	9.742	11.784	24	29	93	118
Cizre	3.168	2.867			790	791
Avniye	10.112	11.788			51	70
Nusaybin	2.849	2.289				
Toplam	37.137	40.20	24	29	2.928	3.212
Yekün	47.350					

Tablo-14: 1897 Yılında Mardin Nüfusu¹⁴¹

	Müslümanlar	Ortodokslar	Katolikler	Protestanlar	Eski Süryaniler
	91.953	111	5.700	1.137	13.331
Yekün	112.232				

¹⁴⁰ KARPAT, a. g. e., s.282.

¹⁴¹ KARPAT, a. g. e., s.409.

SONUÇ

244 Numaralı Mardin Şer'iyye Siciline bağılı olarak yaptığımız çalışma Mardin'in 1860-63 yıllarına ait sosyo-ekonomik hayatı, kültürel yapısı, demografik özellikleri ve dini gruplar hakkında az da olsa fikir sahibi olmamızı sağlamaktadır. Kısacası sicil mikro tarih belgesi olarak, Mardin'in kısa bir döneminin sosyo-ekonomik tarihini ortaya koymaktadır.

İncelediğimiz dönemde Mardin, Diyarbakır Eyaleti'nin bir sancağı olarak görülmektedir. Nitekim Tanzimat sonrası idari düzenlemeyle vilayet haline gelene kadar da sancak olarak kalmıştır. İlk çağlardan itibaren önemli bir yerleşim yeri olan Mardin, Artuklular'a başkentlik yapmış, Osmanlı yönetimine girdiğinde ise sosyo-kültürel olarak varlığını devam ettirmiştir.

Bu sicil defterinde genel olarak Mardin'deki günlük olaylar ve sosyal meseleler ön plandadır. 244 Numaralı Mardin şer'iyye Sicili'nde miras paylaşımı, mülk satışı, darp, ölüm, tereke defterleri, kassam defterleri, nafaka, anlaşmazlık davaları gibi hususlar yer almaktadır.

İncelediğimiz sicilde mülk satışlarını içeren belgeler de ağırlıktadır. Bunlar daha çok kişiler arasında meydana gelen mülk alım-satımı; ev, dükkân, bağ, tarla ve bahçe satışları ile ilgili konuları içermektedir. Mardin'de mülk satışlarının bu kadar çok olması şehrin canlı bir ekonomiye sahip olduğunu göstermektedir. İncelediğimiz belgelere göre, mülk satışlarının fiyatlarını belirleyen unsurlar, özellikleri ile alakalıdır. Fiyatları etkileyen unsurlar arasında mülkün müstemilatı ve en önemlisi de bulunduğu konumda yaşayan insanlar yer alır.

Sicilde tereke ile alakalı belgelerin de çok olduğunu görmekteyiz. Olanlar da dava niteliğinde olduğu için o dönemin giyim, eşya, hayvansal ve tarımsal ürünleri ve fiyatları ile alakalı bilgilerin mevcut olduğunu görmekteyiz. Bundan dolayı çalışmanın dönemin kültürel ve iktisadi açıdan değerlendirmesinde kolaylık sağlayacağı söylenebilir.

Belgelerde yetim çocukların geçim nafakası için vasi tayinine, terekelerin dağıtılması için kassam defterlerine, sağlıklı et dağıtımı ve ağnam narhının belirlenmesi için görevlendirilen kasapların listelerine rastlanmaktadır.

Toplumda meydana gelen yaralama, hakaret, hırsızlık, cinayet gibi suçlar sicilde mevcuttur. Toplumun huzurunu bozan bu suçlara karşı, devlet, mahalleli dâhil herkesi sorumlu tutarak bu olayları en aza indirmeye çalışmıştır. Bu yaptırımın başarılı olduğunun kanıtı, en ufak bir olayda bile dava ile alakası olmayan çevre sakinlerinin mahkemeye başvurusudur. Ayrıca sosyal yaşamda miras dağıtımından bahçedeki yolun kullanılmasına kadar birçok ihtilaf çıkmıştır.

İncelediğimiz sicilde vakıfların sosyal ve ekonomik hayat içerisinde varlıklarını yoğun olarak sürdürdüklerini gördük. Hem Müslüman hem de Gayrimüslimlere ait vakıflara rastladık. Müslümanlarda vakıfla ilgili davaların daha çok tevliyet için olduğu Gayrimüslimlerde ise vakfın korunması ve yeni gelir kaynaklarının oluşturulması davaları olduğu görülmektedir.

Mardin’de Gayrimüslim nüfusu dikkat çekicidir. Müslümanlarla Gayrimüslimlerin iç içe yaşadıkları görülmüştür. Gayrimüslimlerle alakalı davaların sayısı azdır. Fakat bunlar da Mardin’deki şer’i mahkemelere zaman zaman başvurmuşlardır. Şer’i mahkemelere intikal eden Gayrimüslim davaları hem kendi aralarında hem de Müslümanlar arasında olmuştur. Bu davalarda Müslümanlar hem şahitlik yapmış hem de Gayrimüslimler şahitlik yapmıştır. Bunlardan hareketle Osmanlı Devleti’nde farklı din ve kültürdeki insanları adalet ve hoşgörüyle bir arada tutabilen bir yönetim biçiminin olduğunu söyleyebilmekteyiz.

KAYNAKÇA

- Başbakanlık Osmanlı Arşivi, **244 Numaralı Mardin Şer'iyye Sicili**
- AKBULUT, İlhan, “*Osmanlı Devleti'nde Adalet Düzeni*”, **Atatürk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi** Cilt: IV, Sayı: 1-2, Erzurum 2000.
- AKGÜNDÜZ, Ahmet, “*İslam Hukukunun Osmanlı Devleti'nde Tatbiki: Şer'iyye Mahkemeleri ve Şer'iyye Sicilleri*”, **Türkler**, Yeni Türkiye Yay. Cilt. 10, Ankara 2002.
- AKGÜNDÜZ, Ahmet, **Şer'iyye Sicilleri**, Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı Yay. İstanbul 1988.
- AKTAN, Hamza, “*İslam Aile Hukuku*,” **Sosyo-Kültürel Değişme Sürecinde Türk Ailesi**, T. C. Başbakanlık Aile Araştırmaları Kurumu Yay. Ankara 1992.
- AKYÜZ, Gabriel, “*Süryaniler'in Artuklular'la İlişkileri*”, **I. Uluslararası Artuklu Sempozyumu Bildirileri (26-27-28 Mayıs, Mardin, 2006)**, Mardin Valiliği Kültür Yayınları, Mardin 2007.
- BAYARTAN, Mehmet, “*Osmanlı Şehirlerinde Vakıflar ve Vakıf Sisteminin Şehre Kattığı Değerler*”, **İstanbul Üniversitesi Osmanlı Bilimi Araştırmaları (II. Meşrutiyet'in Yüzüncü Yılı)**, X/1, İstanbul, 2008.
- BULDUK, Abdulgani Fahri, **Mardin Tarihi**, GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı Yay. Ankara 1999.
- CİN, Halil, **İslam ve Osmanlı Hukukunda Evlenme**, A. Ü. Hukuk Fakültesi Yayınları, Ankara 1974.
- DEMİR, Mehmet Mahsun, **Mardin Şehri**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul. 2010.
- DEVELİOĞLU, Ferit, **Osmanlıca Türkçe Ansiklopedik Lügat**, Aydın Kitapevi Yayınları, İstanbul 2009.
- DİNÇ, Güven, “*Şer'iyye Sicillerine Göre XIX. yy. Ortalarında Antalya'da Ailenin Sosyo-Ekonomik Durumu*”, **OTAM**, Sayı: 17, Ankara 2005.

EROĞLU, Haldun, “*On Dokuzuncu Yüzyılda Yetim Çocuklara Vasi Tayini: Antalya Örneği*”, **Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Dergisi**, Cilt.50, Sayı: 4, Antalya 2007.

ERTEN, Hayri, “*Sosyolojik Veri Olarak Şer’iyye Sicillerinin Değerlendirilmesi*”, **S.Ü. İlahiyat Dergisi**, Sayı: 10, Konya 2000.

ES, Muharrem, “*Osmanlı Devletinde Mahalli İdareler*”, **Yerel Siyaset Dergisi**, Sayı:27, İstanbul 2008.

GALİP, Eken, “*19. Yüzyıl Mardin Vakıfları Üzerine*”, **Türkiyat Araştırmaları Dergisi**, Sayı: 20, Konya 2006.

GÖYÜNÇ, Nejat, **16. yy. Mardin Sancağı**, TTK Yay. Ankara 1991.

GÜNAY, Ramazan, Ahmet Kankal, İbrahim Özcoşar, Hüseyin H. Güneş, **252 Numaralı Mardin Şer’iyye Sicili Belge Özetleri ve Mardin**, Yayın No:5, İmak Yay. İstanbul, 2006.

GÜNAY, Ramazan, “*Şer’iyye Sicillerinde Mülk Alışverişleri: Kullanılan Usul ve Dil*”, **S.D.Ü. Sosyal Bilimler Dergisi**, Sayı: 27, Isparta 2012.

GÜVEN, Mehmet Ali, **33 Numaralı Konya Şer’iyye Sicili (Değerlendirme ve Transkripsiyonu)**, Selçuk Üniversitesi sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya 2006.

KANKAL, Ahmet, *17. ve 18. Yüzyıllarda Kuzey-Batı Anadolu’da Sosyal Hayat (Şer’iyye Sicillerine Göre)*, **Tarih İncelemeleri Dergisi**, Sayı:15, Ege Ü. Yayınları, İzmir 2009.

KARPAT, Kemal H. **Osmanlı Nüfusu (1830-1914)** Timaş Yayınları, İstanbul 2010.

KORHAN, Cahide, **Tek Parti Döneminde Mardin**, Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep 2012.

ORTAYLI, İlber, “*Osmanlı İmparatorluğu’nda Millet Sistemi*”,**Türkler**, C.10, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara 2002. (s.393-399).

ÖZTÜRK, Sait, “*Kassam*” **DİA**, Diyanet Vakfı Yayınları, Cilt: 24, Ankara 2002.

PAKALIN, M. Zeki, **Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü**, Cilt, 2, MEB Yay. İstanbul 1983.

SANCAK, Nuriye, **Mardin Efsaneleri**, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya 2008.

TAŞ, Hülya, *Osmanlı Kadı Mahkemelerinde “Şühûdü’l-Hâl” Nasıl Değerlendirilebilir*, **Bilig Türk Dünyası Sosyal Bilimler Dergisi**, Say: 44, Ankara 2008.

TAŞDEMİR Mehmet, “*Mardin*”, **DİA**, Cilt:28, Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara 2003.

TEKDAL, Danyal, **208 Numaralı Mardin Şer’iyye Sicili**, Dicle Üniversitesi Sosyal bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Diyarbakır 2009.

TOK, Özen, “*Kadı Sicilleri Işığında Osmanlı Şehrindeki Mahalleden İhraç Kararlarında Mahalle Ahalisinin Rolü*”, **Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Fakültesi Dergisi** Sayı: 18 Kayseri 2005.

ÜNER, Mehmet Emin, “*XVII. Yüzyılda Müslim-Gayrimüslim İlişkilerinin Olumlu Bir Örneği: Urfa’da Müslüman-Ermeni İlişkileri*,” **İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Dergisi**, Sayı: 43, İstanbul 2006.

YAKUT, Esra, “*XIX. Yüzyılda Orta Anadolu Bölgesi’nde Evliliğin Ortaya Çıkışı, Sona Ermesi ve Sonuçları*” **Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Cilt. 12, Sayı: 1-2, Ankara 2008.

مجلس شورای اسلامی
کتابخانه

Handwritten signature: محمد بن عبد الله

[illegible][illegible]

[illegible]

وہو
عقل
وہو
اعانت
برقی
صوت
سین
دولت
میل
سوی
رست
کون
ظفر
قدیر
حصہ
اخر
را
م
م
ن
ن
ن
ن

[illegible][illegible]

[illegible][illegible][illegible][illegible][illegible]

فان

١٢
 ١٣
 ١٤
 ١٥
 ١٦
 ١٧
 ١٨
 ١٩
 ٢٠
 ٢١
 ٢٢
 ٢٣
 ٢٤
 ٢٥
 ٢٦
 ٢٧
 ٢٨
 ٢٩
 ٣٠
 ٣١
 ٣٢
 ٣٣
 ٣٤
 ٣٥
 ٣٦
 ٣٧
 ٣٨
 ٣٩
 ٤٠
 ٤١
 ٤٢
 ٤٣
 ٤٤
 ٤٥
 ٤٦
 ٤٧
 ٤٨
 ٤٩
 ٥٠
 ٥١
 ٥٢
 ٥٣
 ٥٤
 ٥٥
 ٥٦
 ٥٧
 ٥٨
 ٥٩
 ٦٠
 ٦١
 ٦٢
 ٦٣
 ٦٤
 ٦٥
 ٦٦
 ٦٧
 ٦٨
 ٦٩
 ٧٠
 ٧١
 ٧٢
 ٧٣
 ٧٤
 ٧٥
 ٧٦
 ٧٧
 ٧٨
 ٧٩
 ٨٠
 ٨١
 ٨٢
 ٨٣
 ٨٤
 ٨٥
 ٨٦
 ٨٧
 ٨٨
 ٨٩
 ٩٠
 ٩١
 ٩٢
 ٩٣
 ٩٤
 ٩٥
 ٩٦
 ٩٧
 ٩٨
 ٩٩
 ١٠٠

[illegible][illegible]

مجلس شورای ملی و شورای عالی
۱۳۰۴

(Handwritten Persian text, likely a ledger or account book, showing various entries and numerical calculations.)

و در این کتاب که در دسترس است و در آنجا که در دسترس است و در آنجا که در دسترس است

دوسرا ایسا ہی ہے۔

[illegible][illegible]

五

هوای که در این باب است معلوم می شود که ما در این کتاب و کتابهای دیگر
 مکتوب می گردانیم که در این کتاب و کتابهای دیگر
 بر این کتاب و کتابهای دیگر
 مکتوب می گردانیم که در این کتاب و کتابهای دیگر
 مکتوب می گردانیم که در این کتاب و کتابهای دیگر

عزل - شریف - خوانا - شریف - خوانا - شریف - خوانا

هوای که در این باب است معلوم می شود که ما در این کتاب و کتابهای دیگر
 مکتوب می گردانیم که در این کتاب و کتابهای دیگر
 بر این کتاب و کتابهای دیگر
 مکتوب می گردانیم که در این کتاب و کتابهای دیگر
 مکتوب می گردانیم که در این کتاب و کتابهای دیگر

مکتوب می گردانیم که در این کتاب و کتابهای دیگر

هوای که در این باب است معلوم می شود که ما در این کتاب و کتابهای دیگر
 مکتوب می گردانیم که در این کتاب و کتابهای دیگر

بر این کتاب و کتابهای دیگر
 مکتوب می گردانیم که در این کتاب و کتابهای دیگر
 بر این کتاب و کتابهای دیگر
 مکتوب می گردانیم که در این کتاب و کتابهای دیگر

مکتوب می گردانیم که در این کتاب و کتابهای دیگر

[illegible]

[illegible]

Handwritten notes in Urdu script at the bottom of the page.

[illegible]

[illegible][illegible][illegible]

[illegible]

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱

$\frac{1}{2} \times \frac{1}{3} = \frac{1}{6}$ $\frac{1}{4} \times \frac{1}{5} = \frac{1}{20}$
 $\frac{1}{6} \times \frac{1}{7} = \frac{1}{42}$ $\frac{1}{8} \times \frac{1}{9} = \frac{1}{72}$
 $\frac{1}{10} \times \frac{1}{11} = \frac{1}{110}$ $\frac{1}{12} \times \frac{1}{13} = \frac{1}{156}$
 $\frac{1}{14} \times \frac{1}{15} = \frac{1}{210}$ $\frac{1}{16} \times \frac{1}{17} = \frac{1}{272}$
 $\frac{1}{18} \times \frac{1}{19} = \frac{1}{342}$ $\frac{1}{20} \times \frac{1}{21} = \frac{1}{420}$
 $\frac{1}{22} \times \frac{1}{23} = \frac{1}{506}$ $\frac{1}{24} \times \frac{1}{25} = \frac{1}{600}$
 $\frac{1}{26} \times \frac{1}{27} = \frac{1}{702}$ $\frac{1}{28} \times \frac{1}{29} = \frac{1}{812}$
 $\frac{1}{30} \times \frac{1}{31} = \frac{1}{930}$ $\frac{1}{32} \times \frac{1}{33} = \frac{1}{1056}$
 $\frac{1}{34} \times \frac{1}{35} = \frac{1}{1190}$ $\frac{1}{36} \times \frac{1}{37} = \frac{1}{1332}$
 $\frac{1}{38} \times \frac{1}{39} = \frac{1}{1482}$ $\frac{1}{40} \times \frac{1}{41} = \frac{1}{1640}$
 $\frac{1}{42} \times \frac{1}{43} = \frac{1}{1806}$ $\frac{1}{44} \times \frac{1}{45} = \frac{1}{1980}$
 $\frac{1}{46} \times \frac{1}{47} = \frac{1}{2162}$ $\frac{1}{48} \times \frac{1}{49} = \frac{1}{2352}$
 $\frac{1}{50} \times \frac{1}{51} = \frac{1}{2550}$ $\frac{1}{52} \times \frac{1}{53} = \frac{1}{2756}$
 $\frac{1}{54} \times \frac{1}{55} = \frac{1}{2970}$ $\frac{1}{56} \times \frac{1}{57} = \frac{1}{3192}$
 $\frac{1}{58} \times \frac{1}{59} = \frac{1}{3422}$ $\frac{1}{60} \times \frac{1}{61} = \frac{1}{3660}$
 $\frac{1}{62} \times \frac{1}{63} = \frac{1}{3906}$ $\frac{1}{64} \times \frac{1}{65} = \frac{1}{4160}$
 $\frac{1}{66} \times \frac{1}{67} = \frac{1}{4422}$ $\frac{1}{68} \times \frac{1}{69} = \frac{1}{4692}$
 $\frac{1}{70} \times \frac{1}{71} = \frac{1}{4970}$ $\frac{1}{72} \times \frac{1}{73} = \frac{1}{5256}$
 $\frac{1}{74} \times \frac{1}{75} = \frac{1}{5550}$ $\frac{1}{76} \times \frac{1}{77} = \frac{1}{5852}$
 $\frac{1}{78} \times \frac{1}{79} = \frac{1}{6162}$ $\frac{1}{80} \times \frac{1}{81} = \frac{1}{6480}$
 $\frac{1}{82} \times \frac{1}{83} = \frac{1}{6786}$ $\frac{1}{84} \times \frac{1}{85} = \frac{1}{7140}$
 $\frac{1}{86} \times \frac{1}{87} = \frac{1}{7498}$ $\frac{1}{88} \times \frac{1}{89} = \frac{1}{7872}$
 $\frac{1}{90} \times \frac{1}{91} = \frac{1}{8190}$ $\frac{1}{92} \times \frac{1}{93} = \frac{1}{8556}$
 $\frac{1}{94} \times \frac{1}{95} = \frac{1}{8930}$ $\frac{1}{96} \times \frac{1}{97} = \frac{1}{9312}$
 $\frac{1}{98} \times \frac{1}{99} = \frac{1}{9702}$ $\frac{1}{100} \times \frac{1}{101} = \frac{1}{10100}$

[illegible]

298

۱۱۱۰. عیسیٰ بن ابی طالب
 ۱۱۲۰. عیسیٰ بن ابی طالب
 ۱۱۳۰. عیسیٰ بن ابی طالب
 ۱۱۴۰. عیسیٰ بن ابی طالب
 ۱۱۵۰. عیسیٰ بن ابی طالب

۸۰۶۹۹

۸۰. عذر
 محمد درود و حمد و سوره و غیره
 از حضرت مقدس و مولانا کونا

[illegible]

۱۰۰ -
 ۱۰۱ -
 ۱۰۲ -
 ۱۰۳ -
 ۱۰۴ -
 ۱۰۵ -
 ۱۰۶ -
 ۱۰۷ -
 ۱۰۸ -
 ۱۰۹ -
 ۱۱۰ -
 ۱۱۱ -
 ۱۱۲ -
 ۱۱۳ -
 ۱۱۴ -
 ۱۱۵ -
 ۱۱۶ -
 ۱۱۷ -
 ۱۱۸ -
 ۱۱۹ -
 ۱۲۰ -
 ۱۲۱ -
 ۱۲۲ -
 ۱۲۳ -
 ۱۲۴ -
 ۱۲۵ -
 ۱۲۶ -
 ۱۲۷ -
 ۱۲۸ -
 ۱۲۹ -
 ۱۳۰ -
 ۱۳۱ -
 ۱۳۲ -
 ۱۳۳ -
 ۱۳۴ -
 ۱۳۵ -
 ۱۳۶ -
 ۱۳۷ -
 ۱۳۸ -
 ۱۳۹ -
 ۱۴۰ -
 ۱۴۱ -
 ۱۴۲ -
 ۱۴۳ -
 ۱۴۴ -
 ۱۴۵ -
 ۱۴۶ -
 ۱۴۷ -
 ۱۴۸ -
 ۱۴۹ -
 ۱۵۰ -
 ۱۵۱ -
 ۱۵۲ -
 ۱۵۳ -
 ۱۵۴ -
 ۱۵۵ -
 ۱۵۶ -
 ۱۵۷ -
 ۱۵۸ -
 ۱۵۹ -
 ۱۶۰ -
 ۱۶۱ -
 ۱۶۲ -
 ۱۶۳ -
 ۱۶۴ -
 ۱۶۵ -
 ۱۶۶ -
 ۱۶۷ -
 ۱۶۸ -
 ۱۶۹ -
 ۱۷۰ -
 ۱۷۱ -
 ۱۷۲ -
 ۱۷۳ -
 ۱۷۴ -
 ۱۷۵ -
 ۱۷۶ -
 ۱۷۷ -
 ۱۷۸ -
 ۱۷۹ -
 ۱۸۰ -
 ۱۸۱ -
 ۱۸۲ -
 ۱۸۳ -
 ۱۸۴ -
 ۱۸۵ -
 ۱۸۶ -
 ۱۸۷ -
 ۱۸۸ -
 ۱۸۹ -
 ۱۹۰ -
 ۱۹۱ -
 ۱۹۲ -
 ۱۹۳ -
 ۱۹۴ -
 ۱۹۵ -
 ۱۹۶ -
 ۱۹۷ -
 ۱۹۸ -
 ۱۹۹ -
 ۲۰۰ -
 ۲۰۱ -
 ۲۰۲ -
 ۲۰۳ -
 ۲۰۴ -
 ۲۰۵ -
 ۲۰۶ -
 ۲۰۷ -
 ۲۰۸ -
 ۲۰۹ -
 ۲۱۰ -
 ۲۱۱ -
 ۲۱۲ -
 ۲۱۳ -
 ۲۱۴ -
 ۲۱۵ -
 ۲۱۶ -
 ۲۱۷ -
 ۲۱۸ -
 ۲۱۹ -
 ۲۲۰ -
 ۲۲۱ -
 ۲۲۲ -
 ۲۲۳ -
 ۲۲۴ -
 ۲۲۵ -
 ۲۲۶ -
 ۲۲۷ -
 ۲۲۸ -
 ۲۲۹ -
 ۲۳۰ -
 ۲۳۱ -
 ۲۳۲ -
 ۲۳۳ -
 ۲۳۴ -
 ۲۳۵ -
 ۲۳۶ -
 ۲۳۷ -
 ۲۳۸ -
 ۲۳۹ -
 ۲۴۰ -
 ۲۴۱ -
 ۲۴۲ -
 ۲۴۳ -
 ۲۴۴ -
 ۲۴۵ -
 ۲۴۶ -
 ۲۴۷ -
 ۲۴۸ -
 ۲۴۹ -
 ۲۵۰ -
 ۲۵۱ -
 ۲۵۲ -
 ۲۵۳ -
 ۲۵۴ -
 ۲۵۵ -
 ۲۵۶ -
 ۲۵۷ -
 ۲۵۸ -
 ۲۵۹ -
 ۲۶۰ -
 ۲۶۱ -
 ۲۶۲ -
 ۲۶۳ -
 ۲۶۴ -
 ۲۶۵ -
 ۲۶۶ -
 ۲۶۷ -
 ۲۶۸ -
 ۲۶۹ -
 ۲۷۰ -
 ۲۷۱ -
 ۲۷۲ -
 ۲۷۳ -
 ۲۷۴ -
 ۲۷۵ -
 ۲۷۶ -
 ۲۷۷ -
 ۲۷۸ -
 ۲۷۹ -
 ۲۸۰ -
 ۲۸۱ -
 ۲۸۲ -
 ۲۸۳ -
 ۲۸۴ -
 ۲۸۵ -
 ۲۸۶ -
 ۲۸۷ -
 ۲۸۸ -
 ۲۸۹ -
 ۲۹۰ -
 ۲۹۱ -
 ۲۹۲ -
 ۲۹۳ -
 ۲۹۴ -
 ۲۹۵ -
 ۲۹۶ -
 ۲۹۷ -
 ۲۹۸ -
 ۲۹۹ -
 ۳۰۰ -
 ۳۰۱ -
 ۳۰۲ -
 ۳۰۳ -
 ۳۰۴ -
 ۳۰۵ -
 ۳۰۶ -
 ۳۰۷ -
 ۳۰۸ -
 ۳۰۹ -
 ۳۱۰ -
 ۳۱۱ -
 ۳۱۲ -
 ۳۱۳ -
 ۳۱۴ -
 ۳۱۵ -
 ۳۱۶ -
 ۳۱۷ -
 ۳۱۸ -
 ۳۱۹ -
 ۳۲۰ -
 ۳۲۱ -
 ۳۲۲ -
 ۳۲۳ -
 ۳۲۴ -
 ۳۲۵ -
 ۳۲۶ -
 ۳۲۷ -
 ۳۲۸ -
 ۳۲۹ -
 ۳۳۰ -
 ۳۳۱ -
 ۳۳۲ -
 ۳۳۳ -
 ۳۳۴ -
 ۳۳۵ -
 ۳۳۶ -
 ۳۳۷ -
 ۳۳۸ -
 ۳۳۹ -
 ۳۴۰ -
 ۳۴۱ -
 ۳۴۲ -
 ۳۴۳ -
 ۳۴۴ -
 ۳۴۵ -
 ۳۴۶ -
 ۳۴۷ -
 ۳۴۸ -
 ۳۴۹ -
 ۳۵۰ -
 ۳۵۱ -
 ۳۵۲ -
 ۳۵۳ -
 ۳۵۴ -
 ۳۵۵ -
 ۳۵۶ -
 ۳۵۷ -
 ۳۵۸ -
 ۳۵۹ -
 ۳۶۰ -
 ۳۶۱ -
 ۳۶۲ -
 ۳۶۳ -
 ۳۶۴ -
 ۳۶۵ -
 ۳۶۶ -
 ۳۶۷ -
 ۳۶۸ -
 ۳۶۹ -
 ۳۷۰ -
 ۳۷۱ -
 ۳۷۲ -
 ۳۷۳ -
 ۳۷۴ -
 ۳۷۵ -
 ۳۷۶ -
 ۳۷۷ -
 ۳۷۸ -
 ۳۷۹ -
 ۳۸۰ -
 ۳۸۱ -
 ۳۸۲ -
 ۳۸۳ -
 ۳۸۴ -
 ۳۸۵ -
 ۳۸۶ -
 ۳۸۷ -
 ۳۸۸ -
 ۳۸۹ -
 ۳۹۰ -
 ۳۹۱ -
 ۳۹۲ -
 ۳۹۳ -
 ۳۹۴ -
 ۳۹۵ -
 ۳۹۶ -
 ۳۹۷ -
 ۳۹۸ -
 ۳۹۹ -
 ۴۰۰ -
 ۴۰۱ -
 ۴۰۲ -
 ۴۰۳ -
 ۴۰۴ -
 ۴۰۵ -
 ۴۰۶ -
 ۴۰۷ -
 ۴۰۸ -
 ۴۰۹ -
 ۴۱۰ -
 ۴۱۱ -
 ۴۱۲ -
 ۴۱۳ -
 ۴۱۴ -

[illegible]

بسم الله الرحمن الرحيم
 ۱۱۱۹
 في البيع الجوزية

۱۰۱۴
۱۰۱۳
۱۰۱۲
۱۰۱۱

[illegible][illegible][illegible][illegible]

$\frac{1}{1} = 1$ $\frac{1}{2} = 0.5$ $\frac{1}{3} = 0.333$ $\frac{1}{4} = 0.25$ $\frac{1}{5} = 0.2$ $\frac{1}{6} = 0.166$
 $\frac{1}{7} = 0.142$ $\frac{1}{8} = 0.125$ $\frac{1}{9} = 0.111$ $\frac{1}{10} = 0.1$ $\frac{1}{11} = 0.0909$ $\frac{1}{12} = 0.0833$
 $\frac{1}{13} = 0.0769$ $\frac{1}{14} = 0.0714$ $\frac{1}{15} = 0.0667$ $\frac{1}{16} = 0.0625$ $\frac{1}{17} = 0.0588$ $\frac{1}{18} = 0.0556$
 $\frac{1}{19} = 0.0526$ $\frac{1}{20} = 0.05$ $\frac{1}{21} = 0.0476$ $\frac{1}{22} = 0.0455$ $\frac{1}{23} = 0.0435$ $\frac{1}{24} = 0.0417$
 $\frac{1}{25} = 0.04$ $\frac{1}{26} = 0.0385$ $\frac{1}{27} = 0.037$ $\frac{1}{28} = 0.0357$ $\frac{1}{29} = 0.0345$ $\frac{1}{30} = 0.0333$
 $\frac{1}{31} = 0.0323$ $\frac{1}{32} = 0.03125$ $\frac{1}{33} = 0.0303$ $\frac{1}{34} = 0.0294$ $\frac{1}{35} = 0.0286$ $\frac{1}{36} = 0.0278$
 $\frac{1}{37} = 0.0270$ $\frac{1}{38} = 0.0263$ $\frac{1}{39} = 0.0256$ $\frac{1}{40} = 0.025$ $\frac{1}{41} = 0.0244$ $\frac{1}{42} = 0.0238$
 $\frac{1}{43} = 0.0233$ $\frac{1}{44} = 0.0227$ $\frac{1}{45} = 0.0222$ $\frac{1}{46} = 0.0217$ $\frac{1}{47} = 0.0213$ $\frac{1}{48} = 0.0208$
 $\frac{1}{49} = 0.0204$ $\frac{1}{50} = 0.02$ $\frac{1}{51} = 0.0196$ $\frac{1}{52} = 0.0192$ $\frac{1}{53} = 0.0189$ $\frac{1}{54} = 0.0185$
 $\frac{1}{55} = 0.0182$ $\frac{1}{56} = 0.0179$ $\frac{1}{57} = 0.0175$ $\frac{1}{58} = 0.0172$ $\frac{1}{59} = 0.0169$ $\frac{1}{60} = 0.0167$
 $\frac{1}{61} = 0.0164$ $\frac{1}{62} = 0.0161$ $\frac{1}{63} = 0.0159$ $\frac{1}{64} = 0.0156$ $\frac{1}{65} = 0.0154$ $\frac{1}{66} = 0.0152$
 $\frac{1}{67} = 0.0149$ $\frac{1}{68} = 0.0147$ $\frac{1}{69} = 0.0145$ $\frac{1}{70} = 0.0143$ $\frac{1}{71} = 0.0141$ $\frac{1}{72} = 0.0139$
 $\frac{1}{73} = 0.0137$ $\frac{1}{74} = 0.0135$ $\frac{1}{75} = 0.0133$ $\frac{1}{76} = 0.0132$ $\frac{1}{77} = 0.013$ $\frac{1}{78} = 0.0128$
 $\frac{1}{79} = 0.0127$ $\frac{1}{80} = 0.0125$ $\frac{1}{81} = 0.0123$ $\frac{1}{82} = 0.0122$ $\frac{1}{83} = 0.012$ $\frac{1}{84} = 0.0119$
 $\frac{1}{85} = 0.0118$ $\frac{1}{86} = 0.0116$ $\frac{1}{87} = 0.0115$ $\frac{1}{88} = 0.0114$ $\frac{1}{89} = 0.0112$ $\frac{1}{90} = 0.0111$
 $\frac{1}{91} = 0.011$ $\frac{1}{92} = 0.0109$ $\frac{1}{93} = 0.0107$ $\frac{1}{94} = 0.0106$ $\frac{1}{95} = 0.0105$ $\frac{1}{96} = 0.0104$
 $\frac{1}{97} = 0.0103$ $\frac{1}{98} = 0.0102$ $\frac{1}{99} = 0.0101$ $\frac{1}{100} = 0.01$

[illegible]

[Handwritten notes in Arabic script at the bottom of the page.]

۶۶۶
 در این کتاب که در این روزگار
 در این کتاب که در این روزگار
 در این کتاب که در این روزگار

مجلس عمومی در روز شنبه ۱۳۰۲

۱. *مجلس شورای اسلامی*
 ۲. *مجلس شورای ملی*
 ۳. *مجلس شورای عالی*
 ۴. *مجلس شورای محلی*
 ۵. *مجلس شورای اعلیٰ*
 ۶. *مجلس شورای عالی محلی*
 ۷. *مجلس شورای عالی محلی*
 ۸. *مجلس شورای عالی محلی*
 ۹. *مجلس شورای عالی محلی*
 ۱۰. *مجلس شورای عالی محلی*

۹۱
 ۹۲
 ۹۳
 ۹۴
 ۹۵
 ۹۶
 ۹۷
 ۹۸
 ۹۹
 ۱۰۰

Handwritten notes in Arabic script, likely a continuation of the text from the previous page, mentioning various names and locations.

بسم الله الرحمن الرحيم

[illegible]

دختر اربعه ساله و در وقت تولد پدرش در سنه ۱۲۸۵
در روز دوازدهم ماه رمضان در سنه ۱۲۸۵

عنوانی سرالاستا جہانگیر
استاد اور
فصلہ

جیہ کہیں حضور عباسیہ علیہ السلام نے انگریزوں کا
 حضور عباسیہ علیہ السلام نے انگریزوں کا

المعنى: باب في بيان ما هو...

[illegible]

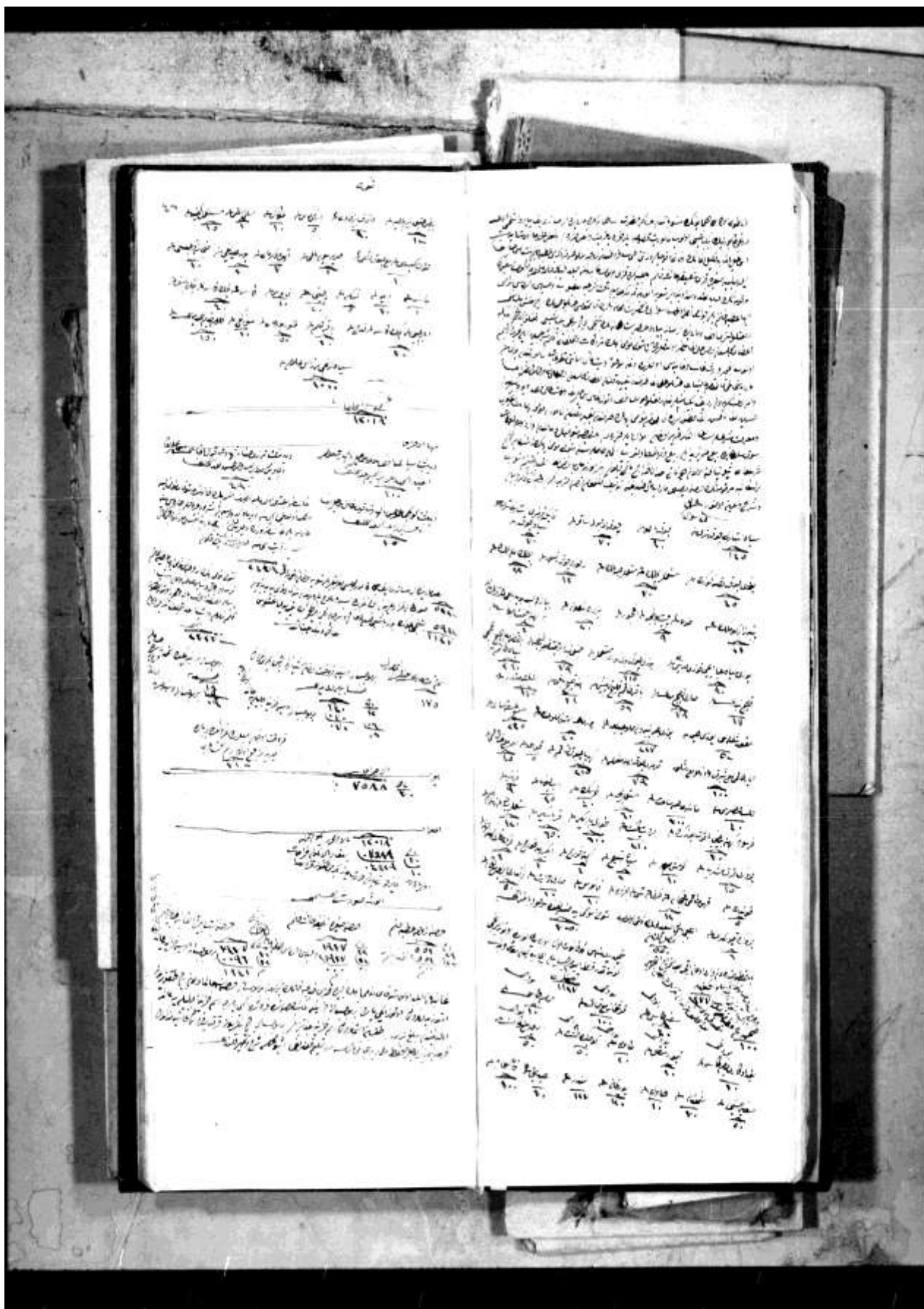
انہوں نے جی کی غور سے اس کی فہم کی اور اس کے بعد اس کی طرف سے

[illegible]

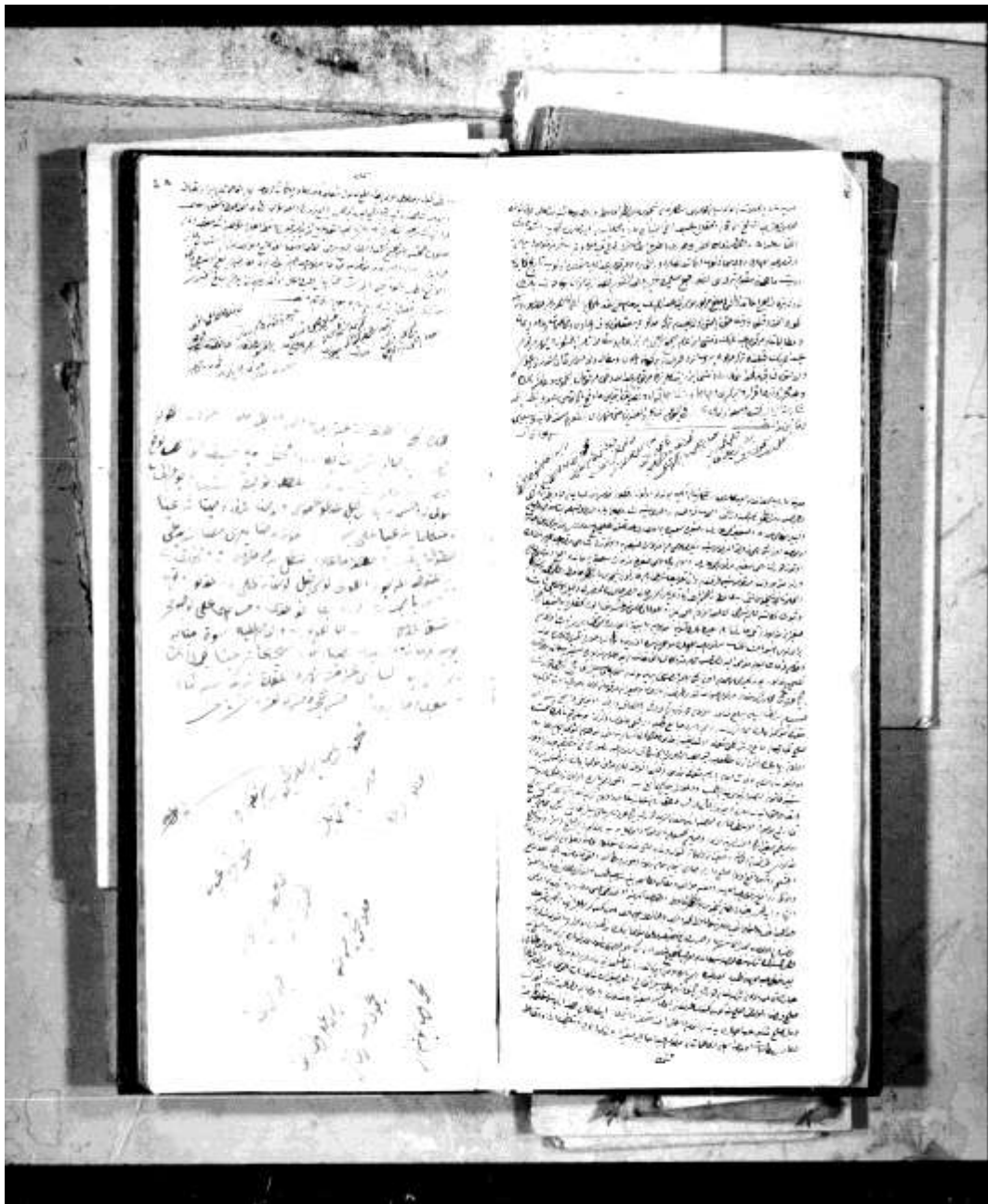
میرزا قاسم خان قزوینی

[illegible]

Handwritten notes in Urdu script, likely a continuation of the text from the previous page, discussing the importance of the 'Khat-e-Munawwar' and the role of the 'Munawwar' in the 'Munawwar'.

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله رب العالمين
والصلاة والسلام على سيدنا محمد وآله

وآله الطيبين الطاهرين
الذين هم الصالحين
الذين هم الصالحين
الذين هم الصالحين

وآله الطيبين الطاهرين
الذين هم الصالحين
الذين هم الصالحين
الذين هم الصالحين

[illegible][illegible]

[illegible][illegible]

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱

[illegible]

Handwritten notes in Urdu script, likely bleed-through from the reverse side of the page. The text is partially illegible due to the angle and quality of the scan.

[illegible]

۱۰
 ۱۱
 ۱۲
 ۱۳
 ۱۴
 ۱۵
 ۱۶
 ۱۷
 ۱۸
 ۱۹
 ۲۰
 ۲۱
 ۲۲
 ۲۳
 ۲۴
 ۲۵
 ۲۶
 ۲۷
 ۲۸
 ۲۹
 ۳۰
 ۳۱
 ۳۲
 ۳۳
 ۳۴
 ۳۵
 ۳۶
 ۳۷
 ۳۸
 ۳۹
 ۴۰
 ۴۱
 ۴۲
 ۴۳
 ۴۴
 ۴۵
 ۴۶
 ۴۷
 ۴۸
 ۴۹
 ۵۰
 ۵۱
 ۵۲
 ۵۳
 ۵۴
 ۵۵
 ۵۶
 ۵۷
 ۵۸
 ۵۹
 ۶۰
 ۶۱
 ۶۲
 ۶۳
 ۶۴
 ۶۵
 ۶۶
 ۶۷
 ۶۸
 ۶۹
 ۷۰
 ۷۱
 ۷۲
 ۷۳
 ۷۴
 ۷۵
 ۷۶
 ۷۷
 ۷۸
 ۷۹
 ۸۰
 ۸۱
 ۸۲
 ۸۳
 ۸۴
 ۸۵
 ۸۶
 ۸۷
 ۸۸
 ۸۹
 ۹۰
 ۹۱
 ۹۲
 ۹۳
 ۹۴
 ۹۵
 ۹۶
 ۹۷
 ۹۸
 ۹۹
 ۱۰۰

[illegible][illegible]

ماہنامہ "تجدید" کے مدیران اور قلم کاروں کی طرف سے
 شریعت اسلامیہ کے احکامات کی روشنی میں
 شریعت اسلامیہ کے احکامات کی روشنی میں
 شریعت اسلامیہ کے احکامات کی روشنی میں
 شریعت اسلامیہ کے احکامات کی روشنی میں

[illegible]

[illegible][illegible][illegible][illegible][illegible]

[illegible]

Handwritten notes in Urdu script, likely bleed-through from the reverse side of the page.

[illegible]

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱

موتوقا شريفه صاحب مولانا محمد علي صاحب دارم نام
الحاجه الزينيه انا اولاده استوخ و جان و الف و رحمان و الف و رحمة
دارم بن كتابه امير بيات شريف علم دارم طرفه كوكبه و الف و رحمان و الف و رحمة
فكره اولاده استوخ و جان و الف و رحمان و الف و رحمة
شريفه و الف و رحمان و الف و رحمة
الشيخ محمد و الف و رحمان و الف و رحمة
الشيخ محمد و الف و رحمان و الف و رحمة

[illegible]

١٠٠
 ١٠١
 ١٠٢
 ١٠٣
 ١٠٤
 ١٠٥
 ١٠٦
 ١٠٧
 ١٠٨
 ١٠٩
 ١١٠
 ١١١
 ١١٢
 ١١٣
 ١١٤
 ١١٥
 ١١٦
 ١١٧
 ١١٨
 ١١٩
 ١٢٠
 ١٢١
 ١٢٢
 ١٢٣
 ١٢٤
 ١٢٥
 ١٢٦
 ١٢٧
 ١٢٨
 ١٢٩
 ١٣٠
 ١٣١
 ١٣٢
 ١٣٣
 ١٣٤
 ١٣٥
 ١٣٦
 ١٣٧
 ١٣٨
 ١٣٩
 ١٤٠
 ١٤١
 ١٤٢
 ١٤٣
 ١٤٤
 ١٤٥
 ١٤٦
 ١٤٧
 ١٤٨
 ١٤٩
 ١٥٠
 ١٥١
 ١٥٢
 ١٥٣
 ١٥٤
 ١٥٥
 ١٥٦
 ١٥٧
 ١٥٨
 ١٥٩
 ١٦٠
 ١٦١
 ١٦٢
 ١٦٣
 ١٦٤
 ١٦٥
 ١٦٦
 ١٦٧
 ١٦٨
 ١٦٩
 ١٧٠
 ١٧١
 ١٧٢
 ١٧٣
 ١٧٤
 ١٧٥
 ١٧٦
 ١٧٧
 ١٧٨
 ١٧٩
 ١٨٠
 ١٨١
 ١٨٢
 ١٨٣
 ١٨٤
 ١٨٥
 ١٨٦
 ١٨٧
 ١٨٨
 ١٨٩
 ١٩٠
 ١٩١
 ١٩٢
 ١٩٣
 ١٩٤
 ١٩٥
 ١٩٦
 ١٩٧
 ١٩٨
 ١٩٩
 ٢٠٠

327

[illegible]

عالم عالم
نور نور
نور نور
نور نور
نور نور
نور نور

334

335

— 4 —

عبدالله بن محمد بن عبدالمطلب
عبدالله بن محمد بن عبدالمطلب
عبدالله بن محمد بن عبدالمطلب
عبدالله بن محمد بن عبدالمطلب
عبدالله بن محمد بن عبدالمطلب

[illegible][illegible]

Mundir
YNO

امانت خزانہ و سرکاری افسانہ
 ۱۵۵
 ۱۶۱
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱
 ۴۷۲
 ۴۷۳
 ۴۷۴
 ۴۷۵
 ۴۷۶
 ۴۷۷
 ۴۷۸
 ۴۷۹
 ۴۸۰
 ۴۸۱
 ۴۸۲
 ۴۸۳
 ۴۸۴
 ۴۸۵
 ۴۸۶
 ۴۸۷
 ۴۸۸
 ۴۸۹
 ۴۹۰
 ۴۹۱
 ۴۹۲
 ۴۹۳
 ۴۹۴
 ۴۹۵
 ۴۹۶
 ۴۹۷
 ۴۹۸
 ۴۹۹
 ۵۰۰
 ۵۰۱
 ۵۰۲
 ۵۰۳
 ۵۰۴
 ۵۰۵
 ۵۰۶
 ۵۰۷
 ۵۰۸
 ۵۰۹
 ۵۱۰
 ۵۱۱
 ۵۱۲
 ۵۱۳
 ۵۱۴
 ۵۱۵
 ۵۱۶
 ۵۱۷
 ۵۱۸
 ۵۱۹
 ۵۲۰
 ۵۲۱
 ۵۲۲
 ۵۲۳
 ۵۲۴
 ۵۲۵
 ۵۲۶
 ۵۲۷
 ۵۲۸
 ۵۲۹
 ۵۳۰
 ۵۳۱
 ۵۳۲
 ۵۳

٦٤٥٠ الدكانه محمد رشيد
الشيخ ابو عبد الله محمد رشيد

ایہم احمد بن حنبل
سید بن عقیل
ابن عقیل بن عقیل

[illegible]

محاسبه
اعلایه
مجلس شورای
وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه

[illegible]

قسمة السند و ما وقع من
 و انما هو من غير انما هو من
 بلا انما هو من غير انما هو من
 قسمة السند و ما وقع من
 قسمة السند و ما وقع من

١٠
 ١١
 ١٢
 ١٣
 ١٤
 ١٥
 ١٦
 ١٧
 ١٨
 ١٩
 ٢٠
 ٢١
 ٢٢
 ٢٣
 ٢٤
 ٢٥
 ٢٦
 ٢٧
 ٢٨
 ٢٩
 ٣٠
 ٣١
 ٣٢
 ٣٣
 ٣٤
 ٣٥
 ٣٦
 ٣٧
 ٣٨
 ٣٩
 ٤٠
 ٤١
 ٤٢
 ٤٣
 ٤٤
 ٤٥
 ٤٦
 ٤٧
 ٤٨
 ٤٩
 ٥٠
 ٥١
 ٥٢
 ٥٣
 ٥٤
 ٥٥
 ٥٦
 ٥٧
 ٥٨
 ٥٩
 ٦٠
 ٦١
 ٦٢
 ٦٣
 ٦٤
 ٦٥
 ٦٦
 ٦٧
 ٦٨
 ٦٩
 ٧٠
 ٧١
 ٧٢
 ٧٣
 ٧٤
 ٧٥
 ٧٦
 ٧٧
 ٧٨
 ٧٩
 ٨٠
 ٨١
 ٨٢
 ٨٣
 ٨٤
 ٨٥
 ٨٦
 ٨٧
 ٨٨
 ٨٩
 ٩٠
 ٩١
 ٩٢
 ٩٣
 ٩٤
 ٩٥
 ٩٦
 ٩٧
 ٩٨
 ٩٩
 ١٠٠

مکملہ لکھی ہوئی
عمر ۱۵ سالہ جو کہ عیسائی مذہب
مکملہ لکھی ہوئی
عمر ۱۵ سالہ جو کہ عیسائی مذہب

و جرم
خلفی
در روز
مردن
سودا
استخوان
دولت
برای
آنها
در میان
کوتاه
طریق
قدیم
فصل
اول
عراق
از
بها
فرمان
حاکم
در
در

[illegible][illegible][illegible][illegible]

ج
د
و
ز
ح
ط
ث
ذ
ر
ز
س
ش
ص
ض
ظ
ع
غ
ف
ق
ک
گ
خ
پ
ب

صورتی و اعتباری

مریضی و اعصاب

معتمدی سید احمد علی

سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

[illegible][illegible]

سید محمد تقی میرزا
میرزا محمد تقی میرزا
میرزا محمد تقی میرزا
میرزا محمد تقی میرزا

[illegible][illegible]

۱۰۰
۱۰۱
۱۰۲
۱۰۳
۱۰۴
۱۰۵
۱۰۶
۱۰۷
۱۰۸
۱۰۹
۱۱۰
۱۱۱
۱۱۲
۱۱۳
۱۱۴
۱۱۵
۱۱۶
۱۱۷
۱۱۸
۱۱۹
۱۲۰
۱۲۱
۱۲۲
۱۲۳
۱۲۴
۱۲۵
۱۲۶
۱۲۷
۱۲۸
۱۲۹
۱۳۰
۱۳۱
۱۳۲
۱۳۳
۱۳۴
۱۳۵
۱۳۶
۱۳۷
۱۳۸
۱۳۹
۱۴۰
۱۴۱
۱۴۲
۱۴۳
۱۴۴
۱۴۵
۱۴۶
۱۴۷
۱۴۸
۱۴۹
۱۵۰
۱۵۱
۱۵۲
۱۵۳
۱۵۴
۱۵۵
۱۵۶
۱۵۷
۱۵۸
۱۵۹
۱۶۰
۱۶۱
۱۶۲
۱۶۳
۱۶۴
۱۶۵
۱۶۶
۱۶۷
۱۶۸
۱۶۹
۱۷۰
۱۷۱
۱۷۲
۱۷۳
۱۷۴
۱۷۵
۱۷۶
۱۷۷
۱۷۸
۱۷۹
۱۸۰
۱۸۱
۱۸۲
۱۸۳
۱۸۴
۱۸۵
۱۸۶
۱۸۷
۱۸۸
۱۸۹
۱۹۰
۱۹۱
۱۹۲
۱۹۳
۱۹۴
۱۹۵
۱۹۶
۱۹۷
۱۹۸
۱۹۹
۲۰۰
۲۰۱
۲۰۲
۲۰۳
۲۰۴
۲۰۵
۲۰۶
۲۰۷
۲۰۸
۲۰۹
۲۱۰
۲۱۱
۲۱۲
۲۱۳
۲۱۴
۲۱۵
۲۱۶
۲۱۷
۲۱۸
۲۱۹
۲۲۰
۲۲۱
۲۲۲
۲۲۳
۲۲۴
۲۲۵
۲۲۶
۲۲۷
۲۲۸
۲۲۹
۲۳۰
۲۳۱
۲۳۲
۲۳۳
۲۳۴
۲۳۵
۲۳۶
۲۳۷
۲۳۸
۲۳۹
۲۴۰
۲۴۱
۲۴۲
۲۴۳
۲۴۴
۲۴۵
۲۴۶
۲۴۷
۲۴۸
۲۴۹
۲۵۰
۲۵۱
۲۵۲
۲۵۳
۲۵۴
۲۵۵
۲۵۶
۲۵۷
۲۵۸
۲۵۹
۲۶۰
۲۶۱
۲۶۲
۲۶۳
۲۶۴
۲۶۵
۲۶۶
۲۶۷
۲۶۸
۲۶۹
۲۷۰
۲۷۱
۲۷۲
۲۷۳
۲۷۴
۲۷۵
۲۷۶
۲۷۷
۲۷۸
۲۷۹
۲۸۰
۲۸۱
۲۸۲
۲۸۳
۲۸۴
۲۸۵
۲۸۶
۲۸۷
۲۸۸
۲۸۹
۲۹۰
۲۹۱
۲۹۲
۲۹۳
۲۹۴
۲۹۵
۲۹۶
۲۹۷
۲۹۸
۲۹۹
۳۰۰
۳۰۱
۳۰۲
۳۰۳
۳۰۴
۳۰۵
۳۰۶
۳۰۷
۳۰۸
۳۰۹
۳۱۰
۳۱۱
۳۱۲
۳۱۳
۳۱۴
۳۱۵
۳۱۶
۳۱۷
۳۱۸
۳۱۹
۳۲۰
۳۲۱
۳۲۲
۳۲۳
۳۲۴
۳۲۵
۳۲۶
۳۲۷
۳۲۸
۳۲۹
۳۳۰
۳۳۱
۳۳۲
۳۳۳
۳۳۴
۳۳۵
۳۳۶
۳۳۷
۳۳۸
۳۳۹
۳۴۰
۳۴۱
۳۴۲
۳۴۳
۳۴۴
۳۴۵
۳۴۶
۳۴۷
۳۴۸
۳۴۹
۳۵۰
۳۵۱
۳۵۲
۳۵۳
۳۵۴
۳۵۵
۳۵۶
۳۵۷
۳۵۸
۳۵۹
۳۶۰
۳۶۱
۳۶۲
۳۶۳
۳۶۴
۳۶۵
۳۶۶
۳۶۷
۳۶۸
۳۶۹
۳۷۰
۳۷۱
۳۷۲
۳۷۳
۳۷۴
۳۷۵
۳۷۶
۳۷۷
۳۷۸
۳۷۹
۳۸۰
۳۸۱
۳۸۲
۳۸۳
۳۸۴
۳۸۵
۳۸۶
۳۸۷
۳۸۸
۳۸۹
۳۹۰
۳۹۱
۳۹۲
۳۹۳
۳۹۴
۳۹۵
۳۹۶
۳۹۷
۳۹۸
۳۹۹
۴۰۰
۴۰۱
۴۰۲
۴۰۳
۴۰۴
۴۰۵
۴۰۶
۴۰۷
۴۰۸
۴۰۹
۴۱۰
۴۱۱
۴۱۲
۴۱۳
۴۱۴
۴۱۵
۴۱۶
۴۱۷
۴۱۸
۴۱۹
۴۲۰
۴۲۱
۴۲۲
۴۲۳
۴۲۴
۴۲۵
۴۲۶
۴۲۷
۴۲۸
۴۲۹
۴۳۰
۴۳۱
۴۳۲
۴۳۳
۴۳۴
۴۳۵
۴۳۶
۴۳۷
۴۳۸
۴۳۹
۴۴۰
۴۴۱
۴۴۲
۴۴۳
۴۴۴
۴۴۵
۴۴۶
۴۴۷
۴۴۸
۴۴۹
۴۵۰
۴۵۱
۴۵۲
۴۵۳
۴۵۴
۴۵۵
۴۵۶
۴۵۷
۴۵۸
۴۵۹
۴۶۰
۴۶۱
۴۶۲
۴۶۳
۴۶۴
۴۶۵
۴۶۶
۴۶۷
۴۶۸
۴۶۹
۴۷۰
۴۷۱
۴۷۲
۴۷۳
۴۷۴
۴۷۵
۴۷۶
۴۷۷
۴۷۸
۴۷۹
۴۸۰
۴۸۱
۴۸۲
۴۸۳
۴۸۴
۴۸۵
۴۸۶
۴۸۷
۴۸۸
۴۸۹
۴۹۰
۴۹۱
۴۹۲
۴۹۳
۴۹۴
۴۹۵
۴۹۶
۴۹۷
۴۹۸
۴۹۹
۵۰۰
۵۰۱
۵۰۲
۵۰۳
۵۰۴
۵۰۵
۵۰۶
۵۰۷
۵۰۸
۵۰۹
۵۱۰
۵۱۱
۵۱۲
۵۱۳
۵۱۴
۵۱۵
۵۱۶
۵۱۷
۵۱۸
۵۱۹
۵۲۰
۵۲۱
۵۲۲
۵۲۳
۵۲۴
۵۲۵
۵۲۶
۵۲۷
۵۲۸
۵۲۹
۵۳۰
۵۳۱
۵۳۲
۵۳۳
۵۳۴
۵۳۵
۵۳۶
۵۳۷
۵۳۸
۵۳۹
۵۴۰
۵۴۱
۵۴۲
۵۴۳
۵۴۴
۵۴۵
۵۴۶
۵۴۷
۵۴۸
۵۴۹
۵۵۰
۵۵۱
۵۵۲
۵۵۳
۵۵۴
۵۵۵
۵۵۶
۵۵۷
۵۵۸
۵۵۹
۵۶۰
۵۶۱
۵۶۲
۵۶۳
۵۶۴
۵۶۵
۵۶۶
۵۶۷
۵۶۸
۵۶۹
۵۷۰
۵۷۱
۵۷۲
۵۷۳
۵۷۴
۵۷۵
۵۷۶
۵۷۷
۵۷۸
۵۷۹
۵۸۰
۵۸۱
۵۸۲
۵۸۳
۵۸۴
۵۸۵
۵۸۶
۵۸۷
۵۸۸
۵۸۹
۵۹۰
۵۹۱
۵۹۲
۵۹۳
۵۹۴
۵۹۵
۵۹۶
۵۹۷
۵۹۸
۵۹۹
۶۰۰
۶۰۱
۶۰۲
۶۰۳
۶۰۴
۶۰۵
۶۰۶
۶۰۷
۶۰۸
۶۰۹
۶۱۰
۶۱۱

[illegible]

ماہرہ حمادہ نامی سعادہ اور علیہ السلام

۱۶۱

[illegible]

۹۰

۱۰۰۰
 ۲۰۰۰
 ۳۰۰۰
 ۴۰۰۰
 ۵۰۰۰
 ۶۰۰۰
 ۷۰۰۰
 ۸۰۰۰
 ۹۰۰۰
 ۱۰۰۰۰
 ۱۱۰۰۰
 ۱۲۰۰۰
 ۱۳۰۰۰
 ۱۴۰۰۰
 ۱۵۰۰۰
 ۱۶۰۰۰
 ۱۷۰۰۰
 ۱۸۰۰۰
 ۱۹۰۰۰
 ۲۰۰۰۰
 ۲۱۰۰۰
 ۲۲۰۰۰
 ۲۳۰۰۰
 ۲۴۰۰۰
 ۲۵۰۰۰
 ۲۶۰۰۰
 ۲۷۰۰۰
 ۲۸۰۰۰
 ۲۹۰۰۰
 ۳۰۰۰۰
 ۳۱۰۰۰
 ۳۲۰۰۰
 ۳۳۰۰۰
 ۳۴۰۰۰
 ۳۵۰۰۰
 ۳۶۰۰۰
 ۳۷۰۰۰
 ۳۸۰۰۰
 ۳۹۰۰۰
 ۴۰۰۰۰
 ۴۱۰۰۰
 ۴۲۰۰۰
 ۴۳۰۰۰
 ۴۴۰۰۰
 ۴۵۰۰۰
 ۴۶۰۰۰
 ۴۷۰۰۰
 ۴۸۰۰۰
 ۴۹۰۰۰
 ۵۰۰۰۰
 ۵۱۰۰۰
 ۵۲۰۰۰
 ۵۳۰۰۰
 ۵۴۰۰۰
 ۵۵۰۰۰
 ۵۶۰۰۰
 ۵۷۰۰۰
 ۵۸۰۰۰
 ۵۹۰۰۰
 ۶۰۰۰۰
 ۶۱۰۰۰
 ۶۲۰۰۰
 ۶۳۰۰۰
 ۶۴۰۰۰
 ۶۵۰۰۰
 ۶۶۰۰۰
 ۶۷۰۰۰
 ۶۸۰۰۰
 ۶۹۰۰۰
 ۷۰۰۰۰
 ۷۱۰۰۰
 ۷۲۰۰۰
 ۷۳۰۰۰
 ۷۴۰۰۰
 ۷۵۰۰۰
 ۷۶۰۰۰
 ۷۷۰۰۰
 ۷۸۰۰۰
 ۷۹۰۰۰
 ۸۰۰۰۰
 ۸۱۰۰۰
 ۸۲۰۰۰
 ۸۳۰۰۰
 ۸۴۰۰۰
 ۸۵۰۰۰
 ۸۶۰۰۰
 ۸۷۰۰۰
 ۸۸۰۰۰
 ۸۹۰۰۰
 ۹۰۰۰۰
 ۹۱۰۰۰
 ۹۲۰۰۰
 ۹۳۰۰۰
 ۹۴۰۰۰
 ۹۵۰۰۰
 ۹۶۰۰۰
 ۹۷۰۰۰
 ۹۸۰۰۰
 ۹۹۰۰۰
 ۱۰۰۰۰۰
 ۱۰۱۰۰۰
 ۱۰۲۰۰۰
 ۱۰۳۰۰۰
 ۱۰۴۰۰۰
 ۱۰۵۰۰۰
 ۱۰۶۰۰۰
 ۱۰۷۰۰۰
 ۱۰۸۰۰۰
 ۱۰۹۰۰۰
 ۱۱۰۰۰۰
 ۱۱۱۰۰۰
 ۱۱۲۰۰۰
 ۱۱۳۰۰۰
 ۱۱۴۰۰۰
 ۱۱۵۰۰۰
 ۱۱۶۰۰۰
 ۱۱۷۰۰۰
 ۱۱۸۰۰۰
 ۱۱۹۰۰۰
 ۱۲۰۰۰۰
 ۱۲۱۰۰۰
 ۱۲۲۰۰۰
 ۱۲۳۰۰۰
 ۱۲۴۰۰۰
 ۱۲۵۰۰۰
 ۱۲۶۰۰۰
 ۱۲۷۰۰۰
 ۱۲۸۰۰۰
 ۱۲۹۰۰۰
 ۱۳۰۰۰۰
 ۱۳۱۰۰۰
 ۱۳۲۰۰۰
 ۱۳۳۰۰۰
 ۱۳۴۰۰۰
 ۱۳۵۰۰۰
 ۱۳۶۰۰۰
 ۱۳۷۰۰۰
 ۱۳۸۰۰۰
 ۱۳۹۰۰۰
 ۱۴۰۰۰۰
 ۱۴۱۰۰۰
 ۱۴۲۰۰۰
 ۱۴۳۰۰۰
 ۱۴۴۰۰۰
 ۱۴۵۰۰۰
 ۱۴۶۰۰۰
 ۱۴۷۰۰۰
 ۱۴۸۰۰۰
 ۱۴۹۰۰۰
 ۱۵۰۰۰۰
 ۱۵۱۰۰۰
 ۱۵۲۰۰۰
 ۱۵۳۰۰۰
 ۱۵۴۰۰۰
 ۱۵۵۰۰۰
 ۱۵۶۰۰۰
 ۱۵۷۰۰۰
 ۱۵۸۰۰۰
 ۱۵۹۰۰۰
 ۱۶۰۰۰۰
 ۱۶۱۰۰۰
 ۱۶۲۰۰۰
 ۱۶۳۰۰۰
 ۱۶۴۰۰۰
 ۱۶۵۰۰۰
 ۱۶۶۰۰۰
 ۱۶۷۰۰۰
 ۱۶۸۰۰۰
 ۱۶۹۰۰۰
 ۱۷۰۰۰۰
 ۱۷۱۰۰۰
 ۱۷۲۰۰۰
 ۱۷۳۰۰۰
 ۱۷۴۰۰۰
 ۱۷۵۰۰۰
 ۱۷۶۰۰۰
 ۱۷۷۰۰۰
 ۱۷۸۰۰۰
 ۱۷۹۰۰۰
 ۱۸۰۰۰۰
 ۱۸۱۰۰۰
 ۱۸۲۰۰۰
 ۱۸۳۰۰۰
 ۱۸۴۰۰۰
 ۱۸۵۰۰۰
 ۱۸۶۰۰۰
 ۱۸۷۰۰۰
 ۱۸۸۰۰۰
 ۱۸۹۰۰۰
 ۱۹۰۰۰۰
 ۱۹۱۰۰۰
 ۱۹۲۰۰۰
 ۱۹۳۰۰۰
 ۱۹۴۰۰۰
 ۱۹۵۰۰۰
 ۱۹۶۰۰۰
 ۱۹۷۰۰۰
 ۱۹۸۰۰۰
 ۱۹۹۰۰۰
 ۲۰۰۰۰۰
 ۲۰۱۰۰۰
 ۲۰۲۰۰۰
 ۲۰۳۰۰۰
 ۲۰۴۰۰۰
 ۲۰۵۰۰۰
 ۲۰۶۰۰۰
 ۲۰۷۰۰۰
 ۲۰۸۰۰۰
 ۲۰۹۰۰۰
 ۲۱۰۰۰۰
 ۲۱۱۰۰۰
 ۲۱۲۰۰۰
 ۲۱۳۰۰۰
 ۲۱۴۰۰۰
 ۲۱۵۰۰۰
 ۲۱۶۰۰۰
 ۲۱۷۰۰۰
 ۲۱۸۰۰۰
 ۲۱۹۰۰۰
 ۲۲۰۰۰۰
 ۲۲۱۰۰۰
 ۲۲۲۰۰۰
 ۲۲۳۰۰۰
 ۲۲۴۰۰۰
 ۲۲۵۰۰۰
 ۲۲۶۰۰۰
 ۲۲۷۰۰۰
 ۲۲۸۰۰۰
 ۲۲۹۰۰۰
 ۲۳۰۰۰۰
 ۲۳۱۰۰۰
 ۲۳۲۰۰۰
 ۲۳۳۰۰۰
 ۲۳۴۰۰۰
 ۲۳۵۰۰۰
 ۲۳۶۰۰۰
 ۲۳۷۰۰۰
 ۲۳۸۰۰۰
 ۲۳۹۰۰۰
 ۲۴۰۰۰۰
 ۲۴۱۰۰۰
 ۲۴۲۰۰۰
 ۲۴۳۰۰۰
 ۲۴۴۰۰۰
 ۲۴۵۰۰۰
 ۲۴۶۰۰۰
 ۲۴۷۰۰۰
 ۲۴۸۰۰۰
 ۲۴۹۰۰۰
 ۲۵۰۰۰۰
 ۲۵۱۰۰۰
 ۲۵۲۰۰۰
 ۲۵۳۰۰۰
 ۲۵۴

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱

Handwritten notes in Urdu script, likely a signature or a note related to the document.

[illegible][illegible]

[illegible][illegible]